

3 1761 05077055 1

Εὐαγγέλια

Ἀπόκρυφα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
'ΕΣΤΑΝΟΣ,

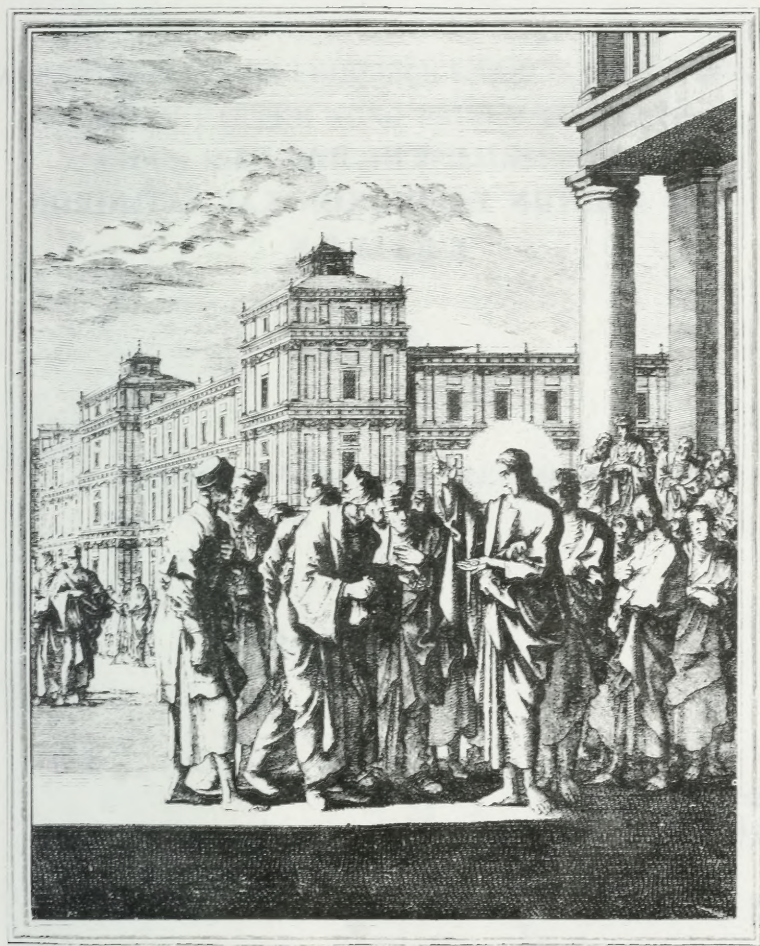

Presented to the
LIBRARY *of the*
UNIVERSITY OF TORONTO

from
the estate of
George Thaniel

MATTH. XXII.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΑΠΟΚΡΥΦΑ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΕΙ
ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ
ΚΩΔΙΚΩΝ

C. TISCHENDORF

ΑΘΗΝΑΙ
ΟΙΚΟΣ ΚΩΝΣΤ. Χ. ΣΠΑΝΟΥ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 23

EVANGELIA APOCRYPHA

ADHIBITIS PLURIMIS CODICIBUS GRAECIS ET LATINIS
MAXIMAM PARTEM NUNC PRIMUM CONSULTIS
ATQUE INEDITORUM COPIA INSIGNIBUS

EDIDIT

CONSTANTINUS TISCHENDORF

THEOL. ET PHIL. DR. THEOL. PROF. P. ORD. H. LIPS.

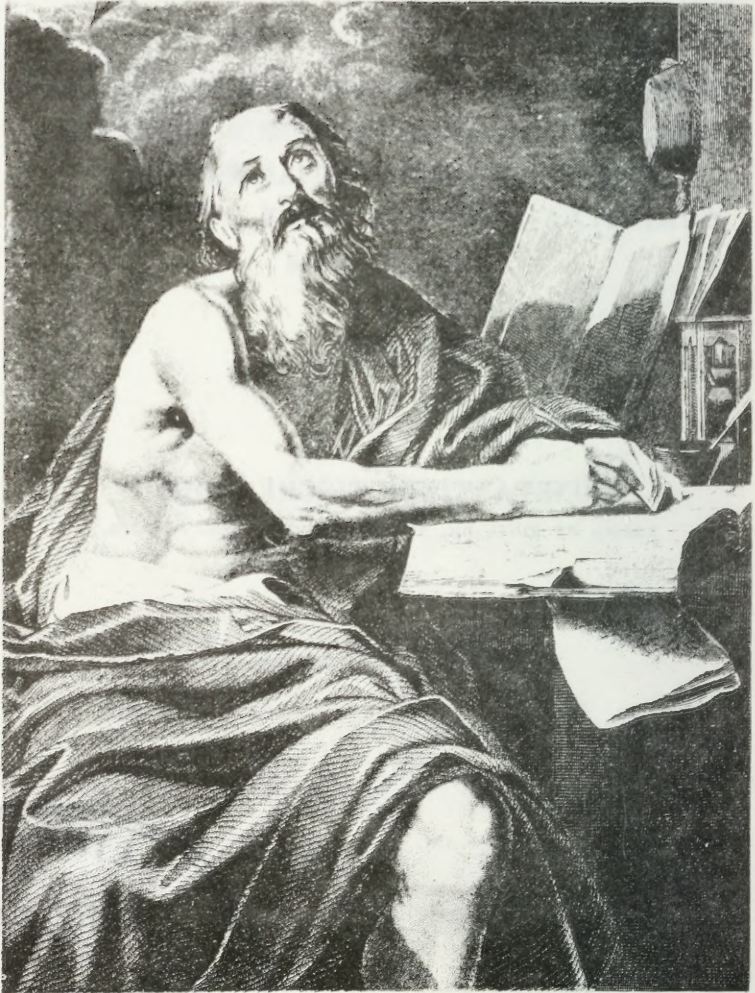

LIPSIAE

AVENARIUS ET MENDELSSOHN

MDCCCLIII.

MASSON IN ABBEY

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY
1899

Τ' ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΣΠΥΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Κατά τόν δεύτερο πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ἄρχισαν νὰ κυκλοφοροῦν στὴν Ἰουδαία πολλὰ θρησκευτικὰ βιβλία, παρόμοια μ' ἐκεῖνα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, γραμμένα ἀπὸ Ἑβραίους πού θέλανε νὰ παραστήσουν τοὺς προφῆτες. Πολὺ περισσότερα φάνηκαν ἀργότερα. Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' αὐτά, εἶδαν μετὰ Χριστὸν τὸ φῶς βιβλία πού θέματα τοὺς ἦταν ὁ ἐπίγειος βίος τοῦ Θεανθρώπου καὶ οἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Κατὰ τόν δεύτερο μετὰ Χριστὸν αἰῶνα, ἰδίως, ἐπώνυμοι καὶ ἀνώνυμοι συγγραφεῖς, ἄλλοι γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν δικές τους θεολογικὰς ἰδέες καὶ ἄλλοι γιὰ ν' ἀφηγηθοῦν λεπτομέρειες πού δὲν περιλαμβάνονται στὴν Καινὴ Διαθήκη καὶ πού τίς εἶχαν ἀντλήσει ἀπὸ λογῆς - λογῆς παραδόσεις καὶ θρύλους, ἔγραψαν τέτοια βιβλία καὶ τὰ παρουσίασαν σὰν ἔργα μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ. Τὰ περισσότερα κεφάλαια τῶν βιβλίων αὐτῶν, πού τοὺς ἐδόθη ὁ τίτλος «Ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια», εἶναι ἀποκυήματα ζωηρῆς φαντασίας καὶ ζήλου θρησκευτικοῦ. Ὑπάρχουν ὅμως ἀνάμεσά τους μερικὰ πού, ἐνῶ δὲν ἀπέχουν πολὺ ἀπὸ τὰ θεόπνευστα κείμενα, περιέχουν κάποια στοιχεῖα συμπληρωματικά, ἃς ποῦμε, πού ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν λογοτεχνικὴ τους ἀξία ἔχουν ἐνδιαφέρον γιὰτὶ εἶναι δείγματα βαθειᾶς μελέτης τῶν ἱερῶν γραφῶν καὶ γνήσιου ψυχικοῦ κραδασμοῦ.

Μελετητῆς ἀκαταπόνητος τῶν Ἀπόκρυφων Εὐαγγελίων καὶ Ἀποστολικῶν Πράξεων ἦταν ὁ Γερμανὸς φιλόλογος καὶ θεολόγος

Κωνσταντίνος φόν Τίσσενορφ, πού γεννήθηκε τὸ 1815 καὶ πέθανε τὸ 1874. Καθηγητῆς τῆς Ἑρμηνείας τῆς Καινῆς Διαθήκης στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Λειψίας, ἀφιέρωσε τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ζωῆς τοῦ στὴν ἔρευνα καὶ τὴν κριτικὴ τῶν κειμένων τῆς Ἑλληνικῆς Βίβλου, ἰδιαίτερα μάλιστα τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ὁ Τίσσενορφ ἔκανε ἐξονυχιστικὲς μελέτες στὶς σπουδαιότερες βιβλιοθήκες τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐπεσκέφθη ἐκκλησίες καὶ μοναστήρια πού ἔχουν στὴν κατοχὴ τους πολύτιμα χειρόγραφα. Στὴν Αἴγυπτο, τὴ Συρία, τὴν Παλαιστίνη καὶ στὸ Ὄρος Σινᾶ ταξίδεψε δυὸ φορές κ' ἔμεινε ἐκεῖ πολὺν καιρό. Ἐξέδωσε, ἐκτός ἀπὸ περισπούδαστα δικὰ του συγγράμματα, πολλὰ παλαιὰ χειρόγραφα πλουτισμένα μὲ προλεγόμενα, εἰσαγωγικὰ σημειώματα, παρατηρήσεις καὶ σχόλια. Τὰ πιὸ σημαντικὰ ἀπ' αὐτὰ εἶναι ὁ Σιναϊτικὸς Κώδιξ Εὐφραῖμ τοῦ Σύρου, πού τὸν βρῆκε τὸ 1859 ψάχνοντας σὲ μιὰ ἀποθήκη τοῦ μοναστηριοῦ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης τοῦ Θεοβάνιστου Ὄρους Σινᾶ καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη, τῆς ὁποίας εἶχε τὴ χαρὰ νὰ ἰδῆ ὀκτὼ ἐκδόσεις. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκδοσίς του τῶν Ἑβδομήκοντα εἶναι ἀξιομνημόνευτη καθὼς καὶ τὰ «Εὐαγγέλια Ἀπόκρυφα», πού ἓνα μεγάλο μέρος τους ἐδημοσιεύθη ὅσο ζοῦσε κι ἡ ἐκδοσί τους, σ' ἓναν ὀγκώδη τόμο, ἔγινε τρία χρόνια μετὰ τὸν θάνατό του. Τὸ ἀξιόλογο αὐτὸ βιβλίον ἐξεδόθη στὴν Ἀθήνα τώρα τελευταῖα ἀπὸ τὸν οἶκο Σπανοῦ, πού μὲ ξεχωριστὴ ἀγάπη καὶ προσοχὴ ἐπιμελεῖται σπάνιες ἐκδόσεις, ὅπως ἐκείνη τῆς «Ἑρμηνείας τῆς Ζωγραφικῆς Τέχνης» τοῦ ἱερομονάχου Διονυσίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ, ἡ «Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν» τοῦ Σουρμελῆ, τόσα ἄλλα ἀκόμη ἐξαίρετα παλαιὰ συγγράμματα.

Τὸ ἔργο τοῦ Τίσσενορφ «Εὐαγγέλια Ἀπόκρυφα» περιέχει μετὰ ξὺ ἄλλων ξενογλώσσων κειμένων, τὰ ἐξῆς: «Πρωτευαγγέλιον» Ἰακώβου - «Γέννησις Μαρίας τῆς Ἁγίας Θεοτόκου καὶ ὑπερενδόξου Μητρὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ» - Θωμᾶ Ἰσραηλίτου Φιλοσόφου «Ρητὰ εἰς τὰ παιδιὰ τοῦ Κυρίου». Τοῦ ἴδιου «Συγγράμματα περὶ τῆς παιδικῆς Ἀναστροφῆς τοῦ Κυρίου». «Εὐαγγέλιον» τοῦ Νικόδημου. «Ἀναφορὰ Πιλάτου» καὶ «Υφήγησις Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας».

Published as the Act directs 1° Jan 1777 by J. Murray N° 30 Fleet Street.

C. TISCHENDORF

Ἀπόκρυφες Ἀποκαλύψεις

(μὲ σύντομο σημεῖωμα τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου του).

Α) Ὅταν κανεὶς καταπιάνεται μὲ τὸν πραγματικὰ θαυμάσιο κόσμον τοῦ βιβλίου (συγγραφεὺς, μελετητὴς, ἐκδότης ἢ ἀναγνώστης) καὶ ὅσο μικρὴ καὶ ἂν εἶναι ἡ ἐπιθυμία ἢ ἡ ἀνάγκη του ἀπ' αὐτό, ἀνοίγει γιὰ κείνον μιὰ ξεχωριστὴ αὐλαία, μπαίνει σ' ἓνα δεύτερον κόσμον, ἄγνωστο ὡς τώρα, αἰσθάνεται—καὶ πολὺ δίκαια—προνομιούχος μέχρι σημείου νὰ δένεται μαζί του κυριολεκτικὰ. Κι' ἂν αὐτὸ μπορούμε νὰ ποῦμε γιὰ τὸ ὅποιοδήποτε καλὸ βιβλίον μπορούμε νὰ τὸ ὑποστηρίξωμε ὑπεύθυνα γιὰ τὸ βιβλίον ἐκεῖνο ποὺ ξεχωρίζει ἀπ' τὴν ὁμάδα του, δὲν δέχεται πολλὰς φορές «καλοῦπια» καὶ ἔχει γιὰ ἀρετὴν τὴν πρωτοτυπία. Καὶ σὰν τέτοιον χαρακτηρίζωμε τὸ εἶδος ἐκεῖνο, ποὺ εἶναι γνωστὸ στὸ παγκόσμιον κοινὸν μὲ τὴ λέξι: «ἀπόκρυφα». Ὁ ὄρος, εὖστοχα ἢ ἄστοχα δοσμένος ἔχει καὶ αὐτὸς τὴ δική του γοητεία, τὴ γοητεία τοῦ μυστηριακοῦ καὶ τοῦ ἀσυνήθιστου. Τὸ περιεχόμενό τους ὅπωςδήποτε εἶναι θρησκευτικόν,

παράλληλο πρὸς τὰ ἄλλα (κανονικά) βιβλία τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, τὰ ὅποια πολλές φορές συμπληρώνει. Ἔτσι μιὰ σύντομη ἐπισκόπησι τοῦ θέματος δὲν εἶναι ἄσκοπη:

Τὰ ἀπόκρυφα βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν ἀναφέρονται στὴν Παλαιὰ καὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη. α) τῆς Παλαιᾶς, ἀνάγονται ἀπὸ τοῦ Β' μέχρι τοῦ Ε' μ.Χ. αἰῶνος καὶ ἀναφέρονται ἀπὸ Ἰουδαίους καὶ Χριστιανούς. Οἱ συγγραφεῖς των (ἄγνωστοι παντελῶς) προβαίνουν σὲ σειρά πλαστογραφιῶν (συγγραφέως, ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς ἀποιμμήσεως τῶν κανονικῶν βιβλίων τῆς Π.Δ.) ἐπιδιώκοντας ἔτσι νὰ ἐξασφαλίσουν κῦρος. Ἔτσι τὰ ὀνομάζομε «ψευδεπίγραφα», «δευτεροκανονικά», «ἐξωβιβλικά». β) Τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀνάγονται ἀπὸ τοῦ Β' αἰῶνος μέχρι τοῦ Μεσαίωonos καὶ ἐγράφησαν γιὰ δύο λόγους: 1) Διὰ νὰ συμπληρώσουν τὰ κενὰ πού ὑπάρχουν στὴ διήγησι τῆς Βίβλου. Τέτοια εἶναι ἡ παιδικὴ ἡλικία τοῦ Κυρίου, τῆς Θεοτόκου, τὰ περὶ τῶν Ἀποστόλων κ.λπ. Ὅτι ὑπάρχουν κενὰ εἶναι ἀναμφισβήτητο. Ὁ ἴδιος ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἀναφέρει: «πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἀ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ Βιβλίῳ τούτῳ» (Ἰωάννου Κ.20), ἐνῶ ἄλλο ἢ ὑπερβολὴ εἶναι χαρακτηριστικὴ: «οὐδὲ τὸν κόσμον ὅλον εἶμαι χωρητὰ: τὰ γραφόμενα βιβλία». Οἱ ἀπλοὶ λοιπὸν Χριστιανοὶ ἐπενόησαν διὰ τῆς περιεργείας των πολλὰ τερατώδη καὶ παιδαριώδη θαύματα. Ἐχουν περιλάβει ὅμως καὶ ἀληθινὰς παραδόσεις πού παρελάβαν ἀπὸ τῆ ζωντανῆ παράδοσι τῆς ἐκκλησίας ἢ ἀπὸ τὰ ἀπολεσθέντα βιβλία τῆς Κ. Διαθήκης. 2) Ἐγράφησαν ὑπὸ αἰρετικῶν (Μανιχαίων ἢ Ναζαρητῶν κ.λπ.) πού θέλησαν ἔτσι νὰ μεταδώσουν τίς δοξαστεῖς των. Ἐπεγράφοντο τὰ βιβλία αὐτὰ δι' ὀνομάτων τῶν ἱερῶν συγγραφέων τῆς Κ.Δ. ὡς δῆθεν ὑπ' αὐτῶν συνταχθέντα. Τὸ περιεχόμενό τους εἶναι ὑποδεέστερον τῶν κανονικῶν καὶ οἱ ἱεράρχαι θεβαίως τὰ κατεδίωξαν.

Ἡ ἐπίσημη ἐκκλησία δὲν κατατάσσει τὰ ἀπόκρυφα βιβλία εἰς τὰ «κανονικά» ἀλλὰ πολλάκις ἀντλεῖ ἀπ' αὐτὰ τὸ περιεχόμενον ἑορτῶν (ὡς τῆς Κοιμήσεως, Εἰσοδείων κ.λπ.). Πολλοὶ ἀκόμη πατέρες καὶ ἐκκλ. συγγραφεῖς ἀντλοῦν ἀπὸ τὰ ἀπόκρυφα: Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, Ἰερώνυμος, Γρηγ. ὁ Νύσσης, Εὐσέβιος κ.λπ. Τὸ ὅτι π.χ. οἱ

γονείς τῆς Παρθένου ἦσαν ὁ Ἰωακείμ καὶ ἡ Ἄννα γνωρίζομε μόνο ἀπὸ τὸ ἀπόκρυφο Πρωτευαγγέλιον τοῦ Ἰακώβου. Σημαντικὴ ἀκόμη πηγὴ ἀποτελοῦν στὴν βλῆ δημιουργία τοῦ Πινδάρου τῆς Ἑλληνικῆς Βυζαντινῆς ποιήσεως Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ. Ἀλλὰ καὶ στὸ χῶρον τῆς μοναδικῆς τέχνης τὰ ἀπόκρυφα ἔδωσαν ἰδέας καὶ θέματα. Βυζαντινοὶ ἀγιογράφοι ἐξήχησαν τὴν ἐμπνευσί τους στὴ χάριτωμένη ἀφήγησι καὶ περιγραφή τῶν Ἀποκρύφων. Γι' αὐτὸ ἓνα σύντομο σημεῖωμα γιὰ τὸν ἀκούραστο ἐπιστήμονα, Γερμανὸ θεολόγο CONST. TISCHENDORF πού μᾶς ἔδωσε στὰ χέρια τὰ κείμενα αὐτὰ μὲ τίς ἀλλεπάλληλες ἐκδόσεις, εἶναι ἀναγκαῖο.

B) Γεννήθηκε εἰς LENGENFELD παρὰ τὸ ZWICK τῆς Σαξονίας τὴν 18.1.1815 καὶ πέθανε στὴν Λειψία τὴν 7.12.1874. Τὸ 1845 εἶναι ἔκτακτος καθηγητῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ Βιβλικῆς Παλαιογραφίας ἔδρας πού ἰδρύθηκε χάριν τοῦ ἴδιου τὸ 1859. Κάτοχος μεγάλῃς φιλολογικῆς παιδείας καὶ πιστεύοντας στὴ γνησιότητα τῶν βιβλικῶν συγγραφῶν ἐπεδόθη στὴν ἀποκατάστασι τοῦ ἀρχαιότερου κειμένου, χρησιμοποιώντας βλα τὰ μέσα τῆς ἐπιστήμης. Ἀκολουθώντας τὰ ἔχνη τοῦ Ἄγγλου RICHARD BENTLEY (1662—1742) ἔστρεψε τὴν προσοχή του στοὺς μεγαλογράμμάτους ἀρχαίους κώδικες. Ἔθεσε σκοπὸ στὴ ζωὴ του νὰ ἀνιχνεύσῃ τοὺς ἀρχαιότατους κώδικες νὰ τοὺς μελετήσῃ καὶ νὰ τοὺς χρησιμοποίησῃ γιὰ τελειότερες κριτικὰς ἐκδόσεις, ὥστε νὰ φθάσῃ ὅσο τὸ δυνατόν τὸ ἀρχαῖο κείμενο. Ἐπεμελήθη 24 κειμένων τῆς Κ.Δ. τὰ ὅποια ἐχώρισε σὲ 8 ἐκδόσεις. Προέβη σὲ ἀποκρυπτογράφει τοῦ CODEX EPHRAECUM RESCRIPTUS. ἐργάσθηκε στὸν CODEX CLAROMONTANUS. Ἰδική του ἔκδοσι εἶναι ὁ CODEX AMATINUS (Λειψία 1850). Ἐξήχησε τὸν Βατικανὸν κώδικα καὶ ἐδημοσίευσε κατ' αὐτὸν Καινὴν Διαθήκην τελειότερη ἐκείνης τοῦ Μᾶν (Λειψία 1867). Τὸ 1844 ἀνεχώρησε στὴν Ἀνατολή, ὅπου ἀνεκάλυψε τὸ Σιναϊτικὸ κώδικα (Μεγαλογράμματος ἀρχαῖος κώδικας τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀνευρεθεὶς στὴν Μονὴν Ἁγίας Αἰκατερίνης τοῦ ὄρους Σινᾶ: 1844—1859). Εἶναι τὸ μόνο ἀρχαῖο χειρόγραφο πού περιέχει: ὀλόκληρη τὴν Καινὴν Διαθήκην, τοποθετεῖται δὲ εἰς τὰ μέσα τοῦ Δ' αἰῶνος. Ἐγράφη στὴν Αἴγυπτο ἢ στὴν Και-

σάραια τῆς Παλαιστίνης καὶ τὸ κείμενό του ὁμοιάζει πρὸς ἐκεῖνο τοῦ Βατικανοῦ κώδικος Β. Ὁ TISCHENDORF ἀνεκάλυψε τὸ πρῶτο τμήμα τοῦ κώδικος τὸ 1844 στὴ μονὴ τῆς Ἁγίας Λικατερίνης (ἐπρόκειτο γὰ κατῆ), τὸ 1853 ἓνα δεύτερο μικρὸ τεμάχιο καὶ τὸ 1859 μετέφερε τὸ ὑπόλοιπο μέρος στὴν Εὐρώπη καὶ ἐδημοσίευσε τὸ 1862 στὴν Πετρούπολι τὸν «BIBLIORUM CODEX SINAITICUS PETROPOLITANUS». Τὸ χειρόγραφο ὅμως δὲν ἐπεστράφη στὸ Σινά. Τὴ ἀκριδῶς συνέθετ' δὲν εἶναι γνωστό. Ἐλέχθη ὅτι προσεφέρθη στὸν τσάρο τῆς Ρωσίας Ἀλέξανδρο Β', ὡς δῶρο ἀπὸ τοῦ μοναχοῦ. Τὸ 1933 ἀγοράσθηκε ἀπὸ τὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο ἀντὶ 100.000 λιρῶν καὶ ἐκεῖ φυλάσσεται μέχρι σήμερα. Ὁ TISCHENDORF πιστεύει πὼς ἀνήκει στοὺς 50 κώδικες πού ὁ Εὐσέβιος κατ' ἐντολὴ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀντέγραψε ἐκ τῶν τότε χειρογράφων διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πρωτεύουσας.

Ἄλλες ἄξιες ἐκδόσεις τοῦ TISCHENDORF, πού δικαιολογοῦν ἀπόλυτα τὴν ὑπαρξί τοῦ ἐπιθέτου «πολύς» πλάι στ' ὄνομά του, εἶναι: οἱ «SYNOPSIS EVANGELICA» (1851), «EVANGELIA APOCRYPHA» (1853, ἐκδοσις οἴκου Σπανοῦ), «ACTA APOSTOLUM APOCRYPHA» (1851) καὶ «APOCALYPSES APOCRYPHAI» (1866), τὸ βιβλίον πού θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ εἰς τὸ παρόν.

Ἀναφέρονται οἱ ἀποκαλύψεις Μωϋσέως, Ἔσδρα, Παύλου, Ἰωάννου, ἢ κοίμησις τῆς Μαρίας καὶ ὡς συμπλήρωμα τὰ «ACTA APOSTOLUM APOCRYPHA».

B) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ: «ΑΠΟΚΡΥΦΕΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ».

1) Ἀποκάλυψις Μωϋσέως. Πρόκειται περὶ μιᾶς ἀποκρύφου διηγήσεως τῆς ζωῆς τῶν πρωτοπλάστων μετὰ τὴν ἀπαμάκρυνσί των ἀπὸ τὸν Παράδεισον μέχρι καὶ τοῦ θανάτου αὐτῶν. Στὴν ἀρχὴ ὁ ἄγνωστος συγγραφεὺς (1) ἀναφέρεται στὸ γεγονός τοῦ φόνου τοῦ

1. Τὸ ἔργον εἶναι ψευδεπίγραφον, δηλαδὴ ἀπεδόθη ἀπὸ τὸν ἄγνωστο συγγραφέα του στὸ Μωϋσῆ. (Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ ὄλες τις ἄλλες ἀποκαλύψεις).

Ἄβελ ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τοῦ Κάιν. Ὑστερα ἀπ' αὐτὸ καὶ ἀφοῦ οἱ πρωτόπλαστοι ἀπέκτησαν τριάντα γιουὺς καὶ 30 θυγατέρες, ὁ Ἄδὰμ ἀρρωσταίνει. Κατὰ παράκλησι τοῦ υἱοῦ τοῦ Σήθ ὁ Ἄδὰμ διηγείται τὰ γεγονότα τῆς πτώσεως, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐξιστοροῦνται οἱ ἐνέργειες Εὐᾶς καὶ Σήθ, νὰ σώσουν τὸν ἀσθενῆ Ἄδὰμ. Χαρακτηριστικὴ εἶναι στή συνέχεια ἡ διήγησι τῆς Εὐᾶς γιὰ τὸν τρόπο πού ξεγελώντας την ὁ διάβολος, τὴν ἔπεισε νὰ φάγη τὸν καρπὸ καὶ νὰ ἀθετήσῃ τὴ θεία ἐντολή, διήγησι, πού στηρίζεται κατὰ βάσιν στὸ Γ' κεφάλαιο τοῦ βιβλίου τῆς Γενέσεως, περιέχει ὅμως πλῆθος ἀνθρωπομορφικῶν καὶ ἀποκρυφιστικῶν στοιχείων. Πουθενὰ π.χ. δὲν ἀναφέρεται ἡ ἐπιθυμία τοῦ Ἄδὰμ κατὰ τὴν ἐξοδὸ τοῦ ἀπὸ τὸν Παράδεισο νὰ φάγη ἀπὸ «τὸ ξύλο τῆς ζωῆς» γιὰ νὰ μὴν πεθάνῃ, πράγμα πού ὁ Θεὸς τοῦ ἀρνεῖται. Στὴ συνέχεια ζωντανῆ εἶναι ἡ περιγραφή τοῦ θανάτου τοῦ Ἄδὰμ καὶ ὁ κατ' ἐντολήν τοῦ Θεοῦ ἐνταφιασμός του ἐντὸς τοῦ Παραδείσου, στὸ σημεῖο ἀπ' ὅπου πῆρε τὸν πηλὸ τῆς δημιουργίας. Ἀφοῦ καὶ ἡ Εὐᾶ ἀπέθανε, ἐτάφη, ὁ δὲ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ παραγγέλλει στὸν Σήθ νὰ ἐνταφιάξῃ τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως εἶδε νὰ ἐνταφιάζωνται ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους ὁ Ἄδὰμ καὶ ἡ Εὐᾶ.

2) Ἀποκάλυψις Ἔσδρα: Ὁ Ἔσδρας ἢ Ἔσδραμ κατόπιν νηστείας ἀνελήφθη στὸν οὐρανὸ, ὅπου συνάπτεται διόλογος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸν ὁποῖο ὁ Ἔσδρας παρακαλεῖ τὸν Θεὸ νὰ ἐλεήσῃ τοὺς χριστιανούς καὶ νὰ συγχωρήσῃ τίς ἁμαρτίες τους. Στὴν κόλασι, ὅπου ὀδηγεῖται βλέπει τὰ ποικίλα βασανιστήρια τῶν ἁμαρτωλῶν, ζητεῖ ἐκ νέου ἔλεος γιὰ τοὺς χριστιανούς κατὰ τὴ Β' Παρουσία, τὰ γεγονότα τῆς ὁποίας περιγράφονται μὲ ζωηρὲς εἰκόνας. Στὸ τέλος, ὅταν ὁ Θεὸς ζητῆ ἀπὸ τὸν Ἔσδρα τὴν ψυχὴ του, ἐκεῖνος ἀρνεῖται, ἔπειτα ὅμως βλέποντας τὴ μηδαιμνότητά του μπροστὰ στὴ θεία μεγαλειότητα, παραδίδεται, ἀφοῦ προηγουμένως ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ εὐλογῇ ὅλους αὐτοὺς πού θὰ διαδώσουν τὸ βιβλίον του καὶ νὰ τιμωρῆ, ὅσους δὲν πιστεύουν σ' αὐτό.

3) Ἀποκάλυψις Παύλου: Κατὰ τὸν ἄγνωστο συγγραφέα ἡ ἀποκάλυψις αὐτὴ βρέθηκε στὰ θεμέλια τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὴν Ἰαρσό ἀπὸ ἓναν ἀξιωματικὸ πού κατοικοῦσε ἐκεῖ.

Ἡ εἰκόνα ἐκτυλίσσεται στόν οὐρανό. Τά στοιχεῖα τῆς φύσεως (θάλασσα, γῆ, πελήγη, ἄστρα) παρουσιάζονται καί διαμαρτύρονται στό Θεό γιά τήν ἀνθρώπινη ἁμαρτία, τήν ὁποία ὁμοῦς ὁ μακρόθυμος Θεός ἀνέχεται. Στή συνέχεια ὁ Παῦλος βλέπει: ἀπό τόν οὐρανό πῶς πεθαίνουν οἱ δίκαιοι καί πῶς οἱ ἄδικοι καί ποῦ ὁδηγοῦνται οἱ ψυχές των. Στόν τόπο τῶν δικαίων, ὅπου ὁδηγεῖται, βλέπει τή λαμπρότητα καί τή μακαριότητά των, ἐνώ στήν κόλασι ἀντικρούζει τά φοβερά βασανιστήρια τῶν ἁμαρτωλῶν. Κατά τήν ἐπαναφορά του στόν Παράδεισο ἀναγινωρίζει τοῦς δικαίους τῆς Παλ. Διαθήκης, τόν Ἄδραμ, τόν Ἰσαάκ, τόν Ἰακώβ, τὸ Μωϋσῆ, τόν Ἡσαΐα, τὸ Νῶε, τόν Ἐνώχ καί τόν Ἥλιαν.

* Ἰσως ἡ ἀποκάλυψι αὐτὴ στηρίζεται καί συμπληρώνει: τὸ χωρίον τῆς Β' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς (Κεφ. 12, στ. 4) κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ Παῦλος «ἤρπαγγε εἰς τόν Παράδεισον καί ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα».

4) Ἀπακάλυψις Ἰωάννου: Ὁ Ἰωάννης κατόπιν προσευχῆς καί νηστείας ἀναλαμβάνεται εἰς τόν οὐρανόν γιά νὰ δῆ ὅσα θὰ συμβῶν κατὰ τήν συντέλειαν τοῦ κόσμου. Τότε ὁ στάχυς σίτου ἐκφυεῖ ἡμιχσίνικον καί ὁ ἀγκών τοῦ κλίματος ἐκφυεῖ χιλίους βότρυας καί ὁ βότρυς ἐκφυεῖ ἡμίσταμνον οἴνου κατὰ τήν ἔκφρασιν τοῦ καιμένου (73). Χαρακτηριστικά σημεῖα τῆς συντελείας τοῦ κόσμου θὰ εἶναι α) Ἡ ἐμφάνισι τοῦ ἀντιχρίστου, τοῦ ὁποίου ἡ περιγραφή εἶναι φοβερά. β) Ἡ ἀνομβρία. γ) Ὁ θάνατος ὅλων τῶν ἀνθρώπων. δ) Ἡ ἀνάστασις αὐτῶν εἰς ἡλικίαν 30 ἐτῶν. ε) Ἡ συγκέντρωσις τῶν ἱερῶν εἰκόνων καί διδύων καί ἡ ἄρπαγγή τῶν ἀνθρώπων «ἐν νεφέλαις». στ) Ἡ πυρπόλησι τῆς γῆς. ζ) Ἡ κατανίκησι τῶν πονηρῶν πνευμάτων. η) Ἡ κάθοδος τοῦ Θεοῦ μετὰ δόξης εἰς τήν γῆν. θ) Ἡ ἐξαφάνισι τοῦ οὐρανοῦ καί τῶν ἄστρων. ι) Ἡ καταδίκη τοῦ διαβόλου. ια) Ἡ ἀποπομπή τῶν ἁμαρτωλῶν στόν ἄδη. ιβ) Διαχωρισμός δικαίων καί ἀδίκων. ιγ) Ἐλλειψις τοῦ κακοῦ, τοῦ πόνου καί τῆς ἀνάγκης ἀπό τόν κόσμο.

δ) Ἰωάννου διδύου περὶ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου: Ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἀναγγέλλει εἰς τήν Παρθένον ὅτι εἰσηκούσθη ἡ προσευχή της καί ὅτι θὰ ἀποδημήσῃ πρὸς τόν Υἱόν καί Θεόν της.

Κατὰ παράκλησίν τῆς συγκεντρώνονται ἔλοι οἱ ἀπόστολοι εἰς Βηθλεέμ καὶ ἐκεῖ διηγροῦνται τὸν θαυμαστὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον καθένας ἀνηρπάγη καὶ μετεφέρθη εἰς τὴν Βηθλεέμ. Πλήθος ἀγγέλων συρρέει εἰς τὸν οἶκον τῆς Θεοτόκου καὶ τὴν ἴδια ὥρα πλήθος θαυμάτων τελεῖται διὰ τῆς δυνάμεώς τῆς. Οἱ Ἰουδαῖοι κινούμενοι ἀπὸ φθόνου πείθου τὸν ἡγεμόνα νὰ στείλῃ στρατὸν νὰ συλλάβῃ τὴν Παρθένον καὶ τοὺς ἀγγέλους, οἱ ὅποιοι ὅμως σώζονται διὰ θαύματος. Ἐν συνεχείᾳ περιγράφεται ἡ κοίμησις τῆς Θεοτόκου καὶ τὸ γεγονός τοῦ ἀσεβοῦς Ἑβραίου Ἰεφωνίου τοῦ ὁποίου τὰ χέρια ἀπέκοψεν Ἄγγελος Κυρίου ἐπειδὴ ἀπετόλμησε νὰ ἀσεδήσῃ κατὰ τῆς κλίνης ποῦ ὀρισκόταν τὸ σῶμα τῆς Θεοτόκου καὶ ποῦ ἐτάφη κατόπιν στῆ Γεσθημανῆ, μετεφέρθη δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας στὸν οὐρανό.

6) Διήγησις Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, περὶ TRANSITUS MARIAE (=Μετάστασις τῆς Θεοτόκου): Τὸ κείμενον εἰς τὴν Λατινικὴν περιγράφει τὰ γνωστὰ γεγονότα τῆς Κοιμήσεως, τὴν σύναξιν μαθητῶν καὶ ἀποστόλων, ἐπισυνάπτει δὲ τὴν διήγησιν περὶ τῆς Ἁγίας ζώνης, ποῦ ἔλαθε ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς.

7) ACTA APOSTOLUM APOCRYPHA: Πράξεις τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου καὶ μαρτύριον αὐτοῦ. Ἀπόκρυφες πράξεις Πέτρου Ἀνδρέου, θαύματα καὶ δυσχέρειαι τοῦ ἔργου των.

Τὴν σοβαρότητα τῆς ἐργασίας τοῦ μεγάλου θεολόγου καὶ φιλολόγου ἀποδεικνύει τὸ ὀγκωδέστατο κριτικὸ ὑπόμνημα ποῦ ἀκολουθεῖ τὸ κείμενον, μὲ ἀναφορὰ ἔλων τῶν γραφῶν τῶν κωδίκων ποῦ ἀναφέρουσι τὸ ἐκδιδόμενον κείμενον καὶ παράθεσι διλοκλήρων χωρίων.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΡΤΣΑΚΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΕΡΕΒΕΛΑΚΗΣ

Rotasni S.

MORUAURE DES VINGT-QUATRE, SERPENT D'AIRAIN .

THE BRAZEN ALTAR, FOR BURNT OFFERINGS.

EXOD. XXV. 1-8. 11. 12.

ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΜΑΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΥΠΕΡΕΝΔΟΞΟΥ ΜΗΤΡΟΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

I.

1 Ἐν ταῖς ἱστορίαις τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ ἦν Ἰωακείμ, πλούσιος σφόδρα, καὶ προσέφερε τὰ δῶρα αὐτοῦ διπλά,

* Ita titulus libri, de quo vide Prolegomena, in codice E legitur.

- C: Διήγησις καὶ ἱστορία πῶς ἐγεννήθη ἡ ὑπεραγία θεοτόκος εἰς ἡμῶν σωτηρίαν. O: Λόγος ἱστορικὸς δηλῶν τὴν σύλληψιν (in indice codicis σύλληψιν) καὶ ἀπότεξιν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.
- A: Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων τοῦ ἀδελφοδέου διήγησις περὶ τῆς γεννήσεως τῆς παναγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. G: Λόγος ἱστορικὸς τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἐξηγουόμενος ὅπως τὴν ἐξ ἐπαγγελίας γέννησιν ἔσχεν ἡ θεοτόκος, καὶ περὶ τοῦ μνηστήρος αὐτῆς Ἰωσήφ. H: Ἱστορία παλαιὰ συγραφήσα (sic) παρὰ τινος παλαιοῦ ἀνδρός Ἰακώβου εἰς τὸν δίκαιον Ἰωσήφ καὶ εἰς τὴν Μαριάμ, περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ.
- D: Ἱστορία Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοδέου εἰς τὴν γέννησιν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου. Fb: Ἱστορία Ἰακώβου εἰς τὴν γένεσιν τῆς παναγίας θεοτόκου.
- B: Λόγος ἱστορικὸς εἰς τὸ γενέσιον τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, συ[γ]γραφὴς παρὰ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου. P: Τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Ἰακώβου ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων (sic) λόγος εἰς τὸ γενέσιον (sic) τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου. N: Τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοδέου λόγος ἱστορικὸς εἰς τὸ γενέσιον τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου.
- M: Ἱστορία Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου εἰς τὸ γενέσιον τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου. I: Λόγος ἱστορικὸς εἰς τὸ γενέσιον τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.
- L: Λόγος τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοδέου, ὅτι εἶπε περὶ τῆς ἀτεκνίας Ἰωακείμ καὶ τῆς στειρώσεως Ἄννης καὶ περὶ ζῆνῆσεως καὶ προσευχῆς αὐτῶν, καὶ περὶ τῆς συλλήψεως τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου καὶ περὶ τῆς γεννήσεως αὐτῆς, καὶ περὶ τῆς συγχαρῆς καὶ ἀνατρέψεως αὐτῆς ἕως τριετῆς (τριετοῦς?), καὶ περὶ τῆς ἐν τῷ ναῷ εἰσόδου αὐτῆς καὶ ἀνατραφεύσεως καὶ μέχρι δωδεκαετοῦς αὐτῆς ἐν τῷ ναῷ ὑπαρχούσης καὶ μετὰ ταῦτα δοθείσης Ἰωσήφ, καὶ συνέλαβεν ἐν γαστρὶ ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ [περὶ?] τῆς ἐλέγξεως Ἰωσήφ καὶ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἱε-

λέγων "Ἔσται τῆς περιουσίας μου παντὶ τῷ λαῷ, καὶ τὸ τῆς ἀφέσεώς μου κυρίῳ εἰς ἰλασμόν ἐμοί. ² "Ἦγγικεν δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ἡ μεγάλη, καὶ προσέφερον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὰ δῶρα αὐτῶν. καὶ ἔστη κατενώπιον αὐτοῦ Ῥουβὶμ λέγων Οὕκ ἔξεστίν σοι

ρίως, καὶ περὶ τῆς ἀπογραφῆς Καίσαρος καὶ τῆς γεννήσεως Χριστοῦ καὶ τῶν μάγων καὶ Ζαχαρίου τοῦ φόνου (cod. τὸν φόνου).

F^a Pos: Πρωτευαγγέλιον, ἢ περὶ γεννήσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας λόγος ἱστορικός ἀγίου Ἰακώβου τοῦ μείονος (edd. priores μελζονος) συγγενοῦς τε καὶ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ἀποστόλου πρώτου καὶ ἐπισκόπου πρώτου Χριστιανῶν τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.

Practerea cf. Cod. Coisl. CXX. ubi fol. 217 sqq. post indicem librorum canonicorum recensentur apocryphi, quorum 1° est Ἰακώβου ἱστορία. Apud Origenem tom. XI. comment. in Matth. (de la Rue III. p. 463.) est Τοῦς δὲ ἀδελφοὺς Ἰησοῦ φασὶ τένας εἶναι, ἐκ παραδόσεως ὁρμωμένοι τοῦ ἐπιγεγραμμένου κατὰ Πέτρον εὐαγγελίου ἢ τῆς βίβλου Ἰακώβου, υἱοὺς Ἰωσήφ ἐκ προτέρας γυναικὸς --. Gregor. Nyss. in orat. in diem natal. Christi (Opp. ed. Par. III. p. 346 sq.) habet Ἦκουσα τοίνυν ἀποκρύφου τινὸς ἱστορίας τοιαῦτα παρατιθεμένης τὰ περὶ αὐτῆς (i. e. Μαρίας) διηγήματα. Eriph. haeres. LXXIX. §. 5. Εἰ γὰρ ἡ τῆς Μαρίας ἱστορία καὶ παραδόσεις ἔχουσιν ὅτι ἐρρέθη τῷ πατρὶ αὐτῆς Ἰωακείμ ἐν τῇ ἐρήμῳ --. (Pseudo-) Eustath. Antioch. comment. in Hexaemeron pag. 70 (ed. Allat. Lugduni 1629.) "Ἄξιον δὲ καὶ τὴν ἱστορίαν ἣν διέξειαι περὶ τῆς ἀγίας Μαρίας Ἰακώβος τις ἐπέλεξεν. Georg. Nicomed. orat. in oraculum conceptionis S. Deiparae (in Combefis. Novo Auctar. p. 1000.) Οὕτω γὰρ ἡ τὰ περὶ αὐτῶν διηγουμένη ἱστορία -- φησὶν. In decreta Gelasii de libris recipiendis et non recipiendis cap. VI. §. 9. est *Evangelium nomine Iacobi minoris apocryphum*. (Cf. Credner Zur Geschichte des Kanons p. 215.)

I, 1. Ἐν ταῖς usque Ἰσραὴλ: ita codd. omn., item Geo. | ἦν (I add ὁ, item Geo τις) Ἰω. πλ. σφ.: P ἦν τις ἀνὴρ πλ. σφ., ὄνομα Ἰωακ. | προσέφερε (-ρεν P) cum codd. omnibus, item Geo: F^a προσεφέρετο | διπλᾶ: CIO add κατὰ τὸ ἔτος. F^a add κυρίῳ τῷ Σεῶ (Geo p. 1052. δῶρα τῷ κυρίῳ διπλᾶ, sed p. 1000. διπλᾶ τὰ δῶρα αὐτοῦ) | λέγων cum AGI Eust Geo (semel add ἐν ἑαυτῷ).. BDEF^aLOP Pos add ἐν ἑαυτῷ | Ἔσται (G ἔστω; item Geo, sed p. 1009. ἔσται): cdd. plerique add τό, G τὰ, non item AD. (Sequens τό nullus om) | περιουσίας cum ABCD¹B¹GLN Eust Geo.. EF^aM περισεσίας.. P ὑπερσεσίας.. coniecit Hofm περισεσίας vel περιερείας | ἀφέσεώς μου cum ABEF^aLOP Geo.. CDI (Eust) om μου | κυρίῳ cum A (sic; scriptum est ut solet κῶ).. I om.. BDF^aLOP (Eust) Geo¹ κυρίῳ τῷ Σεῶ.. Pos *apud deum*.. CE Geo¹ κυρ. τ. S. μου | εἰς ἰλ. ἐμοί: haec Geo non affert | Eust sic: φάσκει γὰρ (Ἰάκωβός τις), ἐν ταῖς φυλααῖς τοῦ Ἰσραὴλ ἄνδρα πλούσιον γεγενῆσθαι ὀνόματι Ἰωακείμ, ὃς κατ' ἑορτήν διπλάσιον τῶν ἄλλων δῶρα τῷ Σεῶ προσεχόμιζεν, οὕτω λέγων Ἐὶ τῆς περιουσίας ἐν παντὶ τῷ λαῷ, καὶ τὸ τῆς ἀφέσεως εἰς ἰλασμόν ἐμοί κυρίῳ τῷ Σεῶ.

2. Ἦγγικεν (sive -κε) cum AF^aIO.. BCDELP ἦγγισε (sive -σεν) | ἡ ἡμέρα cum ABCDEIOP etc.. F^a om ἡ | οἱ υἱοὶ: D om οἱ | Ἰσραὴλ: F^a τοῦ Ἰσρ. | αὐτῶν: Fa add ὁμοίως δὲ καὶ Ἰωακείμ τὰ δῶρα αὐτοῦ, item F^b καὶ

πρῶτον προσενεγκεῖν τὰ δῶρά σου, καθότι σπέρμα οὐκ ἐποίησας ἐν τῷ Ἰσραήλ. ³ Καὶ ἐλυπήθη Ἰωακείμ σφόδρα, καὶ ἀπίει εἰς τὴν δωδεκάφυλον τοῦ λαοῦ λέγων Θεάσομαι τὴν δωδεκάφυλον τοῦ Ἰσραήλ, εἰ ἐγὼ μόνος οὐκ ἐποίησα σπέρμα ἐν τῷ Ἰσραήλ. καὶ ἠρεύνησε, καὶ εὔρε πάντας τοὺς δικαίους ὅτι σπέρμα ἀνέστησαν ἐν τῷ Ἰσραήλ· καὶ ἐμνήσθη τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ, ὅτι ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς υἱὸν τὸν Ἰσαάκ. ⁴ Καὶ ἐλυπήθη Ἰωακείμ σφόδρα, καὶ οὐκ ἐφάνη τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· ἀλλ' ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ἔρημον κάκει ἔπηξε τὴν σκη-

Ἰωακείμ προσέφερεν, item L καὶ Ἰωακείμ καὶ αὐτὸς προσέφερε τὰ δῶρα αὐτοῦ | κατενώπιον cum BDEOP: item L ἐνώπιον.. ACFa κατέναντι; item I κατεναντίον | αὐτοῦ: AI κυρίου | Ῥουβίμ cum ABLOP; Fa Ῥουβείμ.. Thi (cum Fb et ut videtur aliis) Ῥουβὴν.. Eust Ῥουβίν. Praeterea A praem ἀνὴρ ἐκ φυλῆς, P ὁ; Fa add ὁ ἀρχιερεὺς, Eust τις | λέγων: A add τῷ Ἰωακείμ | πρῶτον cum BEFb L (post σου) P Geo¹ et¹ in margine; A πρότερον.. O πρώτως, D πρῶτος.. C Geo¹ πρώτῳ.. Fa I Pos om | P προσενέγκαι.. D προσφέρειν | B Pos τὸ δῶρόν σου | ἐν τῷ (Fa L om) Ἰσραήλ: O Pos ante οὐκ ponunt | Eust sic pergit: Ἐνστασίας οὖν τῆς μεγίστης τοῦ κυρίου ἑορτῆς, καὶ πάντων κατὰ τὸ εἰδῶν ὅς τὰ δῶρα τῷ θεῷ προσκομιζόντων, προσενεγκεῖν πρῶτος αὐτὸς ὄρμησεν. καὶ Ῥουβίν τις διεκώλυσεν αὐτὸν προσοῖσαι πρῶτον, λέγων μὴ ἐξεῖναι αὐτῷ, καθότι ἄτεκνος ἐν τῷ Ἰσραήλ καθέστηκεν.

3. Καὶ ἐλυπήθη Ἰωακείμ (D add ἐν ἑαυτῷ) usque σπέρμα ἐν τῷ Ἰσραήλ haec om A (ab ἐν τῷ Ἰσραήλ altero ad alterum transiluisse videtur) | ἀπίει (CFa L ἀπίει, BO ἀπῆει, P ἀποίη, I ἀπῆλθεν): CO add εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ἐλθὼν | τὴν cum BOP; item ut videtur EFb et alii.. CFa aliiue ut videtur τό | τοῦ λαοῦ cum CFa LP etc.. BO τοῦ Ἰσραήλ | λέγων cum DP, item addito ἐν ἑαυτῷ BEFa Fb L Pos.. C λέγει | Θεάσομαι (P -σώμεθα, B Προεσσεῖς θεάσ.) τὴν δ. τ. Ἰσρ cum BEFb LP Pos (in *tribus Israel*).. D Πῶς ἔσομαι τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ λαοῦ.. CO nil nisi Ὁψομαι.. Fa plane om | εἰ ἐγὼ μόνος οὐκ ἐπ. σπέρμ. (O σπ. οὐκ ἐπ.) ἐν (G om) τῷ (Fb O om) Ἰσραήλ: B plane om.. D ἐγὼ μόνος [adde ὅς] οὐκ ἀνέστησα σπ. ἐν Ἰσρ. | καὶ (B add ἀπελθὼν) ἠρεύνησε (I ἐξήρεν.) cum ABEL.. CDFa ἠρεύνησε (D ἐρευνήσας) δέ | εὔρε cum ABCD (εὐρών) Fa L.. E Pos ἴδε | πάντας τοὺς: Fa I om τοὺς | δικαίους: A ἀγίους | ὅτι σπέρμ. ἀνέστησαν (D ante σπ. ponit, E post Ἰσραήλ: B ἐποίησαν) ἐν τ. Ἰσραήλ: Fb ὅτι σπ. τῷ Ἰσρ. ἀνέστησαν.. A διδόντας σπέρμα ἐν τῷ Ἰσρ. | P om καὶ ἠρεύν. usque ἀνέστ. ἐν τ. Ἰσρ. | ἐμνήσθη: A add Ἰωακείμ | ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ cum BDEH. (plerique add αὐτοῦ).. DFa Pos ἐν ταῖς ἐσχάταις αὐτοῦ (Fa Pos om) ἡμέραις.. A ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων.. P ἐν τῷ γῆρει | ὁ (Fa om) θεός cum ACFa P Pos etc.. BEFb L κύριος ὁ θεός (Fb add ἡμῶν) | De Eust vide ad 4.

4. οὐκ ἐφάνη cum BCFa P Pos etc.. A οὐκ ἐνεφάνησεν (sic).. L ἀπῆλθε καὶ οὐκ ἐνεφανίσθη | τ. γυν. αὐτοῦ: Fb add Ἄννη | εἰς τὴν (Fa τὸν) ἔρημον: Fb εἰς τὴν ὀρεινὴν | κάκει (A καὶ) ἔπηξε τ. σκ. αὐτοῦ (Pos om) cum (A) B

νήν αὐτοῦ, καὶ ἐνήστευσεν ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, λέγων ἐν ἑαυτῷ Ὁὐ καταβήσομαι οὔτε ἐπὶ βρωτῶν οὔτε ἐπὶ ποτῶν ἕως οὐ ἐπισκέψεται με κύριος ὁ θεός μου, καὶ ἔσται μου ἡ εὐχή βρωμα καὶ πόμα.

II.

¹ Ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ Ἄννα δύο θρήνους ἐθρήνει καὶ δύο κοπετούς ἐκόπτετο, λέγουσα Κόψομαι τὴν χηρείαν μου, κόψομαι καὶ τὴν ἀτεχνίαν μου. ² Ἠγγισεν δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ἡ μεγάλη, καὶ εἶπεν Ἰουδίῃ ἡ παιδίσκη αὐτῆς Ἔως πότε ταπεινοῖς τὴν ψυχὴν σου; ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ἡμέρα κυρίου ἡ μεγάλη, καὶ οὐκ ἔξεστὶν σοι πενεῖν· ἀλλὰ λάβε τοῦτο τὸ κεφαλοδέσμιον, ὃ ἔδωκέν

Pos; item Eust. . . CF^a etc καὶ ἔπ. τ. σκ. αὐτ. ἐκεῖ . . P om | A Pos τεσσαρ. ἡμέρ. καὶ τεσσαρ. νύκτας . . Geo ἡμέρ. καὶ νύκτ. τεσσαρ. . . P ἡμέρες (sic) τεσσ. | ἐν ἑαυτῷ: Geo om . . B add Ἰωακείμ | A καταβήσομαι . . Geo in margine ἀναβήσομαι . . F^b add ἔνθεν εἰς τὸν οἶκόν μου, item G ἐν οἴκῳ μου | οὔτε plene bis cum ABDILP Geo . . CF^a οὔτ' bis | βρωτῶν (I - τῶν) et ποτῶν (I - τῶν) cum ABCI Geo . . F^a βρωμα et ποτόν, D βρώματος et πόματος . . LP βρωσιν et πόσιν | ἕως οὐ cum AEIP . . BC ἕως . . DF^a ἕως ἄν | ἐπισκέψεται cum ABIP . . CF^a -ψηται . . D ἐπιβλέψηται | κύρ. ὁ θεός μου cum EF^aP, item omisso μου ABD . . C κύριος, I ὁ κύριος . . Pos om ἕως usque θε. μου | μου ἡ εὐχή cum DEI, item ἡ εὐχή μου A . . BCP μοι ἡ εὐχή . . F^a μοι ἡ εὐχή μου | βρωμ. καὶ πόμα (sic BCP; DEF^aI πῶμα): A βρωσὶς κ. πόσις . . Pos om κ. πόμα | Eust (post καθέστηκεν) pergit: καὶ λυπηθεὶς ἐπὶ τοῦτο εἰς τὴν ἔρημον ἀφίκετο, κάκει πῆξας σκηνηὴν ἐκέτευε τὸν θεὸν παρασχεῖν καὶ αὐτῷ ὡσπερ τῷ Ἀβραάμ γυνήσιου παιδὸς σποράν. μόνον γὰρ ἐγνώκει ἑαυτὸν [adde ἀτεχνον?] ὑπάρχειν ἐν τῷ Ἰσραήλ· ἄχρις ἡμερῶν νηστεύων τεσσαράκοντα ἐκέτευε τὸν θεόν.

II, 1. ἐθρήνει: I om, item L qui pergit ἐκόπτετο καὶ δύο κοπετούς | F^b λέγουσα ἐν ἑαυτῇ . . A λέγουσα τί ποιήσω | τὴν χηρείαν cum CDEF^a etc . . BL τὴν χηρωσύνην (L - ροσύνην) . . A τῆ χειρῆ (i. e. χηρεῖα). Idem τῆ ἀτεχνία | κόψομ. (IL Pos om) καὶ (I ἡ) cum BDE . . AC καὶ κόψομαι.

2. Ἠγγισεν (-σε) δὲ cum ABC etc . . F^a Ἠγγικεν δὲ . . F^b Ἰδοὺ γὰρ ἤγγικεν | ἡ ἡμέρα: F^a om ἡ | B τοῦ κυρίου omisso ἡ μεγάλη | εἶπεν: BE add αὐτῇ, D πρὸς αὐτήν | Ἰουδίῃ (C - δῆς): A Ἰούδ, L Ἰουδί . . DEF^b Ἰουδίην . . GI Ἰουδίην . . B om (vide igitur infra) | B om αὐτῆς | B Μέχρι πότε | AI ταπεινῆς . . L add κυρία μου | ἰδοὺ (ita AE; BF^a om; C add γὰρ) ἤγγικεν (ita BEF^a etc, AC - σεν; B add γὰρ) ἡ (F^a om) ἡμέρα κυρ. ἡ μεγάλη (BF^a om ἡ μεγ.) . . variant alii (I Pos οὐκ ἔξεστὶ σ. πενδ. διότι etc pro ἰδοὺ ἤγγ. etc) | I om ἀλλά | τοῦτο τὸ κεφαλοδ. cum BC Pos etc . . DF^aI τὸ κερφ. τοῦτο . . A om τοῦτο | ὃ (B ὅπερ) ἔδωκέν (D δέδωκέ) μοι ἡ κυρ. τ. ἔργου (D add μου): I Pos om; contra agnoscit etiam Geo. Praeterea A add καὶ δῆσαι αὐτῷ (simi-

μοι ἡ κυρία τοῦ ἔργου, καὶ οὐκ ἔξεστί μοι ἀναδήσασθαι αὐτό, καθότι παιδίσκη εἰμί, καὶ χαρακτήρα ἔχει βασιλικόν. ³ Καὶ εἶπεν Ἄννα Ἀπόστηθι ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ταῦτα οὐκ ἐποίησα, καὶ κύριος ἐταπείνωσέ με σφόδρα· μὴ πως πανούργος ἔδωκέν σοι τοῦτο, καὶ ἦλθες κοινωνῆσαι με τῇ ἀμαρτίᾳ σου. καὶ εἶπεν Ἰουδίθ· Τί ἀράσομαί σοι, καθότι κύριος ἀπέκλεισε τὴν μήτραν σου τοῦ μὴ δοῦναί σοι καρπὸν ἐν τῷ Ἰσραήλ; ⁴ Καὶ ἐλυπήθη Ἄννα σφόδρα, καὶ περιέλατο τὰ ἱμάτια αὐτῆς τὰ πενθικά, καὶ ἀπε-

liter I Pos καὶ ἀνάδησαι αὐτῷ τὴν κεφαλὴν σου | καὶ οὐκ ἔξ. μοι cum C etc. . Fa ὅτι οὐκ ἔξ. μ. . . B οὐκ ἔξ. γάρ μοι, A ἐμοὶ γάρ οὐκ ἔξ. | ἀναδήσασθαι αὐτό cum BCF^b . . FaL δῆσασθαι (L περιδ.) αὐτό . . A δῆσαι αὐτῷ . . Pos om καὶ οὐκ ἔξ. μ. ἀναδ. αὐτό | καθότι cum CDIFa . . B διότι . . A ὅτι | παιδίσκη εἰμί cum (A)B . . CD παιδ. σου εἰμι: (D add ἐγώ) . . Fa παιδ. εἰμί σή . . I ἐγὼ παιδ. σου | καὶ χαρ. ἔχει: (B add τοῦτο) βασ. (L add αὐτό) cum (A)BL . . CI καὶ (I add σὺ) χαρ. ἔχεις βασιλικόν. Eandem lectionem Geo agnoscere videtur (cf. p. 1025. οὐχ ἡ τοῦ βασιλικωτάτου γένους ὑπόληψις πρὸς τὴν τοιαύτην ἐμε τεώρισεν ἔννοιαν). A totum locum sic habet: ὅτι χαρακτήρα ἔχει βασιλικόν, καὶ παιδίσκη εἰμί. Pos Sicut enim sum ancilla tua, formam regiam habes.

3. Ἄννα: L add πρὸς τὴν παιδίσκην αὐτῆς | Ἀπόστηθι cum ABC etc. . Fa ἀπόστα | ἀπ' ἐμοῦ: D add σκάνδαλον | ταῦτα cum ACFA etc. . BEL Pos τοῦτο | κύριος cum A, item (ὁ κύρ.) FaI . . BCFA κύρ. ὁ θεός . . Pos des | A om σφόδρα | A μὴ ποτε . . D μὴ | πανούργος (A πανούργως, EFa add τις) ἔδωκ. (E δέδωκε) σοι τοῦτο (A αὐτῷ i. e. αὐτό) cum ACEFa . . B τοῦτο πανούργως ἔδ. σοὶ τις . . D τοῦτο πανούργως ἔδωκάς μοι . . I nil nisi πανούργος, statimquē pergit ἦλθες . . Pos videtis ne forte inficial me deus tuo peccato, omissis sqq. | D ἦλθες . . Fb ἔλθεις | κοινωνῆσαι με cum ACDFaI etc. . B ποιῆσαι κατέ με κοινωνῆσαι | DI τῆς ἀμαρτίας-σου | καὶ (Pos om) εἶπεν cum ABDEFa etc. . C εἶπε δέ. Praeterea CE add αὐτῇ | Ἰουδίθ: A Ἰουδ . . B Οὐδένα, D ἡ Ἰουδίθ . . C Ἰουδίθ . . E ἡ παιδίσκη αὐτῆς. Praeterea BC add ἡ παιδίσκη αὐτῆς, Fa ἡ παιδ. αὐτῆ, D ἡ παιδ. τῇ Ἄννα, sed A nihil addit. Pos praem ancilla | σοι cum ABCFaI . . ELM σε | καθότι κύρ. ἀπέκλ. cum A . . BI Pos καθότι οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς μου; ἀπέκλ. γάρ (B καὶ ἰδοὺ συνέκλ.) κύρ. ὁ θεός . . Pos merito sane clausit deus . . C καθότι οὐκ ἤκουσας τῆς φων. μου; μὴ μεῖζον τοῦτο ἀράσομαί σοι, ὅτι ἀπέκλ. κύρ. ὁ θεός . . EFa Fb LMN μὴ (Fa N μήτι) μεῖζον (EN post τοῦτο, τοῦτο) τοῦτο (Fa om, N τοῦτο) ἀράσομαί σοι (EIM σε), καθότι οὐκ ἤκουσας τῆς φων. μου; ἀπέκλ. γάρ ὁ θεός . . D μὴ τοῦτο ἀράσομαί σοι; ἔστέρησε γὰρ ἀπὸ σοῦ κύρ. ὁ θεός | . D om σοι | A ἐν Ἰσραήλ.

4. Post σφόδρα solus A haec addit: καὶ ἐκόπητο (sic, ni fallor) κοπετὸν μέγαν, ὅτι ὀνειδίσθη ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν Ἰσραήλ. καὶ ἐν αὐτῇ (sic, non αὐτ.) γενομένη εἶπεν Τί ποιήσω; κλαύουσα (cod. κλέ-) προσεῦξομαι πρὸς κύριον τὸν θεόν μου, ὅπως ἐπισκεψήται με | περιέλατο cum ADEFa Fb LMN . . BC περιέλατο | πενθικά: B νυμφικά; idem postea πενθικά pro νυμφικά | Fa ab altero τὰ ἱμάτια αὐτῆς ad alterum transiit | καὶ ἀπεσμήξατο (cum AEFb ILMN; BC ἐσμήξατο) τ. κεφ. αὐτῆς . . D om . . A add καὶ περιέλατο πᾶσαν θλίψιν ἀπ'

σμήξατο τὴν κεφαλὴν αὐτῆς καὶ ἐνεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτῆς τὸ
 νυμφικὰ, καὶ περὶ ὄραν ἐνάτην κατέβη εἰς τὸν παράδεισον τοῦ
 περιπατῆσαι. καὶ εἶδε δαφνηδαίαν, καὶ ἐκάθισεν ὑποκάτω αὐ-
 τῆς, καὶ ἐλιτάνευσεν τὸν δεσπότην λέγουσα Ὁ θεὸς τῶν πατέ-
 ρων ἡμῶν, εὐλόγησόν με καὶ ἐπάκουσον τῆς δεήσεώς μου, κα-
 θὼς εὐλόγησας τὴν μήτραν Σάρρας καὶ ἔδωκας αὐτῇ υἱὸν τὸν
 Ἰσαάκ.

III.

¹ Καὶ ἀτενίσασα εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδε καλιὰν στρουθίων ἐν
 τῇ δαφνηδαίᾳ, καὶ ἐποίησε θρῆνον ἐν ἑαυτῇ λέγουσα Ὁ μοι,
 τίς με ἐγέννησεν: ποία δὲ μήτρα ἐξέφυσε με: ὅτι κατὰρα ἐγεν-
 νήθην ἐγὼ ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ὠνειδίσθην, καὶ ἐξε-

αὐτῆς | I ἐνέδουσε | D om τὰ ἱμ. αὐτῆς | ἐνάτην cum B etc. . . AF^a etc ἐν-
 νάτην | εἶδε (F^b ἔθεν) . . A Pos ἰδοῦσα (omisso καὶ seq.) . . B εἶρε | δαφνη-
 δαίαν cum AD (-δέα) EF^a (EF^a -υδαίαν) I (δαφνιδ) . . B δαφνίδα . . CI δάφνην
 (L add δένδρον) . . M δένδρον δάφνης | κ. ἐκάθ. ὑποκ. αὐτῆς (L ὑπ' αὐτήν,
 F^b ὑπὸ τῆν δαφνιδέα) . . L add καὶ ἠθέλησε τοῦ ἀναπαύηται . . E (omisso καὶ
 ἐλιτάν.) sicut καὶ ἐκίτευεν ὑποκάτω αὐτῆς | F^a ἐλιτάνευε | τὸν δεσπότην cum
 ABD F^a IL (τ. ἑαυτῆς δεσπ.) . . C τῷ δεσπότη | Ὁ θεός: F^a ὁ θεός | τῶν
 cum ABE Eust . . CF^a Pos μου | εὐλόγ. με (F^b κόμῃ) καὶ ἐπάκουσον (EF^b add
 τῆς φωνῆς) τῆς δεῆς. (F^a om τ. δεῆς.) μου (habet haec etiam Eust) . . A ἐλέ-
 σόν με καὶ εἰσάκουσόν μου τῆς δεήσεως, καὶ εὐλόγησόν με | καθ. εὐλόγησας
 (ita etiam Eust) . . C καθ. ἐπάκουσας καὶ ἠλόγησας | F^a τῆς Σάρρας | To-
 tum hoc caput Eust-absolvit his: Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ὁμόζυγος αὐτοῦ
 περιθεμεμένη ἐσθῆτα εὐτελεῖ ἐδέετο τοῦ θεοῦ τυχεῖν γονῆς. ἐπι-
 στάσης δὲ τῆς μεγίστης ἡμέρας τοῦ θεοῦ λαμπρὰν στολὴν ἀμ-
 φιέννυται: οὐ γὰρ ἦν θεμιτὸν ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ πένθειμον ἡμ-
 φιασθαι στολὴν. περὶ γοῦν τὴν ἐνάτην ὄραν τῆς ἡμέρας ὑπὸ
 τι δένδρον ἐν τῷ παραδείσῳ αὐτῆς καθεσθῆισα ἐκίτευε λέ-
 γουσα πῶ θεῷ Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, εὐλόγησόν με καὶ
 ἐπάκουσον τῆς δεήσεώς μου, καθὼς εὐλόγησας τὴν μήτραν
 Σάρρας καὶ ἔδωκας αὐτῇ υἱὸν τὸν Ἰσαάκ.

III, 1. ἀτενίσασα . . E ἀναβλέψασα . . F^a ἠθέλησεν . . D ἀνέτεινε τὸ ὄμμα.
 Praeterea CE (non ADF^aL Pos etc) add Ἄνω, item B post οὐρανόν. A add
 μετὰ δακρύων | οὐρανόν: L add τοῦ δένδρου, F^b καὶ ἔκλαυσεν | εἶδε (EF^b
 ἔθεν) . . DF^a καὶ εἶδε | καλιὰν: F^b νοσιάν | δαφνηδαία cum AE (-δέα) etc. .
 BCF^a δάφνη . . D om ἐν τ. δ. | ἐποίησε: B ἐποίησεν Ἄνω . . A ἐθρήνησε |
 θρῆνον: F^b L add μέγαν . . DL add Ἄνω | C Ὁ μοι, Ὁ μοι | τίς με: I τίς
 ὠμωσῶσθην ἐγὼ, ἦ τίς με | IL om δέ | ἐξέφυσε: A ἔτεκε . . D ἐξέστρεψε (om
 με seq) | κατὰρα ἐγεννήθην ἐγὼ: AF^a I ἐγὼ (A add μόνη) κατ. ἐγενν. . . B
 κατ. καὶ ὄνειδος ἐγεννήθην | ἐνώπ. (E om) τ. υἱ. Ἰσραὴλ: D τοῖς υἱοῖς Ἰσρ. ἐνώ-
 πιον αὐτῶν | ὠνειδίσθην (A ὄνειδίσθη): F^a I Pos ὄνειδισαν (I ὠνείδ.) | ἐξε-

μυκτήρισάν με ἐκ ναοῦ κυρίου. ² Οἱ μοι, τίνι ὁμοιώθην ἐγώ; οὐχ ὁμοιώθην ἐγὼ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι καὶ τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ γόνιμά εἰσιν ἐνώπιόν σου, κύριε. Οἱ μοι, τίνι ὁμοιώθην ἐγώ; οὐχ ὁμοιώθην ἐγὼ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, ὅτι καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς γόνιμά εἰσιν ἐνώπιόν σου, κύριε. ³ Οἱ μοι, τίνι ὁμοιώθην ἐγώ; οὐχ ὁμοιώθην τοῖς ὕδασιν τούτοις, ὅτι καὶ τὰ ὕδατα ταῦτα γόνιμά εἰσιν ἐνώπιόν σου, κύριε. Οἱ μοι, τίνι ὁμοιώθην ἐγώ; οὐχ ὁμοιώθην ἐγὼ τῇ γῆ ταύτῃ, ὅτι καὶ ἡ γῆ προσφέρει τοὺς καρπούς αὐτῆς κατὰ καιρὸν, καὶ σὲ εὐλογεῖ, κύριε.

μυκτήρισάν με cum BDE (add καὶ ἐξώρισάν με, item Pos) F^aL. . I ἐξέβαλον, F^b ἐξεβλήστην. . A ἐξεδιώχστην. . C ἐξεμυκτηρίστην ἐκβληθεῖσα | ἐκ (E add τοῦ) ναοῦ: F^a ἐν τῷ ναῷ. . L om (una cum κυρίου) | κυρίου cum AI. . F^a τοῦ θεοῦ μου. . CDF^b Pos κυρ. τοῦ θεοῦ μου (Pos om). . B οἴκου κυρίου θεοῦ μου.

2. Οἱ μοι usque primum κύριε cum ABCDF^bILMN: EF^a om | τίνι: A τί | ὁμοιώστην: A ubique ὁμοιωῦσθην | οὐχ ὁμοιωῦσθ. ἐγώ: B οὐδέ | καὶ τὰ πετ. τ. οὐρανοῦ: AF^b καὶ αὐτά | A γόνιμά (sic A ubique) ἐστίν | κύριε: D add καὶ σὲ εὐλογοῦσθιν | Οἱ μοι, τίνι (A τί) ὁμοιωῦσθ. ἐγώ (F^a om; A add τοῖς θηρίοις τῆς γῆς); οὐχ ὁμοιωῦσθ. ἐγώ (B οὐδέ pro οὐχ ὁμ. ἐγ.) τοῖς θηρίοις (E στρουθίοις) τῆς γῆς (C τοῖς ἀλόγοις ζώοις, A αὐτά pro ἐγώ usque γῆς), ὅτι καὶ τὰ (F^a ὅτι αὐτά τὰ) θηρία (E στρουθία) τῆς γῆς (AB Pos ὅτι καὶ αὐτά, C ὅτι καὶ τὰ ἄλογα ζῶα) γόν. εἰσιν (F^a ἐστίν) ἐνώπι. σ. κύριε cum A (B; sed ponit post Οἱ μοι -- τῇ γῆ ταύτῃ etc) (C) DEF^a (F^bLMN) Pos. Ex his BF^bLMN addunt: Οἱ μοι, τίνι ὁμοιωῦσθην ἐγώ; οὐχ ὁμοιωῦσθην ἐγώ (B οὐδέ pro οὐχ ὁμ. ἐγ.) τοῖς ἀλόγοις ζώοις, ὅτι καὶ τὰ ἄλογα ζῶα (B ὅτι καὶ αὐτά) γόνιμά εἰσιν (ἐστίν) ἐνώπιόν σου, κύριε.

3. Οἱ μοι. τίνι (A τί) ὁμ. ἐγώ; οὐχ ὁμ. ἐγώ (B om) τ. ὕδ. τ. | καὶ τὰ ὕδατα ταῦτα cum F^bLMN, item omisso ταῦτα C. . BDF^a καὶ (F^a om) αὐτά τὰ ὕδ. . AI Pos καὶ αὐτά | κύριε: hoc loco addunt editiones antiquiores Οἱ μοι, τίνι ὁμοιωῦσθην ἐγώ; οὐχ ὁμοιωῦσθην ἐγώ τοῖς κύμασι τῆς θαλάσσης, ὅτι καὶ τὰ κύματα γαληνῶντα καὶ σκιρτῶντα, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς ἰχθύες εὐλογοῦσί σε, κύριε. Horum priorem partem Οἱ μοι usque θαλάσσης add. nostri omnes omitunt; posteriorem vero inde ab ὅτι καὶ vel totam vel ex parte vario modo plerique tuentur. A sic: καὶ οἱ ἰχθύες αὐτῶν εὐλογοῦσί σε, κύριε. B: τὰ γὰρ κύματα αὐτοῖς γαληνῶντα σὲ εὐλογοῦσι, κύριε. F^b: καὶ αὐτά γὰρ τὰ κύματα ἀλευνῶντα (ἀλλυνῶντα?) καὶ σκιρτῶντα σὲ εὐλογοῦσι, κύριε. I: καὶ γὰρ τὰ ὕδατα γαληνῶντα καὶ σκιρτῶντα τοῖς κύμασιν ἅμα τοῖς ἰχθύοις (sic) τῆς θαλάσσης σὲ εὐλογοῦσιν. LM: ὅτι καὶ τὰ κύματα αὐτῶν γαληνῶντα καὶ οἱ ἰχθύες αὐτῶν σκιρτῶντες σὲ εὐλογοῦσι, κύριε. DEN: ὅτι καὶ τὰ κύματα (D add τῆς θαλάσσης) γαληνῶντα καὶ σκιρτῶντα (D add εἰσι), καὶ οἱ ἰχθύες (D add αὐτῆς, N [τῆς?] θαλάσσης) εὐλογοῦσί σε, κύριε. Similiter Pos | Οἱ μοι, τίνι (A τί) ὁμοιωῦσθ. ἐγώ; οὐχ ὁμ. ἐγώ (B om) τῇ γῆ ταύτῃ (cum ABF^aF^bLMN; C Pos alii om), ὅτι καὶ ἡ γῆ αὕτη (cum F^bLMN; BCF^a Pos om; A ὅτι καὶ αὕτη) προσφέρει (D τρέφει) | F^a om κατὰ καιρὸν | εὐλογεῖ: A -γοῦσιν | Cf. ad

IV.

¹ Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη λέγων αὐτῇ "Αννα" Αννα, ἐπήκουσε κύριος τῆς δεήσεώς σου, καὶ συλλήψαι καὶ γεννήσεις, καὶ λαληθήσεται τὸ σπέρμα σου ἐν ὄλῃ τῇ οἰκουμένῃ. καὶ εἰ-
πεν "Αννα Ζῆ κύριος ὁ θεός μου, ἐὰν γεννήσω εἴτε ἄρρην εἴτε
θῆλυ. προσάξω αὐτὸ δῶρον κυρίῳ τῷ θεῷ μου, καὶ ἔσται λει-
τουργούν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. ² Καὶ ἰδοὺ
ἦλθον ἄγγελοι δύο λέγοντες αὐτῇ Ἰδοὺ Ἰωακείμ ὁ ἀνὴρ σου ἔρ-
χεται μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτοῦ. ἄγγελος γὰρ κυρίου κατέβη

hoc caput Germani Constantinop. haec (Combef. Nov. auctar. I. p. 1416.):
ὁμοίωσέν με τοῖς πετεινοῖς, τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, τοῖς τῆς βουλῆσεως ἰχθύσιν,
ὅτι καὶ αὐτὰ γονιμά εἰσιν ἐνώπιόν σου, κύριε. Item Geo (l. I. p. 1032.): διὰ
τοῦτο ἐν τῇ μονωθουμένῃ προσευχῇ πετεινῶν καὶ τετραπόδιων, θροῶν τε καὶ γῆς
καὶ τῶν ἐν τῇ γῇ φουμένων, ὑδάτων τε καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐγγονιζέντων ζώων
παριστάγει μνῆμην. Eust pergit his: καὶ ταῦτα λέγουσα ἀφορᾷ εἰς τὸ
δένδρον, καὶ θεασασμένη στρουθὸν τὰ νοσσία ἑαυτοῦ περιέ-
ποντα, πικρῶς στενάξασα καὶ κωκύσασα εἶπεν Ὡ δὴ κύριε, ὅτι
οὐδὲ τοῖς πετεινοῖς τούτοις ὁμοίωμαι γονιμοῖς, ὑπάρχουσι.
καὶ ταῦτα βώσεως αὐτῆς πρὸς τὸν θεόν, ἄγγελος etc.

IV. 1. Καὶ ἰδοὺ D Καὶ ταῦτα εἰπούσα ἐν ἑαυτῇ διαλογισμένη, ἰδοὺ |
ἐπέστη· A ὠψθη, I ἐφάνη (Eust) .. BD ἔστη κατενώπιον αὐτῆς | λέγων αὐτῇ:
AI. αὐτῇ λέγων .. Ἡ λέγων πρὸς αὐτήν | A "Αννα" Αννα, hoc accentu. Item
A alibi. | κύριος cum A .. B Pos Geo ὁ θεός .. CFa κύρ. ὁ θεός | καὶ συλ-
λήψαι (- ψαι cum AD; BCFa - ψη) cum AB Geo .. CFa Pos om καὶ .. Fb συλλ.
γάρ .. D συλλ. ἐν γαστρί | γεννήσεις cum BEFaL (add θυγατέρα) Geo .. AD
γεννήσει .. I τέξεις | λαληθήσεται cum ABCFa Geo .. DE κληθήσεται. Iidem
pergunt τὸ σπ. σου (L τὸ ἐκ σοῦ γεγεννημένον) ἐν ὄλῃ τ. οἰκ. (D εὐλογημένον
εἰς ὄλην τὴν οἰκουμένην). Geo totum locum sic habet (p. 1033.) ἰδοὺ γάρ, φησί,
λαλούσης ἄγγελος κυρίου ἦλθε λέγων αὐτῇ Ἐπήκουσεν ὁ θεός τῆς δεήσεώς σου,
καὶ συλλήψη καὶ γεννήσεις, καὶ λαληθήσεται τὸ σπ. σου ἐν ὄλῃ τ. οἰκ. | καὶ
εἶπεν "Αννα cum ABFa .. C Pos εἶπε δὲ "Αννα .. L καὶ ἤκουσεν ἡ "Αννα ταῦτα,
χαρᾶς πλησθεῖσα εἶπε | ἐὰν γεννήσω (ita etiam Geo): BFa Pos ὅτι ἐὰν γενν. ..
L ἐὰν κύριος ὁ θεός μου δώσει μοι, καὶ γεννήσω παιδίον | A Geo ἄρσεν |
λειτουργούν: AB - ργόν, alii - ργῶν | αὐτῷ cum AC Pos etc Geo (p. 1036.) ..
B τῷ θεῷ .. DEFa om | Eust pergit: καὶ ταῦτα βώσεως αὐτῆς πρὸς
τὸν θεόν, ἄγγελος κυρίου ἐπιφανείς αὐτῇ εὐαγγελίζεται αὐτῇ
παιδοποιῶν. ἡ δὲ ἀκούσασα εὐθύς τὸ γεννηθῆν ἐν ἀναθεῖναι τῷ
θεῷ ἐπηγγέλατο.

2. Καὶ ἰδοὺ (A εὐθέως, L om) ἦλθον (D ἦλθοσαν. Ponunt h. l. ADL;
BCFa Pos ante λέγοντες; E post αὐτῇ) ἄγγ. δύο (cum ABD Pos; CFaL δ. ἄγγ.;
E om utrumque) λέγοντες (Fa ἀπαγγέλλοντες, E ἀναγγέλλ.) αὐτῇ Ἰδοὺ (D "Αννα
"Αννα, ἰδοὺ; E ὅτι; L Pos om) Ἰωακείμ | ὁ ἀνὴρ σου: BFa om | ποιμνίων:
Fa L ποιμένων. L sic: ἔρχεται ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς ἐρήμου μετὰ τῶν ποιμένων
αὐτοῦ καὶ τῶν προβάτων καὶ αἰγῶν καὶ βοῶν αὐτοῦ | ἄγγ. γάρ (Fb δὲ) κυρ.

πρὸς αὐτὸν λέγων Ἰωακείμ Ἰωακείμ, ἐπήκουσε κύριος ὁ θεὸς τῆς δεήσεως σου· κατάρβηθι ἐντεῦθεν· ἰδοὺ γὰρ ἡ γυνή σου Ἄννα ἐν γαστρὶ λήψεται. ³ Καὶ κατέβη Ἰωακείμ, καὶ ἐκάλεσεν τοὺς ποιμένας αὐτοῦ λέγων Φέρετέ μοι ὧδε δέκα ἀμνάδας ἀσπίλους καὶ ἀμώμους, καὶ ἔσονται κυρίῳ τῷ θεῷ μου· καὶ φέρετέ μοι δεκαδύο μόσχους ἀπαλούς, καὶ ἔσονται τοῖς ἱερεῦσι καὶ τῇ γερουσίᾳ· καὶ ἑκατὸν χιμάρους παντὶ τῷ λαῷ. ⁴ Καὶ ἰδοὺ Ἰωακείμ ἦκε μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτοῦ, καὶ ἔστη Ἄννα πρὸς τὴν πύλην καὶ εἶδε τὸν Ἰωακείμ ἐρχόμενον, καὶ δραμοῦσα ἐκρεμάσθη εἰς τὸν

κατέβη: A κατέβη γὰρ ἄγγ. κυρ. . . L καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγ. | πρὸς αὐτόν: BF^bL πρὸς (L add τὸν) Ἰωακείμ . . A om· | λέγων: BF^b add αὐτῷ, A αὐτῷ τῷ Ἰωακείμ . . Fa καὶ εἶπεν αὐτῷ . . L καὶ λέγει πρὸς αὐτόν | Ἰωακ. Ἰωακ. cum ACEF^bIL Pos . . D Ἰωακ. semel . . BFa plane om | ἐπήκουσε (cum ADEFa; C εἰσῆκ., item L post ζεός) κ. ὁ ζε. τῆς (I add φωνῆς τῆς) δεῆς. σου: B om | κατάρβηθι (DL καὶ κατ., Fa σπεῦσον, κατ.) ἐντεῦθεν (A ἐνταῦθα; D τὸ τάχος ἐντ.; L ἐντ. ἐν τῷ οἴκῳ σου) | ἰδοὺ γὰρ cum ABDEFaL . . C Pos om γὰρ | ἡ γ. σ. Ἄννα cum ABD . . CFa Pos Ἄνν. ἡ γ. σ. | λήψεται: B εἰληψε | Eust haec breviter sic absolvit: Τοιαῦτα δὲ καὶ τῷ Ἰωακείμ ὁ ἄγγελος ἐν τῷ ὄρει διετέθημανε.

3. Καὶ κατέβη (I κατέβη) Ἰωακείμ: D add ἐν τοῦ ὄρους δεδικαιωμένος . . A Καταβὰς δὲ Ἰωακείμ (omisso καὶ seq) | δέκα cum AFA^bIL Pos Eust . . BC δώδεκα, E δεκαδύο | ἀσπίλ. κ. ἀμώμους: Fa om . . A om ἀσπ. καὶ | καὶ ἔσον. cum AEI Pos: item additis αὶ δέκα (BD δώδεκα) ἀμνάδ. F^bLBD . . C εἰς συσίαν . . Fa om | B om' μοῖ | κ. φέρ. μοι: BF^bL add ὧδε | δεκαδύο μόσχ. cum Fa^bI Eust (μ. δέκαδ.), item BC aliiq̄ue δώδεκα μόσχ., item Pos . . A δέκα μόσχ. | ἀπαλούς cum BFaI Pos . . A καλοὺς καὶ ἀπαλοὺς, F^b ἀπαλ. κ. καλ. . . C aliiq̄ue ut videtur ἀσπίλους | καὶ ἔσονται cum AC Pos etc. . . BDEFaL add οἱ (Fa om) δώδεκα (Fa β³) μόσχοι | καὶ ἑκατ. χιμάρους (A χιμάρους) cum ADEFa . . BCL Pos καὶ φέρετέ μοι (L add ὧδε) ἐκ. χιμ. | παντὶ τ. λαῷ (L add Ἰσραήλ) cum ADE . . BCFaL Pos praeterea καὶ ἔσονται οἱ (Fa om) ἑκατ. χιμάροι | Eust sic pergit: καὶ κατὰ βὰς Ἰωακείμ ἀπὸ τοῦ ὄρους δέξια ἀμμάδων συσίαν τῷ κυρίῳ προσήνεγκε, καὶ τοῖς ἱερεῦσι μόσχους δεκαδύο, καὶ τῇ γερουσίᾳ καὶ παντὶ τῷ λαῷ ἑκατὸν χιμάρους.

4. Ἰδοὺ: Fa^b om | ἦκε cum C (aliiq̄ue ut videtur, item ἦκε: D) . . B ἔρχεται . . AF^bL ἦλθεν (-ζε) . . Fa κατέβη | ποιμνίων: Fa ποιμένων | ἔστη: F^b ἐστήκει . . A ἐστήλθεν | πρὸς τὴν πύλην cum ADEIL . . Fa παρὰ τὴν πύλην . . BC πρὸς τὴν πύλην. Praeterea L add αὐτῆς, C τοῦ οἴκου αὐτῆς . . F^b add προσδεκομένη (ita Birch male pro -δεχομένη scripsisse videtur) Ἰωακείμ τὸν ἄνδρα αὐτῆς | εἶδε: FaF^b ἴδε (-εν) . . A ἴδουσα | τὸν (B om) Ἰωακείμ: AF^b αὐτόν | ἐρχόμενον cum AB etc . . CFa add μετὰ τῶν ποιμνίων (FaF^b ποιμένων) αὐτοῦ (Fa om) . . I om καὶ εἶδε usque ἐρχόμενον | καὶ (A om) δραμοῦσα (A προσδραμ.) cum (A)BDFaI Pos . . CEL καὶ ἔδραμεν Ἄννα (E om; L add ἐμ-προσθεν αὐτοῦ) καὶ | A ἐκρεμάσθη | εἰς τὸν τράχ. cum BIL . . Fa ἐν τῷ τραχήλῳ . . AC ἐπὶ τὸν τράχηλον . . D ἐπὶ τοῦ τραχήλου . . EF^b περὶ (E πρὸς)

τράχηλον αὐτοῦ λέγουσα Νῦν οἶδα ὅτι κύριος ὁ θεὸς εὐλόγησέ με σφόδρα· ἰδοὺ γὰρ ἡ χήρα οὐκέτι χήρα, καὶ ἡ ἄτεκνος ἐν γαστρὶ λήψομαι. καὶ ἀνεπαύσατο Ἰωακείμ τὴν πρώτην ἡμέραν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

V.

Ἡ δὲ ἐπαύριον προσέφερε τὰ δῶρα αὐτοῦ λέγων ἐν ἑαυτῷ Ἐάν κύριος ὁ θεὸς ἰλάσῃ μοι, τὸ πέταλον τοῦ ἱερέως φανερόν μοι ποιήσει. καὶ προσέφερον τὰ δῶρα αὐτοῦ Ἰωακείμ καὶ προσεῖχεν τῷ πετάλῳ τοῦ ἱερέως, ὡς ἐπέβη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου, καὶ οὐκ εἶδεν ἁμαρτίαν ἐν ἑαυτῷ. καὶ εἶπεν Ἰωακείμ Νῦν οἶδα ὅτι κύριος ἰλάσῃ μοι καὶ ἀφήκην πάντα τὰ ἁμαρτήματα μου. καὶ κατέβη ἐκ ναοῦ κυρίου δεδικαιωμένος, καὶ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Ἐπληρώθησαν δὲ οἱ μῆνες αὐτῆς·

τὸν τράχ. | λέγουσα (A λέγων) .. B καὶ εἶπε .. D καταφιλοῦσα αὐτὸν καὶ λέγουσα | οἶδα (B add ἀληθῶς) .. A ἔγνω | κύριος ὁ θεός .. Fa om ὁ θεός .. E ἐπικουσέ μου ὁ θεός καὶ | εὐλόγησέ (E ἡλύ.) με (A μοι) σφόδρ. (AE om) : Fb praeit ἰλάσθη μοι καὶ .. L add καὶ ὅτι ἄτεκνος ἐτύγγανα, νῦν οἶδα ὅτι τέκνον τέξομαι | ἰδοὺ (B καὶ) γὰρ ἡ χήρα οὐκέτι (B οὐκ ἦν) χήρα (A add εἰμι) | ἡ (Fa om; L ἰδοὺ ἡ) ἄτεκνος (L add ἡμην) ἐν γαστρὶ : E ἡ ἄτεκν. οὐκέτι ἄτεκνος· ἐν γαστρὶ γὰρ | λήψομαι : A λήψεται .. BFb εἰληφα .. L συλλήψομαι καὶ εἰληφα | τὴν πρώτ. ἡμέραν : BFa Pos τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ .. A τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, Fb τὴν ἡμέραν ἐκείνην | ABFa ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ

V, 1. τὰ δῶρα αὐτοῦ : B add Ἰωακείμ, E διπλά, L Ἰωακείμ τοῖς ἱερεῦσι καὶ παντὶ τῷ λαῷ | D om λέγων usque ποιήσει | ἐν ἑαυτῷ cum ABCFb Pos etc : EFa om | Ἐάν : Fa EI .. A add μὴ | κύρ. ὁ θεός (A add μοι) : Fa I om ὁ θεός | φαν. μοι (Fa om) ποιήσει (B Pos ποι. μοι) cum ABC(Fa)Fb etc .. E φανερώσει μοι .. L φανερόν μοι γενήσεται | καὶ προσέφερον (E προσφέρων omisso καὶ) τ. δ. σὺτ. Ἰωακ. (B om; L add ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου) cum BCEFbL .. AFa om | προσεῖχεν cum ABDEFbI Pos .. C προσέσχε .. Fa προσῆλθε. Praeterea A add Ἰωακείμ | τῷ πετάλῳ : ADI τὸ πέταλον | ὡς (D ὡς, A ἕως, I ἕως οὗ) ἐπέβη (Fa ἀνέβη) : E καὶ ἐπέβη .. B καὶ ἐφανερώθη αὐτῷ, καὶ ἐπέβη | D ἐπὶ τῷ θυσιαστήριῳ | κυρίου .. Fa τοῦ κυρίου .. L κυρ. τοῦ θεοῦ | καὶ οὐκ εἶδεν (alii ἶδεν; alii οἶδεν) ἁμαρτ. ἐν ἑαυτῷ cum AEFbIL Pos .. BC(Fa) καὶ (Fa add εἶδε, καὶ ἰδοὺ) ἁμαρτία οὐχ εὐρέθη ἐν αὐτῷ, D καὶ οὐχ εὐρέθη ἐν αὐτῷ ἁμ. | B om Ἰωακείμ | κύριος (Fa ὁ κύρ.) cum AFaI Pos .. BC κύρ. ὁ θεός | ἰλάσθη : L ἐσπλαγγίσθη | ἀφήκην cum ADEFbIL Pos (L Pos add μοι) : BCFa ἀφείλε | πάντα (I om) τὰ ἁμαρτ. (Fb παραπτῶμ.) μου .. BC μου πάντ. τὰ ἁμ. | κατέβη : A add Ἰωακείμ | ἐκ (ADFa add τοῦ) ναοῦ (D Pos οἴκου) | καὶ ἀπῆλθεν (AFa Pos ἦλθεν, D ἦν, I οἶκει) .. EI om | ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ cum BDI .. ACFa L εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ .. E om. Praeterea D add χαίρων, BC χαίρων καὶ δοξάζων τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ (C om τ. Ἰσρ.).

2. Ἐπληρώθ. δέ cum ABC etc .. DEFaFb καὶ ἐπληρώθ. (D ἐπλήσθη-

ἐν δὲ τῷ ἐνάτῳ μηνὶ ἐγέννησεν Ἄννα. καὶ εἶπεν τῇ μαίᾳ Ἰὺ ἐγέννησα; ἡ δὲ εἶπεν Θῆλυ. καὶ εἶπεν Ἄννα Ἐμεγαλύνθη ἡ ψυχὴ μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ· καὶ ἀνέκλινεν αὐτήν. πληρωθεῖσων δὲ τῶν ἡμερῶν ἀπεσμήξατο Ἄννα, καὶ ἔδωκεν μασθὸν τῇ παιδί, καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτῆς Μαριάμ.

VI.

Ἡμέρα δὲ καὶ ἡμέρα ἐκραταιοῦτο ἡ παῖς· γενομένης δὲ αὐτῆς ἐξαμηναίου ἔστησεν αὐτήν ἡ μήτηρ αὐτῆς χαμαί, τοῦ διαπειράσαι εἰ ἕσταται. καὶ ἑπτὰ βήματα περιπατήσασα ἦλθεν εἰς τὸν κόλπον αὐτῆς. καὶ ἀνῆρπασεν αὐτήν λέγουσα Ζῆ κύριος ὁ θεός μου, οὐ μὴ περιπατήσης ἐν τῇ γῆ ταύτῃ, ἕως ἂν ἀπάξω

σαν) . . L καὶ ἐπλ. δέ . . I Pos συνέλαβε δὲ Ἄννα, καὶ ἐπληρ. | οἱ μῆνες αὐτῆς cum CDFb . . A οἱ ἕξ μῆνες τῇ Ἄννῃ, E Pos μῆνες αὐτῆ ἕξ, L αἱ ἡμέραι Ἄννας ὡσεὶ μῆνες ἕξ . . B τῇ Ἄννῃ μῆνες ἑπτὰ . . Fa τῇ Ἄννῃ μῆνες ἑνέα, I αὐτῇ μῆνες ἑνέα | ἐν δὲ τῷ ἐνάτῳ (ἐνάτῳ B aliiq; ἑνάτῳ A aliiq) μηνὶ cum BCI (ἐ. δ. τ. μηνὶ τῷ ἐν.) . . AFb τῷ δὲ ἐνάτῳ (Fb add μηνὶ) . . EL τῷ δὲ (E ἐν δὲ τῷ) ἐβδόμῳ μηνὶ . . DFa nil nisi καὶ | ἐγέννησεν: D ἔτεκεν | AL (aliiq) om Ἄννα | καὶ εἶπεν (-πε) . . A' εἶπεν δέ . . DL add (ἡ) Ἄννα | ἡ δὲ (L add μαίᾳ) εἶπεν: DFa καὶ εἶπεν αὐτῇ (D om) . . Fb καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μαίᾳ εἶπεν | Θῆλυ: FbL Σηλεῖαν . . D add ἐγέννησας | Ἐμεγαλύνθη (L Nῦν ἀληθῶς ἐμεγ.) ἡ ψυχὴ (L τὸ πνεῦμά) μου cum ABIL Pos . . CDFb Ἐμεγάλυνεν (Fb μεγαλύνει) ἡ ψυχὴ μου (D add τὸν κύριον) . . Fa Ἐμεγάλυνεν ὁ κύριος τὴν ψυχὴν μου | ἐν (AFa om) τῇ ἡμ. ταύτῃ cum (AFa) BDL . . I Pos ἐπὶ τῇ ὄρᾳ ταύτῃ . . CFb τὴν ἡμέραν ταύτην | αὐτήν (L add ἡ μαίᾳ) cum CFaL Pos etc . . A τὴν παιδα . . BD (add ἐν τῇ κλίνῃ) Ε αὐτῇ | Α πληρωθέντων | ἀπεσμήξατο Ἄννα (B om) . . I add ἀπὸ τοῦ ὕματος αὐτῆς, L τῆς ἀφόδρου αὐτῆς, N τῆς λοχείας αὐτῆς . . D om ἀπεσμ. Ἄνν: καὶ | καὶ ἔδωκεν (I ἐδίδω) μασθὸν (B μαστόν) τῇ παιδί (L τῷ παιδίῳ): haec Fb post ἀνέκλιν. αὐτῇ ponit | καὶ (A add τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ) ἐπωνόμασε (cum BDIL Pos: A ἐκάλεσε, Fa ἐκαλέσατο) τὸ ὄν. αὐτ. Μαριάμ cum BDIL Pos (AFa) . . E κ. ἐπωνόμ. αὐτῇ Μαρ. . . C ἐκάλεσε δὲ Μαριάμ | Eust capp. IV. et V. paucis absolut his: καὶ ἐπιτελέσας τὰς ἡυσίας ταύτας ἐν τῷ ναφὶ τοῦ θεοῦ ἀφικνεῖται εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ γνοὺς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ποιεῖ ἐξ αὐτῆς συγατέρα καὶ ὀνομάζει αὐτήν Μαριάμ.

VI, 1. Ἐξαμηναίου: Fa ἑνεαμηναίου χρόνου | χαμαί: (EFa post αὐτὴν ponunt): L add ἐπὶ τοὺς πόδας τῆς παιδός | διαπειράσαι cum BEIL . . CFa περάσαι . . AD περιπατήσα (A add καὶ) | ἑπτὰ (Fa ἑνέα) βῆμ. περιπατήσασα (D περιπατήσε καὶ) cum ABDEFaIL (add ἡ παῖς) Pos . . C περιπ. ἕ. βῆμ. | Fa εἰς κόλπον | αὐτῆς cum AB . . CFa Pos τῆς μητρὸς αὐτῆς | καὶ ἀνῆρπασεν (Fa ἤρπασεν) αὐτήν (Fa add ἡ μήτηρ αὐτῆς, item ut videtur alii) λέγουσα cum AEFaL aliiq; ut videtur . . BDI Pos καὶ εἶπεν Ἄννα, C εἶπε δὲ Ἄννα | οὐ (L ὅτι οὐ) μὴ περιπατήσης cum AB Iac . . CFa οὐ (Fa om) μὴ περιπατήσεις | I ἐπὶ τῆς γῆς, | ἕως ἂν cum AEFaL Iac . . BC ἕως οὐ | E εἰσάξω, I. σῶω |

σε ἐν τῷ ναῷ κυρίου. καὶ ἐποίησεν ἁγίασμα ἐν τῷ κοιτῶνι αὐ-
τῆς, καὶ πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον οὐκ εἶα διέρχεσθαι δι' αὐτῆς·
καὶ ἐκάλεσε τὰς θυγατέρας τῶν Ἑβραίων τὰς ἀμιάντους, καὶ
διεπλάνων αὐτήν. ² Ἐγένετο δὲ πρῶτος ἐν αὐτῷ τῇ παιδί, καὶ
ἐποίησεν Ἰωακείμ δοχὴν μεγάλην, καὶ ἐκάλεσε τοὺς ἱερεῖς καὶ
τοὺς γραμματεῖς καὶ τὴν γερουσίαν καὶ πάντα τὸν λαὸν τοῦ Ἰσ-
ραήλ. καὶ προσήνεγκεν Ἰωακείμ τὴν παῖδα τοῖς ἱερεῦσι, καὶ
εὐλόγησαν αὐτήν λέγοντες· Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, εὐλόγη-
σον τὴν παῖδα ταύτην καὶ δὸς αὐτῇ ὄνομα ὀνομαστὸν αἰώνιον
ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς. καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαὸς Γένοιτο γένοιτο,
ἀμήν. Καὶ προσήνεγκεν αὐτήν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ εὐλόγησαν
αὐτήν λέγοντες· Ὁ θεὸς τῶν ὑψωμάτων, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὴν παῖδα
ταύτην καὶ εὐλόγησον αὐτήν ἐσχάτην εὐλογίαν, ἥτις διαδοχὴν
οὐκ ἔχει. ³ Καὶ ἀνήρπασεν αὐτήν ἡ μήτηρ αὐτῆς ἐν τῷ ἁγιά-

ἀγίασμα cum A (post αὐτῆς ponit) BDEF^aIL Iac .. C ἁγιαστήριον | πᾶν (cum
BCEI; ADF^aL Iac om) κοιν. καὶ (cum BEF^aI Iac; AC DL ἢ) ἀκάθαρτ. | οὐκ
εἶα (D εἶασε, L εἶᾶ) διέρχ. (F^a διελθεῖν) .. I οὐ·συνεχωρεῖ διελθεῖν .. A οὐ
διέρχετο | Iac δι' αὐτοῦ | I ἐκάλει | ἀμιάντους: D παρθένοισ καὶ ἀμιάντ. |
διεπλάνων cum A (ἐπλάνων) BC (διεπλάνων) F^a (διεπλήνων) F^bI (διεπλάνου)
Pos (seducebant) .. D. διεπλάνου αὐτήν (sic) .. E ἐμετεώρησαν (sic) αὐτήν ..
Fabric coniecit διεπλυνον.

2. A Pos δοχ. μεγάλ. (Pos με. δ.) Ἰωακείμ | τοὺς ἱερεῖς (DI Pos ἀρχιε-
ρεῖς, L ἱερεῖς καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς) κ. τοὺς (B om) γραμμ. καὶ (B om; L add
πᾶσάν) τὴν γερουσίαν (B τῆς γερουσίας) κ. π. τὸν (D om) λα. τοῦ (cum BDL;
CF^a om) Ἰσρ. (E om τ. Ἰσρ.): A nil nisi πάντας τοὺς ἱερεῖς καὶ τὴν γερουσίαν |
καὶ προσήνεγκεν (E ἤνεγκεν, D προσέφερον) Ἰω.: A καὶ προσήγαγον Ἰωακείμ
καὶ Ἄννα | τὴν παῖδα: I Pos δῶρα | ἱερεῖσι: BF^aI Pos ἀρχιερεῖσι, L ἀρ-
χιερεῖσι καὶ ἱερεῖσι | D ὑλόγησαν τὴν παῖδα | λέγοντες (D καὶ εἶπον) cum
AB(D)EF^aIL Pos .. C praem οἱ ἱερεῖς | L Κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρ. ἡμ.
Ἀβραάμ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. | ὀνομαστὸν αἰώνιον cum BCF^aI Pos .. DL Iac om
ὀνομαστὸν .. E ὀνομαστ. ἐνώπιόν σου | ἐν (F^a om) πάσ. τ. γενεαῖς: B add τῆς
γῆς, F^b τοῦ αἵματος | καὶ εἶπε πᾶς (I om) ὁ λαὸς (L add Ἰσραήλ) Γένοιτο,
γένειτο (alterum om DF^bIL) ἀμήν (F^bI ante γένοιτο ponunt): B om | καὶ
(F^a add πάλιν) προσήνεγκεν ... C add Ἰωακείμ .. BF^bI Pos προσήνεγκαν | αὐ-
τήν cum BDEF^aF^bI Pos .. C τὴν παῖδα | τ. ἀρχιερεῖσι cum CDF^b .. BF^a Pos
alii τ. ἱερεῖσι | L sic: καὶ πάλιν (omissis προσήνεγκ. αὐτ. τ. ἀρχ. καὶ) ὑλό-
γησαν τὴν παῖδα λέγοντες οἱ ἱερεῖς. Porro I καὶ προσήνεγκαν αὐτήν (omissis τ.
ἀρχιερ., καὶ εὐλόγ. αὐτήν) λέγοντες. A denique omittit post τῶν πατέρων ἡμῶν
omnia quae proxime sequuntur, statimque pergat καὶ τῶν ὑψωμάτων | ἐπίβλεψ.
ἐπὶ τ. π. τ. καὶ (I om ἐπίβλ. usque καὶ) εὐλόγησον (A vitiose -σαν) αὐτήν (A
om) ἐσχάτ. (B Iac Pos om) εὐλογίαν cum ABDEF^aIL Iac Pos .. C εὐλόγησον
τὴν παῖδα ταύτ. καὶ πάρασον (sic) αὐτῇ εὐλογίαν | οὐκ ἔχει: C Iac οὐκ ἔξει

3. Καὶ ἀνήρπασεν (F^b ἀνήγαγεν) αὐτήν ἡ μήτ. αὐτ. cum ABDEF^aF^bGIL

σματι τοῦ κοιτῶνος αὐτῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ μασθόν. καὶ ἐποίη-
σεν Ἄννα ἄσμα κυρίῳ τῷ θεῷ λέγουσα Ἄσω ᾠδὴν κυρίῳ τῷ θεῷ
μου, ὅτι ἐπεσκέψατό με καὶ ἀφείλατο ἀπ' ἐμοῦ τὸ ὄνειδος τῶν
ἐχθρῶν μου· καὶ ἔδωκεν μοι κύριος καρπὸν δικαιοσύνης αὐτοῦ,
μονοούσιον πολυπλούσιον ἐνώπιον αὐτοῦ. τίς ἀναγγελεῖ τοῖς
υἱοῖς Ῥουβίμ ὅτι Ἄννα θηλάζει; ἀκούσατε ἀκούσατε, αἱ δώδεκα
φυλαὶ τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι Ἄννα θηλάζει. Καὶ ἀνέπαυσεν αὐτὴν
ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ ἀγιάσματος αὐτῆς, καὶ ἐξῆλθεν καὶ διηκόνει
αὐτοῖς. τελεσθέντος δὲ τοῦ δείπνου κατέβησαν εὐφραϊνόμενοι καὶ
δοξάζοντες τὸν θεὸν Ἰσραὴλ.

Pos .. C καὶ ἀνήγαγον αὐτήν | ἐν (F^bL καὶ εἰσῆνεγκεν αὐτήν ἐν) τῷ ἀγιάσμ.
(L κοιτῶνι) τοῦ κοιτῶνος (L τοῦ ἀγιάσματος, F^b om) αὐτ. cum ACDE(F^bL) ..
BF^aI Pos om | καὶ (C add λαβούσα Ἄννα, non item ABEF^aF^bGIL Pos) ἔδω-
κεν αὐτῇ μασθόν (αὐτῇ μασθ. [B μαστόν] cum ABF^aI Pos; CEF^bGL μασθ.
τῇ παιδί) .. D om | ἐποίησεν (CD ἤσεν) Ἄννα (AC om) ἄσμα (AE ᾠδὴν, L
ἀγ(ασμα)) | κυρίῳ τῷ θεῷ cum ABCDEIL Pos .. F^a om τῷ θεῷ | A om λέ-
γουσα | Ἄσω (D ἄσμαι; Iac add δῆ,) ᾠδὴν (E add ἄγλαν; DF^b ᾠδ. ἀγ. post
μου pronunt) κυρ. τ. Σε. μου (L add ἄγλαν καὶ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ) cum
BCF^aIac Pos etc .. A om | ἀφείλατο (BI Iac -λετο) cum ABEI Iac .. CDF^a
KL ἀφείλε (-λεν) | ἀπ' ἐμοῦ cum BDF^aL Pos .. A με (sic) .. Iac μου ..
CIK om | τὸ (DK om) ὄνειδος cum ACDFAKL Iac .. BI τὸν ὄνειδισμόν | τῶν
ἐχθρῶν μου cum BDF^aKL Pos .. C (item alii?) μου ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου ..
A μου ἐν ἀνδρώπει .. Iac om | κύριος cum BK .. DF^bIL Pos κύρ. ὁ Θεός ..
A κύρ. ὁ Θε. μου .. CFA Iac om | καρπὸν (F^b αἶνον, L add τῆς) δικαιοσύνης
αὐτοῦ (cum EFAKL Iac; om ABCDF^bI Pos) .. D add καὶ καρπὸν | μονοούσιον
(I Pos om; K Iac add καί, C αὐτῷ καί) πολυπλούσιον (cum F^bKL Iac; BCD
πολυπλάσιον; I Pos πολυπλάσιονα) ἐνώπιον (D κατενώπ.) αὐτοῦ (cum BD [om
αὐτ.] FB^bIKL Pos; C om; Iac αἰώνιον) .. AEF^a om | τίς .. D καὶ τίς .. F^aI
ὅτι | Ῥουβίμ cum ABK etc .. F^a etc Ῥουβείμ, G Ῥουβήμ | Ἄννα θηλάζει
(EL -ζεται) cum ABDEIKL Pos .. CF^a θηλ. Ἄννα | ἀκούσ. ἀκούσ. (alterum
om K) αἱ δώδε. (K δεκαδύο, I om) φυλ. τ. Ἰσρ. ὅτι Ἄ. θηλάζει (L -ζεται)
cum ABDIKL Pos .. CF^a om | ἀνέπαυσεν: BI Pos ἀνέκλινεν | αὐτήν (L τὴν
παῖδα αὐτῆς) cum ABDEF^aIKL Pos .. C add ἡ μήτηρ αὐτῆς | ἐν τῷ κοιτῶνι
τοῦ ἀγιάσμ. (BL om τ. ἀγ.) αὐτῆς cum ABEF^bIKL Pos .. CF^a ἐν τῷ ἀγιά-
σματι τοῦ κοιτῶνος (F^a om τ. κοιτ.) αὐτῆς | καὶ ἐξῆλθεν καὶ: D καὶ ἐξελεύσασα
Ἄννα | καὶ διηκόνει: F^b τοῦ διακονῆσαι | F^a κατήλθον, I κατήρισαν | εὐ-
φραϊνόμενοι: BIK εὐφρανθέντες. Praeterea BI add καὶ ἐπέβηκαν αὐτῇ ὄνομα
(B αὐτήν, omisso ὄνομ.) Μαρίας, διότι τὸ ὄνομα αὐτῆς οὐ μαραινῆσεται εἰς
τὸν αἰῶνα, item Pos *et posuerunt illi nomen Mariam*. Similiter F^b post τ. Σε.
Ἰσραὴλ add καὶ ἐκάλεσαν δὲ τὸ ὄνομα αὐτῆς Μαρίας, λέγοντες ὅτι τὸ ὄνομα
αὐτῆς οὐ μαραινῆσεται. | καὶ (Pos om) δοξάζοντες cum ADF^aL .. BEI καὶ
ἐδόξαζον .. CK καὶ ἐδόξασαν | K τοῦ Ἰσραὴλ.

VII.

¹ Τῇ δὲ παιδί προσετίθεντο οἱ μῆνες αὐτῆς. ἐγένετο δὲ διετῆς ἡ παῖς, καὶ εἶπεν Ἰωακείμ Ἐνάξωμεν αὐτὴν ἐν τῷ ναῷ κυρίου, ὅπως ἀποδώμεν τὴν ἐπαγγελίαν ἣν ἐπηγγελιάμεθα, μὴ πως ἀποστελεῖται ὁ δεσπότης ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἀπρόσδεκτον γένηται τὸ δῶρον ἡμῶν. καὶ εἶπεν Ἄννα Ἀναμείνωμεν τὸ τρίτον ἔτος, ὅπως μὴ ζητήσῃ ἡ παῖς πατέρα ἢ μητέρα. καὶ εἶπεν Ἰωακείμ Ἀναμείνωμεν. ² Καὶ ἐγένετο τριετῆς ἡ παῖς, καὶ εἶπεν Ἰωακείμ Καλέσατε τὰς θυγατέρας τῶν Ἑβραίων τὰς ἀμιάντους καὶ λαβέτωσαν ἀνά λαμπάδα, καὶ ἔστωσαν καιόμεναι, ἵνα μὴ στραφῇ ἡ παῖς εἰς τὰ ὀπίσω καὶ αἰχμαλωτισθῇ ἡ καρδία αὐτῆς ἐκ ναοῦ κυρίου. καὶ ἐποίησαν οὕτως ἕως ἀνέβησαν ἐν τῷ ναῷ κυρίου. καὶ ἐδέξατο αὐτὴν ὁ ἱερεὺς, καὶ φιλήσας εὐλόγησεν

VII, 1. παιδί: A** I παιδίσκη | A καὶ ἐγένετο διετῆς, omisso ἡ παῖς | Ἰωακείμ (A ὁ πατήρ αὐτῆς) cum AC, item ut videtur D aliiisque .. EF^aL add τῇ Ἄννα, BF^bI Pos Ἄννη τῇ γυναίκί αὐτοῦ, K πρὸς Ἄνναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ | Ἐνάξωμεν (A - ξομεν) cum ADEF^bL .. BCF^a ἀνάξωμεν .. K δῶμεν (et pergit ἐν τῷ ναῷ κυρ. τὴν παιδα) | F^a εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου | ὅπως cum ABDEF^bIKL .. F^a ὥστε .. C καὶ | I ἀποδώσωμεν | τὴν ἐπαγγελίαν .. BIL Pos add ἡμῶν | ἣν ἐπηγγελιάμεθα .. F^b om .. F^a add κυρίῳ τῷ θεῷ | ἀποστελεῖ (D - στείλει) cum CDEF^bGIKL .. A ἀποστῇ .. B ἀποστρέψῃ, F^a ἀποστραφῇ | ὁ δεσπότης cum ABDEGIK (ponit post ἐφ' ἡμ.) L .. C κύριος ὁ θεός .. F^aF^b om | ἐφ' ἡμᾶς cum ABDEF^bIKL .. CG πρὸς ἡμᾶς .. F^a ἀφ' ἡμῶν | ἀπρόσδ. γένηται (F^a - νοίτο) cum ABDEF^aF^bGIKL .. C γένη ἀπρόσδ. Pos libero sic: ne forsitan a nobis auferat deus succenseat in nos. | Ἄννα: F^b add ἡ γυνὴ αὐτοῦ, L πρὸς Ἰωακείμ | ὅπως (D add ὄσωμεν) μὴ cum ABCDEF^a .. IKL μὴ πως | ζητήσῃ (-σῃ BK) cum ABDEKL .. CF^a ἐπιζητήσῃ (C - σῃ) .. I ἀναζητήσῃ | ἡ παῖς cum ABF^bIK Pos .. CDF^aL om | πατέρα (D ἡ πατ.) ἢ (I Pos καὶ) μητ. | Ἀναμείνωμεν cum BD (add καὶ τὸ τρίτον ἔτος) EF^aIK Pos .. C Ἀμήν, γόνιτο; item L Γένοιτο, ἀμήν. A ab εἶπεν Ἰωακείμ: altero ad alterum transilit.

2. Καὶ ἐγένετο cum BI Pos (D sic: καὶ γενομένης τῆς παιδὸς τριετοῦς) .. EF^aKL Ἐγέν. δέ .. C Ὡς δὲ ἐγένετο | καὶ (CD om) εἶπεν Ἰωακείμ .. L add πρὸς τὴν Ἄνναν | Καλέσατε cum AB Pos .. D κάλεσόν μοι .. CF^aK καλέσωμεν | λαμπάδα cum ABEF^aIKL (L sic: καὶ ἔστωσαν μετ' αὐτῆς πρὸς πλάνην αὐτῆς, καὶ λαβέτωσαν πάσα ἀνά μίαν λαμπάδαν) .. C Pos λαμπάδας | στραφῇ cum ABDEF^aIL .. CK ἐπστραφῇ | L αἰχμαλωτισθήσεται | ἡ καρδία: F^a ἡ ψυχὴ .. L ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία | καὶ ἐποίησαν οὕτως, ἕως (L ὡς: C add οὐ, non item BEF^aL) ἀνέβησαν (E ἀνέβη) ἐν τῷ ναῷ (D εἰς ναόν, F^a εἰς τὸν ναόν) κυρίου (I Pos om) .. AK om | καὶ ἐδέξατο αὐτ. (D add Ζαχαρίας) ὁ ἱερεὺς (BI Pos ὁ ἀρχιερεὺς) .. A κ. ἐδέξαντο αὐτ. οἱ ἱερεῖς | καὶ φιλήσας (cum GKL; F^a om; BC καταφιλήσας) εὐλόγ. αὐτήν (C om) cum (BC) (F^a) GKL .. EF^b καὶ

αὐτὴν καὶ εἶπεν Ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ὄνομά σου ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς· ἐπὶ σοὶ ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν φανερώσει κύριος τὸ λύτρον αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. ³ Καὶ ἐκάθισεν αὐτὴν ἐπὶ τρίτου βαθμοῦ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἐπέβαλεν κύριος ὁ θεὸς χάριν ἐπ' αὐτήν, καὶ κατεχόρυσεν τοῖς ποσὶν αὐτῆς, καὶ ἡγάπησεν αὐτὴν πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ.

VIII.

¹ Καὶ κατέβησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς θαυμάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν δεσπότην θεόν, ὅτι οὐκ ἐπιστράφη ἡ παῖς εἰς τὰ ὀπίσω. ἦν δὲ Μαρία ἐν τῷ ναῷ κυρίου ὡς περιστερὰ νεμομένη, καὶ ἐλάμβανεν τροφήν ἐκ χειρὸς ἀγγέλου. ² Γενομένης δὲ αὐτῆς δωδε-

εφίλησεν αὐτὴν καὶ ἠλόγησεν .. A καὶ ἐφίλησεν αὐτήν .. D καὶ κατεφίλησεν αὐτ. κ. ἠλόγ. .. I καὶ ἠπάσατο αὐτήν | καὶ εἶπεν (A -πον) .. D λέγων | Ἐμεγάλυνεν (BDF*I Pos praem Μαρία veī Μαριάμ, non item ACK) cum ACK etc .. L Μεγαλύνει, B -λύναι, Pos manifestabit | κύριος cum AI Pos .. BCK κύρ. ὁ θεός | ταῖς (D om) γενεαῖς cum ABDEF*IKL Pos .. C add τῆς γῆς. AE add καὶ εἶπεν ὁ λαὸς Γένοιτο, ἀμήν. | ἐπὶ σοὶ (B σοῦ; F* add γάρ) .. DF^bI om | ἐπ' ἐσχάτου cum AC etc .. BF*^aK aliique plures ἐπ' (I καὶ ἐπ') ἐσχάτων (DF^b add δέ) | φανερώσει .. A praem καὶ ἐκ σοῦ | κύριος cum ADEF*I Pos (I Pos add ἐν σοὶ) .. BCF^bK κύρ. ὁ θεός | τὸ λύτρον (IK λουτρόν) αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς cum ABDEF*IKL .. C τὸ λύτρον τῶν υἱῶν

3. A ἐκάθησαν | ἐπὶ (AI add τοῦ) τρίτου βαθμοῦ cum ACI .. BEF*^aK ἐπὶ (F*^aK ἐν τῷ) τρίτῳ βαθμῷ .. L ἐπὶ τὸν τρίτον βαθμόν | K ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ | ἐπέβαλεν cum DIKL .. ABC ἔβαλε .. F*^a δέδωκεν (pergit αὐτῇ χάριν κύρ. ὁ θε. | A ἐπ' αὐτῇ | L κατεχόρυσεν | DK ἐν τοῖς | καὶ (K praem καὶ ἐπέβηκεν αὐτῇ ὄνομα Μαριάμ | ἡγάπησεν (E ἡγάσεν, L ἠλόγησεν) αὐτὴν πᾶς (B add ὁ; articulum abesse diserte dicit Geo l. l. pag. 1121.) οἶκ. Ἰσρ. | Post Μαριάμ (cf. ad V, 2.) Eust pergit ἦντινα τριετῆ γενομένην τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ ἀφιέρωσαν.

VIII, 1. Καὶ κατέβ. cum ADEIF*L Pos .. BC κατέβ. δέ | EF*^a om οἱ | θαυμάζοντες: A δοξάζοντες | καὶ αἰνοῦντες cum ACF*^aK Pos .. BD καὶ δοξάζοντες .. L καὶ ὑμνοῦντες .. EF^b καὶ αἰν. καὶ δοξάζοντες | τὸν δεσπότην (F^b add τόν?) θεόν cum F^bK; L τ. δεσπ. καὶ κύριον .. ACF*^a Pos τὸν θεόν .. B κύριον τὸν θεόν .. E τὸν θεόν Ἰσραὴλ | ἐπιστράφη cum BCEK .. D ἐπίστρεψεν .. AI ἀπιστράφη .. F*^a ἐστράφη | εἰς τὰ ὀπίσω cum ABC .. DEK ἐπ' αὐτοῖς, II. Pos (L Pos post ἡ παῖς) ἐπ' αὐτοῖς, F*^a πρὸς αὐτοῦς | ἦν δέ .. A καὶ ἦν .. I (add ἦν post Μαρία) L (add ἦν post κυρίου) ἡ δέ | Μαρία cum A (ἡ Μαρ.) BDF*^aIKL Pos .. CL Μαριάμ | ἐν τῷ ναῷ (D οἶκῳ) κυρ. (A om) h. l. cum ABF*^aK .. C Pos post νεμομένη | ὡς cum BF*^aKL .. AC ὡσεὶ | I om ὡς περιστ. νεμομ. | D ἐλάμβ. δὲ καὶ | ἀγγέλου: B κυρίου

2. δωδεκαετοῦς cum ABCK etc Eust .. F*^aI δώδεκα ἐτῶν (I add ἐν ναῷ

κατεοῦς, συμβούλιον ἐγένετο τῶν ἱερέων λεγόντων Ἰδοὺ ἡ Μαρία
 γέγονεν δωδεκαετής ἐν τῷ ναῷ κυρίου· τί οὖν αὐτὴν ποιήσωμεν,
 μή πως μιάνη τὸ ἀγίασμα κυρίου; καὶ εἶπον τῷ ἀρχιερεὶ Σὺ
 ἔστηκας ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου, εἴσελθε καὶ πρόσευξαι περὶ
 αὐτῆς, καὶ ὃ ἐὰν φανερώσει σοι κύριος, τοῦτο καὶ ποιήσωμεν.
 Ἔκαστος ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου, εἴσελθε καὶ πρόσευξαι περὶ
 αὐτῆς, καὶ ὃ ἐὰν φανερώσει σοι κύριος, τοῦτο καὶ ποιήσωμεν.
 Ἔκαστος ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου, εἴσελθε καὶ πρόσευξαι περὶ
 αὐτῆς, καὶ ὃ ἐὰν φανερώσει σοι κύριος, τοῦτο καὶ ποιήσωμεν.

κυρίου) . . Fb** τεσσαρακαίδεκα ἐτῶν | Ε συμβ. ἐποίησαν οἱ ἀρχιερεῖς λέγοντες
 . . Eust οἱ ἱερεῖς συμβουλ. ἐποίησαντο | ἡ Μαρία cum ABFa (BFa om ἡ) K . .
 C Pos Μαριάμ | IK ἐγένετο | L ἐτῶν δώδεκα . . Fb** τεσσαρακαίδεκαετής . .
 Pos annorum decem | ἐν τῷ ναῷ κυρίου (K add τοῦ θεοῦ ἡμῶν): EFa om | τί
 οὖν (EI om) αὐτὴν (Fa αὐτῆ) ποιήσωμεν (B -σωμεν; C Pos ante αὐτὴν pon) |
 μιάνη (sic codd. mei, non μιανῆ ut Thi edidit) cum ABDEIKL . . Fa μιανῆ,
 Pos macularetur . . C praem ἐπέλεξῃ αὐτῆ τὰ γυναικῶν καὶ | ἀγίασμα . . Fb ἀγια-
 στήριον | κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν (K om) cum ABDEFbKL Pos . . Fa τοῦ κυρ.
 θε. ἡμ. . . C κυρίου | B εἶπαν . . L εἶπαν | τῷ ἀρχιερεὶ (L ἱερεὶ) cum
 ADEL; item praemis οἱ ἱερεῖς I Pos . . BCK οἱ ἀρχιερεῖς τῷ Ζαχαρίᾳ, item
 Fb τῷ Ζαχ. οἱ ἀρχιερ., item Fa οἱ ἱερεῖς πρὸς Ζαχαρίαν | Σὺ (A praem EI)
 ἔστηκας (A ἔστησας, E ἔστης) cum ABCEK . . Fa IL Pos σὺ στήξαι | ἐπὶ τὸ
 (DE τοῦ) θυσιαστήριον (DE -ριον) κυρίου (D add τοῦ θεοῦ) . . L ἐν τῷ θυσια-
 στήριῳ κυρίου . . K ἐνώπιον κυρίου ἐπὶ τὸ θυσ. | εἴσελθε (Fa I praem καὶ) cum
 BC . . ADEFaIK add εἰς (K οὖν εἰς) τὸ (D ἐν τῷ) ἀγίασμα (D -άσματι) κυ-
 ρίου (EFa K om) . . FbL Pos plane om | L εὔξαι | καὶ ὃ (I om) ἐὰν (C ἄν,
 D om) φανερώσει (-σει cum ABDK; CFa -ση) σοι (AEI om) | κύριος cum B
 (ὁ κύρ.) EFaIK . . AC κύρ. ὁ θεός . . Pos deus | τοῦτο καὶ cum AC; BDEFa
 FbIK Pos om καὶ | ποιήσωμεν cum ABDEFbIKL . . C -σωμεν (Pos faciemus)
 . . Fa ποιήσου

3. Καὶ εἰσῆλθεν (D εἰσελθὼν -- καὶ εἰσῆει εἰς τὰ) ὁ ἀρχιερ. (cum ADFb I
 Pos; BCFaK ὁ ἱερεύς. L add εἰς τὸ θυσιαστήριον) λαβῶν (L φορῶν) τὸν δω-
 δεκακάδιονα (cum BDEFaIK; A δωδεκακάδονον (sic), CL τὸ δωδεκακάδιονον.
 L add ἱεροπρεπὲς ἱμάτιον) | DL προσηύξατο | περὶ αὐτῆς cum ADEFaIKL
 Pos . . BC om | πέστη cum BCFa I Pos . . FbK ἔστη . . AEL ἦλθεν | λέ-
 γων αὐτῷ, ABEFaFbKL Pos; C αὐτῷ λέγων . . D λέγ. τῷ ἀρχιερεὶ . . I τῷ
 Ζαχαρίᾳ καὶ εἶπεν αὐτῷ | Ζαχ. Ζαχ. cum CFaK Pos . . ABDIL om alterum |
 ἐκκλησίασον: L κάλεσον | EFa Eust πάντας τ. χηρεύουσ. | τοῦ λαοῦ (ita etiam
 Eust) . . L ἐκ τοῦ λαοῦ Ἰσραὴλ . . A τῶν ἱερέων τοῦ λαοῦ | A ἐνεγκέτωσαν |
 ἀνά ῥάβδον (D τὰς ῥάβδους αὐτῶν): L πᾶς (cod. πᾶσα?) εἰς, καὶ λάβει αὐτάς
 καὶ θύσον αὐτάς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον | καὶ ᾧ (L οὐ; codd. plerique ὃ) ἐὰν
 (Fa Eust ἄν) ἐπιδείξῃ (D -ξεί) cum ADEFaKL Pos Eust . . BCI καὶ εἰς (B ἐφ')
 ὃν ἐὰν (B ἄν, I om) ἐπιδείξῃ (C δεῖξῃ) | κυρ. cum ADI . . BCFaK κύρ. ὁ θεός
 (K add ἡμῶν) . . Pos Eust ὁ θεός | L σημεῖον ἐπὶ τὴν ῥάβδον αὐτοῦ | τούτου.
 cum ACFaK Pos . . BE τοῦτω . . D τοῦτο | ἔσται . . AD ἐστὶν | γυνή . . I Pos

ἐξῆλθον δὲ οἱ κήρυκες καθ' ὅλης τῆς περιχώρου τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἤχησεν ἡ σάλπιγξ κυρίου, καὶ ἔδραμον πάντες.

IX.

Ἰωσήφ δὲ ῥύψας τὸ σκέπαρον ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτῶν· καὶ συναχθέντες ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἀρχιερέα, λαβόντες τὰς ῥάβδους. λαβῶν δὲ ἀπάντων τὰς ῥάβδους εἰσῆλθον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἠΰξαστο. τελέσας δὲ τὴν εὐχὴν ἔλαβε τὰς ῥάβδους καὶ ἐξῆλθε καὶ ἐπέδωκεν αὐτοῖς· καὶ σημεῖον οὐκ ἦν ἐν αὐταῖς. τὴν δὲ

γυνὴ εἰς τήρησιν . . D εἰς τήρησιν τῆς παρθένου | ἐξῆλθον δὲ οἱ κήρ. cum BF^b IKL Pos; item AE ἐξῆλθεν (-σε) δὲ ὁ κήρυξ . . CF^a καὶ ἐξῆλθον οἱ κήρ. | καθ' ὅλης (AB καθ' ὅλου) τῆς (B τοῦ) περιχ. (FaIL om τ. περιχ.) τῆς Ἰουδ. (K ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ) | L ἤχησαν ὡς σάλπ. | κυρίου . . A om . . I add ἡ μεγάλη | καὶ ἔδραμ. πάντ. cum BC Pos . . ADEFaKL καὶ εὐξέως (ita AK; DL ἰδοῦ εὐξέως; EF^a ἰδοῦ συν-) ἔδραμον (K add οἱ; L add οἱ χηρεύοντες) πάντες (Fa add εἰς ἀπάντησιν) | Eust pergit: Γενομένης δὲ αὐτῆς δωδεκαετούς, οἱ ἱερεῖς συμβούλιον ἐποιήσαντο τίνι (editum est τῶν τινι) αὐτῆν πρὸς γάμον συνάψωσιν, καὶ ἐπιτρέπουσι τὸν ἀρχιερέα Ζαχαρίαν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἰσελθόντα αἰτήσασθαι τὸν θεὸν ἀποκαλύψαι αὐτῷ τὸ τίνι προσήκει ζευχθῆναι αὐτήν. καὶ τοῦ Ζαχαρίου εὐχομένου ἄγγελος ἐπιφανεὶς σημαίνει πάντας συναγαγεῖν τοῦ λαοῦ τοὺς χηρεύοντας καὶ κατέχειν ἕκαστον ῥάβδον, καὶ ὡς ἂν ὁ θεὸς ἐπιδείξῃ σημεῖον, τούτῳ συνάψαι τὴν παρθένον.

IX, 1. Ἰωσήφ δὲ (L καὶ Ἰωσ.) . . Fb add ἀκούσας τῆς σάλπιγγος | ῥύψας; K praem καὶ αὐτός | B τὸ σκέπ. αὐτοῦ | ἐξῆλθεν εἰς συνάντ. αὐτῶν cum AEFaIKL Pos; item D omissis εἰς συν. αὐτ. . . BC ἔδραμε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν συνάντ. αὐτῶν (C εἰς τὴν συναγωγὴν) | συναχθέντες . . A συνελθόντες . . BF^bK add πάντες (K οἱ πάντ.) | I ἦλθον | πρ. τ. ἀρχιερέα cum ABDFaIK Pos . . CL πρ. (L εἰς) τ. ἱερέα | λαβόντες (L καὶ ἔδωκαν αὐτῷ) τὰς ῥάβδ. (Fb ἀνὰ ῥάβδον) cum ABEFaFbKL Pos . . C (et alii?) om | λαβῶν δὲ cum ADEGI . . C ἔλαβε δὲ -- καὶ . . BF^aKL δεξάμενος δὲ (B οὐν; L καὶ δεξάμ.) | ἀπάντων (C πάντ.) τ. ῥάβδ. cum BC; item τὰς (Fa om) ῥάβδ. πάντ. FaK, item πάντων τ. ῥ. αὐτῶν Eust . . ADEG Pos τὰς ῥάβδ. (G Pos add ἀπ', D ἐκάστου) αὐτῶν . . I τὰς ῥάβδ., L αὐτάς. Praeterea praem EK ὁ ἱερεύς, FaG ὁ (Fa om) ἀρχιερεύς; contra add CF^b (sic habet: Πάντων δὲ λαβόντων [corrigge λαβῶν] τὰς ῥ. ὁ ἱερ.) L ὁ ἱερεύς, A ὁ ἀρχιερεύς . . cuiusmodi nihil habent BDI Pos | καὶ ἠΰξαστο (G προσηύξ., D add πρὸς κύριον) . . Fa προσεύξασθαι | L καὶ τελέσας δὲ | ἔλαβε τὰς (Fa τοῦς) ῥάβδ. καὶ cum ABDEFaKL Pos . . CI om | ἐξῆλθε καὶ . . Fa ἐξελεύσων . . D om | καὶ ἐπέδωκεν (cum CEKL; BI ἀπέδ., DF^a ἔδωκεν) αὐτοῖς (cum DEFaL, K αὐτοῦς. BI ἐκάστῳ αὐτῶν, C ἐν ἐκάστῳ τὴν ἑαυτοῦ ῥάβδον) . . A ἐκάστῳ δὲ διέδωκεν post ἐν αὐταῖς positum | L καὶ τὸ σημεῖον | οὐκ ἦν ἐν (Fa ἐπ') αὐταῖς cum EFaF^b, item ἐν αὐταῖς οὐκ ἔρανη

ἐσχάτην βράβδον ἔλαβεν Ἰωσήφ· καὶ ἰδοὺ περιστερὰ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς βράβδου καὶ ἐπετάσθη ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἰωσήφ. καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς τῷ Ἰωσήφ Σὺ κεκλήρωσαι τὴν παρθένον κυρίου παραλαβεῖν εἰς τήρησιν ἑαυτῶ. ² Καὶ ἀντεῖπεν Ἰωσήφ λέγων Υἱοὺς ἔχω καὶ πρεσβύτης εἰμί, αὕτη δὲ νεάνις· μὴ πῶς περιγέλως γένωμαι τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς τῷ Ἰωσήφ Φοβήθητι κύριον τὸν θεόν σου, καὶ μνήσθητι ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς Δαθὰν καὶ Ἀβειρώων καὶ Κορέ, πῶς ἐδικάσθη ἡ γῆ καὶ κατεπόθησαν διὰ τὴν ἀντιλογίαν αὐτῶν. καὶ νῦν φοβήθητι, Ἰωσήφ, μὴ πῶς ἔσται ταῦτα ἐν τῷ οἴκῳ σου. ³ Καὶ φοβηθεὶς Ἰωσήφ παρέλαβεν αὐτὴν εἰς τήρησιν ἑαυτῶ. καὶ εἶπεν Ἰωσήφ τῇ Μα-

BI Pos .. ACDK οὐκ ἦν (A ἐφάνη, D ἐφαίνετο) ἐν αὐτοῖς | Ἰωσήφ cum ABEF^aIK .. C ὁ Ἰωσήφ (D sic: τῇ δὲ ἐσχάτῃ βράβδῳ ἐφάνη περιστερὰ, καὶ ἐπέτασε τῷ Ἰωσήφ) | F^a περιστ. ἦλθεν .. E ἐξῆλθε περιστ. | ἐκ: A ἀπὸ | βράβδου: L add αὐτοῦ | ἐπετάσθη cum ABEF^aIK; L πετασθεῖσα ἦλθεν .. C ἐπέτασεν | F^a ἐπάνω τῆς κεφαλῆς | . καὶ εἶπ. ὁ ἱερεὺς τῷ Ἰωσ. (E om τ. Ἰωσ.; C αὐτῶ ὁ ἱερ.) cum BCEKL Pos .. ADF^aI κ. εἶπ. ὁ (I om) ἀρχιερεὺς τῶ (F^a om; D πρὸς τόν) Ἰωσ. (A om τῷ Ἰωσ.). Ex his ADEKL pergunt Ἰωσήφ (DL Ἰωσ. Ἰωσ.) | Σὺ κεκλήρωσαι cum CDF^aK .. ABEL Σοὶ (A Σὺ) κεκλήρωται | τὴν παρθ. κυρ. (A om) παραλαβ. (A ante τὴν pon) .. L ἡ παρθένος αὕτη | εἰς τήρησιν ἑαυτῶ (F^a αὐτῶ) cum BEF^aI .. AD εἰς τήρ. αὐτῆς (D om) .. K om .. CL παράλαβε (L add οὖν) αὐτὴν εἰς τήρ. σεαυτῶ (L om)

2. Καὶ ἀντεῖπ. cum ABDEF^aIKL Pos .. C Ἀντεῖπ. δέ | F^a ὁ Ἰωσήφ | A om λέγων | Υἱοὺς ἔχω: D add νεανίσκους | καὶ (D ἀγῶ) πρεσβύτης: AI κ. πρεσβύτερος | αὕτη (ita AK; F^a et Thilo αὐτή; Pos ipsa) δέ: B καὶ αὕτη | νεάνις cum ABDEF^aF^bIKL .. C νεωτέρα. Praeterea L add ἐστὶ, D καὶ πῶς ἔσομαι αὐτῆς φύλαξ, F^b Pos καὶ φοβοῦμαι | E μη ποτε | περιγέλως cum ADK .. CEF^aL κατάγελως .. BI γέλως | γένωμαι (BI ante γέλως) cum ABCEI Pos .. F^aKL ἔσομαι ante περιγ. (κατάγ.) .. D φανήσομαι | καὶ εἶπεν cum ABEF^aKL .. C Pos εἶπε δέ | ὁ ἱερεὺς cum CEKL .. ABDF^aI Pos ὁ ἀρχιερεὺς | τῷ (F^aCK om) Ἰωσήφ cum BCF^aKL Pos; sed C (add αὐτῶ ante ὁ ἱερεὺς) K ad seqq trahunt .. A (sed add Ἰωσήφ post Φοβήθητι) E om | κύρ. (D om) τ. θε. σου cum BDEF^aIK Pos; item omisso σου AC .. L om | καὶ μνήσθ. cum ABDEF^aIK Pos .. L om .. C om μνήσθ. | ὅσα: I ὅ τι | ὁ θεός cum BDF^aK Pos .. EL κύριος ὁ θεός .. AC om | C Δαθάμ | Ἀβειρώων cum B, item Ἀβειρῶ E, Ἀβειρόν D; AIK Ἀβηρώων, LM Ἀβηρῶ .. C Ἀμηνῶν post Κορέ καὶ | LM om καὶ Κορέ | κατεπόθησαν cum AKE; item CL κατεποντίσθησαν (C add ἅπαντες, K πάντες, L ἀμφοτέροι) .. BDF^aI καὶ κατέπιεν αὐτούς (D πῶς ἀνοίξασα ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατ. αὐτ.) | φοβήθητι Ἰωσήφ cum ACF^b .. K add κύριον τὸν θεόν, item B τὸν θεόν; item τὸν θεόν ante Ἰωσήφ DEF^aI Pos | μὴ πῶς: F^a μῆτι .. E μῆ ποτε | ἐν (D om; B καὶ ἐν) τ. οἴκ. σου .. K ἐπὶ σέ

3. A καὶ ἐφοβήθη Ἰωσήφ, παρέλαβεν δέ | αὐτὴν cum A (add Ἰωσήφ) BCF^aK Pos .. DF^b τὴν παρθένον .. L τὴν τε Μαριάμ | εἰς (C add τὴν) τή-

ριάμ Ἰδοῦ παρέλαβόν σε ἐκ ναοῦ κυρίου, καὶ νῦν καταλείπω σε ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἀπέρχομαι οἰκοδομησάι τὰς οἰκοδομάς μου, καὶ ἦξω πρὸς σέ· κύριός σε διαφυλάξει.

X.

¹ Ἐγένετο δὲ συμβούλιον τῶν ἱερέων λεγόντων Ποιήσωμεν καταπέτασμα τῷ ναῷ κυρίου. καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς Καλέσατέ μοι παρθένους ἀμιάντους ἀπὸ τῆς φυλῆς Δαυὶδ. καὶ ἀπῆλθον οἱ ὑπηρεταὶ καὶ ἐξήτησαν, καὶ εὗρον ἑπτὰ παρθένους. καὶ ἐμνή-

ρῃσαν ἐαυτῷ cum DEF^bKL; item ὀμίση ἐαυτῷ BC, addito αὐτῆς A .. F^a εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ .. I Pos plane om | εἶπεν: I λέγει | Ἰωσήφ cum ADF^aL .. BCEIK Pos om | τῇ Μαριάμ (F^a Μαρία) cum BDF^aL; K πρὸς Μαρίαν Μαρία .. CEI Pos αὐτῇ (E πρὸς αὐτῇ) Μαριάμ .. A plane om | Ἰδοῦ cum ABEF^aIL; item C Pos addito ἐγώ .. K om | ἐκ ναοῦ κυρ. cum ADEF^aI Pos .. B add τοῦ θεοῦ, CK τοῦ θεοῦ μου | νῦν: L Ἰδοῦ | καταλείπω cum ADEF^aI KL .. C καταλιπάνω .. B καταλιπών | καὶ (E κάγῳ, I add Ἰδοῦ ἐγώ) ἀπέρχ. cum AEI Pos .. B (vide ante) ἀπέρχομαι .. CF^aK ἀπέρχ. γάρ, L ἐγώ γάρ ἀπέρχ. | μου: BK om .. L add ἃς ἔχω τῶν ἀρχόντων | καὶ (L add πάλιν, C ἐν τάξει) ἦξω πρ. σέ (D add ὅταν κύριος βούληται) cum BCD^fBIKL Pos .. AEF^a om | κύριός (ABL Pos καὶ κύρ., F^a κύρ. δέ; praeterea CL add ὁ θεός) σε διαφυλάξει (A -ττει; BCL Pos διαφ. σε) cum ABCE^faKL Pos .. I φυλάττειν (-ττει?) σε οὖν κύριος .. D ζῶτω δέ σου φύλαξ. Praeterea BI Pos add πάσας τὰς ἡμέρας (B pergīt τῆς ζωῆς σου) | Eust (post παρθένου) haec habet: Ἐξελεθῶν δὲ ὁ Ζαχαρίας ἐποίησεν οὕτως καθὼς ὁ ἄγγελος αὐτῷ προσέταξεν. καὶ λαβὼν πάντων τὰς ῥάβδους αὐτῶν ἀπῆλθεν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ προσηύξατο, καὶ ἐξελεθῶν ἐκάστω τὴν ἰδίαν ῥάβδον ἀπένειμε. τελευταῖον δὲ ἐπιδιδοὺς τὴν ῥάβδον τῷ Ἰωσήφ, σημεῖον μέγα ἐγένετο. ἀβρόως γὰρ τὴν ῥάβδον αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἱερέως λαμβάνοντος, .περιστερά ἐξέπτη ἀπὸ τῆς ῥάβδου καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐκαθῆσθη τοῦ Ἰωσήφ. καὶ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ συνόντες ἱερεῖς θαυμάσαντες τὸ γεγονός αὐτὸν γενέσθαι μνηστῆρα τῆς κόρης ἔκριναν. ἦν λαβὼν ὁ Ἰωσήφ ἐφύλασσε, καὶ καταλιπὼν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀφικνεῖται τὰς οἰκοδομάς ἐκτελέσων. ἦν γὰρ τέκτων τῇ ἐπιστήμῃ.

X, 1. λεγόντων Ποιήσωμεν: AE ποιήσαι | F^a τοῦ ναοῦ | ὁ ἱερεὺς cum AC^fB^bK etc .. BDF^aI Pos ὁ ἀρχιερεὺς | καλέσατέ μοι cum ABDEF^aIL Pos .. CK add ὧδε .. F^b καλέσωμεν | παρθ. ἀμιάντ. (A τὰς π. τὰς ἀμ.) cum ABEI Pos .. CDF^a praem ἑπτὰ, item GKL ὁκτώ .. F^b τὰς θυγατέρας τῶν Ἑβραίων τὰς ἀμιάντ. | ἀπὸ τῆς φυλ. Δ. cum ABDEF^aIK .. C ἐκ φυλ. Δ. .. L om | καὶ ἀπῆλθ. (BI Pos ἀπελθόντες) οἱ ὑπῆρ. (Pos om οἱ ὑπ.): G om | καὶ ἐξήτησαν (F^b ἐξεζήτ., B ἐκζητήσαντες, I Pos ζητήσαντες. BI Pos om καὶ sq) cum ABDEF^bI Pos .. CGKLM om | F^b εὗρῃσαν .. L τῆρασαν | ἑπτ. παρθ. cum ABD (π. ἐ.) IK Pos (I Pos add ἀμιάντους) .. EF^bGLM ἑπτὰ .. C ἐξ | καὶ ἐμνήσθη ὁ ἱερεὺς (BI Pos ὁ ἀρχιερ.) τῆς παιδ. (K περὶ τῆς φυλῆς παιδ.) Μα-

σθη ὁ ἱερεὺς τῆς παιδὸς Μαρίας, ὅτι ἦν ἐκ τῆς φυλῆς Δαυὶδ, καὶ ἀμίαντος ἦν τῷ θεῷ. καὶ ἀπῆλθον οἱ ὑπηρέται καὶ ἤγαγον αὐτήν. καὶ εἰσήγαγον αὐτάς ἐν τῷ ναῷ κυρίου· καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς Λάχετέ μοι τίς νήσει τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀμίαντον καὶ τὴν βύσσον καὶ τὸ σιρικόν καὶ τὸ ὑάκινθινον καὶ τὸ κόκκινον καὶ τὴν ἀληθινήν πορφύραν. καὶ ἔλαχεν τὴν Μαρίας ἢ ἀληθινὴ πορφύρα καὶ τὸ κόκκινον, καὶ λαβοῦσα ἀπίει εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. τῷ δὲ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἐσῆγησεν Ζαχαρίας, καὶ ἐγένετο ἀντ' αὐτοῦ Σαμουὴλ, μέχρις οὗτοῦ ἐλάλησεν Ζαχαρίας. Μαρίας δὲ λαβοῦσα τὸ κόκκινον ἐκλώθεν.

ριάμ (GK Μαρίας), ὅτι ἦν (K ἐστίν) ἐκ (B om) τῆς (K om) φ. Δαυ., καὶ ἀμίαντ. τὴν (F^bK om) τῷ Θεῷ cum BF^bG1K (item Pos: *Et meminuit princeps sacerdotum ipsius Mariam, quod ipsa esset de tribu David, et immaculata erat ante deum*) . . D καὶ ἐμνήσθησαν καὶ τῆς παιδ. Μαρίας, ὅτι καὶ αὐτὴ ἐκ φυλ. Δ. ἐστὶ, καὶ ἀμ. ἦν τῷ Σ. . . C καὶ ἐμνήσθη ὁ ἱερεὺς ὅτι Μαρίας ἐκ φ. Δ. ἐστὶ, καὶ ἀμ. ἐστὶν . . AE om | καὶ (K praem καὶ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτήν) ἀπῆλθον (F^b - 200an) οἱ ὑπηρ. καὶ (K add εὐρόντες) ἤγαγ. (I ἤγον) αὐτήν (GL om κ. ἤγ. α.). καὶ εἰσήγαγ. (I εἰσήγον, K εἰσήνεγκαν) αὐτάς (B om; F^b om κ. εἰσήγ. αὐτ.) ἐν τ. ν. κυρίου (F^b om) καὶ εἶπε ὁ ἱερεὺς (BI ὁ ἀρχιερ.) cum BDF^bG1K . . C κ. ἀπῆλθ. οἱ ὑπηρ. κ. ἤγαγ. αὐτήν. καὶ εἰσήγαγεν αὐτάς ὁ ἱερεὺς ἐν τ. ν. κυρ. κ. εἶπε . . AE breviter sic: καὶ ἀπῆγαγον (E ἤγαγον) αὐτάς ἐν τῷ ναῷ κυρίου. καὶ εἶπεν ὁ ἀρχιερ. (E ὁ ἱερεὺς); item Pos. (B ommissis καὶ ἀπῆγαγον usque κυρίου. F^a post ἀπὸ τῆς φυλῆς Δαβὶδ sic pergit: καὶ ἀπῆλθον οἱ ὑπηρέται καὶ ἤνεγκαν τὰς παρθέτους, καὶ εἰσήγαγον αὐτάς εἰς τὸν ναὸν κυρίου· καὶ εἶπεν αὐταῖς ὁ ἀρχιερεὺς Λάχετε - - πορφύραν. καὶ ἐμνήσθη Ζαχαρίας περὶ τῆς Μαρίας ὅτι ἐκ φυλῆς Δαβὶδ ἐστὶ. καὶ ἐκάλεσεν αὐτήν, καὶ ἔλαχεν αὐτῇ ἢ ἀληθινῇ etc. | AL om ὡδε | νήσει: A νήσαι, F^a νήσεται . . D λάβοι | τὸ χρυσίον (K - σόν) cum ABCK etc . . DF^aF^bG Eust τὸν (F^a om) χρυσόν | καὶ τὸ (F^bGL τὸν) ἀμίαντον: F^a om | τὴν βύσσον: C τὸ βύσσινον | κ. τ. σιρικόν (BC Eust σιρικοῦν, L σιρικόον, alii σιρικόον, σιρικόον): F^a om | καὶ τὸ ὑάκινθινον: BDF^a Eust καὶ τὸν (B τό, D om) ὑάκινθον . . I om | καὶ τὸ (F^a τὸν) κόκκιν. cum BCF^aF^bGIML Pos . . ADEK om | F^a hunc ordinem habet κ. τὸν ὑάκινθ. κ. τὸν κόκκινον κ. τὴν βύσσ. | τὴν Μαρίας (K - lan) cum ΛCDIKL . . EF^bG Μαρίας . . B τῇ Μαρίας, F^a αὐτῇ | ἢ ἀλ. πορφ. κ. τ. κοκκ. cum AB DEF^bGIL Pos (Eust) . . K τὴν ἀληθινήν πορφύραν νήσει καὶ τὸ κόκκ. . . C τὸ κόκκ. καὶ ἢ ἀλ. πορφ. . . F^a ἢ ἀλ. πορφ. | DF^a om λαβοῦσα | ἀπίει cum AEF^aF^bGL . . BCDK ἀπῆλθεν | DF^b ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς | F^a ἐν δὲ τῷ καιρ. ἐκλῆν | ἐσίγ. Ζαχ. cum B Pos . . ACK Ζαχ. ἐσίγ. | καὶ ἐγέν. (A ἐγέν. δι) ἀντ' αὐτοῦ Σαμ. (F^bK Συμεών, B Σαμ. ἄ. αὐτ.) μέχρις (D ἄχρις) οὗτοῦ (cum AE; K ὅτε; BDF^aF^bI οὗ) ἐλ. Ζαχ. cum ABDEF^aF^bIK Pos (ultima sic habet: usque ad te vero, o Maria, locutus est Zacharias) . . C om (videtur ab altero Zacharias ad alterum transiluisse) | Μαρίας: AF^aK Μαρία | τὸ κόκκινον: BI Pos praem τὴν ἀληθινήν πορφύραν καὶ . . F^a τὴν ἀληθινήν πορφύραν | ἐκλώθεν cum AEF^bG1KL . . BC ἐκλώσεν (-σε) . . F^a ἔνησεν . . D (omissis λαβ. τὸ κόκκ.)

XI.

¹ Καὶ ἔλαβεν τὴν κάλπην καὶ ἐξῆλθεν γεμίσει ὕδωρ· καὶ ἰδοὺ φωνὴ λέγουσα Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναῖξίν. καὶ περιεβλέπετο δεξιὰ καὶ ἀριστερά, πόθεν αὕτη ἡ φωνή. καὶ σύντρομος γενομένη ἀπείει εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ ἀνέπαυσεν τὴν κάλπην, καὶ λαβοῦσα τὴν πορφύραν ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῆς καὶ εἶλκεν αὐτήν. ² Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἔστη ἐνώπιον αὐτῆς λέγων Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὖρες γὰρ χάριν ἐνώπιον τοῦ πάντων δεσπότου, καὶ συλλήψῃ ἐκ

ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς ἐκαθίζετο. | Eust pergit: Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἔδοξε τοῖς ἱερεῦσι κατασκευασθῆναι ὑπὸ ἀγῶν παρθένων τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ καταπέτασμα, καὶ εὐρέθησαν ἐν τῇ φυλῇ Ἰούδα παρθένοι ἑπτὰ. καὶ τῆς Μαρίας δὲ μνηστῆεις Ζαχαρίας ἐκέλευσε καὶ αὐτὴν παρεῖναι εἰς τὸν κατάλογον. καὶ εἰσαγαγὼν αὐτὰς εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ κληρὸν βαλεῖν προσέταξεν, πόλιαν οἴσαι τὸν χρυσὸν καὶ τὸ ἀμίαντον καὶ τὴν βύσσον καὶ τὸ σπριχοῦν καὶ τὴν ἀλγυθῆ πορφύραν καὶ τὸν ὑάκινθον καὶ τὸν κόκκον· καὶ ἐκληρώθη Μαρία τὴν πορφύραν καὶ τὸν κόκκον ἐργάζεσθαι.

XI, 1. Καὶ ἔλαβ. τὴν κάλπ. (D add αὐτῆς, item L) καὶ ἐξῆλθ. cum BDEIK .. ACF^a καὶ λαβοῦσα τὴν (C om) κάλπ. ἐξῆλθε (C add δέ) | DI τοῦ γεμίσει | καὶ ἰδοὺ φωνή (F^b add ἦλθεν): F^a καὶ ἤκουσε φωνὴν | λέγουσα cum CK .. BDEF^aI Pos λέγουσα (F^a .. σαν) αὐτῇ, F^b αὐτῇ λέγ. .. L λέγ. πρὸς αὐτήν, A ἐπ' αὐτὴν λέγ. | κεχαριτωμένη: L add Μαριάμ | εὐλ. σὺ ἐν γυναῖξ. (L add καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου) .. HK om | καὶ (K ἢ δὲ) περιεβλέπετο (E - βλέψατο) .. D add Μαριάμ, item BIL (IL ἢ Μαριάμ) post ἀριστερά .. A add ἰδεῖν | F^b. δεξιὰ τε καὶ | ἀριστερά: D add καὶ διελογίζετο | αὕτη (H om) ἡ φωνὴ cum F^aHKL .. BDI ἄρα (D om) εἶη (D εἶ; I om) ἡ φ. αὕτη .. AE ἦκει ἡ φ. .. C αὕτη (ita edd) ἡ φ. ὑπάρχει | σύντρομος cum ABDF^aIKL .. CH ἔντρομος | AH γεναμένη | ἀπείει (-ῆει Δ) cum AEF^aHL; B εἰσήει .. CK ἀπῆλθεν, I εἰσήλθεν | F^aL ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς | καὶ ἀνέπαυσεν (I - παύσατο) τ. κάλπ. (A add αὐτῆς) καὶ cum AEF^aHI Pos .. CKL(D) x. ἀναπαύσασα (D ἀποθεῖσα) τ. κάλπην .. B καὶ | λαβοῦσα (I συλλαβοῦσα) τ. πορφ. cum BEF^aHI Pos .. CDKL ἔλαβε (C add πάλιν) τ. πορφ. καὶ (L om καὶ) .. A καὶ | ἐκάθισεν (cum BCEHIK; F^a ἐκαθίσθη, D καθευσθεῖσα) ἐπὶ τοῦ θρόνου (C ἐπὶ τὸν θρόνον) αὐτῆς (C om): AL om | καὶ εἶλκεν αὐτήν (E om; K τὴν πορφύραν) cum CEF^aK .. BI Pos τοῦ ἐργάζεσθαι .. AD ἐκλωθεν .. F^bHL om

2. H ὁ ἄγγ. κυρίου .. F^b ἄγγ. τοῦ θεοῦ Γαβριὴλ | ἔστη (K ante ἄγγ. ρον) ἐνώπ. αὐτ. λέγων cum ABDEF^bHKL Pos .. CF^a ἐπέστη λέγων αὐτῇ | ἐνώπ. τοῦ πάντων δεσπότου cum ABEHK .. C ἐν. τοῦ θεοῦ .. F^aI Pos ἐν. κυρίου .. D παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ καὶ ἐνώπιον τῆς αὐτοῦ δόξης | καὶ (D om) συλλήψῃ (AD - ψει; E συλλ. γάρ, A συλλ. οὖν) ἐκ λόγ. (B add ἀγίου) αὐτοῦ (I

λόγου αὐτοῦ. ἡ δὲ ἀκούσασα διεκρίθη ἐν ἑαυτῇ λέγουσα Εἰ ἐγὼ συλλήψομαι ἀπὸ κυρίου θεοῦ ζῶντος, καὶ γεννήσω ὡς πᾶσα γυνὴ γεννᾷ; ³ Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος κυρίου Οὐχ οὕτως, Μαριάμ· δύναμις γὰρ κυρίου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον κληθήσεται υἱὸς ὑψίστου. καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. καὶ εἶπεν Μαριάμ Ἴδου ἡ δούλη κυρίου κατενώπιον αὐτοῦ· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου.

XII.

¹ Καὶ ἐποίησεν τὴν πορφύραν καὶ τὸ κόκκινον, καὶ ἀπήγα-

κυρίου. A ἐκ πνεύματος ἁγίου) cum ABCDEHIK .. F^b καὶ ἰδοὺ συλλήψη ἐν γαστρὶ .. F^a Pos om | ἡ δὲ ἀκούσασα cum ADEF^aH; GL ἡ δὲ Μαριάμ ἀκούσ. (L add ταῦτα) .. BC ἀκούσασα δὲ Μαριάμ (Pos et audiens Maria) .. K ἡ δὲ Μαριάμ | διεκρίθη: A διεταράχθη | Εἰ ἐγὼ συλλήψομαι (AHK -ψομαι) ἀπὸ (I ὑπὸ) κυρίου (BF^aIK Pos om) Θεοῦ (GL om) ζῶντος cum ABDEF^aF^bGHIK Pos .. C nil nisi Εἰ ἐγὼ συλλήψομαι. Praeterea F^a praem haec: Ποταπὸς μοι ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. καὶ ὁ ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτὴν Ὁ κύριος μετὰ σοῦ, καὶ συλλήψη ἐν γαστρὶ. Iam sic pergit: καὶ εἰ ἐγὼ, φησί, συλλήψομαι etc | καὶ γεννήσω (BI Pos τέξομαι) ὡς π. γ. γεννᾷ cum ABEF^aF^bI Pos .. H ἡ ὡς πᾶσα γ. γεννᾷ .. CDGKL nil nisi ὡς πᾶσα γ. γ. Praeterea F^b add μέγα μοι τοῦτο τὸ μυστήριον.

3. Καὶ εἶπ. ὁ ἄγγ. κυρ. (I add αὐτῇ) cum BHI Pos .. A καὶ εἶπ. αὐτῇ ὁ ἄγγ., F^a εἶπε δὲ ὁ ἄγγ., D καὶ ὁ ἄγγ. κυρ. λέγων, C καὶ λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ ἄγγ., L καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγ. εἶπ. αὐτῇ .. K καὶ ἰδοὺ ἔστη ἄγγ. λέγων αὐτῇ, EF^b καὶ ἰδοὺ ὁ ἄγγ. (F^b add Γαβριήλ) ἐπέστη (F^b ἔστη) λέγων (F^b add αὐτῇ) | K om Οὐχ οὕτ. Μαρ. | δύν. γ. κυρίου (B Pos Θεοῦ) ἐπισκ. σοι cum ABDHIL Pos .. C δ. γ. ὑψίστου ἐπ. σοι .. EF^aK ἀλλὰ (K om) πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι | γεννώμενον (A γεννόμεν) cum ABC Pos .. DEF^aF^bHIK γενόμενον | ἐκ σοῦ cum BEF^aI Pos .. ACDF^bHK om | ἅγιον: I add τῷ Θεῷ | κληθήσ. (C post ὑψ., K add ὡς ἐκ πνεύματος ἁγίου τεχθέν) ἢ ὑψίστ. cum CEKL; I ἢ αὐτοῦ κληθῶ .. ABF^aF^bH Pos κληθῶ. ἢ Θεοῦ (F^a add ζῶντος) | Ἰησοῦν: K υἱὸς ὑψίστου | αὐτός: D οὗτος | ἀπὸ τ. ἀμαρτ. αὐτῶν: F^a h. l. add καὶ ἰδοὺ ἡ συγγενὴς σου Ἐλισάβετ συνειληφουῖά ἐστιν υἱὸν ἐν γήρει (γήρα ed. Neandr. altera) αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἔκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στεῖρα· ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει πᾶν ῥῆμα παρὰ τῷ Θεῷ. | Μαριάμ: K Μαρία | F^a τοῦ κυρίου | κατενώπ. αὐτοῦ cum AEK .. BCF^aH Pos om | κατὰ τ. ῥ. σου: DF^b add καὶ ἀπήλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος | Eust pergit his (post ἐργάζεσθαι): καὶ ἰδὲ ἐπὶ τοῦ οἴκου ἐργαζομένης αὐτῆς ἐπιφανελς ἄγγελος τὸν παράδοξον τόκον εὐαγγελίζεται αὐτῇ, καὶ ὡς ἱστορεῖ τὰ εὐαγγέλια.

XII, 1. ἐποίησεν (F^a ποιήσασα, omisso καὶ eq): A ἔκλωσε | καὶ τὸ κόκκ. cum ABCHK Pos .. F^aF^b om | ἀπήγαγεν (F^b ἤγαγε) cum AF^aF^bK .. BCH ἀπήγαγεν (-ις). Praeterea CH aliiqne add αὐτά, D ταῦτα, F^a ταύτην: nihil

γεν τῷ ἱερεῖ· καὶ εὐλόγησεν αὐτήν ὁ ἱερεὺς καὶ εἶπεν· Μαριάμ,
 ἐμεγάλυνεν κύριος ὁ θεὸς τὸ ὄνομά σου, καὶ ἔσθι εὐλογημένη ἐν
 πάσαις ταῖς γενεαῖς τῆς γῆς. ² Χαράν δὲ λαβοῦσα Μαριάμ
 ἀπίει πρὸς Ἑλισάβετ τὴν συγγενίδα αὐτῆς· καὶ ἔκρουσεν πρὸς
 τὴν θύραν· καὶ ἀκούσασα ἡ Ἑλισάβετ ἔρριψεν τὸ κόκκινον καὶ
 ἔδραμεν πρὸς τὴν θύραν καὶ ἤνοιξεν, καὶ ἰδοῦσα τὴν Μαριάμ
 εὐλόγησεν αὐτήν καὶ εἶπεν· Πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ
 τοῦ κυρίου μου πρὸς μέ; ἰδοὺ γὰρ τὸ ἐν ἐμοὶ ἐσκήρτησεν καὶ εὐ-
 λόγησέν σε. Μαριάμ δὲ ἐπελάθετο τῶν μυστηρίων ὧν ἐλάλησεν
 αὐτῇ· Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος, καὶ ἤτένυσεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ

eiusmodi add ABF^bK Pos | τῷ ἱερεῖ cum ABCF^bHK Pos .. F^a τ. ἀρχιερεῖ ..
 L εἰς τὸν ναὸν κυρίου | F^aIK ἠλόγησεν (-σε) αὐτήν: F^a ταύτην | ὁ ἱερεὺς:
 I om .. F^a ὁ ἀρχιερεὺς | καὶ εἶπεν: F^a λέγων | DL Ὡ Μαριάμ .. AF^aK
 Μαρία .. N om | ἐμεγάλυνεν (-νε) κύρ. ὁ θε. (L om ὁ θε. cum
 ACDEF^aHKL .. BI Pos ἐμεγαλύνθη τὸ θν. σ. Praeterea C add ἐν πάσαις (sine
 ταῖς?) γενεαῖς τῆς γῆς, contra ABDEF^aHIKL Pos. N sic: Εὐλόγησέ σε κύ-
 ριος ὁ θεός, καὶ τὸ ὄνομά σου εὐλογημένον ἐστὶν ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς τῆς
 γῆς. | ἔσθι εὐλογημένη .. C εὐλ. ἔσθι .. D ἔσται εὐλογημένον | ἐν πάσαις ταῖς
 γε. τ. γ. (L om τ. γ.) cum ADEF^aHKL .. BI Pos ἐν πάσῃ τῇ γῇ .. C ὑπὸ
 κυρίου

2. Χαράν: A χάριν | Μαριάμ: HF^aKL ἡ (F^aL om) Μαρία (L sic: Μα-
 ρία δὲ χαρ. λαβ.) | ἀπίει cum AEF^aIKL; item ἀπίει: BDH .. C ἀπῆλθε | πρ.
 Ἑλισάβ. τ. συγγενίδα (D συγγενή) αὐτ. cum ABDEF^a Pos .. CHK πρ. τ. συγγ.
 αὐτ. Ἑλισ. .. L εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς habet, additque usque cap. 14. medium
 plura a textu prorsus aliena. | καὶ ἔκρουσε πρὸς (F^aL om) τὴν θύραν (C τῇ
 θύρᾳ; KL Pos add αὐτῆς). καὶ ἀκούσ. ἡ (cum BF^aK; C om) Ἑλισ. ἔρρ. τὸ
 κόκκ. (τὸ κόκκ. cum BDF^bIK; G τὸ ξριον; C τὸ ἐν χερσὶ) καὶ (EF^a Pos om
 ἔρρ. τ. κ. καὶ; contra I om ut videtur ἔκρουσε usque Ἑλισ.): haec om AH | καὶ
 ἔδραμ. (A καὶ κράξασα ἔδρ. αὐτῆ; G δραμοῦσα omisso καὶ sq) πρ. τ. θύρ. (D
 add αὐτῆς) καὶ ἤνοιξεν (F^b ἠσπάσατο; F^bGIK add αὐτήν; B Pos add αὐτῆ)
 cum ABDEF^bGIK Pos .. CF^a καὶ (F^a om) δραμοῦσα ἤνοιξεν αὐτῇ .. H (vide
 quae H ante om) καὶ κρούσασα τὴν θύραν καὶ ἤνοιξεν | καὶ ἰδοῦσα τ. Μαριάμ
 (A -ριαν; ἰδ. τ. M. cum AEH; BCF^aK om) εὐλόγ. (E ἠλόγ.) αὐτ. κ. εἶπεν
 cum AEH, BCF^aK .. GI Pos καὶ εἶπε | Πόθεν (F^a Pos Καὶ πόθεν.) cum ABD
 EF^aIHK Pos .. CF^a praem Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναῖξί, καὶ εὐλογημένος ὁ καρ-
 πὸς τῆς κοιλίας σου | ἔλθῃ h. l. cum AK Pos .. BCF^aH post μου pon | ἰδοὺ
 γὰρ τὸ ἐν (ita ACEHK [item DF^aF^b]; BI P^{bs} τὸ γὰρ ἐν) ἐμοὶ (E add θν., C
 βρέφος) ἐσκήρτ. (AEH add ἐν τῇ κοιλίᾳ μου) cum ABCHEIK Pos .. F^aF^b ἰδοὺ
 γὰρ ὡς ἐγένετο ὁ ἀσπασμὸς σου (F^b ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ) εἰς τὰ ὠτά μου,
 τὸ ἐν ἐμοὶ ἐσκήρτ. (F^b ἐσκήρτ. τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει) .. D ἰδοὺ γὰρ ἐσκήρτ.
 τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου | K ἠλόγησέν με [Μαρ. δὲ ἐπελά-
 θετο: AEF^a καὶ Μαρία ἐπελάθ., K καὶ ἐπελ. Μαρία | D τὸ μυστήριον κυρίου ὃ |
 ἐλάλησεν cum ABDEF^aF^bHIK .. C εἶπε | αὐτῇ cum BEF^aHIK Pos .. CDF^b
 πρὸς αὐτήν .. A om | Γαβρ. ὁ ἀρχάγγ. (K ὁ ἁ. ἴ.) cum AB (add κυρίου)
 EF^aHK Pos .. I ὁ ἀρχιστράτηγος Γαβρ. .. C Γαβριὴλ .. DF^b ὁ ἄγγελος | ἠτένυσεν

εἶπεν Τίς εἰμι ἐγώ, κύριε, ὅτι πᾶσαι αἱ γενεαὶ τῆς γῆς εὐλογοῦσίν με; ³ Καὶ ἐποίησεν τρεῖς μῆνας πρὸς τὴν Ἐλισάβετ. ἡμέρα δὲ καὶ ἡμέρα ἡ γαστήρ αὐτῆς ὠγκουτο· καὶ φοβηθεῖσα Μαριάμ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ ἔκρυβεν ἑαυτὴν ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. ἦν δὲ ἐτῶν δέκα ἕξ ὅτε ταῦτα ἐγένετο τὰ μυστήρια.

XIII

¹ Ἐγένετο δὲ αὐτῇ ἕκτος μῆν, καὶ ἰδοὺ ἦλθεν Ἰωσήφ ἀπὸ τῶν οἰκοδομῶν αὐτοῦ, καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ εὗρεν αὐτὴν ὠγκωμένην. καὶ ἔτυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἔρριψεν ἑαυτὸν χαμαὶ ἐπὶ τὸν σάκκον, καὶ ἔκλαυσε πικρῶς λέγων Ποίῳ

(K add Μαρία) εἰς τ. οὐρ. καὶ cum AF^aK .. BCDH Pos ἀτενίσασα (D ἀναβλέψασα) εἰς τ. οὐρ. .. F^b om | · F^b εἶπεν ἐν ἑαυτῇ | κύριε cum AK; item (ante Τίς pon) DF^a .. BCH. Pos om | πᾶσαι αἱ (I om) γεν. τῆς γῆς cum ACEF^a .. BDIH. Pos om τῆς γ. | εὐλογ. με cum AEH .. BCI μακαριοῦσάί με (C -σιν ἐμέ); F^a Pos ἐμέ μακαρίζουσιν. D sic: ὅτι ἰδοὺ μακαριοῦσάί με π. αἱ γεν. :

3. Καὶ ἐποίησ. (CD Ἐποίησ. δέ) τρ. μ. (Α μ. τρ.) πρὸς τὴν Ἐλισ. (D μετὰ Ἐλισ.) cum ABCDEF^bHI .. F^a Pos om. Praeterea ex illis CF^b add h. l. καὶ ἀπῆλθεν (F^b καὶ οὕτως ὑπέστρεψεν) εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. | B Ἡμέρας δὲ καὶ ἡμέρας | A ὄγκουτο | x. φοβηθεῖσα (D περιφοβος γενομένη) Μαριάμ (I Pos ἡ Μαρία; DF^a om) ἀπῆλθεν (cum BHI; DF^a ἦλθεν; AE ἀπεί) ε. τ. οἶκ. αὐτῆς cum ABDEF^aHI Pos .. CF^b om | DH περιέκρυβεν .. B ἔκρυβεν | ἑαυτὴν: A αὐτὴν | ἐτῶν: H χρόνων | δέκα (I δώδεκα) ἕξ cum ABDEI Pos .. F^a δεκαεσσάρων .. C πεντεκαδέκα, F^b** δέκα πέντε .. H δέκα ἐπτά | ὅτε cum ABDE Pos .. H ὅταν .. CF^a ὅτι | ταῦτα (DE add αὐτῇ, F^b εἰς ἑαυτήν) ἐγένετο τὰ μυστ. cum ADEF^b .. BC τὰ μ. ταῦτα ἐγένετο (C -νοντο) .. H ἐγένετο τὰ μ. ταῦτα .. Pos haec fiendat | Eust in hunc modum pergīt: Τῷ γοῦν ὀρισθῆν αὐτῇ ἔργον ἐκτελέσασα δίδωσι τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εὐλογηθεῖσα παρ' αὐτοῦ ἄπεισι. Iam vero statim pergīt καὶ μετὰ χρόνον τέκτει τὸν Χριστὸν κατὰ σάρκα. καὶ τῶν μαγῶν etc. Cf. ad cap. XXI.

XIII, 1. D Καὶ ἐγένετο | αὐτῇ cum BDEF^aI Pos; item AH αὐτῆς .. C om | ἰδοὺ cum ABDF^aH Pos .. C om | ἀπό: A ἐκ | EF^a οἰκοδομῶν | D om αὐτοῦ | εἰσελθὼν (C εἰσῆλθεν -- καὶ) ἐν τῷ οἴκῳ (BI εἰς τὸν οἶκον) αὐτ. cum BCF^aI Pos .. AEH om | εὗρεν (H ἤϊρ.) cum ACF^aH .. BD (praem ἀτενίσασας πρὸς τὴν Μαριάμ) I Pos εἶδεν (D ἴδεν) | αὐτὴν cum ABDEF^aI Pos .. CH τὴν Μαριάμ .. F^a τὴν παρθένον | ὠγκωμένην cum B etc; item F^aC alii que (nisi falsus est Thilo) ὄγκωμένην .. A ὄγκουμένην .. H ὄγκουμένην .. D ἔγκυον | καὶ ἔτυψε (F^a ἐτύπησε, Pos demissa facis, unde Fabric. suspicatus est ἐταπεινωσε) τὸ πρόσωπον αὐτοῦ cum BCF^a Pos .. ADEF^bII om | ἔρριψ. ἑαυτοῦ: I ἔκρυβεν αὐτόν | χαμαὶ ἐπὶ τὸν (AE om) σάκκον (A -ικου) cum ABEH; item omisso χαμαὶ D (ἐπὶ σάκκον) I (ἐ. τὸν σ.) .. C Pos nil nisi χαμαί | πικρῶς cum ABDEHI Pos .. CF^b om | F^a om omnia quae sunt inter τὸ πρόσωπ. αὐτοῦ et

προσώπῳ ἀτενίσω πρὸς κύριον τὸν θεόν μου; τί δὲ εὐξομαι περὶ τῆς κόρης ταύτης; ὅτι παρθένον παρέλαβον αὐτὴν ἐκ ναοῦ κυρίου, καὶ οὐκ ἐφύλαξα. τίς ὁ θηρεύσας με; τίς τὸ πονηρὸν τοῦτο ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἐμίανε τὴν παρθένον; μή τι εἰς ἐμέ ἀνεκεφαλαιώθη ἡ ἱστορία τοῦ Ἀδάμ; ὡσπερ γὰρ ὁ Ἀδάμ ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς δοξολογίας αὐτοῦ ἦν καὶ ἦλθεν ὁ ὄφις καὶ εὗρε τὴν Εὐάν μόνην καὶ ἐξηπάτησεν, οὕτως καί μοι ἐγένετο. ² Καὶ ἀνέστη Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ σάκκου, καὶ ἐκάλεσε τὴν Μαριάμ καὶ εἶπεν αὐτῇ Μεμελημένη τῷ θεῷ, τί τοῦτο ἐποίησας καὶ ἐπαλάθου κυρίου τοῦ θεοῦ σου; τί ἐταπεινώσας τὴν ψυχὴν σου, ἢ ἀνατραφεῖσα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων καὶ τροφὴν λαβοῦσα ἐκ χειρὸς ἀγγέλου; ³ Ἡ δὲ ἔκλαυσε πικρῶς λέγουσα ὅτι καθαρὰ εἰμι ἐγὼ καὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω. καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἰωσήφ Πόθεν

λέγων | I Ποίῳ τρέπω | Fa ἀτενίζω | μου: BH Pos om | τί δέ: E om δέ | εὐξομαι cum ADEFB; item προσεύξ. BI; oratio Pos .. H φερέξομαι, Fa λέξω, C εἶπω | Fa om τῆς | κόρης: Fa παιδός .. Fb νεάνιδος | παρέλαβ. αὐτήν cum ABH .. CFa αὐτ. παρέλ. | τοῦ θεοῦ μου cum BEFaHI, item omisso μου Pos .. AC om | ἐφύλαξα cum BDHI Pos .. ACFa add αὐτήν | θηρεύσας με (ita etiam Germ l. l. p. 1437.): A θηρ. αὐτήν .. Fb ταύτην θηράσας | τίς (C add ὁ) τὸ πον. τοῦτ. (BH Pos τοῦτ. τὸ πον.) ἐποίησ. (C ποιήσας, D add πανούργημα) ἐν τ. οἴκ. μ. cum BCDEFaHI Pos .. A om | καὶ ἐμίανε τ. παρθ. cum BEHI Pos .. D τίς ἐμίανε καὶ ἤχμαλώτευσεν τὴν παρθένον .. CFa τίς (Fa καὶ) ἤχμαλώτευσεν τὴν παρθ. ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἐμίανεν αὐτήν .. A om | μή τι: AH μή | εἰς ἐμέ: AFaH ἐν ἐμοί | ἀνεκεφαλαιώθη | τοῦ Ἀδάμ cum ABDEFaHI .. C om τοῦ | ὡσπερ γὰρ (ὡσπ. γ. cum DFbH; I Pos ὅτι, B ὅτε; EFa ἐν γάρ) ὁ (D om) Ἀδάμ (Fb γὰρ ἐκεῖνος; BEFaI om ὁ Ἀδ.; A om ὡσπ. γ. ὁ Ἀδ) ἐν (BI om; D ἦν ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ ἐν) τῇ ὥρᾳ τῆς δοξολογίας αὐτοῦ (αὐτοῦ: Fb τοῦ θεοῦ) ἦν (Fb μετὰ ἀγγέλων συνήν) καὶ (cum H; A ὅτε; BEFaFBI Pos om) ἦλθεν (B εἰσῆλθεν) ὁ ὄφ. καὶ εὗρε (H ἠύρεν) τ. Εὐ. μ. καὶ ἐξηπάτησεν. AEFaI Pos add αὐτήν, οὕτως (BH οὕτω) καί μοι ἐγένετο: E καὶ ἐν ἐμοί: I καὶ εἰς ἐμέ). συνέβη (D συμβέβηκεν) cum ABDEFaFbHI Pos .. C καὶ ὡσπερ τὴν Εὐάν (hunc accentum codd. plures tuentur), ἐξηπάτησα καὶ αὐτὴν ὁ ὄφις;

2. ἀπὸ τοῦ σάκκου: Fa ἀπὸ τοῦ ἐδάφους .. Fb ἀπὸ τῆς γῆς | κ. ἐκάλεσε τ. Μ. κ. εἶπεν αὐτῇ cum ABCH etc .. D καὶ εἶπε πρὸς τὴν Μαριάμ .. Fa καὶ καλέσας αὐτήν εἶπεν | B Μεμελητημένη | ἐποίησας cum ABDEFb (add ἡμῶν) HI .. CFa πεποίησας | καὶ (BDEH om) ἐπεκάθου κ. τ. Σ. σου cum ABDEFbHI Pos .. Fa om .. C (omisso καὶ) post ψυχ. σου habet | τί: A ὅτι | I ἀναστραφεῖσα | ἀγγέλου (Fa τοῦ ἀγγ.; Pos angelorum) cum ABDEFaHI Pos .. C add καὶ χορεύσασα ἐν αὐτοῖς

3. Ἡ δὲ cum ABCFaH Pos .. D add Μαριάμ, Fb ἀκούσασα ταῦτα | λέγουσα cum ABFaEHI Pos .. CD Germ add Ζῆ κύριος ὁ θεός (D Germ om ὁ θε.) | ὅτι cum ADFb Germ; CE καθότι .. BFaHI Pos om | ἐγὼ cum BCDFbH .. AEFaI Pos Germ om | καὶ εἶπεν cum ADEFb .. BCH Pos εἶπε δέ | αὐτῇ.

οὐν ἐστὶ τὸ ἐν τῇ γαστρὶ σου; ἡ δὲ εἶπεν Ζῆ κύριος ὁ θεὸς μου καθότι οὐ γινώσκω πόθεν ἐστὶ μοι.

XIV.

¹ Καὶ ἐφοβήθη Ἰωσήφ σφόδρα, καὶ ἠρέμησεν ἐξ αὐτῆς, καὶ διελογίζετο τὸ τί αὐτὴν ποιήσει. καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Ἐὰν αὐτῆς κρύψω τὸ ἁμάρτημα, εὐρίσκομαι μαχόμενος τῷ νόμῳ κυρίου· καὶ ἐὰν αὐτὴν φανερώσω τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, φοβοῦμαι μὴ πως ἀγγελικόν ἐστὶ τὸ ἐν αὐτῇ, καὶ εὐρεθῆσομαι παραδιδούς αἷμα ἀθῶον εἰς κρίμα θανάτου. τί οὖν αὐτὴν ποιήσω; λάθρα αὐτὴν ἀπολύσω ἀπ' ἐμοῦ. καὶ κατέλαβεν αὐτὸν ἡ νύξ. ² Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται αὐτῷ κατ' ὄναρ λέγων Μὴ φοβηθῆς τὴν παιδα ταύτην· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ ὄν ἐκ πνεύματός

BH om .. alius πρὸς αὐτὴν | οὖν cum BCDEH Pos .. ADF^bI om | ἐστὶ cum BCDF^bHI Pos .. AE om | τό cum BHI (item F^b ut videtur) .. E τοῦτο .. AC τοῦτο τό (D sic τοῦτο ἐστὶν ὃ ἐν τῇ γαστρὶ σου περιέχεις. Pos est ergo quod in utero habes) | F^a om καὶ εἶπ. αὐτῇ Ἰωσήφ usque γαστρὶ σου. | ἡ δὲ εἶπεν cum ABEHI .. C εἶπε δὲ αὐτῷ .. D ἡ δὲ πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίθη .. F^a καὶ εἶπεν αὐτῇ Μαρία .. Pos et respondit Maria | καθότι cum AC; item ἐτι Fa¹; Pos quod .. BDH om | πόθεν (F^b Pos add τοῦτο) ἐστὶ μοι (F^bI om; Pos ante ἐστὶ pon) cum BF^bIII Pos .. Fa πόθ. ἐ. τὸ ἐν ἐμοί .. CE πόθ. ἐ. τοῦτο τὸ (E om) ἐν τῇ γαστρὶ μου .. D ἀλλ' ὅτι καθαρὰ εἰμι καὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω

XIV, 1. F^b φοβηθεῖς, omisso καὶ sq | ἐξ αὐτῆς cum ACF^aH .. DF^b ἀπ' αὐτῆς .. BI om | καὶ διελογίζ. cum CF^b (add ἐν ἑαυτῷ) H .. D καὶ ἐσκέπτετο .. AEF^a διαλογιζόμενος .. BI διανούμενος | τὸ τί cum BDEF^aH (DF^a add ἄν) .. AC τί | αὐτὴν cum ACDH .. BEF^a αὐτῇ | EF^a ποιήση | εἶπεν Ἰωσήφ cum BI Pos .. DEF^a ante Ἰωσ. add ἐν ἑαυτῷ, item AH post Ἰωσήφ .. C εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ | αὐτῆς χρ. τὸ (I om) ἁμάρτ. cum ABCHI Pos .. DEF^a χρ. τὸ ἁμ. αὐτῆς | εὐρίσκ. cum AEH .. BCF^a Pos εὐρεθῆσομαι | μαχόμε. cum ACH etc .. BF^aI Pos ἔνοχος | D τ. νόμ. τοῦ κυρίου | καὶ ἐάν: B Pos ἐάν .. I ἐάν δὲ | φανερώσω cum ABDEF^aH (praein πάλιν) I .. C φανεράν ποιήσω | μὴ πως ἀγγελικόν (B ἄγιόν) ἐστὶ τὸ ἐν αὐτῇ cum ABCF^aH etc .. IL μὴ πως ἄγιόν ἐστὶ (Pos ne parum iustum sit) | A εὐρεθῆσομαι | παραδιδούς cum ABEF^aH .. C παραδούς | κρίμα: A χειρας | E om οὖν | αὐτὴν: F^a αὐτῇ | ποιήσω: F^b add οὐκ οἶδα | I λάθρα οὖν | αὐτὴν ἀπολύσω: F^aH ἀπ. αὐτὴν .. A om αὐτὴν | ἀπ' ἐμοῦ cum ACF^bH etc .. BF^aIL Pos om. Praeterea F^b add αὐτῇ ἡ ἡμέρα κυρίου ποιήσει ὡς βούλεται | καὶ (cum ABEF^aIL Pos; CH add ταῦτα αὐτοῦ ἐνδυμουμένου, D ὡς ταῦτα διελογίζετο) κατέλ. αὐτὸν (H om) ἡ (cum BD HIL; ACF^a om) νύξ .. F^b om

2. αὐτῷ κατ' ὄναρ (B om κ. ὄν.) .. A κ. ὄν. αὐτῷ, I κ. ὄν. τῷ Ἰωσήφ | Μὴ φοβηθῆς cum ABEF^aH Pos .. C praein Ἰωσήφ, item D Ἰωσήφ Ἰωσήφ, υἱὸς Δαυὶδ .. L add Ἰωσήφ | τὴν παιδα (H - δαν) ταύτην (F^a αὐτὴν pro ταύτ., B om) .. DF^a Pos add παραλαβεῖν .. H praein παραλαβεῖν (inter παραλ. et τὴν extincta sunt Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου), item B παραλαβ. Μαριάμ | ἐν αὐτῇ:

ἐστὶν ἀγίου· τέξεται δὲ υἷόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. καὶ ἀνέστη Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, καὶ ἐδόξασε τὸν θεὸν Ἰσραὴλ τὸν δόντα αὐτῷ τὴν χάριν ταύτην, καὶ ἐφύλασσαν αὐτήν.

XV.

¹ Ἦλθεν δὲ Ἄννας ὁ γραμματεὺς πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ Τί ὅτι οὐκ ἐφάνης ἐν τῇ συνόδῳ ἡμῶν; καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰωσήφ Ὅτι ἔκαμον ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, καὶ ἀνεπαυσάμην τὴν πρώτην ἡμέραν. καὶ ἐστράφη καὶ εἶδε τὴν Μαριάμ ὠγκωμένην. ² Καὶ ἀπῆλθε δρομαῖος πρὸς τὸν ἱερέα καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰωσήφ, ὃν σὺ μαρτυρεῖς, ἠνόμησε σφόδρα. καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς Τί τοῦτο;

BIL. ἐξ αὐτῆς | ὃν cum F^aH .. AC γεννηθέν, BI γεννώμενον, L γεγεννημένον, D γενόμενον .. Pos natum | ἐστ. ἀγί. cum ACFAH etc .. BIL Pos ἀγί. ἐστ. | τέξεται (I τέξει) cum ABDEF^aHIL .. C Pos om | ἁμαρτ. αὐτῶν: A ἀμ. αὐτοῦ | ὕπνου: D add αὐτοῦ | D ἐδόξαζε | Ἰσραὴλ cum ACFAH (praem κυρίου) .. BDHI τοῦ Ἰορ. | IL Pos om ταύτην .. Fb τοιαύτην χάριν | κ. ἐφύλασσαν αὐτήν cum BHIL .. ACFA Pos κ. ἐφύλαξε ((Fa διεφύλ.) τὴν παῖδα, E κ. ἐφύλασσε τ. παῖδα .. Fb τηρῆσαι ἀφθάρτην παρθένον

XV, 1. Ἦλθ. δέ cum ABCH Pos .. I om δέ .. DF^a Καὶ ἦλθ. | πρὸς (D ἐπ') αὐτ. cum BCDH .. IL Pos πρὸς τὸν Ἰωσήφ .. AEF^a om | αὐτῷ cum BCH etc .. ADEF^a τῷ Ἰωσήφ | Τί ὅτι cum ABEH .. CF^a Διὰ τί .. I TI .. L TI οὐν ἐβράδυνας καὶ ὅτι | οὐκ ἐφάνης cum CF^aH, item ut videtur DF^bG .. BI Pos (adfuisti) οὐ παρεγένου, L οὐ παραγένουας .. AE οὐκ ἐφανέρωσας | ἐν (H Pos om) τῇ συνόδῳ (I συναδία) ἡμῶν (G om) cum BDGHIL Pos .. Fa τῇ εισόδῳ καὶ συναδία ἡμῶν .. CF^b ἐν τῇ συναγωγῇ ἡμῶν .. AE ἡμῖν ἑαυτὸν | AE om αὐτῷ | ἔκαμον cum ABDEF^aHIL .. C κεκημηκῶς ἤμην, Pos *fessus eram* | ἀπό cum AFA^aHI .. BC ἐκ | τὴν (Fa om) πρώτ. ἡμέρ. cum ABEF^aFB HIL Pos .. CD ἡμέραν μίαν (D add ἐν τῷ οἴκῳ μου) | καὶ ἐστράφη cum AC Pos etc .. BH κ. ἐπεστράφη .. Fa ἐστρ. δέ .. D στραφεὶς δέ .. L om | καὶ εἶδε (A :: ἔθεν, L καὶ βλέπει; D καὶ θεωρήσας omisso καὶ sq) cum BEH etc .. CF^a praem Ἄννας, A ὁ Ἄννας, Pos scriba; L add Ἄννας | τὴν (BHI om) Μαριάμ cum ABF^bEHIL Pos .. CF^a τὴν παρθένον | ὠγκωμένην cum BH etc .. AFA^a ὠγκουμένην .. C aliique (nisi falsus est Thilo) ὠγκουμένην .. Fb ὠγκούουσαν (ἐγκούουσαν? Idem infra ἔγκουον οὐσαν)

2. ἀπῆλθε (B ἀπῆλθε) cum BEHIL .. ADF^a ἀπῆλθεν .. C ἀπέλθων omisso καὶ seq | δρομαῖος cum ABHIL (Pos *currens*) .. CD δρομαῖος .. Fa om | ἱερέα cum BCF^aH Pos etc .. ADF^b ἀρχιερέα | καὶ εἶπεν αὐτῷ (BHI om αὐτῷ) .. Fb λέγων αὐτῷ | ὃν cum ACDL .. Fa οὐ .. BEH ᾧ | σὺ μαρτυρεῖς (E συμμαρτ.) cum BCEHL Pos .. ADF^a σὺ μεμαστύρηκας (F^a συμμεμ). Praeterea L add περὶ αὐτοῦ ὅτι δίκαιός ἐστιν | Fa ἠνόμησε | Fa post σφόδρα statim pergit τὴν γὰρ παρθένον ἦν παρέλαβεν, ommissis iis quae interposita sunt | ὁ ἱερεὺς cum BCGH Pos etc .. HDI ὁ ἀρχιερ. | Τί τοῦτο: H Τί ἐποίησεν |

καὶ εἶπεν Ἐὐαγγέλιον ἦν παρελαβεν ἐκ ναοῦ κυρίου, ἐμίανεν αὐτήν, καὶ ἔκλειψε τοὺς γάμους καὶ οὐκ ἐφάνέρωσεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἱερεὺς εἶπεν Ἰωσήφ τοῦτο ἐποίησεν: καὶ εἶπεν Ἄννας ὁ γραμματεὺς Ἀπόστειλον ὑπηρετάς, καὶ εὐρήσεις τὴν παρθένον ὀγκωμένην. καὶ ἀπήλλον οἱ ὑπηρεταὶ καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν, καὶ ἀπήγαγον αὐτήν ἅμα τῷ Ἰωσήφ εἰς τὸ κριτήριον. ³ Καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς Μαρία, τί τοῦτο ἐποίησας: καὶ ἵνα τί ἐταπεινώσας τὴν ψυχὴν σου καὶ ἐπελάθου κυρίου τοῦ θεοῦ σου; ἢ ἀνατραφεῖσα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων καὶ λαβοῦσα τροφήν ἐκ χειρὸς ἀγγέλου καὶ ἀκούσασα τῶν ὕμνων καὶ χορεύσασα ἐνώπιον αὐτοῦ, τί τοῦτο ἐποίησας; ἢ δὲ ἔκλαυσε πικρῶς λέγουσα Ζῆ κύριος ὁ θεὸς μου καθότι καθαρὰ εἰμι ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω. ⁴ Καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς πρὸς Ἰωσήφ Τί

καὶ εἶπεν cum AE: addito Ἄννας CH; addito αὐτῷ G... D ἀπεκρίθη δὲ Ἄννας καὶ εἶπεν... BIL Pos καὶ λέγει αὐτῷ | I τοῦ κυρίου | H om αὐτήν | καὶ ἔκλειψε τοὺς γάμ. αὐτ. καὶ οὐκ ἐφάνέρ. τοῖς υἱ. Ἰσρ. cum ABDEF^aIL Pos... CH om | κ. ἀποκρ. ὁ ἱερεὺς (I om; Pos ὁ ἀρχιερ.) εἶπεν (C add αὐτῷ) cum BC EHIIL Pos... AF^a κ. εἶπ. ὁ ἀρχιερ. (F^a ὁ ἱερ.) | τοῦτο: D ταῦτα | F^a πεποίηκε | κ. εἶπ. Ἄννας ὁ γραμμ. cum BHIL Pos... ACFA κ. εἶπ. (F^a add αὐτῷ) Ἄννας... F^b ὁ δὲ ἔφη | Ἀπόστειλον: F^b Ἀπόλυσον | εὐρήσεις: L εὐρήσουσεν, I εὐροῦσεν, Pos invenient | τὴν παρθένον cum BCF^a etc... AEH τὴν Μαριάμ (-ίαν H)... IL Pos αὐτήν | ὀγκωμ. cum B, item (teste Thilone ὀγκωμ.) C etc... AF^aH ὀγκωμένην... F^b ἔγκυον (Birch ὄγκ.) οὖσαν | καὶ ἀπήλλου (F^b ἐλάθοντες omisso καὶ seq; F^a ἐπορεύθησαν) οἱ ὑπ. κ. εὗρ. (AE add αὐτήν, I αὐτήν ὀγκωμένην [ὀγκ. ?]) καθὼς (E ὡς; I add καὶ) εἶπεν (F^b add [αὐτοῖς ?]) ὁ Ἄννας, D Ἄννας ὁ γραμματεὺς | καὶ ἀπήγαγ. (cum ACEH, item F^b, Pos adduxere; BDF^aIL ἦγαγ.) αὐτήν (C post κριτήριον pon; D om) ἅμα τῷ (A om) Ἰωσ. (ἄ. τ. Ἰ. cum ACDEH; BF^aIL Pos καὶ τὸν Ἰ.) εἰς (H praem καὶ παρέστησαν αὐτούς, item D καὶ ἔστησεν αὐτούς ὁ ἀρχιερεὺς) τὸ κριτήριον (εἰς τ. κρ.: D ἐπὶ κριτηρίου; I om)... F^b sic: καὶ παραλαβόντες τὴν παρθένον καὶ τ. Ἰωσ. ἀπήγαγον εἰς τὸν ἱερέα, καὶ ἔστη (ἔστησαν?) εἰς τὸ κριτ.

3. Καὶ εἶπεν... AEF^a add αὐτῇ | ὁ ἱερεὺς cum CEF^a Pos etc... ABDH ὁ ἀρχιερεὺς | Μαρία cum ABF^aH... C Pos Μαριάμ, D πρὸς τὴν Μαριάμ | καὶ ἵνα τί cum BHIL Pos... DEF^a καὶ τί... AC καὶ | καὶ (C om) ἐπελάθ. κ. τ. 2. σ. cum AB(C)EF^aHL... I Pos om | τῶν (cum CF^a, E om; DH τὸν, A om) ὕμνων (cum CEF^a; ADH ὕμνον) cum ACDEF^aH; sed ex his DF^a add αὐτῶν, EH ἐνώπιον αὐτῶν, A ἐκ στόματος αὐτοῦ... BIL Pos τῶν μυστηρίων αὐτοῦ | καὶ χορεύσασα ἐνώπ. αὐτοῦ cum BCGIL Pos... ADEF^aH om | F^a τί δὲ τοῦτο | ἢ δέ: DL add Μαριάμ | ἔκλαυσε: F^a ἐδάκρυσε | λέγουσα, D καὶ εἶπε | μου cum BEF^aHIL Pos... AC om | καθότι: E διότι, A ὅτι | εἰμι cum ABDEF^aHL Pos... C add ἐγώ | αὐτοῦ... BHI Pos κυρίου

4. Καὶ εἶπεν... F^a εἶπε δέ | ὁ (F^a om) ἱερεὺς: A ὁ ἀρχιερεὺς... D om | πρὸς (D τῷ; I πρ. τόν) Ἰωσήφ Τί τοῦτο cum BDF^aHIL Pos... C Ἰωσήφ, τί

τοῦτο ἐποίησας; καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Ζῆ κύριος καθότι καθάρως εἰμι ἐγὼ ἐξ αὐτῆς. καὶ εἶπεν ὁ ἱερεύς Μη ψευδομαρτύρει ἀλλὰ λέγε τὸ ἀληθές· ἔκλεψας τοὺς γάμους αὐτῆς καὶ οὐκ ἐφανέρωσας τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἔκλινας τὴν κεφαλὴν σου ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα ὅπως εὐλογηθῆ τὸ σπέρμα σου. καὶ Ἰωσήφ ἐσίγησεν.

XVI.

¹ Καὶ εἶπεν ὁ ἱερεύς Ἀπόδος τὴν παρθένον ἣν παρέλαβες ἐκ ναοῦ κυρίου. καὶ περιδακρυς ἐγένετο Ἰωσήφ. καὶ εἶπεν ὁ ἱερεύς Ποτιῶ ὑμᾶς τὸ ὕδωρ τῆς ἐλέγξεως κυρίου, καὶ φανερώσει τὰ ἀμαρτήματα ὑμῶν ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν. ² Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεύς ἐπότισεν τὸν Ἰωσήφ, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τὴν ὄρεινὴν· καὶ ἦλθεν ὀλόκληρος. ἐπότισεν δὲ καὶ τὴν Μαριάμ, καὶ ἔπεμ-

τοῦτο .. E Τί τοῦτο, Ἰωσήφ | A om ἐποίησας | καὶ εἶπεν .. BEF^a εἶπε δέ | Ἰωσήφ cum ABDEHL .. CF^a ὁ Ἰωσ. | κύριος cum A .. BHI add ὁ θεός, item CF^a ὁ θε. μου .. E add καὶ ὁ χριστὸς αὐτοῦ καὶ ὁ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ μάρτυς | καθότι cum BEF^aHL, item ὅτι A, quia Pos .. C om .. I οὐ γινώσκω, ἀλλὰ | ἐγὼ cum ACEF^bL .. B¹aHI Pos om | ἐξ αὐτῆς cum ACEF^a .. BHIL ἀπ' αὐτῆς | καὶ εἶπεν cum ABCDH Pos .. EF^a εἶπε δέ | ὁ ἱερεύς cum BCEF^aH Pos .. AD ὁ ἀρχιερ. | ἀλλὰ: DF^a om | λέγε: F^a εἶπέ | τὸ ἀληθές: E τἀληθῆ .. H τὴν ἀλήθειαν | ἔκλεψας: DH praem διὰ τί .. A add γάρ | τ. γάμ. αὐτῆς cum ADEFAH Pos .. B σου τοὺς γαμ.; I τούτους (σου τοὺς?) γ. .. C τοὺς γάμους | καὶ οὐκ ἔκλινας; F^a om καὶ | ὑπὸ τὴν (F^a om) κρατ. χεῖρα (H χεῖραν): I ὑπὸ τὴν χεῖρα τὴν μεγάλην καὶ κραταιὰν | ὅπως: F^a ὅπερ | x. Ἰωσ. ἐσίγ. cum ACH, item ἐσίγ. δὲ Ἰωσ. EF^a .. BIL Pos om

XVI, 1. εἶπεν: H λέγει- | ὁ ἱερεύς .. AD ὁ ἀρχιερ. | ἦν: H καθὼς | ἐγένετο Ἰωσ. cum ABEF^bHL Pos .. DI γινόμενος ὁ Ἰωσ., item C addito ἕστη .. Fa nil nisi γινόμενος | καὶ εἶπεν .. D εἶπε δέ, F^a εἶπε .. F^b εἶτα φησιν | ὁ ἱερεύς .. AD ὁ ἀρχιερ. | H Ποτιῶ | κυρίου cum CF^a Pos (item DI?) .. ABEGHL om, sed ex his BH add κύριος ante φανερώσει, E post φανερώσει; L add κύρ. ὁ θεός Ἰσραὴλ post τὰ ἀμ ὑμ. | EF^bI Pos τὸ ἀμάρτημα ὑμ. | ἐν ὄψ. ὑμῶν cum BCF^aH Pos; item F^bL ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν (F^b ἡμῶν) .. D ἐνώπιόν ἡμῶν, G ἐνώπ. πάντων, I ἐνώπ. τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ .. AE om

². ὁ ἱερεύς: A ὁ ἀρχιερ. | ἐπότισεν (F^a ἐπότησε): DL Pos praem τὸ ὕδωρ, item H τὸ ὕδ. τῆς ἐλέγξεως | τὸν (D τῶ) Ἰωσήφ: F^b αὐτούς. Idem pergit καὶ ἔπεμψ. αὐτοὺς ε. τ. ὄρ. x. ἦλθον ὀλόκληροι, omissis ἐπότισε δὲ καὶ usque ὀλόκλ. | ἔπεμψεν: A ἀπέστειλεν .. H ἀπέλυσεν | εἰς τὴν ὄρεινὴν: ADE εἰς τὴν ἔρημον | ἦλθεν (DH praem μεθ' ἡμέρας τρεῖς) .. Fa ἐπαγγέλλων, Pos rediit .. B κατέβη, I κατεῖ | ἐπότ. δὲ καί: AD ὡσαύτως δὲ ἐπότ. καί | τὴν (GI om) Μαριάμ (BH -αν) cum BDGHI Pos .. AC τὴν παρθένον, E τὴν παιδα | ἔπεμψεν cum BDGHI Pos .. C ἔπεμπε .. AE ἀπέστειλεν |

ψεν αὐτὴν εἰς τὴν ὄρεινὴν· καὶ ἦλθεν ὀλόκληρος. καὶ θαύμασε πᾶς ὁ λαὸς ὅτι ἀμαρτία οὐκ ἐφάνη ἐν αὐτοῖς. ³ Καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς Εἰ κύριος ὁ θεὸς οὐκ ἐφανέρωσε τὰ ἀμαρτήματα ὑμῶν, οὐδὲ ἐγὼ κρίνω ὑμᾶς. καὶ ἀπέλευσεν αὐτούς. καὶ παρέλαβεν Ἰωσήφ τὴν Μαριάμ, καὶ ἀπῆι εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ χαίρων καὶ δοξάζων τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραήλ.

XVII.

¹ Κέλευσις δὲ ἐγένετο ἀπὸ Αὐγούστου βασιλέως ἀπογράφεσθαι πάντας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Ἐγὼ ἀπογράψομαι τοὺς υἱούς μου· ταύτην δὲ τὴν παιδα τί ποιήσω; πῶς αὐτὴν ἀπογράψομαι; γυναῖκα ἐμὴν; αἰσχύνομαι.

αὐτὴν cum ABEGH .. C Pos καὶ αὐτὴν (*eam etiam*) | A εἰς τὴν ἔρημον | ἦλθεν cum AC .. G κατήλθεν .. BDH κατέβη, I κατίει | ὀλόκληρος: A add καὶ αὐτή, BH *praem* καὶ αὐτή | F^aL om ἐπότισεν δὲ καὶ usque ὀλόκληρος | F^a θαύμασε δὲ | πᾶς: H *praem* ὁ ἱερεὺς καὶ | H ἡ ἀμαρτία αὐτῶν | οὐκ ἐφάνη cum ABDEF^aHL Pos .. CF^b οὐχ εὐρέθη | ἐν (A om) αὐτοῖς: F^a ἐπ' αὐτόν .. H om

3. ὁ ἱερεὺς: AD ὁ ἀρχιερ. | Εἰ (Pos om) κύρ. ὁ θεός: F^a om ὁ θεός | τὰ ἀμαρτήματα cum AIII .. BDF^aH τὸ ἀμάρτημα, C τὴν ἀμαρτίαν, Pos *peccatum* | κρίνω (*hinc accentu* ABH; *nec aliter* CF^a; Pos *iudicio*) .. E κατακρινῶ | D om καὶ ἀπέλ. αὐτούς | καὶ παρέλ. Ἰωσήφ: DF^a κ. παραλαβῶν (F^a *par.* δὲ) ὁ Ἰωσ. *omisso* καὶ sq | ἀπῆι (BH ἀπήει): A ἀπήλθεν | δοξάζων: F^a ὑμῶν | τοῦ Ἰωσ. cum BCH etc .. AEF^aIL om τοῦ

XVII, 1. Κέλευσις δὲ ἐγένετο (GHQ ἐξῆλθεν. F^a Pos Ἐγέν. δὲ κέλ.) ἀπὸ (cum ADELQ: BF^aI ὑπὸ: GH παρά) Αὐγ. βασιλ. (cum AD F^a [τοῦ βασι. Αὐγ.]; BEG [Καίσα. Αὐγ. HI [αὐτοῦ τοῦ προ Αὐγ.] LQ Pos Καίσαρος) cum ABDEF^aG HILQ Pos: *praeterea*que ex his GH add καὶ (H om) βασιλέως Ἡρώδου .. F^b Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις κέλευσις ἐγέν. ἀπὸ Αὐγ. Καίσα. .. C Δόγμα δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθε παρά Καίσα. Αὐγ. | D ἀπογράψασθαι | πάντας τοὺς (EQ ὅσοι εἰσὶν pro π. τ.; F^a add Ἰουδαίους οἱ ἦσαν, L ἀνθρώπους καὶ τὰς γυναῖκας τοὺς. GH παίδας τοὺς) ἐν (I add τῆ) Βηθλ. τῆς Ἰουδ. (IL Pos om τ. Ἰ.) cum BEF^aG HILQ Pos .. D πάντ. τ. ἐν Ἰερουσαλήμ, F^b πάντ. τ. ὄντας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ .. AC πᾶσαν τὴν οἰκουμένην | καὶ εἶπεν (EF^a εἶπ. δὲ) Ἰωσήφ (unus vel duo ὁ Ἰωσ.) cum ABEF^aHILQ Pos .. D *praem* ἦλθε δὲ αὐτὴ τῆ ἀπογραφῆ καὶ εἰς Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας .. C sic: ἠναγκάζετο δὲ Ἰωσήφ ἀπελευθεῖν ἐκ Ναζαρεθ εἰς Βηθλεὲμ. καὶ εἶπεν | ἀπογράψομαι cum BF^aHIL Pos .. ACQ ἀπογράφομαι (-φωμαι: A) | τοὺς υἱούς (DQ τοῖς υἱοῖς) μου .. L *praem* καὶ .. A post ἀπογρ. pon | L om τὴν παιδα | ELQ om τί ποιήσω | πῶς (L τί) αὐτὴν (L om; BDI post ἀπογρ. pon) ἀπογράψομαι (AH -φωμαι) cum ABCDEHILQ Pos .. F^b ἀπογράφομαι, F^a ἀπογράψασθαι αὐτὴν, *eaque* cum *sq* coniungunt | BIL Pos om ἐμὴν | αἰσχύνομαι cum DEF^aHQ; item C *praemisso* ἀλλ' .. BIL Pos ἀλλ' (L om) οὐκ ἔστι μου (L μοι) γυνή. *Praeterea* Pos add *ipsam enim in conservationem accepi ex templo domini.* | A om γυναῖκα usque αἰσχύνομαι |

ἀλλὰ θυγατέρα; ἀλλ' οἶδασιν πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὅτι οὐκ ἔστι μου θυγάτηρ. αὐτὴ ἡ ἡμέρα κυρίου ποιήσει ὡς βούλεται κύριος. ² Καὶ ἐπέστρωσεν τὴν ὄνον καὶ ἐπενάθησεν αὐτήν, καὶ εἶλκεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἤκολούθει Ἰωσήφ. καὶ ἤγγισαν ἐπὶ μιλίων τριῶν· καὶ ἐστράφη Ἰωσήφ, καὶ εἶδεν αὐτὴν στυγνὴν, καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ Ἴσως τὸ ἐν αὐτῇ χερμάζει αὐτήν. καὶ πάλιν ἐστράφη Ἰωσήφ, καὶ εἶδεν αὐτὴν γελῶσαν. καὶ εἶπεν αὐτῇ Μαρία, τί σοὶ ἐστὶ τοῦτο, ὅτι τὸ πρόσωπόν σου βλέπω ποτὲ μὲν γελῶν, ποτὲ δὲ στυγνάζον. καὶ εἶπε Μαριάμ τῷ Ἰωσήφ Ὅτι δύο λαοὺς βλέπω τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, ἓνα

ἀλλὰ (Pos *nonne*; AI om) Συγ. . . D Συγ. δέ | ἀλλ' οἶδασιν cum BFB¹I Pos . . DF^a οἶδ. δέ, H καὶ οἶδ., A εἶδαν γάρ . . C εἶδασιν | πάντες οἱ υἱ. Ἰσρ. (B om οἱ υἱ. Ἰσρ.) cum BHIL Pos . . AC οἱ υἱ. Ἰσρ.; DF^a υἱοὶ Ἰσρ. | μου Συγ. . . I Pos μοι Συγ. Praeterea H add τί ποιήσω; item Pos *Quid de hac faciam?* et perg. it: *equidem in ipsa die domini faciam* etc | αὐτῇ: sed ABH αὐτῇ. Praeterea H add δέ | ὡς: AE καθώς, D κατὰ | κύριος cum BHIL Pos . . ACF^a om

2. ἐπέστρωσεν (-σε) cum ABEFB¹IL . . CFAH ἐστρωσε. Praeterea BFB¹L add Ἰωσήφ. I idem post ὄνον add | τὴν (A τὸν) ὄνον cum BCF^a Pos etc . . ADFbHL add αὐτοῦ | καὶ ἐπενάθησεν. (CF^a ἐκάθησεν) αὐτήν (F^b ἐπ' αὐτῇ τὴν Μαριάμ) cum ACEF^aF^b . . BIL Pos καὶ ἐποίησεν αὐτὴν καθεσθῆναι ἐπὶ τὴν ὄνον (I ἐν τῷ ὄνῳ) . . H om | καὶ εἶλκεν ὁ υἱ. αὐτοῦ καὶ ἤκολ. Ἴσως. (C αὐτὸς ἤκολ.) cum AC, item omissis κ. εἶλκεν ὁ υἱ. αὐτ. H . . E κ. εἶλκεν ὁ υἱ. α. καὶ ἤκολ. Σαμουὴλ: D κ. εἶλκεν ὁ υἱ. α. Σαμουὴλ, καὶ ὁ ἕτερος ἤκολ. αὐτῶ: L καὶ ἤκολ. καὶ ὁ υἱ. α. Σαμουὴλ ὅπισθεν αὐτῶν . . BFB¹I καὶ Ἰάκωβος (B add ἔργα) καὶ Σίμων (F^b Συμεῶν) ἐπηκολούθουν (B -λουσοῦμεν; F^b add αὐτῇ) . . Fa Pos Ἰωσήφ δὲ καὶ Σίμων ἤκολούθουν | καὶ (F^b add ἰδοὺ) ἤγγισαν (EHIL -ισαν, B -ισαμεν. Praeterea CF^b add ὡς) ἐπὶ (cum DEF^aHL; BCF^b ἀπὸ) μιλίων (Fa μίλια: E μύλιον) τριῶν (Fa τρία; E τρίκον. F^b add τῆς Ἰουδαίας) . . A om . . Pos a *mitibus tribus* (cum *sequerantur coniuncta*) | καὶ ἐστράφη (I ἀπεστρ., DF^b Pos στραφείς omisso καὶ sq) Ἰωσήφ . . A om | εἶδεν: H ἶδεν | αὐτήν cum ABC Pos . . DEF^aH τὴν Μαριάμ (H -ταν) . . I om | D στυγνάζον | καὶ εἶπεν (C λέγει) ἐν ἑαυτῷ cum BCF^a (add Ἰωσήφ) HL Pos . . AE καὶ ἐνεθυμαιο (E add Ἰωσήφ) λόγων ἐν ἑαυτῷ (E om ἐν ἑαυτ.) . . DI om | Ἴσ. τὸ ἐν αὐτῇ (cum ABEF^aHL; C add δὲ) γ. αὐτῇ (A ταύτην) . . DI om | κ. πάλιν ἐστράφη Ἰωσ. (A om Ἰωσ.) . . BH κ. ἐπεστράφη Ἰωσ. πάλιν . . D κ. πάλιν ἐμβλέψας εἰς αὐτήν . . I om | κ. εἶδ. α. γελῶσαν: I om | αὐτῇ: D πρὸς αὐτήν | Μαρία (C om; I Μαριάμ), τί σοὶ (I om, AE post ἐστ. pon) ἐστὶ τοῦτο cum ABCEIHL Pos . . Fa Μαρία, τί ἐστίν . . D Μαριάμ, τί ἐστίν ὁ ὄρω ἐν σοὶ | B καὶ ὅτι | L om βλέπω | ποτὲ μὲν γελῶν (A γελῶν) π. δὲ στυγνάζ. cum ABEHIL Pos . . CDF^a π. μ. στυγνόν, π. δ. γελῶν (Fa γελῶν) καὶ ἀγαλλιώμενον (D χαίρον) | καὶ εἶπε Μαριάμ (L ἡ Μαρία, D Μαρία) τῷ (D πρὸς τὸν) Ἰωσήφ (I om τ. Ἰ.) cum BDHIL Pos . . A ἡ δὲ εἶπεν . . CF^a καὶ εἶπεν αὐτῷ (Fa πρὸς αὐτόν) Μαριάμ (Fa -ία) | DF^a om Ὅτι | τοῖς ὀφθαλμοῖς μου cum BDEF^a HIL, item *praemisso* ἐν C Pos . . A om: | D τὸν μὲν ἓνα et καὶ τὸν ἕτερον |

κλαίοντα καὶ κοιπτόμενον, καὶ ἕνα χαίροντα καὶ ἀγαλλιώμενον.
 3 Καὶ ἦλθον ἐν τῇ μέσῃ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Μαρίας Κατάγαγέ
 με ἀπὸ τῆς ὄνου, ὅτι τὸ ἐν ἐμοὶ ἐπείγει με προελθεῖν. καὶ κα-
 τήγαγεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ὄνου, καὶ εἶπεν αὐτῇ Που σε ἀπάξω
 καὶ σκεπάσω σου τὴν ἀσχημοσύνην; ὅτι ὁ τόπος ἔρημός ἐστιν.

XVIII.

1 Καὶ εὗρεν σπήλαιον ἐκεῖ καὶ εἰσήγαγεν αὐτήν, καὶ πα-
 ρέστησεν αὐτῇ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐξελθὼν ἐξήτει μαῖαν ἐν
 χώρα Βηθλεέμ.

κλαίοντ. κ. κοιπτόμ. cum ABDEF^aHIL Pos .. C om κ. κοιπτ. | χαίρ. κ. ἀγαλ-
 λιώμενον (H - κίωντα) AEH .. F^a γελῶντα κ. ἀγαλλιώμενον .. BIL χαίροντα κ.
 γελῶντα, D γελ. κ. χαίρ. .. Pos *exultantem et ridentem*

3. Καὶ ἦλθον (cum ABEN; D ἤλθωμεν [sic]; IL Pos ἦλθεν. F^a ἦλθε
 δὲ πάλιν) ἐν τῇ μέσῃ ὁδῷ (cum BIL Pos. F^aH ἀνά μέσον τῆς ὁδοῦ, AE κατὰ
 τὸ [E om] μεσ. τ. ὁδοῦ. D μέσων [sic] τῆς ὁδ.) .. C Καὶ ὡς ἀνέβησαν ἐν τῇ
 Βηθλεέμ | καὶ (C om) εἶπεν αὐτῷ (EI om) Μαρίας (A - ρία) cum ABCEHIL
 Pos .. F^a κ. εἶπ. Μαρίας τῷ Ἰωσήφ .. D στραφεῖσα δὲ Μαρία λέγει πρὸς τὸν
 Ἰωσήφ | Κατάγαγε (E - γαγον. A praem Ἰωσήφ) .. I κατάγε, F^a κάθειλον |
 F^a om ἀπὸ τ. ὄν. | τὸ (I om) ἐν ἐμοὶ: EH add ὄν .. G post ἐπείγ. που | ἐπείγ.
 (F^b praem λίαν) με (I με): F^aG om με | προελθεῖν (BL.praem τοῦ) cum AB
 EF^aGHL Pos .. CI προελθεῖν .. D ἐξελθεῖν | καὶ κατήγαγεν (F^b καταγαγών)
 αὐτήν ἀπὸ τ. ὄν. (ἀ. τ. ὄ. cum BCDHIL Pos; om AEF^bG) .. CF^b add ὁ [F^b
 om] Ἰωσήφ; non item ABF^bHL Pos | καὶ (F^b om) εἶπ. αὐτῇ (D πρὸς αὐτήν,
 AF^b om) .. DI add ὁ Ἰωσήφ | ἀπάξω: A ἐπάξω | καὶ σκεπάσω (A καλύψω;
 F^b Pos om κ. σκεπ.; D his praem καὶ ποῦ σε κρύψω) σου (G om) τ. ἀσχημοσ.
 (cum ADG; BE ἀίσχύνην. F^bL Pos om σ. τ. ἀσχ.; H σε) ὅτι ὁ (F^bHL om)
 τόπ. ἔρ. ἐστ. cum ABDEF^bGHL Pos .. C ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν τόπος εἰς κατά-
 λυμα | Pro καὶ κατήγαγεν usque ἔρημ. ἐστίν F^a sic: καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Που
 ἀπάξω σε; ὅτι ὁ τόπ. ἔρημ. ἐστίν. καὶ εἶπε πάλιν Μαρία τῷ Ἰωσήφ Κατάγαγέ
 με: λίαν γὰρ τὸ ἐν ἐμοὶ ἐπείγει με. καὶ εὐθὺς κατήγαγεν αὐτήν Ἰωσήφ. .

XVIII, 1. Καὶ εὗρεν (H ἦυρεν. EF^a εὗρε δέ) cum ACEF^aH .. BDF^bGL
 Pos Καὶ εὗρεν, I εὗρών omisso καὶ sq | ἐκεῖ (I ἐκεῖσε) cum ABDEF^aHIL
 Pos .. CF^bG om | εἰσήγαγ. (D ἀπήγαγ.) αὐτήν cum ABCH Pos .. EF^a add
 ἐκεῖ, item F^bG ἐν αὐτῷ, D πρὸς αὐτῷ (-τό?) | F^aG καὶ παραστήσας | αὐτῇ
 (D, item G αὐτήν. F^b ἔξω τοῦ σπηλαίου) τοὺς υἱοὺς (D τοῖς υἱοῖς) αὐτοῦ cum
 AB (praem ἡμᾶς) DEF^bGH .. C α. τ. δύο υἱ. αὐτ. .. IL Pos α. τὸν υἱὸν αὐ-
 τοῦ .. F^a αὐτήν τῷ σπηλαίῳ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ | καὶ (D add αὐτός) ἐξελ-
 θὼν ἐξήτει (D τοῦ ζητῆσαι) μαῖαν (I ἐξ. μ. post Βηθλ.) cum BDHIL Pos ..
 ACFA καὶ (F^a om) ἐξήλθε ζητῆσαι μ., F^bG αὐτὸς δὲ ἐξῆι (i. e. ἐξίει) ζητη-
 σαι μ. | μαῖαν: ADEF^a add Ἐβραϊαν, non item BCF^bGHIL Pos | ἐν (DI add
 τῇ) χώρᾳ (AEL om) Βηθλ.

² Ἐγὼ δὲ Ἰωσήφ περιπατῶν, καὶ οὐ περιπατῶν· καὶ ἀνέβλεψα εἰς τὸν ἀέρα, καὶ εἶδον τὸν ἀέρα ἐκθαμβον· καὶ ἀνέβλεψα εἰς τὸν πόλον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εἶδον αὐτὸν ἐστῶτα καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἡρεμοῦντα· καὶ ἐπέβλεψα ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εἶδον σκάφην κειμένην καὶ ἐργάτας ἀνακειμένους, καὶ αἱ χεῖρες αὐτῶν ἐν τῇ σκάφῃ· καὶ οἱ μασσώμενοι οὐκ ἐμασσῶντο, καὶ οἱ αἵροντες οὐκ ἀνέφερον, καὶ οἱ προσφέροντες τῷ στόματι αὐτῶν οὐ προσέφερον, ἀλλὰ πάντων ἦν τὰ πρόσωπα ἄνω βλέποντα· καὶ εἶδον πρόβατα ἐλαυνόμενα, καὶ τὰ πρόβατα εἰστή-

2. Ἐγὼ δὲ Ἰωσήφ etc: prima in his persona utuntur ACDE (Fa) H; tertia BILM Pos; omnia vero usque finem capituli omittunt FbG | Ἐγὼ δ. Ἰωσ. περιεπ. καὶ οὐ (A καὶ οὐ καὶ) περιεπ. (DH om x. οὐ περ.) cum ACDEH .. Fa Ἐγὼ δέ, λέγει Ἰωσήφ, περιπατῶν .. N Ὁ δὲ Ἰωσ. περιπατεῖ καὶ οὐ περιπατεῖ .. BIL Pos Ὡς δὲ περιπατεῖ Ἰωσήφ | καὶ ἀνέβλ. εἰς τ. ἀέρα, x. εἶδ. τὸν ἀέρα (A αὐτὸν) ἔκθ.· x. ἀνέβλ. εἰς τ. πόλ. τοῦ οὐρ., x. εἶδον αὐτ. (A add ἐκθαμβον καὶ) ἐστῶτα ex A iisque qui similiter habent EHIL Pos. E enim sic: x. ἀνέβλ. εἰς τ. πόλον τ. οὐρ. καὶ εἶδ. αὐτ. ἐστῶτα, x. ἀνέβλ. εἰς τ. ἀέρα x. εἶδ. τὸν ἀέρα ἔκθ. Item IL καὶ ἀναβλέψας ε. τ. πόλ. τ. οὐρ. εἶδον ἐστῶτα αὐτὸν (I τὸν πόλον), καὶ τὸν ἀέρα ἔκθ. Item H x. ἀνέβλ. εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρ. καὶ εἶδον τὸν καλεὸν ἐστότα, x. ἐπέβλεψ. ἐπὶ τὸν ἀέραν καὶ εἶδον αὐτὸν ἔκθ. Pos vidit *rolum coelumve stantem et aerem obstupefactum*. Porro C καὶ ἀνέβλ. εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἶδον τὸν πόλον τοῦ οὐρ. ἐστῶτα .. Fa ἀνέβλεψα εἰς τὸν ἀέρα, καὶ εἶδ. τὸν ἀέρα ἐκθαμβον .. D x. ἀναβλέψας εἰς τὸν πόλ. τοῦ οὐρ. καὶ εἶδον τὸν αἰθέρα ἔκθ. .. B nil nisi ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδε (sequitur statim τὰ πετεινὰ etc | καὶ (B om) τὰ πετ. τ. οὐρ. ἡρεμοῦντα cum ABDEFaHIL .. C x. τ. π. τ. οὐρ. τρέμοντα Pos *et volatilia in medio cursu cessantia*. Praeterea H add ἐν τῷ τρίτεον τὴν παρθέον | x. ἐπέβλεψα (BIL -ψεν) cum BFaHIL .. AE x. ἔβλεψα .. C x. ἐπέβλεψα, D x. ἐμβλέψας, Pos et *aspiciens | ἐπὶ cum BCFaHIL .. ADE Pos εἰς | εἶδον: BIL Pos εἶδε | σκάφην: A τράπειαν | καὶ αἱ χ. αὐτῶν ἐν τῇ σκάφῃ (A τραπέζῃ. Fa ἐπὶ τὴν σκάφην.) cum BHIL .. AC add ἦσαν post καὶ, DEFa post αὐτῶν, Pos post in *scapha* | x. οἱ μασσώμενοι (sic BHL; ADFa μασσόμενοι; EI μασόμενοι) οὐκ ἐμασσῶντο (sic BHL; ADFa ἐμάσσοντο; EI ἐμάσσοντο) cum ABDEFaHIL Pos (*et mandentes non mandebant*) .. C om | x. οἱ αἵροντ. (DI ἐρώντες) οὐκ ἀνέφερον .. BHL (Pos *nil cariebant*, sed is post etiam *nil afferebant*) add οὐδέν .. Fa x. οἱ ἀναφέροντες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς οὐκ ἀνέφερον | τῷ στόματι (A τὸ στόματι, E τὸ στόμα) αὐτῶν (AFa om) cum ABDEFaHL Pos .. I ἐν τῷ στ. αὐτῶν, C εἰς τὸ στόμα | πάντων cum ABEFaHIL Pos .. D om .. C πάντων αὐτῶν | ἦν τὰ πρ. ἄνω βλέποντα (H ἀναβλέπ.) A ἦν τὰ πρ. κάτω νεύοντα, E τὰ πρ. κάτω ἔβλεπον | x. εἶδον (BIL ἰδοῦ) πρόβ. (L add ὡς) ἐλαυνόμενα (BL add ἦν. H add ἐπὶ τὸν χειμάρρουν), καὶ τὰ πρόβ. εἰστήκει (Fa ἐστήκεισαν, D ἐστήκεισαν. H x. ἰστήκει τὰ πρ. et add μὴ πίνοντα. BIL Pos καὶ [om. τ. πρ.] οὐτ' ἐπρόβανον ἀλλ' ἴσαντο): AÉ nil nisi καὶ εἶδον*

και, και ἐπῆρεν ὁ ποιμὴν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῦ πατάξαι αὐτά, και ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἔσθη ἄνω· και ἐπέβλεψα ἐπὶ τὸν χεῖμαρρον τοῦ ποταμοῦ, και εἶδον τὰ στόματα τῶν ἐρίφων ἐπικείμενα και μὴ πίνοντα, και πάντα ὑπὸ θῆξιν τῷ δρόμῳ αὐτῶν διελαύνετο.

XIX.

¹ Και εἶδον γυναῖκα καταβαίνουσαν ἀπὸ τῆς ὄρεινης, και εἶπέν μοι Ἄνθρωπε, ποῦ πορεύῃ; και εἶπον Μαῖαν ζητῶ Ἑβραίαν. και ἀποκριθεῖσα εἶπέ μοι Ἐξ Ἰσραὴλ εἶ; και εἶπον αὐτῇ Ναί. ἡ δὲ εἶπεν Και τίς ἐστὶν ἡ γεννώσα ἐν τῷ σπηλαίῳ; και εἶπον ἐγὼ Ἡ μεμνηστευμένη μοι. και εἶπέ μοι Οὐκ ἔστιν σου γυνή; και

(Α ἴδον) πρόβ. ἐστῶτα | κ. ἐπῆρεν cum BC (ἐπῆρε δέ) DIL: AEF^aH κ. ἦρεν | ὁ ποιμὴν: DIL ante τοῦ πατάξ. | τὴν χ. αὐτοῦ (B Pos om) cum ABDEF^aIL Pos. . . H τὴν βάρβδον . . C om | τοῦ (F^a om) πατάξ. αὐτά cum ACEF^aHIL Pos. . . BD τ. πατ. τὰ πρόβατα . . BIL Pos add ἐν (I om) τῇ βάρβδῳ | κ. ἡ χ. αὐτ. ἔσθη (B ἦν; H ante ἡρον: I om) ἄνω (E om): L om | ἐπέβλεψα (BIL-ψεν) cum ABDHIL . . EF^a ἐβλεψα . . C ἀνέβλεψα | ἐπὶ τ. χεῖμαρρ. τοῦ ποτ. cum BDHIL Pos; item EF^a ἐπὶ τ. χεῖμ. ποταμόν . . C εἰς τὸν χεῖμαρρον, A εἰς τὸν ποταμόν | εἶδον (H ἴδεν): BIL Pos εἶδε (omnis ἴδε) | τὰ στόμ. τ. ἐρίφ. (E τ. ἐρ τὰ στ.) ἐπικ. cum ABEIL Pos (add aquae) . . CDF^aH ἐρίφους (F^a τοὺς ἐρ.) και τὰ στόμ. αὐτῶν (H add ἦν) ἐπικείμ. τῷ ὕδατι (D ἐπὶ τὸ ὕδαρ; H om) | μὴ πίνοντα: BIL οὐ πίν | και πάντα (H add τά): IL Pos ἀλλὰ πάντα . . BF^a om | ὑπὸ θῆξιν (H θῆξεν, L θῆξην, N θῆξιν. AE θῆξει; D θῆξης; I θῆξει) τῷ δρόμῳ (A τοῦ δρόμου) αὐτῶν διελαύνετο (cum HM; D συνελαύνετο [ante τῷ δρ. α.], IL ἀπηλαύνετο [I-νοντο], E ἐλαύνοντο. A ἡσύχαζον) cum ADEHILN Pos (sed omnia sub momento ab ipso cursu erant impulsa) . . C ὑπὸ ἐκπληξιν ὄντα . . BF^a om

XIX, 1. Και εἶδον (H ἴδον) γυναῖκα (-καν H) κ. ἡ τ. ὄρεινης (H ἐρήμου): BIL Pos, item F^bG Και ἴδου (F^bG add κατήγτησεν αὐτῷ) γυνὴ καταβαίνουσα etc | εἶπέν μοι: F^bG εἶπ. αὐτῷ . . BIL λέγει αὐτῷ | Ἄνθρωπε (A om) BIL Pos praem Σοὶ (IL σύ) λέγω (I λέγει) | πορεύῃ: G add και τίνα ζητεῖς | εἶπον (BIL εἶπεν) cum ABHIL . . CF^a Pos add αὐτῇ, D πρὸς αὐτὴν | Μαῖαν ζητῶ Ἑβραίαν cum A (Ἑβρ. ζητ.) BDEF^aF^b (Ἑβρ. ζητῆσαι) HIL Pos . . C om Ἑβραίαν. Praeterea F^a statim pergit ἐξ Ἰσραὴλ. και εἶπέ μοι Που (apud nos Και τίς) ἔστιν, mediis omissis | και ἀποκριθεῖσα (Pos om ἀποκρ.) . . A ἡ δὲ | εἶπέ μοι cum DEH, item μοι εἶπ. C . . A εἶπεν, I λέγει . . BL Pos λέγει (dixit) αὐτῷ | Ἐξ Ἰσρ. (E Ἱερουσαλήμ) εἶ (H σύ εἶ, Pos es tu) cum ADEHL Pos . . BC om εἶ | και εἶπον (HI Pos εἶπεν) αὐτῇ . . B λέγει αὐτῇ . . L εἶπε δὲ αὐτῇ . . D κ. εἶπον ἐγὼ | Ναί cum ABDEHIL Pos . . C add κυρία | ἡ δὲ εἶπεν (IL add αὐτῷ) cum ABEHIL Pos . . CD και εἶπέ μοι (D πρὸς μέ) | Και τίς ἐστ. ἡ γεννώσα ἐν τ. σπ. cum ABDEGHI Pos . . C Τίς ἐστ. ἡ γεννήσασα ἐν τ. σπ. . . F^a Που ἔστιν ἡ γεννώσα; και εἶπον Ἐν τῷ σπ., statimque pergit και μεμνηστ. μοι ἔστιν | εἶπον ἐγὼ (A om) . . EGH εἶπον αὐτῇ, BI Pos εἶπεν αὐτῇ | Ἡ μεμνηστ. (E Ἑμνηστευμένη) μοι (F^b μου. DF^b add ἐστιν, item F^a) . . A om | και εἶπέ

εἶπον αὐτῇ Μαριάμ ἐστὶν ἡ ἀνατραφεῖσα ἐν τῷ ναῷ κυρίου, καὶ ἐκκληρωσάμην αὐτὴν γυναῖκα· καὶ οὐκ ἐστὶν μου γυνή, ἀλλὰ σύλληψιν ἔχει ἐκ πνεύματος ἁγίου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ μαῖα Τοῦτο ἀληθές; καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἰωσήφ Δεῦρο καὶ ἴδε. καὶ ἀπείη ἡ μαῖα μετ' αὐτοῦ. ² Καὶ ἔστησαν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ σπηλαίου, καὶ ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπισκιάζουσα τὸ σπήλαιον. καὶ εἶπεν ἡ μαῖα Ἐμεγαλύνθη ἡ ψυχὴ μου σήμερον, ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ μου παράδοξα, ὅτι σωτηρία τῷ Ἰσραὴλ ἐγεννήθη. καὶ παραχρῆμα ἡ νεφέλη ὑπεστέλλετο ἐκ τοῦ σπηλαίου, καὶ ἐφάνη φῶς μέγα ἐν τῷ σπηλαίῳ ὥστε τοὺς ὀφθαλμοὺς μὴ φέρειν. καὶ πρὸς ὄλιγον τὸ φῶς ἐκείνο ὑπεστέλλετο, ἕως οὗ ἐφάνη τὸ βρόσφος καὶ

μοι (D πρὸς μέ, BI Pos αὐτῷ. F^a εἶπε δὲ ἡ μαῖα) Οὐκ ἔ. σου (B σοι) γυνή; καὶ εἶπον αὐτῇ (BF^a IL Pos καὶ [L om] εἶπεν [B εἶπε δὲ] Ἰωσήφ. D a γυνή ad γυνή quod sequitur transiit): AEF^b H haec omnia om | Μαριάμ (ABF^a - ρ(α. E praem Αὔτη; BL praem Οὐκ ἔστι μου γυνή·) ἐστὶν (C add καὶ ἐκκληρωσάμην αὐτὴν εἰς γυναῖκα) ἡ ἀνατραφεῖσα (C ἦτις καὶ ἀνετρέφη) ἐν (CF^a praem εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, nou item ABHIL Pos) τῷ ναῷ (cum ABHIL Pos; CF^a οὐκῶ) κυρίου (E om ἡ ἀνατρ. usque κυρίου), καὶ ἐκκληρ. αὐτὴν γυναῖκα (γυν. cum AB EHIL; C [vide ante] F^a om. Pos om x. ἐκλ. α. γυν.) .. F^b rursus haec omnia om | σύλληψιν: F^a σύλλημμα | καὶ εἶπ. αὐτῷ (cum ABHI Pos; EF^a L om) ἡ μαῖα Τοῦτο ἀληθές (cum BEHI; item addito ἐστὶν AF^a L Pos) cum ABEF^a H IL Pos .. C καὶ εἶπεν Εἰπέ μοι τὸ ἀληθές .. D om | καὶ (Pos om) εἶπεν αὐτῇ (D πρὸς αὐτήν) Ἰωσήφ (F^a Pos om) cum BDF^a HIL Pos .. A ὁ δὲ εἶπεν .. C καὶ εἶπον αὐτῇ | Δεῦρο cum BDF^a HIL .. AE Ἔρχου, C Ἐλθέ | καὶ ἀπείη (B aliiq. ἀπήει. I ἀπήγεν, F^a ἐπορεύθη, C ἀπήλθε) ἡ μαῖα (C om) μετ' αὐτοῦ | Supra pro Καὶ τίς -- Οὐκ ἔ. σ. γυνή L habet Διὰ τῆν γυναῖκά σου;

2. ἔστησαν cum ABDEGHL .. CF^a Pos ἔστη | ἐν τῷ (DGL om).τόπ. τ. σπηλ. cum BCDGHL Pos .. AEF^a ἐν τῷ σπηλαίῳ | καὶ ἰδοὺ (cum BDHIL Pos; ACEF^a ἦν, quod D add post φωτεινῇ) νεφ. φωτεινῇ (cum ABDEF^a IL Pos, item φωτός H; C om) ἐπισκ. (C add ἐπί, non item ABDEF^a HIL Pos) τὸ σπηλ. (B τῷ σπηλαίῳ) .. A his praem καὶ ἐφάνη φῶς μέγα ἐν τῷ σπηλαίῳ | Ἐμεγαλύνθη: D praem Τί ὅτι | σήμερον cum ABDEF^a IL Pos .. C τῇ σῆμ. ἡμέρᾳ | ὅτι εἶδον οἱ ὀφθ. μου παράδ. (H τὰ παράδ. ταῦτα) cum ABD (add σήμερον) EF^a HI Pos .. C ὅτι εἶδον καινὸν ἕσασμα καὶ παράδοξον .. L om | ὅτι (F^a καὶ ὅτι; AB om) σωτηρ. (AB add γάρ) τῷ Ἰσρ. (F^a τῷ Ἰσρ. σωτ.) ἐγεννήθη (ita F^a, item ABH; Thilo edidit ἐγενήθη) .. Pos om | καὶ παραχρ. .. F^a HI Pos παρ. δέ | ἡ νεφ. ὑπεστέλλ. ἐκ (L ἀπό) τ. σπηλ. καὶ ἐφ. φ. μ. ἐν τῷ σπηλ. (cum AC; H ἐν αὐτῷ; D om ἔ. τ. σπ.; L om καὶ ἐφ. usque σπ.) cum ACDHL; item ut videtur (dicantur ἡ νεφ. et ἐκ omittere) F^b G .. BI Pos ἐγένετο νεφέλη ἐν τῷ σπηλαίῳ καὶ φῶς μέγα .. F^a ἡ νεφ. ἐγένετο φῶς μέγα ἐν τῷ σπ. | τοὺς ὀφθαλμοὺς cum ADF^b G .. BCHIL Pos add ἡμῶν, F^a αὐτῶν | μὴ φέρειν: F^b G μὴ δύνασθαι βλέπειν τηλοκοῦτο φῶς | πρὸς ὄλιγον: BF^a HI κατ' ὄλιγον | ἐκεῖνο (F^a ἐκεῖ) .. AE om | ἕως οὗ cum ADHI .. F^a ἕως ἄν .. BCE ἕως .. L καὶ οὕτως | ἐφάνη τὸ (D om) βρ. cum ACDHIL Pos .. BEF^a τὸ βρ. ἐφ. | καὶ

ἦλθε καὶ ἔλαβε μασθὸν ἐκ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας. καὶ ἀνεβόησεν ἡ μαῖα καὶ εἶπεν Μεγάλη μοι σήμερον ἡ ἡμέρα αὕτη, ὅτι εἶδον τὸ καινὸν θέαμα τοῦτο. ³ Καὶ ἐξῆλθεν ἡ μαῖα ἐκ τοῦ σπηλαίου, καὶ ὑπήντησεν αὐτῇ Σαλώμη. καὶ εἶπεν αὐτῇ Σαλώμη Σαλώμη, καινὸν σοι θέαμα ἔχω διηγήσασθαι· παρθένος ἐγέννησεν ὃ οὐ χωρεῖ ἡ φύσις αὐτῆς. καὶ εἶπεν Σαλώμη Ζῆ κύριος ὁ θεός μου, ἐὰν μὴ βαλῶ τὸν δάκτυλόν μου καὶ ἐρευνησῶ τὴν φύσιν αὐτῆς, οὐ μὴ πιστεῦσω ὅτι παρθένος ἐγέννησεν.

XX.

¹ Καὶ εἰσῆλθεν ἡ μαῖα καὶ εἶπε τῇ Μαρίας Σχημάτισον σεαυτήν· οὐ γὰρ μικρὸς ἀγὼν περικειται περὶ σοῦ. καὶ ἔβαλε

ἦλθ. (cum BDEH; ACFAI Pos om) καὶ ἔλαβ. μασθὸν (B μαστὸν) ἐκ (BI παρά, sed I om κ. ἔλ. μασθ.) τ. μ. αὐτ. Μαρίας (cum BDEF^aHI; C? Pos Μαρίας; AD om) .. L nil nisi μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ | καὶ ἀνεβόησ. (cum ABDEHL; Fa ἀνεβόησ.) ἡ μαῖα κ. εἶπ. Μεγάλη (A Ἐμεγαλίυνθη. D praem ὦ, item Fa allique ut videtur ὡς) μοι σήμερ. ἡ ἡμέρ. αὕτη (E μοι σήμερ. ἡμέρα; D μου ἡ ἡμέρ. σήμερον. Fa om μοι σήμερον; A om μοι et αὕτη) ὅτι εἶδον (cum ABGHIL Pos; Fa [et E?] add οἱ ὀφθαλμοὶ μου. D ὅτι ἴδου οἱ ὀφθ. μ., addito εἶδον in fine) τὸ (Fa om) καιν. θέαμ. τοῦτο (EFa om) cum ABDEF^aGHIL Pos .. CF^b om

3. ἐξῆλθ. ἡ μαῖα (F^b add δεδικαιωμένη) ἐκ (Fa ἀπό) τ. σπ. cum ABFA^bHIL Pos; item CE ἐξ. ἐκ (E om) τ. σπ. ἡ μαῖα .. D ἐξ. ἐκ τ. σπ. Σουμάζουσα | ὑπήντησεν (cum ABHI; DEFa L ἀπήντ.) α. Σαλ... C ἀπήντησεν Σαλώμην | αὐτῇ (D πρὸς αὐτήν. EFa add ἡ μαῖα) .. BH [item I?] L Pos ἡ μαῖα τῇ Σαλώμῃ | Σαλώμη Σαλώμη: BHIL Pos om | καιν. σοι θέαμ. (F^b θάμα) ἔχ. διηγήσ. (G ἔχω ἐξηγ.; Fa ἐξηγησομαι) cum B(Fa)^b(G)HL Pos .. C καιν. σοι ἔχω διηγ. θέαμ. .. ADE καιν. θέαμ. ἔχω ἐξηγήσασθ. σοι (D σοι ἐξηγ.) | D ὅτι παρθέν. ἐγέν. ὃν οὐ | ἡ φύσ. αὐτῆς cum DEFaF^bHI Pos .. ἡ φ. αὕτη B, ἡ φ. αὐτῇ (sic) A .. C ἡ φ. ἀνθρωπίνῃ .. L ἡ φύσις. Praeterea add BI Pos καὶ ἡ παρθένος μένει παρθένος, item AF^b καὶ πάλιν μένει παρθ., H κ. πάλ. παρθ. ἐστίν | καὶ εἶπεν: Fa εἶπε δέ | μου cum ABEFaHI Pos .. C om | ἐάν: DFa praem ὅτι | μὴ βαλῶ τὸν δάκτ. μου καὶ ἐρευν. τ. φύσ. αὐτ. cum DF^b .. GH μὴ βαλῶ τὴν χεῖρά (H -ραν) μου εἰς αὐτήν καὶ ἐρευν. (G om κ. ἐρευν.) .. BFaIL Pos μὴ ἐρευνησῶ (Fa κατανοήσω) τὴν φύσ. αὐτῆς .. AE μὴ ἴδω, C μὴ κατανοήσω | πιστεύσω: E πεισθῶ | FaI ὅτι ἡ παρθ.

XX, 1. Καὶ εἰσῆλθεν (A ἦλθ.) cum ACDEF^b .. Fa ἦλθε δέ .. BHIL Pos Καὶ εἰσελθοῦσα, omisso καὶ sq | ἡ μαῖα cum ABDEF^bHIL Pos .. CFa Σαλώμη | εἶπε τῇ Μαρίας (-ρία A; D πρὸς Μαρίας) cum ABDHIL Pos .. CEFaF^b εἶπε (Fa -πεν ἡ μαῖα) Μαρίας (Fa alii Μαρία) | Σχημάτισον cum ACFA (item DEF^b ut videtur) .. BHIL Pos Ἐνάχων | A ἑαυτήν | περίχ. περί σοῦ cum ADEFa .. I περίχ. σοι .. BF^bHL Pos ἐπίκειται σοι .. C περίχ. μοι. Praeterea H add καὶ ἡ Μαρία ἀκούσασα ταῦτα ἐσχημάτισεν ἑαυτήν | κ. ἔβαλε

Σαλώμη τὸν δάκτυλον αὐτῆς εἰς τὴν φύσιν αὐτῆς, καὶ ἠλάλαξε καὶ εἶπεν Οὐαὶ τῇ ἀνομία μου καὶ τῇ ἀπιστία μου, ὅτι ἐξεπείρασα θεὸν ζῶντα, καὶ ἰδοὺ ἡ χεὶρ μου πυρὶ ἀποπίπτεται ἀπ' ἐμοῦ. ² Καὶ ἔκλινε τὰ γόνατα αὐτῆς πρὸς τὸν δεσπότην λέγουσα Ὁ θεὸς τῶν πατέρων μου, μνήσθητί μου ὅτι σπέρμα εἰμι Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ· μὴ παραδειγματίσης με τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, ἀλλὰ ἀπόδος με τοῖς πένησιν· σὺ γὰρ οἶδας, δέσποτα, ὅτι ἐπὶ τῷ σῶ ὀνόματι τὰς θεραπέας μου ἐπετέλουν καὶ τὸν μισθὸν μου παρὰ σοῦ ἐλάμβανον. ³ Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη λέγων πρὸς αὐτήν Σαλώμη Σαλώμη, ἐπήκουσέν σου

(D - λλε) Σαλ. τὸν δάκτυλ. αὐτ. εἰς (D πρὸς) τ. φύσιν αὐτῆς cum DFb .. GH κ. εἰσελθούσα ἢ Σαλ. ἔβαλε τὴν χεῖρα αὐτῆς εἰς αὐτήν .. Pos cum autem in ipso loco *rairavit eam Salome* .. BFaIL κ. ἐσημειώσατο αὐτήν (Fa om; B add ἡ) Σαλ. .. C κ. κατενόησεν αὐτήν .. AE καὶ πιστωθεῖσα Σαλώμη. Praeterea add Fa καὶ ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτῆς, item H καὶ εὐθύως ἡ χεὶρ αὐτῆς πυρ (sic. πυρὶ? πυρωθεῖσα?) ἀπεκόπητο ἀπ' αὐτῆς | καὶ (AE om) ἠλάλαξε (Fb add Σαλώμη, Fa πικρῶς) κ. εἶπεν cum AEFaFb .. DH καὶ ἀνέκραξεν ἀλαλάουσα (H om) ἢ Σαλώμη κ. εἶπ. .. C καὶ ἠλάλαξε Σαλ. καὶ ἔκραυσε λέγουσα .. BIL Pos καὶ ἐξῆλθεν ἔξω (I add ἡ Σαλ.) λέγουσα .. G nil nisi καὶ εἶπεν | Οὐαὶ τῇ ἀνομ. μ. καὶ (C add οὐαὶ) τῇ ἀπιστ. μ. cum BCFbH Pos .. ADEG Οὐαὶ (D add μοι) τῇ ἀνομ. μ. καὶ τῇ ἀμαρτία μ. (G add καὶ τῇ ἀπιστία μου) .. FaI Οὐαὶ (I add μοι) τῇ ἀνομ. μου .. L Οὐαὶ μοι τῇ ἀπιστία | BFaH ζῶντα θεόν | καὶ ἰδοὺ ἡ χ. μ. cum ACDEFbIL Pos .. Fa ἰδοὺ γὰρ ἡ χ. μ. .. BH καὶ ἡ χ. μ. | πυρὶ (I praem πυρῶν [?]); BD Pos add καιομένη ἀποπ. ἀπ' ἐμ. cum AB DEFbI Pos; item omisso πυρὶ FaL .. C πυρὶ φλέγεται .. GH ὡς θαλάσς πυρὸς καλεῖται καὶ ἀποπ. ἀπ' ἐμ.

2. Καὶ ἔκλινε (Fa κλίνασα. AFa add Σαλώμη) τὰ γόν. αὐτῆς (BHI Pos om. C aliique add h. l. Σαλώμη) πρ. τ. δεσπότη. (BHIL Pos θεόν. G add τοῦ πατιός. BH h. l. add Σαλώμη, quod nomen plane om FbGIL Pos) λέγουσα (Fa εἶπε. G κλαύουσα καὶ λέγ.) | Ὁ θεός cum ABCH etc .. DEFaL Ὁ θεός | μου: L ἡμῶν | ὅτι σπέρμα: DFa σπ. γάρ | εἰμι (A post Ἀβρ.) .. DEFa εἰμι ἐγὼ post Ἰακώβ σου | ἀλλὰ cum ABEFaH .. CD ἀλλ' | ἀπόδ. με (E μοι. H add ὑγιῆ) τοῖς πένησιν cum ABEH .. FaL Pos ἀπ. με τοῖς γονεῦσί μου (Pos om) .. DG ἀπ. μοι (G add ὑγιῆ) τὴν χεῖρά μου; item C ἀπ. μοι τὴν ἐμὴν ὀλοκληρίαν .. I ποιήσον μετ' ἐμοῦ τὸ ἔλεός σου; item I βοήθει μοι | σὺ γὰρ οἶδας (cum ABHIL Pos; Fa G εὖ σὺ οἶδ.; E οἶς σὺ οἶδ.; D ὅτι οἶς οἶδ.), δέσπ. ὅτι (D τοῖς πένησιν pro δέσπ. ὅτι) ἐπὶ τ. σῶ ὄν. (D ὄν. σου) τὰς (L Pos πάσας τὰς) θεραπ. μου (μου cum ABEH Pos; D aliique om. BH add πάσας) ἐπετέλουν (cum BD [ante τὰς] Fa G [add τοῖς πένησι] HIL Pos; AE ἐποίου), καὶ τ. μισθ. μου (cum AEFaGHL; BDI Pos om) π. σοῦ ἐλάμβ. cum ABDEFaGHIL Pos .. C om

3. Καὶ ἰδοὺ (E add εὐθύς. Pos om) ἄγγ. κυρ. (E om): A nil nisi Καὶ | ἐπέστη (G ἔστη) λέγ. πρ. αὐτήν (G πρ. α. λέγ., L λέγ. αὐτῆ) Σαλ. Σαλ. (EG om alterum, D utrumque) cum BDEGHIL Pos .. Fb ἐπέστη λέγ. τῇ Σαλώμη; item CFa ἐπέστη (C ἔστη) πρὸς Σαλώμην λέγων .. A εἶπεν πρὸς αὐτὴν ἡ Μαρία Σαλώμη | Δ εἰσήκουσε | σου κύριος cum BIL Pos .. AC, DE, H κύριος

κύριος προσένεγκε τὴν χεῖρά σου τῷ παιδίῳ καὶ βάσταξον αὐτό, καὶ ἔσται σοι σωτηρία καὶ χαρὰ. ³ Καὶ προσῆλθε Σαλώμη καὶ ἐβάσταξεν αὐτό, λέγουσα Προσκυνήσω αὐτῷ, ὅτι βασιλεὺς ἐγεννήθη μέγας τῷ Ἰσραήλ. καὶ ἰδοὺ εὐθέως ἰάθη Σαλώμη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ σπηλαίου δεδικαιωμένη. καὶ ἰδοὺ φωνὴ λέγουσα Σαλώμη Σαλώμη, μὴ ἀναγγεῖλης ὅσα εἶδες παράδοξα, ἕως οὐ εἰσέλθῃ εἰς Ἱερουσαλήμ ὁ παῖς.

ὁ θεός (non his DE ὁ δεσπότης, H ὁ θεός) τῆς δεξιᾶς σου | προσένεγκε (B praem καὶ cum BGH (add τοῖνον) IL Pos (offer) .. D πρόσφερε .. AEF^aF^b πρόσφαξον .. C ἔγγισσον | τὴν χεῖρά (F^a τῆ χειρὶ) σου τῷ παιδίῳ (DE τ. παιδί, F^b τ. παιδαριῷ; AF^a τὸ παιδίον, item praemisso ἐπὶ IL) .. C nil nisi πρὸς τὸ παιδίον | βάσταξον (GH praem προσκυνήσασα) cum ADE (ἀνάβαστ.) H aliisque ut videtur .. BCF^aG βάστασον | σωτηρία καὶ χαρὰ cum ABDEF^bGHIL Pos .. C σωτηρία μεγάλη .. F^a εἰς σωτηρίαν

4. Καὶ προσῆλθε Σαλ (E add τῷ παιδίῳ) κ. ἐβάσταξεν (ita AH etc; BC etc -ασεν) αὐτό, λέγουσα (C καὶ εἶπεν) cum ABCEHIL Pos .. F^aF^b Λαβούσα δὲ χαρὰν μεγάλην (F^b Δραμούσα δὲ) Σαλ. προσῆλθε τῷ παιδίῳ λέγουσα .. D Καὶ προσελθούσα ἡ Σαλ. ἐβάσταξε τὸ βρέφος καὶ εἶπεν; item G Λαβούσα δὲ ἡ Σαλ. προσῆλθε κ. ἐβάστασεν αὐτὸ καὶ εἶπεν | Προσκυνήσω (A καὶ προσκυνούσα) αὐτῷ (I αὐτό), ὅτι (A om) βασιλ. ἐγενν. μέγ. (cum BH; IL μέγ. ἐγ. [L add σήμερον] βασι.; A βασι. οὗτος ἐγενν.; D θεός μου καὶ βασιλ. μου οὗτος ἐγενν.; Pos rex magnus natus est) τῷ (L τοῦ) Ἰσρ. cum ABDHIL Pos .. E Προσκυνήσω αὐτό. καὶ εἶπε Βασιλ. οὗτ. ἐγενν. τῷ Ἰσρ., item F^b Προσκυνήσω καὶ βασιτάξω καὶ ἰαθήσομαι. καὶ εἶπε Σαλώμη Ἀληθῶς βασι. οὗτ. μέγας ἐγενν. τῷ Ἰσρ. .. C Ὅντως βασιλ. μέγας ἐγεννήθη τῷ Ἰσρ. .. G Ἰασαί με τῆ χειρὶ σου. καὶ προσκύνῃσε τῷ παιδίῳ καὶ εἶπε Σαλώμη Βασιλ. οὗτ. μέγ. ἐγ. τῷ Ἰσρ. .. F^aN Ἄψομαι αὐτοῦ; καὶ διενότηθη (N τοῦτο γὰρ ὑπενόησε) Σαλώμη (N add τοῦ) προσκυνήσαι τῷ παιδίῳ. καὶ εἶπε Σαλώμη Βασιλ. οὗτ. μέγ. ἐγ. τῷ Ἰσρ. | καὶ ἰδοὺ εὐθέως cum ADEG .. BCHIL Pos om ἰδοὺ .. F^a παραχρῆμα δέ .. F^b om. Praeterea BHI Pos praem καὶ ἐβάστασε (-ξε) τὸ παιδίον | ἰάθη (E ἰαθεῖσα, omisso καὶ ση) Σαλώμη (cum BCEF^aGH; ADL ἡ Σαλ.) .. I Pos ἰάθη ἡ χεῖρ αὐτῆς .. F^b om | καὶ ἐξῆλθε. (F^a ἐξ. δέ; F^bI add Σαλώμη, item F^a ἡ μαῖα) ἐκ τ. σπηλ. δεδικ. .. A nil nisi δεδικαιωμένη .. L om | λέγουσα cum AG .. I πρὸς αὐτήν, BH Pos πρ. αὐτ. λέγουσα .. C λέγ. αὐτῇ, F^b ἡ αὐτῇ λέγ., E αὐτῇ λέγ. ἀπὸ τοῦ ἀγγέλου .. L ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου λέγ. πρὸς Σαλώμην .. F^a γέγονε πρ. Σαλ. | Σαλ. Σαλ. cum AC (item D ut videtur) F^bG .. BEHI Σαλώμη .. F^aL Pos plane om | ἀναγγεῖλης (IL -γγέλης) .. G add τῶν | ὅσα (EF^b ἄ; F^aL add οὐ) εἶδες (A οἶδας, D οἶδατε, F^b ἴδης) παράδ. (F^b add ἐν Βηθλεέμ) .. G τὰ παράδοξα | ἕως οὐ (F^a ἄν; E om) εἰσέλθῃ (BF^aGH εἰσθ) εἰς Ἱερουσαλήμ (DL ἐν Ἰσρ., F^aI εἰς [F^a add τὰ] Ἱεροσολύμα) ὁ παῖς (F^a τὸ παιδίον. DF^aG Pos ante εἰς [ἐν] pon) cum ABDEF^aGHIL Pos .. C om | F^a in **ἵνα** add καὶ ἐκπορεύθῃ (ἐπορεύθῃ?) Σαλώμη δεδικαιωμένη.

XXI.

¹ Καὶ ἰδοὺ Ἰωσήφ ἡτοιμάσθη τοῦ ἐξελεῖν εἰς τὴν Ἰουδαίαν. καὶ θόρυβος ἐγένετο μέγας ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· ἦλθον γάρ μάγοι λέγοντες Πού ἔστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἰδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἦλθομεν προσκυνηῖσαι αὐτόν. ² Καὶ ἀκούσας Ἡρώδης ἐταράχθη, καὶ ἐπεμφεν ὑπηρέτας πρὸς τοὺς μάγους· καὶ μετεπέμψατο τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἀνέκρινεν αὐτοὺς λέγων Πῶς γέγραπται περὶ τοῦ Χριστοῦ, ποῦ γεννᾶται; λέγουσιν αὐτῷ Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται. καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς, καὶ ἀνέκρινε τοὺς μάγους λέγων αὐτοῖς Ἴτι εἶδετε σημεῖον ἐπὶ τὸν γεννηθέντα βασιλέα;

XXI, 1. Καὶ ἰδοὺ Ἰωσήφ .. Fa Ἰωσ. δέ | DL ἡτοιμάσθη Ἰωσ. | τοῦ ἐξελεῖν. cum BDEF^aHIL .. AC om τοῦ | εἰς τὴν Ἰουδαίαν cum ABC Pos etc .. D ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ .. GH ἐξ (H ἐκ τῆς) Ἰουδαίας .. Fa om | καὶ θόρυβος: BD ὅτι θόρ., Fa θόρ. γάρ, Fb θόρ. δέ | ἐγέν. μέγ. cum ABD (μέγ. ἐγ.) EIL Pos (magnum factus est) .. Fa γέγονεν .. G om μέγας | ἐν Βηθλ. τῆς Ἰουδ. cum ABEL .. CF^a Pos om τ. Ἰουδ. .. D ἐφ' ὅλην τὴν Ἰουδαίαν | ἦλθον γάρ .. D ἦλθουσαν .. Fa ὅτι παρεγένοντο .. H καὶ ἰδοὺ, omissis καὶ θόρυβος usque Ἰουδαίας | μάγοι cum ABEG (ζητοῦντες μάγοι καὶ λέγ.) HIL Pos .. Fb add ἐκ Περσίδος .. CF^a (item D?) add ἀπὸ ἀνατολῶν | λέγοντες: H praem παρεγένοντο εἰς Ἱερουσόλυμα | ὁ τεχθ. (B γεννηθεὶς; E om) β. τ. Ἰουδ. .. Fa ὁ βασιτ. Ἰ. γεννηθεὶς. | I εἶδ. γ. ἀστέρα αὐτοῦ ἐν τ. ἀνατ. λάμποντα | αὐτόν: BE F^aHL αὐτῷ

² Καὶ ἀκούσας: AEF^a Ἀκούσ. δέ | Ἡρώδης: AL add ὁ βασιλεὺς | ἐταράχθη: DF^a add λῆαν | καὶ ἐπεμφεν (DF^aFb πέμψας) ὑπὴρ. πρὸς (F^a ἐπί, I εἰς) τ. μάγ. | καὶ μετεπέμψ. (cum ABEF^bGHI Pos; D μετέπεμψε; L μετεκαλέσατο, C ἀπέστειλε πρὸς) τοὺς (Fb αὐτοὺς καὶ τοὺς; H αὐτοὺς καὶ καλέσας τοὺς) ἀρχιερ. (D ἱερεῖς; H ἀρχ. καὶ τοὺς γραμματεῖς) .. Fa nil nisi καὶ ἱερεῖς | καί: F^aH om | ἀνέκρινεν αὐτ. λέγων: DEF^aG ἀνέκρ. (G ἔκρινεν) αὐτ. ἐν τῷ πραιτωρίῳ αὐτοῦ (EF^a om) λέγ. αὐτοῖς (D om) .. H ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν Πῶς (DEF^b Που) γέγρ. (AF^b add ὑμῖν; E add τὰ) περὶ τ. Χρ.; ποῦ (F^b ὅτι) γενν. cum ABDEF^bIL Pos .. Fa Που γέγρ. ὑμῖν περὶ τοῦ βασιλέως Χριστοῦ, ἧ ποῦ γενν. .. CH Που ὁ Χριστὸς γενν. | λέγουσιν αὐτῷ cum BEF^a (praem τότε) F^bHIL Pos .. AC οἱ δὲ εἶπον .. D om | γέγραπται: H add ἐν τῷ προφήτῃ .. DF^a add Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἰ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γάρ (D om) μοι ἐξελεύσεται ἡγούμενος (D εἰς ἄρχοντα καὶ ἡγούμενος), ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν (D τῷ λαῷ τῷ) Ἰσραὴλ | καὶ ἀπέλυσεν (F^aF^b ἀπολύσας) αὐτούς (Fa τοὺς ἀρχιερεῖς). καὶ (F^aF^b om) ἀνέκρ. τοὺς μάγ. (F^a αὐτοὺς ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοὺς μάγους) λέγ. αὐτοῖς (F^b om) .. GH τοῖς δὲ (H καὶ τοῖς) μάγοις εἶπεν, item D καὶ εἶπε πρὸς τοὺς μάγους Ἡρώδης | Ἴτι (I ἡ [lege εἶ] τι) εἶδετε (A ἴθεται, I ἴθηται) σημεῖον (D σημ. εἶδ.) ἐπὶ τ. γεννηθ. (AF^a τεχθέντα) βασιλέα (H -λέαν; D Χριστὸν βασιλέα) .. BIL Pos add

καὶ εἶπον οἱ μάγοι Ἐἶδομεν ἀστέρα παμμεγέθη λάμπαντα ἐν τοῖς
 ἄστροις τούτοις καὶ ἀμβλύνοντα αὐτούς, ὥστε τοὺς ἀστέρας μὴ
 φαίνεσθαι· καὶ ἡμεῖς οὕτως ἔγνωμεν ὅτι βασιλεὺς ἐγεννήθη τῷ
 Ἰσραὴλ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτόν. καὶ εἶπεν Ἡρώδης
 Ὑπάγετε καὶ ζητήσατε· καὶ ἐὰν εὕρητε, ἀπαγγεῖλατέ μοι, ὅπως
 καὶ γὰρ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτόν. ³ Καὶ ἐξήλθον οἱ μάγοι. καὶ
 ἰδοὺ ὃν εἶδον ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτούς ἕως οὗ
 ἤλθον ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ ἔστη ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ σπηλαίου.

ἀναγγεῖλατέ (I ἀγγελλ.) μοι | κ. εἶπ. (BIL Pos add αὐτῶ) οἱ μάγοι .. F^a οἱ
 δὲ εἶπ. αὐτῶ | Ἐἶδομεν (F^b H ἔδομεν) ἀστέρα παμμεγέθη (G - σήτατον, H
 - θέστατον; F^b om, sed add ἐν τῇ ἀνατολῇ) λάμπαντα (cum CF^a GH, item F^b
 ὑπεράμπαντα; AE om) ἐν τ. ἄστρ. τούτοις (cum CE, [item D, vide infra];
 AF^a GH τοῦ οὐρανοῦ. F^b ὑπὲρ πάντα ἀστέρα) καὶ ἀμβλύνοντα (cum AEF^a F^b G;
 H καταμβλ.; C ἀμβλύνοντα) αὐτούς (E αὐτά, F^a τοὺς ἄλλους ἀστέρας) cum
 ACEF^a F^b GH .. BIL Pos Ἄστηρ αὐτοῦ ἐγεννήθη (Pos nata est. B ἐγέννη) καὶ
 ἔλαμψεν ἐν τοῖς ἄστροις τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἤμβλυνον αὐτούς | ὥστε τοὺς ἀστ. (I
 Pos om τ. ἀστ.; F^a αὐτούς post φαίν.) μὴ φαίνεσθ. cum ABEF^a HIL Pos ..
 F^b ὥστε μὴ φαίνεν .. C τὸ φαίνεν | καὶ ἡμεῖς (BH Pos om) οὕτως (IL om)
 ἔγνωμεν (I^b ἐγνώκαμεν) cum BEF^b HIL Pos .. A κ. ἡμεῖς οἴδομεν .. CF^a κ.
 ἔγνωμεν | βασιλ. ἐγενν. (F^b ἐτέχθη) τῷ (E ἐν τῷ) Ἰσρ. cum ACEF^b .. BF^a HIL
 Pos βασ. (F^a ὁ βασ.) ἐγ. μέγ. (F^a IL μέγ. ἐγ.; Pos natus est rex magnus) τῷ
 (F^a ἐν τῷ) Ἰσρ. | καὶ ἤλθ. π. α. cum BEF^b HIL Pos .. CF^a κ. διὰ τοῦτο ἤλθ. π.
 α. .. A om | D inde ab Ἐἶδομεν usque προσκ. αὐτόν sic: Ἐἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν
 ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτόν. ὁ δὲ ἀστήρ ὁ προάγων
 ἡμᾶς ὑπερφανῶν ἦν τοῖς ἄστροις τούτοις, καὶ οὕτως ἔγνωμεν ὅτι βασιλ. ἐγεν-
 νήθη τῷ Ἰσρ. | καὶ εἶπ. (F^a E εἶπε δὲ) αὐτοῖς (cum ABEF^a HIL; D πρὸς αὐ-
 τοῖς; C Pos om) Ἡρ. (DI ὁ Ἡρ.; F^b add ὁ βασιλεὺς) | Ὑπάγ. καὶ ζητήσατε
 (D ἐκζητ.) cum BDF^b HIL Pos .. A Ἡοὺ γενῶνται ἀναζητήσατε, E Ἀναζητή-
 σατε ποὺ γενένηται .. F^a Πορευθέντες ἀναζητήσατε ἀσφαλῶς, C Πορευθέντες
 ἀκριβῶς ἐκζητήσατε περὶ τοῦ παιδίου | ἐάν cum ABEF^a HI .. CD ἐπάν .. L
 om | L εὕρησετε .. D εὕροτε αὐτόν | BIH ἀπαγγεῖλατε | D ἕνα ἐλθὼν καὶ γὰρ
 | BH προσκυνήσω αὐτῶ. Item antea BHI προσκυνῆσαι αὐτῶ.

3. Καὶ ἐξῆλθ. (D add ἀπ' αὐτοῦ) οἱ μάγ. (BH add ἀπὸ προσώπου τοῦ
 βασιλέως) : I Καὶ ἐξελλθόντες οἱ μάγοι .. F^a Ἐξελλθόντες δὲ οἱ μάγ. ἐπορεύοντο |
 καὶ ἰδοὺ (F^b add εὐθέως) ὃν εἶδον ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατ. cum ABEF^b G; item L
 κ. ἰδοὺ ὃν ἔδον οἱ μάγοι ἀστέρα .. CDF^a HI Pos κ. ἰδοὺ ὁ (DF^a om) ἀστήρ, ὃν
 εἶδον ἐν τ. ἀνατ. | προῆγεν (DEF^a F^b προσῆγ.) αὐτούς cum ABEF^a F^b GHIL ..
 D πρ. αὐτοῖς, C πρ. αὐτῶν | ἕως οὗ (BF^b L om) ἤλθον (cum DF^b I; BL εἰσηλθ.)
 ἐν τῷ σπηλ. (cum DF^b; BL εἰς τὸ σπηλαίον; I ἐπὶ τὸ σπηλ.) cum BDF^b IL; D
 ἕως οὗ εἰσηλθεν, item Pos quousque intravit in speluncam .. ACFA GH ἕως οὗ
 (AGH om) ἐλθὼν | καὶ ἔστη (B add ὁ ἀστήρ) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν (E ἐ. τῆ - λῆ;
 B ἐπάνω) τοῦ σπηλαίου (D τοῦ παιδίου, E οὐ ἦν τὸ παιδίον; L add οὐ ἦν τὸ
 παιδ.) cum (B)(D)(E)(L) Pos; F^b οὐ ἦν τὸ παιδ., καὶ ἔστη ἐκεῖ .. CGH ἔστη
 ἐν τῷ σπηλαίῳ (C ἐπάνω τοῦ σπηλαίου) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν (C ἐ. τῆς - λῆς; G ἐ.
 τῆ - λῆ) τοῦ παιδίου .. A ἔστη ἐπάνω οὐ ἦν τὸ παιδίον .. F^a ἔστη ἐπάνω τοῦ

καὶ εἶδον οἱ μάγοι τὸ παιδίον μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας, καὶ ἐξέβαλον ἀπὸ τῆς πήρας αὐτῶν χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. ⁴ Καὶ χρηματισθέντες ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου μὴ εἰσελθεῖν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

XXII.

¹ Γνοὺς δὲ Ἡρώδης ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ὄργισθῆις ἔπεμψεν φονευτὰς λέγων αὐτοῖς Ἐὰν βρέφη ἀπὸ διαιτοῦς καὶ

σπηλίου, οὗ ἦν τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ | καὶ εἶδον (IL ἰδ.) οἱ μάγ. (I add καὶ προσεκύνησαν) τὸ παιδ. μετὰ τ. μ. α. Μαρίας (Pos Mar. τ. μ. α.) cum BIL Pos; Fa καὶ ἰδόντ. τὸ παιδ. μετὰ Mar. τ. μ. αὐτ.; E ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ μ. ἐστῶτα μετὰ τ. μ. α. Μαρίας. . . ACD καὶ ἰδόντ. (A ἰδόντ. δὲ) οἱ μάγ. τὸ παιδ. (C αὐτὸ οἱ μ., D αὐτὸν οἱ μ.) μετὰ τ. μ. α. Μαρίας (AD με. Μαρίας τ. μ. α.), πεσόντες (C om) προσεκύνησαν αὐτῷ (C αὐτό, D αὐτόν) . . GH ἰδόντ. δὲ οἱ μάγ. τὴν τε (G om) Μαρίας καὶ τὸ παιδίον, ὄντες τὰ γόνατα προσεκύνησαν αὐτῷ . . Fa om | καὶ (EF^b om) ἐξέβαλον (cum Fa F^b GHIL; B Pos ἐκβαλόντες; AE ἐξενέγκαντες) ἀπὸ (L ἐκ) τῆς πήρας (cum AB EF^b GHL; Fa I ἀπὸ τῶν θησαυρῶν; Pos de suis marsupiiis) χρυσὸν (cum AFa GH; BEF^b I L Pos praem δῶρα,) καὶ (B Pos om) λίβ. κ. σμύρν. (cum Fa GH; BEI add [I καὶ] προσήνεγκαν αὐτῷ, A αὐτῷ προσήνεγκαν; Pos dederunt illi ante χρυσόν; F^b προσεκύνησαν αὐτῷ . . L add καὶ δώσαντες αὐτὰ τῷ Χριστῷ) . . C καὶ ἀνέβαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.

4. L Καὶ παρατίκτα χρηματισθ. | ὑπὸ τοῦ (cum BF^a HL; C ἀγίου; AEG om) ἀγγέλου . . DI κατ' ὄναρ . . Fa praem κατ' ὄναρ | μὴ εἰσελθεῖν (cum ACE; GH ἐπανελεῖν) εἰς τὴν Ἰουδαίαν (G ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ; C add πρὸς Ἡρώδην) cum ACEGH . . BDFa IL Pos μὴ (D praem τοῦ) ὑποστρέψαι (BDF^a ἀνακάμψαι) πρὸς Ἡρώδην (B Ἰουδαίαν; Fa add εἰς τὴν Ἰουδαίαν) | B δι' ἑτέρας ὁδοῦ | ἐπορεύθ. cum ABCH . . DF^a IL ἀνεχώρησαν | εἰς τ. χώρ. αὐτῶν: L εἰς τὰ ἴδια. In fine capituli N add (ex Matthaeo) ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων Ἄναστας παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἔσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ὁ δὲ Ἰωσήφ φοβηθεὶς νυκτὸς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἀπήλθεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ διήγεν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευταίας Ἡρώδου. καὶ ἐπληρώθη τὸ ῥῆθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

XXII, 1. Γνοὺς δὲ cum CF^a . . BHIL Pos ἰδὼν δὲ . . ADEF^b τότε ἰδὼν (item N τότε Ἡρώδ. ἰδὼν) | I ἀπὸ τ. μάγων . . L ὑπὸ τ. ἀστρολόγων | ὄργισθῆις (Fa praem καὶ) . . N θυμώθῃς . . DF^b ἐθυμώθη λίαν, καὶ | ἐπεμψ. φον. cum AEF^a L Pos . . BCDI ἔπ. αὐτοῦ (C om; D post φον. φον) τοὺς φον. . . F^b πέμψας, N ἀποστείλας . . H αὐτῆς | λέγων αὐτοῖς Ἐὰν βρέφη ἀπὸ διαιτοῦς καὶ καταπύρω ἀποκτείνετε cum AE . . CF^a κελεύων (C κελεύσας) αὐτοῖς ἀνελεῖν πάντα (C om) τὰ βρέφη ἀπὸ διαιτ. κ. κατ. . . BIL Pos ἀνελεῖν πάντα τὰ παιδιά (L πάντας τοὺς παῖδας) ἀπὸ δι. κ. κατ. . . DF^b H καὶ (F^b H om) ἀνελεῖν πάντας

κατωτέρω ἀποκτείναστε. ² Καὶ ἀκούσασα Μαριάμ ὅτι ἀναι-
ροῦνται τὰ βρέφη, φοβηθεῖσα ἔλαβε τὸ παιδίον καὶ ἐσπαργά-
νωσεν αὐτὸ καὶ ἔθηκεν ἐν φάτνῃ βοῶν. ³ Ἡ δὲ Ἐλισάβετ.
ἀκούσασα ὅτι Ἰωάννης ζητεῖται, λαβοῦσα αὐτὸν ἀνέβη εἰς τὴν
ὄρεινὴν, καὶ περιεβλέπετο ποῦ αὐτὸν κρύψει· καὶ οὐκ ἦν τόπος
ἀποκρυφῆς. καὶ στενάξασα ἡ Ἐλισάβετ φωνῇ μεγάλῃ λέγει
Ὅρος θεοῦ, δέξαι μητέρα μετὰ τέκνου. καὶ παραχρῆμα ἐδι-

τοὺς παῖδας (H πάντα τὰ βρέφη) ἀπ. δ. κ. κατ. Praeterea BDFBI Pos add τοὺς
(B τά; I om) ἐν (D add τῆ) Βηθλεέμῃ; item GH κατὰ τὸν χρόνον τοῦ φαινομέ-
νου ἀστέρος, ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. N vero sic (post Συμωθεὶς ἀπο-
στείλας): ἀνέβη πάντας τοὺς ἐν Βηθλεέμῃ παῖδας καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὄροις αὐτῆς
ἀπὸ διατοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. τότε
ἐπληρώθη τὸ ῥητὴν ὑπὸ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου Φωνῇ ἐν Ἰαμὰ ἠκούστη, Ἰρη-
νος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμός πολὺς· Ἰραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ
ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσὶν.

2. Καὶ ἀκούσασα cum ABDHIL Pos .. CF^aF^b (item E ut videtur) Ἀκούσ.
δὲ | AF^aF^b Μαρία | ὅτι ἀναιροῦνται (A ἀναιρεῖ; E ἀναιρεῖται) τὰ βρ. (A add
ὁ Ἡρώδης, D ὑπὸ Ἡρώδου) cum ABDL Pos .. CF^aH (item E hoc ordine?)
ὁ. τὰ βρ. ἀναιροῦνται.. F^b om | φοβηθῶ. (F^b praei καὶ) ἔλαβε (F^b ἐσπαργάνωσε;
E add καὶ αὐτῇ) τὸ παιδίον (BEI τὸν παιδα; D add Ἰησοῦν) κ. ἐσπαργάνωσεν
(I σπαργανώσασα) αὐτὸ (BDI αὐτόν. EF^b om κ. ἐσπ. αὐτ.) καὶ (I om) ἔθηκ.
(DH Pos ἀνέκλινεν; F^b ἔκρυψεν) ἐν (cum EIL; F^a [item F^b G?]) praei αὐτό,
BDH αὐτόν. Post ἐν DEH add τῆ) φάτν. (EH add τῶν) βοῶν (DF^bL om.
F^a add διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.) cum BDEF^aF^bGHIL Pos
.. A φοβ. ἔλαβε τὸ παιδίον καὶ ἐπορεύθη εἰς Αἴγυπτον; item C φοβ. ἔλ. τὸ παιδ.
μετὰ Ἰωσήφ καὶ ἀπεδήμησεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ὡς ἐγρηματίσθη αὐτοῖς. Prae-
terea vero ex decem illis addunt F^bGH haec: καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ
(H om κ. ὁ.) ἐφάνη (H παρέστη) τῷ Ἰωσήφ λέγων Ἀναστὰς παράλαβε τὸ παι-
δίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ὑπάγε (F^b φεύγε) εἰς Αἴγυπτον, perguntque GH
ἕως ἂν ἔλθω (G ἔλθῃ?) πρὸς σέ; F^b vero sic pergit: μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζη-
τεῖν τὸ βρέφος τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ἐγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου παρέ-
λαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον· ὅπως πληρωθῇ
τὸ ὑπὸ τοῦ προφήτου ῥητὴν Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

3. ἀκούσασα ὅτι Ἰωάν. ζητ. (F^a ὅτι ὁ υἱὸς αὐτῆς μέλλει ζητεῖσθαι) λαβ.
αὐτόν (H λαβ. τὸν Ἰωάννην; Pos haec om) cum ABDEF^aHIL Pos .. C nil nisi
λαβοῦσα τὸν Ἰωάννην | D ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος | ποῦ (A add ἂν) αὐτόν; F^a τό-
πον ἐν ᾧ, posito αὐτόν ποσὶ ἀποκρύψ. | κρύψει (-ψη E, -ψαι D) cum ABD
EH .. CF^a ἀποκρύψει, F^b κατακρύψει | καὶ οὐκ ἦν cum ABEF^aHIL Pos ..
C add αὐτοῖς, D αὐτῇ | ἀποκρυφῆς .. AF^aEH ἀπόκρυφος .. D om | καὶ
στενάξ. (A στεν. δέ, D τότε στεν.) ἡ (I om) Ἐλισ. (AD om ἡ Ἐλ.) φω. μεγ.
(A μεγ. τῆ φω.) λέγει (A ante μεγ.; I ἔφη; D εἶπε ante φω.) cum ABDHIL
Pos; similiter L καὶ ἀναβλέψασα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ κράξασα ἡ Ἐλισάβ. φω.
μεγάλῃ καὶ ἀναστενάξασα εἶπεν .. E στεν. δὲ Ἐλισ. λέγει .. F^aC καὶ (C τότε)
στενάξουσα (C -ξασα) λέγει | Ὅρος θεοῦ cum ABF^aEHIL Pos .. C Ὅρος ὄρος
.. D Ὅρος | δέξαι .. D οὐ δέχει | μετὰ τέκνου (E add ἀδικῶς διωκομένους)

γένεθι τὸ ὄρος καὶ ἐδέξατο αὐτήν. καὶ ἦν διαφαίνων αὐτοῖς
φῶς· ἄγγελος γὰρ κυρίου ἦν μετ' αὐτῶν, διαφυλάσσων αὐτούς.

XXIII.

Ὁ δὲ Ἡρώδης ἐζήτηί τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀπέστειλεν ὑπέρ-
ρέτας πρὸς Ζαχαρίαν λέγων Που ἀπέκρυψας τὸν υἱόν σου; ὁ δὲ
ἀπεκρίνατο λέγων αὐτοῖς Ἐγὼ λειτουργῶς ὑπάρχω τοῦ θεοῦ καὶ
προσεδρεύω τῷ ναῷ κυρίου, οὐκ οἶδα πού ἐστιν ὁ υἱός μου.

cum AFb .. BCDEFa Fb HIL Pos add οὐ γὰρ ἠδύνατο (Hf ἐδύν.) ἀναρῆναι (E ἀνελεῖν; Fa Fb προσαναρῆναι post ἡ Ἐλισ.; C πορευέσθαι; L κρύψαι αὐτό post ἡ Ἐλισ.) ἡ Ἐλισ. (Cf om. D add' τὸ ὄρος διὰ τὸν φόβον) | Fb om παρα-
χρημα | τὸ ὄρος (EFa I add ἐκεῖνο) .. L ἡ γῆ | ἡ αὐτήν cum BC Pos, item ut
videtur EI, item H additis μετὰ τοῦ τέκνου αὐτῆς .. D τὴν Ἐλισάβετ .. AFb
αὐτούς .. L αὐτὸν μετ' αὐτῆς .. Γα om | καὶ (BHL add τὸ ὄρος) ἦν (C add
τὸ ὄρος ἐκεῖνο) διαφαίνων (C φαῖνον, Fa διαφαίνων; BHL διέφανεν. I Pos διέ-
φανεν δέ) αὐτοῖς (EG αὐτῆ; I αὐτούς) φῶς (C om; item Fa) cum BCEFa G
HIL Pos .. A καὶ ἦν φῶς μέγα μετ' αὐτῶν; item D καὶ ἦν φῶς μέγα ἐν τῷ
ὄρει ἐκεῖνω ὥστε φαῖνον αὐτοῖς .. Fb om | ἄγγ. γὰρ κυρ. ἦν μετ' αὐτῶν (Fb
μετ' αὐτοῦς?), διαφυλάσσων (Fb φυλάττων, L καὶ διεφύλασσων) αὐτούς cum
BEFb GHL Pos .. AI ἄγγ. γ. κυρ. ἦν φυλάσσων (I διαφυλάττων) αὐτούς ..
Fa (cum antecedd coniungens) ἄγγ. κυρ. καὶ διαφυλάττων αὐτούς; D ἄγγ. γ. ἦν
κυρ. ὁ φαῖνον καὶ φυλάσσων αὐτούς .. C καὶ ἄγγ. κυρ. ὀδηγῶν αὐτούς | Eust
rursus (cf. supra ad cap. XII.) haec habet: καὶ τῶν μύθων ἀπὸ ἀνατο-
λῆς ὡς βασιλεὺς προσκυνησάντων μετὰ δώρων αὐτῷ ὁ Ἡρώδης
ἐταράχθη, καὶ διενοεῖτο ἀνελεῖν παραχρημα αὐτόν. ὁ δὲ ὑπὸ
Ἰωσήφ καὶ τῆς Μαρίας εἰς Αἴγυπτον ἀπεκομίσθη καὶ τὸν εἰς
Ἡρώδου διεφυγε ἄνατον. αὐτὸς δὲ ἀγνοήσας τὴν φυγὴν πάντα
τὰ ἐν τῇ Βηθλεὲμ παιδία ἀναιρεσθῆναι προσέταξεν, ἐν εἰς καὶ
τὸν Ἰωάννην ἔτι νήπιον ὄντα ἀνελεῖν ἐσπούδα. ἡ δὲ Ἐλισάβετ
ἀρπάσασα αὐτόν εἰς τὴν ἔρημον ἔφυγε, καὶ εὐεκαμένης αὐτῆς
διεσχίσθη τὸ ὄρος καὶ μετὰ τοῦ παιδίου αὐτήν ἐδέξατο, καὶ
ἄγγελος κυρίου διεφύλαττεν αὐτούς.

XXIII, 1. Fa ζητήσας τὸν Ἰω. ἀπέστειλεν | D καὶ ἀποστείλας | ὑπέρ-
ρετας cum ABDEFa I L Pos .. C add εἰς τὸ θυσιαστήριον κυρίου, item H ἐν τῷ
θυσιαστηρίῳ, item (post Ζαχαρ.) Fa ὄντα ἐν τῷ θυσιαστ. | πρ Ζαχαρίαν cum
ACEI, item Fa .. BDHL Pos add τὸν πατέρα αὐτοῦ | D λέγων αὐτῷ .. Fa καὶ
εἶπεν αὐτῷ | ἀπέκρυψας (I ἔκρυψας) τ. υἱ. σου .. D ἐστιν ὁ υἱός σου | ὁ δὲ
ἀπεκρίνατο (cum ABH: BD ἀπεκρίθη) λέγ. αὐτοῖς (cum AE: DH αὐτ' λέγ.: B
Pos om αὐτ.) cum ABDEH Pos, item L ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει .. I ὁ θεὸς ὤκουεν
.. CFa ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς | ὑπάρχω .. D εἰμί | τοῦ θεοῦ cum BDEFa III.
Pos .. C κυρίου τοῦ θεοῦ .. A κυρίου μου | προσεδρ. cum AHPa H: item Eust
.. BC aliiqne προσεδρεύω (B -εύων) | τῷ ναῷ κυρίου cum BHIL Pos .. A τ. ν.
τοῦ θεοῦ .. C aliiqne τ. ν. αὐτοῦ .. Fa, item Eust τῷ θυσιαστηρίῳ | οὐκ (DL
καὶ οὐκ) οἶδα πού etc cum BDHL Pos .. C καὶ οὐ γινώσκω πού etc .. Fa καὶ
πόθεν γινώσκω πού etc .. AE ὁ δὲ υἱός μου οὐκ ἐστιν σὺν ἐμοί

² Καὶ ἀπήλθον οἱ ὑπηρεταὶ καὶ ἀνήγγειλαν τῷ Ἡρώδῃ ταῦτα πάντα. καὶ ὀργισθεὶς ὁ Ἡρώδης εἶπεν Ὁ υἱὸς αὐτοῦ μέλλει βασιλεύειν τοῦ Ἰσραήλ. καὶ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πάλιν λέγων Εἰπέ τὸ ἀληθές· ποῦ ἔστιν ὁ υἱὸς σου; οἶδας γὰρ ὅτι τὸ αἷμά σου ὑπὸ τὴν χεῖρά μου ἔστιν. ³ Καὶ εἶπε Ζαχαρίας Μάρτυς εἰμὶ τοῦ θεοῦ, εἰ ἔχξεις μου τὸ αἷμα· τὸ γὰρ πνευμά μου ὁ δεσπότης δέξεται, ὅτι αἷμα ἀθῶον ἔχξεις εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ

2. Καὶ ἀπὴλθ. οἱ ὑπὴρ. (E add αὐτοῦ) καὶ ἀνήγγ. (AFB ἀπήγγ.) τῷ Ἡρ. (E om τ. Ἡρ., Fb αὐτῷ; A Pos post ταῦτ. προν) ταῦτ. πάντ. (Fb πά. τὰ ῥήματα ταῦτα; Pos omί πάντ.) cum ABEBHIL Pos.. F^a πορευθέντες δὲ ὑπηρεταὶ ἀνήγγ. τῷ Ἡρώδῃ ταῦτα, item C οἱ δὲ ὑπὴρ. πορευθέντ. ἀνήγγ. τῷ Ἡρώδῃ .. D καὶ ἀπήγγέλθη ταῦτα τῷ Ἡρώδῃ. Praeterea vero ADE add καὶ (E om) ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ μέλλει (D post ὅτι) βασιλεύειν (E add ἐν Ἰσραήλ) | καὶ (Fb add ἐπὶ πλείον) ὀργισθ. (F^a ὀργ. δὲ) ὁ Ἡρ. εἶπεν Ὁ (F^a Μὴ ὁ; Fb Τάχα ὁ) υἱ. αὐτ. μ. βασι. τοῦ (F^a I ἐν τῷ) Ἰσρ. cum BF^aFbHIL Pos.. C nil nisi καὶ ὀργισθεὶς ὁ Ἡρώδης .. ADE plane om | x. ἀπέστ. πρ. αὐτ. (D om; Pos add Zachariam post πάλιν) πάλιν (D add ὑπηρετας) λέγ. cum BHIL Pos.. C ἀπέστ. ἐκ δευτέρου πρὸς Ζαχαρίαν λέγων .. AEFb x. ἐπεμφεν ἐκ δευτ. (Fb om ἐ. δ.) τοὺς (A praeem Ἡρώδης) ὑπηρετ. αὐτοῦ πρὸς Ζαχαρ. (A omί πρ. Ζαχ.) λέγ. .. F^a x. πέμφας τοὺς ὑπηρετ. αὐτοῦ πρὸς Ζαχαρ. εἶπε | Εἰπέ τὸ ἀληθές (E τἀληθῆ) cum ABEBHIL Pos.. CF^aFb Εἰπέ μοι (F^a ἡμῶν) τὸ ἀληθ. (Fb τὰ ἀληθῆ) .. D Εἰπέ μοι | ποῦ ἔ. ὁ υἱ. σου .. D ποῦ ἔκρυψας τὸν υἱὸν σου | οἶδας γὰρ cum ACF^a, item E ut videtur .. DH Pos² Eust οὐκ οἶδας .. BIL εἰδῶς | A ὑπὸ τὰς χεῖράς μου .. D ὑπὸ τῆς χεῖρός μου | ἔστιν cum AD .. sed BF^aHIL Pos add καὶ ἀπήλθον οἱ (I om) ὑπηρεταὶ καὶ ἀνήγγειλαν (I εἶπον) αὐτῷ ταῦτα πάντα (Fb om τα. πάντα, Pos talia ipsi Zachariae); item EF^a οἱ δὲ ὑπὴρ. ἀπελθόντες ἀπήγγ. αὐτῷ ταῦτ. πάντα .. C οἱ δὲ ὑπὴρ. ἀπήλθον καὶ ἀνήγγειλαν τῷ Ζαχαρίᾳ ταῦτα. Pergit Eust: πέμπει γοῦν πρὸς Ζαχαρίαν ὁ Ἡρώδης Δὸς τὸν υἱὸν σου· ποῦ ἔκρυψας αὐτόν, ἀπάγγελλόν μοι. ὁ δὲ Ζαχαρίας ἀνεπιστέλλει φάσκων αὐτῷ Ἐγὼ τῷ θυσιασθηρίῳ προσεδρεύων αἰεὶ, τί ἐγένετο ὁ υἱὸς μου οὐκ ἐπίσταμαι. καὶ ὀργισθεὶς ὁ Ἡρώδης πάλιν ἐπέστελλεν αὐτῷ Δὸς ἔξω, λέγων, τὸν υἱὸν σου· οὐκ οἶδας ὅτι τὸ αἷμά σου ὑπὸ τὴν χεῖρά μου ἔστιν;

3. Καὶ εἶπε Ζαχ. cum ABEBHIL, item omisso Ζαχ. Fb, item Pos Dixit autem .. C καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ζαχ. .. D καὶ ἀκούσας ταῦτα Ζαχ. ἀνταπεκρίθη λέγων | Μάρτυς εἰμὶ (H γίνωμαι) τοῦ θεοῦ (ita AEF^aFb [add τοῦ ζῶντος] HL, etiam Eust; sed BI Pos Μάρτυς ὁ θεὸς ὅτι [I om] οὐ γινώσκω ποῦ ἔστιν [Pos add filius meus]) εἰ ἔχξεις (cum A [-χέης] E; F^a καὶ ἐάν χέητε; Fb ἔχξου; L ὅτι ἔχξεις; H ἔχξεις; BI Pos σύ μὲν [I om] οὖν ἔχξεις, similiter Eust) μου τὸ αἷμα· τὸ γὰρ (cum AE Pos; BF^bIL τὸ δέ; F^aH τό) πν. μου ὁ δεσπότης. (cum AEFb; BF^aHIL Pos Eust ὁ θεός) δέξεται (cum ABEBHIL Pos, item ut videtur Eust; Fb δέχεται; F^a λήψεται), ὅτι (F^a πλην ὅτι) αἷμ. αὐθ. (cum AEH Pos; BF^bIL Eust ἄθ. αἷμ.) ἔχξεις (cum ABF^bI Pos Eust; E ἔχξυεις; HL ἔχξεις. F^a αἷμ. ἔχξετε ἄθῶ.) εἰς (A ἐπὶ) τὰ πρόθ. τ. ν. κυρ. (εἰς usque κυρ. cum AB EBHIL Eust; F^a [cum sqq coniungens] add παρὰ τὰ πρόθ. τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ

ναοῦ κυρίου. καὶ περὶ τὸ διάφανμα ἐφονεύθη Ζαχαρίας. καὶ οὐκ ᾔδεισαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὅτι ἐφονεύθη.

XXIV.

¹ Ἀλλὰ τῇ ὥρᾳ τοῦ ἀσπασμοῦ ἀπῆλθον οἱ ἱερεῖς, καὶ οὐκ ἀπήντησεν αὐτοῖς κατὰ τὸ ἔθος ἢ εὐλογία τοῦ Ζαχαρίου. καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς προσδοκῶντες τὸν Ζαχαρίαν τοῦ ἀσπάσασθαι αὐτὸν ἐν τῇ εὐχῇ καὶ δοξάσαι τὸν ὕψιστον. ² Χρονίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐφοβήθησαν ἅπαντες· ἀποτολμήσας δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν εἰσῆλθεν, καὶ εἶδε παρὰ τὸ θυσιαστήριον αἷμα πεπηγὸς καὶ

θυσιαστηρίου, item Pos omissis κ. τ. θυσιαστ.) cum ABEF^aFbHI (add, cum εἰς τὰ etc coniungens, παρατίθημι [-θεμαι?]) τὸ πνευμά μου) L Pos (Eust) .. C Εἶπατε τῷ Ἡρώδῃ Εἰ καὶ τὸ αἷμά μου ἔχετε, τὸ πνευμά μου ὁ θεὸς λήφεται· πλὴν ὅτι ἀδῶν αἷμα ἐκχύνεις παρὰ τὰ πρόθυρα τοῦ ναοῦ κυρίου· οὐ γὰρ γινώσκω ποῦ ἔστιν ὁ υἱός μου .. D Εἰ καὶ τὸ αἷμά μου ἔχετε, ἀλλ' ὅμως τὸ πνεῦμα ὁ δεσπότης κύριος εἰσδέχεται | διάφανμα cum AB (-φανσμα) DEHL Eust (vide infra) .. CF^a Pos διάφραγμα (interseptum) | ἐφονεύθη .. Α ἐσφαγή | καὶ οὐκ ᾔδ. οὐκ υἱ. Ἰσρ. (F^a οἱ δὲ υἱ. Ἰσρ. οὐκ ἔγνωσαν) ὅτι (cum AE; CF^bH πῶς; F^a πότε) ἐφονεύθη (A πεφόνευται) cum AE, CF^bH, F^a .. BDL Pos om | Eust pergīt: καὶ ὁ Ζαχαρίας ἔφη Μάρτυς εἰμι τοῦ θεοῦ, σὺ μὲν ἔχε (ἔχες? χέε?) μου τὸ αἷμα, τὸ δὲ πνευμά μου ὁ θεός. δέξαι δὲ καὶ (corrigē ὁ θεός δέξεται. καὶ) γίνωσκε ὅτι ἀδῶν αἷμα ἐκχέεις εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ ναοῦ κυρίου. καὶ ὁ Ἡρώδης ἐπὶ τούτοις ὀργισθεὶς μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου ἀναιρεῖσθαι αὐτὸν πρὸ τοῦ διαφάσαι προσέταξεν, πρὸς τὸ μὴ ὑπὸ τοῦ λαοῦ κωλυθῆναι αὐτοῦ τὴν ἀναίρεσιν.

XXIV, 1. Ἀλλὰ τῇ ὥρᾳ τ. ἀσπ. ἀπῆλθον (F^a ἤλθ.) οἱ ἱερ. cum CF^a H, item ut videtur E aliisque; similiter A Κατὰ δὲ τὴν ὥραν τ. ἀσπ. etc, D Ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τ. ἀσπ. etc .. BL Pos Καὶ ἀπῆλθον οἱ ἱερεῖς εἰς τὴν ὥραν τ. ἀσπ. | καὶ οὐκ ἀπήντ. αὐτ. κατὰ τ. ἔθος (A om κ. τ. ἔθ.) ἢ εὐλογία τοῦ Ζαχ. (A ἢ εὐχῆ Ζαχ.) cum ABF^bHL Pos .. DF^a κ. οὐκ ἀπ. αὐτ. Ζαχαρίας κατὰ τὸ ἔθος (D εἰωθός) καὶ (F^a ὡς) ἠυλόγησεν (F^a εὐλογεῖ) αὐτούς .. C κ. οὐκ ἀπ. αὐτ. Ζαχαρίας κατὰ τὸ εἰωθός .. E καὶ αὐτὸς οὐκ ἀπήντ. αὐτοῖς | καὶ ἔστησαν (F^a ἔστησαν) οἱ ἱερ. (E om) .. D om usque τὸν ὕψιστον | προσδοκῶντες (F^a - κοῦντες) τ. Ζαχ. (G om) τοῦ (G om) ἀσπάσασθαι (G ἀσπάσαι) αὐτὸν (F^a αὐτούς. A τοῦ ἀπαντῆσαι αὐτοῖς) ἐν τῇ (E om) εὐχῇ (F^aF^b om ἐ. τ. εὐχ.) cum ACEF^aFbGH .. BL τοῦ (L praem εἰς τὴν ὥραν τοῦ ἀσπασμοῦ) τοῦ ἀσπάσασθαι Ζαχαρίαν, Pos salutare illum | καὶ δοξάσαι τὸν ὕψιστ. (C τ. θεόν, A τ. θεόν τ. ὕψιστ.) cum ABCEHL Pos .. F^a (item FbG?) om

2. F^a Χρονίζοντος | ἐφοβ. ἅπαντες (cum CH; ADEG πάντες; BL Pos om) .. F^a om | ἀποτολμήσας cum C Eust .. reliqui τολμήσας | δέ .. F^aL om | εἰς .. AEH τις .. Eust εἰς τις | εἰσῆλθεν cum BC (item L ut videtur) Pos, item Eust .. ADEF^aFbGH add εἰς τὸ ἀγίασμα (F^a add τοῦ θυσιαστηρίου) | καὶ εἶδε (H ἶδεν, A οἶδε) παρὰ (AE περὶ) τὸ θυσιαστ. (A ἀγιαστήριον; G add τοῦ) κυρ.

φωνὴν λέγουσαν *Ζαχαρίας* πεφόνευται, καὶ οὐκ ἐξαλειφθήσεται τὸ αἷμα αὐτοῦ ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ ἔκδικος αὐτοῦ. καὶ ἀκούσας τὸν λόγον ἐφοβήθη, καὶ ἐξήλθε καὶ ἀνήγγειλε τοῖς ἱερεῦσιν. ³ Καὶ τολμήσαντες εἰσῆλθον καὶ εἶδον τὸ γεγονός, καὶ τὰ φατώματα τοῦ ναοῦ ὀλόλυξαν, καὶ αὐτοὶ περιεσχίσαντο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ οὐχ εὔρον, ἀλλ' εὔρον τὸ αἷμα αὐτοῦ λίθον γεγεννημένον. καὶ φοβηθέντες ἐξῆλθον καὶ ἀνήγγειλαν

(FaFb add τό, G τὸ αὐτό. Fa om π. τὸ συσ. κυρ.) αἷμα (FaFb add κείμενον καὶ) πεφόνως cum ACEFaFbGH .. BL καὶ ἰδοῦ (L add τὸ) αἷμα παρὰ (L πρὸς) τὸ συσιαστ. κυρίου .. Pos om una cum sqq. Statim enim perguit: *et renunciavit sacerdotibus quia Zach. est occisus. Et audientes audentesque ingressi sunt.* | καὶ φωνὴν λέγουσαν cum AFbGH .. BDEL καὶ φωνὴ λέγουσα, item CFa x. ἰδοῦ φωνὴ λέγουσα | ἕως ἂν cum ABDEHL Eust .. CFa ἕως οὐ | D ἔλθω | ὁ ἔκδικος αὐτοῦ (Eust om): Fa ὁ ἐκδικῶν, item D ὁ ἐκδικῶν αὐτός (αὐτόν?) | καὶ ἀκούσας cum ABDEFbGHI .. CFa ἀκούσ. δέ | τὸν λόγον cum BHL .. Fa τοῦ λόγου .. AC (item E ut videtur) G τὸν λόγ. τούτων .. Fb τοῦς λόγους τούτους | ἐφοβήθη .. BL add σφόδρα | καὶ ἐξῆλθε καὶ (DFa Eust x. ἐξελεύων) cum AB EFbL, item DFa .. C x. ἐλεύων | AD Eust ἀπήγγειλε | τ. ἱερεῦσιν cum BL (item Eust ut videtur) .. sed ACD [item E?] FaGH add ἃ (D ταῦτα ἅπερ) εἶδε (A εἶδε, H ἴδεν) καὶ (H add ἃ) ἤκουσεν. De Pos vide supra. Praeterea GH add ἠνέφξεν (-ξε) δὲ τὰς πύλας τοῦ ναοῦ τοῦ (H om) κυρίου | Eust sic perguit: Ὁ ὀρθρου δὲ οἱ ἱερεῖς παραγενόμενοι εἰς τὸν ναὸν ἐξελέζοντο κατὰ τὸ εἰλωθὸς μὴ ὑπαντήσαντος αὐτοῖς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἐπέμενον ἕξω. ὥρας οὖν παρελκούσης εἰς τις ἐξ αὐτῶν εἰσελθεῖν ἀπετόλμησεν. ὁ δὲ θεωρεῖ αἷμα πεπηγὸς παρὰ τὸ συσιαστήριον, καὶ ἀκούει φωνῆς λεγούσης Ζαχαρίας πεφόνευται, καὶ οὐκ ἐξαλειφθήσεται τὸ αἷμα αὐτοῦ ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ ἔκδικος αὐτοῦ. ἀκούων γοῦν ταῦτα ἔμφοβος ἐγένετο, καὶ ἐξελεύων τοῖς ἱερεῦσιν ἀπήγγειλεν.

3. Καὶ τολμήσαντες (E ἐτόλμησαν καὶ) εἰσῆλθ. cum ACE .. BHL ὡς δὲ ἤκουσαν, (L add παρατυχῶς) ἐτόλμησαν εἰσελθεῖν (L καὶ εἰσῆλθον); similiter Pos (vide supra) .. DFa καὶ εἰσῆλθον (D add ἅπαντες). Praeterea D add ἐν τῷ ναῷ, item L ἔνδον τοῦ συσιαστήριου | AH ἴδον | καὶ τὰ (Fa τὰ τε, C τὰ δὲ) φατώματα. (AE πατώματα) τοῦ να. ὀλόλυξαν (sic AH aliique ut videtur; CFa ὀλόλ) cum ACEFaFbH .. L Pos καὶ ὀλολύζοντα τὰ φατν. τ. ναοῦ .. D τὰ φατν. τ. ν. πεπηγμένον αὐτοῦ τοῦ αἵματος (?) .. B om | καὶ αὐτοὶ (Fb αὐτοὶ δέ; D om αὐτοὶ) περιεσχίσαντο (Fb -σχισαν. C διεσχίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν) ἀπὸ ἄνωθ. ἕως κάτω (E ἔ. κάτωθεν) cum BCDEFbHL .. Fa αὐτὰ δὲ περιεσχίσαντο ἀπὸ etc., similiterque Pos *ei ipsa erant fissa a summo usque deorsum* .. A καὶ οὔτοι ἐβρήνησαν βρήνον μέγαν | καὶ τὸ (C τὸ δὲ) σῶμα (cum ACDFa Eust; BEFbHL πτώμα) αὐτοῦ (D om) οὐχ εὔρον (Fb οὐχ εὔρεθη) | ἀλλ' (D εἰ μὴ) εὔρον (DEFa om, L post αὐτοῦ pon) τὸ αἷμα (A σῶμα) αὐτ. (Fa add μόνον) | λίθον (cum ADEFbGH; BL praem ὡς, C ὡσεὶ) γεγεννημένον (A γεγεννημ., G γενόμενον) .. Fa καὶ γενόμενον ὡσεὶ λίθος | καὶ φοβηθέντες ἐξῆλθ. καὶ ἀνήγγ. (AFb ἀπήγγ.) cum ABEFbHL Pos .. Fa x. ἀπελθόντες ἀπήγγ., item C ἐξελεύοντ.

τῷ λαῷ ὅτι Ζαχαρίας πεφόνευται. καὶ ἤκουσαν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπένησαν αὐτὸν καὶ ἐκόψαντο τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ⁴ Μετὰ δὲ τὰς τρεῖς ἡμέρας ἐβουλεύσαντο οἱ ἱερεῖς τίνα ἀντ' αὐτοῦ στήσωσιν, καὶ ἀνέβη ὁ κληρὸς ἐπὶ Συμεῶνα· οὗτος γὰρ ἦν ὁ χρηματισθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀγίου πνεύματος, μὴ ἰδεῖν θάνατον ἕως ἂν ἴδῃ τὸν Χριστὸν ἐν σαρκί.

δὲ ἀπήγγ. . . D καὶ ἀνήγγειλαν, Q καὶ ἀπήγγειλαν | τῷ λαῷ cum C (item E ut videtur) Fa Pos Eust, item praemisso παντί BHL (D ἅπαντα τὸν λαόν) . . AF^bQ om | BLQ Pos om πᾶσαι | τοῦ λαοῦ cum BCHQ Pos . . DF^aL τοῦ Ἰσραὴλ . . AE om | καὶ ἐπένησαν αὐτ. κ. ἐκόψαντο (B ἐκόπτοντο, F^a ἔκοψαν; F^b κ. ἐκόψαντο αὐτόν ante κ. ἐπένησ. α.) cum BEF^aF^bLQ Pos; item CGH (item D ut videtur) omissis κ. ἐκόψαντο . . A καὶ ἐζηρήνησαν | D om τρ. ἡμέρ κ. τρ. νύκτ. . . BF^aF^b om κ. τρ. νύκτ. | Eust pergīt: οἱ δὲ εἰσελθόντες τὸ μὲν σῶμα οὐκ εἶδον, εἰ μὴ τὸ αἶμα, καὶ τὰς στολὰς ἑαυτῶν διαερρήξαντες ἐκόψαντο καὶ τῷ λαῷ ἀνήγγειλαν. καὶ τρία νυχθήμερα ἐπ' αὐτῷ θρήνον ἐποίησαν.

4. Μετὰ δὲ τ. τρ. ἡμ. cum BEL Pos . . C μετὰ δὲ τ. ἡμέρ. ἐκείνας . . ADH μετὰ δὲ (A καὶ μετὰ) ταῦτα . . F^a nil nisi καί, item Q nil nisi δὲ post ἐβουλεύσαντο | D om οἱ ἱερεῖς | τίνα ἀντ' αὐτοῦ (D add ἀρχιερέα) στήσωσιν (B - σουςι, D καταστήσωσιν) cum BDL Pos . . CF^aH τίνα στήσωσιν (C ἀναστήσωσιν, F^a ἀναστήσουςιν) εἰς τὸν τόπον τοῦ (C om) Ζαχαρίου (F^a τόπ. αὐτοῦ) . . AE ἵνα ἀναστήσουσιν (E - σωσιν) ἀντ' αὐτοῦ ἕτερον (E ἀντ. αὐτ. τινά εἰς τὸν τόπον τοῦ Ζαχαρίου), item Q ἵνα (corrigē τίνα?) ἀναστήσωσιν εἰς τὸν τόπον Ζαχαρίου | καὶ ἀνέβη (F^b ἐπέπεσεν) ὁ κληρ. ἐπὶ (B add τὸν) Συμεῶνα (BH - μεών) cum ABDEHL Pos, item F^b ut videtur . . CQ καὶ ἔβαλον κληρους, καὶ ἔπεσον ὁ κλ. ἐπὶ Συμεῶνα (Q Συμεών), item F^a καὶ ἔβαλε Συμεών καὶ οἱ ἱερεῖς κληρους αὐτῶν, ἀνέβη ὁ κλ. ἐπὶ Συμεών | οὗτος γὰρ (L δέ, Q om) ἦν cum BDEF^aHLQ Pos; item F^b τούτῳ γὰρ ἦν . . AC αὐτὸς γὰρ ἦν | ὁ χρηματισθεὶς cum ABHL; item CF^a omissio ὁ . . Q κεχηματισμένος . . F^b χρηματισμένον | LQ ὑπὸ τ. πνεύμ. τοῦ ἁγ. | μὴ cum ABDEF^aHL Eust . . CQ τοῦ μὴ | ἕως ἂν . . D πρὶν ἂν, Q πρὶν | τὸν Χρ. (G add κυρίου) ἐν σαρκί cum ABEI^bGHLQ Pos . . F^a τ. Χρ. κυρίου ἐν σαρκί ἐληλυθότα . . C (item ut videtur I) Eust τ. Χρ. κυρίου | Post haec N add (ex Matth. 2, 19 sqq) τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἑρωδῶδου ἰδοῦ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων Ἄναστας παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς Αἴγυπτον· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητούντες τὸ παιδίον. ὁ δὲ Ἰωσήφ ἀναστάς καὶ παραλαβὼν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἀντὶ Ἑρωδῶδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας. καὶ εὗρων κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῆ τὸ ρηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζαρεὶς (?) κληθήσεται. *Eust vero his absolvit historiam: καὶ μετὰ ταῦτα Συμεῶνα εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ κληρῷ κατέστησαν, ὅς ὑπῆρχεν ὑπὸ τοῦ ἀγίου πνεύματος χρηματισθεὶς μὴ ἰδεῖν θάνατον ἕως ἂν ἴδῃ τὸν Χριστὸν κυρίου.

XXV.

¹ Ἐγὼ δὲ Ἰάκωβος ὁ γράψας τὴν ἱστορίαν ταύτην ἐν Ἱερουσαλήμ, θορύβου γενομένου, ὅτε ἐτελεύτησεν Ἡρώδης, συνέσπειλα ἐμαυτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕως κατέπαυσεν ὁ θόρυβος ἐν Ἱερουσαλήμ, δοξάζων τὸν δεσπότην θεὸν τὸν δόντα μοι τὴν δωρεάν καὶ τὴν σοφίαν τοῦ γράψαι τὴν ἱστορίαν ταύτην. ² Ἔσται δὲ ἡ χάρις μετὰ τῶν φοβουμένων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

XXV, 1. Ἐγὼ δὲ cum ACF^aLMOP Pos .. N Ἐγὼ οὖν .. BEH Ἐγὼ | ὁ γράψας cum AEHLMP; item ὁ συγγραψάμενος BO .. CF^aN, item D ut videtur, ἔγραψα | Ὁ τὴν θαυμαστὴν ταύτην ἱστορίαν | ἐν Ἱερουσαλήμ (F^aP Ἱεροσολύκοις) .. H om | θορύβου (cum ABF^bGHLMNOP; EF^a add δὲ) γενομένου (Ὁ γεγονότος), ὅτε (cum AEGMOP; BHL ὅτι; F^b ἕως οὐ, N ἕως ὅτε. F^a ἕως οὐ ἔτελ. Ἡρώδ. post ἐρήμῳ pon coniungens verbis καὶ κατεπαύθη etc.) ἐτελεύτ. (G add ὁ) Ἡρώδ. (Ὁ ἄντε ἔτελ., GH add πικρῷ θανάτῳ. P ὅτε ἀπέστειλεν Ἡρώδης στρατιώτας ἀποκτεῖναι τὰ βρέφη ἐν Βηθλεέμ), συνέσπειλα (cum BF^aF^bGHNO; AELM συνέσπειλον; P ὑπέσπειλα καὶ ἔκρυφα. F^a add ἐγὼ, F^b γάρ) ἐμαυτὸν (AE αὐτόν, L ἐαυτόν, M αὐτήν) ἐν τῇ (cum BHLNO; F^bG τῷ [?]); AEF^aM τόπῳ) ἐρήμῳ (P om ἐ. τ. ἐρ.) ἕως (cum ABEF^bGHN; [F^a] LMO ἕως οὐ; P ἄχρις οὐ) κατέπαυσεν (cum BF^bHNOP; A -παύσατο, E -παύσεται, F^aGLM -παύθη. O add τελείως) ὁ Σόρ. ἐν (A ἐξ) Ἱερουσαλήμ (cum AEF^a[ἐ. Ἱεροσολύμοις] GHLM Pos; BF^bNOP om) cum ABEF^aF^bGHLMNOP Pos .. CD om | δοξάζων cum BDF^bN; item O praemissis καὶ ἡμῶν et additis καὶ ὑμῶν, item F^a praemissis τότε λοιπὸν ἡμῶν; L δοξάζοντός μου δὲ .. A δοξάζω, item addito δὲ EHM Pos; G -σω δὲ .. P χαίρω δὲ καὶ δοξάζω .. C καὶ ἐδόξασα | τ. δεσπότη. θεόν cum CF^bHN; item AEM omisso θεόν .. DG τ. δεσπ. Χριστόν .. BF^aLOP Pos τὸν θεόν | τὴν δωρεάν καὶ τὴν σοφ. cum BLO (τὸν τὴν δωρ. κ. σοφ. δεδωκότα μοι) .. GH τ. σύνεσιν κ. τ. σοφίαν .. F^bN σοφίαν, EM τὴν σοφίαν, F^a τοιαύτην σοφίαν .. D χάριν, A τὴν χάρ. ταύτην .. P σύνεσιν .. Pos hoc munus | τοῦ (G add γνωρίσαι καὶ) γράψ. (Ὁ συγγραψάει) τ. ἱστορ. ταύτην (A τήνδε) cum ABDEF^bGHLMNOP Pos .. F^a τοῦ γράψ. ἡμῶν (ὑμῶν?) τοῖς πνευματικοῖς καὶ ἀγαπῶσι τὸν θεόν. C vero pro τὸν δόντα usque τ. ἱστορ. ταύτην sic: τὸν ἀποκαλύψαντα ἡμῶν τὰ μυστήρια ταῦτα

². Ἔσται (BOL ἔστω) δὲ (HG καὶ ἔσται) ἡ χάρις (D ἡ χαρὰ) μετὰ (DO add πάντων) τῶν φοβ. τ. κυρ. ἡμῶν Ἰησ. Χριστ. cum BDGHLO Pos; item A εἰς χαρὰν πάντων τῶν φοβ. τ. κυρ. ἡμ. Ἰ. Χρ., item EM καὶ ἔσται χαρὰ μεγάλη πάντων τῶν φοβ. τ. κύριον Ἰ. Χρ. .. F^bN ἡ χάρις τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ (F^b om) υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος (F^b καὶ πνεύμ. ἁγίου) μετὰ πάντ. ὑμῶν (N ἡμῶν) ἀμήν, ommissis omnibus iis quae sequuntur .. CF^aP om | ᾧ (GO αὐτῷ) ἡ δόξα (cum EGHM; BF^aLO add καὶ τὸ κράτος) εἰς τ. αἰῶν. τῶν αἰώνων (H om τῶν αἰών.) ἀμήν cum EGHM, item BF^aLO; item D ᾧ ἡ δόξ. καὶ τὸ κράτ., ἡ χάρις καὶ ἡ τιμὴ εἰς τ. αἰ. τ. αἰ. ἀμήν .. A Pos ᾧ ἡ δόξ. καὶ τὸ κράτ. σὺν τῷ πατρὶ

καὶ τῷ παναγίῳ πνεύματι (Pos cum aeterno patre et bono vivificoque spiritu sancto) νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰ. τῶν αἰ. ἀμήν. . C ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα κράτος εἰς τοὺς αἰ. τῶν αἰ. ἀμήν. . P ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰ. τῶν αἰ. ἀμήν. . de FbN iam ante relatam est. Q ad finem capituli XXIV., capite extremo omisso, annexa habet μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα σὺν τῷ ἀνάρχῳ καὶ παναγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

R caput extremum sic habet: ¹ Ἐγὼ Ἰακώβος ὁ γράψας τὴν ἱστορίαν ταύτην ἐν Ἱερουσαλήμ. Σορύβου δὲ γενομένου ἐτελεύτησεν ὁ Ἡρώδης, καὶ συνέσπελλον αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕως οὗ μετεπαύθη ὁ Σόρρυβος ἐν Ἱερουσαλήμ. δοξάζω δὲ τὸν Θεὸν τὸν δόντα μοι τὴν δωρεάν καὶ τὴν σοφίαν γράψαι τὴν ἱστορίαν ταύτην. ² Ἐστω δὲ ἡ χάρις μετὰ τῶν φοβουμένων αὐτὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

ΘΩΜΑ ΙΣΡΑΗΛΙΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΡΗΤΑ ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ.

CAPUT I.

Ἄναγγέλλω ὑμῖν ἐγὼ Θωμᾶς Ἰσραηλίτης πᾶσι τοῖς ἐξ ἔθνῶν ἀδελφοῖς γνωρίσαι τὰ παιδικὰ καὶ μεγαλεῖα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα ἐποίησεν γεννηθεὶς ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν. οὗ ἡ ἀρχὴ οὕτως.

CAPUT II.

Ἐπεὶ τὸ παιδίον Ἰησοῦς πενταετῆς γενόμενος παίζων ἦν ἐν διαβάσει βύακος, καὶ τὰ βρόντα ὕδατα συνήγαγεν εἰς λάκκους, καὶ ἐποίησε αὐτὰ εὐθέως καθαρὰ, καὶ λόγῳ μόνῳ ἐπέταξεν

*) Ita titulus est in Bonon et Dresd, nisi quod Dresd post κυρίου addit ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. . . Par Λόγος εἰς τὰ παιδικὰ καὶ μεγαλεῖα (κ. μεγ. secundis curis deleta videntur) τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. . . Vind Παιδικὰ τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. . . Sinait Σύγγραμμα τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ περὶ τῆς παιδικῆς ἀναστροφῆς τοῦ κυρίου.

I. Ἄναγγέλλω (Dresd et Bonon Ἄναγγέλω) -- οὕτως ex Dresd et Bonon. . . Par Ἄναγκαῖον ἠγγασάμην ἐγὼ Θωμᾶς ὁ Ἰσραηλίτης πᾶσι τοῖς ἐξ ἔθνῶν ἀδελφοῖς γνωρίσαι τὰ παιδικὰ καὶ μεγαλεῖα τοῦ Χριστοῦ, ὅσα ἐποίησεν ὁ κύριος ἡμῶν καὶ θεὸς Ἰησοῦς Χριστός (huc usque Parisiensis lectio similis est Sinaiticae, quam vide infra) γεννηθεὶς ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν ἐν τῇ Βηθλεέμ, ἐξιστάμενος (huius verbi scriptura Thiloni dubia videbatur; coniecit ab auctore ipso scriptum fuisse ἐξιστῶν [-στάς] ἡμᾶς) ὧν ἡ ἀρχὴ ἐστὶν αὕτη. . . Vind Ἄπασι τοῖς ἐξ ἔθνῶν γνωρίσαι ἀδελφοῖς τὰ παιδικὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἀναγκαῖον ἠγγασάμην ἐγὼ Θωμᾶς ὁ Ἰσραηλίτης -- (reliqua Lambecius ex codice non exscripsit).

II, 1. Τοῦτο τὸ παιδ. Ἰησοῦς (Ἰησοῦς ex auctoritate codicum Parisiensis et Vindobonensis scripsi; Dresd et Bonon habent ὁ Ἰησοῦς) -- ἐπέταξεν αὐτὰ. . . Par Τὸ γὰρ παιδίον Ἰησοῦς (adde ἦν?) πενταετῆς γενόμενος. βροχῆς δὲ γενομένης, καὶ παυσάσης τῆς βροχῆς ὁ Ἰησοῦς ἐπαίξεν ἐπὶ διοδεύσει τινὸς βύακος καὶ τὰ παραρρόντα ὕδατα συνηγάγετο εἰς λάκκους, μετ' ἑτέρων παίδων τῶν

αὐτά. ⁴ Καὶ ποιήσας πηλὸν τρυφερὸν ἔπλασεν ἐξ αὐτοῦ στρουθία ιβ· καὶ ἦν σάββατον ὅτε ταῦτα ἐποίησεν. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλα παιδιά πολλά παίζοντα σὺν αὐτῷ. ⁵ Ἰδὼν δὲ τις Ἰουδαῖος ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν σαββάτῳ παίζων, ἀπήλθε παραχρῆμα καὶ ἀνήγγειλε τῷ πατρὶ αὐτοῦ Ἰωσήφ Ἰδοὺ τὸ παιδίον σου ἐστὶν ἐπὶ τὸ βυάκιον, καὶ λαβὼν πηλὸν ἔπλασεν πουλία ιβ, καὶ ἐβεβήλωσεν τὸ σάββατον. ⁶ Καὶ ἐλθὼν Ἰωσήφ ἐπὶ τὸν τόπον καὶ ἰδὼν ἀνέκραξεν αὐτῷ λέγων Διὰ τί ταῦτα ποιεῖς ἐν σαββάτῳ ἃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν; ὁ δὲ Ἰησοῦς συγκροτήσας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἀνέκραξε τοῖς στρουθίοις καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὑπάγετε. καὶ πετασθέντα τὰ στρουθία ὑπήγον κράζοντα. Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἐθαμβήθησαν, καὶ ἀπελθόντες διηγήσαντο τοῖς πρώτοις αὐτῶν ὅπερ εἶδον πεποιηκότα τὸν Ἰησοῦν.

Ἑβραίων. καὶ αὐτὰ τὰ ὕδατα παραχρῆμα ἐγένοντο καθάρα καὶ ἐνάρετα· λόγῳ δὲ μόνῳ ἐπάταξεν (corrigendum est ἐπέταξεν) αὐτά, καὶ πάντως ὑπετάσσοντο αὐτῷ. . Vind Ἐὶ παιδίον Ἰησοῦς πενταέτης γενόμενος, καὶ βροχῆς γενομένης ἔπαιζεν ἐπὶ διάβασιν βυάκος, καὶ τὰ ρέοντα ὕδατα βυπαρὰ ὄντα συνήγαγεν εἰς λάκκους, καὶ ἐποίησεν αὐτὰ καθάρα εὐδώς καὶ ἐνάρετα εἶναι, λόγῳ δὲ μόνῳ καὶ οὐκ ἔργῳ ἐπιτάξας αὐτοῖς.

2. Καὶ π. πηλὸν τρυφερὸν (et Dresd et Bonon πυλὸν τρυφερὸν) -- ὅτε (Bonon ὅτι) -- σὺν αὐτῷ. . Par Ἐπάραντος δὲ ἐκ τῆς χειμῆως (sic) αὐτῶν πηλὸν τρυφερὸν, ἔπλασεν ἐξ αὐτοῦ στρουθία τὸν ἀριθμὸν ιβ. ἦσαν οὖν καὶ τὰ παιδιά παίζοντα σὺν αὐτῷ. . Vind Εἶτα ἄρας ἐκ τῆς ὕλεως πηλὸν τρυφερὸν ἔπλασεν ἐξ αὐτοῦ στρουθία δώδεκα· ἦν δὲ σάββατον ὅτε ταῦτα ἐποίησεν παίζων. καὶ πολλὰ παιδιά etc (praeter haec Lambecius nihil exscriptis).

3. Ἰδὼν δὲ -- ἐν σαββ. παίζων (delevi ὅτι quod Dresd et Bonon ante ἐν habent; cf. Par, in quo recte deest) -- βυάκιον (Dresd et Bonon βυάκων. Cf. cod. Sinait. in quo est περὶ τὸ βυάκιον) -- τὸ σάββατον. . Par Ἰδὼν δὲ τις Ἰουδαῖος ἃ ἐποίησεν Ἰησοῦς ἐν σαββάτῳ πλάττων τὸν πηλόν, ἀπήλθεν εὐδώς καὶ ἀνήγγειλε τῷ πατρὶ αὐτοῦ Ἰωσήφ λέγων Ἰδοὺ τὸ παιδίον σου παίζον ἐπὶ τοῖς βυάκας (cum prioribus ἐπὶ διεδούσει τινοῦς βυάκος magis convenire videtur ἐπὶ τοῦ βυάκος), καὶ ἦρε πηλόν καὶ ἔπλασεν ἐξ αὐτοῦ στρουθία ιβ, καὶ βεβήλωι τὸ σάββατον.

4. Καὶ ἐλθὼν (ita Dresd; Bonon add ὁ) Ἰωσήφ -- ἐν σαββάτῳ (ita Dresd; Bonon ἐν σάββατον) -- ὑπήγον κράζοντα (et Dresd et Bonon ἦπγον κράζων). . Par Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰωσήφ ἐπὶ τὸν τόπον καὶ ἰδὼν ἀνέκραξεν αὐτὸν (sic) λέγων Διὰ τί ταῦτα ποιεῖς ἐν σαββάτῳ, ὃ (sic) οὐκ ἔξεστι ποιεῖν; ὁ δὲ Ἰησοῦς συγκροτήσας τὰς καλάμας αὐτοῦ ἀνέκραξε τοῖς στρουθίοις καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὑπάγετε πετασθέντες καὶ μέμνηστέ μου ζῶντες (cf. ad haec Sinaiticum textum). καὶ πετασθέντων τῶν στρουθίων ἐξῆλθον κράζοντα.

5. Ἰδόντες -- διηγήσαντο (διηγήσαν ex Bononiensi editum ex errore Mingarelli esse videtur) -- εἶδον (et Dresd et Bonon εἶδον, quod εἶδον et ἴδον pari iure corrigi potest) -- τ. Ἰησοῦν. . Par Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἐθαμβήθησαν,

CAPUT III.

¹ Ὁ δὲ υἱὸς Ἄννα τοῦ γραμματέως ἦν ἐστὼς ἐκεῖ μετὰ τοῦ Ἰωσήφ, καὶ λαβὼν κλάδον ἱτέας ἐξέχεε τὰ ὕδατα αὐτῶν συνήγαγεν ὁ Ἰησοῦς. ² Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὸ γινόμενον ἤγανάκτησε, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ἄδικε, ἀσεβὴ καὶ ἀνόητε, τί ἠδίκησάν σε οἱ λάκκοι καὶ τὰ ὕδατα; ἰδοὺ νῦν καὶ σὺ ὡς δένδρον ἀποξηρανθῆς, καὶ οὐ μὴ ἐνέγκῃς φύλλα οὔτε ρίζαν οὔτε καρπὸν. ³ Καὶ εὐθέως ὁ παῖς ἐκεῖνος ἐξηράνθη ὅλος. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ἰωσήφ. οἱ δὲ γονεῖς τοῦ ξηρανθέντος ἐβάστασαν αὐτὸν θρηνοῦντες τὴν νεότηταν αὐτοῦ, καὶ ἤγαγον πρὸς τὸν Ἰωσήφ, καὶ ἐνεκάλουν αὐτὸν ὅτι τοιοῦτον ἔχεις παιδίον ἐργαζόμενον τοιαῦτα.

CAPUT IV.

¹ Εἶτα πάλιν ἐπορεύετο διὰ τῆς κώμης, καὶ παιδίον τρέχων διερράγη εἰς τὸν ὦμον αὐτοῦ. καὶ πικρανθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Οὐκ ἀπελεύσει τὴν ὁδὸν σου. καὶ παραχρῆμα πεσὼν ἀπέ-

καὶ ἀπελθόντες διηγήσαντο τοῖς πρώτοις αὐτῶν ὅπερ ἶδον σημείον, πεπδητικῶς ὁ Ἰησοῦς.

III, 1. Ὁ δὲ υἱὸς Ἄ. τοῦ γραμματέως (τοῦ γραμμ. ex Par et Sinait; Dresd et Bonon γραμματεὺς sine τοῦ) ἦν (ita Par; Dresd et Bonon ὧν) ἐστὼς -- συνήγ. ὁ Ἰησοῦς. . . Par Ὁ δὲ υἱ. Ἄννα τοῦ γραμματέως ἦν ἐστὼς ἐκεῖ μετὰ Ἰωσήφ, καὶ λαβὼν κλάδον ἱτέας -- συνήγ. ὁ Ἰησοῦς.

2. Ἰδὼν δὲ -- ἀσεβὴ (ita cum Dresd et Bonon [ἀσεβεῖ] etiam Sinait) καὶ -- ἰδοὺ (Dresd add καὶ) -- οὔτε καρπὸν . . Par Ἰδὼν δὲ τὸ παιδίον Ἰησοῦς τὸ γινόμενον ὑπ' αὐτοῦ ἤγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀνόητε, τί ἠδίκησάν σε οἱ λάκκοι καὶ ἐξέχεας τὰ ὕδατα; ἰδοὺ νῦν καὶ σὺ -- φύλλα οὔτε κλάδους οὔτε καρπὸν.

3. Καὶ εὐθέως -- νεότηταν (ita codices) -- ἐνεκάλουν (et Dresd et Bonon ἐνεγκάλουν, item Par. Cf. infra Sinaitici textus cap. IV, 2.) -- τοιαῦτα . . Par Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ὅλος. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. οἱ δὲ γονεῖς τοῦ ξηρανθέντος ἐβάστασαν φέροντες αὐτὸν θρηνοῦντες τὴν νεότητα αὐτοῦ, καὶ ἤγαγον πρὸς τὸν Ἰωσήφ, καὶ ἐνεκάλουν αὐτὸν ὅτι τοιοῦτον ἔχεις παιδίον ἐργαζόμενον τοιαῦτα (vertit haec cum Cotelerio Fabricius -- ad Iosephum quem incusabant Cur eiusmodi habes puerum talia operantem?). Praeterea vero Par addita habet haec: Εἶτα ὁ Ἰησοῦς παρακληθεὶς παρὰ πάντων ἰάτρουσιν αὐτὸν, ἐάσαντός τι μέλος (codex addit τινα. Ionesius pro eo reponendum duxit εἶνα.) ἀργὸν ὄλιγον, εἰς τὸ προσέχειν αὐτούς.

IV, 1. Εἶτα πάλιν -- τρέχων (sic et Dresd et Bonon) -- διερράγη (Dresd - γει, Bonon διεράγει) -- ἀπελεύσει (ita et Dresd et Bonon) -- πεσὼν (sic

θανεν. ἰδόντες δέ τινες τὸ γινόμενον εἶπον Πόθεν τοῦτο τὸ παιδίον ἐγεννήθη, ὅτι πᾶν βῆμα αὐτοῦ ἔργον ἐστὶν ἔτοιμον; ² Καὶ προσελθόντες οἱ γονεῖς τοῦ τεθνεώτος τῷ Ἰωσήφ κατεμέμφοντο λέγοντες Σὺ τοιοῦτον παιδίον ἔχων οὐ δύνασαι μεθ' ἡμῶν οἰκεῖν ἐν τῇ κώμῃ, ἣ δίδασκε αὐτῷ εὐλογεῖν καὶ μὴ καταρᾶσθαι· τὰ γὰρ παιδιὰ ἡμῶν θανατοῖ.

CAPUT V.

¹ Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰωσήφ τὸ παιδίον κατ' ἰδίαν ἐνουθέτει αὐτὸν λέγων Ἰνα τί τοιαῦτα κατεργάζει, καὶ πάσχουσιν οὗτοι καὶ μισοῦσιν ἡμᾶς καὶ διώκουσιν; εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς Ἐγὼ οἶδα ὅτι τὰ ρήματά σου ταῦτα οὐκ εἰσὶν σά, ἔμως σιγήσω διὰ σέ· ἐκεῖνοι δὲ οἴσουςιν τὴν κόλασιν αὐτῶν. καὶ εὐθέως οἱ ἐγκαλοῦντες αὐτὸν ἀπετυφλώθησαν. ² Καὶ οἱ ἰδόντες ἐφοβήθησαν σφόδρα καὶ ἠπόρουν, καὶ ἔλεγον περὶ αὐτοῦ ὅτι πᾶν βῆμα ὃ ἐλάλει, εἴτε καλὸν εἴτε κακόν, ἔργον ἦν καὶ θαῦμα ἐγένετο. ἰδόντες δὲ ὅτι τοιοῦτον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐγεμβεῖς ὁ Ἰωσήφ ἐπέλαβεν αὐτοῦ τὸ ὄπιόν καὶ ἔτιλεν σφόδρα. ³ Τὸ δὲ παιδίον

uterque) -- ἔτοιμον . . Par Ἠλίην οὖν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο διὰ τῆς κώμης, καὶ παιδίον τρέχον διεσπάραξεν εἰς τὸν ὦμον αὐτοῦ. καὶ πικρανθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Οὐκ ἀπελευθήσῃ τὴν ὁδὸν σου. καὶ παραχρ. πεσὼν ἀπέθανεν. ἰδόντες -- ἐστὶν ἔτοιμον;

2. Καὶ προσελθόντες -- κατεμέμφοντο (ex Par est; in Dresd et Bonon desideratur. Cf. etiam Sinaiticum, in quo est ἐγκαλοῦν) λέγοντες -- παιδίον ἔχων (ita rursus Par; Dresd παιδ. ἔχεις) οὐ -- αὐτῷ (ita Dresd; Bonon αὐτόν) εὐλογεῖν -- θανατοῖ (Dresd et Bonon -τει); Par Καὶ προσελθόντες -- κατεμέμφοντο λέγοντες Σὺ τοῦτο τὸ παιδίον ἔχων οὐ δύνασαι -- ἐν τῇ πόλει ἡμῶν· ἣ δίδασκε τὸ παιδίον σου αὐτῷ (Ionesius correxit αὐτός. Rectius Thiloni τὸ παιδ. σου additamentum libranii videbatur; sed cf. textum Sinaiticum) εὐλογεῖν καὶ μὴ καταρᾶσθαι, ἣ ἔξελθε σὺν αὐτῷ τῶν ὄψε· τὰ γὰρ -- θανατοῖ.

V, 1. Καὶ προσκαλεσάμενος -- κατεργάζει (sic uterque codex) -- ταῦτα οὐκ εἰσὶν σά (ita ex Par scripsi; Dresd et Bonon post ταῦτα pergunt ἐμὰ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ σά, quemadmodum etiam in evangelio nostro Thomae latino legitur; cf. infra V, 2.) -- ἀπετυφλώθησαν (sic uterque codex; per errorem igitur Thilo edidit ἐτυφλώθησαν) . . Par Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Ἰωσήφ τὸ παιδίον κατ' ἰδίαν ἐνουθέτει αὐτὸ λέγων Ἰνα τί -- πάσχουσιν οὕτως, καὶ μισοῦσιν -- εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς Ἐγὼ οἶδα ὅτι τὰ ρήμ. σου ταῦτα οὐκ εἰσὶν σά, ἀλλὰ διὰ σέ σιγήσω· ἐκεῖνοι δὲ οἱ εἰρηκότες σοι ταῦτα οἴσουςι τὴν κόλασιν τὴν αἰώνιον. καὶ εὐθ. οἱ ἐγκ. αὐτὸν ἐτυφλώθησαν.

2. Καὶ οἱ (ex Par est; in Dresd et Bonon desideratur) ἰδόντες -- ἐγεμβεῖς ὁ Ἰωσήφ (ὁ Ἰωσ. rursus ex Par addidimus) -- σφόδρα . . Par Καὶ οἱ ἰδόντες

ἤγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἄρκετόν σοί ἐστὶν ζητεῖν καὶ μὴ εὐρίσκειν, καὶ μάλιστα οὐ σοφῶς ἐπραξας· οὐκ οἶδας ὅτι σός· μὴ με λύπει.

CAPUT VI.

¹ Καθηγητῆς δὲ τις ὀνόματι Ζαχαῖος ἐστὼς ἐν μέρει τινὶ ἤκουσε τοῦ Ἰησοῦ ταῦτα λαλοῦντος τῷ πατρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασεν σφοδρῶς ὅτι παιδίον ὢν τοιαῦτα φθέγγεται. ² Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας προσήγγισεν τῷ Ἰωσήφ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὅτι παιδίον φρόνιμον ἔχεις, καὶ νοῦν ἔχει· δεῦρο παράδος μοι αὐτὸ ὅπως μάθῃ γράμματα, καὶ ἐγὼ διδάξω αὐτὸ μετὰ τῶν γραμμάτων πᾶσαν ἐπιστήμην καὶ προσαγορεύειν πάντας τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τιμᾶν αὐτούς ὡς προπάτορας καὶ πατέρας καὶ τοῦ ἀγαπᾶν συνηλικιώτας. ³ Καὶ εἶπεν αὐτῷ πάντα τὰ γράμματα ἀπὸ τοῦ ᾱ ἕως τοῦ ω μετὰ πολλῆς ἐξετάσεως τρανωῶς. ἐμβλέψας δὲ τῷ καθηγητῇ Ζαχαίῳ λέγει αὐτῷ Σὺ τὸ ἄλφα μὴ εἰδὼς κατὰ φύσιν, τὸ βῆτα πῶς ἄλλους διδάσκεις; ὑποκριτά, πρῶτον εἰ οἶδας διδάξον τὸ ᾱ, καὶ τότε σοι πιστεύσομεν περὶ τοῦ β. εἴτα ἤρξατο ἀποστομίζειν τὸν διδάσκαλον περὶ τοῦ πρώτου γράμματός, καὶ οὐκ ἴσχυσεν αὐτῷ ἀνταποκριθῆναι. ⁴ Ἀκουόντων δὲ

ἐφοβήθησαν πάντες σφόδρα καὶ ἠπόρουν, καὶ ἔλεγον περὶ αὐτοῦ ὅτι πᾶν ῥῆμα ὃ λέγει, εἴτε καλὸν εἴτε κακόν, ἔργον γίνεται, καὶ ἐθαύμαζον. εἰδόντες δὲ ὅτι τοῦτο ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐγερούεις ὁ Ἰωσήφ ἐπελάβετο αὐτοῦ τὸ ὠτίον καὶ ἔτιλεν αὐτό.

3. Τὸ δὲ παιδίον -- καὶ μάλιστα οὐ σοφῶς (ita ex Par scripsimus; Dresd et Bonon post εὐρίσκειν pergunt μάλιστα ὅτι σοφῶς) -- μὴ με λύπει (Dresd et Bonon ad haec addunt σός γάρ εἰμι, quae cum Parisiensi omisimus) .. Par Τὸ δὲ παιδίον -- καὶ μὴ εὐρίσκειν αὐτούς (Thiloni sunt caeci illi facti quaerentes Iosephum), καὶ μάλιστα οὐ σοφῶς ἐπραξας. οὐκ οἶδας ὅτι σός εἰμι; μὴ με λύπει.

VI, 1. Καθηγητῆς -- ἐν μέρει τινὶ (τινὶ ex Par est; Dresd et Bonon non habent) ἦκ. τοῦ Ἰησοῦ. τ. λαλοῦντος (Dresd et Bonon vitiose τῷ Ἰησοῦ ταῦτα λαλοῦντα) -- φθέγγεται .. Par Καθηγητῆς -- ἤκουσε τοῦ Ἰησοῦ ταῦτα λαλοῦντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασε σφόδρα ὅτι παιδίον ὢν τοιαῦτα φθ.

2. Καὶ μετ' -- εἶπεν αὐτῷ: consentit Par | ὅτι παιδ. φρόν. ἔχεις κ. ν. ἔχει: ita Par; Bonon et Dresd ὅτι (Dresd ἐτι) νοῦν ἔχει (Dresd νουνεχει, Bonon νοῦν ἔχει), καὶ φρόνιμον ἔχεις παιδίον | δεῦρο (Par add οὖν) -- μάθῃ (ita Par; Dresd et Bonon μάθω) γράμματα | καὶ ἐγὼ διδάξω -- καὶ προσαγορεύειν (ita Dresd; Bonon -ρευεῖ) -- καὶ τιμᾶν αὐτ. ὡς προπάτ. usque συνηλικιώτας (ita Dresd; Bonon a verbis καὶ τιμᾶν αὐτούς transiit ad συνηλικιώτας, omissis mediis): horum nihil in Parisiensi legitur.

3. Καὶ εἶπεν αὐτῷ πάντα -- πιστεύσομεν (Bonon -σωμεν) -- ἀνταποκρι-

πολλῶν λέγει τὸ παιδίον τῷ Ζακχαίῳ "Ακουε, διδάσκαλε, τὴν τοῦ πρώτου στοιχείου τάξιν, καὶ πρόσχες ὧδε πῶς ἔχει κανόνας, καὶ μεσαχαρακτῆρα οὓς ὄρας ξυνοὺς διαβαίνοντα, συναγομένους, ὕψους μὲν αὐτοὺς πορεύοντος πάλιν δὲ κεφαλαιοῦντος, τρισήμους ὁμογενεῖς, ὑπάρχους δὲ καὶ ὑποστάτους, ἰσομέτρους· κανόνας ἔχεις τοῦ ᾱ.

Ση̄ναι: ab his satis differt Parisiensis codex, qui sic habet Κατ(σαντος δὲ αὐτοῦ τοῦ διδάξει γράμματα τῷ Ἰησοῦ, ἤρξατο τὸ πρῶτον στοιχεῖον τὸ ἄλεφ. ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει τὸ δεύτερον στοιχεῖον μπέσ, γκίμελ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πάντα τὰ στοιχεῖα ἕως τέλους. καὶ ἀναπτύξας βιβλίον, τοὺς προφήτας ἐδίδασκε τὸν κατ(σηγητήν.

4. Horum nihil simile in Parisiensi invenitur. Codicum autem Dresdensis et Bononiensis textus inde a verbis πῶς ἔχει κανόνας usque ad sectionis finem perquam corruptus est. Scriptum enim ibi sic est: πῶς ἔχει κανόνας καὶ μέσα χαρακτῆρας, οὓς ὄρα ξύνους, διαβαίνοντας, συναγομένους, ὕψοιμένους, χορεύοντας, βαλεφεγιούντας (Bonon βάλε φεγ.), τρισήμους, ὁμογενεῖς, ὑπαρχοῦσέν (Bonon -χτέ) ζυγοστάτους, ἰσομέτρους· κανόνας ἔχει τὸ ᾱ. Haec Mingarellius, libri auctorem in littera A symbolum dei eiusque trini agnovisse existimans, in hunc fere modum emendanda censuit: πῶς ἔχει κανόνας καὶ μεσοχαρακτῆρας· οὓς ὄρα ξυνοὺς, διαβαίνοντας, συναγομένους, ὕψοιμένους, χορεύοντας· λάβε περιόντας, τρισήμους, ὁμογενεῖς, ὑπάρχους τε· ζυγοστάτους, ἰσομέτρους· κανόνας ἔχεις τοῦ ᾱ, hac interpretatione addita *Audi, magister, positionem primi elementi, et attende quomodo habeat canones seu lineas, et dimidios characteres: quos inspicere communes, permeantes, congregatos, surgentes, saltantes: accipe eos qui supersunt, trilineos, homogoneos, et veluti principalium tenentes, ad libellam positos et aequalis mensurae: canones seu lineas habes litterae A. Ipse tamen Mingarellius coniecturis se suis diffidere non dissimulavit: notas enim illas litterae A nec in Graecorum Alpha nec in Hebraeorum Aleph quadrare. Multo quidem magis eas quadrare in primam Armenorum litteram, probare sibi visus est iis quae Charadinus in Itinere persico X, pag. 26. (ed. Langlès 1811. tom. IX. pag. 124.) de legendis Christianorum Persiae docuit. Ibi enim refertur ex evangelio quodam infantiae persico „qu'épant envoyé à l'école pour apprendre l'abc, le maître lui voulant faire dire a, il s'arrêta et dit -au maître Apprenez - moi auparavant pourquoi la première lettre de l'alphabet est ainsi faite. Surquoi le maître le traitant de petit babillard, il répondit Je ne dirai point a, que vous ne me disiez pourquoi la première lettre est ainsi faite. Le maître se mettant en colère, Jésus lui dit Je vous l'apprendrai donc moi. La première lettre de l'alphabet est formée de trois lignes perpendiculaires sur une ligne diamétrale (l'a arménien est ainsi fait à peu près comme une m renversée), pour nous apprendre que le commencement de toutes choses est une essence en trois personnes.“ Quibus Mingarellii de loco nostro coniecturis „minime locum restitutum et illustratum“ censuit Thilo. *Ut enim, ait Cod. apocr. I. p. 292., taceamus coniecturas illas* λάβε περιόντας et ὑπάρχους τε *prorsus improbables, latina quam Mingarellius dedit interpretatio constat verbis sine sensu, quorum plura graecis ne respondent quidem. Neque hoc auctor ipse innuit se figuram primae litterae referre ad illud trinitatis emblemata; quod tamen sumi potest si ab inepto monacho illa verba assuta esse statuas. Nam Marcossiorum**

CAPUT VII.

¹ Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ διδάσκαλος Ζακχαῖος τὰς τοσαύτας καὶ τοιαύτας ἀλληγορίας τοῦ πρώτου γράμματος εἰρηκότος τοῦ παιδός, ἠπόρησεν ἐπὶ τοσαύτην ἀπολογία καὶ διδασκαλίαν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν τοῖς παροῦσιν Ὁἴμοι, ἠπορήθην ὁ τάλας ἐγώ, ἐμαυτῷ αἰσχύνην παρέχων ἐπισπασάμενος τὸ παιδίον τοῦτο. ² Ἄρον οὖν αὐτό, παρακαλῶ σε, ἀδελφῆ Ἰωσήφ· οὐ φέρω τὸ αὐστηρὸν τοῦ βλέμματος αὐτοῦ, οὐ τρανῶ τὸν λόγον ἄπαξ. τοῦτο τὸ παιδίον γηγενῆς οὐκ ἔστι, τοῦτο δύναται καὶ πῦρ δαμάσαι· τάχα τοῦτο πρὸ τῆς κοσμοποιίας ἐστὶν γεγεννημένον. ποία γαστήρ τοῦτο ἐβάστασεν, ποία δὲ μήτρα τοῦτο ἐξέθρεψεν, ἐγὼ ἄγνοῶ. οἴμοι, φίλε, ἐξηγεῖ με, οὐ παρακολουθήσω τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ· ἠπάτησα ἑαυτόν, ὁ τρισάθλιος ἐγώ· ἠγωνιζόμενην

de pueritia Christi libellus referente Irenaeo adv. haeres. I, 20. haec tantum continuit προσπαραλαμβάνουσι δὲ εἰς τοῦτο κακείνῳ τὸ ῥαδιοῦργημα, ὡς τοῦ κυρίου παιδός ὄντος καὶ γράμματα μανθάνοντος, καὶ τοῦ διδασκάλου αὐτῷ φήσαντος, κατ'ὧς ἔθος ἐστίν, *Εἰπέ ἄλφα, ἀποκρίνασθαι τὸ ἄλφα*· πάλιν τε τὸ βῆτα τοῦ διδασκάλου κελεύσαντος εἰπεῖν, *ἀποκρίνασθαι τὸν κύριον Σὺ μοι πρότερον εἰπέ τί ἐστὶ τὸ ἄλφα, καὶ τότε σοι ἐρῶ τί ἐστὶ τὸ βῆτα*. καὶ τοῦτο ἐξηγοῦνται ὡς αὐτοῦ μόνου ὃ ἄγνωστον ἐπισταμένου, ὃ ἐφανέρωσεν ἐν τῷ τύπῳ τοῦ ἄλφα. Praeterea Thilo significavit pro οὐς ὄρα legi posse οὐς ὄρας, item ξυτούς pro ξυνούς, ὑπαρπαχθέντας vel ὑφαρπαχθέντας pro ὑπαρπουχθέν, φεγγοβολούντας pro βαλεφεγιούντας (cf. Cod. apocr. I. pag. CXIII.), denique τούτους addi posse ante κανόνας ἔχει τὸ ἄ. Nuperrime vero ab eadem cum Mingarellio sententia de trinitatis symbolo profectus emendationem loci suscepit vir doctissimus Rud. Hofmannus, qui in libro quem inscripsit *Das Leben Jesu nach den Apokryphen*, pag. 222. hunc textum proposuit πῶς ἔχει κανόνας καὶ μεσαρχακτῆρα, οὐς ὄρας ξυνούς, διαβαίνοντα· συναγομένους, ὕψους μὲν πορεύοντος, κεφαλαιούοντος, τρισήμους, ὁμογενεῖς ὑπάρχους δέ, ὑποστάτους, ἰσομέτρους· κανόνας ἔχεις τοῦ Α. Qua ab emendatione non graviter differt quam ipsi proposuimus et in textum recepimus. Habet autem haec comiciendi licentia in loco tam corrupto non minimam excusationem inde quod uti non heet nisi codicibus recentissimis.

VII, 1. ἠπόρησεν: Dresd ἠπώρησεν | αἰσχύνην: uterque codex αἰσχύνης, statimque post ἐπισπασμένος.

2. οὐ τρανῶ: Mingarellius corrigi voluit οὐ vel περὶ οὐ τρανῶ (*de quo semel dicam quid sentiam*). Contra Thilo notavit ex latino evangelio infantiae Parisiensi, in quo est *nec audire gravitatem sermonum eius*, potius reponi posse οὐδὲ τρανόν. Sed omnino emendatione non opus esse videtur. | ἐξηγεῖ: Thilo ex utroque codice edidit ἐξήγει. Hofmannus maluit ἐξήγει. | παρακολουθήσω: ita Dresd ex emendatione; a prima fuerat παρακολουθήσομαι | ἑαυτόν: ita ex Dresd et Bonou, nec corrigendum duxi. Thilo dedit ἐμαυτόν.

ἔχειν μαθητήν, καὶ εὐρέθην ἔχειν διδάσκαλον. ³ Ἐνθυμοῦμαι, φίλοι, τὴν αἰσχύνην, ὅτι γέρων ὑπάρχων ὑπὸ παιδίου ἐνικήθην. καὶ ἔχω ἐκκαῆσαι καὶ ἀποθανεῖν διὰ τούτου τοῦ παιδός· οὐ δύναμαι γὰρ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐμβλέψαι εἰς τὴν ὄψιν αὐτοῦ. καὶ πάντων εἰπόντων ὅτι ἐνικήθην ὑπὸ παιδίου μικροῦ, τί ἔχω εἰπεῖν; καὶ τί διηγῆσασθαι περὶ ὧν μοι εἶπε κανόνων τοῦ πρώτου στοιχείου; ἀγνοῶ, ὦ φίλοι· οὐ γὰρ ἀρχὴν καὶ τέλος αὐτοῦ γινώσκω. ⁴ Τοιγαροῦν ἀξιῶ σε, ἀδελφέ Ἰωσήφ, ἀπάγαγε αὐτὸν εἰς τὸν οἶκόν σου. οὗτος τί ποτε μέγα ἐστίν, ἢ θεὸς ἢ ἄγγελος, ἢ τί εἶπω οὐκ οἶδα.

CAPUT VIII.

¹ Τῶν δὲ Ἰουδαίων παραινούντων τῷ Ζακχαίῳ, ἐγέλασε τὸ παιδίον μέγα καὶ εἶπεν Νῦν καρποφορεῖτωσαν τὰ σά, καὶ βλεπέτωσαν οἱ τυφλοὶ τῇ καρδίᾳ. ἐγὼ ἄνωθεν πάρειμι ἵνα αὐτοὺς καταράσσομαι καὶ εἰς τὰ ἄνω καλέσω, καθὼς διετάξατο ὁ

3. γέρων ὑπάρχων: in codicibus scripta est γερ. ὑπάρχει, unde Thiloni ὅς ante γέρων supplendum videbatur. Sed ἐνικήθην in codice extremam syllabam compendio scriptam habet, quod non solvi debet ζη. Eo magis edendum ita videbatur ut edidimus. | διὰ τούτου τοῦ παιδός: Bonon διὰ τούτου τοῦ παιδός | ἐμβλέψαι: ita Dresd; Bonon βλέψαι | εἰπόντων: Dresd ὑπόντων | στοιχείου: Dresd et hoc et aliis locis στοιχείου etc | αὐτοῦ γινώσκω: uterque codex αὐτοῦ οὐ γιν.

4. οὗτος: in Dresd scriptum est nisi fallor τούτος. Hinc malui edere οὗτος quam τούτο, quod apud Mingar. et Thil. legitur.

Ceterum huic capiti respondent verba ea quibus in codice Parisiensi ista historia finitur. Praegressis enim illis καὶ ἀναπτύξας - ἐδίδασκε τὸν καθηγητήν leguntur ibi haec Αὐτός δὲ αἰσχυνθεὶς ἠπόρησεν, ὅτι οὐκ οἶδε πόθεν αὐτὸς οἶδε τὰ γράμματα. καὶ ἐγερθεὶς ἀνεχώρησεν οἴκαδε, θαυμάζων ἐξίστάμενος τὸ παράδοξον. Denique additur in Parisiensi codice fragmentum historiae de pannis a puero tinctis, quam evangelium infantiae arabicum capite XXXVII. tradit, graeci vero codices nostri reliqui non exhibent. Quod fragmentum sic habet:

(VIII.) Πορευομένου δὲ τοῦ Ἰησοῦ εἶδέ τι (codex τινα) ἐργαστήριον καὶ τινα νεανίσκον βράπτων (sic) εἰς λέβητας ἱμάτια καὶ τξόχας τινὰς διαφόρους φαιάς, τὸ καθ' ἕκαστον ἐκτελών κατὰ τὴν τοῦ ἐνός ἑκάστου βούλησιν. εἰσελθὼν οὖν τὸ παιδίον Ἰησοῦς [adde ἰδὼν? πρὸς? πρὸς τόν?] οὕτως ποιοῦντα τὸν νεανίαν, λαβὼν καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν προσκειμένων ὑφασμάτων...

VIII, 1. παραινούντων: Mingarellio legendum videbatur παροινούντων („quum vero Iudaei Zacchaem probro afficerent“). | πάρειμι: Dresd παρήμοι | καταράσσομαι et infra καταράσσειται: uterque codex καταράσσομαι et καταρράσσειται. Thilo edidit καταράσσομαι et καταράσσειται, quemadmodum etiam Mingarellius edidit.

ἀποστείλας με δι' ὑμᾶς. ² Καὶ ὡς τὸ παιδίον κατέπαυσε τὸν λόγον, εὐθέως ἐσώθησαν οἱ πάντες οἱ ὑπὸ τὴν κατάραν αὐτοῦ πεσόντες. καὶ οὐδεὶς ἀπὸ τότε ἐτόλμα παροργίσει αὐτόν, ὅπως μὴ καταράσεται αὐτόν καὶ ἔσται ἀνάπηρος.

CAPUT IX.

¹ Καὶ μεθ' ἡμέρας δέ τινας ἔπαιξεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τινι δώματι ἐν ὑπερήφῳ, καὶ ἐν τῶν παιδίων τῶν παιζόντων μετ' αὐτοῦ πεσῶν ἀπὸ τοῦ δώματος κάτω ἀπέθανε· καὶ ἰδόντα τὰ ἄλλα παιδιὰ ἔφυγον, καὶ κατέστη ὁ Ἰησοῦς μόνος. ² Καὶ ἐλθόντες οἱ γονεῖς τοῦ τεθνεῶτος ἐνεκάλουν . . . ἐκεῖνοι δὲ ἐπηρεάζον αὐτόν. ³ Κατέπληθην ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ στέγου καὶ ἔστη παρὰ τὸ πτώμα τοῦ παιδίου, καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλη καὶ εἶπεν Ζήνων, — οὕτω γὰρ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκαλεῖτο — ἀναστάς εἰπέ μοι, ἐγὼ σε κατέβαλον· καὶ ἀναστάς παραχρῆμα εἶπεν Οὐχὶ κύριε, οὐ κατέβαλας ἀλλὰ ἀνέστησας, καὶ ἰδόντες ἐξεπλήρησαν. οἱ δὲ γονεῖς τοῦ παιδίου ἐδόξασαν τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι σημεῖῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ Ἰησοῦ.

2. ἀνάπηρος: Dresd ἀνάπειρος. Idem cum Bonon antea παροργίσαι.

IX, 1. ἔπαιξεν: ita codices. Hinc per errorem Thilo edidit ἔπαιξεν | δώματι: Dresd τόπω δώματι, priore voce obelo transfixa | πεσῶν: ita uterque codex. | ἰδόντα τὰ ἄλλα: Dresd ἰδὼν τὰ ἄλλα; Bonon teste Mingarellio ἰδόντα ἄλλα | κατέστη: uterque codex κατέβη. Emendandum esse κατέστη vel κατέμεινεν, iam Thilo notavit.

2. ἐλθόντες: uterque codex ἐλθόντα | τοῦ τεθνεῶτος: ita Dresd; Bonon τοῦ παιδίου ἡγῶν τοῦ τεθνεῶτος | ἐνεκάλουν: Bonon, ut supra, ἐνεγκάλουν. Sequuntur in codicibus haec ὡς αὐτόν καταβλήζοντα αὐτόν, quae corrupta esse in promptu est. Excidisse nonnihil, cum Thilone recte concluditur cum ex iis quae sequuntur ἐκεῖνοι δέ, tum ex loco gemino evangelii latini, qui in Parisiensi codice sic legitur *Et cum venissent parentes illius infantis qui mortuus fuerat, dicebant adversus Iesum Vere tu illum ruere fecisti. Iesus autem dixit Ego nunquam eum ruere feci. Ipsi vero insidiabantur adversum Iesum.* Cf. etiam infra evang. Thom. latin. cap. VII. Hinc ita fere legi potest ἐνεκάλουν τὸν Ἰησοῦν ὡς ὑπ' αὐτοῦ καταβλήζῃν αὐτόν. καὶ εἶπεν Ἐγὼ οὐδέποτε κατέβαλον αὐτόν. ἐκεῖνοι δὲ ἐπῆρ. αὐτόν. Etiam in Sinaitico codice locus geminus est capite VIII., quem huc conferre iuvat. | ἐπηρεάζον: Dresd ἐπειρέαζον, Bonon ἐπειρεάζωντο.

3. στέγου: cf. ad B VIII, 1. Bonon στέατος. Thiloni στέγους vel στεγνοῦ corrigendum videbatur. | κατέβαλον: Dresd κατέβαλλον | κατέβαλας: Dresd κατέβαλλας. Mingarellio et Thiloni edendum videbatur κατέβαλες | ἄλλ': Dresd ἄλλ' | ἐπὶ τῷ γεγον. σημεῖῳ: uterque codex ἐπὶ τὸ γεγονότι σημεῖον.

CAPUT X.

¹ Μετ' ὀλίγας ἡμέρας σχίζων τις ξύλα ἐν τῇ γωνίᾳ νεώτερος, ἔπασεν ἢ ἀξίνη καὶ διέσχισεν τὴν βάσιν τοῦ ποδὸς αὐτοῦ, καὶ ἔξαιμος γενόμενος ἀπέθνησκεν. ² Θερύβου δὲ γενομένου καὶ συνδρομῆς, ἔδραμε καὶ τὸ παιδίον Ἰησοῦς ἐκεῖ. καὶ βιασάμενος διήλθεν τὸν ὄχλον, καὶ ἐκράτησεν τοῦ νεανίσκου τὸν πεπληγότα πόδαν, καὶ εὐθέως ἴαθη. εἶπε δὲ τῷ νεανίσκῳ Ἀνάστα νῦν, σχίξε τὰ ξύλα καὶ μνημόνευέ μου. ὁ δὲ ὄχλος ἰδὼν τὸ γεγονός προσεκύνησαν τὸ παιδίον, λέγοντες Ἀληθῶς πνεῦμα θεοῦ ἐνοικεῖ ἐν τῷ παιδίῳ τούτῳ.

CAPUT XI.

¹ Ὦντος δὲ αὐτοῦ ἐξάετους, πέμπει αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ὕδωρ ἀντλήσαι καὶ φέρειν ἐν τῷ οἴκῳ, δεδωκὼς αὐτῷ ὑδρίαν. ἐν δὲ τῷ ὄχλῳ συγκρούσας, ἡ ὑδρία ἐρράγη. ² Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπλώσας τὸ παλῖον ὅπερ ἦν βεβλημένος, ἐγέμισεν αὐτὸ ὕδωρ καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ἰδοῦσα δὲ ἡ μήτηρ αὐτοῦ τὸ γεγονός σημεῖον κατεφίλει αὐτόν, καὶ διετῆρει ἐν αὐτῇ τὰ μυστήρια ἃ ἔβλεπεν αὐτὸν ποιοῦντα.

CAPUT XII.

¹ Πάλιν δὲ ἐν καιρῷ τοῦ σπόρου ἐξήλθεν τὸ παιδίον μετὰ

X, 1. γωνία: uterque codex γωνία | ἔπασεν: ita Dresd; Bonon καὶ ἔπασεν | Dresd et Bonon ἢ ἀξίνη. Dresd etiam διέσχισεν | ἔξαιμος: Dresd et Bonon ἐξ αἵματος. Sinaiticus codex recte ἔξαιμος.

2. τὸ παιδ. Ἰησοῦς: ita Dresd; Bonon τὸ παιδ. ὁ Ἰησοῦς | πόδαν: ita uterque codex | τῷ νεανίσκῳ: Dresd τὸν νεανίσκον, Bonon τὸ νεανίσκον | προσεκύνησαν τὸ παιδίον -- ἐν τῷ παιδ. τούτῳ: ita Dresd; Bonon nil nisi προσεκύνησαν τὸ παιδ. τοῦτο.

XI, 1. πέμπει: Bonon πέμπ. δέ | δεδωκὼς: ita uterque codex. Thilo edidit δεδωκυία, sed nescio an praestet hunc soloecismum cum tot aliis servare. | συγκρούσας: non cum Thilone scribendum puto συγκρούσασα. Eodem enim soloecismo dictum est in Sinaitico codice (cf. B X, 1.) πορευόμενος δὲ συνετρίβη etc.

2. ὅπερ ἦν βεβλημένος: ita Dresd; Bonon ὅπερ ἦν βεβλημένου | ὕδωρ: ita uterque codex. Mingar. et Thil. correxerunt ὕδατος | κατεφίλει: Bonon κατεφίλησεν | ἔβλεπ. αὐτόν: Dresd et Bonon ἔβλ. αὐτό.

τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἵνα σπείρει σῖτον εἰς τὴν χώραν αὐτῶν· καὶ ἐν τῷ σπείρειν τὸν πατέρα αὐτοῦ ἔσπειρε καὶ τὸ παιδίον Ἰησοῦς ἕνα κόκκον σίτου. ² Καὶ θερίσας καὶ ἀλωνίσας ἐποίησε κόρους ρ, καὶ καλέσας πάντας τοὺς πτωχοὺς τῆς κώμης εἰς τὴν ἄλωνα ἐχαρίσατο αὐτοῖς τὸν σῖτον· καὶ Ἰωσήφ ἔφερεν τὸ καταλειφθὲν τοῦ σίτου. ἦν δὲ ἐτῶν ἧ ὅτε τοῦτο ἐποίησε τὸ σημεῖον.

CAPUT XIII.

¹ Ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ τέκτων ἦν, καὶ ἐποίει ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἄροτρα καὶ ζυγούς. ἐπετάγη αὐτῷ κράββατος παρά τι-νος πλουσίου ἕπως ποιήσει αὐτῷ. τοῦ δὲ ἐνὸς κανόνος τοῦ καλουμένου ἐναλλάκτου ὄντος κολοβωτέρου, μὴ ἔχοντες τί ποιῆσαι, εἶπεν τὸ παιδίον ὁ Ἰησοῦς τῷ πατρὶ αὐτοῦ Ἰωσήφ Θεὸς κάτω τὰ δύο ξύλα, καὶ ἐκ τοῦ μέσου μέρους ἰσοποιήσον αὐτά. ² Καὶ ἐποίησεν Ἰωσήφ καθὼς εἶπεν αὐτῷ τὸ παιδίον. ἔσθη δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκ τοῦ ἐτέρου μέρους καὶ ἐκράτησεν τὸ κολοβώτερον ξύλον, καὶ ἐκτείνας αὐτὸ ἴσον ἐποίησεν τοῦ ἄλλου. καὶ εἶδεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἰωσήφ καὶ ἐθαύμασε, καὶ περιλαβὼν τὸ παιδίον κατεφίλει λέγων Μακάριός εἰμι, ὅτι τὸ παιδίον τοῦτο δέδωκέ μοι ὁ θεός.

XII, 1. ἵνα σπείρει: ita uterque codex. Mingar. et Thil. correxerunt ἵνα σπείρη | σῖτον: Dresd σῖτον, item infra | παιδίον Ἰησοῦς: ita Dresd et Bonon; sed Dresd supra lineam post παιδίον adscriptum habet ὁ. | κόκκον σίτου: Dresd κόκκ. σῖτον

2. ἀλωνίσας: Dresd ἀλονήσας, Bonon ἀλονήσας. Mingar. scribi voluit ἀλονήσας vel ἀλωνίσας. Cum Thilone probavimus ἀλωνίσας, quamquam, ut idem notavit, cum pari probabilitate scribi potest ἀλονήσας. | κόρους: uterque codex κάρους | τὴν ἄλωνα: uterque codex τὸν ἄλωνα | καταλειφθέν: Dresd ex emendatione καταληφθέν | ἐποίησε: Bonon ἐποίησας.

XIII, 1. ἦν, καὶ ἐποίει: in utroque codice desideratur καὶ. Mingarellius malebat ὧν ἐποίει. | ποιήσει: ita uterque codex. Thilo edidit ποιήση | ἐναλλάκτου ὄντος κολοβωτέρου, μὴ ἔχοντες τί ποιῆσαι: ita de coniectura, quam Thilo iam praeiverat, scripsimus. Codices habent ἐναλλάκτου μὴ ἔχοντος τί ποιῆσαι. Praeterea Thilo scribi malebat ἔχοντές τι, quod nobis non videtur. | Ἰωσήφ: ita Dresd; Bonon τῷ Ἰωσήφ | ξύλα: Bonon ξύτα, et infra ξύτον.

2. ἐποίησεν τοῦ ἄλλου: ita Dresd; Bonon ἐπ. αὐτοῦ ἄλλου, pro quibus Mingarellius reponi volebat αὐτὸ ἄλλω | καὶ ἐθαύμασε: Bonon om καὶ | κατεφίλει: Bonon κατεφίλησε.

CAPUT XIV.

¹ Ἰδὼν δὲ Ἰωσήφ τὸν νοῦν τοῦ παιδίου καὶ τὴν ἡλικιότηα, ὅτι ἀκμάζει, πάλιν ἐβουλεύσατο μὴ εἶναι αὐτὸ ἄπειρον τῶν γραμμάτων, καὶ ἀπαγαγὼν αὐτὸ παρέδωκεν ἐτέρῳ διδασκάλῳ. εἶπε δὲ ὁ διδάσκαλος τῷ Ἰωσήφ Πρῶτον παιδεύσω αὐτὸ τὰ ἑλληνικά, ἔπειτα τὰ ἑβραϊκά. ἤδει γὰρ ὁ διδάσκαλος τὴν πείραν τοῦ παιδίου, καὶ ἐφοβήθη αὐτό· ὅμως γράψας τὸν ἀλφάβητον ἐπετήδευεν αὐτὸ ἐπὶ πολλὴν ὥραν, καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο αὐτῷ. ² Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Εἰ ὄντως διδάσκαλος εἶ, καὶ εἰ οἶδας καλῶς τὰ γράμματα, εἰπέ μοι τοῦ ἄλφα τὴν δύναμιν, καὶ γὰρ σοὶ ἐρῶ τὴν τοῦ βήτα. πικρανθεὶς δὲ ὁ διδάσκαλος ἔκρουσεν αὐτοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν. τὸ δὲ παιδίον πονέσας κατηράσατο αὐτόν, καὶ εὐθέως ἐλιποθύμησε καὶ ἔπεσεν χαμαὶ ἐπὶ πρόσωπον. ³ Ἀπεστράφη δὲ τὸ παιδίον εἰς τὸν οἶκον Ἰωσήφ. Ἰωσήφ δὲ ἐλυπήθη, καὶ παρήγγειλε τῇ μητρὶ αὐτοῦ ὅπως ἔξω τῆς θύρας μὴ ἀπολύσεις αὐτόν, διότι ἀποθνήσκουσιν οἱ παροργίζοντες αὐτόν.

CAPUT XV.

¹ Μετὰ δὲ χρόνον τινα ἕτερος πάλιν ἀναγρηγῆς, γνήσιος φίλος ὢν τοῦ Ἰωσήφ, εἶπεν αὐτῷ Ἀγαθὲ μοι τὸ παιδίον εἰς τὸ παιδευτήριον· ἴσως ἂν δυναθῶ ἐγὼ μετὰ κολακείας διδάξαι αὐτὸ τὰ γράμματα. καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Εἰ θαρρεῖς, ἀδελφέ, ἔπαρον

XIV, 1. Ἰωσήφ: ita Dresd; Bonon ὁ Ἰωσήφ | παιδίου: ita Bonon; Dresd παιδός | παρέδωκεν: uterque codex παρέδωκεν | ἤδει: codices ἴδει. Mingar. et Thil. probaverunt οἶδε | πείραν τ. παιδίου: Dresd πείραν τ. παιδός | ὅμως: Bonon ὅπως | ἐπετήδευεν: ita cum Mingar. et Thilone. Codices ἐπέτηχευεν. Thilo „nobis in mentem venerat ἐπέτυχεν vel ἐνέτυχεν αὐτῷ (locutus est cum eo), propter seqq. καὶ οὐκ ἀπεκρ. αὐτῷ (fortasse αὐτό).“

2. τὴν τοῦ βήτα: Dresd om τοῦ | πονέσας: ita uterque codex | ἐλιποθύμησε: codices ἐλυποθύμησε

3. Ἀπεστράφη: codices ἀπεστράφην | ἀπολύσεις: in Dresd correctum esse videtur ἀπολύσης | ἀποθνήσκουσιν: Dresd -σκωσιν.

XV, 1. φίλος ὢν: codex uterque φίλ. ἦν | κολακείας: Thilo servandum duxit κολακίας, quod in codicibus est | διδάξαι: codices διδάξω, quo servato Mingarellius vertit fortasse ego eum docebo, si potero, litteras cum blandus | Εἰ Bonon Εἰς | ἔπαρον: hic accentus in Dresd est (itemque ut videtur in Bonon).

αὐτὸ μετὰ σεαυτοῦ. καὶ λαβὼν αὐτὸ μετ' αὐτοῦ μετὰ φόβου καὶ ἀγῶνος πολλοῦ, τὸ δὲ παιδίον ἡδέως ἐπορεύετο. ² Καὶ εἰσελθὼν θρασὺς εἰς τὸ διδασκαλεῖον εὔρε βιβλίον κείμενον ἐν τῷ ἀναλογίῳ. καὶ λαβὼν αὐτὸ οὐκ ἀνεγίνωσκε τὰ γράμματα τὰ ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ἀνοιξάς τὸ στόμα αὐτοῦ ἐλάλει πνεύματι ἀγίῳ, καὶ ἐδίδασκε τὸν νόμον τοὺς περιεστῶτας. ὄχλος δὲ πολὺς συνελθόντες παριστήκεισαν ἀκούοντες αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῇ ωραιότητι τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ καὶ τῇ ἐτοιμασίᾳ τῶν λόγων αὐτοῦ, ὅτι νῆπιον ὢν τοιαῦτα φηέγγεται. ³ Ἀκούσας δὲ Ἰωσήφ ἐφοβήθη, καὶ ἔδραμεν εἰς τὸ διδασκαλεῖον λογισάμενος μὴ οὗτος ὁ καθηγητὴς ἐστὶν ἄπειρος. εἶπε δὲ ὁ καθηγητὴς τῷ Ἰωσήφ Ἴνα εἰδῆς, ἀδελφέ, ὅτι ἐγὼ μὲν παρέλαβον τὸ παιδίον ὡς μαθητὴν, αὐτὸ δὲ πολλῆς χάριτος καὶ σοφίας μεστόν ἐστιν· καὶ λοιπὸν ἀξιῶ σε, ἀδελφέ, ἄρον αὐτὸ εἰς τὸν οἶκόν σου. ⁴ Ὡς δὲ ἤκουσεν τὸ παιδίον ταῦτα, εὐθέως προσεγέλασεν αὐτῷ καὶ εἶπεν Ἐπίειθ' ὀρθῶς ἐλάλησας καὶ ὀρθῶς ἐμαρτύρησας, διὰ σὲ κἀκεῖνος ὁ πληγωθεὶς ἰαθήσεται. καὶ παραυτὰ ἰάθη ὁ ἕτερος καθηγητὴς. παρέλαβε δὲ Ἰωσήφ τὸ παιδίον καὶ ἀπήλθεν εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ.

non ἐκᾶρον | λαβὼν αὐτό: Bonon λαβ. αὐτόν | ἀγῶνος: ita scripsimus cum Thilone pro ἀγόνου, quod codices habent.

2. θρασὺς εἰς: codices θρασυνης. Mingarellius legi voluit καὶ εἰσελθὼν θρασὺ εἰς, pro quibus praestat edere κ. εἰσελθὼν θρασὺ εἰς | ἀναλογίῳ: Mingarellius corrigi volebat ἀναλογεῖο | ὄχλος δὲ -- ἐθαύμαζον: ita maximam partem ex Dresd edidimus praeeunte Thilone. In eo enim sic scriptum est: καὶ ἀκούοντες αὐτῷ. ὄχλος δὲ πολ. συνελθ. παριστήκεισαν (sic, quod παριστήκεισαν edidimus. Thilo παρεστήκεισαν) ἀκούοντες αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον. Contra Bononiensis haec tantum habet: καὶ ἀκούοντες αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον | νῆπιον ὢν: Bonon ὢν om

3. καὶ ἔδραμεν εἰς τὸ -- ἄπειρος: ita Dresd; Bonon καὶ ἔδραμεν ἄπειρος, omissis mediis. Praeterea sensus verborum μὴ οὗτ. ὁ καθηγ. ἐστὶν ἄπειρος satis aptus esse videtur. Alioquin suspicari possis legendum esse μὴ οὗτ. ὁ κατ. ἔσται ἀνάπηρος. Cf. supra cap. VIII, 2. et Pseudo-Matth. XXXIX. Hoc loco gemino id ipsum quod coniecimus confirmatur verbis his *Quod cum audisset Ioseph, currendo venit ad ianuam, timens ne ipse didascalus moreretur.* | εἰδῆς: ita etiam Thiloni scribendum videbatur. Codices ἔδης.

4. καὶ παραυτὰ ἰάθη ὁ ἕτ. κατ.: ita Bonon; Dresd καὶ εὐθέως ὁ ἕτ. κατ. ἰάθη | Ἰωσήφ: ita Dresd; Bonon ὁ Ἰωσήφ.

CAPUT XVI.

Ἐπεμψε δὲ Ἰωσήφ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Ἰάκωβον τοῦ δῆσαι ξύλα καὶ φέρειν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ἠκολούθει δὲ καὶ τὸ παιδίον Ἰησοῦς αὐτῷ. καὶ συλλέγοντος τοῦ Ἰακώβου τὰ φρύγανα, ἔχιδνα ἔδακε τὴν χεῖραν Ἰακώβου. ² Καὶ κατατεινομένου αὐτοῦ καὶ ἀπολλυμένου προσήγγισεν ὁ Ἰησοῦς καὶ κατεφύσησε τὸ δῆγμα· καὶ εὐθέως ἐπαύσατο ὁ πόνος, καὶ τὸ θηρίον ἐρράγη, καὶ παραυτὰ ἔμεινεν ὁ Ἰάκωβος ὑγιής.

CAPUT XVII.

¹ Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῇ γειτονίᾳ τοῦ Ἰωσήφ νοσῶν τι νήπιον ἀπέθανεν, καὶ ἔκλαιεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ σφῆδρα. ἤκουσε δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι πένθος μέγα καὶ θόρυβος γίνεται, καὶ ἔδραμε σπουδαίως· καὶ εὐρών τὸ παιδίον νεκρὸν, καὶ ἤψατο τοῦ στήθους αὐτοῦ καὶ εἶπεν Σοὶ λέγω, βρέφος, μὴ ἀποθάνῃς ἀλλὰ ζῆσον, καὶ ἔστω μετὰ τῆς μητρός σου. καὶ εὐθὺς ἀναβλέψας ἐγέλασεν. εἶπε δὲ τῇ γυναικί Ἄρον αὐτὸ καὶ δὸς γάλα, καὶ μνημόνευέ μου. ² Καὶ ἰδὼν ὁ παρεστὼς ὄχλος ἐθαύμασεν, καὶ εἶπον Ἀληθῶς τὸ παιδίον τοῦτο ἢ θεὸς ἦν ἢ ἄγγελος θεοῦ, ὅτι πᾶς λόγος αὐτοῦ ἔργον ἐστὶν ἔτοιμον. καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς ἐκείθεν παίζων μετὰ καὶ ἐτέρων παιδίων.

CAPUT XVIII.

¹ Μετὰ δὲ χρόνον τινὰ οἰκοδομῆς γενομένης καὶ θορύβου μεγάλου, ἴσπατο ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀπῆλθεν ἕως ἐκεῖ. καὶ ἰδὼν ἄν-

XVI, 1. ξύλα καὶ φέρειν: ita Dresd; Bonon ξύτα καὶ φέρει | τὸ παιδίον Ἰησοῦς: supplevimus Ἰησοῦς (scribi solitum ἰς), quod in utroque codice deest | χεῖραν: ita uterque codex

2. κατατεινομένου: codices καταπιναμένου. Mingar. et Thil. καταπιναμένου probarunt; sed addidit Thilo „fortasse rectius κατατεινομένου.“ | ἀπολλυμένου: codices ἀπολυμένου | προσήγγισεν: Dresd προσήγγισεν: Bonon προήγγισεν.

XVII, 1. νοσῶν: ita uterque codex. Correxerunt Mingar. et Thil. νοσοῦν | καὶ ἤψατο: ita rursus uterque. | Σοὶ λέγω: omnino σοὶ legendum est pro σύ, quod codd. habent. Bonon praeterea λέγων. | ἔστω: Dresd ἔστο. Mingar. et Thil. (cum Bonon ut videtur) ἔσο.

2. μετὰ καί: ita Dresd; Mingar. et Thil. (cum Bonon ut videtur) καὶ μετὰ.

θρωπον νεκρόν κείμενον ἐπελάβετο τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ εἶπεν Σοὶ λέγω, ἄνθρωπε, ἀνάστα, ποίει τὸ ἔργον σου. καὶ εὐθέως ἀναστὰς προσεκύνησεν αὐτόν. ² Ἴδὼν δὲ ὁ ὄχλος ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν Τοῦτο τὸ παιδίον οὐράνιον ἐστίν· πολλὰς γὰρ ψυχὰς ἔσωσεν ἐκ θανάτου, καὶ ἔχει σῶσαι ἕως πάσης τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

CAPUT XIX.

¹ Ὅντος δὲ αὐτοῦ διωδικαστοῦς ἐπορευόντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔθος εἰς Ἱερουσαλήμ εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα μετὰ τῆς συνοδείας αὐτῶν, καὶ μετὰ τὸ πάσχα ὑπέστρεφον εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν. καὶ ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ἀνῆλθε τὸ παιδίον Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα· οἱ δὲ γονεῖς αὐτοῦ ἐνόμισαν αὐτὸν ἐν τῇ συνεδίᾳ εἶναι. ² Ὀδευσάντων δὲ ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς, ἐζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσιν αὐτῶν, καὶ μὴ εὐρόντες αὐτὸν ἐλυπήθησαν, καὶ ὑπέστρεψαν πάλιν εἰς τὴν πόλιν ζητοῦντες αὐτόν. καὶ μετὰ τρίτην ἡμέραν εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα τοῦ νόμου καὶ ἐρωτῶντα αὐτούς. προσεῖχον δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, πῶς παιδίον ὑπάρχων ἀποστομίζει τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διδασκάλους τοῦ λαοῦ, ἐπιλύων τὰ κεφάλαια τοῦ νόμου καὶ τὰς παραβολὰς τῶν προφητῶν. ³ Προσελθοῦσα δὲ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μαρία εἶπεν αὐτῷ Ἰνα τί τοῦτο ἐποίησας ἡμῖν, τέκνον; ἰδοὺ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Τί με ζητεῖτε; οὐκ οἶδατε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ εἶναι με; ⁴ Οἱ δὲ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἶπον Σὺ εἶ μήτηρ τοῦ παιδίου τούτου; ἡ δὲ εἶπεν Ἐγὼ εἰμι. καὶ εἶπον αὐτῇ Μακαρία σὺ εἶ ἐν γυναιξίν, ὅτι ἠὐλόγησεν ὁ θεὸς τὸν καρπὸν τῆς κοιλίας σου· τοιαύτην γὰρ δόξαν καὶ

XVIII, 1. νεκρόν κείμενον: ita Dresd; Bonon κείμ. νεκρόν | ἐπελάβετο: Bonon ἐπεβάλετο.

XIX, 1. τὸ παιδ. Ἰησοῦς: ita Dresd; Bonon τὸ παιδ. ὁ Ἰησ.

2. ὑπέστρεψαν: uterque codex ὑποστρέψαντες | καὶ ἀκούοντα τοῦ νόμου: ad hanc uterque codex addita habet καὶ ἀκούοντα. Thiloni delenda videbantur potius ea quae servavimus καὶ ἀκούοντα τοῦ νόμου | ὑπάρχων: codices ὑπάρχει.

3. Ἰνα τί: ita Dresd; Bonon om τί | ὀδυνώμενοι: codices ὀδυνόμενοι, unde Mingarellius male adscripsit ὠδινόμενοι.

4. καὶ οἱ Φαρισαῖοι: ita Dresd; Bonon om οἱ | Μακαρία σὺ εἶ: ita Dresd; Bonon om εἶ.

τοιούτην ἀρετὴν καὶ σοφίαν οὔτε ἴδομεν οὔτε ἠκούσαμεν ποτε.
 5 Ἀναστάς δὲ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ ἦν
 ὑποτασσόμενος τοῖς γονεῦσιν αὐτοῦ. ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει
 πάντα τὰ γενόμενα. ὁ δὲ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφία καὶ ἡλικία
 καὶ χάριτι· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

5. τ. γον. αὐτοῦ: ita Dresd; Bonou τ. γ. αὐτῶν | τῶν αἰώνων: ita Dresd
 Bonou om.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΘΩΜΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΑΝΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ.

CAPUT I.

Ἀναγκαῖον ἡγησάμην ἐγὼ Θωμᾶς ὁ Ἰσραηλίτης γνωρίσαι
πᾶσι τοῖς ἐξ ἔθνους ἀδελφοῖς τὰ παιδικὰ μεγαλεῖα ἕσα ἐποίησεν
ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀναστρεφόμενος σωματικῶς ἐν
πόλει Ναζαρέτ, ἐλθὼν ἐν πέμπτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ ἡλικίας.

CAPUT II.

¹ Μιᾶ τῶν ἡμερῶν βροχῆς γενομένης ἐξελθὼν τοῦ οἴκου οὗ
ἦν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἔπαιζεν ἐν τῇ γῆ, ἔνθα κατέρρεον ὕδατα
καὶ ποιήσας λάκκους, κατήρχοντο τὰ ὕδατα, καὶ ἐπλήθησαν
οἱ λάκκοι ὕδατος. εἶτα λέγει Θέλω ἵνα γένησθε καθαρὰ καὶ ἐνά-
ρετα ὕδατα. καὶ εὐθέως ἐγένοντο. ² Διερχόμενος δέ τις παῖς
Ἄννα τοῦ γραμματέως καὶ βαστάζων βαῦδον ἐξ ἰτέας κατέ-
στρεψε τοὺς λάκκους διὰ τῆς βαῦδου, καὶ ἐξεχύθη τὰ ὕδατα.
καὶ στραφεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ Ἄσεβῆ καὶ παράνομε, τί σε
ἠδίκησαν οἱ λάκκοι καὶ ἐξεκένωσας αὐτούς; οὐ μὴ ἀπελεύσει
τὴν ὁδόν σου, καὶ ἀποξηρανθῆς ὡς τὴν βαῦδον ἥνπερ κατέχεις.
³ Καὶ πορευόμενος μετὰ μικρὸν πεσὼν ἀπέψυξε. καὶ ἰδόντα τὰ
παιδιά τὰ συμπαιζόντα αὐτῷ ἐθαύμασαν, καὶ ἀπελθόντα ἀπήγ-

1. ἐξ ἔθνους: ita Sinaiticus codex, sed codd. quattuor reliqui ἐξ ἔθνῶν.
Priora Ἀναγκαῖον usque ὁ κύρ. ἡμῶν Ἰησ. Χρ. cf. cum codicibus Parisiensi et
Vindobonensi.

II, 1. Cf. A II, 1.

2. 3. Cf. A III, 1—3.

βαῦδον ἐξ ἰτέας: A III, 1. κλάδον ἰτέας | Ἄσεβῆ: servavi codicis scriptu-
ram, quae eadem est in Dresd et Bonon. | ἀπελεύσει: h. l. in codice est ἀπε-
λεύσις, paullo infra ἀπελεύσει; hinc utroque loco - sei edendum videbatur.

γειλαν τῷ πατρὶ τοῦ τεθνεώτος. καὶ δραμῶν εὔρε τὸ παιδίον τεθνηκός· καὶ ἀπῆλθεν ἐγκαλῶν τῷ Ἰωσήφ.

CAPUT III.

¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐποίησεν ἐξ ἐκείνου τοῦ πηλοῦ στρουθία ἰβ· ἦν δὲ σάββατον. καὶ δραμῶν ἐν παιδίον ἀπῆγγειλε τῷ Ἰωσήφ λέγων Ἴδου τὸ παιδίον σου παίζει περὶ τὸ ρυάκιον, ποιήσας ἐκ τοῦ πηλοῦ στρουθία, ὃ οὐκ ἔξεστιν. ² Ὁ δὲ ἀκούσας ἐπορεύθη καὶ λέγει πρὸς τὸ παιδίον Ἰνα τί ταῦτα ποιεῖς, βεβηλώσας τὸ σάββατον; ὃ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ, ἀλλ' ἐμβλέψας ἐπὶ τὰ στρουθία λέγει Ὑπάγετε πετάσθητε καὶ μιμνήσκεσθέ μου ζῶντα. καὶ ἅμα τῷ λόγῳ πετασθέντα ἀνῆλθον εἰς τὸν ἀέραν. καὶ ἰδὼν Ἰωσήφ ἐθαύμασεν.

CAPUT IV.

¹ Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας διερχομένου τοῦ Ἰησοῦ μέσον τῆς πόλεως, παιδίον τι ρῦψαν λίθον κατ' αὐτοῦ ἐπληξεν αὐτοῦ τὸν ὤμον. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Οὐκ ἀπελεύσει τὴν ὁδόν σου. καὶ εὐθέως καταπεσὼν κἀκεῖνος ἀπέθανεν. οἱ δὲ τυχόντες ἐξεπλάγησαν λέγοντες Πόθεν τὸ παιδίον τοῦτό ἐστιν, ὅπως πᾶν ρῆμα ὃ λέγει ἔργον γίνεται ἔτοιμον; ² Ἀλλὰ κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἐγκάλουν πρὸς Ἰωσήφ λέγοντες Οὐκ δυνήσῃ μεθ' ἡμῶν οἰκεῖν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ· εἰ δὲ βούλη, δίδασκα τὸ παιδίον σου εὐλογεῖν καὶ μὴ καταραᾶσθαι· καὶ γὰρ τὰ παιδιά ἡμῶν θανατοῖ, καὶ πᾶν ὃ λέγει ἔργον γίνεται ἔτοιμον.

III, 1—2. Cf. A II, 2 sqq.

δραμῶν: in codice est δραμόν, sed statim post λέγων et ποιήσας. Eo vero magis δραμῶν edendum videbatur quoniam Sinaitici codicis scriba saepe o pro u posuit, quemadmodum antea habet σηματικῶς, ἐξελετόν, εὐδέος, πορευόμενος μ. μ. πεσόν, καὶ δραμόν εὔρε | ρυάκιον: in codice Sinaitico est ρυάκιον, quam ad formam recentiorem scriba recentior antiquiorem deduxisse videtur; in Dresdensi vero et Bonouisiensi aperto vitio ρήακον (i. e. ρυάκον) scriptum est.

2. Haec magis cum Parisiensi quam cum Dresdensi scriptura conveniunt.

ἀέραν: ita in codice scriptum est.

IV, 1. Cf. A IV, 1.

ἀπελεύσει: ita codex habet. Vide ad II, 2.

2. Cf. A IV, 2.

ἐγκάλουν: sic in codice est.

CAPUT V.

Καὶ καθίσας ὁ Ἰωσήφ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ἔστη τὸ παιδίον ἔμπροσθεν αὐτοῦ· καὶ κρατήσας αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὠτίου ἔθλιψε σφοδρῶς. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀτενίσας αὐτῷ εἶπεν Ἀρκιτόν σοί ἐστιν.

CAPUT VI.

¹ Τῇ δὲ ἐπαύριον κρατήσας αὐτοῦ τῆς χειρὸς ἤγαγε πρὸς τινα καθηγητήν, Ζακχαῖον ὀνόματι, καὶ φησι πρὸς αὐτὸν Λάβε τὸ παιδίον τοῦτο, καθηγητά, καὶ διδάξον γράμματα. καὶ φησιν ἐκεῖνος Παράδος μοι αὐτό, ἀδελφέ, κἀγὼ διδάξω τὴν γραφήν, καὶ πείσω εὐλογεῖν πάντας καὶ μὴ καταρᾶσθαι. ² Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ἐγέλασε καὶ φησι πρὸς αὐτούς Ὑμεῖς ἄ οἴδατε λέγετε, ἐγὼ δὲ πλείω ὕμῶν ἐπίσταμαι· πρὸ γὰρ τῶν αἰῶνων εἰμί. καὶ οἶδα πότε ἐγεννήθησαν οἱ πατέρες τῶν πατέρων ὑμῶν, καὶ ἐπίσταμαι πόσα ἔτη τῆς ζωῆς ὑμῶν. καὶ ἀκούσας τις ἐξεπλάγη. ³ Καὶ πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Θαυμάζετε ὅτι εἶπον ὑμῖν ὅτι οἶδα πόσα ἔτη τῆς ζωῆς ὑμῶν· ἀληθῶς οἶδα πότε ἐκτίσθη ὁ κόσμος. ἰδοὺ οὐ πιστεύετε μοι ἄρτι· ὅταν ἴδητε τὸν σταυρόν μου, τότε πιστεύσετε ὅτι ἀληθῆ λέγω. οἱ δὲ ἐξεπλήσσοντο ἀκούοντες ταῦτα.

CAPUT VII.

¹ Γράψας δὲ ὁ Ζακχαῖος τὴν ἀλφάβητον ἐβραϊστί, καὶ λέγει πρὸς αὐτόν Ἄλφα. καὶ φησιν τὸ παιδίον Ἄλφα. καὶ αὖθις ὁ διδάσκαλος Ἄλφα· καὶ τὸ παιδίον ὁμοίως. εἶτα πάλιν ὁ διδάσκαλος ἐκ τρίτου τὸ ἄλφα. τότε ἐμβλέψας ὁ Ἰησοῦς τῷ καθηγητῇ λέγει Σὺ τὸ ἄλφα μὴ εἰδὼς πῶς ἄλλον τὸ βῆτα διδάξεις· καὶ ἀρξάμενος τὸ παιδίον ἀπὸ τοῦ ἄλφα εἶπεν ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ

V. Cl. A V, 1--3, ubi multo plura nostris leguntur.

VI, 1. Cf. A VI, 1. 2.

2. 3. His quae respondeant A non habet. Sed cf. VIII, 1.

2. ἐξεπλάγη: in codice scriptum est ἐξεπλάγισεν.

3. Θαυμάζετε: de coniectura addidi, etsi ipsius scriptura codicis videtur ferri posse. Huc confer evang. Thom. latin. VI, 4. | πότε ἐκτίσθη: codex ὅτε ἐκτίσθη | πιστεύσετε: codex πιστεύσητε.

VII, 1. Cf. A VI. 3.

κβ γράμματα. ² Εἶτα καὶ αὐτὸς λέγει Ἄκουσον, διδάσκαλε, τὴν τάξιν τοῦ πρώτου γράμματος, καὶ γινῶθι πόσους προσόδους καὶ κανόνας ἔχει καὶ χαρακτηῖρας ξυνοὺς διαβαίνοντας συναγομένους. καὶ ἀκούσας ὁ Ζαχαῖος τὰς τοιαύτας προσηγορίας τοῦ ἐνὸς γράμματος, ἐκπλαγείς οὐκ εἶχεν ἀποκριθῆναι αὐτῷ, καὶ στραφεὶς λέγει τῷ Ἰωσήφ Ἀδελφέ, τὸ παιδίον τοῦτο ἀληθῶς οὐκ ἔστι γηγενές· ἄρον οὖν αὐτὸ ἀπ' ἐμοῦ.

CAPUT VIII.

¹ Μετὰ δὲ ταῦτα μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἦν ὁ Ἰησοῦς παίζων σὺν ἄλλοις παισὶν ἐπάνω διστέγου οἴκου. καὶ κατωθισθὲν ἐν παιδίον ὑπὸ ἄλλου κρημνιζόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἰδόντες οἱ συμπαίζοντες αὐτῷ παῖδες ἔφυγον, καὶ μόνος ὁ Ἰησοῦς ὑπελείφθη ἐστῶς ἐπάνω τοῦ στέγου οὗ κατεκρημνίσθη ὁ παῖς.
² Καὶ μαθόντες οἱ γονεῖς τοῦ τεθνηκότος παιδὸς ἔδραμον μετὰ κλαυθμοῦ, καὶ εὐρόντες τὸν μὲν παῖδα κατὰ γῆς νεκρὸν κείμενον, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀνωθεν ἐστῶτα, ὑπολαβόντες ὡς ὑπ' αὐτοῦ κατακρημνισθῆναι τὸν παῖδα, καὶ ἀτενίζοντες ὠνείδιζον αὐτόν.
³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν εὐθέως κατεπήδησεν ἀπὸ τοῦ διστέγου, καὶ ἔστη πρὸς κεφαλῆς τοῦ τεθνηκότος καὶ λέγει αὐτῷ Ζῆνον, εἰ ἐγὼ σε κατέβαλον; ἀνάστα καὶ εἰπέ. οὕτως γὰρ ἐκαλεῖτο ὁ παῖς. καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἀνέστη ὁ παῖς, καὶ προσκυνήσας τὸν Ἰησοῦν εἶπεν Κύριε, οὐ σύ με κατέβαλες, ἀλλὰ νεκρὸν ὄντα με ἐζώσας.

CAPUT IX.

¹ Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας σχίζων τις τῶν γειτόνων ξύλον

2. Cf. A VI, 4., ubi scripturam libri ratione critica restituere conati sumus. Sinaiticam vero scripturam intactam reliquimus, nisi quod ξυνοὺς et διαβαίνοντας pro ἐξυνοὺς (etiam Dresd codex l. l. ξυνοὺς, non ξυνοὺς, habet) et διαβένοντας edidimus.

VIII. Cf. A IX.

1. στέγου: videtur τὸ στέγον et τὸ διστέγον recentioribus pro τὸ στέγος ἢ στέγη placuisse. Etiam Dresd A IX, 2. habet ἀπὸ τοῦ στέγου.

2. τὸν παῖδα: ita h. l. codex.

3. Ζῆνον: in codice scriptum est ζῆνων.

IX. Cf. A X.

ἀπέτεμε τὴν βᾶσιν τοῦ ποδὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ πελέκουσ, καὶ ἔξαι-
 μος γεγονώς ἤμελλεν ἀπονήσκειν. ¹ Καὶ λαοῦ συνδεδραμηκότος
 πολλοῦ συνῆλθεν καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ. καὶ ἀψάμενος τοῦ πεπλη-
 γμένου ποδὸς τοῦ νεανίσκου, καὶ εὐθέως ἴασατο αὐτόν, καὶ
 φησιν αὐτῷ Ἀνάστα, σχίσον τὰ ξύλα σου. καὶ ἀναστάς προσε-
 κύνησεν αὐτόν, εὐχαριστῶν καὶ σχίζων τὰ ξύλα. ὁμοίως καὶ
 πάντες οἱ ὄντες ἐκεῖ θαυμάσαντες ἠὲχαρίστησαν αὐτῷ.

CAPUT X.

Γενομένου δὲ αὐτοῦ ἐτῶν ἕ, ἀπέστειλεν αὐτόν Μαριάμ ἡ
 μήτηρ αὐτοῦ κομίσαι ὕδωρ ἐκ τῆς πηγῆς. πορευόμενος δὲ συνε-
 τρίβη ἡ ὕδρια αὐτοῦ. καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ πηγῇ ἤπλωσε τὸν
 ἐπενδύτην αὐτοῦ καὶ ἀντλήσας ὕδωρ ἐκ τῆς πηγῆς ἐπλήσεν αὐ-
 τόν, καὶ λαβὼν ἀπίγγαγε τὸ ὕδωρ τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ἰδοῦσα δὲ
 ἐκείνη ἐξεπλάγη, καὶ περιπλακεῖσα κατεφίλει αὐτόν.

CAPUT XI.

¹ Φθάσας δὲ τὸ ὀγδόον τῆς ἡλικίας ἔτος, προσετάγη ὁ
 Ἰωσήφ ὑπὸ τινος πλευσίου κράββατον οἰκοδομηῆσαι αὐτῷ· τέκτων
 γάρ ἦν. καὶ ἐξελθὼν ἐν τῷ ἀγρῷ πρὸς συλλογὴν ξύλων, συνῆλ-
 θεν αὐτῷ καὶ ὁ Ἰησοῦς. καὶ κόψας δύο ξύλα καὶ πελεκίσας τὸ
 ἕν ἐθηκεν πλησίον τοῦ ἄλλου, καὶ μετρήσας εὗρεν αὐτὸ κολοβώ-
 τερον, καὶ ἰδὼν ἐλυπήθη, καὶ ἐζήτηε εὐρεῖν ἕτερον. ² Ἰδὼν δὲ
 ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ (ὅτι τὰ δύο ταῦτα ὁμοῦ πρὸς ἰσότητα ἀμ-
 φοτέρων προτομῶν. καὶ διαπορούμενος ὁ Ἰωσήφ περὶ τούτου,
 τί βούληται τὸ παιδίον, ἐποίησεν τὸ προσταχθέν. καὶ λέγει
 αὐτῷ πάλιν Κράτησον ἰσχυρῶς τὸ κολοβὸν ξύλον. καὶ θαυμάζων
 ὁ Ἰωσήφ ἐκράτησεν αὐτό. τότε κρατήσας καὶ ὁ Ἰησοῦς τὸ
 ἕτερον ἄκρον εἴλκυσεν αὐτοῦ τὴν ἄλλην προτομὴν· ἐποίησεν
 κάκεινο ἴσον τοῦ ἄλλου ξύλου, καὶ φησι πρὸς τὸν Ἰωσήφ Μηκέτι

1. πελέκουσ: codex πέλεκος.

X. Cf. A XI.

XI, 1. 2. Cf. A XIII.

1. προσετάγη: codex προσεγάγη.

2. ἐκράτησεν αὐτό: codex ἐκρ. αὐτόν, item infra ἐποίησεν κάκεινον | εἴλ-
 κυσεν: codex ἤλκυσεν.

λυποῦ, ἀλλὰ ποίει ἀκωλύτως τὸ ἔργον σου. καὶ ἰδὼν ἐκεῖνος
 ὑπερεθαύμασεν, καὶ λέγει καθ' ἑαυτόν Μακάριός εἰμι ἐγώ, ὅτι
 τοιοῦτον παιδά μοι ἔδωκεν ὁ θεός. ³ Ἀπελθόντων δὲ ἐν τῇ πόλει
 διηγήσατο τῇ Μαριάμ ὁ Ἰωσήφ. ἐκεῖνη δὲ ἀκούσασά τε καὶ
 βλέπουσα τὰ παράδοξα μεγαλεῖα τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἔχαιρεν, δοξά-
 ζουσα αὐτὸν σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἀγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ
 καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

---

3. Haec A XIII. non habentur.

μεγαλεῖα: codex μεγάλα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΕΠΙ ΠΟΝΤΙΟΥ ΠΙΛΑΤΟΥ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἐγὼ Ἀνανίας προτίκτωρ ἀπὸ ἐπάρχων, τυγχάνων νομομαθῆς, ἐκ τῶν θειῶν γραφῶν ἐπέργων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστει προσελθὼν, καταξιωθείς δὲ καὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος· ἐρευνήσας δὲ καὶ τὰ ὑπομνήματα τὰ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκαῖνον πραχθέντα ἐπὶ τοῦ δεσπότητος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἃ κατέθεντο οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ταῦτα εὔρον τὰ ὑπομνήματα ἐν ἑβραϊκοῖς γράμμασιν, καὶ θεοῦ εὐδοκίᾳ μεθερμήνευσα γράμμασιν ἑλληνικοῖς εἰς ἐπίγνωσιν πάντων τῶν ἐπικαλουμένων τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς

* Ita titulum habent FH .. G τὰ ὑπομνήματα τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ .. C ὑπομνήματα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἃ ἐπράχθησαν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου ἡγεμονεύοντος τῆς Ἰουδαίας .. Coptus *Commentarii Salvatoris conscripti sub Pontio Pilato praeside* .. A ὑπομνήματα τῶν πραχθέντων εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου ἡγεμόνος συγγραφέντα ὑπὸ Νικοδήμου ἄρχοντος συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων γράμμασιν ἑβραϊκοῖς .. E ὑπομνήματα πραχθέντα (codex πραχθέντα) περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ἰουδαίας, ἅπερ αὐτὸς ὁ Πιλάτος (hoc accentu codex) ἐξέπεμψεν διὰ ἰδίας ἀναφορᾶς Αὐγούστῳ Καίσαρι ἐν τῇ Ῥώμῃ .. D ὑπόμνημα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ [ἱστορία?] εἰς τὴν ἀποκαθάρσιν αὐτοῦ συγγραφείσα παρὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου.

Prologum istum solus habet codex C; non habent ADEFGH: hiat B. Praeterea vero invenitur etiam in Copto interprete, item in Latinorum codicibus nonnullis, quos ad latinum textum vide.

προτίκτωρ: ita codex; Birch edidit προτεκτωρ | τυγχάνων: Thilo cum praecedentibus coniunxit. Idem post γραφῶν interpunxit. | ἐπέργων: codex ἐπέγνω (Birch ἐπίγνω) | καταξιωθείς: codex κατηξιωθείς | κατέθεντο: codex ἔοντο | εὔρον: codex ἐρώ (Birch εἶρω) | μεθερμήνευσα: sic corrigendum videbatur pro

βασιλείας τοῦ δεσπότη τοῦ ἡμῶν Φλαβίου Θεοδοσίου, ἔτους ἑπτακαιδεκάτου, καὶ Φλαβίου Οὐαλεντινιανοῦ τὸ ἕκτον, ἐν Ἰνδικτιῶνι θ'.

Πάντες οὖν ὅσοι ἀναγινώσκετε καὶ μεταβάλλετε εἰς ἕτερα βιβλία, μνημονεύετε μου καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα ἔλεός μοι γένηται ὁ θεὸς καὶ ἰλάσῃται ταῖς ἀμαρτίας μου ἃς ἤμαρτον εἰς αὐτόν.

Εἰρήνη τοῖς ἀναγινώσκουσι καὶ τοῖς ἀκούουσι καὶ τοῖς οἰκέταις αὐτῶν. ἀμήν.

Ἐν ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος βασιλέως Ῥωμαίων, καὶ Ἡρώδου βασιλέως τῆς Γαλιλαίας, ἐν

μεθερμηνεύσας quod in codice est | τὸ ἕκτον: codex τοῦ ἕκτου, unde Thilo τοῦ ἕκτου edidit. Videtur Valentinianus tum sextum consul fuisse dici. Ceterum numerum ἑπτακαιδεκάτου confirmat Coptus, sed pro τὸ ἕκτον habet quintum. Latius vero pro priore annum decimum octavum, et pro Οὐαλεντινιανοῦ τὸ ἕκτον habet Valentiniano Augusto.

καὶ μεταβάλλετε: καὶ in codice excidit | καὶ εὐχεσθε: ita potius scribebatur videbatur quam εὐχ. καί, quemadmodum in codice est.

τ. οἰκέτ. αὐτῶν: ita legendum videtur quemadmodum Coptus habet eorumque domui universae. Birch ex ipso codice hauserat αὐτῶν, sed Thilo ibidem αὐτοῦ legit nec id („servus dei“) reiciendum putat.

Hanc temporis notam actibus praefigunt ACEG, item D. Praetereunt FH. Rursus hiat B. Eandem verò etiam Coptus et Latinorum aliquot codices tenent.

Ἐν (pro eo Birch edidit Ἐγένετο) ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ cum CG. Eundem annum agnoscunt Clem. Alex. Strom. I. p. 147. Tertull. adv. Iud. 8. August. civ. dei 18, 54. Lactant. institut. 4, 10. . . DE ἐν ἔτει ὀκτωκαιδεκάτῳ. Hunc annum tuentur Hieronymus et Cedrenus ex Eusebii (vide post) ut sibi videntur auctoritate . . . Latinorum codd. Eins. Flor. Fabric. in anno XVIII. Quem annum confirmat ni fallor Coptus, in quo ante nono excidisse videtur decimo. Accedunt versiones veteres Germanicae, Anglosaxonicae, Francogallicae. Eandem computationem praevit Eusebius in chron. armen. II. p. 264. (cf. etiam Syncell. chronogr. p. 324. Niceph. hist. eccl. 1, 40., quamquam Hieronymus vertit XVIII., adstipulante post Cedreno, i. e. τῆ pro εἶ.) . . . A ἐν ἔτει δεκάτῳ. Item lat. cod. Cons. In utroque excidisse videtur alter numerus . . . denique Iul. Afric. (Reliq. sacr. ed. Routh. II, p. 187.) annum Tiberii XVI. tuetur. | ἡγεμονίας cum CDEG . . . A βασιλείας | βασιλέως Ῥωμαίων cum EG, item Copto et Latino . . . C καὶ βασιλ. Ῥωμ. . . A τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς . . . D om | καὶ Ἡρώδου (C add τοῦ, non item AG) βασιλέως τῆς Γαλιλαίας (cum G et [Γαλιλαίας habet] C, item Copto et Latino; A τῆς Ἰου-

ἐνεακαιδεκάτῳ ἔτει τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, τῇ πρὸ ὀκτώ καλανδῶν Ἀπριλλίων. ἥτις ἐστὶν εἰκάς πέμπτη Μαρτίου. ἐν ὑπατεία Ῥούφου καὶ Ῥουβελλίωνος, ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς διακοσιοστῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος, ἐπὶ ἀρχιερέως τῶν Ἰουδαίων Ἰωσήπου τοῦ Καϊάφα.

δαίαις) . . D βασιλεύοντος Ἡρώδου τῆς Ἰουδαίας, E καὶ Ἡρώδου τοῦ υἱοῦ Ἡρώδου τῆς Ἰουδαίας | ἐν (cum CG; praetermittunt AE) ἐνεακαιδεκ. (A ἐνακαιδεκ.) ἔτει (haec ante ἐνεακαιδ. ponunt C [habet τη] G: iidem ante τῆς ἀρχῆς addunt ἐπὶ) τῆς ἀρχ. αὐτοῦ . . D om | τῇ πρὸ ὀκτώ καλανδῶν Ἀπριλλίων (haec cum G et [omisso Ἀπριλλ.] A; C τῇ ὀγδῷ Ἀπριλλίῳ), ἥτις ἐστὶν εἰκάς (ita A et [νίκας] G; C ἡκάδης) πέμπτη Μαρτίου (ita G, item [Μαρτίῳ] C; A τοῦ Μαρτίου μηνός) . . eadem apud Latinos habentur; item in Copto quamquam τῇ usque Ἀπριλλίων non exprimit . . DE om. Nostram actorum Pilati lectionem iam notarunt Eriphanias (haec. L. Quartodecim. 1. ἀπὸ τῶν ἄκτων δὲ δὲν Πιλάτου αὐχεῖσθαι τὴν ἀκριβεῖαν εὐαγγέλιον, ἐν οἷς ἐμφέρεται τῇ πρὸ ὀκτώ καλανδῶν Ἀπριλλίων τὸν σωτήρα πεπονημέναι.) et auctor (Chrysostomus?) homil. 8. in pascha (τὰ γὰρ ὑπομνήματα τὰ ὑπὸ Πιλάτου πραχθέντα καὶ τὴν προδεσμίαν περιέχει τοῦ πάσχα. ἱστορεῖται οὖν ὅτι τῇ πρὸ ὀκτώ καλανδῶν Ἀπριλλίων ἔπαθεν ὁ σωτήρ.). Sed Eriphanias testatur etiam in aliis actorum Pilati exemplis pro die VIII. se invenisse diem XV. Eundem vero diem octavum ante Calend. April. confirmant locis laudatis Clem. Alex., Tertull., Augustinus. Contra Graecorum Menaea diem Martii XXIII. tenent, ad quos accedit Lactantius l. l. Denique Eriphan. haec. LI. Alogor. 23. est πάσχει ὁ σωτήρ ἐν τῷ πρὸ γ' καλανδῶν Ἀπριλλίων. | ἐν ὑπατεία (ita A; C ἐν ὑπατίῳ, G ἐν ὑπατίῳ) Ῥούφου (ita A; G Ῥόφου; C Ἀρουφίνου, nisi forte est ἐν ὑπατίῳ ῤουφίνου) καὶ Ῥουβελλίωνος (A Ῥουβελίωνος sic; G Ῥουβελιανῶ, C Ῥουβιλεόνου) . . D ἐπὶ ὑπάτου Βικεντιανοῦ („quo nomine recentiores Graeci Romanum designant cuius proprium nomen ignorat“) . . E om. Sed cum lectione nostra consentit etiam Coptus: *consulatu Rufi et Rubellionis*. Item fere Latini, nisi quod *Rufini* pro *Rufi* habent. Praeterea cf. Eriphan. haec. LI. Alogor. 23. (ὑπατεία Ῥούφου καὶ Ῥουβελλίωνος), qui aequae ac *Fasti Siculi Rufini et Rubellionem* (Fast. Sic. *Rubellinum*) consules a consulatu *duorum Geminorum* (τῶν δύο Γεμινῶν) distinguit. Aliter Tertull. l. l. (*passio perfecta est -- consulibus Rubellio-Gemino et Rufio* [Fufio?] *Gemino*). Quam Tertulliani sententiam confirmat Tacit. annal. V, 1. ubi est *Rubellio et Fufio consulibus, quorum utrique Geminus cognomen erat.* | ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς διακ. δευτ. (E τῆς αὐτῆς pro τ. δ. δ.) ὀλυμπ. cum ACG, item E (D haec omnia om). Consentit Coptus, nisi quod *δευτέρας* praetermittit; item Latini. Iulio Africano pro *quarto* eiusdem Olympiadis anno placuit *secundus*, cf. Routh Reliq. sacr. II. p. 188. Memorabile vero est mirabilem solis defectionem a Phlegonte narratam in eundem annum incidisse tradi; cf. Euseb. Chron. armen. II. p. 265. et idem in Syncelli chronogr. p. 324.: pro τῷ δέ enim omnino τῷ δ', adstipulante Hieronymo interprete, legendum est, ita ut scripserit ex Phlegonte Eusebius τῷ δ' ἔτει τῆς σβ' ὀλυμπιάδος ἐγένετο ἔκλειψις ἡλίου μεγίστη τῶν ἐγνωρισμένων πρότερον. | ἐπὶ cum ADEG; item Copt et Lat. . . C καὶ ἐπὶ | ἀρχιερέως cum ACG . . DE ἀρχιερέων | Ἰωσήπου τοῦ Καϊάφα cum A; item Ἰωσήπου (D - (ἱ)που) καὶ Καϊάφα DG. Nec aliter (vel cum A vel cum DG faciunt) Copt et Latt. . . C nil nisi

“Ὅσα μετὰ τὸν σταυρὸν καὶ τὸ πάθος τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος θεοῦ γράμμασιν ἑβραϊκοῖς ἱστορήσας
Νικόδημος ἔγραψε καὶ τοῖς μετέπειτα κατέλιπεν. ὧδέ πως ἔχει.

CAPUT I.

¹ Συμβούλιον γὰρ ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμμα-
τεῖς, Ἄννας καὶ Καϊάφας καὶ Σήμεως καὶ Δαθαῆς καὶ Γαμα-
λιήλ, Ἰούδας. Λευὶς καὶ Νεφθαλεὶμ, Ἀλέξανδρος καὶ Ἰάειρος

Καϊάφα . . E Ἄννα καὶ Καϊάφα. Praeterea lectionem codicis A confirmant Io-
seph. antiqq. iud. 18, 4. 3. et Euseb. hist. eccl. 1, 10. testantes plenum il-
lius pontificis nomen Ἰούσπος ὁ Καϊάφας fuisse.

“Ὅσα μετὰ usque ὧδέ πως ἔχει: ita prorsus A . . CEG καὶ ὅσα μετὰ τὸν
σταυρὸν καὶ τὸ πάθος τοῦ κυρίου (CG κυρίου, E Ἰησοῦ), tum G pergit ἱστο-
ρήσας Νικόδημος παρέδωκεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰουδαίοις, συνέτα-
ξεν δὲ αὐτὸς Νικόδημος γράμμασιν ἑβραϊκοῖς: C pergit ἱστορήσας Νικόδημος καὶ
παρέδωκε τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰουδαίοις: συνέταξεν δὲ ὁ αὐτὸς Νικό-
δημος γράμμασιν ἑβραϊκοῖς: E pergit ἱστορήσας Νικόδημος τὰ πεπραγμένα τοῖς
Ἰουδαίοις καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν, συνέταξεν δὲ αὐτὸς Νικόδημος γράμμασιν ἑβραϊκοῖς
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις σταυρωθέντος τοῦ Ἰησοῦ καὶ Ποντίου Πιλάτου ἡγεμο-
νεύοντος τῆς τε Παλαιστίνης καὶ τῆς Φοινίκης . . D haec tantum habet eaque
praecedentibus annexa: ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσταυρώθη . . Coptus:
quae habet, ea satis corrupta esse videntur: *alque hi omnes fuerunt itae crucifi-
xionem et ea quae contigerunt domino nostro Iesu Christo. Nicodemus postea dux
Iudaeorum perquisivit ea quae summi sacerdotis et reliqui Iudaei gesserunt sese Chri-
sto opponentes. Porro Nicodemus ea omnia scripsit ut memoriae mandarentur litteris
hebraeis hoc modo . . .* de Latinis ad codicem A prope accedit Fabric *quanta post
crucem et passionem domini historialus est Nicodemus litteris hebraicis.* Porro Flor
(similiterque Eins et Cois) *et quanta post -- Nicodemus acta a principibus sacer-
dotum [et] reliquis Iudaeis, mandavit ipse Nicodemus litteris hebraice.*

I, 1. Συμβούλιον -- γραμματεῖς cum A . . FH Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
συμβούλιον ποιήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι . . CDG nil eiusmodi nominibus sequentibus
praemittunt, nec magis codices latini, nisi quod Fabric post Annas addit enim . .
Copt. *Sequentes quorum nomina sunt* | Ἄννας κ. Καϊάφας (G Καϊάφας) cum ACDG,
Copto et Latinis . . FH nec haec nec reliqua nomina habent | καὶ Σήμεως καὶ
Δαθαῆς cum A . . G κ. Σουμνη κ. Δοθαῖ, Copt et Summis et Dothaim . . C κ.
Νουμης κ. Δοθαῖ . . D καὶ Συμεών, altero omisso . . Latini plerique et (alii om)
Summas (Somne, Summe, Symeon) et (alii om) Datam (Dathan): duo vero codd.
Vat, item Venetus summi sacerdotes et doctores, item Ambr et alii summi sacer-
dotes, *Datam videlicet* | καὶ Γαμαλιήλ cum G et Copto; item omisso καὶ C;
item vel addito vel omisso καὶ Latini . . AD om | Ἰούδας Coptus (item Ambr)
et Iudas | Λευὶς cum CD (Λεβίς) G, item (Luis) Copt (Copt et aliquot codd.
lat. praeposunt et) . . A Λευί, item plerique codd. lat. (unus Heyleb, idque ante
Iudas positum) | καὶ (cum A Copt et aliquot codd. lat.; G aliique om) Νεφθα-
λεὶμ (-λήμ, -λήμ) | Ἀλέξανδρος cum ADG Copto et Latinis plerisque (sed
Vatt et Ven Androsen) . . C om | καὶ (C Vatt om) Ἰάειρος (G Ἰακρος, Copt

καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Ἰουδαίων ἤλθον πρὸς Πιλάτον κατηγοροῦντες τοῦ Ἰησοῦ περὶ πολλῶν πράξεων, λέγοντες Τούτον οἴδαμεν ὄντα υἷόν Ἰωσήφ τοῦ τέκτονος ἀπὸ Μαρίας γεννηθέντα, καὶ λέγει ἑαυτὸν εἶναι υἷόν θεοῦ καὶ βασιλέα· ἀλλὰ καὶ τὰ σάββατα βεβηλοῖ, καὶ τὸν πάτριον νόμον ἡμῶν βούλεται καταλύσαι. λέγει ὁ Πιλάτος Καὶ τίνα ἐστὶν ἃ πράττει καὶ βούλεται καταλύσαι; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Νόμον ἔχομεν ἐν σαββάτῳ μὴ θεραπεύσαι τινα· οὗτος δὲ χωλοὺς καὶ κυρτοὺς ξηροὺς τε καὶ τυφλοὺς καὶ παραλυτικοὺς κωφοὺς καὶ δαιμονιζομένους ἐθεράπευσεν ἐν σαβ-
hethius) cum CG Copt Ven Vatt .. A καὶ Ἑρμηλιος, D καὶ Ἰωσήπος, plures Latini et Syrus (*Cyrus*).

In recensione B haec nomina sic leguntur: -- ἤλθον ἐκ τῶν Ἰουδαίων πρὸς αὐτοὺς (i. e. ad Annam et Caiapham) ἀρχιερεῖς Ἰούδας, Λευί, Νεφθαλεμ, Ἀλέξανδρος, Σύρος.

οἱ λοιπ. τῶν Ἰουδαίων cum CDG, item (*reliqui Iudaeorum*) Flor Eins .. A (item ut videtur Copt et plerique codd. lat.) οἱ λ. Ἰουδαῖοι | ἤλθον cum A Copto et Latinis .. CDG ὅτινες ἤλθον | πρὸς Πιλάτον: solus C praem κατ' ἰδίαν | κατηγορ. τοῦ Ἰησοῦ cum A, item (*accus. dominium nostrum Iesum Christum*) Copt Vatt Ven .. CDG multique codd. lat. κατὰ τοῦ Ἰησοῦ κατηγορ. αὐτόν (G αὐτοῦ) | περὶ πολλ. πράξ. cum AG, item *de (in) multis* Vatt Ven .. Copt om .. CD aliique codd lat. add κακῶν | Τούτον: G (item Vatt Ambr) add τὸν Ἰησοῦν .. Copt *Iesum*, omisso τοῦτον | G εἴδαμεν | ὄντα υἷόν cum A .. G υἷόν, Latini *filium* .. C εἶναι αὐτὸν υἷόν .. D ὀνομαζόμενον υἷόν .. Copt *esse filium* | ἀπὸ Μαρίας γεννηθ. cum CG Copto et Latinis .. A καὶ Μαρίας .. D καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μαρίαμ | ἑαυτὸν εἶναι υἷόν θεοῦ καὶ βασιλέα cum CDG, item *se esse dei filium et regem* Copt, item *se esse filium dei et regem* Eins aliique .. A υἷόν θεοῦ ἑαυτὸν καὶ βασιλέα εἶναι | ἀλλὰ (Copt Cors om) καὶ τὰ σάββ. βεβ. cum A Copt Cors .. CDG (item Latini) praem οὐ μόνον δὲ (plerique Latini *Et non solum*, Eins *Non solum*) τοῦτο (G om; Fabric add *dicit*) | πάτριον cum AC .. DG πατρίων | νόμον ἡμῶν cum A Copto et Latinis .. CDG om ἡμῶν | λέγει (G et codd. aliquot lat. add αὐτοῖς) ὁ Πιλ. Καὶ (C et Latini om) τίνα (ita G et Latini; A T!) ἐστὶν ἃ (A ὅ) πράττ. καὶ βούλ. καταλ. (κ. β. κατ. cum G et Latinis plurimis; A Flor om) cum GA Vatt Ven Flor etc .. C om, item Copt (transiluerit ab altero καταλύσαι ad alterum) .. D haec cum aliis pluribus (usque dum sequitur Ἀξιοῦμεν) om | λέγουσιν (G Copt Latini add αὐτῷ) οἱ Ἰουδαῖοι cum AG Copt Latt .. C om | Νόμον .. C Καὶ γὰρ νόμον | θεραπεύσαι cum C Copt Latt, item *θεραπεύεσθαι* G .. A ἐργάζεσθαι | χωλοὺς (*claudos*) primo loco habent ACG Copt Latt; sed in iis qui sequuntur magna est lectionis varietas: κυρτοὺς (*gibbosos*) et A et uterque Vaticanus secundo loco habent: ξηροὺς plane non habent nisi A, contra reliqui λεπροὺς varie positos addunt κωφοὺς cum A etiam Coptus commemorat, non item reliqui. Secuti igitur in his sumus prae ceteris codicem A (perperam is apud Thil. dicitur χωλοῖς etc habere). Reliqui vero sic: C χωλοὺς καὶ παραλυτικοὺς καὶ τυφλοὺς καὶ κυρτοὺς καὶ λεπροὺς καὶ δαιμονιζομένους: G χωλ. κ. τυφλ. κ. κυρτ. κ. παραλυτ. κ. λεπροὺς (sic) κ. δαιμονιζομένους: Copt *claudos et leprosos et omnes infirmos et*

βάτω ἀπὸ κακῶν πράξεων. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος Ποίων κακῶν πράξεων; λέγουσιν αὐτῷ Γόης ἐστίν, καὶ ἐν Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, καὶ πάντα αὐτῷ ὑποτάσσεται. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος Τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια, ἀλλ' ἐν θεῷ τῷ Ἀσκληπιῷ.

² Λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Ἄξιόν μιν τὸ σὸν μέγεθος ὥστε αὐτὸν παραστῆναι τῷ βήματί σου καὶ ἀκουσθῆναι. καὶ προσκαλεσάμενος αὐτούς ὁ Πιλάτος λέγει Εἴπατέ μοι ὅτι πῶς δύναμαι ἐγὼ ἡγεμῶν ὢν βασιλέα ἐξετάσαι; λέγουσιν αὐτῷ Ἡμεῖς οὐ λέγομεν βασιλέα αὐτὸν εἶναι, ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτὸν λέγει. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Πιλάτος τὸν κούρσωρα λέγει αὐτῷ Μετὰ

a daemone vexatos et surdos et mutos: Eins claudos et surdos, curvos et paralyticos, coecos et leprosos et daemoniacos: Vatt claudos et gibbosos, caecos, paralyticos, leprosos, daemoniosos et lunaticos. (Ceteros latinis codd. vide ad latinum actorum Pilati textum.) | λέγει αὐτ. ὁ Πιλ. Π. κ. πράξεων; λέγ. αὐτῷ cum G Copt Latt .. AC om | Γόης cum G Latt (Copt om Γόης ἐστ. καὶ) .. A ὅτι γόης, C καὶ γόης | ἐν (G add τῷ) Βεελζεβ. (G Βελζεβ.) ἄρχ. τ. δαίμ. cum AG Copt Latt .. C ἐν Βεελζ. (omissis ἄρχ. τ. δαίμ.) | καὶ πάντα cum AG .. C κ. τὰ πά. | G om αὐτῷ | Τοῦτο οὐκ ἔστ. cum AC Copt Latt .. GE Οὐκ ἔστιν (ἔστι) δυνατόν | ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ: A om πνεύματι | τὰ (cum GE; C om) δαιμόνια: A om | ἀλλ' ἐν θε. τῷ (ita A; C om) Ἀσκληπιῷ cum AC, item Flor .. Copt et multi codd. lat. sed in virtute (nomine) dei .. G (item ut videtur E) om

2. τῷ Πιλάτῳ: G Copt om | τὸ σὸν μέγεθος cum AD Copt Vatt Cors .. CG Eins Fabric τὸ ὑμέτερον μέγεθος, item E τοῦ ὑμετέρου κράτους | ὥστε αὐτ. παραστῆναι (E παρασταθῆναι) τῷ βήμ. σου κ. ἀκουσθ. cum CGE Copt Latt .. D ὥστε αὐτ. παραστῆναι ἐπὶ τοῦ βήματός σου καὶ ἐρωτησθῆναι παρὰ σοῦ .. A ὥστε εἰσελθεῖν σε εἰς τὸ πραιτώριον καὶ ἐρωτῆσαι αὐτόν. ἦν γὰρ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὸ ὄχλον ἔξω ἐστηκώς. | καὶ προσκαλ. αὐτ. ὁ Πιλ. (A προσκ. δὲ ὁ Πιλ. τοὺς Ἰουδαίους) λέγει (C add αὐτοῖς) Εἴπατέ μοι ὅτι (cum C; AEG om) πῶς δύμ. ἐγὼ ἡγ. ὢν (G om) βασιλ. ἐξετάσαι (ἐξέτ. cum CEG; A ἐμαυτὸν λέγειν) cum ACEG .. D ἀπεκρίθη ὁ Πιλ. καὶ εἶπε τοῖς Ἰουδαίοις Πῶς δύνασθε (?) τὸν βασιλέα ὑμῶν ἐξετάσαι .. Copt Respondit Pilatus Dicite mihi, nonne opus erit miltare ducem ad quaerendum regem. Item Flor Vatt Advocans ad se Pilatus Iudaeos Dicite mihi, quomodo possum ego dum praeses sum (Vatt cum sim praeses) regem interrogare .. plures alii latini codd. haec non habent, neque magis habet textus B actorum. | λέγουσιν αὐτῷ (D add οἱ Ἰουδαῖοι) Ἡμ. οὐ λέγ. βασιλ. αὐτὸν (G αὐτ. βασι.) εἶναι, ἀλλ' αὐτὸς (G om) ἑαυτ. λέγει (D Copt om εἶναι usque λέγει) cum CDEG Copt Flor Vatt .. A (ex omissione eorum quae interposita sunt ortum videtur illud ἐμαυτὸν λέγειν, quod iste codex pro ἐξετάσαι habet) om. Item om codd. lat. multi. | προσκαλ. δὲ (G τότε προσκ., CE καὶ προσκ.) ὁ Πιλ. cum CDEG Flor Eins Fabr; item Vatt Advocans itaque Pilatus, et Copt Quare Pilatus accersivit .. A προσκαλ. δὲ καὶ (om ὁ Πιλ.) | τὸν κούρσωρα cum AC (item FH) .. EG κούρσωρα, D τινὰ κούρσωρα | Μετὰ ἐπιεικ. ἀχθ. ὁ Ἰησ. cum ACEG.

ἐπεικειάς ἀθήτω ὁ Ἰησοῦς. ἐκβάς δὲ ὁ κούρσωρ καὶ γνωρίσας αὐτὸν προσεκύνησεν, καὶ λαβὼν τὸ καθάπλωμα τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤπλωσεν χαμαὶ καὶ λέγει αὐτῷ Κύριε, ὧδε περιπάτησον καὶ εἰσελθε, ὅτι καλεῖ σε ὁ ἡγεμῶν. Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ὁ ἐποίησεν ὁ κούρσωρ, κατέκραξαν τοῦ Πιλάτου λέγοντες Διὰ τί ὑπὸ πραικῶνος αὐτὸν οὐκ ἐκέλευσας εἰσελθεῖν ἀλλ' ὑπὸ κούρσωρος; καὶ γὰρ ὁ κούρσωρ θεασάμενος αὐτὸν προσεκύνησε, καὶ τὸ φακεῶλιον αὐτοῦ ἤπλωσε χαμαὶ καὶ ὡς βασιλέα αὐτὸν περιπατήσαι πεποίηκεν.

³ Ὁ δὲ Πιλάτος μετακαλεσάμενος τὸν κούρσωρα λέγει αὐτῷ Τί τοῦτο ἐποίησας, καὶ ἤπλωσας τὸ φακεῶλιόν σου ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπ' αὐτῷ περιπατήσαι πεποίηκας τὸν Ἰησοῦν; λέγει

item Copt (*Introduc mihi Iesum quieto modo*) et Latt . . D add ὧδε | ἐκβάς cum CD . . AE ἐξελθῶν | γνωρίσ. αὐτὸν προσεκύνησεν cum A Eins Fabr, item addito αὐτῷ CD . . E Copt γνωρ. τὸν Ἰησοῦν προσεκ. αὐτῷ | καὶ λαβὼν cum A, item (*tollens*) Vatt Ven: D καὶ ἐκβαλῶν . . CE καὶ ἔλαβε | τὸ καθάπλωμα (ita A; C κατὰπλ.) cum AC . . DE τὸ φακεῶλιον, item FH (*de utroque .vide ad huius sectionis finem*) τὸ φακιάλ. Latini *fasciale* | τῆς χειρ. αὐτοῦ cum AC . . D αὐτοῦ . . FH ὁ κατεῖχεν εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, item Latini . . E ὁ κατεῖχε κατὰ τὴν τάξιν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ | ἤπλωσε χαμαὶ cum AD et Latinis . . FH ἤπλ. αὐτῷ χαμ., CE καὶ ἤπλωσεν αὐτὸ χαμ. | κ. λέγει (FH εἶπεν) αὐτῷ cum AFH . . C etc κ. λέγ. τῷ Ἰησοῦ | Κύριε . . E add μου | ὧδε περιπ. καὶ εἰσελθε cum C Eins Fabr aliisque latinis codd . . A Vatt add εἰς τὸ πραιτώριον, item E ἐπὶ τοῦ βήματος . . D ἐνταῦθα περιπάτησον . . FH om | ὅτι cum AD Latt . . reliqui om | ὁ ἐποίησεν ὁ κούρσωρ: D add ὅτι προσεκύνησε τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸ φακεῶλιον αὐτοῦ ἤπλωσε | κατέκραξαν: A ζήλου πληροῦντες κατέκραζον | τοῦ Πιλάτου (C τῷ Πιλάτῳ) . . D αὐτοῦ, sed pergit ἐπὶ τὸν Πιλάτον λέγοντες | Διὰ τί ὑπὸ πραικῶνος (cod. πρέκ.) αὐτ. οὐκ ἐκέλευσας (item E) εἰσελθ. ἀλλ' ὑπὸ κούρσωρος cum A, item Latinis . . C Διὰ τί ὑπὸ πρεσπόκονα (πρεπόκονα? alii πραικῶνα) α. ο. ἐκάλεσας ἐλθεῖν ἀλλ' ὑπὸ κούρσωρα . . D Διὰ τί οὕτως ἐκέλευσας αὐτὸν μετὰ τιμῆς εἰσελθεῖν . . FH om Ἰδόντες δὲ -- ὑπὸ κούρσωρα | καὶ γὰρ ὁ κούρσωρ θεασάμενος -- περιπατήσαι πεποίηκεν cum A. Similiter E et Latini . . C alique om

Codices FH, quos passim iam adhibuimus, has duas sectiones sic exhibent: Ἐν ταῖς ἡμεραῖς ἐκεῖνας συμβούλιον ποιήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι προσῆλθον πρὸς Πιλάτον (hoc accentu uterque codex) τὸν ἡγεμόνα, κρατῶντες καὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ παρεδῶκαν αὐτὸν αὐτῷ. ὁ δὲ ἡγεμῶν παραλαβὼν αὐτὸν κατέκλεισεν, καὶ βουλόμενος αὐτὸν ἀνακρίτων παρόντων καὶ τῶν Ἰουδαίων, ἀπέστειλεν τὸν κούρσωρα αὐτοῦ ἀγαγεῖν αὐτόν. ὁ δὲ κούρσωρ αὐτὸν θεασάμενος προσεκύνησεν αὐτόν, καὶ τὸ φακιάλιον αὐτοῦ κατεῖχεν εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἤπλωσεν αὐτῷ χαμαὶ καὶ εἶπεν αὐτῷ Κύριε, καλεῖ σε ὁ ἡγεμῶν.

3. μετακαλεσάμενος cum CF etc . . A προσκαλ. | καὶ ἤπλωσας τὸ φακεῶλιον -- τὸν Ἰησοῦν cum A. Similiter Ven *et honorasti Iesum qui dicitur Christus* . . Evang. apocr. ed. Tischendorf.

αὐτῷ ὁ κούρσωρ Κύριε ἡγεμών, ὅτε με ἀπέστειλας εἰς Ἱερουσόλυμα πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, εἶδον αὐτὸν καθήμενον ἐπὶ ὄνου, καὶ οἱ παῖδες τῶν Ἑβραίων κλάδους κατεῖχον ἐν ταῖς χερσίν αὐτῶν καὶ ἔκραζον, ἄλλοι δὲ ὑπεστρώννουν τὰ ἱμάτια αὐτῶν λέγοντες Σῶσον δὴ, ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

⁴ Κράζουσιν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες πρὸς τὸν κούρσωρα Οἱ μὲν παῖδες τῶν Ἑβραίων ἐβραϊστὶ ἔκραζον, πόθεν δὲ σοὶ τὸ ἑλληνιστί; λέγει αὐτοῖς ὁ κούρσωρ Ἡρώτησά τινα τῶν Ἰουδαίων καὶ εἶπα Τί ἐστὶν ὃ κράζουσιν ἐβραϊστὶ; κακέϊνός μοι ἐρμήνευσεν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος Πῶς δὲ ἔκραζον ἐβραϊστὶ; λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Ὡσαννά μεμβρομῆ βαρουχαμμά ἄδοναί. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος Καὶ τὸ Ὡσαννά καὶ τὰ λοιπὰ τί ἐρμηνεύεται; λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Σῶσον δὴ, ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος

CFH etc, item codd. lat. plerique om | Κύριε ἡγεμών cum CDEF .. A Κύριέ μου .. Latini om | ὅτε: F ὅταν | με ἀπέστ. cum A et Latinis .. C etc ἀπέστ. με | εἰς Ἱερουσόλυμα (E εἰς Ἱερουσαλήμ) cum AE .. CDF ἐν Ἱερουσόλυμας .. Vatt in Ierusalem, Eins Fabr de Ierolyima | πρ. τὸν (cum A; C etc om) Ἀλέξανδρον .. Vatt Ven om | F εἶδον | καθήμενον cum AF .. C etc καθεζόμενον | ἐπὶ ὄνου (F ὄνον) .. D ἐπὶ πώλου | κλάδους κατεῖχον, (F ἐκράτουν κλάδ.) ἐν τ. χ. κατ. καὶ ἔκραζον cum EF .. A ἔκραζον ἐβραϊστὶ, κλάδους ἐν τ. χ. α. κατέχοντες, item D ἔκραζον, καὶ κατέχοντες κλάδ. ἐν τ. χ. αὐτῶν .. C ἔκραζον Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, κλάδους ἐν τ. χ. α. κατέχοντες. Similiter Eins Fabr; varie differunt alii quos ad latinum actorum textum vide. | ἄλλοι δὲ -- λέγοντες: D haec om | Σῶσον δὴ, ὁ ἐν τ. ὑψ. cum CF Latt .. A Ὡσαννά ἐν τ. ὑψ., D Ὡσαννά τῷ υἱῷ Δαυὶδ | κυρίου: D τοῦ κυρ.

4. Κράζουσιν οἱ Ἰουδ. λέγοντες πρ. τὸν κούρσωρα (B πρὸς κούρσωροι sic) cum BF Latt .. C λέγουσι δὲ οἱ Ἰουδ. πρ. τ. κούρσωρα .. A καὶ λέγουσιν οἱ Ἰουδ. τῷ κούρσωρι | Οἱ μὲν παῖδ. τ. Ἑβρ. ἔβρ. ἔκραζον cum BCEF Latt .. A Οἱ παῖδες ὡς λέγεις ἐβραϊστὶ ἔκρ. .. D om | πόθεν δὲ (B om) σοὶ τὸ ἑλληνιστί (B τῷ ἑλληνιστῇ, F τῷ ἑλληνιστῇ) cum BF .. A σὺ δὲ πόθεν ἑμαῖτες καὶ ἐρμηνεύεις αὐτὰ ἑλληνιστί .. C (similiter E) πόθεν δὲ σὺ (cod. ἔσοι) Ἑλλην (cod. Ἑλλεύς) ὑπάρχων ἴδες (sic; B γινώσκεις) τὸ ἐβραϊστὶ .. Eins unde tibi cum sis Graecus Hebraica? Vatt unde tibi gentili est hoc nosse? Similiter alii codices latini. | τῶν Ἰουδαίων cum ABF Latt .. CD τῶν Ἑβραίων | καὶ εἶπα τί ἐστ. ὃ κράζ. ἔβρ. cum BF Eins Vatt Ven (item Fabr, sed addit pueri post κράζουσιν); item omisso καὶ εἶπα C .. A γέροντα Τί ἐστ. ὃ κράζ. οἱ παῖδες ἐβραϊστὶ .. D om | κακέϊν. μοι ἐρμήν. (B ἐρμ. μοι, D add πάντα) cum CFBD (omnes hi ἐρμ. non ἤρμ.) Eins Ven .. A καὶ εἶπέ μοι ὅτι τὸ Ὡσαννά Σῶσον δὴ ἐρμηνεύεται. Similiter lat. codd. aliquot. | λέγει αὐτ. ὁ Πιλ. Πῶς δὲ (C om) ἔκραζον (B ἔκραζον sic) ἔβρ. cum BC Eins; similiterque Vatt Ven .. AD om | λέγ. αὐτ. οἱ Ἰουδ. (C om οἱ Ἰουδ., item μεμβρ. usque ἄδοναί) Ὡσαννά μεμβρομῆ βαρουχαμμά ἄδοναί (i. e. fere וְשָׁנָא [שָׁנָא] וְהָבָה בְּרִיךְ בְּנֵי מַרְיָם וְהָבָה בְּרִיךְ בְּנֵי מַרְיָם).

Εἰ ὑμεῖς μαρτυρεῖτε τὰς φωνὰς τὰς παρὰ τῶν παιδῶν λεχθείσας, τί ἤμαρτεν ὁ κούρσωρ; οἱ δὲ ἐσιώπησαν. λέγει ὁ ἡγεμὼν τῷ κούρσωρι Ἐξέλθε καὶ ὄψω βούλει τρόπῳ εἰσάγαγε αὐτόν. ἐκβάς δὲ ὁ κούρσωρ ἐποίησεν τὸ σχῆμα τὸ πρῶτον καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ Κύρια, εἴσελθε· ὁ ἡγεμὼν σε καλεῖ.

⁵ Εἰσελθόντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν σιγνοφόρων κατεχόντων τὰ σίγνα, ἐκάμφθησαν αἱ προτομαὶ τῶν σίγνων καὶ προσεκύνησαν τῷ Ἰησοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τὸ σχῆμα τῶν σίγνων, τὸ πῶς ἐκάμφθησαν καὶ προσεκύνησαν τῷ Ἰησοῦ, περισσῶς ἔκραζον κατὰ τῶν σιγνοφόρων. ὁ δὲ Πιλάτος λέγει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους Οὐ θαυμάζετε πῶς ἐκάμφθησαν αἱ προτομαὶ καὶ προσεκύνησαν τῷ Ἰησοῦ; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς Πιλάτον Ἡμεῖς εἶδο-

λέγει αὐτ. ὁ Πιλ. Καὶ (C om, item καὶ τὰ λοιπ.) τὸ Ἄσω. κ. π. ἀ λοιπὰ τί ἔρμην.; λέγ. αὐτῷ οἱ Ἰουδ. (C om λέγ. α. οἱ Ἰουδ.) Σῶσ. δὴ, ὁ ἐν τ. ὑψίστοις· εὐλογημ. ὁ ἐρχόμε. ἐν ὀνόμ. κυρίου (C om ὁ ἐν τοῖς usque κυρίου) cum B; item C, quocum fere faciunt codd. lat. . . AD om | Εἰ (D add οὖν) ὑμεῖς cum ABD, item Vatt Ven . . C om Εἰ, item Eins Fabr | μαρτυρ. τὰς φων. τὰς (B om) παρὰ τ. π. λεχθ. cum BC, item Latt . . D μαρτ. ταῖς φωναῖς ταύταις παρὰ τ. νηπίων. λεχθείσας. . . A μαρτ. καὶ συμφωνεῖτε ταῖς λεχθείσας φωναῖς τῶν παιδῶν | ἐσιώπησαν: A add μὴ δυνάμενοι τῷ Πιλάτῳ ὑπερ τοῦτου ἀποκριθῆναι | λέγει ὁ ἡγεμ. τῷ κούρσω. cum CD Eins Fabr . . B Vatt Ven λέγει πάλιν ὁ Πιλάτος τῷ κούρσω. . . A καὶ λέγει τῷ κούρσω. | καὶ ὄψω βούλ. τρόπ. (B ὄψω τρ. βούλ., D ὡς βούλη) εἰσάγ. αὐτόν (αὐτόν CD Latt; B τὸν Ἰησοῦν) cum BCD Latt . . A κάλεσον τὸν Ἰησοῦν | ἐκβάς cum BC . . AD ἐξέλθω | ὁ κούρσωρ: B add ἐκ τοῦ πραιτωρίου | τὸ σχῆμ. τὸ πρῶτ. cum C (cf. infra I, 6. ubi omnes codd. eundem accusativum habent) . . B τὸ (sic) σχῆματι τῷ πρῶτῳ (sic prorsus), Eins Fabr sicut et priori schemate . . A κατὰ τὸ πρῶτον σχῆμα . . D κατῶς καὶ τὸ πρότερον, item lat. codd. | καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ cum AB Vatt Ven . . C Eins Fabr κ. λέγ. αὐτῷ . . D καὶ ἀπλώσας τὸ φανεόλιον αὐτοῦ χρομαὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ | εἴσελθε cum ABD Latt . . C om | ὁ ἡγεμ. σε καλ. (A καλεῖ σε ὁ ἡγ.) cum CDA . . B Latt praem ὅτι

5. καὶ τῶν σιγνοφόρων cum ACD Eins Cors . . B om καὶ (et habet σιγνοφόρων) | κατεχόντων: B κρατούντων | ἐκάμφθησαν: E ἔκαμψαν | αἱ προτομαὶ (D προτιμαὶ) τῶν σίγνων cum BCDE (sed BE add ἐαυταῖς) Eins Cors . . A om τ. σίγνων | ἰδόντες δὲ -- τὸ (C om) πῶς ἐκάμφθ. (B add ἐαυταῖς) -- περισσῶς (ita BAD; C περισσotέρως) ἔκραζ. κ. τ. σιγνοφ. (B ubique σιγνοφ.) cum BC Eins Vatt . . A οἱ δὲ Ἰουδαῖοι περισσῶς ἔκραζον κατὰ τῶν σιγνοφόρων, ὅτι αὐτοὶ θέλοντες ἔκαμψαν τὰς προτομάς (cum prioribus οἱ δὲ -- κατὰ τ. σιγνοφ. consentiunt Ven Fabr, sed reliqua om) . . D Ἄνωσ δὲ καὶ Καϊάφας καὶ Ἰώσηπος οἱ τρεῖς ψευδομάρτυρες ἤρξαντο περισσῶς κράζειν κατὰ τῶν σιγνοφόρ. | ὁ δὲ Πιλ. λέγει (ita etiam Eins Fabr) . . A λέγει ὁ Πιλ. | πῶς (B τὸ πῶς) ἐκάμφθ. (C αἱ αὐταὶ ἐκάμφθ., B ἐκάμφθ. ἐαυταῖς [scriptum est αἱ αὐταῖς]) αἱ προτομαὶ (cum AB; CD add τῶν σίγνων) cum ABCD . . E πῶς ἐαυτὰς ἔκαμψαν αἱ προτ. τῶν σίγνων | πρὸς Πιλάτον: A τῷ Πιλάτῳ | εἶδομεν cum A; item vidimus

μεν πῶς ἔκαμψαν οἱ σιγνοφόροι καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ ἡγεμὼν τοὺς σιγνοφόρους λέγει αὐτοῖς Ἵ ὡς οὕτως ἐποιήσατε; λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ· Ἡμεῖς ἄνδρες Ἑλληγνὲς ἐσμὲν καὶ ἱερόδουλοι, καὶ πῶς εἶχαμεν προσκυνῆσαι αὐτῷ; καὶ γὰρ κατεχόντων ἡμῶν τὰς προτομὰς ἑαυταῖς ἐκάμφθησαν καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.

⁶ Λέγει ὁ Πιλάτος τοῖς ἀρχισυναγώγοις καὶ τοῖς πρεσβυτέραις τοῦ λαοῦ Ἐκλέξασθε ὑμεῖς ἄνδρας δυνατοὺς καὶ κραταιοὺς, καὶ αὐτοὶ κατόσχωσιν τὰ σίγνα, καὶ ἴδωμεν εἰ ἑαυτοῖς κάμπτονται. ἐπιλαβόμενοι δὲ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων ἄνδρας δώδεκα κραταιοὺς καὶ δυνατοὺς, ἀνὰ ἕξ ἐποίησαν κατασχεῖν τὰ σίγνα, καὶ ἐστάθησαν ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ ἡγεμόνος. καὶ λέγει ὁ Πιλάτος τῷ κούρσωρι Ἐκβαλε αὐτὸν ἔξω τοῦ πραιτωρίου, καὶ εἰσάγαγε αὐτὸν πάλιν οἷῳ βούλει τρόπῳ. καὶ ἐξ-

Latt . . BC οἶδαμεν | πῶς ἔκαμψαν οἱ σιγνοφ. cum BC Eins (item Fabr ut videtur) . . A π. ἕκ. τὰς προτομὰς οἱ σιγν., D π. ἕκ. οἱ σιγν. τὰ σίγνα (ita Vatt quemadmodum inclinaverunt vultus) | καὶ προσεκ. τῷ Ἰησοῦ . . A καὶ προσεκ. ἑλόντων αὐτῶν τῷ Ἰησοῦ . . D om haec usque ad finem sectionis | ὁ ἡγεμὼν cum AC Eins Fabr . . B Vatt Ven ὁ Πιλάτος | Ἵ οὕτως cum AB Eins Fabr . . C Vatt Ven Ἵ τοῦτο | λέγουσιν cum AB Eins . . C add αὐτοί, item et ipsi Vatt Ven (Fabr signiferi) | τῷ Πιλάτῳ . . A αὐτῷ | Ἑλληγν. ἔσμ. κ. ἱεροδ. cum A Latt, item B Ἑλλ. καὶ ἱεροδ. ὄντες . . E ἐσμὲν ἱεροδουλοι . . C Ἑλληγνες υπάρχομεν | καὶ (B om) πῶς εἶχαμεν (cum B* C, B** E εἶχομεν, A ἔχομεν. Eins Fabr habuimus) πρ. αὐτῷ (αὐτῷ cum AB; CE αὐτόν) | κατεχόντων (C κατέχοντας) ἡμῶν τὰς προτ. cum ACE, item B κατ. ἡμ. τὰ σίγνα | ἑαυταῖς ἐκάμφθησαν cum C, item praemisso αἰ προτομαί B . . E αὐταὶ ἑαυτάς ἔκαμψαν . . A αὐταὶ ὑφ' ἑαυτῶν ἐκάμφσ. | προσεκ. αὐτῷ cum AB . . C om αὐτῷ . . Vat* add eum, Eins Vat* lesum, Fabr neutrum.

⁶ τοῖς ἀρχισυναγώγοις . . B add αὐτῶν | τοῦ λαοῦ cum B, item Vatt Ven (Eins plebis ipsorum) . . C Cors τ. λ. τῶν Ἰουδαίων . . A om | Ἐκλέξασθε (sic) ὑμεῖς cum ABC . . D Ὑμ. ἐκλέξ. | καὶ κραταιοὺς cum ABDE Vatt Eins Ven . . C Fabr om | καὶ αὐτοὶ cum ABCE Latt . . D οἵτινες | κατόσχωσιν cum BDE . . A κατασχεύωσαν . . C κατέχουσιν | ἑαυτοῖς cum CE, item αὐτοῖς B . . A αὐταὶ sic . . D om | D κάμποντ. ἢ οὐ | οἱ πρεσβ. τ. Ἰουδ. cum BC etc Vatt Eins Fabr . . A οἱ Ἰουδαῖοι; δώδεκα (B δεκαδύο) . . A post δυνατοὺς pon | B δυνατ. κ. κρατ. | ἀνὰ ἕξ cum AB . . CE ἀνὰ ἕξ ἕξ. Similiter Eins senos et senos | κατασχεῖν cum AC . . BE κατέχειν | ἐστάθησαν cum BC etc, item lat. codd. . . A στήναι | ἔμπρ. τοῦ βήματος cum B (sic) C etc, item Vatt Ven . . A om τ. βήμ. (Eins Fabr ante conspectum) | καὶ λέγει cum BC etc . . A λέγει οὖν | Ἐκβ. αὐτόν ἔξω τ. πρ. cum BC . . A Vatt Ven Eins Fabr Ἐκβ. τὸν Ἰησοῦν ἔξ. τ. πρ. . . D παραλαβὼν τὸν Ἰησοῦν ἔξελε τοῦ πρ. | καὶ εἰσάγαγε α. π. οἷῳ β. τρ. cum BC Eins Fabr, item similiter Vatt Ven . . D κ. εἰσάγ. αὐτόν ὡς βούλη . .

ἦλθεν ἔξω τοῦ πραιτωρίου ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ κούρσωρ. καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Πιλάτος τοὺς πρώην κατέχοντας τὰς προτομὰς λέγει αὐτοῖς Ὡμῶσα κατὰ τῆς σωτηρίας Καίσαρος, ὅτι εἰάν μὴ χαμφῶσιν τὰ σίγνα εἰσιόντος τοῦ Ἰησοῦ, ἀποτεμῶ τὰς κεφαλὰς ὑμῶν. καὶ ἐκέλευσεν ὁ ἡγεμὼν ἐκ δευτέρου εἰσελθεῖν τὸν Ἰησοῦν. καὶ ἐποίησεν ὁ κούρσωρ τὸ σχῆμα τὸ πρῶτον, καὶ πολλὰ παρεκάλεσε τὸν Ἰησοῦν ἵνα ἐπιβῇ ἐπὶ τοῦ φακεωλίου αὐτοῦ. καὶ ἐπέβη καὶ εἰσῆλθεν. εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ ἐκάμφθησαν πάλιν τὰ σίγνα καὶ προσεκύνησαν τῷ Ἰησοῦ.

CAPUT II.

Ἡ ὁ δὲ Πιλάτος ἰδὼν ἔμφοβος γενόμενος ἐζήτησεν ἀναστῆναι ἀπὸ τοῦ βήματος. ἔτι δὲ αὐτοῦ ἐνθυμουμένου ἀναστῆναι,

A plane om | καὶ ἐξῆλθεν (CE ἐξελεύων) -- καὶ ὁ κούρσ. (haec C om) cum B(C)E, item Eins Fabr Vatt (Ven exeuñtibus autem etc) .. A om .. D om omnia usque dum sequitur καὶ ἐποίησεν ὁ κούρσωρ | καὶ προσκαλεσάμενος .. C om καὶ (item E?) | τοὺς πρώην (E τ. πρώτους τοὺς) κατέχ. τὰς προτ. cum BE Vatt Ven Fabr Eins .. A τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατέχοντας τ. προτ. .. C τοὺς κατέχ. τὰς προτ. καὶ τοὺς πρώτους τῶν Ἰουδαίων | λέγει (E καὶ λέγ.) αὐτοῖς Ὡμῶσα κατὰ -- ὅτι cum BCE, item Vatt Ven .. A (similiter Eins) ὡμοσεν αὐτοῖς κατὰ -- λέγων ὅτι | κατὰ τῆς σωτηρ. (A add τοῦ) Καίσ. cum AC Latt .. B κατὰ Καίσαρος | μὴ χαμφῶσιν cum B (item E?) Vatt Ven (item Fabr ut videtur) .. AC om μὴ, item Eins | τὰ σίγνα cum BC .. A αἱ προτομαὶ | εἰσιόντος cum B; A εἰσελθόντος. Item Latini .. C ἀνελθόντος | ἀποτεμῶ cum A (B ἀποτεμῶ sic) E, item Latt .. C ἀποτεμῶ | B ὑμῶν τὰς κεφ. | καὶ ἐκέλευσεν (B κελεύει) ὁ ἡγεμ. cum AB Latt .. C καὶ καθίσας ὁ ἡγεμ. ἐκέλευσεν | ἐκ δευτ. εἰσελθ. τ. Ἰησ. cum B Vatt Ven .. A εἰσελθ. ἐκ δευτ. τ. Ἰησ. .. C Eins Fabr εἰσελθ. τ. Ἰ. ἐκ δευτ. .. E om ἐκ δευτ. | καὶ ἐποίησεν (E add πάλιν) ὁ κούρσ. .. D τότε ὁ κ. ἐποίησε | τὸ σχῆμα τὸ πρῶτον: ita h. l. ABC, item D τὸ πρότερον σχῆμα (sed Eins Fabr eodem schemate) | καὶ πολλά .. D καὶ ἀπλώσας τὸ φακεόλιον αὐτοῦ | παρεκάλεσεν cum ABDE .. C παρεκάλει | τὸν Ἰησοῦν cum BD, item Eins Fabr; item praemiaso ὁ κούρσωρ C (similiter Vatt) .. A om | ἵνα ἐπιβῇ ἐπὶ (A om) τοῦ (C τῷ) φακεωλίου (ita A; B φακιολ., CE φακεολ. et quidem C -λιφ) αὐτοῦ .. D ὅπως περιπατήσῃ δι' αὐτοῦ | D om κ. ἐπέβη κ. εἰσῆλθεν .. A add εἰς τὸ πραιτωρίον | αὐτοῦ cum ABC .. D Latt τοῦ Ἰησοῦ | ἐκάμφθησαν πάλιν (A πάλ. ἐκάμφθ.) cum BCA .. D ἔκαμψαν. Item Latt om πάλιν | τὰ σίγνα cum BCD; A αἱ προτομαὶ .. B add ἑαυτά, C ἑαυτῶν

II, 1. ἰδὼν cum ABC Latt .. DE om | ἔμφοβος (A praem καὶ) cum AB DE .. C ἐκθαμβος | ἐζήτησεν (C ἐζήτηει) cum B(C) .. A ἐβόησεν, D ἐβούλετο .. Vatt Ven νοιούει, Eins Fabr coepit | ἀπὸ (A om) τοῦ βήματ. cum (A)BC Latt .. D om | ἔτι δὲ αὐτοῦ cum BC etc .. A αὐτοῦ δεξ (similiter codd. lat.) |

ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔπεμψεν πρὸς αὐτὸν λέγουσα Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ δικαίῳ τούτῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον δι' αὐτὸν νυκτός. ὁ δὲ Πιλάτος προσκαλεσάμενος τοὺς Ἰουδαίους λέγει αὐτοῖς Οἴδατε ὅτι ἡ γυνὴ μου θεοσεβῆς ἐστίν καὶ μᾶλλον ἰουδαίζει σὺν ὑμῖν. λέγουσιν αὐτῷ Ναί, οἴδαμεν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος Ἰδοὺ ἔπεμψεν ἡ γυνὴ μου λέγουσα Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ δικαίῳ τούτῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον δι' αὐτὸν νυκτός. ἀποκριθέντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ Μὴ οὐκ εἵπαμέν σοι ὅτι γόης ἐστίν; Ἰδοὺ ὄνειροπόλημα ἔπεμψε πρὸς τὴν γυναῖκά σου.

² Ὁ δὲ Πιλάτος προσκαλεσάμενος τὸν Ἰησοῦν λέγει αὐτῷ Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; οὐδὲν λαλεῖς; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη Εἰ μὴ εἶχον ἐξουσίαν, οὐδὲν ἂν ἐλάλουσαν· εἰς γὰρ ἕκαστος

ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔπεμψ. πρ. αὐτ. (B πρ. τὸν ἡγεμόνα) cum BC, item codd. lat. . . A ἔπεμψ. ἡ γ. α. πρ. αὐτ., item D (et Vatt Ven) ἀπέστειλε πρ. αὐτ. ἡ γ. αὐτ. | καὶ τῷ ἀνθρ. τῷ δικ. τούτῳ cum BC Eins . . AD Vatt Ven Fabr καὶ τῷ δικαίῳ ἐκεῖνῳ | δι' αὐτὸν νυκτός cum C et praemisso κατ' ὄναρ E . . B δι' αὐτὸν (sic) διὰ τῆς νυκτός . . A δι' αὐτὸν τῇ νυκτὶ ταύτῃ . . D σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτοῦ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ | ὁ δὲ Πιλ. προσκαλ. cum BC Vatt Ven . . A καὶ προσκαλ. . . D Eins Fabr haec om usque ad alterum δι' αὐτὸν νυκτός | τοὺς Ἰουδαίους . . B add ἅπαντας, E πάντας. Item *omnibus Iudaeis* Hal, non item Vatt | λέγ. αὐτοῖς cum AB Latt . . C λέγ. πρὸς αὐτοὺς | σὺν ὑμῖν . . E om σὺν | ὁ Πιλᾶτος cum BC Vatt . . A om | Ἰδοὺ ἔπ. ἡ γ. μ. λέγουσα cum BE Vatt, item post ἡ γ. μ. addito Πρόκλα C . . A αὕτη ἔπεμψε πρὸς με λέγ. | A Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκεῖνῳ, item Vatt Ven | νυκτός . . B διὰ τῆς νυκτός | λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ . . A λέγ. αὐτῷ | Μὴ οὐκ cum BC (Eins Fabr *Numquid non*) . . A Μὴ οὐκ . . DE om Μὴ | A εἶπομεν | γόης (cum BGE; A πλάτος; D μάχος; Eins Fabr *maleficus*, Vatt Ven *magus*) ἐστίν cum AB Latt . . CDE add καὶ ἐν (E add τῷ) Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια (C om ἐκβ. τ. δαιμ.) καὶ (C τὰ) πάντα αὐτῷ ὑποτάσσεται (D om καὶ πά. α. ὑποτ.) | Ἰδοὺ (B add ὅτι καὶ) ὄνειροπόλημα (sic enim [cf. Clem. Alex. p. 849.] omnino restituendum videtur pro ὄνηροπομα, quod in cod. B est; C habet ὄνειροπέμματα, E ὄνειρον πεταπόν, D om; Vat Ven *somniorum fantasma*, Eins Fabr *somnium*) ἔπεμψε (D add οὗτος) πρὸς τὴν γυναῖκά σου cum BCDE Latt . . A solus καὶ ὄνειράτα πέμπει.

2. Ὁ δὲ Ηιλ. (D Τότε ὁ Πιλ.) προσκ. τ. Ἰησ. λέγ. αὐτῷ cum BCD, item fere Latt . . A Ὁ δὲ Πιλ. λέγει τῷ Ἰησοῦ | Τί οὗτοί (B τί οὗτοι, alii videntur tui pro τί habere, unde Thi edidit Τοιοῦτοι. Sed id confusis t et oi ortum est) σου καταμαρτ. (B καταμ. σου) cum BCE, item praemisso Οὐκ ἴσχυεις D; tum BCE pergunt οὐδὲν λαλεῖς (C λέγεις), D καὶ οὐδένα ἀποκρίνη λόγον. Item Vatt Ven Quid est quod isti ad te testificantur? et nihil ad eos loqueris? Similiter Eins Cors Fabr, nisi quod cum D praepouunt Non (Num) audis (audisti) . . A Τί οὐ λαλεῖς ὑπὲρ ὧν σου καταμαρτυροῦσιν | ἔφη cum AD; B εἶπεν . . CE ἀπεκρίθη, Latt respondit (ei) | εἶχον (B εἶχαν) . . A add οὗτοι | οὐδὲν (B οὐκ) ἂν cum AB . . C etc om ἂν | ἐλάλουσαν cum BDE . . AC ἐλάλουν | εἰς γὰρ (autem)

ἐξουσίαν ἔχει τοῦ στόματος αὐτοῦ λαλεῖν ἀγαθὰ τε καὶ πονηρὰ· αὐτοὶ ὄψονται·

³ Ἀποκριθέντες δὲ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ Ἵ ἡμεῖς ὀφόμεθα· πρῶτον ὅτι ἐκ πορνείας γεγέννησαι· δεύτερον ὅτι ἡ σὴ γένεσις ἐν Βηθλεὲμ νηπιῶν ἀναίρεσις γέγονεν· τρίτον ὅτι ὁ πατήρ σου Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ σου Μαριάμ ἔφυγον εἰς Αἴγυπτον διὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς παρρησίαν ἐν τῷ λαῷ.

⁴ Λέγουσίν τινες τῶν ἐστηκότων εὐλαβεῖς ἐκ τῶν Ἰουδαίων Ἴ Ημεῖς οὐ λέγομεν αὐτὸν εἶναι ἐκ πορνείας, ἀλλὰ οἶδαμεν ὅτι ἐμνηστεύσατο ὁ Ἰωσήφ τὴν Μαρίαν, καὶ σὺ γεγέννηται ἐκ πορνείας. λέγει ὁ Πιλάτος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους τοὺς λέγοντας εἶναι αὐτὸν ἐκ πορνείας Οὗτος ὁ λόγος ὑμῶν οὐκ ἔστιν ἀληθής, ὅτι ὄρμαστρα γέγοναν, καθὰ καὶ αὐτοὶ λέγουσιν οἱ σύνεθνοι ὑμῶν.

ἐκαστος cum B, item (εἰ γ. Ἐκ.) E et (ἐκαστ. γάρ omisso εἰς) A: item Vatt Ven .. C (et ut videtur etiam D) om γάρ | E τοῦ ἰδίου στόματος | τε καὶ cum AB .. C etc om τε | αὐτοὶ ὄψ. cum ABDE Latt .. C om

3. οἱ πρεσβύτ. τῶν Ἰουδ. cum BDE Latt .. C οἱ πρ. τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδ. .. A οἱ Ἰουδαῖοι | BC ὀφόμεθα | πρῶτον: E add μέν | γεγέννησαι cum C etc .. AB ἐγεννήθησ | B δεύτερον δέ | ἡ σὴ γένεσις cum CD; item Ven Fabr pro (in) nativitate tua .. AB Eins Cors ἡ γέννησις (generatio) σου .. E γεννηθέντος σου | νηπιῶν .. A om | ἀναίρ. γέγονεν (D ἐγένετο) cum BCDE .. A ἀναίρεσιν εἰργάσατο | Μαριάμ cum A .. BC etc Μαρία | ἔφυγ. εἰς Αἴγ. cum A Latt .. BC etc εἰς Αἴγ. ἔφυγ. | διὰ τὸ -- παρρησίαν (cum AB Latt; C παράκλησιν, E παρουσίαν) -- λαῷ .. D om

4. τῶν ἐστηκότων cum ACE .. D ἐκ τῶν παρεστηκότων .. B ἐκ τῶν ἐπὶ-των (sic) | εὐλαβεῖς ἐκ (C om) τ. Ἰουδ. cum CE .. A ἐκ τῶν εὐλαβῶν Ἰουδαίων .. B Ἰουδαίων ἄνδρες εὐλαβεῖς .. D Ἰουδαίων. Ex Latinis nostram lectionem confirmant codices qui habent *quidam de adstantibus benigni* (Eins et alii *benigne*) ex *Judaeis*. Iamvero D statim subiungit horum virorum nomina in hunc modum Λάζαρος, Ἀστέριος, Ἀντώνιος, Ἰάκωβος, Ἰωάννης, Σαμουήλ, Ζήρας, Ἰσαὰκ καὶ Φινεὲς, et pergit ὁ ἐμαρτύρησαν ἐπὶ βήματος Πιλάτου περὶ τοῦ Ἰησοῦ λέγοντες Ἴ Ημεῖς οἶδαμεν ὅτι ἐκ πορνείας οὐ γεγέννηται, ἀλλὰ οἶδαμεν ὅτι ἐμνηστεύσατο ὁ Ἰωσήφ τὴν Μαρίαν, καὶ οὕτως ἐτέχθη ἐκ πνεύματος ἁγίου. Ea vero quae sequuntur usque ad initium capitis V. omnia omittit. Similis ratio est codicum Vaticanorum latini textus. Ἴ Ημεῖς οὐ λέγ. αὐτ. εἶναι ἐκ πορν. (B ἐκ π. εἶν.) cum BCE, item Latt .. A Ἴ Ημεῖς οὐκ ἔχομεν τι κατ' αὐτοῦ οὐδὲ λέγομεν αὐτὸν ἐκ πορνείας | ἀλλὰ: A ἀλλ' | B οἶδαμεν αὐτὸν, ἐμνηστεύσατο | ὁ Ἰωσήφ cum ADE .. BC om ὁ | καὶ οὐ γεγ. ἐκ πορν. cum BC Eins Ven (non ergo etc) .. A καὶ μόνον· οὐ γεγέννηται δὲ ἐκ πορν. .. E om | λέγει ὁ Πιλ. -- εἶναι αὐτ. (C αὐτ. εἶν.) ἐκ πορν. cum BCE Eins .. A λέγει πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἰουδαίους | Οὐτ. ὁ λόγ. -- ἀληθής cum BCE Latt .. A Ἰ Αληθές ἐστι τοῦτο τὸ ῥῆμα (est interrogatio) | ὄρμαστρα γέγοναν (C -νασι) cum BC .. E ὄρμαστία γέγονεν .. A ὀνομαστήρια γέγονεν | καθὰ καὶ αὐτοὶ cum CE .. B καθὰ αὐτοί, A ὡς αὐτοί | λέγ. οἱ σύνεθνοι (C σύνεχθοι, E συνένθνοι) ὑμῶν cum BCE .. A οἱ

λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ Ἄννας καὶ Καϊάφας ἅπαν τὸ πλῆθος κρά-
ζομεν καὶ οὐ πιστευόμεθα ὅτι ἐκ πορνείας γεγέννηται· οἱ τοὶ
προσῆλυτοὶ εἰσιν καὶ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ προσκαλεσάμενος ὁ
Πιλάτος Ἄνναν καὶ Καϊάφην λέγει αὐτοῖς· Τί ἐστὶν προσῆλυτοι·
λέγουσιν αὐτῷ Ἑλλήνων τέκνα ἐγεννήθησαν, καὶ νῦν γεγόνασιν
Ἰουδαῖοι. λέγουσιν οἱ εἰπόντες ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας,
Λάζαρος, Ἀστέριος, Ἀντώνιος, Ἰάκωβος, Ἀμνῆς, Ζηρᾶς,
Σαμουήλ, Ἰσαάκ, Φινεές, Κρίσπος, Ἀγρίππας καὶ Ἰούδας
Ἡμεῖς προσῆλυτοὶ οὐ γεγεννήμεθα, ἀλλὰ τέκνα Ἰουδαίων ἐσμέν
καὶ ἀλήθειαν λαλοῦμεν· καὶ γὰρ εἰς τὰ ὄρμαστρα Ἰωσήφ καὶ
Μαρίας παραγεγόναμεν.

σ. ὑ. λέγ. | λέγουσιν τῷ -- ἅπαν (cum RE Latt; C om) τὸ πλῆθ. κράζομεν
(cum B, item Ven Nos cum omni multitudine dicimus; E κράζουσι, C Eins κρά-
ζει) cum BCE Latt .. A ἀποκριθέντες δὲ Ἄννας καὶ Καϊάφ. λέγουσιν ὡς πρὸς
ἅπαν τὸ πλῆθος λέγομεν | καὶ οὐ πιστευόμεθα cum B .. CE κ. οὐ πιστεύετε,
item A sed post ὁ. ἔ. π. γεγέννηται ponit .. Latt plane om | οἱ τοὶ cum ABE ..
C αὐτοῖ. Praeterea B add γάρ, E Latt δέ | προσῆλ. εἰσ. καὶ μαθ. αὐτ. cum C
Latt .. E πρ. εἰσ. καὶ οἱ ἴδιοι μαθηταί .. B πρ. αὐτοῦ εἰσ. κ. μαθηταί .. A μαθ.
αὐτοῦ εἰσὶ καὶ προσῆλ. | καὶ προσκαλεσάμενος -- Τί ἐστίν (cum B, item Eins
Cors Ven Quid [Fabr Qui] sunt proselyti; CE Καὶ τίς ἐστὶ) προσῆλυτοὶ (ita B
Latt; CE -λυτος) cum BCE Latt .. A om | λέγουσιν αὐτῷ .. A οἱ δὲ λέγου-
σιν | Ἑλλήν. τέκνα ἐγ. κ. νῦν γεγ. Ἰουδ. cum AB Latt .. CE Ἑλλήνων τέκνων
(E -κνα) γεγόνασιν οἱ Ἰουδαῖοι | λέγουσιν οἱ εἰπόντες cum AC Ven .. B λέγ. οἱ
Ἰουδαῖοι οἱ εἰπόντες .. E οὐ ἀπεκρίθησαν εἰπόντες | ὅτι οὐ γεγ. ἐκ πορν. cum
BCE .. A μὴ γεγενῆσθαι αὐτὸν ἐκ πορνείας | Λάζαρος (A ὁ τὸ Λάζαρ καὶ.
Etiam B Latt add καί, non item CDE) Ἀστέριος (Eins aliique add et, non Ven)
Ἀντώνιος (A Ἄντανος. B Eins Fabr Ven add καί) Ἰάκωβος (B add καί) Ἀμνῆς
(ita B, Ἀμῆς A, Ἰωάννης D; Annes Ven, item codd. lat. alii vel h. l. vel post
Annes, Annes, Annas, Amenius. E vero Ἡσαίας, C εἰς; sed in utroque sequitur
Ἄννας. Praeterea B Ven add καί) Ζηρᾶς (cum AD, item Ἀήρας B; CE
Ἄννας. Ven Azaras, alii Zaras, Zarus, Yeras, Caras. Praeterea B Eins Fabr
add καί) Σαμουήλ (Ven add et) Ἰσαάκ (B Ἰσαά; A h. l. Ἀγρίππας postque loco
Agrippae Ἰσαάκ. Praeterea BE Eins Fabr add καί) Φινεές (B Φινείος. Ven
add et) Κρίσπος (ita B; Κρίππος A, Κρίππιος C; Ηρίσπος E. Ven Crispes, alii
Crispus, alii Crippus. Praeterea B Eins Fabr add καί) Ἀγρίππας (B Ἀγρίππας;
A Ἰσαάκ, sed vide ante) καὶ (ita ABE Latt; C om. D post καὶ Φινεές tria
nomina reliqua omittit) Ἰούδας. In altera recensione ista nomina sic leguntur:
Λάζαρος, Ἀσδάριος, Ἀντώνιος, Ἰάκωβος, Ζαρᾶς, Σαμουήλ, Ἰσαάκ, Φινεές,
Κρίσπος, Λάγριππος, Ἄμεσῆ (duo codd. Εὐμεσῆ) καὶ Ἰούδας. | Ἡμεῖς (C
praem Καί) πρ. οὐ γεγενῆμεθα (B οὐκ ἐγεννήθημεν), ἀλλὰ -- λαλοῦμεν (ita
BE; C λέγομεν) cum BCE Latt .. A Ἡμεῖς μὲν κατ' ἀλήθειαν τέκνα Ἰουδαίων
ἐσμέν, καὶ τὴν ἀλήθειαν μαρτυροῦμεν καὶ λέγομεν | καὶ γὰρ ε. τ. ὄρμαστρα (C
add αὐτῶ) Ἰωσήφ καὶ (Latt om Ἰωσ. καί) Μαρ. παραγεγόναμεν (B παραγεγόν-
μεθα, E παρεγεγόνμεθα) cum BCE Latt .. A Ἡμεῖς δὲ ὀδόνω πολλῶ κατὰ τοῦ

⁵ Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Πιλάτος τοὺς δώδεκα ἄνδρας τούτους τοὺς εἰπόντας ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας, λέγει αὐτοῖς Ὅρκίζω ὑμᾶς κατὰ τῆς σωτηρίας Καίσαρος, εἰ ἀληθῆ εἰσὶν ἃ εἶπατε, ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας; λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν μὴ ὀμνύειν, ὅτι ἁμαρτία ἐστίν· αὐτοὶ δὲ ὀμώσασιν ὅτι οὐκ ἔστιν καθὼς εἶπαμεν, καὶ ἔνοχοί ἐσμεν θανάτου. λέγει ὁ Πιλάτος πρὸς Ἄνναν καὶ Καϊάφαν Οὐδὲν ἀποκρίνεσθε πρὸς ταῦτα; λέγουσιν Ἄννας καὶ Καϊάφας πρὸς Πιλάτον Οἱ δώδεκα οὗτοι πιστεύονται ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας· ἅπαν τὸ πλῆθος κράζομεν ὅτι ἐκ πορνείας γεγέννηται καὶ γόης ἐστίν καὶ λέγει ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ καὶ βασιλέα, καὶ οὐ πιστεύομεθα.

⁶ Καὶ κελεύει ὁ Πιλάτος ἅπαν τὸ πλῆθος ἐξελεῖν ἐκτὸς τῶν δώδεκα ἀνδρῶν τῶν εἰπόντων ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας, καὶ τὸν Ἰησοῦν ἐκέλευσε χωρισθῆναι· καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλά-

Ἰησοῦ φερόμενοι τὴν ἀληθεῖαν ὑπὸ τοῦ ψεύδους καλυφθῆναι βούλεσθε, καὶ διὰ τοῦτο ἀντιμάχεσθε ἡμῖν.

5. Προσκαλ. δὲ (ita B Latt; C Καὶ προσκ.) -- τούτους (cum CE Ven; B Eins om) τοὺς εἶπ. -- λέγει αὐτοῖς cum BCE Latt .. A Γινούς δὲ ὁ Πιλ. ὅτι ἀληθῆ εἰσὶ τὰ πρὸ' αὐτῶν λεγόμενα, λέγει αὐτοῖς | εἰ (A ἴνα εἰπητέ μοι εἰ) ἀληθῆ εἰσὶν (cum AB; C ἀληθείᾶ ἐστίν, E ἀληθῶς ἐστίν) ἃ (cum AE; B om, sed eo loco aliquot litteras erasas habet) εἶπατε (B add μοι; C om ἃ εἶπατε) ὅτι -- πορν. (A om ὅτι -- πορν.) .. Ven si verum est, dicite mihi, quoniam etc; Cors si vere dixistis quoniam etc. Cf. text. lat. | λέγουσιν cum BCE .. A Latt add ἐκεῖνοι | Ἡμεῖς cum ABE .. C om | ὅτι ἁμαρτία ἐστίν cum B (sed praemisum habet εἰ καὶ, ac si librarius aliud scripturus fuisset; cf. C) Latt .. ACE om | αὐτοὶ δὲ (cum BE Ven; A Eins om) ὀμώσασιν (ita B; ὀμώσωσιν E; ὀμωσάτωσαν A) κατὰ τῆς σωτηρίας Καίσαρ. (A om κατὰ τ. σ. Κ.) ὅτι -- εἶπαμεν (A εἶπομεν, οὐδὲ εἰς τὰ ὀνομαστήρια παρεγένοντο sic) καὶ ἔν. ἐσμεν θανάτου (A θανάτου ἐσόμεθα) cum BE; A; item Latt .. C εἰ καὶ ὀμώσωμεν, ἔνοχοί ἐσμεν | λέγει ὁ Πιλ. -- Καϊάφας cum BE Ven .. A ὁ δὲ Ἄννας καὶ Καϊάφας ἐπὶ πολὺ ἐσίγησαν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος .. C om omnia usque dum sequitur καὶ λέγει ἑαυτὸν εἶναι υἱὸν .. plures codd. lat. om una cum seqq. Οὐδὲν ἄπ. πρ ταῦτα | λέγουσιν -- πρ. Πιλάτον .. A οἱ δὲ εἶπον | Οἱ δώδεκα -- καὶ λέγει ἑαυτὸν (C αὐτὸν εἶναι, vide ante) -- πιστευόμεθα cum BE(C), item codd. lat. aliquot .. A Αὐτοῖς πιστεύεις, καὶ ἡμῖν ἀπιστεῖς ὅτι ἐκ πορν. γεγένν. καὶ ὅτι πλάνας ἐστί καὶ λέγει ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ καὶ βασιλέα, καὶ οὐ πιστεύομεθα.

6. Καὶ (cum B Ven, alii Latini ergo; E Τότε; C om) κελεύει (cum B: CE ἐκέλευσεν; Latini iubens, iussit) ὁ Πιλάτος .. A Τότε ὁ Πιλ. θυμοῦ μεγάλου πλησθεὶς ἐκέλευσε | ἅπαν (A om) τὸ πλῆθος (A add ἔξω) ἐξελεῖν | ἐκτὸς τῶν (C ἐκ τούτων) ἀνδρῶν -- χωρισθῆναι (cum CE Latt; B ἐξελεῖν) καὶ λέγ. α. ὁ Πιλ. (Latini praeter Ven om ὁ Πιλ.) cum BCE Latt .. A καταλείψας δὲ μόνους

τος Ποίω λόγῳ θέλουσιν αὐτὸν ἀποκτεῖναι; λέγουσιν αὐτῷ Ζήλον ἔχουσιν, ὅτι ἐν σαββάτῳ θεραπεύει. λέγει ὁ Πιλάτος Περὶ καλοῦ ἔργου θέλουσιν αὐτὸν ἀποκτεῖναι; λέγουσιν αὐτῷ Ναί.

CAPUT III.

¹ Καὶ θυμοῦ πλησθεὶς ὁ Πιλάτος ἐξῆλθεν ἔξω τοῦ πραιτωρίου καὶ λέγει αὐτοῖς Μάρτυρα ἔχω τὸν ἥλιον ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν τῷ ἡγεμόνι Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν δὲ ὁ Πιλάτος Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπαν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα. εἶπεν ὁ Πιλάτος Ὑμῖν εἶπεν ὁ θεὸς μὴ ἀποκτεῖναι, ἀλλ' ἐμοί;

² Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πιλάτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν κατ' ἰδίαν καὶ εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς τῷ Πιλάτῳ Ἀφ' ἑαυτοῦ

τοὺς δώδεκα τοὺς εἰπόντας μὴ γεγενῆσθαι τὸν Ἰησοῦν ἐκ πορνείας, καὶ διαστήσας τὸν Ἰησοῦν ἀπ' αὐτῶν λέγει αὐτοῖς | Ποίω (A praem Εἶπατέ μοι) λόγ. θέλουσιν (A θέλωσιν) αὐτ. ἀποκτ. cum (A) CE Latt .. B Περὶ ποίου ἔργου βούλουσιν αὐτ. ἀποκτ. | λέγουσιν αὐτῷ cum CE, item Latt .. AB λέγουσιν (A add οἱ δεκαδύο) τῷ Πιλάτῳ | Ζήλον (A add μέγαν) ἔχουσιν .. B om | ὅτι ἐν σαββάτῳ θεραπεύει .. A add τοὺς προσερχομένους αὐτῷ | λέγει (B add αὐτοῖς) ὁ Πιλ. | Περὶ καλοῦ (cum BC Latt; E add οὖν) ἔργου .. A Διὰ καλῶν ἔργων | θέλουσιν αὐτόν (B add λοιπὸν) ἀποκτεῖναι (A ἀπ. αὐτ.); λέγουσιν (ita E Eins Fabr; B praem καί, A οἱ δέ) αὐτῷ (A om) Ναί (A add διὰ καλόν) .. C haec male om; Ven om λέγουσιν αὐτ. Ναί.

III, 1. Καὶ θυμοῦ cum BC .. A θυμοῦ δέ .. E Ven Τότε θυμοῦ .. Eins θυμοῦ | λέγει αὐτοῖς cum BCE Ven Eins .. A Fabr λέγ. τοῖς Ἰουδαίοις | B οὔτε μίαν | τούτῳ .. A add καὶ τί βούλεσθε αὐτόν ἀποκτανεῖναι | καὶ εἶπαν (ita B; C κ. εἶπον; A Ven Fabr [non Eins] plane om) τῷ ἡγεμόνι (cum AC Eins Ven; B Fabr τῷ Πιλάτῳ) .. E om | B παρεδώκ. σοι αὐτ. | εἶπεν δέ cum ACE .. B Latt εἶπεν δέ αὐτοῖς | B om ὑμεῖς καὶ κατὰ -- κρίν. αὐτόν | εἶπαν (ita BC) οἱ Ἰουδ. τῷ Πιλάτῳ .. A λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι (etiam Ven om τ. Πιλ.) | Ἡμῖν (A post ἔξεστ.) οὐκ ἔξεστιν (C ἔστιν) | εἶπεν ὁ Πιλ. (ita B; Ven dicit illis Pilatus; C εἶπ. δὲ ὁ Πιλ. πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, Eins dicit Pil. Iudaeis) Ὑμῖν (C Οὐχ ὑμῖν) εἶπ. ὁ θε. μὴ (C τοῦ) ἀπ., ἀλλ' ἐμοί cum BCE Latt .. A om

2. Καὶ εἰσῆλθεν (ita AB Fabr; C Ven Eins εἰσελθὼν) πάλιν (C post πραιτώριον, A om) εἰς τὸ πρ. ὁ Πιλ. καὶ (C Ven Eins om) ἐφώνησεν (ita AC; B ἐκάλεσεν) τ. Ἰ. κατ' (B κατ') ἰδ. κ. εἶπ. αὐτῷ .. E καὶ ἀναστάς ἀπὸ τοῦ βήματος εἰσῆλθεν εἰς τὸ πρ. παραλαβὼν καὶ τὸν Ἰησοῦν· καὶ λαβὼν αὐτόν κατ' ἰδ. εἶπεν αὐτῷ | ὁ βασιλεὺς cum ABE .. C om ὁ | ἀπεκρίθη ὁ Ἰησ. τῷ Πιλ. cum CE Ven, etiam Eins Fabr; item B additis his καὶ λέγει αὐτῷ .. A ἀπεκρ. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς | Ἀφ'

σὺ τοῦτο λαλεῖς, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; ἀπεκρίθη ὁ Πι-
 λᾶτος πρὸς τὸν Ἰησοῦν Μήτι καὶ γὰρ Ἰουδαῖός· εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ
 σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη
 Ἰησοῦς Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ
 γὰρ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται
 ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νυνὶ δὲ
 ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. εἶπεν αὐτῷ ὁ Πιλάτος
 Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Σὺ λέγεις,
 ὅτι βασιλεὺς εἰμι ἐγώ· εἰς τοῦτο γὰρ γεγέννημαι καὶ ἐλήλυθα
 ἵνα πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούσῃ μου τῆς φωνῆς. λέγει
 αὐτῷ ὁ Πιλάτος Τί ἐστὶν ἀλήθεια; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀλή-
 θεια ἐξ οὐρανοῦ. λέγει ὁ Πιλάτος Ἐπὶ γῆς ἀλήθεια οὐκ ἔστιν;
 λέγει ὁ Ἰησοῦς τῷ Πιλάτῳ Ὁρᾶς, οἱ τὴν ἀλήθειαν λέγοντες πῶς
 κρίνονται ἀπὸ τῶν ἐχόντων τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ γῆς.

CAPUT IV.

¹ Καὶ καταλείπων τὸν Ἰησοῦν ἔσω τοῦ πραιτωρίου ἐξῆλθεν
 ἑαυτοῦ cum BCE .. A Ἀπὸ σεαυτοῦ | σὺ cum AB .. C (et ut videtur E) om |
 λαλεῖς cum C .. A (ante τοῦτο ponit) BE λέγεις | σοι εἶπον cum ACE .. B
 εἰπάσιν σοι | ἀπεκρίθη ὁ Πιλ. πρ. τ. Ἰησοῦν cum B (Ven respondit Pil., Eins
 respondens Pil. dixit ad Iesum) .. C ἀπ. ὁ Π. πρ. τ. θεὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ .. A
 ἀπεκρ. ὁ Πιλ. καὶ εἶπε .. E λέγει αὐτῷ ὁ Πιλ. | Μήτι .. E Μή | καὶ γὰρ cum
 BE .. AC ἐγώ | ἀπεκρ. Ἰησ. cum CE .. AB ἀπεκρ. ὁ Ἰησ., et B add καὶ
 εἶπεν | εἰ γὰρ cum CE .. AB Latt om γὰρ | ἢ (C om) βασ. ἢ ἐμὴ h. l. cum
 BE Latt .. C post εἰ γὰρ .. A om | ἂν οἱ ἐμοὶ cum AE .. B οἱ ἐμ. ἂν .. C
 om ἂν | νυνὶ (A νῦν) δὲ cum ACE Ven Eins Fabr .. B Cors νῦν οὖν | εἶπεν
 (A λέγει) α. ὁ Πιλ. cum AB Latt .. C (et E?) praem καὶ | ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ
 Ἰησοῦς .. A male om | εἰμὶ ἐγώ· εἰς τοῦτο γὰρ γεγέν. καὶ ἐλήλυθα cum CE
 (item Ven sum ego. Ego enim in hoc etc) .. A εἰμι· ἐγώ γὰρ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα
 καὶ εἰς τοῦτο γεγέν. .. B (item codd. lat. vel omissis vel additis εἰς τ. κόσμ.)
 εἰμὶ ἐγώ. λέγει ὁ Ἰησοῦς τῷ Πιλάτῳ πάλιν Ἐγώ εἰς τοῦτο γεγέν. καὶ εἰς
 τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον | ἵνα πᾶς cum BCE .. A Latt ἵνα μαρτυρήσω τῇ
 ἀληθείᾳ, ἵνα πᾶς (Latt et [Ven om] omnis -- audir --) | ἀκούσῃ (B -σει)
 cum AB .. CE ἀκούη | B τῆς φων. μου | λέγει αὐτῷ (cum BCE; A om; Ven
 autem) ὁ Πιλ. | ἀλήθεια: ita etiam A absque articulo | λέγει αὐτῷ (Latt om)
 ὁ Ἰησ. Ἀλήθ. ἐξ οὐρ. (E add ἐστίν, item Latt). λέγει (E add αὐτῷ) ὁ Πιλ.
 Ἐπὶ (E add τῆς) γῆς ἀλ. οὐκ ἔστιν cum BE Eins Fabr Cors, similiterque Ven
 .. AC om | λέγει ὁ Ἰ. τῷ Πιλ. (A Ven om τῷ Πιλ.) Ὁρᾶς (E Ἄρα. AE Ven
 add ὅτι) οἱ τ. βλ. λέγ. πῶς (ita B Eins: AE Ven om) κρίν. ἀπὸ (E παρὰ) τ.
 ἐχόντ. τ. ἐξ. ἐπὶ (E add τῆς) γῆς (ἀπὸ -- γῆς cum BE Eins Ven; lat. reliquos
 vide ad text. lat.: A vero ὑπὸ τῆς τῶν ἀρχόντων ἐξουσίας ἐπὶ τῆς γῆς) cum
 ABE Latt .. C om

IV. 1. Καὶ (Eins om) καταλείπων (B -λειπών) cum BCE (Eins) .. A Ven
 Cors Fabr Καταλείπων (relinquens) τοῖνον | τὸν Ἰησ. ἔσω τοῦ πραιτ. (ita B:

ὁ Πιλάτος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ λέγει αὐτοῖς Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Οὗτος εἶπεν Δύναμαι τὸν ναὸν τοῦτον καταλύσαι καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομηῆσαι αὐτόν. λέγει ὁ Πιλάτος Ποῖον ναόν; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ὅν οἰκοδόμησεν ὁ Σολομών ἐν τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν, οὗτος δὲ λέγει λύειν καὶ οἰκοδομῆν αὐτόν διὰ τριῶν ἡμερῶν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ ἀνθρώπου τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ᾤψεσθε. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

² Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Πιλάτος τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἱερεῖς καὶ Λευίτας εἶπεν αὐτοῖς λαθραίως Μὴ οὕτως ποιήσατε· οὐδὲν γάρ ἐστιν ὃ κατηγορήσατε αὐτοῦ ἄξιον θανάτου· ἢ γὰρ κατηγορία ὑμῶν περὶ θεραπείας ἐστὶν καὶ βεβηλώσεως σαββάτου. λέγουσιν οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται Κατὰ Καί-

A ἐν τῷ πραιτωρίῳ, E εἰς τὸ πραιτώριον; Latt *intus praetorium*, *in praetorium*, *in praetorio* ἐξηλλ. ὁ Πιλ. (h. l. B; reliqui varie transpon) cum BAE Latt .. C ὁ Πιλ. τὸν Ἰησ. ἔξω τοῦ πραιτ. ἐξηλλεν | ἐν αὐτῷ cum BCE Eins Cors Ven .. A ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ .. Fabr *in Iesum* | λέγουσιν αὐτῷ (A om) οἱ Ἰουδ. | Οὗτος εἶπεν Δύν. τὸν να. τ. καταλ. (ita AB Eins; E Ven Cors Fabr καταλ. τ. να. τ.) καὶ διὰ τρ. ἡμερ. (ita AE; B ἐν τρισὶν ἡμέραις) οἰκοδομηῆσαι (ita A, B ἐγείραι, item Latt: E οἰκοδομήσω) αὐτόν. λέγει (ita AE; B Latt add αὐτοῖς) ὁ Πιλ. -- λέγουσιν (ita AB; E Latt add αὐτοῖς) οἱ Ἰουδ. cum ABE Latt .. C om (transiliendo ab altero λέγουσιν [αὐτῷ] οἱ Ἰουδ. ad alterum) | οἰκοδόμησεν cum B .. AC ὠκοδόμ. | ὁ Σολομών .. A om ὁ | οὗτος δὲ cum ACE .. B αὐτός .. Latt *et iste*, *ipse* | λέγει .. A εἶπε | λύειν (CE καταλύσαι; B add αὐτόν) καὶ οἰκοδομῆν (CE - ἤσαι) αὐτόν διὰ τριῶν ἡμερῶν (B πάλιν pro αὐτ. δ. τρ. ἡμ.) : ad haec A add πάλιν λέγει ὁ Πιλάτος Καὶ διὰ τοῦτο θέλετε ἀποκτανῆσαι αὐτόν; οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ Ναί. | λέγει αὐτ. ὁ Πιλ. cum B Ven .. A ὁ δὲ Πιλ φησὶν .. CE πάλιν λέγει ὁ Πιλ. αὐτοῖς, item Eins Fabr *et iterum dicit eis Pil.* | Ἀθῶός εἰμι .. B add γὰγώ, Latt *ego* (Ven ante ἀθῶος; habet) | τοῦ ἀνθρώπου cum BE Eins Fabr .. AC Ven om | τοῦ δικαίου τούτου .. E Eins Fabr om τ. δικ. | λέγουσιν .. B Eins Fabr add αὐτῷ, non ACE Ven

2. Προσκ. δὲ cum BE Ven Eins Fabr .. A Καὶ προσκ. .. C Προσκ. | A om ὁ Πιλ. | καὶ (B add τοὺς) ἱερεῖς .. A ἱερεῖς τε | λαθραίως (B λάθρα) cum BCE Latt .. A om | A Μὴ οὕτω ποιεῖτε | οὐδὲν -- θανάτου cum B .. CE οὐδὲν (E οὐδὲ) γὰρ κατηγορεῖτε (E κατηγορήσατε sic) αὐτόν (ita C, E ἄξιον) θανάτου .. A οὐδεμία γὰρ κατηγορία θανάτου ὑπάρχει ἐν αὐτῷ .. Latt *libere* | περὶ θεραπείας ἐστὶν (h. l. B; C post σαββ.) καὶ βεβηλ. σαββάτου (ita BE; C σαββάτων) .. A περὶ θερ. νοσούντων καὶ περὶ βεβηλώσεως σαββάτου ἐστὶ | λέγ. οἱ πρεσβ. (ita B Latt; C add τοῦ λαοῦ) κ. οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ (C om) Λευῖται τῷ Πιλ. cum BC Latt .. A λέγουσι τῷ Πιλάτῳ .. E λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι | Κατὰ Καίσαρος ἐάν τις βλασφημήσῃ (B - μήσαι) -- λέγει ὁ Πιλ. Ἀε. ἐστ. θανάτου

σαρος εἰάν τις βλασφημήσῃ, ἄξιός θανάτου ἐστίν ἢ οὐ; λέγει ὁ Πιλάτος Ἄξιός ἐστίν θανάτου. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Εἰ εἰς Καίσαρα εἰάν τις βλασφημήσῃ, ἄξιός ἐστίν θανάτου, οὗτος δὲ κατὰ τοῦ Θεοῦ ἐβλασφήμησεν.

³ Ἐκέλευσε δὲ ὁ ἡγεμὼν ἐξελθεῖν τοὺς Ἰουδαίους ἔξω τοῦ πραιτωρίου, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν Ἰησοῦν λέγει αὐτῷ Τί ποιήσω σοι; λέγει ὁ Ἰησοῦς τῷ Πιλάτῳ Ὡς ἐδόθη σοι. λέγει ὁ Πιλάτος Πῶς ἐδόθη; λέγει ὁ Ἰησοῦς Μωυσῆς καὶ οἱ προφῆται προεκήρυξαν περὶ τοῦ θανάτου μου καὶ τῆς ἀναστάσεως. παριστορήσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἀκούσαντες λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ Τί πλέον ἔχεις ἀκοῦσαι τῆς βλασφημίας ταύτης; λέγει ὁ Πιλάτος τοῖς Ἰουδαίοις Εἰ οὗτος ὁ λόγος βλάσφημός ἐστίν, περὶ τῆς βλασφημίας λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ ἀπαγάγετε εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν.

cum CE Ven .. B¹a verbis βλασφημήσει, ἄξ. θαν. ἐστίν (sic) transit ad eadem verba quemadmodum subsequuntur, assentientibus Eins Fabr aliisque, ita ut quae interposita sunt, ἢ οὐ usque ad ἄξιός ἐστίν. θανάτου, omittantur .. A Κατὰ Καίσα. εἰάν βλασφ. τις, τίνας ἄξιός ἐστίν; ὁ δὲ λέγει θανάτου. | Λέγουσιν οἱ Ἰ. τῷ Πιλάτῳ .. haec A male om | Εἰ εἰς Καίσαρα --- ἐβλασφήμησεν cum CE; item prioribus omisiss Ven *quanto magis hic qui deum blasphemaverit dignus est mori* .. A Καὶ εἰ θανάτου ἄξιός ἐστίν ὁ κατὰ Καίσαρος βλασφημήσας, πῶς (sic) οὗτος οὐκ ἀποκτανθήσεται κατὰ Θεοῦ βλασφημήσας .. B cum pluribus Latinis nil nisi (vide ante) οὗτος δὲ κατὰ Θεοῦ ἐβλασφήμησεν

3. Ἐκέλευσε δὲ cum A Eins aliisque .. B καὶ ἐκέλευσεν .. C Ven τότε ἐκέλευσεν | C om τοὺς Ἰουδαίους | ἔξω .. B ἐκ | καὶ προσκαλεσ. (C om) τὸν Ἰησ. (C add καὶ) λέγει αὐτῷ cum (C)E Ven Fabr .. B Eins κ. προσκ. τ. Ἰ. ὁ Πιλάτος εἶπεν αὐτῷ .. A καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ | A om τῷ Πιλάτῳ | ὥς (sed GE οὕτως) ἐδόθη (C ἐδόσσω vitiose) cum CE, item *Sicut datum (Fabr dictum) est* .. Eins Ven Fabr .. B οὕτως ἐδόθη σοι .. A ἐξουσία ἐδόθη σοι ἐπ' ἐμοί (sic) | λέγει ὁ Πιλ. Πῶς (B add οὕτως) ἐδόθη (B add μοι) cum A(B), item Eins Fabr Ven *Dicit (ei) Pilatus Quomodo (Ven add sicut) datum (Fabr dictum) est* .. C om | λέγει (A φησὶν, B add αὐτῷ) ὁ Ἰησοῦς | Μωυσῆς; ita AB .. C Μωσῆς | προεκήρυξαν cum CE Eins Fabr Cors .. AB ἐκήρυξαν, item Ven *annunciaverunt* | μου καὶ τῆς ἀναστ. cum CE .. AB μου (A om) καὶ τ. ἀν. μου | παριστορήσαντες (cum B παραστορήσαντες, et C περιστωρήσαντες, A παρατηρήσαντες) δὲ οἱ (B om) Ἰουδ. καὶ (B** om) ἀκούσαντες cum BCA .. E ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἰουδαῖοι, similiterque Latt | Τί πλ. ἔχ. ἄκ. (C add περὶ) τῆς βλ. ταύτ. cum CE; Ven *quid amplius desideras audire blasphemiam* .. Fabr Eins *quid amplius (Eins add ab hoc) vis blasphemiam istius (Eins om?) audire* .. A τί τοῦτο πλέον θέλεις καὶ μεῖζον τῆς βλασφημίας ταύτης ἀκοῦσαι .. B τί πλέον καὶ μεῖζονα τοῦτου θέλεις τῆς βλασφ. ἀκοῦσαι ταύτης | τοῖς Ἰουδαίοις .. A Ven om .. Eins *aliique eis* | περὶ τῆς βλασφημίας cum BC .. AE Latt om | ἀπαγάγετε .. B

λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Ὁ νόμος ἡμῶν περιέχει, ἀνθρώπος εἰς ἄνθρωπον ἐάν ἀμαρτήσῃ, ἄξιός ἐστιν λαμβάνειν τεσσαράκοντα παρὰ μίαν· ὁ δὲ εἰς θεὸν βλασφημῶν, λιθοβολία λιθοβολεῖσθαι αὐτόν.

⁴ Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ οἶψι βούλεσθε τρόπον ἀμύνασθε αὐτόν. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Ἡμεῖς βουλόμεθα ἵνα σταυρωθῇ. λέγει ὁ Πιλάτος Οὐκ ἔστιν ἄξιός σταυρωθῆναι.

⁵ Περιβλεψάμενος δὲ ὁ ἡγεμῶν εἰς τοὺς περιεστῶτας ὄχλους τῶν Ἰουδαίων, θεωρεῖ πολλοὺς διακρύοντας τῶν Ἰουδαίων καὶ λέγει Οὐ πᾶν τὸ πλῆθος βούλεται αὐτὸν ἀποθανεῖν. λέγουσιν οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων Διὰ τοῦτο ἤλλαμεν ἅπαν τὸ πλῆθος ἵνα ἀποθάνῃ. λέγει ὁ Πιλάτος τοῖς Ἰουδαίοις Ἴνα τί ἀποθάνῃ; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ὅτι εἶπεν αὐτὸν υἱὸν θεοῦ καὶ βασιλέα.

CAPUT V.

¹ Νικηδῆμος δὲ τις ἀνὴρ Ἰουδαῖός ἐστιν ἔμπροσθεν τοῦ ἡγε-

add αὐτόν | ἄνθρωπ. εἰς ἄνθρ. ἐάν ἀμαρτ. (A ἐάν ἀμ. ἄνθρ. εἰς ἄνθρ.) cum ACE .. B ἄνθρ. ἐάν ἀμαρτή | τεσσαρ. παρὰ μίαν cum AB .. CE παρὰ μίαν πληγὰς τεσσαρ. (C μ) | ὁ δὲ εἰς θεὸν βλασφημῶν λιθοβολία (cod. -λίαν) λιθοβολ. αὐτόν cum B, sinilliterque latinus codex habet .. EA ὁ δὲ ε. S. ἀμαρτήσας (A ἀμαρτῶν) λιθοβοληθήσεται .. C εἰ δὲ εἰς θεόν, λιθοβολεῖσθω

4. καὶ οἶψι βούλεσθε τρόπον .. B καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν ᾧ ἐάν βούλεσθε τρόπον .. latinus codex et secundum legem vestram | ἀμύνασθε αὐτόν .. B ἀμ. ἀσφῶ | λέγ. οἱ (B om) Ἰουδ. τῷ Πιλ. (A om τ. Πιλ) | λέγει (B add αὐτοῖς) ὁ Πιλ. | σταυρωθῆναι cum B; item praemisso τοῦ C .. A θανάτου

5. Περιβλεψ. δέ cum C (et E?) Latt .. AB καὶ περιβλ. | ὁ ἡγεμῶν cum B Latt .. C ὁ Πιλάτος .. A om | εἰς (E om) τ. περιεστ. ὄχλι. τ. Ἰουδ. θεωρεῖ π. δ. τ. Ἰουδ. cum BCE Latt .. A θεωρεῖ ἐκ τῶν περιεστῶτων πολλοὺς διακρύοντας | καὶ λέγει cum CE Eins Ven .. AB Cors add αὐτοῖς, Fabr add ad principes sacerdotum Iudaeorum | Οὐ (E Mὰ τὸν ἥλιον, οὐ) πᾶν -- αὐτόν (C om) ἀποθανεῖν cum BCE Latt .. A βούλεσθε καὶ ὑμεῖς ἀποκτανθῆναι αὐτόν; οἱ δὲ εἶπον Οὐ βουλόμεθα, ὅτι αἰτίαν οὐχ εὐρίσκωμεν | οἱ πρεσβ. τῶν Ἰουδαίων cum CE Fabr et (addito Pilato) Ven .. AB Eins om τῶν Ἰουδ. sed add τῷ Πιλάτῳ (A Eins πρὸς Πιλάτον) | A ἤλλαμεν πάντες ἵνα | λέγει ὁ Πιλ. τ. Ἰουδαίοις (τ. Ἰουδ. cum B Eins Cors; A om; Fabr ad eos) Ἴνα τί (ita B; A Διὰ τί ἵνα) ἀποθάνῃ cum AB Eins Cors Fabr .. C Ven om, item E una cum seqq. λέγουσιν οἱ Ἰουδ. | λέγουσιν οἱ (B om) Ἰουδ. | εἶπεν cum ABC .. E λέγει | αὐτόν cum BC .. AE αὐτόν | βασιλέα .. E add εἶναι (Latt post υἱὸν θεοῦ add)

V, 1. B om ἀνὴρ | ἐστιν .. CE ἐστιν | ἔμπρ. τοῦ ἡγεμόνος cum DE Latt ..

μόνος καὶ λέγει Ἄξιῶ, εὐσεβή, κέλευσόν μοι εἰπεῖν ὀλίγους λόγους. λέγει ὁ Πιλάτος Εἰπέ. λέγει ὁ Νικόδημος Ἐγὼ εἶπον τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευίταις καὶ παντὶ τῷ πλήθει τῶν Ἰουδαίων ἐν τῇ συναγωγῇ Τί ζητεῖτε μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ὁ ἄνθρωπος οὗτος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ καὶ παράδοξα, ἃ οὐδεὶς ἐποίησεν οὐδὲ ποιήσει. ἄψατε αὐτὸν καὶ μὴ βούλεσθέ τι πονηρὸν κατ' αὐτοῦ· εἰ ἐκ θεοῦ ἐστὶν τὰ σημεῖα ἃ ποιεῖ, σταθῆσονται, εἰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων, καταλυθῆσονται. καὶ γὰρ Μωυσῆς ἀποσταλαῖς παρὰ θεοῦ εἰς Αἴγυπτον ἐποίησεν σημεῖα πολλά, ἃ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς ποιῆσαι ἔμπροσθεν Φαραῶ βασιλέως Αἰγύπτου. καὶ ἦσαν ἐκεῖ ἄνδρες θεράποντες Φαραῶ Ἰαωνῆς καὶ Ἰαμβρῆς, καὶ ἐποίησαν καὶ αὐτοὶ σημεῖα οὐκ ὀλίγα ἃ ἐποίησεν Μωυσῆς, καὶ εἶχον αὐτοὺς οἱ Αἰγύπτιοι ὡς θεούς, τὸν Ἰαωνῆν καὶ τὸν Ἰαμβρῆν. καὶ ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίησαν οὐκ ἦσαν ἐκ θεοῦ, ἀπώλοντο καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ πιστεύοντες

ABC ἔμπρ. τοῦ Πιλάτου | Ἄξιῶ cum A (add σε) CE Latt .. BD om | εὐσεβή cum BCD (add ἡγεμών) .. E ut videtur εὐσεβής .. A om | κέλευσόν μοι cum DE, item A ἵνα κελύσης μοι .. BC κέλευσόν με | εἰπεῖν .. B λαλήσαι | ὀλίγους λόγους cum AB Latt; item D ὀλίγον λόγον .. E καθάρους λόγους, item C καθάρου λόγου | λέγει ὁ Πιλ. cum AB Latt .. C etc ὁ Πιλ. λέγ. | ὁ Νικόδ. cum ABE .. C (et D?) om ὁ | τοῖς πρεσβ. κ. τ. ἱερ. καὶ (C add τοῖς, non item AB) Λευίτ. cum AC Latt .. B τοῖς ἱερεῦσιν κ. τ. πρεσβ. κ. Λευ. | παντὶ τῷ πλήθει cum A .. BCD πᾶν τὸ (C παντός) πλήθος | μετὰ τ. ἀνδρ. τούτου (A om τούτ.) .. D ἐκ τοῦ ἀνδρ. τούτου .. B add τοῦ θανατώσαι αὐτόν (cod. αὐτῶ) | ὁ ἀνδρ. (D add γάρ) οὗτος (homo iste, homo hic) cum CD Latt .. A οὗτ. ὁ ἀνδρ. .. B om ὁ ἀνδρ. | ποιεῖ (facit, fecit, faciebat) καὶ παράδοξα .. A παράδοξα ἐποίησεν .. B ποιεῖ παράδοξα ἐν τῷ λαῷ | D ἃ οὐδεὶς ἄλλος | οὐδέ (B οὔτε, D οὐδέ ποτε) ποιήσει .. A οὐδέ ποιεῖ | βούλεσθε cum BCE .. AD βουλήθητε | τι πονηρὸν (B κακὸν) κατ' αὐτοῦ cum EB .. A κατ' αὐτοῦ πονηρὸν γενέσθαι .. C κατ' αὐτοῦ πονηρά | εἰ cum AB Latt .. D εἰ μὲν, E καὶ εἰ, C εἰ καὶ | ἐκ θεοῦ ἐστὶν .. D εἰσὶν ἐκ θεοῦ | τὰ σημεῖα cum ABD Ven .. CE ταῦτα τὰ σημ. | σταθῆσονται (D στερεωθήσ.) et καταλυθῆσονται cum B (etiam Fabr est et stabunt etc) D .. A (sed is om εἰ δὲ ἐξ ἀνδρ. καταλ.) CE σταθῆσεται et καταλυθῆσεται | D ἐξ ἀνθρώπου | καὶ γάρ cum ABE .. C om γάρ | Μωυσῆς cum AB .. C Μωσῆς | παρὰ (B add τοῦ) θεοῦ .. A post εἰς Αἴγ. ponit | εἶπεν αὐτῷ (A Ven om) ὁ θεός (B ὁ Ἰησοῦς) ποιῆσαι (C om) ἔμπρ. Φ. βασ. Αἴγ. (A om Αἴγ. una cum seqq. καὶ ἦσαν usque Φαραῶ) | Φαραῶ cum E .. B τοῦ Φ., C τῷ Φ. | Ἰαμβρῆς .. Latt *Mambres* | καὶ (A om) ἐποίησαν cum ABE .. C καὶ ἐποίησαν | καὶ αὐτοὶ .. B κάκεινοι | οὐκ ὀλίγα .. B πολλά, sed post Μωυσῆς add οὐκ ὀλίγα | ἃ ἐποίησεν BC .. E ὅσα ἐποίησε, A ὡς ἐποίησε | τὸν (C om) Ἰαων. κ. τὸν (C om) Ἰαμβρ. cum BC Vatt .. A (add Φαραῶ ad θεούς) E Eins aliiqum om | καὶ ἐπειδὴ -- ἐποίησαν (cum CE; ἐποίησαν B) -- ἐκ θεοῦ cum BCE .. A καὶ ἐν τῷ μὴ εἶναι τὰ σημεῖα ἀπὸ θεοῦ | οἱ πι-

αὐτοῖς. καὶ νῦν ἄφετε τὸν ἄνθρωπον τοῦτον· οὐ γὰρ ἐστὶν ἄξιος θανάτου.

² Λέγουσιν τῷ Νικοδήμῳ οἱ Ἰουδαῖοι Σὺ μαθητῆς αὐτοῦ ἐγένου καὶ τὸν λόγον ὑπὲρ αὐτοῦ ποιεῖς. λέγει πρὸς αὐτούς ὁ Νικοδήμους Μὴ καὶ ὁ ἡγεμὼν μαθητῆς αὐτοῦ ἐγένετο καὶ τὸν λόγον ὑπὲρ αὐτοῦ ποιεῖ; οὐ κατέστησεν αὐτὸν ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τοῦ ἀξιώματος τούτου; ἦσαν δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἐμβριμούμενοι καὶ τρίζοντες τοὺς ὀδόντας αὐτῶν κατὰ τοῦ Νικοδήμου. λέγει πρὸς αὐτούς ὁ Πιλάτος Τί τοὺς ὀδόντας τρίζετε κατ' αὐτοῦ ἀλήθειαν ἀκούσαντες; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Νικοδήμῳ Τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ λάβης καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ. λέγει ὁ Νικοδήμους Ἀμὴν ἀμὴν, λάβω καθὼς εἶπατε.

CAPUT VI.

¹ Εἰς δὲ τῶν Ἰουδαίων παραπηδήσας ἡξίου τὸν ἡγεμόνα

στεύοντες cum CE . . AB (Latt qui crediderunt) οἱ πιστεύσαντες | τὸν ἄνθρ. τοῦτον . . A αὐτόν

2. τῷ Νικ. οἱ Ἰουδ. cum B Vatt . . AC Eins Ven οἱ Ἰουδ. τῷ Νικ. | ἐγένου cum AB Latt . . E εἰ . . C ποιῆ | A ὑπὲρ ἐκείνου | λέγει πρ. αὐτ. ὁ (B om) Νικ. -- ὑπὲρ αὐτοῦ ποιεῖ (A ποιεῖται) cum AB E Vatt Eins Fabr Ven** . . C Cors Ven* om | οὐ κατέστησεν -- ἀξιῶμ. τούτου (B om τούτ.) . . A om | ἦσαν δὲ (B οὐν) οἱ Ἰ. ἐμβριμούμενοι (ita BCE) -- κατὰ τοῦ Νικοδ. cum BCE plurimisque Latinis . . D οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔτριζον τοὺς ὀδόντας κατὰ τοῦ Νικ. . . A Ven ἦσαν δὲ οἱ Ἰουδ. ἐμβριμούμενοι τῷ Νικοδήμῳ | λέγει (ita ABDE Vatt; C καὶ λέγει) πρὸς αὐτούς (D om) ὁ Πιλ. | Τί τ. ὀδόντας . . B add ὑμῶν | κατ' αὐτοῦ ἀλήθειαν ἀκούσαντες cum E Vatt . . D Ven κατὰ τοῦ (fortasse κατ' αὐτοῦ, ut est in Ven) τὴν ἀλήθειαν εἰπόντος . . A κατ' αὐτοῦ; ἀλήθειαν γὰρ λέγει . . B κατ' αὐτοῦ (vide post) . . C κατὰ τοῦ Νικοδήμου | λέγουσιν (A ἀπεκρίθησαν) οἱ Ἰουδ. τῷ Νικ. cum EA Ven, item omisso τῷ Νικ. (sed vide post) D . . B ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἰουδ. λέγουσιν τῷ Νικοδήμῳ . . C male om | Τὴν ἀλήθ. αὐτοῦ (ita BC Latt; A om; E ταύτην; D Τοῦ Νικοδήμου τὴν ἀλήθ. αὐτοῦ, pro quibus scribendum videtur τῷ Νικοδήμῳ τὴν ἀλήθ. αὐτοῦ) λάβης (D λάβω, corrige λάβεις; A σὺ λάβεις post τὸ μέρ. αὐτοῦ) | λέγει ὁ Νικ. cum ABD . . CE om ὁ | Ἀμὴν bis cum BC; item ter Vatt Ven . . ADE Eins aliique semel | λάβω (ita BE; A λάβοιμι; C om) καὶ εἶπατε cum ABEC, item Latt . . D γένο.το

VI, 1. Εἰς δὲ τῶν Ἰουδ. παραπηδήσας cum E, item B Εἰς τῶν Ἰουδ. ἄλλοι τις παραπ. . item C Ἐκ δὲ τῶν Ἰουδ. ἄλλος παραπ. . . A Παρελθὼν δὲ τις ἐκ τῶν Ἰουδ. . . D Ἐτερος πάλιν ἐκ τῶν Ἰουδ. . . Latt Ex Iudaeis quidam alius autem exsiliens, Alius quidem Iudaeus festinanter, Alius autem Iudaeus festinanter, Exiens autem quidem alius exsiliens | ἡξίου (B ἀξιοῖ) τ. ἡγεμ. λόγον (C λέγων) εἰπεῖν cum ABC . . E εἶπεν Ἀξιώ, ἡγεμῶν. εἰπεῖν λόγον, item D λέγει Κέλευσόν

λόγον εἰπεῖν. λέγει ὁ ἡγεμών Εἴ τι θελεις εἰπεῖν, εἰπέ. ὁ δὲ Ἰουδαῖος ἔφη Ἐγὼ τριάκοντα ὀκτώ ἔτη ἐν κλίνῃ κατεκείμεν ἐν ὀδύνη πόνων. καὶ ἐλθόντος τοῦ Ἰησοῦ πολλοὶ δαιμονιζόμενοι καὶ ποικίλαις νόσοις κατακείμενοι ἐθεραπεύθησαν ὑπὲρ αὐτοῦ. καὶ τινες νεανίσκοι κατελέγησαντές με ἐβάστασάν με μετὰ τῆς κλίνης καὶ ἀπήγαγόν με πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδὼν με ὁ Ἰησοῦς ἐσπλαγχνίσθη καὶ λόγον εἶπέν μοι Ἄρον σου τὸν κράββατον καὶ περιπάτει. καὶ ἦρα τὸν κράββατόν μου καὶ περιεπάτησα. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Ἐρώτησον αὐτὸν ποῖα ἡμέρα ἦν ὅτε ἐθεραπεύθη. λέγει ὁ θεραπευθεὶς Ἐν σαββάτῳ. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Μὴ οὐχ οὕτως ἐδιδάξαμεν ὅτι ἐν σαββάτῳ θεραπεύει καὶ δαίμονας ἐκβάλλει:

μοι, ἡγεμών, ἓνα λόγ. εἰπεῖν . . *similiter* Latt variant | λέγει ὁ ἡγεμών . . B καὶ λέγει ὁ Πιλάτος . . A ὡ προστάθεν ὁ ἡγεμ. | Εἴ τι θέλ. εἰπεῖν, εἰπ. cum AB Eins Cors Fabr, item omissio εἰπεῖν C Vatt Ven . . D Vata Εἰπέ | ὁ δὲ Ἰουδ. ἔφη cum A, *similiterque* Latt . . BC om . . D λέγει ὁ ἡγεμών (? Videtur Εἰπέ, λέγ. ὁ ἡγεμ. habere, omittens seqq. cum BC) | Ἐγὼ . . B (item Fabr) add ἐν Ἰερουσαλήμ | τριάκ. (D add καὶ) ὀκτώ ἔτη cum CD . . A ἐν τριάκ. ὀκτώ ἔτεσιν, B ἔτεσιν τριάκ. ὀκτώ | ἐν κλίνῃ (Latt postponent) κατεκείμεν cum AB . . CD κατακίμαι ἐν τῇ κλίνῃ | ἐν ὀδύνη πόνων . . A καὶ ἐν ὀδύνη πολλῶν πόνων | καὶ ἐλθόντος (ita etiam pluribus Latt) . . A ἐλθ. δὲ | τοῦ Ἰησοῦ . . B τοῦ κυρίου | κατακείμενοι . . A κατεκείμενοι | ἐθεραπ. ὑπὲρ (E παρ') αὐτοῦ cum BE Latt . . C ἐθερ. παρόντος αὐτοῦ . . A ἰάσεως ἔτυχον | νεανίσκοι cum AB Latt . . E μὲν . . C πιστότατοι | E ἐλεήσαντες | ἐβάστασ. με μετὰ τῆς κλ. (A om με μ. τ. κλ.) καὶ ἀπήγ. (E ἐπήγαγ.) με (A om) πρ. αὐτ. cum CEA Vatt Eins Cors . . B μετὰ τῆς κλίνης μου προσήνεγκάν με αὐτῷ | καὶ ἰδὼν με ὁ Ἰησοῦς (A om) ἐσπλαγγν. (A εὐσπλ.) . . D ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησ. καὶ σπλαγγνισθεὶς ἐπ' ἐμοί | καὶ (D om) λόγον (B λόγῳ, A add μόνον) εἶπέν μοι (μοι cum ABDE; C om) | Ἄρον cum AE Vatt Ven . . BC Eins aliiq̄ue praem Ἐγειρε, item D Ἐγειρε καί | σου τ. κράββ. cum CDE . . AB τ. κράββ. (B κράββατον, item infra) σου | καὶ ἦρα cum ADE . . B κ. ἐτήρα, C κ. ἀπήρα. Puncterea AC *similiterque* Latt praem καὶ παραχρημα ἰάτην, item D καὶ σὺν τῷ λόγῳ αὐτοῦ εὐθείας ἡγέρθη . . nihil praem cum BE | καὶ περιεπάτησα . . D καὶ ἀπήλαον ὑγιῆς εἰς τὸν οἶκόν μου δοξάζων τὸν θεόν | A om τῷ Πιλάτῳ | Ἐρώτησον (B Ἐπερωτ.) . . A add οὖν | ποῖα ἡμ. ἦν ὅτε ἐθερ. cum ABE Eins Cors Fabr . . C Vatt Ven ποῖα ἡμέρα ἐθερ. | λέγει ὁ θεραπευθεὶς cum B, item καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰαθεὶς εἶπε E, *similiterque* Latt (Eins Cors nil nisi Dixit, Ven Dixit autem homo ille, Vatt Respondet is qui sanatus fuerat dicens, Fabr Dixit languidus sanatus) . . A λέγει ὁ Πιλάτος τῷ θεραπευμένῳ Ποῖα ἡμέρα ἦν ὅτε (sic) ἐθεραπεύθης. ἀπεκρίθη ὁ ἀνθρωπος . . C ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ Πιλάτου περὶ τῆς ἡμέρας λέγει | Ἐν σαββάτῳ cum AC, E Eins aliiq̄ue Τὸ σάββατον, B (*similiterque* Vatt Ven) Ἐν σαββ. ἐθεραπεύθη (sed codex -ση) | οἱ Ἰουδαῖοι (ita etiam Eins Cors) . . B Vatt Ven Fabr add τῷ Πιλάτῳ | Μὴ οὐχ οὕτ. ἐδιδάξ. (B add σοι, non item Latt) . . A Οὐχ εἰπομέν (item dicimus Cors) σοι | θεραπεύει . . C ἐθεραπεύθη | δαίμονας cum CE, item daemones Vatt Ven . . AB Eins aliiq̄ue δαιμόνια | ἐκβάλλει . . E ἐλαύνει

² Καὶ ἄλλος Ἰουδαῖος παραπηδήσας λέγει Ἐγὼ τυφλὸς ἐγεννήθην, φωνὴν ἤκουον καὶ πρόσωπον οὐκ ἔβλεπον· καὶ παράγοντος τοῦ Ἰησοῦ ἔκραξα φωνῇ μεγάλῃ Ἐλέησόν με, υἱὲ Δαυίδ. καὶ ἤλθέσέν με καὶ ἐπέθηκέν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἀνέβλεψα παραχρῆμα. καὶ ἄλλος Ἰουδαῖος παραπηδήσας εἶπεν Κυρτὸς ἦμην, καὶ ὥρθωσέ με λόγῳ. καὶ ἄλλος εἶπεν Λεπρὸς ἐγενόμην καὶ ἐθεράπευσέν με λόγῳ.

CAPUT VII.

Καὶ γυνὴ τις ἀπὸ μακρόθεν κράζουσα εἶπεν Αἰμορροῦσα ἦμην, καὶ ἠψάμην τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ ἐστάλη μου ἡ ρύσις τοῦ αἵματος ἢ δι' ἐτῶν δώδεκα. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Νόμον ἔχομεν γυναῖκα εἰς μαρτυρίαν μὴ ὑπάγειν.

2. Καὶ ἄλλος cum AB Latt .. C Καὶ πάλιν ἄλλος, item D Καὶ ἕτερος πάλιν | D om Ἰουδαῖος | παραπηδήσας λέγει (C εἶπεν) cum BC Eins allisque; item A παραλθὼν λέγει .. D Vatt Ven εἶπεν | Ἐγὼ .. A (item Latt) om | ἐγεννήθην .. D ἐξῆλθα ἐκ κοιλίας μητρὸς μου | φωνὴν ἤκουον cum CD Eins Vatt Ven allisque, item A sed addit καὶ μόνην .. E φωνῆς μόνον ἤκουον, B καὶ φωνὴν μόνην ἤκουον | καὶ πρόσωπον cum BCE Fabr Eins .. AD Vatt Ven Cors πρόσωπ. δέ | καὶ παράγοντος (B παριόντος) τοῦ Ἰησοῦ (A αὐτοῦ) .. E καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς | φωνῇ μεγάλῃ (C φωνῇ μεγάλῃν) .. B add λέγων | υἱέ .. E praeom κύριε | καὶ ἤλθέσέν με -- τ. χ. αὐτοῦ (cum AB Eins allisque; C Vatt Ven om) ἐπὶ (B εἰς) τ. ὁ. μου .. D καὶ εὐθέως ἐσπλαγγνίσθη ἐπ' ἐμέ, καὶ πύνας ἐποίησε πηλὸν καὶ ἐπέστηκέν ἐπὶ τ. ὁ. μου | A παραχρ. ἀνέβλεψ. | καὶ ἄλλος .. D κ. ἕτερος | Ἰουδαῖος cum AB (praeom ἀνθρώπος) E (add ἀνθρώπος) Vatt Cors Fabr .. CE Eins Ven om | παραπηδήσας .. AD add εἰς μέσον | Κυρτὸς ἦμην κ. ὥρθωσε (C ὄρθωσε, A ἀνώρθωσε, D ἐθεράπευσε) μ. λ. καὶ ἄλλος εἶπεν Λεπρ. ἐγενόμην (B ἐγεννάμην) κ. ἐτ. με λόγῳ cum E omnibusque codd. latinis .. ACD om καὶ ἄλλος εἶπεν Λεπρὸς -- λόγῳ, item B om Κυρτὸς -- ἄλλ. εἶπεν.

VII. Καὶ .. A Πρὸς τούτοις | γυνὴ τις cum BD .. A add ὄνομα Βερονίκη, C ὄνοματι Βερονίκη, item Latt Veronica nomine | ἀπὸ μακρόθεν κράζουσα (A κράξασα) .. D ἀπομακροῦσα, atque sic pergit καὶ ὡς μόνον ἦψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, εὐθέως ἔστη ἡ ρύσις τοῦ αἵματος μου: quae corrupta esse apparet. | εἶπεν .. B ἔλεγεν | ἦμην cum BC Vata .. A Vatt Ven Fabr add ἐν ἑτασι δεκαδύο | καὶ ἐστάλη μου ἡ ρύσις. τ. αἵματ. ἡ (cod. om) δι' ἐτ. δώδεκα cum B .. CA καὶ εὐθέως (A παραχρῆμα) ἔστη ἡ ρύσις. τ. αἴμ. (A τῶν) ἐτ. δώδ. (A δεκαδύο ἐτῶν). Item Fabr (et statim fluxus sanguinis mei stetit) sed om (ut D) δι' ἐτ. δώδ. .. Vatt Ven et statim sana facta sum | λέγουσιν cum AB Vatt Fabr .. C etc Ven praeom τότε | οἱ Ἰουδαῖοι .. B add τῷ Πιλάτῳ | Νόμον (A Ἡμεῖς νόμον) ἔχομεν -- μὴ ὑπάγειν cum ABDE Latē .. C Γυναῖκα εἰς μαρτ. μὴ ὑπάγειν.

CAPUT VIII.

Καὶ ἄλλοι δὲ τινες πλήθος ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἔκραζον λέγοντες Οὗτος ὁ ἄνθρωπος προφήτης ἐστίν, καὶ τὰ δαιμόνια αὐτῷ ὑποτάσσονται. λέγει ὁ Πιλάτος πρὸς τοὺς εἰπόντας αὐτῷ ὅτι τὰ δαιμόνια αὐτῷ ὑποτάσσονται. Διὰ τί καὶ οἱ διδάσκαλοι ὑμῶν οὐχ ὑπετάγησαν αὐτῷ; λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ Οὐκ οἶδαμεν. ἄλλοι δὲ εἶπον ὅτι τὸν Λάζαρον τεθνηκότα ἤγειρεν ἐκ τοῦ μνημείου τετραήμερον. ἔντρομος δὲ γενόμενος ὁ ἡγεμὼν λέγει πρὸς ἅπαν τὸ πλήθος τῶν Ἰουδαίων Τί θέλετε ἐκχέειν αἷμα ἀθῶον;

CAPUT IX.

¹ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν Νικόδημον καὶ τοὺς δώδεκα ἀνδρας τοὺς εἰπόντας ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας λέγει αὐτοῖς Τί ποιήσω, ὅτι στάσις γίνεται ἐν τῷ λαῷ; λέγουσιν αὐτῷ Ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτοὶ ὄψονται. πάλιν ὁ Πιλάτος προσκαλεσάμενος ἅπαν τὸ πλήθος τῶν Ἰουδαίων λέγει Οἴδατε ὅτι συνήθεια ὑμῖν ἐστὶν κατὰ ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἓνα ἀπολύειν ὑμῖν δέσμιον. ἔχω

VIII. Καὶ (B om) ἄλλοι δὲ (ita CE, item B; A om) τινες .. D καὶ ἔτερον | πλήθος ἀνδρ. τε (D om) κ. γυν. cum BED Ven .. C Vatt om πλήθος .. A Eins Cors ἀπὸ τοῦ πλήθους ἀνδρες τε καὶ γυναῖκες | προφήτης ἐστίν .. E δίκαιος ἦν | ὑποτάσσονται cum AB .. CE ὑποτάσσεται | λέγει ὁ Πιλ. πρ. τ. εἰπόντας (E πάντας omisso αὐτῷ sq) α. ὁ. τὰ (cum E; B om) δ. α. ὑποτάσσει cum BE Eins .. AC om (propter ὁμοιοτέλετον?), item plures codd. latini | Διὰ τί καὶ οἱ -- ὑπετάγησαν (ita B, item [vide infra] A; C ὑποτάσσονται) αὐτῷ; λέγουσιν -- Οὐκ οἶδαμεν cum BC .. A καὶ διὰ τί οἱ διδάσκαλοι ἡμῶν οὐχ ὑπετάγησαν αὐτῷ, ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτοὶ ὄψονται .. varie differunt latini codices, quos vide ad latinum textum. | ἄλλοι δὲ (A add τινὲς τῶν Ἰουδαίων) εἶπον (A ἔλεγον) cum BA Latt .. C ἄλλος δὲ εἶπε. Praeterea C Latt add τῷ Πιλάτῳ | ὅτι (cum BC Eins Fabr; A Vatt aliiq. om) τὸν Λάζ. (Λάζ. τινα) τεθνηκότα (A τεθνεώτα; C post μνημείου) ἤγ. ἐκ τ. μνημ. (A ἐκ νεκρῶν) τετραήμερον (h. I. A; C post Λάζαρ.; Latt ante ἐκ τ. μνημ.; B om) | ὁ ἡγεμῶν .. A ὁ Πιλάτος | ἅπαν .. B πᾶν | θέλετε cum AC .. B βούλοσθε | ἐκχέειν cum BC .. A ἐκχέειν

IX, 1. Καὶ προσκαλεσάμενος cum AC .. B add ὁ ἡγεμῶν, item Latt *Pilatus* | τὸν Νικόδ. κ. τ. δ. ἀνδρας (ita B Latt; A om) τοὺς -- ἐκ πορνείας cum AB Latt .. C om | γίνεται cum BC Latt .. A ἐστίν | ἐν τῷ λαῷ cum AC Latt .. B om | πάλιν cum B Latt .. C καὶ πάλιν .. A om | ὁ Πιλ. προσκ. -- λέγει cum C, similiterque Latt; item ὁ Πιλ. ante λέγει posito B .. A λέγει ὁ Πιλ. παντὶ τῷ πλήθει τῶν Ἰουδ. | συνήθεια ὑμῖν (B ἡμῖν) cum BC Eins aliiq. .. A om ὑμῖν | κατὰ ἑορτὴν cum BC (Latt *per diem*) .. A ἐν τῇ ἑορτῇ | τῶν ἀζύμων

ένα καταδίκιον δέσμιον ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ φονεάν λεγόμενον Βαραββᾶν, καὶ τοῦτον τὸν στήκοντα κατενώπιον ὑμῶν τὸν Ἰησοῦν, εἰς ὃν οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ κράζουσιν Τὸν Βαραββᾶν. λέγει ὁ Πιλάτος Τί οὖν ποιήσωμεν Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Σταυρωθήτω. ἕτεροι δὲ ἔλεγον Οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος ἐάν τοῦτον ἀπολύσεις, ὅτι εἶπεν ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ καὶ βασιλέα· θέλεις οὖν τοῦτον βασιλέα καὶ οὐ Καίσαρα.

² Θυμωθεὶς δὲ ὁ Πιλάτος λέγει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους Ἄεὶ στασιαστὸν τὸ ἔθνος ὑμῶν, καὶ τοῖς εὐεργέταις ὑμῶν ἀντιλέγετε. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ποίους εὐεργέταις; λέγει αὐτοῖς Ὁ θεὸς ὑμῶν ἀπὸ δουλείας σκληρᾶς ἐξήγαγεν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου καὶ διὰ θαλάσσης ἔσωσεν ὑμᾶς ὡς διὰ ξηρᾶς, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ

cum AC Latt .. B om | ἔχω ἓνα κατάδ. δέσμ. -- φονεάν λέγομ. Βαραββᾶν (cod. Βαραβᾶν) cum C Eins alisque .: B ἔχω δὲ ἐν τῷ δεσμ. φονεάν τοῦτον λεγόμε. Βαραββᾶν (sic) .. A ἔχω δὲ καταδίκιους ἐν τῷ δεσμ. -- ἐν οἷς καὶ φονεᾶ τὸν Βαραββᾶν (sic) | καὶ τοῦτον τὸν στήκοντα (ita B; C τοῦτον ἐστηκόντων) κατενώπιον (ita B; C κατὰ πρόσωπον) ὑμῶν (B ἡμῶν) τὸν Ἰησ. εἰς ὃν (C Ἰσον, B ὦ) οὐδεμίαν (uterque οὔτε μίαν) αἰτ. εὐρ. ἐν αὐτῷ cum BC, 'similiterque Fabr .. A τοῦτον οὖν τὸν ἰσταμένον ἐνώπιον ὑμῶν Ἰησοῦν βούλομαι ἀπολύσαι διὰ τὸ μὴ εὐρίσκω με αἰτίαν ἐν αὐτῷ | τίνα ἑ. ἄ. ὑμῖν cum BC Eins Cors .. A τίνα τοίνυν θέλ. ἀπολύσω (etiam Fabr om ὑμῖν) | οἱ δὲ κράζουσιν (A λέγουσι) cum AC .. B κράζουσιν οἱ Ἰουδαῖοι .. Latt clamaverunt autem omnes dicentes | Τὸν Βαραββ. (cod. Βαραβᾶν) cum B .. AC om τόν | λέγει (cum AB Latt; C καὶ λέγει) ὁ (ita AB; C om; praeterea BC Latt praem αὐτοῖς, non item A) Πιλ. | ποιήσωμεν cum B .. AC Latt ποιήσω | λέγουσιν οἱ Ἰουδ. cum AB .. C om οἱ Ἰουδ. .. Latt dicunt omnes | ἕτεροι δὲ ἔλεγον cum B .. A τινὲς δὲ τῶν Ἰουδαίων ἀπεκρίθησαν .. Eins iterum dixerunt Iudaei, Fabr iterum clamant dicentes Pilato .. C ἕτερος δὲ τῶν Ἰουδαίων ἔλεγε πρὸς τὸν Πιλάτον | Οὐκ (ita AB; C Τάχα οὐκ) εἶ (B ἦν) -- ἐάν τοῦτ. ἀπολύσεις (ita B Latt; A ἐάν μὴ σταυρώσης αὐτόν; C om) | ὅτι εἶπεν -- θέλεις οὖν τοῦτον (Eins ni forte vis hunc esse etc) βασι. κ. οὐ Καίσα. cum C, similiterque Latt .. B ὅτι εἶπ. ἑαυτὸν τὸν υἱὸν θεοῦ καὶ βασιλέα εἶναι καὶ οὐ Καίσαρα .. A ἀλλὰ σὺ τάχα τοῦτον θέλεις εἶναι βασιλέα, οὐχὶ δὲ τὸν Καίσαρα Ceterum Vatt brevissime absolvunt IX, 1—XI, 1; item Ven IX, 1—4. Cf. text. lat.

2. Θυμωθεὶς δὲ cum A .. B Θυμοῦ δὲ πληρωθεὶς .. C Χολέσας (sic) δὲ | B πρ. τ. Ἰουδ. εἶπεν | Ἄεὶ στασ. cum AB Latt .. C Διαστασιαστὸν | τὸ ἔθν. (A γένος) ὑμῶν cum B .. A add καὶ κατάρκτον, C ἐστὶ | A πάντοτε ἀντιλέγετε | λέγει αὐτοῖς cum B .. C λέγει ὁ Πιλάτος, A ὁ δὲ Πιλάτος ἔφη .. Latt dicit eis Pilatus | Ὁ θεὸς ὑμῶν .. C solus praem ὡς ἀκούω | ἀπὸ .. A ἐκ | ἐξήγαγεν ὑμᾶς ἐκ γ. Αἴγ. καὶ δ. ἑ. ἔσωσεν (B ὁδήγησεν, item Latt) ὑμ. ὡς δ. ξηρᾶς cum BC Latt .. A ἐξήγαγεν ὑμᾶς διὰ θαλάσσης ὡς διὰ ξηρᾶς | ἐν τῇ ἐρήμῳ ..

διέθρεψεν ὑμᾶς μάννα καὶ ὄρτυγομήτρην ἔδωκεν ὑμῖν, καὶ ἐκ πέτρας ὕδωρ ἐπότισεν ὑμᾶς, καὶ νόμον ἔδωκεν ὑμῖν· καὶ ἐπὶ τούτοις ὅλοις παρωργίσατε τὸν θεὸν ὑμῶν, καὶ ἐζήτησατε μόσχον χωνευτόν. καὶ παρωξύνετε τὸν θεὸν ὑμῶν, καὶ ἐζήτησεν ἀποκτεῖναι ὑμᾶς· καὶ ἐλιτάνευσεν Μωυσῆς ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐθανατώθητε. καὶ νῦν καταγγέλλετέ μου ὅτι βασιλέα μισῶ.

³ Ἄναστας δὲ ἀπὸ τοῦ βήματος ἐζήτει ἐξελθεῖν. καὶ κρᾶζουσιν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες Ἡμεῖς βασιλέα οἶδαμεν τὸν Καίσαρα καὶ οὐ τὸν Ἰησοῦν. καὶ γὰρ οἱ μάγοι δῶρα προσήνεγκαν αὐτῷ ὡς βασιλεῖ· καὶ ἀκούσας ὁ Ἡρώδης παρὰ τῶν μάγων ὅτι βασιλεὺς ἐγεννήθη, ἐζήτησεν τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν. γιουὺς δὲ αὐτοῦ ὁ πατὴρ Ἰωσήφ παρέλαβεν αὐτὸν καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἀκούσας Ἡρώδης ἀπώλεσεν τοὺς παῖδας τῶν Ἑβραίων τοὺς γεννηθέντας ἐν Βηθλεέμ.

C om τῆ | διέθρεψ. (C ἔθρεψ.) ὑμ. μάννα cum BC Latt .. A πεινώνας τῷ μάννα διέθρεψε | καὶ ὄρτυγ. ἔδωκεν ὑμῖν καὶ ἐκ πέτρας -- νόμον ἔδ. ὑμῖν cum C, similiterque Latt .. AB καὶ ὄρτυγομήτρ. (B add καὶ νόμον) ἔδωκεν ὑμῖν, ommissis reliquis | καὶ ἐπὶ (Latt in) τούτ. ὅλοις (C πᾶσι) παρωργίσι. (C παρωργ.) τ. ὁ. ὑμῶν cum BC Latt .. A ἐν πᾶσι δὲ τούτοις παρωργ. μᾶλλον τ. ὁ. ὑμῶν | καὶ ἐζήτησατε μόσχον χωνευτόν. καὶ παρωξύνετε (cod. παρωξ.) τὸν θεὸν ὑμῶν cum C Cors Fabr .. AB Eins om | ἐζήτησεν ἀποκτ. ὑμᾶς cum AC .. B ἠθέλησεν ἀποκτεῖναι ὑμᾶς | A ὑπὲρ ὑμῶν Μωυσῆς | οὐκ ἐθανατώθητε cum C .. B οὐκ ἀπεκτάνθητε .. A οὐκέτι ἀπεθάνετε | καὶ νῦν καταγγ. cum BC .. A νῦν δε καταλέγετέ μου | ὅτι βασιλέα μισῶ cum C Latt .. B ὅτι ἄλλον βασιλέα θέλω .. A ὅτι τὸν βασιλέα Ἰησοῦν ζητῶ

3. Ἄναστας δὲ cum AB .. C Latt Καὶ ἀναστάς. Praeterea B add ὁ ἡγεμῶν, C ὁ Ηλιᾶτος; sed A Latt neutrum add | ἐζήτει cum A .. BC ἐζήτησεν | καὶ .. B add νῦν | κρᾶζουσιν cum B .. C ἔκραζον .. A ἀνέκραζαν φωνῆν | λέγοντες cum A Latt .. C praem τῷ Ηλιᾶτῳ, B idem add | βασιλ. οἶδ. τὸν (B om) Καίσαρ. cum BC Latt .. A τὸν Καίσαρ. οἶδ. βασιλ. εἶναι | καὶ οὐ (ita B; C σύ) τὸν Ἰησ. cum BC Latt .. A οὐχὶ δὲ τούτου | οἱ μάγοι δῶρα πρ. αὐτῷ ὡς βασιλεῖ cum C Latt .. A οἱ μάγ. ἀπὸ ἀνατολῶν δῶρα αὐτῷ ὡς βασιλεῖ ἤνεγκαν .. B οἱ μάγ. προσήν. αὐτῷ ἀπὸ ἀνατολῶν δῶρα ὡς βασιλεῖ | καὶ ἀκούσας ὁ (B om) Ἡρώδ. παρὰ τῶν μάγων (π. τ. μάγ. cum C Eins Cors; B Fabr om) ὅτι -- τοῦ ἀποκτ. αὐτόν cum BC Latt .. A καὶ ἀπήγγειλαν τῷ Ἡρώδῃ ὅτι β. ἐγ., καὶ ἐζήτησεν ὁ Ἡρώδης ἀποκτεῖναι αὐτόν | αὐτοῦ ὁ πατὴρ cum C .. AB ὁ πατ. αὐτοῦ | παρέλαβεν (B παραλαμβάνει) αὐτ. x τ. μ. αὐτοῦ cum BC Eins Cors .. A παρέλαβε τὴν μ. α. Μαριάμ | ἔφυγον cum A Eins Cors .. BC ἔφυγεν (Fabr fugit in Aegyptum cum matre sua Maria) | καὶ ἀκούσας Ἡρώδης ἀπώλεσεν cum C .. B ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἀπέκτεινε .. A καὶ δι' αὐτὸν ἀπώλεσεν Ἡρώδης .. similiter variant Latini | τοὺς παῖδας τῶν Ἑβραίων (B add ἀπὸ διετούς καὶ κατωτέρω) τοὺς γενν. ἐν Βηθλ. cum AB Eins Cors .. C τοὺς παῖδ. τοὺς ἐν Βηθλεέμ

4 Ἀκούσας δὲ ὁ Πιλάτος τοὺς λόγους τούτους ἐφοβήθη. καὶ κατασιγήσας ὁ Πιλάτος τοὺς ὄχλους, ὅτι ἔκραζον, λέγει αὐτοῖς Ὡστε οὗτός ἐστιν ὃν ἐζητεῖ Ἡρώδης; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ναί, οὗτός ἐστιν. καὶ λαβὼν ὕδωρ ὁ Πιλάτος ἀπενύφατο τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου λέγων Ἄθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. πάλιν κράζουσιν οἱ Ἰουδαῖοι ὅτι τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

5 Τότε ἐκέλευσεν ὁ Πιλάτος τὸν βῆλον ἐλκυσθῆναι τοῦ βή-

4. τοὺς λόγους τούτους cum AC Latt . . B add παρὰ τῶν Ἰουδαίων | ἐφοβήθη. καὶ κατασιγήσας ὁ Πιλ. τοὺς ὄχλ., ὅτι ἔκραζον (cod. ἔκραζον), λέγει αὐτοῖς cum B, item Latt (*et silentio facto in populo qui clamabant* [ita Eins: Cors clamabat] dixit eis [ita Cors; Eins dixit Pilatus]) . . A ἐφοβήθη, καὶ κατασιγήσας τῇ χειρὶ λέγει τοὺς ὄχλους σιγῶν . . C λοιπὸν (cod. λιπὸν) ὅτι ἔκραζον, λέγει | Ὡστε (Ergo) οὗτός ἐστιν cum C Eins, item omisso Ὡστε B Cors . . A πυνθανόμενος εἰ οὗτός ἐστιν | ἐζητεῖ Ἡρώδης cum BC Eins Cors . . A (Fabr) add ἀποκτεῖναι | λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι cum BC (Fabr) . . A Eins Cors λέγ. αὐτῷ | Ναί (Latt om) οὗτός ἐστ. cum BC Latt . . A om οὗ. ἐστ. | καὶ λαβὼν cum AB (Latt accipiens autem) . . C τότε λαβὼν | A om ὁ Πιλάτος et αὐτοῦ | ἀπέναντι τοῦ ἡλίου cum BC . . A Latt ἀπέν. τοῦ ὄχλου | τοῦ δικ. τούτου cum AB Latt . . C τούτου τοῦ δικ. | πάλιν κράζουσιν cum B . . C καὶ πάλ. κρ. . . A κράζουσιν . . Latt et responderunt | ὅτι cum C . . AB om

5. Τότε cum AC Latt . . B Καί | τὸν βῆλον (C τὸν βίβλον) ἐλκ. τοῦ (C ἐπὶ τοῦ) βήμ. cum A, item C; porro B ἐλκ. τὸ βῆλον ἐπὶ τοῦ βήματος. Accedit Ven velum solvi . . Eins (similiterque Cors) adduci illum ante tribunal; Fabr adduci Iesum ante se. Quam ad lectionem latinam Muentherus (cf. Staedlin u. Tzschirner: Archiv für alte und neue Kirchengesch. V. 2. 1822. p. 334.) ipsum graecum textum conformari voluit; illud enim ἐλκυσθῆναι ἐπὶ τοῦ βήματος non posse nisi de ipso Iesu dictum esse. Nuper eandem amplexus sententiam Hofmannus (vide supra pag. 140.) locum ita emendandum duxit ut pro βῆλον (βίβλον) poneret βέβηλον, cf. Leben Jesu p. 362. Quae coniectura et facilis est pro vocis similitudine nec nihil ab ipsa re commendationis habet. Contra vero est quod veri est dissimillimum, h. l. βέβηλον a Pilato nuncupari in quem modo dixisset Ἄθῶός εἰμι ἀπὸ τ. αἱμ. τοῦ δικαίου τούτου. Nec apte provocatur ad illam σαββᾶτων βεβήλωσιν quae in Iudaeorum accusatione erat, quum in Pilati sententia eius rei nulla prorsus sit habita ratio. Porro contra est quod subsequitur statim τῷ Ἰησοῦ vel κατὰ τοῦ Ἰησοῦ; praecedente enim τὸν βέβηλον legendum esset αὐτῷ vel κατ' αὐτοῦ. Denique ea quae sequuntur, καὶ ἐζητήσεν ὁ Ἰησοῦς ἐκ τοῦ πραιτωρίου, ad lectionem illam ex qua Iesus iam ad tribunal extra praetorium positum tractus dicitur, non satis conveniunt. Quae quum ita sint, lectio in textum nostrum recepta non temere deserenda videtur. Hanc ad explicandam duo imprimis loci faciunt, iam a Thilone illi quidem adscripti. Alter est Basilii M. in epistola 79. s. 123. ad Eustathium Sebastiae episc. (ed. Bened. p. 340 sq.) εἰ γὰρ οἱ τοῦ κόσμου τούτου ἄρχοντες ὅταν τινὰ τῶν κακούργων θανάτῳ καταδικάζουσιν μέλλουσιν, ἐφέλκονται τὰ παραπετάσματα, καλοῦσι δὲ τοὺς ἐμπειροτάτους πρὸς τὴν ὑπὲρ τῶν προκειμένων σκέψιν - . . Alter Chryso-

ματος οὐ ἐκαθέζετο, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ Ἐὐὸς τὸ σὸν κατή-
 λεγέε σε ὡς βασιλέα· διὰ τοῦτο ἀπεφηνάμην πρῶτον φραγελ-
 λούσθαι σε διὰ τὸν θεσμόν τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, καὶ τότε
 ἀναρτάσθαι ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐν τῷ κήπῳ ὅπου ἐπίστασις· καὶ
 Δυσμᾶς καὶ Γέστας οἱ δύο κακούργοι συσταυρωθήτωσάν σοι.

CAPUT X.

¹ Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς ἐκ τοῦ πραιτωρίου, καὶ οἱ δύο
 κακούργοι σὺν αὐτῷ. καὶ ὅτε ἀπῆλθαν ἐπὶ τὸν τόπον, ἐξέδυσαν
 αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ περιέζωσαν αὐτὸν λέντιον, καὶ στέ-
 φανον ἐξ ἀκανθῶν περιέθησαν αὐτῷ περὶ τὴν κεφαλὴν. καὶ

stomi est in Matth. cap. XVII. homil. LVI. (pag. 360. ed. Savil.) καθάπερ γὰρ
 ἐπὶ τοῖς δικασταῖς ὅταν δημοσίᾳ κρίνωσι, τὰ παραπετάσματα συνελκύσαντες οἱ
 παρεστῶτες πᾶσιν αὐτοὺς δεικνύουσιν -- De ipsa voce βῆλος cf. Gangii glos-
 sarium sub βέλον, βῆλον. | οὐ ἐκαθέζετο cum AB .. C οὐ ἐκαθέζετο | λέγει τῷ
 Ἰησοῦ cum B Ven .. A ἀπεφηνάτο λέγων τῷ Ἰησοῦ, C οὕτως ἀπεφηνάτο κατὰ
 τοῦ Ἰησοῦ, Eins aliique et *prosecutus est his verbis dicens sententiam Pilatus adversus
 Iesum*. Praeterea C solus addit ἀπόφασις Πιλάτου, id quod ex margine in textum
 transisse videtur. | κατήλεγέε σε ὡς βασιλέα cum A Latt .. B κατήγγειλάν σου ὡς
 βασιλεῖ .. C κατέπεξάν σε ὡς βασιλεῖ (sic) | διὰ τοῦτο cum AB Latt .. C καὶ δ.
 τ. | ἀπεφηνάμην cum AB .. C corrupte ἀφονάμην. Praeterea B add κατὰ σοῦ |
 φραγγελλούσθαι. (A φραγγελοῦσθαι, B φραγγελοῦσθαι.) se cum AB Latt .. C omi se |
 διὰ τὸν δ. τ. εὐσεβ. βασ. cum B .. C διὰ τῶν θεσμῶν τῶν ἀσεβῶν βασιλ. .. A διὰ
 τὸν θεσμόν τὸν βασιλικόν .. Latt *propter statuta priorum* (ita Eins Fabr; Ven Cors
 om) *principum* (Ven *imperatorum*) | καὶ τότε cum BC .. A ἔπειτα | ἀναρτάσθαι
 cum AB (B add se) .. C ἀρτάσθαι (isque αὐτόν addit) | ἐπὶ τοῦ cum BC .. A
 omi τοῦ | ἐν τῷ cum BC .. A ἐπὶ τῷ | ἐπίστασις cum AB .. C ἐπίσταση. Ex La-
 tinis Fabr sic: *et in cruce suspendi in eo loco ubi tentus es*; Eins Cors *deinde prae-*
cepit allevari eum (Cors *eum elevari*) *in crucem* (Cors *in cruce*) *in eo loco ubi* (Cors
quo) *tentus est*; Ven *nil nisi et tunc crucifigi in cruce* | καὶ Δυσμᾶς καὶ Γέστας
 (ita ex B et Latt; A Στέγας) οἱ δύο κακούργοι συσταυρωθήτωσάν σοι cum A ..
 C καὶ δύο κακούργοι σὺν αὐτῷ: item B *additis his* ὁ εἰς λεγόμενος Δυσμᾶς καὶ
 ὁ ἕτερος Γέστας (hoc accentu). Eins Cors Fabr *et duo maligni* (Cors Fabr *duos*
malignos) *cum eo* (Fabr *ecum*), *quorum nomina sunt haec Dismas* (Dimas, Dymas)
et Gestas. Horum vero nihil habet Ven, nisi quod seqq. Καὶ ἐξῆλθεν -- σὺν
 αὐτῷ sic reddit: *et flagellatum tradidit Iudaeis Iesum ad crucifigendum, et duos*
latrones cum ipso: unus nomine Dismas et alius nomine Gestas.

X, 1. Καὶ ἐξῆλθεν -- σὺν αὐτῷ cum B Eins Fabr; item A καὶ ἐξῆλθ. ὁ
 Ἰησ. καὶ οἱ δύο λησταὶ ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου .. C καὶ εὐθύς ἐξήγαγον τὸν Ἰησοῦν
 ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου ἅμα τῶν δύο κακούργων | ἀπῆλθαν cum AB .. C ἦλθον |
 ἐπὶ τὸν (B τοῦ) τόπον (B -που) .. A add τοῦ κρηνίου, similiter Eins Fabr |
 ἐξέδυσαν cum AB Latt .. C add οἱ στρατιῶται | αὐτόν cum A Latt .. C τὸν
 Ἰησοῦν .. B om | τὰ ἱμάτια αὐτοῦ: A add καὶ διεμερίσαντο αὐτά (vide infra)
 | λέντιον cum B .. AC λέντιον | περιέθησαν αὐτῷ περὶ τ. κεφ. cum B .. A ἐπέ-

ἐσταύρωσαν αὐτόν· ἅμα δὲ καὶ τοὺς δύο κακούργους ἐκρέμασαν σὺν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν. καὶ διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ οἱ στρατιῶται. καὶ ἴστατο ὁ λαὸς θεωρῶν αὐτόν. καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς λέγοντες Ἐξέμυκτε αὐτόν, ὡς οὗτος ἔλεγε· Ἐξέμυκτε αὐτόν· εἰ υἱὸς ἐστὶν τοῦ θεοῦ οὕτως, καταβάτω ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι καὶ ὄξος μετὰ χολῆς προσφέροντες αὐτῷ, καὶ ἔλεγον Σὺ εἰ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.

Ἐκέλευσεν δὲ ὁ Πιλάτος μετὰ τὴν ἀπόφασιν εἰς τίτλον ἐπιγραφῆναι τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γράμμασιν ἑλληνικοῖς ῥωμαϊκοῖς καὶ ἑβραϊκοῖς, καθὼς εἶπαν οἱ Ἰουδαῖοι ὅτι βασιλεὺς ἐστὶν τῶν Ἰουδαίων.

² Εἰς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἔφη αὐτῷ λέγων Εἰ σὺ εἰ ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ἀποκριθεὶς δὲ

ἦσαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. . C περιέδησαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ | καὶ ἴστα-
 ρωσαν αὐτόν cum C. . AB Latt om | ἅμα δὲ καὶ τοὺς δύο κακούργ. ἐκρέμασαν
 σὺν αὐτῷ cum C. . AB ὁμοίως δὲ (B om) καὶ τ. δ. κακ. ἐκρέμασαν (B σὺν
 αὐτῷ pro ἐκρέμ.) Δυσμῶν (B τὸν μὲν ἕνα) ἐκ δεξιῶν καὶ Στέγαν (B τὸν δὲ ἕτε-
 ρον) ἐξ εὐωνύμων. Similiter Latini. | Πάτερ cum AB Latt. . C om | B ἄφες
 αὐτοῦς | καὶ διεμερίσαντο τ. ἰ. α. οἱ στρ. cum BC Ven (Eins aliiq̄ue om οἱ
 στρατ., sed Fabr Cors add *super vestem eius mittentes sortem*) . . A om | καὶ
 ἴστατο (cum B, C στήχει) ὁ λα. θεωρ. αὐτόν (C om αὐτ.) cum BC, item Latt
 (et steterunt populi; Ven et ibat populus expectans) . . A om | οἱ ἄρχιερ. καὶ οἱ
 ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς cum B. . C οἱ ἄρχιερ. καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ . . A οἱ
 ἱερεῖς καὶ οἱ ἀρχισυνάγωγοι . . similiter variant Latini | σωσάτω ἑαυτόν cum B
 Latt. . AC καὶ ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι (utrumque coniungit Ven) | εἰ υἱὸς --
 ἀπὸ τ. σταυροῦ cum B (similiter Latt) . . AC εἰ υἱὸς ἐστὶ τοῦ Θεοῦ (C εἰ υἱ.
 Θεοῦ εἰ apud Birchium, εἰ υἱ. εἰ τοῦ Θε. apud Thil.), καταβάτω νῦν ἀπὸ τ. στ.
 καὶ πιστεύσομεν (C -σωμεν) εἰς αὐτόν | οἱ στρατιῶται cum B Latt. . AC καὶ
 οἱ στρ. | ὄξος μετὰ χολῆς cum AC Eins Cors Fabr. . B Ven om μετὰ χολῆς |
 Σὺ εἰ cum B. . AC Latt Εἰ σὺ εἰ | ὁ βασιλεὺς cum B Latt. . AC praem ὁ
 Χριστὸς | σῶσον σεαυτόν (B -τῷ) . . B add καταβάτω ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Prae-
 terea B et Lati add καὶ λαβῶν Λογγίνος (hoc accentu) ὁ στρατιῶτης λόγγην
 ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

Ἐκέλευσεν δὲ. . B τότε ἐκέλευσεν | εἰς τίτλον ἐπιγραφῆναι (A γραφῆναι)
 τὴν α. α. cum A (sic) B. . C καὶ τίτλον ἐπιγραφῆναι τὴν α. α. | ἑλλήν. ῥωμ.
 καὶ ἑβραϊκ. cum B, item Latt (Ven Eins Cors *hebraicis [Cors et] graecis et la-
 tinis; Fabr hebr. et lat. et gr.*) . . A ἑλλήν. καὶ ῥωμ. . . C nil nisi ἑλληνικοῖς |
 καθὼς εἶπαν (A εἶπον) -- τῶν Ἰουδ. cum AB, similiterque Latt. . C om

2. Εἰς δὲ cum AB. . C add τις | B τῶν συγκρεμασθέντων αὐτῷ κακούρ-
 γων. . C Latt add ὀνόματι Γεσθᾶς | ἔφη αὐτῷ λέγων cum B. . A ἔλεγεν αὐτῷ

Δυσμᾶς ἐπέτιμα αὐτῷ λέγων Οὐδέν φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδέν κακὸν ἐποίησεν. καὶ ἔλεγεν τῷ Ἰησοῦ Μνήσθητί μου, κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀμήν ἀμήν λέγω σοι ὅτι σήμερον μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ εἶ.

CAPUT XI.

Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐπὶ τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης, τοῦ ἡλίου σκοτισθέντος, καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Πατήρ, βαδδάχ ἐφκιδ βρουέλ, ὃ ἐρμηνεύεται εἰς χειράς σου παρατίθημι τὸ πνεῦμά μου. καὶ τοῦτο εἰπὼν παρέδωκε τὸ πνεῦμα. ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον ἐδόξασεν τὸν θεὸν λέγων ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. καὶ πάντες οἱ παρα-

(Eius Ven dixit ei) .. C ἔφη πρὸς τὸν Ἰησοῦν (item Fabr) | Δυσμᾶς cum A Eius Cors .. C (Ven Fabr) ὁ ἕτερος Δημᾶς .. B ὁ ἕτερος | ἐπέτιμα cum AB .. C ἐπέτιμασεν | Οὐδέν cum A* C .. BA* Latt οὐδέ | B φοβεῖ | B ἐν αὐτῷ τῷ κρίμ. (Ven in ipso crimine) | εἶ .. A ἐσμέν | κακὸν ἐποίησεν cum C .. AB ἄτοπον ἐπράξεν | καὶ ἔλεγεν (A add Δυσμᾶς) τῷ Ἰησοῦ (Ven nil nisi et dixit) cum C Cors (A Ven) .. B καὶ εἶπεν ὁ ἐπιτιμήσας τὸν ἕτερον αὐτοῦ .. Fabr et post haec suspirans dix. ad Iesum; Eius et postquam conturbavit socium suum dicit Iesu | ἐν τῇ βασ. σου cum A Eius .. BC Fabr Cors Ven praeem ὅταν ἔλθης | εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς cum BC Latt .. A ὁ δὲ Ἰησοῦς | Ἀμήν ἀμήν cum AB .. C Latt Ἀμήν | λέγω σοι cum AB Latt .. C add Δημᾶ | ὅτι cum B Fabr Ven .. AC Eius Cors om | ἐν τῷ παραδ. εἶ cum B .. AC Latt ἔση ἐν τ. παραδ.

XI, 1. ὡσεὶ ὥρα cum AB .. C ὡς ὥρα | ἐπὶ τὴν (ita C; A ἐπὶ πᾶσαν τὴν, B ἐφ' ὅλην τὴν, item Latt super universam terram) γῆν h. l. cum AC Latt .. B post ἐνάτης habet | ἐνάτης: ita A; B ἐνάτης; C 5' | τοῦ ναοῦ .. C om τοῦ | μέσον cum B Ven Vatt; item A additis ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω .. C Eius Cors Fabr εἰς δύο (haec om Fabr) ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω | φωνῇ μεγάλῃ (B -νήν -λήν) ὁ Ἰησοῦς cum BC .. A ὁ Ἰησ. φ. μεγ. | Πατήρ cum B .. AC πάτερ (scribitur ut solet pater) | βαδδάχ (ita C; B βαραγάχ) ἐφκιδ (C ἐσκιδ, B ἐφκειδ) βρουέλ (ita B, C δεήλ) [cf. Ps. 30, 6. וְיִשְׁמַחַן וְיִרְצֵן וְיִרְצֵן], ὃ ἐρμηνεύεται εἰς χειράς (ita B; C χεῖρά) σου παρατίθημι (ita C; B παρατίθησμαι) τὸ πν. μ. cum BC, similiterque Ven .. A εἰς χειράς σου παρατίθημι τὸ πν. μ. (item Eius aliique sed praeem Hely Hely etc, cf. ad text. lat) | τοῦτο cum AC .. B Latt ταῦτα | παρέδωκε τὸ πνεῦμα cum C .. A ἐξέπνευσεν .. B ἐκομήθη .. Latt emisit spiritum, Cors exspiravit | ἰδὼν δὲ cum AC Latt .. B καὶ ἰδὼν | τὸ γενόμενον cum AC Latt .. B om | ὅτι cum BC .. A ὄντως | ὁ ἄνθρωπος .. B om ὁ | ἦν cum AB Latt .. C ἐστίν | παραγενόμενοι (B -νάμε-

γενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον.

² Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος ἀνήνεγκεν τῷ ἡγεμόνι τὰ γενόμενα. ἀκούσας δὲ ὁ ἡγεμών καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐλυπήθησαν σφόδρα. καὶ οὐκ ἔφαγον οὐδὲ ἔπιον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. μεταπεμφόμενος δὲ ὁ Πιλάτος τοὺς Ἰουδαίους εἶπεν αὐτοῖς Ἐθεωρήσατε τὰ γενόμενα; οἱ δὲ λέγουσιν Ἐκλειψίς ἡλίου γέγονεν κατὰ τὸ εἰωθός.

³ Εἰστήκεισαν δὲ οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνελθούσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ὁρῶσαι ταῦτα. ἀνὴρ δὲ τις ὄνομα Ἰωσήφ, βουλευτῆς ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως ὑπάρχων, προσδεχόμενος καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ᾗτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. καὶ

και) cum AB .. C παραπορευόμενοι | A om ὄχλοι | θεωροῦντες (A ἰδόντες) cum BA Eins Ven .. C καὶ θεωρ. | τὰ γενόμενα .. B τὰ γεγονημένα | ἑαυτῶν cum AB .. C αὐτῶν

2. ἀνήνεγκεν cum AC .. B ἀνήγαγεν | τῷ ἡγεμόνι cum AC Latt .. B τῷ Πιλάτῳ | τὰ γενόμενα cum A Eins Cors, item praemisso ἅπαντα C Fabr .. B om | ὁ ἡγεμών cum AC Latt .. B ὁ Πιλάτος | καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ cum ABC Vatt Ven .. Eins Fabr Cors om | καὶ οὐκ ἔφ. οὐδὲ ἔπ. cum AC Latt (ei non manduc. neque biberunt) .. B καὶ οὔτε ἔφαγ. οὔτε ἔπιον | ἐν (C om) τῇ ἡμ. ἐκ. cum AC .. B τὴν ἡμέραν ἐκείνην | μεταπεμφόμενος δὲ ὁ Πιλ. τοὺς Ἰουδ. εἶπεν αὐτ. cum A Eins Cors .. B μετεπέμφατο δὲ ὁ Πιλ. πρὸς τοὺς Ἰουδ. καὶ λέγει αὐτοῖς .. C καὶ μετέπεμφεν ὁ Πιλ. τοῖς Ἰουδαίοις κ. εἶπ. αὐτ. | Ἐθεωρήσατε .. A Ἐἶθε (corrige Εἶθετε) | τὰ γενόμενα (B - γόμενα) .. A add σημεῖα | λέγουσιν cum AB .. C εἶπον αὐτῷ | γέγονεν .. B γεγέννηται | κατὰ τὸ εἰωθός: solus A add haec: "Ἐφθ. αὐτοῖς ὁ Πιλάτος Μικαρώτατοι, οὕτως εἰς πάντα ἀληθεύετε; ἐγὼ οἶδα οὐκ ἄλλοτὲ ποτε τοῦτο γενόμενον εἶ μὴ ἐν σελήνης γένωγ. τὸ γὰρ πάσχα ὑμῶν τῇ χθὲς ἡμέρᾳ ἐφάγετε τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ μηνός, καὶ λέγετε ὅτι ἐκλειψίς ἡλίου ἐγένετο.

3. οἱ γνωστοὶ cum B Vatt Ven .. AC Eins aliique πάντες οἱ γν. | αὐτοῦ cum B omnibusque Latinis .. AC τῷ (C τοῦ) Ἰησοῦ | A om ἀπὸ | καὶ γυναῖκες cum AC .. B καὶ αἱ γυναῖκ. | αἱ συνελθούσαι αὐτῷ cum A .. BC (Latt) αἱ συνακολουθήσασαι (C - σοῦσαι) αὐτῷ (C om) | ὁρῶσαι ταῦτα .. B add γενόμενα | ἀνὴρ δὲ τις ὄνομα cum A .. BC Latt καὶ (Eins aliique om) ἰδοῦ ἀνὴρ (Latt est quidam) ὀνόματι Ἰωσήφ | βουλευτῆς ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως ὑπάρχων cum A .. BC βουλευτῆς (C Λευίτης) ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, οὗτος οὐ συγκλιτέτο τῇ βουλή καὶ τῇ πράξει αὐτῶν (ita B; C οὗτος οὐκ ἦν sequente statim τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ita ut plura exciderint), ἀπὸ Ἀριμαθαίας (ita codex) πόλεως τῶν Ἰουδαίων. Similiterque habent Latini, quamquam satis variant | προσδεχόμενος καὶ αὐτὸς τὴν βασ. τοῦ θεοῦ cum B, item Latt .. A ὅς καὶ αὐτὸς προσεδέχετο τὴν βασ. τ. θεοῦ .. C (vide ante) nil nisi τὴν β. τ. θ. | B οὗτος προσελθὼν (B προσήλθεν) τῷ Πιλάτῳ (B add καὶ) ᾗτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ .. praeterea C (item Fabr et praecses permisi!) invitis AB Eins

καθειλὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν ἐν σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνημείῳ λαξευτῷ, ἐν ᾧ οὐδεὶς οὐδέπω ἦν καίμενος.

CAPUT XII.

Ἰ' Ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἤτήσατο ὁ Ἰωσήφ, ἐζήτησαν αὐτὸν καὶ τοὺς δώδεκα τοὺς εἰπόντας ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας ὁ Ἰησοῦς, καὶ τὸν Νικόδημον καὶ ἄλλους ἐτέρους πολλούς, οἵτινες παραπηδήσαντες ἔμπροσθεν τοῦ Πιλάτου τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐφάνερωσαν τὰ ἀγαθὰ. πάντων δὲ ἀποκριβέντων μόνος ὁ Νικόδημος ὤφθη αὐτοῖς, ὅτι ἀνὴρ ἄρχων ἦν τῶν Ἰουδαίων· καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Νικόδημος Πῶς εἰσήλθατε εἰς τὴν συναγωγὴν; λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Σὺ πῶς εἰσήλθεις εἰς τὴν συναγωγὴν; ὅτι συνίστωρ αὐτοῦ εἶ, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ σοῦ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. λέγει ὁ Νικόδημος Ἀμήν ἀμήν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἰωσήφ παρεκβάζει πρὸς αὐτοῖς Τί ὅτι ἐλυπήθητε κατ' ἐμοῦ, διότι ἤτησάμην τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ; ἰδοὺ ἐν τῷ

Cors Vatt Ven addit καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος ἀποδοῦναι τὸ σῶμα | καθειλὼν αὐτὸ (A add ἀπὸ τοῦ ξύλου, Eins Cors de cruce) cum AB .. C καθ' αὐτόν (item Latt) | ἐν σινδόνι cum B Latt .. AC om ἐν | ἔθηκεν cum BC .. A ἔθετο | αὐτὸ cum BC .. A om. (Latt rursus αὐτόν reddunt) | ἐν μνημείῳ λαξευτῷ cum C .. A ἐν μνημείῳ λαξευτῷ καινῷ .. B ἐν τῷ καινῷ (cod. κενῷ) αὐτοῦ μνημείῳ .. similiter Latini variant | οὐδεὶς οὐδέπω ἦν καίμενος cum B .. C οὐκ ἦν οὐδέπω [adde οὐδεὶς?] καίμενος .. A (ita Latinorum nullus) οὐδέποτε τις τῶν συνόντων ἐτέθη

XII, 1. τὸ σῶμα τ. Ἰ. ἤτησατο ὁ Ἰωσήφ cum AC Eins Ven Vatt : . B ὁ Ἰωσ. ἤτησ. τὸ σῶμα τ. Ἰ. | ἐζήτησαν αὐτόν cum AB Latt .. C καὶ ἐζήτη. καὶ αὐτόν | τοὺς δώδεκα τοὺς cum AC .. B Latt τ. δώδ. ἄνδρας τοὺς | ὁ Ἰησοῦς cum BC .. A Latt om | καὶ τὸν Νικόδ. -- πολλούς cum BC et Latt plerisque .. A om | οἵτινες παραπηδήσαντες -- τὰ ἔργ. αὐτοῦ (B om) ἐφ. τὰ ἀγ. (B add τοῦ Ἰησοῦ) cum BC et Latt plerisque .. A οἵτινες ἐφάνερωσαν τὰ ἔργα αὐτοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Πιλάτου | μόνος (C μόνον) cum AC Latt .. B μὴ γούς | τῶν τῶν Ἰουδ. cum A .. BC τῶν Ἰουδ. ἦν | ὁ Νικόδημος cum BC : . A Latt om | εἰσήλθατε cum BC .. A εἰσήλθετε | εἰς τ. συναγωγ. cum AB .. C ut videtur ἐν τῇ συναγωγῇ | λέγουσιν αὐτῷ (ita B Vatt Ven Eins Cors Fabr; C om) οἱ Ἰουδ. (Eins Cors om) cum BC Latt .. A οἱ δὲ εἶπον | Σὺ πῶς -- συνίστωρ (B συνίστωρ, C συνίστωρ) αὐτοῦ εἶ (ita B Ven Vatt, item [vide post] A; C Eins aliique ἦς) -- αἰῶνι cum BC, similiter Latt .. A Θεωροῦμεν ὅτι συνίγγορος καὶ μαθητὴς αὐτοῦ εἶ, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ ἔχειν σε φαμέν (hos accentus cod. habet) ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι | Ἀμήν ἀμήν cum BC (Latt plerique ter habent Amen) .. A alterum om | ὁμ. δὲ καὶ cum AB .. C δέ .. Ven Fabr similiter et, Eins Vatt Cors similiter | παρεκβάζει cum BC Latt .. A om | Τί ὅτι cum A .. B Ὅτι, C Τί | κατ' ἐμοῦ cum AB .. C παρ' ἐμοῦ | διότι cum

καινῷ μου μνημείῳ ἔθηκα αὐτόν, ἐντυλίξας αὐτόν ἐν σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἐπεκύλισα λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. καὶ οὐ καλῶς ἐπράξατε κατὰ τοῦ δικαίου, ὅτι οὐ μετεμελήθητε σταυρώσαντες αὐτόν, ἀλλὰ καὶ λόγῃ αὐτόν ἐκεντήσατε. κρατήσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰωσήφ ἐκέλευσαν αὐτόν ἀσφαλισθῆναι μέχρι τῆς μιᾶς τοῦ σαββάτου, καὶ λέγουσιν αὐτῷ Γίνωσκε ὅτι ἡ ὥρα οὐκ ἀπαιτεῖ πρᾶξαί τι κατὰ σοῦ, ὅτι σάββατον διαφαίνει· γίνωσκε δὲ ὅτι οὐδὲ ταφῆς καταξιωθήσῃ, ἀλλὰ δώσωμεν τὰς σάρκας σου τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰωσήφ Οὗτος ὁ λόγος τοῦ ὑπερηφάνου ἐστὶν Γολιάθ, ὃς ὠνειδίσειν θεὸν ζῶντα καὶ τὸν ἅγιον Δαυίδ. εἶπεν γάρ ὁ θεὸς διὰ τοῦ προφήτου Ἐμοὶ ἐκδίκησις, καὶ γὰρ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. καὶ νῦν ὁ ἀκρόβυστος τῆ σαρκὶ καὶ περιτεμνόμενος τῆ καρδίᾳ λαβών

A . . BC ὅτι | ἰδοὺ ἐν τῷ καινῷ (B κενῷ, C κήπῳ) μου μνημ. (B μν. μου) ἔθηκα (B τέθηκα sic) αὐτόν (ita B Latt; C αὐτό) ἐντυλ. αὐτόν (ita B Latt; C αὐτό) ἐν (ita B; C om) -- Σύρ. τ. μνημείου (ita C Vatt allique, B Fabr allique τ. σπηλαίου) cum CB et Latt plerisque . . A nil nisi καὶ ἀπεδέμνη αὐτὸ ἐν σινδόνι, Ven et posui eum in monumento | καὶ οὐ καλῶς . . A γινώτε οὖν ὅτι οὐ καλῶς | τοῦ δικαίου cum BC Latt; A add τούτου | ὅτι οὐ . . A οὐδέ | ἀλλὰ καὶ cum AB . . C καλάμην καὶ | λόγῃ αὐτόν ἐκεντήσατε cum A (Eins lanceastis eum, Vatt lancea eum perforantes, Ven lancea perforastis) . . BC λόγῃ αὐτῷ ὑπεβάλετε (B -βάλλετε) | κρατήσαντες δὲ οἱ Ἰουδ. τὸν Ἰωσ. ἐκέλευσαν αὐτόν ἀσφαλισθῆναι (A τ. Ἰ. καὶ κατακλείσαντες ἠσφαλίσαντο) μέχρι τῆς μιᾶς τοῦ σαββάτου (A μέχρι τῆς κυριακῆς) cum BA Vatt Ven . . C (similiterque Eins Cors Fabr) ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἰουδαῖοι παρὰ τοῦ Ἰωσήφ εὐθύς κρατήσαντες αὐτόν ἐκέλευσαν ἀσφαλισθῆναι αὐτόν μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ σαββάτου | καὶ λέγουσιν αὐτῷ cum B Vatt Ven Eins aliisque . . C ἔλεγον οὖν αὐτῷ . . A εἰπόντες | Γίνωσκε ὅτι cum BC Latt . . A om | ἡ ὥρα οὐκ ἀπαιτεῖ cum BC, item Latt (Vat^a hora non exigit, Vat^b hora non est competens, Ven Fabr Eins hac hora incompetit [Ven Fabr non competit]; Cors hac hora non compotes sumus) . . A ἡ ὥρα οὐ δίδωσι | κατὰ σοῦ cum AB . . C μετὰ σοῦ | διαφαίνει cum BC . . A ἐπιφώσκει | γίνωσκε δὲ (cod. om) ὅτι cum C Latt (Vatt Ven cognosce autem quia, Eins Cors Fabr scimus autem quia) . . B ἐπεὶ . . A καὶ | οὐδέ cum AB . . C οὕτε | καταξιωθήσῃ cum A . . B ἀξιούσαι, C ἀξιούση . . Latt dignus eris (cs) | δώσωμεν cum BC . . A δώσομεν | τὰς σάρκας σου cum AB . . C τὰ κρέη (sic) σου | τ. πετ. τοῦ οὐρανοῦ cum AC . . B add καὶ τοῖς Σηρλοῖς τῆς γῆς παραδώσωμεν, item omisso παραδώσ. Latt | ὁ Ἰωσήφ cum AB . . C om ὁ | ἐστὶν Γολιάθ cum C . . AB Γολ. ἐστὶν | B ὠνειδίσειν | εἶπεν γάρ cum AB Ven Fabr . . C Eins Cors εἶπε δέ | διὰ τοῦ προφήτου cum A Latt . . C διὰ τῶν προφητῶν . . B om | καὶ γὰρ cum B Ven Fabr Eins Cors . . AC Vatt ἐγὼ | καὶ νῦν ὁ ἀκρόβ. (A add μὲν) τῆ σαρκὶ (cum BC; A τῷ σαρκῷ) καὶ (A om) περιτεμνόμενος (ita C, B περιτεμνημένος; A περιτεμνόμενος δε) τῆ καρδίᾳ . . Eins Cors Et obstructus corde Pilatus: Vatt Ven Nam et (Unde, Et nonne) venerabilis

ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας αὐτοῦ κατέναντι τοῦ ἡλίου λέγων Ἐπιπέσει εἰμι ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ ἀποκριθέντες τῷ Πιλάτῳ εἶπατε Ἐπὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. καὶ νῦν φοβοῦμαι μὴ ποτε φθάσει ἡ ὀργὴ κυρίου ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, καθὼς εἶπατε. ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς λόγους τούτους ἐπικράνθησαν τῇ ψυχῇ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τὸν Ἰωσήφ ἐκράτησαν αὐτὸν καὶ ἐπέκλεισαν εἰς οἶκον ὅπου οὐκ ἦν θυρίς, καὶ παραφύλακες παρέμειναν τῇ θύρᾳ· καὶ ἐσφράγισαν τὴν θύραν ὅπου ἦν ἐγκεκλεισμένος Ἰωσήφ.

² Ἐπὶ δὲ σαββάτῳ ὄρον ὄρισαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ὥστε πάντας εὑρεθῆναι ἐν τῇ συναγωγῇ τῇ μιᾷ τοῦ σαββάτου. καὶ ὀρθρίσαντες ἅπαν τὸ πλῆθος ἐν τῇ συναγωγῇ ἐβουλεύσαντο ποίῳ θανάτῳ ἀποκτείνωσιν αὐτόν. καθεσθέντος δὲ τοῦ συνεδρίου ἐκέλευσαν αὐτὸν ἀχθῆναι μετὰ ἀτιμίας

praeses | τὰς χεῖρ. αὐτ. h. l. cum A Latt; B post κατ. τ. ἡλίου .. C om | κατέναντι cum AB .. C ἀπέναντι | τοῦ ἡλίου cum BC Eins Cors Ven (Vatt Fabr om) .. A τοῦ λαοῦ | εἰμι ἐγὼ cum B Vatt Ven Fabr .. AC Eins Cors om ἐγὼ | τοῦ δικ. τούτου cum AB Latt .. C τοῦτ. τ. δικ. | ὑμεῖς ὄψεσθ. cum AC Vatt Ven Eins Cors .. B Fabr om | καὶ ἀποκριθέντες τῷ Πιλ. εἶπατε cum C et Latt plerisque .. B (item Ven) καὶ ἀπεκρίθητε τ. Πιλ. λέγοντες (Ven om λέγ.) .. A αὐτοὶ δὲ ὑμεῖς εἶπατε | καὶ νῦν φοβοῦμαι -- φθάσει (sic) -- ἐφ' ὑμᾶς (super nos) -- ὑμῶν (nostros) καθὼς εἶπατε cum B Eins .. A εἶπε δὲ ὁ Πιλάτος φοβοῦμαι μὴ ποτε φθάσῃ ἡ ὀργὴ κυρίου ἐφ' ἡμᾶς .. C nil nisi καθὼς εἶπατε (transiluit ab altero τὰ τέκνα ἡμῶν ad alterum τὰ τέκνα ὑμῶν), similiter Cors Fabr | ἐπικράνθησαν τῇ ψυχῇ cum C Vatt (item Fabr aliiq̄e exacerbati sunt animo nimis) .. B ἐπικράνθ. σφόδρα .. A ἐπικράνθησαν | καὶ ἐπιλαβόμε. τ. Ἰωσ. ἐκράτησαν αὐτόν καὶ cum BC Eins .. A Fabr aliiq̄e καὶ κρατήσαντες τὸν Ἰωσήφ | ἐπέκλεισαν cum AB .. C (Latt) add αὐτόν | εἰς οἶκον (B add σκοτεινόν) cum BC item (in domo, in domum) Vatt Ven .. A Eins aliiq̄e ἐν οἰκῆματι (in cubiculo, in cubiculum) | ὅπου οὐκ ἦν θυρίς cum A Vatt Eins aliiq̄e .. BC Ven ὅπου θυρίς οὐκ ἦν | καὶ παραφύλακες (C παραφύλακες) παρέμ. τῇ θύρᾳ (C τὴν θύραν) cum BC .. A καὶ φύλακες ἐτήρουν τὴν θύραν | καὶ ἐσφράγισαν τὴν θύρ. ὅπου ἦν ἐγκ. Ἰωσ. cum B Vatt Ven, similiterq̄e Fabr aliiq̄e .. A ἐσφραγισμένην (cum praecedentibus coniungens) .. C Vatt om

2. Ἐπὶ δὲ σαββάτῳ cum AB .. C Καὶ τῷ σαββ. | ὄρον (B ὄρῳρον) ὄρισαν (B ὄρισαν) cum AB .. C ὄρισαν | καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται cum BC .. A ἱερεῖς τε καὶ Λευ. | πάντας εὑρεθῆναι (A add τοὺς μετ' αὐτοῦ) cum AC .. B πάντ. συναχθῆναι (Fabr aliiq̄e congregarentur omnes) | ὀρθρίσαντες (A ὀρθρίσαν) ἅπαν τὸ πλῆθος (A add τῶν Ἰουδαίων) cum BA .. C ὀρθρίσαντες ἅπαντες | ἐβουλεύσαντο cum A (sic) C .. B ἐβούλευσαν | ἀποκτ. αὐτόν cum AB Vatt Ven .. C Fabr aliiq̄e ἀποκτ. τὸν Ἰωσήφ | καθεσθέντος δὲ cum A .. B καθίσαντος δὲ .. C καθήμενου | C ἐκέλευσεν | μετὰ ἀτιμ. πολλῆς (cum iniuria multa, cum

πολλῆς. καὶ ἀνοίξαντες τὴν θύραν οὐχ εὔρον αὐτόν. καὶ ἐξέστη πᾶς ὁ λαός, καὶ ἔκθαμβοι ἐγένοντο ὅτι τὰς σφραγιδας εὔρον ἐσφραγισμένας, καὶ ὅτι τὴν κλεῖδαν εἶχεν ὁ Καϊάφας. καὶ οὐκ ἐτί ἐτόλμησαν ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας αὐτῶν εἰς τοὺς λαλήσαντας ἔμ-
προσθεν τοῦ Πιλάτου ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ.

CAPUT XIII.

¹ Ἔτι δὲ αὐτῶν καθεζομένων ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ θαυμα-
ζόντων διὰ τὸν Ἰωσήφ ἔρχονται τινες τῆς κουστωδιάς, οὓς ἤτη-
σαντο οἱ Ἰουδαῖοι παρὰ τοῦ Πιλάτου τηρεῖν τὸν τάφον τοῦ Ἰη-
σοῦ, ἵνα μὴ ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτόν. καὶ
ἀνήγγειλαν λέγοντες τοῖς ἀρχισυναγώγαις καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ
τοῖς Λευίταις τὰ γεγονότα· τὸ πῶς ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ
εἶδομεν ἄγγελον καταβάντα ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἀπεκύλισεν τὸν λί-

*magna iniuria) cum BC Vatt Ven .. A μετὰ πάσης ἀτιμίας .. Fabr aliique om
| τὴν θύραν cum AC Vatt Ven aliisque .. B τὰς θύρας | B ἔκθαμβος ἐγένετο |
τὰς σφρ. εὔρον (B τὴν θύραν) ἐσφραγισμένας cum B Vatt (signatis signaculis) Ven
(signacula inveniunt signata et portam clausam) .. A τ. σφρ. εὔρ. σώας .. C τ.
σφρ. εὔρ. καὶ τὰς θύρας ἐσφραγισμένας .. Fabr aliique libere signatam inveniunt
clauem cubiculi (omissis seqq. καὶ ὅτι τὴν κλ. etc) | καὶ ὅτι (A om) τὴν κλεῖδαν
(ita BC; A κλεῖδα) εἶχ. ὁ Καϊάφ. cum (A)BC Vatt Ven .. de Fabr. aliisque
vide ante | καὶ οὐκ ἐτί cum AB Vatt .. C add λοιπόν | ἐπιβαλεῖν τ. χ. αὐτῶν
cum BC Vatt .. A τ. χ. αὐτ. ἐπιβ. | εἰς (C ἐπι) τοὺς λαλήσαντας cum BC
Vatt .. A τοῖς ἄλλοις Ἰουδαίοις τοῖς λαλήσαντων | ὑπὲρ (pro) cum B Vatt ..
AC περί*

XIII, 1. Ἔτι δὲ -- ἐν τῇ συναγωγῇ (A haec om) -- διὰ τ. Ἰωσ. (A
haec om) ἔρχοντ. τινες τῆς κουστωδ. (A ἔρχ. οἱ ἐκ τῆς κουστ. ὑπερέτα), οὓς
(B add καὶ) ἤτησ. -- παρὰ τοῦ Πιλάτου (A haec om) -- ἵνα μὴ ποτε ἐ. οἱ μαθ.
αὐτοῦ (C om) κλέψ. αὐτόν (pro ἵνα usque αὐτόν A habet πρὸς τὸ μὴ κλαπῆναι
αὐτόν ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ) cum BCA Vatt (similiter etiam Ven) .. Fabr
Eius Cors Haec omnibus admirantibus (Cors Et pro his) ecce quidam (Cors om)
de militibus qui sepulcrum custodiebant (Cors -dierant) | καὶ ἀνήγγειλαν (ita AC;
B ἀπήγγ.) λέγοντες τοῖς ἀρχ. κ. τ. ἱερ. κ. τ. Λευ. (ita B Vatt Ven; A nil nisi
λέγοντες; C corrupte τοῖς ἀρχιερεῦσιν κ. τ. ἀρχισυναγώγαις καὶ Λευ. λέγουσιν)
τὰ γεγονότα (A om) cum B Vatt Ven, item C, item A .. Eius Fabr Cors intrans
(Cors intrantes) in (Cors om) synagogam (Fabr -goga) dixit (Cors auerunt) | τὸ
πῶς cum BC (male ante τὰ γεγονότα ponit) Vatt Ven .. A Fabr aliique ὅτι |
ἐγένετο σεισμ. μέγας cum BC Ven .. A Vatt σεισμ. ἐγέν. μέγας. Praeterea B
add τρουύτων ἡμῶν τὸν τάφον, item C ἡμῶν γὰρ τρουύτων ἐγένετο, item Vat*
illis custodiētibz eum (similiter Fabr aliique nobis custodiētibz monumentum Iesu
facta est terrae motio) .. nihil addidi cum A Vatt^b Ven | εἶδομεν (C ἴδ.) cum AC
.. B ἴδομεν | ἄγγελον καταβάντα cum A .. BC πῶς ἄγγ. (B Vatt add κροῖου

λον ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ μνημείου καὶ ἐκάθισεν ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ἔλαμψεν ὡσεὶ χιών καὶ ὡς ἀστραπή. καὶ ἡμεῖς πολλὰ φοβηθέντες ἐκείμεθα ὡσεὶ νεκροί. καὶ ἤκούσαμεν τῆς φωνῆς τοῦ ἀγγέλου λαλοῦντος τοῖς γυναῖξιν, αἵτινες παρέμενον τῷ τάφῳ, ὅτι μὴ φοβείσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν ἐσταυρωμένον. οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγγέρθη καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔστιν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

2. Λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ποταῖς γυναῖξιν ἐλάλει· λέγουσιν οἱ τῆς κουστωδίας Οὐκ οἶδαμεν ποταῖ ἦσαν. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ποταῖ ὥρα ἦν· λέγουσιν οἱ τῆς κουστωδίας Μέσης νυκτός. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Καὶ διὰ τί οὐκ ἐκτραπήσατε αὐτ' ἑς; λέγουσιν

Ven aliique dei) κατέβη | ἀπὸ τοῦ στόματος cum A .. BC ἀπ. τῆς θύρας .. Vatt Ven ab ostio, Fabr aliique om | τοῦ μνημείου cum AC .. B τ. σπηλαίου | ἐκάθισεν cum A .. BC ἐκάθητο | καὶ ἔλαμψεν ὡσεὶ χιών καὶ ὡς ἀστραπή cum A .. BC Latt ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ (haec omnia B om) ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών | καὶ ἡμεῖς πολλὰ φοβηθ. ἐκείμεθα ὡσεὶ νεκροί cum A .. BC Latt ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐγενόμεθα ὡσεὶ νεκροί | ἤκούσ. τῆς φωνῆς τοῦ ἀγγ. λαλοῦντος (B τοῦ λαλοῦντ. ἀγγ.) cum AB Vatt Ven .. C Fabr aliique ἦν τοῦ ἀγγέλου λέγοντος | αἵτ. παρέμενον (ita A; BC παρέμειναν) τῷ τάφῳ (C τὸ σῶμα. BC add τοῦ Ἰησοῦ, non item A) cum ABC .. Fabr Eins ad sepulcrum Iesu, Cors quae venerant ad sepulcrum Christi .. Vatt Ven om | ὅτι μὴ φοβ. ὑμ. cum A .. BC om ὅτι. Praeterea C praem καὶ ἔλεγε, B καὶ λέγει αὐταῖς, Ven et dicentis, Vata et dicens, Cors et dixit angelus; sed nihil addidi cum A Vata Fabr Eins | ζητεῖτε τὸν ἐσταυρ. cum C Fabr Eins Cors .. AB Vatt Ven τὸν ἐσταυρ. ζητ. | ἠγγέρθη cum AB Vatt Eins aliique .. C Ven add γάρ | δεῦτε ἴδετε cum AC .. B Latt δεῦτ. καὶ ἴδ. | ὁ κύριος cum ABC Vatt Ven .. Fabr aliique om | τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ .. Vata add et Petro | καὶ ἔστιν (huno accentum ipse cod. habet) ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ cum A .. BC Latt καὶ ἰδοῦ (Vatt Fabr aliique om) προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν (καθὼς etc C Vatt aliique; B Ven Eins ἰδοῦ εἶπον ὑμῖν)

2. Λέγουσιν οἱ Ἰουδ. Ποταῖς γυν. ἐλάλει (ita C Vatt Ven, item Quae sunt mulieres illae ad quas angelus locutus est Fabr Eins Cors; B Οὐκ οἶδατε ποταῖ ἦσαν αἱ γυναῖκες); λέγουσιν (C om) οἱ τ. κουστ. Οὐκ οἶδαμεν π. ἦσ. (ita BC Vatt, item omissis π. ἦσ. Ven; Eins aliique coniungunt hanc et alteram quaestionem, item utramque responsionem in unam contrahunt) .. A haec om (transiluisse videtur ab altero λέγουσιν οἱ Ἰουδ. ad alterum) | λέγουσ. οἱ Ἰουδ. Ποταῖ ὥρα (Qua hora) ἦν; λ. οἱ τῆς κουστ. Μέσης νυκτ. cum B Vatt Ven .. AC (Fabr aliique) om | Καὶ διὰ τί cum AB Vatt .. C Ven om Καὶ | αὐτάς cum A Vatt Fabr aliique .. BC τὰς γυναῖκας, Ven mulieres istas | λέγουσιν οἱ τῆς κουστ. πρὸς τοὺς Ἰουδ. cum B Vatt, item omissis πρ. τ. Ἰ. C .. A λέγ. οἱ στρατιῶται ..

οὐ τῆς κουστωδίας ὧς νεκροὶ ἐγενόμεθα ἀπὸ τοῦ φόβου, μὴ ἐλπίζοντες ἰδεῖν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ πῶς εἴχομεν κρατῆσαι αὐτάς; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ζῆ κύριος, οὐ πιστεύομεν ὑμῖν. λέγουσιν οἱ τῆς κουστωδίας πρὸς τοὺς Ἰουδαίους Ἰουδαῖα σημεῖα εἶδετε εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε, καὶ ἡμῖν πῶς ἔχετε πιστεῦσαι; καὶ γὰρ καλῶς ὠμόσατε ὅτι Ζῆ κύριος· καὶ γὰρ ἐκεῖνος Ζῆ. πάλιν λέγουσιν οἱ τῆς κουστωδίας Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ὅτι τὸν αἰτησάμενον τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἐνεκλείσατε αὐτόν, σφραγίσαντες τὴν θύραν, καὶ ἀνοίξαντες οὐχ εὔρατε αὐτόν. δότε οὖν ὑμεῖς ὃν ἐφυλάττετε, καὶ ἡμεῖς δώσομεν τὸν Ἰησοῦν. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ὁ Ἰωσήφ εἰς τὴν πόλιν

Ven nil nisi responderunt | ὧς (B ὡσεὶ) νεκροὶ ἐγενόμεθα (B ἐγενόμεθα) -- μὴ ἐλπίζοντες (ita A Vatt Ven; B μὴ προσδοκῶντες) -- καὶ πῶς εἴχ. κρ. αὐτάς (haec cum A Vatt, similiter Fabr aliique; B Ven om) -- Ζῆ κύριος (B ὁ κύρ.), οὐ (B add μὴ) πιστεύομεν (B πιστεύσωμεν) ὑμῖν (Latt [quia] non credimus vobis). λέγ. οἱ τῆς κουστ. πρ. τ. Ἰουδ. (ita B, item respondentes [Ven om] custodes [Fabr aliique milites] dixerunt [Ven dixeruntque custod.] Iudaeis Vatt Ven Fabr aliique; A vero οἱ δὲ στρατιῶται εἶπον) .. C haec omnia praetermittit | εἴδετε (B ἴδ.) .. C (apud Birchium) εἴδατε | καὶ ἡμῖν (ita C Vatt Ven; Fabr aliique om καὶ; A ἡμῖν δέ) πῶς ἔχ. (pro his C vitiose προσέχ.) πιστεῦσαι .. B haec om | καὶ γὰρ καλ. ὠμόσ. (Ven haec om) ὅτι (B om) Ζῆ κύριος .. C solus add οὐ πιστεύομεν (apud Birchium - ωμεν) ὑμῖν | καὶ γὰρ ἐκεῖνος Ζῆ cum A Latt plerisque .. BC Ven om | πάλιν (ita B Ven Vata; C καὶ πάλ.) λέγ. οἱ τ. κουστ. (Ven Vata add Iudaeis) cum BC Ven Vata .. A Vatt Fabr aliique om | Ἡμεῖς cum B Fabr aliisque .. A καὶ ἡμεῖς, Vata et .. C Vatt Ven om | ἐνεκλείσατε αὐτόν, σφραγίσ. τ. θύρ. cum B; item C ἐγκλείσαντες αὐτόν καὶ σφραγίσαντες; similiter Fabr aliique inclusistis in cubiculo super clavem signantes .. A ἐνεκλείσατε ἐν οἴκῳ ὅπου θύρῃς οὐκ ἦν, καὶ τὴν θύραν ἀσφαλίσάμενοι καὶ σφραγίσαντες φυλακὰς τε καὶ καταστήσαντες ἐτηρεῖτε .. Vatt inde ab ὅτι sic: quia Ioseph (hoc nomen Latini omnes addunt) qui petiit corpus Iesu inclusistis in carcere ubi non erat fenestra, et signastis annulis vestris; similiter Ven ommissi ubi -- fenestra | καὶ ἀνοίξαντες .. C solus om | B ἤρατε | δότε οὖν (B om) ὑμεῖς cum AB Fabr Eins Cors, item Vatt Ven date ergo vos (Ven om) nobis .. C δότε ἡμῖν | ὃν ἐφυλάττετε cum A .. BC Vatt Ven τὸν Ἰωσήφ (B add πρῶτον) .. Fabr Eins Cors Ioseph quem in cubiculo custodistis (Cors inclusistis) | καὶ ἡμεῖς δώσομεν (C δίδομεν ὑμῖν) τὸν Ἰησ. cum A(C), item Latt et nos (Vatt Ven add vobis) dabimus Iesum (Vatt Ven add Christum [dominum], item Fabr aliique quem in sepulcro custodivimus) .. B καὶ τότε, ὑμεῖς διδόντες τὸν Ἰωσήφ, καὶ ἡμεῖς τὸν Ἰησοῦν. | λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι .. A add τοῖς ὑπἄρταις | Ὁ Ἰωσήφ (B Ἡμεῖς δίδωμεν [sic]· ὁ Ἰωσήφ) εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἀπήλθεν cum AB, item Vatt Ven .. C Τὸν Ἰωσήφ ἡμεῖς δίδομεν, ἀπόδοτε καὶ ὑμεῖς τὸν Ἰησοῦν. λέγουσιν οἱ τῆς κουστωδίας Πρῶτον δότε ὑμεῖς τὸν Ἰωσήφ, καὶ εἰς οὕτως δίδομεν ἡμεῖς τὸν Ἰησοῦν. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ὁ Ἰωσήφ εἰς πόλιν αὐτοῦ ἀπήλθεν. Ex his prima et extrema etiam Fabr Eins Cors habent in hunc modum:

αὐτοῦ ἀπῆλθεν. λέγουσιν οἱ τῆς κουστωδίας πρὸς τοὺς Ἰουδαίους
Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη, καθὼς ἠκούσαμεν τοῦ ἀγγέλου, καὶ ἔστιν
ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

³ Ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς λόγους τούτους ἐφοβή-
θησαν σφόδρα λέγοντες Μὴ ποτε ἀκουσθῆ ὁ λόγος οὗτος καὶ πάν-
τες κλιθῶσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. καὶ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ
Ἰουδαῖοι καταβάλλοντο ἀργύρια ἱκανὰ καὶ ἔδωκαν τοῖς στρα-
τιώταις λέγοντες Εἴπατε ὅτι ἡμῶν κοιμωμένων ἦλθαν οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἔκλεψαν αὐτόν. καὶ ἐὰν ἀκουσθῆ τοῦτο ὑπό

Ioseph nos dolumus, date nobis Iesum. Ioseph autem in civitate sua Arimathia est. |
λέγ. οἱ τῆς κουστ. πρὸς τ. Ἰουδ. (C τοῖς Ἰουδαίοις) cum BC Vatt (item Ven
omissis pr. τ. Ἰουδ.) . . A οἱ δὲ στρατιώται εἶπον (item Fabr aliique *respondentes*
militēs dixerunt) | Καὶ ὁ Ἰησ. ἀνέστη, καθ. ἡκ. τοῦ ἀγγ., καὶ ἔστιν ἐν τῇ Γαλ.
cum A (similiter Vata *Et Iesus, quemadmodum audivimus ab angelo, in Galilaea*
est) . . BC καὶ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν (C om ε. τ. Γαλ.) ἔστιν, καθὼς ἠκού-
σαμεν τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἀποκλισάντος τὸν λῆσον ὅτι προάγει ἡμᾶς εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν . . Vatt Ven *Et Iesus est in Galilaea* (Ven om *Iesus -- Galilaea*), *sicut au-*
divimus ab angelo (Ven add *qui revolvit lapidem*) *Ecce* (Ven *quia Iesus*) *praecedet*
vos in Galilaea (Ven -*laeam*) . . Fabr aliique *Si Ioseph in Arimathia est, et Iesus*
in Galilaea est, sicut audivimus ab angelo dicente mulieribus.

3. ἐφοβήθησαν σφόδρα cum ABE (ἐφ. φόβον, omisso σφ) Vatt Ven, item
omisso σφ. Fabr etc . . C ἐπικράνησαν σφόδρα | λέγοντες cum CE Vatt Ven
(Fabr etc *dicentes ad semelipsos*) . . A καὶ εἶπον . . B om | Μὴ ποτε (*Ne quando*)
ἀκουσθῆ ὁ λόγος οὗτος (cum ACE Vatt, item *audiantur sermones isti* Ven Cors
Hal, item Havn *Si auditus fuerit sermo iste*; B ἀκούσαντες οὕτως, Fabr Eins *au-*
diendes sermones istos) καὶ (ita ACE atque etiam B, item Vatt Ven; Fabr etc om)
πάντ. κλιθῶσιν (cum C, item κλίνουσιν vel -νωσιν E; AB πιστεύσωσιν, item
omnes Latini *credant vel credent*) εἰς τ. Ἰησοῦν (A τῷ Ἰησοῦ) | καὶ συμβούλ.
cum BCE Latt . . A συμβ. δέ | ποιήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι cum AB Vatt Ven . .
CE ποιήσαντες (E λαβόντες idque ante συμβ. ponit) sine οἱ Ἰουδ., sed C add
εἰς αὐτούς (item Vatt Ven *inter s. intra se*) . . Fabr Eins Cors *et* ommissis συμβ.
ποιήσ. | καταβάλλοντο (ita BC, E ἔλαβον, Vatt *protrulerunt*, Fabr aliique *con-*
gregantes; A Ven ἔδωκαν) ἀργύρια ἱκανὰ (ita ABE Vatt Ven; C Fabr etc ἀρ-
γύριον ἱκανόν) καὶ ἔδωκ. (A Ven haec om) τοῖς στρατιώταις (ita ACE Vatt Fabr
etc; B Ven τοῖς τῆς κουστωδίας) | λέγοντες (B Ven add αὐτοῖς, C om λέγ.)
Εἴπατε cum A Vatt Fabr etc, item B Ven, item C . . E ἔνα εἶπωσιν | ὅτι ἡμῶν
(Vata Ven Fabr etc *uobis*) κοιμ. ἦλθαν (ita B, A ἦλθον) οἱ μαθ. αὐτ. νυκτὸς (ita
B Fabr etc, A post ἔκλ. αὐτόν; Vatt Ven plane om) καὶ ἔκλ. αὐτόν cum AB
Latt . . C (item E ut videtur) ὅτι οἱ μαθ. αὐτ. νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψ. αὐτ. ἡμῶν
κοιμωμένων | καὶ ἐὰν ἀκουσθῆ τοῦτο (C τό pro τοῦτο) ὑπό (ita CE Latt: B
ἐπι) τοῦ ἡγεμ., ἡμεῖς πείσωμεν (ita BC; E -σομεν?) αὐτ. κ. ἡμ. ἀμερίμν. ποιή-
σωμεν (ita BC; E -σομεν?) cum BCE Latt . . A καὶ ἂν ἀκούσῃ τοῦτο ὁ ἡγεμῶν,

τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσωμεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμους ποιήσωμεν. οἱ δὲ λαβόντες εἶπον ὡς ἐδιδάχθησαν.

CAPUT XIV.

¹ Φινεὺς δὲ τις ἱερεὺς καὶ Ἀδᾶς διδάσκαλος καὶ Ἀγγαῖος Λευίτης κατελθόντες ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐν Ἱεροσολύμοις ἐξηγήσαντο τοῖς ἀρχισυναγόγοις καὶ τοῖς ἱερεῦσιν καὶ τοῖς Λευίταις ὅτι εἶδομεν τὸν Ἰησοῦν καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καθεζόμενον εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Μαμὶλχ, καὶ ἔλεγεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ

ἡμεῖς πείσωμεν αὐτὸν | οἱ δὲ λαβόντες cum A Eins Cors Fabr . . E om λαβόντες . . BC Vatt Ven add τὰ ἀργύρια, item G τὸ ἀργύριον | εἶπον cum A Eins Cors Fabr . . BCEG ἐποίησαν | ὡς (ita AG; BE κατῶς, C κατὰ) ἐδιδάχθησαν. Nihil praeterea addidi cum A . . BCEG add καὶ διεφημισθή ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίους μέχρι τῆς (G τὴν) σήμερον (B add ἡμέρας, G ἡμέραν) . . Eins Cors Fabr et diffamatus est omnibus sermo illorum. Vatt Ven inde ab οἱ δὲ λαβόντες sic: Qui accipientes argenteos veritatem celare minime potuerunt (Ven verit. minime tacuerunt). Volentes dicere Discipuli eius nobis dormientibus venerunt et tulerunt eum, et dicebant vero (ita Vata; Ven Volebant itaque dicere quia discipuli eius furati sunt nobis dormientibus, et non poterant exprimeri; sed dicebant) Vere (Vata om) surrexit dominus Iesus Christus a mortuis et nos (Ven om) vidimus angelum dei (Ven domini) descendantem de caelo et revolvit lapidem (Ven add ab ostio monumenti) et sedit (Ven sedebat) super eum (Vatb om omnia inde ab Volentes usque super eum). Et diffamatus (Vata disseminatus) est sermo iste apud Iudaeos (Vatb ab omni populo Iudaeorum) usque in praesentem diem.

XIV, 1. Φινεὺς cum A (Μετὰ δὲ τινος ἡμέρας Φιν. τις) CEG Latt plerisque (Vatb Eneas) . . B Φιναῖος | τις ἱερεὺς . . G ὁ ἀρχιερεὺς | Ἀδᾶς cum ABG, item Ada Fabr Cors . . C Vatb (Vata Addam) Ἀδδᾶς . . E Ἄνας | Ἀγγαῖος cum B (Ἀγγέως) Eins (Aggeus) Fabr Cors (hi Agaeus); item A Ἀγγίας et (Egias, Legias) Vatt Ven . . C εἰς Ἄνας, E Ἥλιος, G Ἡσαῖος | κατελθόντες cum BCEG, item descendentes Vatt Ven . . A Fabr aliique εἰσόντες | ἐν Ἱεροσολύμοις . . A εἰς Ἱερουσαλήμ | ἐξηγήσαντο cum BE, item ἐξηγοῦντο G . . A διηγῆσαντο, C διηγούντο . . Latini dixerunt vel retulerunt | A om καὶ τ. ἱερ. x τ. Λευίταις | ὅτι εἶδομεν cum AG Eins Cors Fabr . . CE Vatb ὅτι εἶδον . . B ἂ εἶδον, λέγοντες εἶδαμεν, item Vata Ven quanta viderant quomodo -- viderant (Ven sedebat) | καὶ τοὺς (BC Eins Cors Fabr add ἑνδεκα, non add C Vatt, neque magis A Ven) μαθητ. αὐτ. καθεζόμενον (ita B; CG -μένους) cum BCG Vatt Eins etc . . A Ven μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ . . E nil nisi καθήμενον | εἰς τὸ ὄρος cum AC . . BE ἐπὶ τὸ ὄρος, G ἐπὶ τοῦ ὄρους (sed sequente καλούμενον) | τὸ καλούμενον cum ABEG Vatt Ven . . C om | Μαμὶλχ cum A . . B Μαμβήχ, E Μαλῆκ, G Μοφῆκ, C Μομφῆ; Vata Mambre sive Malech, Vatb Mambre sive Amalech, Ven Mambre; Copt (ex cap. XVI, 2.) Mabrech. Cf. de idolo 𐤀𐤁𐤇𐤇 sive 𐤀𐤁𐤇𐤇 eiusque in monte olivarum cultu 2 Reg. 23, 13. 1 Reg. 11, 5. 33. Jer. 49, 1. 3. Item de „monte scandali“ 2 Reg. 23, 13. 1 Reg. 11, 7. |

Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε πάση τῇ κτίσει· ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσιν ταῦτα παρακολουθήσουσιν· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς, ὄφεις ἄρουσιν, καὶ θανάσιμόν τι πῖωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψαι. ἐπὶ ἄρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς ἔξουσιν. ἔτι τοῦ Ἰησοῦ λαλοῦντος πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶδομεν αὐτὸν ἀναληφθέντα εἰς τὸν οὐρανόν.

² Λέγουσιν οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ Λευῖται Δότε δόξαν τῷ θεῷ Ἰσραήλ, καὶ δότε αὐτῷ ἐξομολόγησιν εἰ ταῦτα ἤκούσατε καὶ ἴδετε ἅπερ ἐξηγήσασθε. λέγουσιν οἱ ἐξηγησάμενοι Ζῆ κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὅτι ταῦτα ἤκούσαμεν καὶ ἴδομεν αὐτὸν ἀναληφθέντα εἰς τὸν οὐρανόν. λέγουσιν

Πορευθέντες -- πάση τῇ κτίσει cum BCG Latt, item E addito τὸ εὐαγγέλιόν μου (similiter Vatt Ven add *et annuntiate [praedicate] evang. regni dei*) .. A Πορευέσθε καὶ διδάξατε τὸ εὐαγγέλιον πάση τῇ κτίσει | ὁ (GE ἔτι ὁ, Eins Fabr Cors *et qui*) πιστ. κ. βαπτισθεὶς (G - στήσας) σωθ. ὁ δὲ ἀπ. κατακρ. (Eins Cors Fabr *om* ὁ δὲ ἀπ. κατ.) cum BCEG Vatt Ven Eins etc .. A *om* | σημεῖα δὲ -- ταῦτα παρακολουθήσουσιν (*ita* B, *item* - *σει* G, *item* Vatt Ven; C ἀκολουθήσουσιν ταῦτα)· ἐν τῷ -- ἐκβαλοῦσιν (*sed* BCG - λλοῦσιν)· -- ὄφεις (*ita* BG Vatt; C Ven καὶ Ven *om*) ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ὄφεις -- βλάψαι (*ita* BC; G - ψη)· -- χεῖρας (*ita* BG, C τὰς χ.) -- ἔξουσιν cum BCG Vatt Ven .. A καὶ ὅτι οἱ πιστοὶ πολλὰ σημεῖα ποιήσουσι καὶ πολλοὺς ἀσθενούντας ἰάσονται .. E Eins Fabr Cors *om* | ἔτι τοῦ -- πρὸς τ. μαθ. (*ita* BG Vatt; C τοῖς μαθηταῖς) αὐτ. (E καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ταῦτα. Ven *haec eo loquente*, Eins *etc et cum haec locutus fuisset discipulis suis*) εἶδομεν (C ἴδομεν, B εἶδομεν) -- οὐρανόν cum BCG Vatt, *item* E Ven Eins etc .. A εἶτα εἶδομεν αὐτὸν μετελθόντα εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν καὶ ἀναληφθέντα εἰς τὸν οὐρανόν.

2. οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ Λευῖται cum C (B οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ πρεσβ. τοῦ λαοῦ, Vatt *sacerdotes et Levitae et seniores*, Ven *sacerd. et Levitae*, Fabr *etc principes sacerdotum et sen. et Lev.*) .. EG οἱ Ἰουδαῖοι (*item* ut videtur A; *is enim omittens omnia a* λέγουσιν οἱ -- Δότε usque λέγουσιν οἱ -- Εἰς τοῦτο videtur a verbis ἀναληφθ. εἰς τ. οὐρ. λέγουσιν οἱ -- *transiluisse ad eandem quae infra sequuntur*. Tum vero post ἢ εὐχὴν δοῦναι τῷ θεῷ addit λέγουσι πρ. αὐτοῦς πάλιν Ζῆ κύριος -- εἰς τ. οὐρ. Ordo igitur omnino turbatus est.) | Δότε .. G *praem* πρὸς αὐτοὺς, Fabr *etc tribus viris illis* | τῷ θεῷ Ἰσραὴλ cum BCG Latt plerisque .. E Ven *om* Ἰσρ. | εἰ τ. ἡκ. κ. ἴδετε (*ita* G, C οἴδατε) ἅ ἔξ. cum CG, *similiterque* Vatt Ven Fabr *etc* .. E ὅτι ταῦτα ἅ ἐξηγήσασθε καὶ ἤκούσατε καὶ οἴδατε (*corripse* εἴδατε) .. B ταῦτα δὲ ἐξηγήσασθε ἅ ἤκούσατε καὶ ἴδετε. Cf. Jos. 7, 19. | οἱ ἐξηγησάμενοι cum BC .. E οἱ ἐξηγούμενοι | τῶν πατέρων ἡμῶν cum ABE Fabr *etc* .. C ἡμῶν .. Vatt Ven *om* | Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ cum AB .. EC Latt ὁ θεός (C add τοῦ) Ἀβρ. καὶ ὁ θε. (C add τοῦ) Ἰσ. καὶ ὁ θε. (C add τοῦ) Ἰακ. | A ἀκηκόαμεν | ἴδομεν cum BC .. A εἶδ. |

οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται πρὸς αὐτούς· Εἰς τοῦτο ἤλθατε εὐαγγελίσασθαι ἡμῖν, ἢ ἤλθατε εὐχὴν δοῦναι τῷ θεῷ; οἱ δὲ λέγουσιν· Εὐχὴν δοῦναι τῷ θεῷ. λέγουσιν οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Λευῖται πρὸς αὐτούς· Εἰ εὐχὴν ἤλθατε δοῦναι τῷ θεῷ, εἰς τί οὖν ἡ φλυαρία αὕτη ἦν ἐφλυαρῆσατε ἀπέναντι παντός τοῦ λαοῦ; λέγει Φινεὲς ἱερεὺς καὶ Ἀδᾶς διδάσκαλος καὶ Ἀγγαῖος Λευίτης πρὸς τοὺς ἀρχισυναγώγους καὶ ἱερεῖς καὶ Λευίτας· Εἰ οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἐλαλήσαμεν καὶ ἴδομεν ἁμαρτία ἐστίν, ἰδοὺ ἐσμεν ἐνώπιον ὑμῶν· κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ποιήσατε ἡμῖν. οἱ δὲ λαβόντες τὸν νόμον ὄρκισαν αὐτούς μηδενὶ ἐξηγήσασθαι· ἔτι τοὺς λόγους τούτους. καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἐξέβαλαν αὐτούς ἔξω τῆς πόλεως, δεδωκότες αὐτοῖς καὶ ἀργύρια καὶ ἄνδρας τρεῖς μετ' αὐτῶν, καὶ ἀπεκατέστησαν αὐτούς ἕως τῆς Γαλιλαίας.

πρὸς αὐτούς cum ABC Vatt .. E om | ἤλθατε cum BC .. A ἤλθατε | εὐαγγελίσασθ. ἡμῖν cum ABE (add τὰ εὐαγγέλια ταῦτα) Vatt .. C om ἡμῖν | ἢ ἤλθατε cum BC (habet εισέλαθε pro ἢ ἤλθ.) .. E ἢ ἤλθατε .. A ἢ | οἱ δὲ λέγουσιν· Εὐχὴν (C male add ἔλαθε) δοῦν. τῷ θεῷ cum CE, item Vatt .. B haec male praetermittit, item A, item plures Latini. | λέγουσιν .. B add πάλιν | οἱ πρεσβ. κ. οἱ ἀρχ. κ. οἱ Λευ. πρ. αὐτ. cum B Vatt .. C AE οἱ Ἰουδαῖοι πρ. αὐτ. (AE om πρ. αὐτ.) | Εἰ (B om) εὐχὴν ἤλθατε (E -θετε?) δ. τ. δε., εἰς τί οὖν ἡ φλυαρ. αὕτη (pro εἰς usque αὕτη B habet πρὸς τὴν φλυαρίαν ταύτην) -- παντός (B om) τ. λα. cum BE Vatt .. C Εἰς τί οὖν ἡ φλ. αὕτη ἦν ἐφλ. ἀπ. παντ. τ. λαοῦ .. A Τί οὖν παρεγένεσθε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κηρύξει ἡ εὐχὴν ἀποδοῦναι τῷ θεῷ (videntur his proprio modo confirmata repeti ea quae supra leguntur Εἰς τοῦτο ἤλθατε etc); εἰ οὖν εἰς εὐχὴν ἤλθατε, τί φλυαροῦτε, ἀπέναντι τοῦ λαοῦ; | λέγει Φιν. (Vat^b ut supra Eneas) ἱερ. (cum B Vatt; C om) κ. Ἀδᾶς (ita B, C Ἀδᾶδ, Vatt Addas) διδ. κ. Ἀγγαῖος (B Ἀγγέος, Vatt ut supra Egias et Legias; C Ἡσαίας) πρ. τ. ἀρχισ. κ. (C add πρὸς τοὺς) ἱερ κ. Λευ. cum BC Vatt .. A λέγει Φινεὲς πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς .. E λέγουσιν οἱ ἄνδρες, similiterque Fabr etc | Εἰ οἱ -- καὶ (C add ὄν) ἴδομεν (C οἶδαμεν; B om κ. ἴδ.) ἁμαρτ. ἐστίν, ἰδοὺ (post ἰδοὺ E hiat) ἐσμεν ἐνώπ. ὑμ. κατὰ (C om ἁμαρτία usque κατὰ) τὸ ἀγ. ἐν ὀφθ. ὑμ. ποιήσ. ἡμῖν (C ἐν ὀφθ. ἡμῶν ἐπιτωμεν) cum B(E)(C), item si verba ista quae locuti sumus, vidimus et audivimus, peccatum est (Vat^b sunt), ecce sumus in conspectu vestro; secundum quod bonum est in oculis vestris facile nobis Vatt, nec fere aliter Ven .. A εἰ τοὺς λόγους οὓς ἐλαλήσαμεν φλυαρία εἰσίν, ἰδοὺ ἐνώπιον ἡμῶν κατὰ τὸ ἀρεστὸν ὑμῖν ποιήσατε .. Fabr (similiterque Eins Cors) si verba quae audivimus ab Iesu et quod vidimus eum ascendentem in coelum taceamus, peccatum habebimus. | ὄρκισαν (BC ὄρκησαν) αὐτούς (B αὐτοῖς) | ἐξηγήσασθαι cum BC .. A διηγῆσασθ. | ἔτι (C ἐπι) .. A om ↓ καὶ ἔδωκαν cum A Vatt Ven .. BC ἔδωκ. δέ | καὶ ἐξέβαλαν (ita B; -λον C) -- δεδωκότες (ita B, C δώσαντες) -- μετ' αὐτῶν (ita B Vatt Ven; C om) καὶ ἀπεκατέστησαν (ita B, qui perduxerunt Vatt, ut perducerent Ven; C τοῦ ἀποκαταστήσαι) αὐτούς ἕως τῆς

³ Πορευθέντων δὲ τῶν ἀνδρῶν ἐκεῖνων ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἀρχισυναγωγοὶ καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀποκλείσαντες τὴν πύλην, καὶ ἐκόπτοντο κοπετὸν μέγαν λέγοντες "Ὅτι τοῦτο γέγονεν τὸ σημεῖον ἐν τῷ Ἰσραὴλ; ὁ δὲ Ἄννας καὶ Καϊάφας εἶπον "Τί θορυβεῖσθε, τί κλαίετε; ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔδωκαν χρυσίον ἰκανὸν τοῖς φρουροῖς τοῦ τάφου καὶ ἐδίδαξαν αὐτοὺς εἰπεῖν ὅτι ἄγγελος καταβάς ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον "Ἔστω ὅτι ἔκλειψαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα· ἡ ψυχὴ δὲ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸ σῶμα, καὶ διατριβεῖ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ; οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι πρὸς ταῦτα ἀποκριθῆναι μόλις ποτὲ εἶπον Οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἀκριβύστοις πιστεῦσαι.

Γαλιλ. (ita B, usque [in] Galilaeam Vatt Ven; C εἰς τὴν Γαλιλαίαν) cum BC Vatt Ven (libere Fabr etc) . . A καὶ ἐκβαλόντες αὐτοὺς ἔξω τῆς πόλεως ἀπέλυσαν, δόντες αὐτοῖς καὶ ἄνδρας τρεῖς ὥστε διακοῦσαι αὐτοὺς ἕως τῆς Γαλιλαίας. Praeterea BC Vatt add καὶ ἐπορεύθησαν ἐν εἰρήνῃ (C om ἐν εἰρ): nihil addidi cum A Ven (item Fabr etc)

⁴ § 3. Πορευθέντων δὲ τ. ἀ. ἐκ. ἐν τῇ Γαλιλ. (ἐ. τ. Γ. ex BC Vatt; A om) συνήχθησαν οἱ ἀρχιερ. καὶ οἱ (καὶ οἱ ex CB; A om) ἀρχισ. κ. οἱ (καὶ οἱ ex BC; A om) πρεσβ. ἐν τῇ συναγωγ. ἀποκλείσ. τὴν πύλην (codex πόλις) καὶ ἐκόπτ. κοπ. μέγ. λέγοντες cum A . . B καὶ πορευθέντων τῶν ἀνδρῶν ἐκεῖνων ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, συμβούλιον ποιήσαντες (corrigite ἐποίησαν?) οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς, οἱ ἀρχισυναγωγοὶ καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται, εἰς τὴν συναγωγὴν λέγοντες . . C συμβούλιον δὲ ποιήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι οἱ πρὸς ἑαυτούς, πορευθέντων τῶν ἀνδρῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἀπέστειλαν αὐτοῖς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἀρχισυναγωγοὶ καὶ οἱ Λευῖται εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ ἐκόπτ. κοπ. μέγ. λέγοντες . . Vatt Tunc consilium fecerunt Iudaei inter se, cum ascenderent illi in Galilaeam, et clausurunt archisynagogae synagogae, et irati sunt ira magna. [furore magno dicentes] . . Fabr etc congregati ergo sunt omnes Iudaei et fecerunt inter se magnam lamentationem dicentes | "Ὅτι (cf. Nov. Test. ed. Tischdf. 1849. p. XXVI. „ὅτι pro τί ὅτι“) τοῦτο γέγονεν τὸ σημ. ἐν τ. Ἰσρ. Quid hoc signum contigit (factum est) in Isr. (Ierusalem.) Vata Ven Fabr etc . . AC Τί τοῦτο τὸ σημεῖον, (A add τί τὸ ζῆαμα,) ὁ γέγονεν ἐν τῷ Ἰσρ. (A addit γενομένης γὰρ εἶδον ἅπαντες πολλὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ) | ὁ δὲ Ἄνν κ. Καϊάφ. εἶπον cum A (Fabr etc) . . BC Vatt λέγουσαν (B λέγει) Ἄνν. κ. Καϊάφ. | Τί θορυβεῖσθε -- ἀκριβύστοις cum A . . BC vero sic Τί περίλυπος (B add ἔστιν) ἡ ψυχὴ ὑμῶν; τοῖς στρατιώταις ἔχομεν πιστεῦσαι ὅτι ἄγγελος (B add κυρίου) κατέβη ἐξ (B ἐκ τοῦ) οὐρανοῦ καὶ ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ἐκ (B ἀπὸ) τῆς θύρας τοῦ μνημείου; (huc usque satis consentiunt Vatt Ven; Fabr etc om Τί περίλ. ἡ ψ. ὑμ.) καὶ πάντες (Thilo coniecit πάντως) οἱ (ita B; C καὶ ὅτι οἱ; fortasse καὶ γὰρ οἱ corrigendum est. Vatt Non ita est, sed quia [Vatb om] discipuli; Ven Sed quia [etiam graece ferri potest ἀλλ' ὅτι] disc.; Fabr aliique Forsitan haec discipuli eius dixerunt eis et dederunt etc) μαθηταὶ αὐτοῦ ἔδωκαν χρυσίον ἰκανὸν αὐτοῖς (B τοῖς στρατιώταις)

CAPUT XV

¹ Ἀνέστη δὲ ὁ Νικόδημος καὶ ἔσθη ἔμπροσθεν τοῦ συνεδρίου λέγων Ὁρθῶς λαλεῖτε. οὐκ ἀγνοεῖτε, λαὸς κυρίου, τοὺς ἄνδρας τοὺς κατελθόντας ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὅτι αὐτοὶ φοβούμενοι τὸν θεὸν εἰσιν καὶ ἄνδρες εὐπορίας, μισοῦντες πλεονεξίαν, ἄνδρες εἰρήνης· καὶ αὐτοὶ ἐξηγήσαντο μετὰ ὄρκου ὅτι εἶδαμεν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ ὄρος τὸ Μαμίλχ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐδίδασκεν ὅσα ἤκούσαμεν παρ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι εἶδαμεν

καὶ ἔλαβον (B ἔλαβον)· τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. καὶ αὐτοὶ (C add οἱ μαθηταί) ἐδίδαξαν αὐτούς (C τοὺς τηρούντας τὸν τάφον) ταῦτα εἰπεῖν, ὅτι εἴπατε (C om) Ἄγγελος κυρίου καταβάς (B κατέβη καὶ) ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οὐκ ἐξὸν ἀκροβύστῳ πιστεῦσαι τίποτε (ita B; C ὅτι οὐκ ἐξ ὧν ἀκροβύστον πιστεῦεται τὸ ῥῆμα); τί δὲ (ita C; B om; Vat^b Nam ut scitis acceperunt, Ven scientes quia hi) ὅτι καὶ παρ' ἡμῶν ἔλαβον (B ἔλαβον) ἱκανὸν χρυσίον (B χρ. ἱκαν.) καὶ καθῶς ἐδιδάξαμεν αὐτούς οὕτως (C add καὶ) εἶπαν; (Cum istis posterioribus inprimis conveniunt Ven et Vat^b; multo brevior est Vat^a; satis libere reddit Fabr cum similibus.)

XV, 1. Ἀνέστη δὲ ὁ Νικ. cum AC Ven Fabr etc. . . B om δὲ ὁ | ἔμπροσθ. τ. συνεδρ. cum AC. . . B ἐν μέσῳ τοῦ συνεδρ., Vatt in medio eorum, Ven in medio concilio, Fabr allique om | λέγων cum A. . . B καὶ εἶπεν. . . C om (Latt et ait, et dixit, dixit) | λαλεῖτε cum A, item loquimini Fabr Eins Cors. . . BC εἴπατε, Vatt Ven dixistis | λαὸς κυρ. cum BC. . . A ἀδελφοί. . . Latt om | τοὺς ἄνδρας (ita etiam Vatt Ven Fabr etc) . . . A om | κατελθόντας cum B Vatt Ven. . . AC ἐλθόντας | ὅτι αὐτοὶ φοβ. τ. θ. εἰσιν cum BC (Vatt et ipsi) . . . A ὅτι ἄνθρωποι εἰσι φοβ. τ. θ. | καὶ ἄνδρ. εὐπορίας (cod. -ρείας) cum C. . . B (omisso καὶ) ἄνδρ. εὐποροί (idem reddi videtur a Veneto interprete viri iusti) . . . A om | μισ. πλεον. cum AB. . . C μισ. καὶ πλεον. | ἄνδρ. εἰρήνης cum B Ven (viri pacis) . . . C ἄνδρ. εἰρηνικοί (Vatt viri pacifici) . . . A ἀγαπῶντες ἀλήθειαν. Hunc locum sic exhibet Fabr cum similibus: Recte loquimini, filii Israel. Vos audistis omnia quae locuti sunt tres illi viri iurantes in lege domini. Vatt Recte dixistis. Numquid et viri descendentes a Galilaea, et ipsi timentes deum suum, sunt viri mendacium dicentes (Vat^b mendaces)? Ven Recte dixistis. Numquid et illi viri iusti, qui descenderunt de Galilaea, non sunt timentes dominum, viri pacis, mendacium odientes? | καὶ αὐτοὶ cum BC Vatt (et ipsi) . . . A οὗτοι γοῦν | A ἐξηγήσαντο μετὰ (ita B; C μετ') ὄρκου cum BC Vatt Ven. . . A μετ' (sic) ὄρκου ἐξηγήσαντο | εἶδαμεν (B ἔδαμ.) cum BC. . . A εἶδομεν | εἰς τὸ ὄρ. τὸ Μαμίλχ cum A. . . C εἰς τὸ ὄρ. Μομφῆ. . . B καθήμενον ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Μαμβήχ. . . Vatt Ven in monte Manbre (Mambre) sedentem | μετὰ τ. μαθ. αὐτοῦ cum AB Vatt Fabr etc. . . C μετ. τῶν δώδεκα (Ven XI) μαθ. αὐτ. | καὶ ὅτι (cod. ὅτε; vide infra Vatt) ἐδίδαξιν. ὅσα ἤκούσαμεν (ita ex C; B ἤκούσατε) παρ' αὐτοῦ (cod. π. αὐτῶν, quod ipsum cum ἤκούσατε coniunctum haud ineptum est), καὶ ὅτι εἶδαμεν -- οὐράνοιν cum B, item Vatt et quia docebat eos audientibus nobis, et quia etc (Vat^b vidisse Iesum -- et docentem eos, se ipsum audientibus, et se vidisse etc), item Ven et docebat eos, et qualiter viderunt etc. . . C omissis re-

αὐτὸν ἀναληφθέντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ οὐδεὶς ἠρώτησεν αὐτούς τὸ ποίῳ σχήματι ἀνελήφθη. καὶ γὰρ καθὼς ἐδίδασκεν ἡμᾶς τὸ τῶν ἁγίων γραφῶν βιβλίον, ὅτι καὶ Ἡλίας ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ Ἐλισσαῖος ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ ἔρριψεν Ἡλίας τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ Ἐλισσαίου, καὶ ἔρριψεν Ἐλισσαῖος τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἐπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς Ἱεριχώ. καὶ ὑπήντησαν αὐτῷ τὰ τέκνα τῶν προφητῶν καὶ εἶπαν Ἐλισσαῖε, ποῦ ὁ κύριός σου Ἡλίας; καὶ εἶπεν ὅτι ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ εἶπαν πρὸς Ἐλισσαῖον Μὴ πνεῦμα ἤρπασεν αὐτὸν καὶ ἔρριψεν ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων; ἀλλὰ λάβωμεν τοὺς παῖδας ἡμῶν μεθ' ἑαυτῶν καὶ ζητήσωμεν αὐτόν. καὶ ἔπεισαν τὸν Ἐλισσαῖον, καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτῶν.

liquis sic: ἂ ἠκούσαμεν παρ' αὐτόν, καὶ ὅτι εἶδαμεν -- οὐρανόν .. A καὶ μεταβάνα εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν καὶ ἀναληφθέντα ε. τ. οὐρ. .. Fabr totum locum sic habet Vidimus Iesum loquentem cum discipulis suis super montem oliveti, et vidimus eum ascendentem in caelum. | καὶ (ita A; B καὶ ὅτι; C ἔτι δὲ ὅτι; Vat^a quod) οὐδ. ἤρ. αὐτ. τὸ (ita C; B τῷ; A om) ποίῳ (A add τρόπῳ ἢ ποίῳ) σχήμ. ἀνελήφθη .. Vat^a quod nullus interrogavit eos antequam assumptus est in caelum .. Ven Fabr om | καὶ γὰρ καθὼς ἐδίδ. ἡμᾶς τὸ (cod. om) τῶν ἁγ. γραφ. βιβλ. (cod. add ἐκράτει, quod cum seqq. coniunctum aptum sensum praebet; est enim fere fama obtinebat: sed apparet id additum esse ad explicandum anacoluthon, quod est in loco nostro. Similis ratio est loci Rom. 3, 8.) ὅτι καὶ (καὶ confirmant etiam E Vat^a) Ἡλίας (cod praem ὁ δίκαιος, item Fabr beatus, Vat^a sanctus; sed id ignorant ACE Ven) ἀν. εἰς τ. οὐρ. cum B .. C καὶ γὰρ καθὼς διδάσκει τὸ ἅγιον βιβλίον ὅτι εἰς Ἡλίας -- οὐρ. .. E post lacunam rursus incipit a verbis ἡμῶν [ἡμᾶς?] τὸ ἀπόκρυφον βιβλίον ὅτι καὶ Ἡλίας -- οὐρ. .. A καὶ γὰρ Ἡλίας ἀνελήφθη reliquis omnibus omissis .. Vatt *Et sicut docet nos scriptura sacri libri, quia et sanctus (Vat^b scriptura sacra, sanctus) Elias assumptus est in caelum .. Ven Nonne legistis in scripturis sanctis, Helias assumptus est .. Fabr Et docet nos scriptura quod beatus Elias propheta assumptus est | ἐφώνησεν φων. μεγ. cum AC .. B ἐβόησεν φ. μ., item E ἐβόησε | καὶ ἔρρ. Ἡλίας -- ἐπάνω τ. Ἰορδ. cum B Vatt Ven (Fabr plane om); item A omissis Ἡλίας usque καὶ ἔρριψεν Ἐλισσαῖος .. C corrupte καὶ ἔρριψεν τὴν μηλωτὴν ἐπάνω αὐτοῦ Ἐλισσαίου καὶ ἔθηκεν τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ ἐπάνω τ. Ἰορδ. .. E καὶ ἔλαβεν Ἐλισσαῖος τὴν μηλωτὴν τοῦ Ἡλίου καὶ ἔρριψεν αὐτὴν ἐπάνω τ. Ἰορδ. Cf. Βασιλ. δ' 2, 13 sqq. | ἐπέρασεν .. E add τὸν Ἰορδάνην | τὰ τέκνα .. A οἱ υἱοὶ | A εἶπον | Ἐλισσαῖε: ita A; B πρὸς Ἐλισσαῖε, E τῷ Ἐλισσαίῳ, Vatt Ven ad *Elisaeum* | Ποῦ cum BE .. AC Latt add ἔστιν | E om ὁ κύρ. σου | A om ὅτι | A ὡς εἰς τὸν οὐρανόν | A εἶπον | Μὴ πνεῦμα .. E Μῆτι ἄρα τὸ πν. | ἤρπ. (B ἀνήρπ.) αὐτόν cum AB Vatt Ven .. CE Fabr αὐτ. ἤρπ. | C om καὶ ἔρριψ. | ἐφ' ἓν (C ἐν ἐνί) τῶν ὀρέων cum A(C) Vatt Ven .. BE ἐπάνω τῶν (B om) ὀρέων, Fabr in *montibus Israel* | ἀλλὰ (E Vat^a add μάλλον) -- μεθ' ἑαυτῶν (ita B; CE ἡμῶν) - ἔπεισαν (ita BC Latt; E συνέπεισαν) τὸν Ἐλισσ. (E τῷ Ἐλισσαίῳ) κ. ἀπῆλθ.*

καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν τρεῖς ἡμέρας καὶ οὐχ εὔρον αὐτόν, καὶ ἔγνωσαν ὅτι ἀνελήφθη. καὶ νῦν ἀκούσατέ μου, καὶ ἀποστείλωμεν ἐν παντὶ ὀρίῳ Ἰσραὴλ καὶ ἴδωμεν μὴ πως ἀπὸ πνεύματος ἀνελήφθη ὁ Χριστὸς καὶ βέριπται ἐν ἐνὶ τῶν ὀρέων. καὶ ἤρρεσεν πᾶσιν ὁ λόγος οὗτος. καὶ ἀπέστειλαν ἐν παντὶ ὀρίῳ Ἰσραὴλ, καὶ ἐζήτησαν τὸν Ἰησοῦν, καὶ οὐχ εὔρον αὐτόν· εὔρον δὲ τὸν Ἰωσήφ εἰς Ἀριμαθαίαν, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμησεν κρατῆσαι αὐτόν.

² Καὶ ἀνήγγειλαν τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἱερεῦσιν καὶ τοῖς Λευίταις ὅτι περιήλθομεν ἐν παντὶ ὀρίῳ Ἰσραὴλ, καὶ οὐχ εὔρομεν τὸν Ἰησοῦν· τὸν δὲ Ἰωσήφ εὔρομεν εἰς Ἀριμαθαίαν. ἀκούσαντες δὲ περὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐχάρησαν καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ Ἰσραὴλ. καὶ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιεπιστάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ποίῳ τρόπῳ συντύχωσιν τῷ Ἰωσήφ, ἔλαβον τόμον χάρτου καὶ ἔγραψαν τῷ Ἰωσήφ τάδε.

μ. αὐτ. (haec habent CE Vatt Ven Fabr, sed om B) cum BCE Latt . . A omnia om | καὶ ἐζήτησαν cum BC Vatt Ven . . A ἐζήτ. δέ | αὐτόν cum AB Vatt Ven . . C om | τρ. ἡμ. (B ἡμ. τρ.) cum BC Fabr . . A Vatt Ven τρ. ἡμ. καὶ τρεῖς νύκτας | B ἡῤαν | A om αὐτόν | ὅτι ἀνελήφθη cum AB . . C (Vatt Ven) ὅτι ἀληθῶς ἀν. | Καὶ νῦν . . A Nῦν οὖν | ἀποστείλωμεν (ex C; B ἀποστέλλομεν, E ἀποστείλατε, Vatt Ven mittamus) ἐν παντὶ ὀρίῳ (sic B, E τόπῳ) Ἰσρ. καὶ ἴδωμεν (x. ἴδ. cum B Vatt Ven; E om) μὴ πως -- ὁ Χριστ. (Ven *Iesus Christus*, Vatt *Iesus*) x. βέριπται (ita B Vatt Ven, E ἔρριψεν) ἐν (E ἐφ') -- ὀρίῳ (ita rursus B; E ut videtur ὀρεῖῳ) Ἰσρ. cum BE Vatt Ven (similiter etiam Fabr etc) . . A καὶ ἀποστείλατε εἰς πᾶν ὄριον (sic) Ἰσρ. καὶ ζητήσατε αὐτόν . . C καὶ ἀποστείλωμεν ἐπὶ πάντα τὰ ὄρεα Ἰσρ. ζητήσαι αὐτόν | καὶ ἐζήτησαν τ. Ἰησ. (pro his E τοῦ ζητήσαι αὐτόν, item Vatt Ven) x. οὐχ εὔρον (B ἡῤαν) αὐτόν (B om) cum CBE, item Latt . . A καὶ τοῦτο ποιήσαντες οὐχ εὔρον τὸν Ἰησοῦν | εὔρον (B ἡῤαν) δὲ τ. Ἰ. εἰς Ἀριμαθαίαν (B - θίαν, C - θείαν. Vatt Ven ab *Arimathia*) -- κρ. αὐτόν . . A εὔρόντες δὲ τὸν Ἰωσήφ οὐκ ἐτόλμησαν κρ. αὐτ.

2. Καὶ ἀνήγγειλαν (ita B, item A; E ἀπήγγ.; C ἀνήνεγκαν) -- x. τοῖς (B om) Λευίταις cum BCE Vatt . . A ὑποστρέψαντες δὲ ἀνήγγειλαν τοῖς ἀρχιεπιστάγωγοις λέγοντες . . Ven *annunciaverunt autem Iudaeis, Fabr et reversi dixerunt* | ὅτι (quia Vatt Ven; A om) περιήλθομεν (B - ἡῤαν, item Vatt) ἐν π. ὀρίῳ (ita B, A πᾶν ὄριον, C ἐ. π. ὄρει) Ἰσρ. x. οὐχ (B οὐκ, item C et h. I. et alibi ut videtur) εὔρομεν (B ἡῤαν, item Vatt) -- Ἰωσ. εὔρομεν (B ἡῤαν, non Vatt) εἰς Ἀριμαθαίαν (B - θίαν, C - θείαν; A ἐν Ἀριμαθαίᾳ et addit solus καὶ ἐφοβήθημεν κρατῆσαι αὐτόν) | ἀκούσαντ. δὲ (ita ACE Vatt Ven; B καὶ ἀκούσ.) π. τ. Ἰωσ. (E add καὶ) ἐχάρησαν καὶ ἔδωκαν -- Ἰσρ. (A om Ἰσρ.; E om καὶ ἔδ. usque Ἰσρ.) | καὶ συμβ. (A συμβ. δὲ) ποιήσαντες . . E καὶ λαβόντες συμβ. | οἱ ἀρχισ. x. οἱ ἱερ. x. οἱ Λευῖτ. cum B Vatt Ven . . AC οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι (C Λευῖται) . . E om usque τῷ Ἰωσήφ | C τῷ ποίῳ τρ. συντ. τὸν Ἰωσήφ | ἔλαβον τόμ. χάρτου (E ἔλ. χάρτην) καὶ ἔγραψαν . . B λαβόντες δὲ τόμ. χ. ἔγραψαν | τῷ Ἰωσήφ τάδε (Vatb ad *Ioseph*; Fabr ad *Ioseph dicentes*) . . A αὐτῷ, B αὐτῷ λέγοντες

Εἰρήνη σοι. Οἶδαμεν ὅτι ἡμάρτομεν εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς σέ, καὶ ἠῤῥάμεθα τῷ θεῷ Ἰσραὴλ καταξιώσαι σε ἔλθειν πρὸς τοὺς πατέρας σου καὶ πρὸς τὰ τέκνα σου, ὅτι ἐλυπήθημεν ἅπαντες· ἀνοίξαντες γὰρ τὴν θύραν οὐκ εὗρομέν σε. καὶ οἶδαμεν ὅτι βουλὴν κακὴν ἐβουλευσάμεθα κατὰ σοῦ, ἀλλὰ ὁ κύριος ἀντελάβετό σου, καὶ αὐτὸς ὁ κύριος διεσκέδασεν τὴν βουλὴν ἡμῶν τὴν κατὰ σοῦ, τίμιε πάτερ Ἰωσήφ.

³ Καὶ ἐξελέξαντο ἀπὸ παντός Ἰσραὴλ ἑπτὰ ἄνδρας φίλους τοῦ Ἰωσήφ, οὓς καὶ αὐτὸς ὁ Ἰωσήφ ἐγνώριζεν, καὶ λέγουσιν αὐτοῖς οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται Βλέπετε· εἰ δεξιόμενος τὴν ἐπιτολὴν ἡμῶν ἀναγνῶ, οἶδατε ὅτι μεθ' ὑμῶν ἐλεύσεται πρὸς ἡμᾶς· εἰ δὲ μὴ ἀναγνῶ, οἶδατε ὅτι κεκάνωται

Εἰρήνη σοι cum AE .. BC add καὶ πάντα ὅσα (B add εἶδαμεν, sed post σοι deest οἶδαμεν) σοι, item Ven et omnia quae sunt tua, Vatt Fabr et omnibus quae (Fabr qui) tua (Fabr tecum) sunt | Οἶδαμεν .. B εἶδαμεν, sed vide ante | καὶ ἠῤῥάμεθα τῷ θεῷ Ἰσρ. καταξιώσαι σε ἔλθειν (cod. om se ἐλθ.) πρ. τ. πατ. σου κ. πρ. τὰ τέκνα σου cum B .. C ἀλλὰ εὐξάμενος τῷ θεῷ καταξίωσον ἔλθειν πρ. τ. πατ. σου καὶ τέκνα .. A Fabr καταξίωσον οὖν ἔλθειν πρ. τ. πατ. σου, τέκνον (Fabr pro τέκνον habet et filios tuos) .. E καὶ εὐξάμενος σὺ τὸν θεόν, ἔσωσέ σε· καταξίωσον οὖν ἐλθ. πρ. τ. πατ. σου καὶ τὰ σὰ τέκνα .. Vatt sed tu deprecatus es deum Israel et liberavit te de manibus nostris. Et nunc dignare venire ad patres duos et ad filios tuos (Vatt ad patres tuos et fratres). Similiter Ven, sed om Et nunc etc | ὅτι ἐλυπήθημεν ἅπαντες· ἀνοίξαντες γὰρ τὴν θύρ. (ianuam) οὐκ (cod. οὐκ) εὗρομέν σε cum C, item Vatt .. B ὅτι ἐπιθυμοῦμέν σε πάντες ἴδειν· ὅτι ἀνοίξαντες τὰς θύρας οὐκ ἠῤῥαμέν σε .. E ὅτι ἐλυποθυμήσαμεν ἀνοίξαντες τὰς θύρας καὶ μὴ εὗρόντες σε .. Fabr etc qui admirati sumus de assumptione tua .. A plane om | καὶ οἶδαμεν cum CE .. Fabr etc scimus, Ven scimus quidem, Vatt novimus .. A ἡμεῖς γὰρ οἶδαμεν .. B οἶδ. δέ | βουλὴν κακὴν (A κακ. β.) .. B βουλ. πονηράν | ἀλλὰ (A ἀλλ.) ὁ κύρ. ἀντελ. σου cum ABC .. E ἀ. ὁ θεὸς ἐπελάβετό σου | καὶ αὐτὸς ὁ κύρ (ita B, item et ipse dominus Fabr etc; C om ὁ κύρ.) διεσκ. τ. β. ἡμ. τὴν (B εἰσται vitiose) κ. σοῦ (B σε) cum BC (et E?) Fabr etc .. A καὶ διεσκέδ. τὴν πονηράν κατὰ σοῦ ταύτην βουλὴν | τίμιε πάτερ Ἰωσήφ (B add καὶ τίμιε παντός τοῦ λαοῦ) .. Fabr Eins Cois Pax tibi domine Ioseph honorabilis ab omni plebe, Vatt Et nunc honorandus es, pater Ioseph, ab omni populo .. A plane om

3. Ἰσραὴλ .. B praem τοῦ λαοῦ | φίλους τοῦ Ἰωσήφ (cum E Vatt Ven, item AC φιλοῦντας τὸν Ἰωσ., B φίλους αὐτοῦ) οὓς κ. αὐτ. ὁ Ἰωσήφ (cum CB Vatt Ven; AE om) ἐγνώριζεν (cum B, item noverat amicos suos [esse] Vatt Ven; AE ἡγάπα, C λίαν ἐφίλει; Fabr etc om) | καὶ λέγ. αὐτοῖς (B om) οἱ ἀρχισ. κ. εἰ ἱερ. κ. οἱ Λευ. (B om κ. οἱ Α., sed addit h. l. πρὸς τοὺς ἄνδρας) cum C Vatt; item B .. A κ. λέγ. αὐτοῖς οἱ ἀρχιερεῖς .. E Fabr Ven κ. λέγ. πρὸς αὐτοῦς (Ven om πρ. αὐτ.) | Βλέπετε (ita E Vatt, C Ven om; sed habent etiam AB)· εἰ δεξ. -- οἶδατε -- εἰ δὲ μὴ ἀναγνῶ (ita E Vatt, item si autem suscepit

πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἀσπασάμενοι αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ ἐπιστράφητε πρὸς ἡμᾶς. καὶ εὐλογήσαντες τοὺς ἄνδρας ἀπέλυσαν αὐτούς. καὶ ἦλθον οἱ ἄνδρες πρὸς Ἰωσήφ. καὶ προσεκύνησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸν Εἰρήνῃ σοι. καὶ εἶπεν Εἰρήνῃ ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ. οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ τὸ βιβλίον τῆς ἐπιστολῆς. καὶ δεξάμενος ὁ Ἰωσήφ ἀνέγνω καὶ περιεπύξαστο τὴν ἐπιστολὴν, καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός, ὃς ἐλυτρώσατο τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ μὴ ἐκχεῖν αὐτοὺς αἷμα ἀθῶον· καὶ εὐλογητὸς ὁ κύριος, ὃς ἐξαπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐσκέπασεν με ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ. καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς τράπεζαν, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ ἐκοιμήθησαν ἐκεῖ.

⁴ Καὶ ὀρθρίσαντες ἤϋξαντο· καὶ ἐπέσαξεν Ἰωσήφ τὴν ὄνον αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη μετὰ τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἦλθον εἰς τὴν ἀγίαν

*et non legerit Ven; C ἐὰν δὲ δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν ἡμῶν μὴ ἀναγνῶ) -- ἐπιστράφητε (ita E, item A, cf. etiam B; C ἀποστράφητε) πρ. ἡμ. cum EC Vatt Ven .. B Βλέπετε μὴ πως δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν ἡμῶν μὴ ἀναγνῶ αὐτήν· ὁῦδατε γὰρ ὅτι κεκάνωται πρὸς ἡμᾶς· καὶ ἀσπασάμενοι αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ ἐπιστράφητε πρ. ἡμᾶς .. A Βλέπετε· ἐὰν γὰρ δεξάμενος τ. ἐπιστ. ἀναγνῶ, γινώσκετε ὅτι ἔχει τι πρὸς ἡμᾶς εἶπειν, καὶ ἀσπασάμενοι αὐτ. ἐν εἰρ. ἐπιστράφητε πρ. ἡμ. | κ. εὐλογ. τοὺς ἄνδρ. ἀπέλυσαν αὐτούς (E add ἐν εἰρήνῃ) cum BE .. AC κ. εὐλ. αὐτούς ἀπέλυσαν, item Vatt | καὶ ἦλθον (B ἦλθον) οἱ ἄνδρ. πρ. Ἰωσ. cum BCE .. A οἱ δὲ ἦλθ. πρ. Ἰωσ. Praeterea A Vatt Ven add ἐν Ἀριμαθαίᾳ, item E εἰς Ἀριμαθαίαν: nihil addidi cum BC Fabr etc | κ. προσεκ. αὐτόν (B αὐτῶ) cum ABE .. C om αὐτόν | καὶ εἶπ. πρ. αὐτόν cum BE .. C Vatt Ven om πρ. αὐτόν .. A plane om | Εἰρήνῃ σοὶ cum E .. A om .. BC add καὶ πάντα ὅσα (B add ἐν) σοὶ, item Vatt *et omnibus quae tua sunt, Ven et omnia quae habes* | καὶ εἶπεν (B add Ἰωσήφ, Vatt eis Ioseph) .. A λέγει δὲ πρὸς αὐτούς | παντὶ τῷ λαῷ (A οἴκῳ) Ἰσρ. cum C Vatt Ven, item A .. B om τῷ λαῷ | οἱ δὲ ἐπέδωκαν (ita A, C ἀπέδ., Ven *porrexerunt, Vatt dederunt*) .. B καὶ ἔδωκαν | τὸ βιβλ. τῆς ἐπιστ. (*tomum [libellum] epistolae*) cum C Vata Fabr etc .. AB (item E, in quo ante ἐπιστολὴν litura est) Ven (*Vatb epistolae*) τὴν ἐπιστολὴν | ὁ (B om) Ἰωσήφ cum CEB Latt .. A om | ἀνέγνω κ. περιεπτ. (*amplexatus est*) τὴν ἐπιστ. cum BC Vata .. E Vatb ἀνέγνω αὐτήν .. A om | καὶ (A om) εὐλόγ. (B ἠύλόγ.) τ. θεόν cum ABC Vatt Ven .. E om | ὃς ἐλυτρώσατο -- ἐκχεῖν αὐτούς (ita B, CE om) αἷμ. ἀθῶον (E τοῦτο [adde τὸ] αἷμ. τὸ ἀνάιτιον), κ. εὐλόγ. ὁ (B om) κύριος (Ven *dominus deus, Vatt Fabr deus*) cum BC(E) Latt .. A om (ob ὁμοσιτέλευτον) | ἐξαπέστειλεν cum AB .. C ἀπέστ. | καὶ ἐσκέπασεν -- καὶ παρέθηκεν (*his Vatt Ven praem et osculatus est eos, item Fabr etc*) αὐτ. τράπεζαν cum BCE Latt .. A καὶ σκεπάσας με ὑπὸ τὰς πτ. αὐτοῦ παρέθηκε μοι τράπεζαν*

4. ἐπέσαξεν .. B ἔστρωσεν | Ἰωσήφ τὴν ὄ. α. cum AB .. C τὴν ὄ. αὐτ. ὁ Ἰωσήφ | ἐπορεύθη cum ABE .. C ἐπορεύετο | μετὰ τ. ἀνδρῶν cum ABC .. E Latt μετ' αὐτῶν | καὶ ἦλθον (B ἦλθον, A ἦλθεν) εἰς τὴν ἀγ. πόλ. (ita AC;

πόλιν Ἱερουσαλήμ. καὶ ὑπήντησαν πᾶς ὁ λαὸς τῷ Ἰωσήφ καὶ ἔκραζον Εἰρήνη σοι ἐν τῇ εἰσόδῳ σου. καὶ εἶπεν πρὸς πάντα τὸν λαὸν Εἰρήνη ὑμῖν, καὶ κατεφιλήσεν αὐτούς. καὶ ἤΰξαντο ὁ λαὸς σὺν τῷ Ἰωσήφ. καὶ ἐξίσταντο ἐπὶ τῇ θεωρίᾳ αὐτοῦ. καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν Νικοδήμους εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην, καὶ ἐκάλεσεν Ἄνναν καὶ Καϊάφην καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευίτας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ εὐφράνθησαν τρώγοντες καὶ πίνοντες σὺν τῷ Ἰωσήφ, καὶ ὑμνήσαντες ἕκαστος ἐπορεύθη εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἰωσήφ ἔμεινεν εἰς τὸν οἶκον Νικοδήμου.

Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἦν παρασκευή, ὀρθρίσαντες οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται εἰς τὸν οἶκον Νικοδήμου, ὑπήντησεν αὐτοῖς Νικοδήμους καὶ εἶπεν Εἰρήνη ὑμῖν. καὶ εἶπαν

B τ. πόλ. τὴν ἀγίαν Ἱερ. . . E nil nisi eis Ἱερουσαλήμ | ὑπήντησαν (E ἀπήντησαν) cum CE Vata . . AB ὑπήντησεν | πᾶς ὁ λα. τῷ Ἰωσ. κ. ἔκραζ. (C κ. ἔκρ. τῷ Ἰωσ.) cum AEC . . B αὐτὸν (sic) πᾶς ὁ λα. Ἰσραήλ κ. ἔκραξαν | Εἰρήνη σοι ἐν τῇ εἰσ. σου cum A . . E Εἰρ. σοι, C Εἰρ. εἰσόδῳ σου . . B Εἰρήνη ἢ εἰσοδός σου, ἄνωγει τοῦ θεοῦ . . Fabr Eins Cors Pax in (Cors om) *introitum tuum* (Cors Eins - *in tuoi*), *pater Ioseph*; Vatt Ven non expriment | καὶ (A ὁ δὲ) εἶπ. πρὸς π. τ. λ. (E om πρ. π. τ. λ.) cum AB(E) . . C καὶ Ἰωσήφ ἠσπάσατο πάντα τὸν λαὸν καὶ εἶπεν | καὶ κατεφιλήσεν αὐτούς cum A . . BC κ. κατεφιλήσεν αὐτὸν (B om) πᾶς ὁ λαὸς (B add τὸν Ἰωσήφ); item Fabr (qui alia plura omittit) *et osculati sunt eum omnes* . . Vatt Ven om | καὶ ἠΰξαντο (A - ἔατο) ὁ λαὸς σὺν τῷ Ἰωσήφ cum ACE Vatt Ven (Fabr om una cum καὶ ἐξίσταντο etc) . . B om | ἐξίσταντο . . E ἐξέστησαν | ἐπὶ (C om) τῇ ὄ. αὐτοῦ cum ACE Vatt (*in visione eius*) . . B ἐπὶ τὸ (sic) θεωρεῖν αὐτόν, Ven *aspicientes eum* | κ. ἐποίησεν δοχ. μεγάλ. cum ACE Vatt Ven Fabr . . B om | Ἄνναν κ. Καϊάφ. καὶ cum ACE Vatt Ven . . B om | καὶ τοὺς (A om) ἱερεῖς (Vatt Ven *principes sacerdotum*; E om κ. τ. ἱερ.) καὶ τοὺς (A om) Λευίτ. | εἰς τ. οἶκ. αὐτοῦ cum ACE Vatt Ven . . B om | καὶ εὐφράνθησαν (sic) cum BE Vatt . . C καὶ ἦσαν . . A om usque εἰς τ. οἶκ. αὐτοῦ (*videtur igitur ab altero εἰς τ. οἶκ. αὐτ. ad alterum transiluisse*) | τρώγοντες cum CE . . B ἐσθίοντες | ὑμνήσαντες . . E add τὸν θεόν (Vatt Ven *benedix. deum*) | ἐπορεύθη (Vatt *ivit*) cum B . . C ἀπῆλθεν, E ἐξῆλθεν | A ἐν τῇ οἰκίᾳ Νικοδήμου

Τῇ δὲ ἐπαύριον cum AE Latt . . B καὶ τῇ ἐπαύριον . . C om usque dum sequitur καὶ ὑπήντησεν | ἥτις ἦν παρασκευή cum E, item Vatt Fabr . . A ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευήν . . B Ven om | ὀρθρίσαντες -- ὑπήντησεν cum BE . . A ὄρθρισαν -- καὶ ὑπήντ. (καὶ ὑπήντ. etiam C, vide aute) | οἱ ἀρχισυν. (ita AE, item Vatt; B οἱ ἀρχιερεῖς) καὶ οἱ ἱερεῖς (ita E Vatt; A κ. οἱ ἄνδρες; B om) κ. οἱ Λευίτ. | αὐτοῖς (B αὐτοῦς) Νικόδ. cum AB . . C αὐτ. ὁ Νικ. | καὶ εἶπ. Εἰρ. ὑμῖν cum ABE Vatt . . C om | καὶ εἶπαν (Vatt add *ad eum*) cum BE Vatt . . C (vide quae paullo ante om) κ. εἶπ. πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται . . A in his haud dubie vitiosus est: omittit καὶ εἶπαν ""

Ειρήνη σοὶ καὶ τῷ Ἰωσήφ, καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ σου καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ Ἰωσήφ. καὶ εἰσήνεγκεν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ἐκαθίσθη ἅπαν τὸ συνέδριον, καὶ Ἰωσήφ ἐκάθισε μέσον Ἄννα καὶ Καϊάφα· καὶ οὐδεὶς ἐτόλμησεν λαλῆσαι αὐτῷ ῥῆμα. καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Ἴδι ὅτι ἐκεκλήκατέ με: διανεύουσιν δὲ τῷ Νικοδόμῳ λαλῆσαι πρὸς τὸν Ἰωσήφ. ἀνοίξας δὲ Νικοδήμους τὸ στόμα αὐτοῦ εἶπεν τῷ Ἰωσήφ Πάτερ, οἶδας ὅτι οἱ τίμιοι διδάσκαλοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ζητοῦσιν παρὰ σοῦ μαθεῖν ῥῆμα. καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Ἐρωτήσατε. καὶ λαβόντες τὸν νόμον Ἄννας καὶ Καϊάφας ὄρκισαν τὸν Ἰωσήφ λέγοντες Δὸς δόξαν τῷ θεῷ Ἰσραὴλ καὶ δὸς αὐτῷ ἐξομολόγησιν. ὅτι ὁ Ἄχαρ ὄρκισθεὶς παρὰ τοῦ προφήτου Ἰησοῦ οὐκ ἐπιώρκησεν, ἀλλὰ ἀνήγγειλεν αὐτῷ πάντα, καὶ οὐκ ἔκρυψεν αὐτῷ ῥῆμα· καὶ σὺ οὖν μὴ

cum Εἰρήνη σοι, ita ut καὶ τῷ Ἰωσήφ cum Εἰρήνη ὑμῖν coniungat; rursus vero καὶ παντὶ usque Ἰωσήφ omittit. | καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ σου cum BE, item Vatt. . C om | εἰσήνεγκεν (ita ABE; C ὡς ἤνεγκεν) αὐτοὺς. . B Vatt add Νικοδήμους | οἶκον cum ABE Vatt. . C κήπον | καὶ ἐκάθ. ἅπαν (ita A; B πᾶν) - - καὶ Ἰωσήφ (ita B Vatt; A ὁ δὲ Ἰωσ) ἐκάθισε (ita A; B ἐκαθίσθη) μέσον (ita A; B ἐμέσῳ) Ἄνν. κ. Κα. cum AB Vatt. . C καὶ ἐκάθισαν Ἄννας κ. Καϊάφας | ἐτόλμησεν (ausus es) cum AB Vatt. . C (et E) Ven ἐτόλμα | λαλῆσαι αὐτῷ (B λαλ. αὐτόν, E λαλ. τῷ Ἰωσήφ, C αὐτ. λαλ., Vatt om αὐτῷ) ῥῆμα (it. Vatt; C τι ῥῆμα; A λόγον) | καὶ εἶπεν cum AB Vatt. . C εἶπε δέ. innotuit C Vatt add πρὸς αὐτούς; | Ἰωσήφ cum AB. . C ὁ Ἰωσ. | C Τί ἐστίν ὅτι; ἐκεκλήκατε cum BC. . A κεκλήκατε | διανεύουσιν δέ cum AB, item (illi vero innuerunt, sed innuebant) Vatt Ven. . C καὶ διένευσιν, E καὶ νεύουσιν | λαλῆσαι cum ABE. . C ὥστε λαλῆσαι | πρὸς τὸν Ἰωσ. cum BE. . AC τῷ Ἰωσ. | ἀνοίξας δέ (ita B Vatt Ven; C καὶ ἀνοίξ. ὁ) Νικοδ. τὸ στόμα αὐτοῦ (ita C Vatt Ven; B om) εἶπεν τῷ (B τόν) Ἰωσ. cum BC Vatt Ven. . A καὶ εἶπε | Πάτερ cum E. . A Κύριέ μου, πάτερ Ἰωσήφ. . B τίμιοι παντός τοῦ λαοῦ, Vatt Pater Ioseph (sed omittunt antea τῷ Ἰωσήφ) venerabilis omni populo Israel. Ven Venerabilis pater omni populo Israel. . C plane om | B om τίμιοι | κ. οἱ ἱερ. κ. οἱ Λευῖται. . A bis om οἱ | ζητοῦσιν. . E θέλουσι | παρ. σου μαθεῖν ῥῆμα cum B. . A μαθεῖν παρὰ σοῦ τι ῥῆμα, item omisso μαθεῖν C, E μαθ. τι παρ. σου. . Vatt quauerunt a te loqui verbum aliquod, Ven cupiunt audire a te verbum | καὶ εἶπεν (ita etiam Vatt). . A εἶπε δέ | Ἰωσήφ cum AB. . C ὁ Ἰωσ. | Ἐρωτήσ. cum AE Ven. . BC add με | τὸν νόμον Ἄνν. κ. Καϊάφ. (E Vatt Ἄ. κ. Κ. τ. νόμ.) cum ABE Vatt. . C οἱ ἱερεῖς (Ven principes) τ. νόμ. | B ὄρκισαν | τὸν Ἰωσήφ cum ACE Vatt Ven. . B αὐτόν | ὅτι (B καὶ ὅτι) ὁ Ἄχαρ (B Ἀχάρ) - - ἐπιώρκησεν (B ἐπεόρκησεν), ἀλλὰ (A ἀλλ') ἀνήγγ. αὐτ. πάντα καὶ οὐκ ἔκρ. α. ῥῆμα (ita B; A ἀνήγγ. αὐτῷ τι ῥῆμα) cum BA. . E κατὰ τὸν τύπον τοῦ Νάχαρ [δς] ὄρκισε Μιχαῖαν, καὶ οὐκ ἐπιώρκησεν, ἀλλ' ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὰ πάντα, καὶ οὐκ ἔκρυψεν αὐτῷ τι ῥῆμα. . C ὅτι Ἄχαρ ὄρκισθη παρὰ τοῦ προφήτου τοῦ μὴ ἀποκρύπτει τι ῥῆμα | καὶ σὺ οὖν μὴ (ita E, item omisso οὖν B,

κρύψης ἀφ' ἡμῶν ἕως ῥήματος. καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Οὐ κρύψω ἀφ' ὑμῶν ῥήμα ἐν. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν Λύπη ἐλυπήθημεν ὅτι ἤτήσω τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐνετύλιξας αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἐθηκας αὐτὸν ἐν μνήματι. καὶ διὰ τοῦτο ἠσφαλισάμενά σε ἐν οἴκῳ ὅπου θυρὶς οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ, καὶ κλεῖδας καὶ σφραγίδας ἐπέθηκαμεν εἰς τὰς θύρας, καὶ παραφύλακας ἐτήρουν ὅπου ἦς κεκλεισμένος. καὶ τῇ μιᾷ τοῦ σαββάτου ἀνοίξαντες οὐκ εὑραμέν σε, καὶ ἐλυπήθημεν σφόδρα· καὶ ἔκστασις ἐπέπεσεν ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν κυρίου μέχρι τῆς ἐχθῆς. καὶ νῦν ἀνάγγειλον ἡμῖν τί γέγονας.

Καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Ἐγὼ παρασκευῆ περὶ ὧραν δεκάτην ἀπεκλείσατέ με, καὶ ἔμεινα τὸ σάββατον πλήρες. καὶ μεσούσης νυκτός, στήκοντός μου καὶ εὐχομένου, ὁ οἶκος ὅπου ἐνεκλείσατέ

A μὴ οὖν καὶ σύ; C οὕτως κ. αὐτὸ μὴ) κρύψης (ita AB; CE ἀποκρ.) ἀφ' ἡμ. ἕως ῥήματ. (ita BC, item addito ἐνός E; A τι ῥήμα ante ἀφ' ἡμ) | Οὐ κρύψω cum ABE . . C Ζῆ κύριος, οὐ μὴ ἀποκρύψω | ῥήμα ἐν cum B, item omisso ἐν E . . A ἕως ῥήματ. ἐνός, C τι ῥήμα | εἶπαν . . AC εἶπον | Λύπη (ita E, A λύπη) ἐλυπήθ. cum EA Vatt . . C Ἐλυπήθημεν . . B Ἐπειδὴ ἐλυπήθ. (similiter Fabr). Praeterea CE add κατὰ σοῦ, non item AB Latt | ἐνετύλιξας (ita ACE; B ἐτύλιξας) αὐτὸ (ita ABE Ven; C Vatt om) συνδ. (ita AE Ven; BC Vatt ἐν συνδ.) | αὐτόν cum B Vata (item Ven, sed is iam antea eum) . . AC αὐτό | ἐν μνήματι cum A Vatt . . C μνημείω . . BE ἐν τῷ κωνῶ σου μνημείω (E μνήματι) | ἐν οἴκῳ (in domo) cum BE Vatt . . AC Fabr ἐν (C add τῷ) οἰκῆματι (in cubiculo) | θυρὶς οὐκ ἦν (ita A; B οὕτε θυρ. ἦν, E οὐκ ἦν θύρα) ἐν αὐτῷ cum ABE . . C θυρὶς οὐκ ἦν | καὶ κλεῖδας καὶ σφραγίδας ἐπέθηκαμεν cum AB . . C κ. κλεῖδα κ. σφραγιδα ἐπέθ., item E καὶ ἠσφαλισάμενά καὶ σφραγιδα ἐπέθηκ. | εἰς τὰς θύρας cum B; item E εἰς τὴν θύραν τῆς φυλακῆς: . . A σοι . . C om (sed AC vide post) | καὶ παραφ. (E φύλακες) ἐτ. (B add τὸν οἶκον) ὅπου ἦς (B ἦσα) κεκλ. (B ἐγκεκλ.) cum BE . . A καὶ τὴν θύραν φύλ. ἐτήρ. ὅπου ἦς κεκλεισμ., item C καὶ τὴν θύραν παραφύλ. ἐτήρουν. καὶ τὸ οἶκημα ὅπου ἦς ἐνεκλεισμ. (haec C male cum seqq. coniungit) | καὶ τῇ τοῦ σαββ. (cum B, item una sabbati Vatt; E τῶν σαββάτων) ἀνοίξ. (Vatt add ianuas) -- καὶ οὐκ (B οὐκ) -- σφόδρα cum BE Vatt . . AC καὶ (C τῇ) μιᾷ τῶν σαββ. ἠνοίξαμεν τὰς θύρας, καὶ μὴ εὑρόντες σε (C οὐκ εὑρομέν σε, καὶ) ἐλυπήθ. σφ. | ἐπέπεσεν (A ἐγένετο) ἐπὶ πάντα (A om) τ. λα. κυρ. (irruit super omnem populum dei) cum GEA Vatt Ven . . B ἐπέπεσεν πάντας ἡμᾶς | ἐχθῆς cum B . . AC χθῆς | ἀνάγγ. cum AB . . C (et E?) ἀπάγγ. | τί γέγονας . . A τί σοι γέγονε

δ. εἶπεν . . B add αὐτοῖς | περὶ (etiam Ven Vatb circa) . . A om | ἀπεκλείσατε cum C, reclusis Flor . . ABE ἐνεκλείσατε, inclusis Vatt Ven | ἔμεινα cum ABE Vatt Ven . . C ἔμεινατε | τὸ σάββ. πλήρες (cod. πλήρης) cum B, item totum sabbatum plenum Vatt Ven . . C τῷ σαββάτῳ πλήρης . . A τῷ σαββάτῳ ὅλην τὴν ἡμέραν | μεσούσης (E μέσης) νυκτός (C τῆς νυκτ.) cum ACE . . B μεσονυκτίου | στήκοντος cum BE . . A ἵσταμένου . . C ἐσθηκός | ὁ οἶκος ὅπου ἐνεκλείσα. με (B Vata ἡμῖν ἐνεκλεισμένος) ἐκρεμάσθη cum AE Ven Vatb,

με ἐκρεμάσθη ἐκ τῶν τεσσάρων γωνιῶν, καὶ εἶδον ὡς ἀστραπὴν φωτὸς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. καὶ ἔμφορος γενόμενος ἔπεσα χαμαί. καὶ ἐπελάβετό μου τῆς χειρὸς τις καὶ ἐξέβαλέν με ἀπὸ τοῦ τέπου ὅπου ἤμην πεπτωκώς, καὶ ἱκμάς ὕδατος ἐξεχύθη ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μου μέχρι τῶν ποδῶν μου, καὶ ὄσμη μύρου ἦλθεν περὶ τοὺς μυκτῆράς μου. καὶ ἐκμάξας μου τὸ πρόσωπον κατεφίλησέν με καὶ εἶπέν μοι Μὴ φοβοῦ, Ἰωσήφ· ἀνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε τίς ἐστὶν ὁ λαλῶν σοι. καὶ ἀναβλέψας εἶδον τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἔντρομος γενόμενος ἐδόκουν φάντασμα εἶναι, καὶ τὰ προστάγματα ἔλεγον· καὶ αὐτὸς συνελγὲν μοι. καὶ ὡς οὐκ ἀγνοεῖτε ὅτι φάντασμα, ἐὰν συναντήσῃ τινὶ καὶ ἀκούσῃ τῶν προσταγμάτων, *φυγῆ φεύγει· καὶ ἰδὼν ὅτι συνελγὲν μοι, εἶπον αὐτῷ Ῥαββὶ Ἥλια. καὶ εἶπέν μοι Οὐκ εἰμι Ἥλίας. καὶ εἶπον αὐτῷ Τίς εἶ, κύριε; καὶ εἶπέν μοι ὅτι ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, οὗ καὶ τὸ σῶμα ἤτήσω παρὰ Πιλάτου, καὶ ἐνέδυσάς με σινδόνι καθαρᾷ καὶ σουδάριον ἐπέθηκας ἐπὶ τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ἔθηκας με ἐν τῷ μνημείῳ σου τῷ καινῷ, καὶ ἐκύλισας λίθον μέγαν

item B Vata . . C Fabr ἐκρεμάσθη ὁ οἶκος | ὡς ἀστρ. φωτὸς (C πυρὸς) εἰς τ. ὄψ. (C ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς) μου cum AEC Vatt Ven . . B ἀστραπὴν φωτὸς, item praemisso Iesum Fabr | A γενόμενος ἔμφορος | A ἔπεσον | καὶ ἐπελάβετο . . A ἐπελάβετο δέ (ab his inde verbis codex A deficit) | B τῆς χειρὸς μου | τις cum E Vatt Ven (Fabr Iesus) . . C om . . B** ἄγγελος ante ἐπελάβετο | καὶ ἐξέβαλεν -- ὅπου (C οὗ) ἤμ. πεπτωκώς cum BC Vatt Ven . . E καὶ ἀνέστησέ με | ἱκμάς . . B ἰκμάς, C ἡγμάς | ἀπὸ cum C (item Vatt Ven) . . B ἐπὶ . . E ἐπάνω | E om μέχρι τ. ποδ. μου | ὄσμη cum BE . . C ὡς ὄσμη | περὶ . . B ἐπὶ | ἦλθεν cum B (post μυκτ. μου monit) C . . E om | Ἰωσήφ· ἀνοιξον -- ἴδε (hoc accentu B) -- εἶδον τὸν Ἰησοῦν cum BC Vatt Ven . . E Ἰωσήφ. ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἀνέβλεψα, καὶ εἶδον τ. Ἰησ. | γενόμενος cum B . . C γενόμενος | ἐδόκουν (putabam) cum B Vatt Ven . . C ἐνόμισα | φάντασμα cum BE . . C φαντασία (sic) | καὶ τὰ (C om) προστ. ἔλεγ. cum BC . . E καὶ ἠρξάμην λέγειν τὰ προστ. | καὶ ὡς οὐκ ἀγν. (E ὡς οἶδατε) -- ἐὰν συναντήσῃ (ita B; E ἀπαντήσῃ?) -- φ. φεύγει, καὶ ἰδὼν (ita E; B εἰδώς) ὅτι συνελ. μοι (B add τὰ προστάγματα, non E, nec C) εἶπον (E ἐπαρροποιήτην καὶ εἶπ.) αὐτῷ cum BE . . C καὶ οὐκ (sic omissio ὡς vitatur anacoluthon) ἀγνοεῖτε, φάντασμα ἐὰν ἀπαντήσῃ τινὶ καὶ ἀκούσῃ τῶν προστ. φυγεῖν· ὅτι συνελγὲν μοι, καὶ εἶπα αὐτῷ | Ῥαββὶ (cod. ῥαμβῆ) Ἥλια -- κ. εἶπον αὐτῷ cum B Vatt Ven (similiter Fabr) . . CE om (ob ἑμοιοτέλετον) | ὅτι ἐγὼ cum B . . CE om ὅτι | E παρὰ τοῦ Πιλ. | ἐνέδυσάς (E ἐνετύλιξας) με σινδόνι cum CE . . B ἐνετύλιξας αὐτὸ ἐν σινδ. | ἐπέθηκας cum C . . BE ἔθηκας | ἐπὶ τὸ πρ. μου cum C, item E εἰς τὴν ὄψον μου, item in (super) faciem meam Vatt Ven . . C ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μου ἐν (B ἐπὶ) τῷ μνημείῳ (B σπηλαίῳ) σου τῷ καινῷ cum CB Vatt Ven . . E ἐν

πρὸς τὴν θύραν τοῦ μνημείου. καὶ εἶπον τῷ λαλοῦντί μοι Δειξόν μοι τὸν τόπον ὅπου ἔθηκά σε. καὶ ἀπήνεγκέν με καὶ ἔδειξέν μοι τὸν τόπον ὅπου ἔθηκα αὐτόν, καὶ τὸ σινδόνιον ἔκειτο ἐν αὐτῷ, καὶ τὸ σουδάριον τὸ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ ἐπέγνω ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. καὶ ἐπελάβετό μου τῆς χειρὸς καὶ ἔστησέν με τῶν θυρῶν κεκλεισμένων μέσον τοῦ οἴκου μου, καὶ ἀπήγαγέν με εἰς τὴν κλίνην μου καὶ εἶπέν μοι Εἰρήνη σοι. καὶ κατεφιλησέν με καὶ εἶπέν μοι Ἔως τεσσαράκοντα ἡμερῶν μὴ ἐξέλθης ἐκ τοῦ οἴκου σου· ἰδοὺ γὰρ πορεύομαι πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

CAPUT XVI.

¹ Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται τὰ ῥήματα ταῦτα παρὰ τοῦ Ἰωσήφ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροὶ καὶ ἔπεσαν χαμαί, καὶ ἐνήστευσαν ἕως ὥρας ἐνάτης. καὶ παρεκάλεσεν ὁ Νικηδόημος σὺν τῷ Ἰωσήφ τὸν Ἄνναν καὶ τὸν Καϊά-

τῷ καινῷ σου μνηματι | θύραν τ. μνημείου . . B Ven θύρ. τ. σπηλαίου | καὶ εἶπον τῷ λαλοῦντί μοι cum BE Vatt (Ven om τῷ λ. μ.) . . C κ. εἶπα ἐγὼ μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτόν μετ' ἐμοῦ | ἔθηκα cum B . . C τέθηκα (sic) | B om male ἀπήνεγκέν (E ἀπήγε) με κ. ἔδ. μοι | ἔθηκα cum B . . C rursus τέθηκα | τὸ σινδόνιον ἔκειτο ἐν αὐτῷ cum B . . E καὶ τὴν σουδῶν (sic, teste Thil) ὁ περιέβρακα αὐτόν, item C κ. τὴν σουδῶνα ἢ περιέθηκα αὐτόν . . Ven Fabr et sindonem, item Vatt additis quam miseram ei | τὸ εἰς τὸ πρ. αὐτοῦ cum B . . E ὃ ἐνετύλιξα αὐτοῦ τὸ πρ., C ὅπερ (sic) ἐπέδυσα τὸ πρ. αὐτ., Vatt Ven quod involveram in faciem eius, Fabr in quo caput eius involvi | καὶ ἐπέγνω (C ἔγνω) cum BC, item Vatt et cognovi . . E ἀπὸ τότε ἔγνω ἀληθῶς, Ven et tunc manifeste cognovi, Fabr tunc cognovi | Ἰησοῦς cum CE . . B ὁ Ἰησ. | B τῆς χειρ. μου | ἔστησέν (posuit) με τ. ζ. κεκλ. (E om τ. ζ. κεκλ.) μέσον (E ἐν μέσῳ) τοῦ οἴκ. μου cum CE Vatt Ven . . B ἐξέβαλέν με κεκλεισμένων τῶν θυρ. | καὶ ἀπήγαγέν (Vatt posuitque, Ven et rauscivit [ἀνέπαυσεν?]) με ε. τ. κλ. μου cum C Vatt Ven . . B κ. ἀπήγ. με εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ ἀνέπαυσέν με εἰς τὴν κλ. μου . . E om | Εἰρήνη σοι (ita B; C σου?) . . E om una cum seqq. καὶ κατ. με κ. εἶπ. μοι (ob ὁμοιοτέλειτον) | καὶ εἶπέν μοι cum B Vatt Ven . . C καὶ παρήγγειλό μοι λέγων | τεσσαράκοντα ἡμερῶν (B ἡμερ. τεσσ.) cum BE Latt . . C τεσσάρων ἡμερῶν | μὴ ἐξέλθης (non exeat) cum CE Latt . . B μὴ ἐξελθεῖν | πρὸς τ. ἀδελφ. μου h. l. cum B Vatt Ven (Fabr om ε. τ. Γαλ.) . . C post Γαλιλαίαν

XVI, 1. οἱ ἀρχισ. (Fabr princip. sacerd.) καὶ οἱ ἱερ. κ. οἱ Λευ. cum C Ven Fabr; item omisso κ. οἱ Λευ. Vatt . . E οἱ ἀρχισυνάγωγοι . . B οἱ Ἰουδαῖοι | παρὰ τ. Ἰωσ. cum BC Vatt Ven . . E Fabr om | ἕως ὥρας ἐνάτης (BC ἐνάτ.): ita BC Vatt Ven . . apud Thil. per errorem ut videtur editum est ἑ. ἡμέρας ἐνν. | κ. παρεκάλεσεν (ita etiam E) ὁ (E om) Νικ. σὺν τῷ (E Νικ. καὶ) Ἰωσ. τὸν (E om) Ἄνν. κ. τὸν (E om) Κα. (E add καὶ) τ. ἱερ. κ. τ. Λευ. (E om κ. τ.

φαν, τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευίτας λέγοντες Ἐγείθητε καὶ στήθε ἐπὶ τοὺς πόδας ὑμῶν, καὶ γεύσασθε ἄρτον καὶ ἐνισχύσατε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, ὅτι αὐριον σάββατον κυρίου ἐστίν. καὶ ἀνέστησαν καὶ ἠύξαντο τῷ θεῷ, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος ἀνὴρ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Τῷ δὲ σαββάτῳ ἐκάθισαν οἱ διδάσκαλοι ἡμῶν καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ Λευῖται συζητοῦντες πρὸς ἀλλήλους καὶ λέγοντες Τίς αὕτη ἡ ὄργη ἡ φθάσασα εἰς ἡμᾶς; ὅτι οἶδαμεν τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα. λέγει Λεὺὶς διδάσκαλος Τοὺς γονεῖς αὐτοῦ οἶδα φοβουμένους τὸν θεὸν καὶ τὰς εὐχὰς μὴ ἀποστεροῦντας καὶ τὰς δεκάτας ἀποδιδόντας τρις τοῦ ἐνιαυτοῦ. καὶ ὅτε ἐγενήθη ὁ Ἰησοῦς, ἀνήνεγκαν αὐτὸν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ θυσίας καὶ ὀλοκαυτώματα ἔδωκαν τῷ θεῷ. καὶ ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν ὁ μέγας διδάσκαλος Συμεὼν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εἶπεν Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλον σου, δέσποτα, κατὰ τὸ βῆμά σου ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ. καὶ ἠυλόγησεν αὐτοῦς Συμεὼν, καὶ εἶπεν πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ Εὐαγγελί-

Λευ.) λέγοντες cum BE . . C κ. προσκαλεσάμενος ὁ Νικ. καὶ Ἰωσ. τὸν Ἄνν. κ. τὸν Κα. λέγουσιν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς Λευίταις . . Vatt *Hoc videntes Nicodemus et Ioseph rogarunt eos dicentes: similiter Ven. Fabr haec cum aliis pluribus om* | Ἐγείθητε καὶ στήθε cum CE, item *surgite* (Vatb add et) *stare* Vatt . . B Ἐναστάντες | ἐπὶ (*super, supra*) τοὺς cum BE Vatt . . C εἰς τοὺς | ἄρτον cum BC . . E ἄρτον | C ἐνισχύσατε | σάββ. κυρίου ἐστίν cum B Vatt Ven . . C σάββ. τοῦ κυρίου (*omisso ἐστίν*). | καὶ (C om) ἀνέστησαν καὶ cum CE Ven . . B Vatt καὶ ἀναστάντες | ἕκαστος ἀνὴρ cum C . . BE Vatt om ἀνὴρ

Τῷ δὲ σαββάτῳ cum CE . . B τῷ δὲ σάββατον | ἐκάθισαν cum BE . . C ἐκάθισθησαν | οἱ διδάσκ. ἡμ. καὶ (*haec omnia om B*) οἱ ἱερ. καὶ (B add οἱ) Λευῖται . . Vatt *didascali et doctores* | συζητοῦντες cum BC . . E συζητ. ? | καὶ λέγοντες cum C Vatt Ven . . E καὶ εἶπαν . . B om | αὕτη ἡ ὄργη cum BC Ven . . E Vatt ἡ ὄργ. αὕτη | ἡ φθ. εἰς (*ita B; C* πρὸς, E om) ἡμᾶς . . Vatt Ven *quae supervenit nobis* | E ὅτι μὲν τὸν πα. α. καὶ τ. μητ. οἶδαμεν | Λεὺὶς (B - ἡς) cum BE Vatt Ven (*Fabr etc Levita*) . . C Ἄδδᾶς | καὶ τὰς δεκ. ἀποδιδόντας (B - διδόντας) cum BC Vatt Ven . . E om | ἀνήνεγκαν cum CE . . B προσήνεγκαν . . Vatt *levaverunt*, Ven *adduxerunt* | ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ cum C Vatt (*in loco isto*) . . B ἐπὶ τῷ τόπῳ ἀγίῳ, E εἰς τὸν τόπον ὄργου, Ven (*item Fabr etc*) *in templum* | θυσίας cum BC Latt . . E θυσίας | καὶ ὅτε (B ὅτι) ἔλαβεν (*item Fabr etc et quando suscepit*) . . Ven *accipiens quomque*, Vatt *nam et -- tulit* | B ὅτι ἔδον | B τὸν σωτήριόν σου, *sed pergit ὁ* | πάντων τῶν λαῶν cum BC Latt . . E παντὸς τοῦ λαοῦ | ἠυλόγ. (C εὐλόγ.?) αὐτοῦς . . B ἠυλόγ. αὐτόν | Εὐαγγ-

ζομαί σοι περί τοῦ παιδίου τούτου. καί εἶπεν Μαρία Ἄγαθόν, κύριέ μου. καί εἶπεν Συμεών πρὸς αὐτήν Ἄγαθόν· ἰδοὺ οὗτος κείται εἰς πᾶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον· καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελευσεται βρομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

² Λέγουσιν τῷ διδασκάλῳ Λευί Ταῦτα σὺ πῶς οἶδας; λέγει αὐτοῖς Λευὶς Οὐκ οἶδατε ὅτι παρ' αὐτοῦ ἔμαθον τὸν νόμον; λέγουσιν αὐτῷ τὸ συνέδριον Ἦν πατέρα σου θέλομεν ἰδεῖν. καὶ μετεστείλαντο τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ ἐρωτήσαντες αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς Ἦν ὅτι οὐκ ἐπιστεύσατε τῷ υἱῷ μου; ὁ μακάριος καὶ δίκαιος Συμεών αὐτὸς ἐδίδαξεν αὐτῷ τὸν νόμον. λέγει τὸ συνέδριον βραββὶ Λευί Ἄληθές ἐστὶν τὸ ῥήμα ὃ ἐλάλησας; καὶ εἶπεν Ἄληθές ἐστίν. καὶ εἶπαν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ

γελίζομαί (ita B Vata Ven; E -λίσωμέν) σοι (E add σήμερον) περί τ. π. τ. καί εἶπ. Μαρία -- Ἄγαθόν. (Ven om; Vata add *et dixit iterum*) ἰδοὺ cum BE (sed is a verbis παιδίου τούτου statim pergūt καὶ εἶπεν αὐτῷ [sic] Συμεών Ἰδοὺ, ita ut plura existerent σημεῖα!) Vata Ven (Vat^b Fabi etc priora tantum Eύαγγ. usque περί τ. παιδ. τουτ. habent, tum pergunt *Ecce*) .. C statim pergūt Ἰδοὺ | καὶ εἰς σημεῖον .. C καὶ εἶναι σημ.

2. Λευί: B Λευεὶ, E Λευίς .. C om Λέγουσιν τῷ usque ἔμαθον τὸν νόμον | Ταῦτα σὺ πῶς οἶδας cum E, item Ven (similiterque Vatt) *Et tu haec quomodo nosti* (Vatt *rūlisti*) .. B Σὺ ταῦτα πῶς ἤκουσας | λέγ. αὐτ. (Vatt Ven om) Λευίς cum B Vatt Ven .. E om Λευίς | οἶδατε .. B εἶδατε | παρ' αὐτοῦ (*ab ipso*) cum E Vatt Ven .. B παρ' αὐτῷ | λέγουσιν (ita C; B λέγει) αὐτῷ (B αὐτόν) τὸ συνέδριον cum BC. item Vata *dicunt ipsi de concilio*, Vat^b *dicūt concilium* .. E λέγουσιν αὐτῷ, Ven *et dixerunt Iudaei* | ἰδεῖν cum CE Vatt (Ven *seire*) .. B ἐρωτήσαι | μετεστείλαντο: C -λατο, B μετέστειλαν, E μεταστείλας | καὶ ἐρωτήσαντες αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς cum B; item Vat^b *et didicerunt eo dicente* .. E καὶ ἔμαθον παρ' αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, item Vata *et didicerunt ab eo. Et pater eius dixit ad eos* .. C καὶ ἐπυνθάνοντο παρ' αὐτοῦ εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει. καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρὸς αὐτούς. | ὁ μακάριος cum BE Vatt .. C ὁ μέγας | ἐδίδαξεν (C -ἔρατο) αὐτῷ (ita CE) cum CE .. B αὐτόν ἐδίδαξεν | λέγει τὸ συνέδριον βραββὶ Λευί (cod βραββὲι λευεὶ) Ἄληθές ἐστὶν τὸ ῥήμα ὃ (haec ex CE assumsi, vide post: B ἀληθές ἐστὶν τὰ ῥήματά σου ἃ) ἐλάλησας (B add ἡμῖν, non item CE, nec Vatt) cum B etc; item Vatt *dicūt concilium ad Rabbi Levi Verus est sermo* (Vata add *tuus*) *quem dixisti* .. C λέγει αὐτῷ τὸ συνέδριον Ἄρα δὲ ἦ (sic pro Ἄρα δὴ) ἀληθῶς (pro -θές) ἐστὶν τὸ ῥήμα τοῦτο ὅσα (sic pro ὅ) ἐλάλησας .. E καὶ λέγει τὸ συνέδριον τῷ Λευί Ἄληθές ἐστὶ τὸ ῥήμα ὃ ἐλάλησε | καὶ εἶπεν (C εἶπ. δὲ πρὸς αὐτούς) Ἄληθές (C Ναί, ἀληθῶς) ἐστὶν cum EC .. B Vatt om | καὶ εἶπαν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ -- cum B Vatt .. C τότε οἱ -- εἶπαν ..

ιερείς και οί Δευῆται Δευῆτε ἀποστείλωμεν εἰς τήν Γαλιλαίαν πρὸς τοὺς τρεῖς ἄνδρας τοὺς ἐλθόντας και ἐξηγησαμένους περὶ τῆς διδαχῆς και τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, και εἶπωσιν ἡμῖν πῶς εἶδον αὐτὸν ἀναληφθέντα. και συνήρῃσεν ὁ λόγος οὗτος πᾶσιν. και ἀπέστειλαν τοὺς τρεῖς ἄνδρας τοὺς ἤδη ἀπελθόντας εἰς τήν Γαλιλαίαν μετ' αὐτῶν και εἶπαν πρὸς αὐτοὺς Εἴπατε ραββὶ Ἄδᾶ και ραββὶ Φινεές και ραββὶ Ἀγγαίῳ Εἰρήνη ὑμῖν και πᾶσι τοῖς οὖσι σὺν ὑμῖν. ἐπιζητήσεως πολλῆς γενομένης ἐν τῷ συνεδρίῳ ἀπεστάλημεν πρὸς ὑμᾶς τοῦ καλέσαι ὑμᾶς εἰς τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον Ἱερουσαλήμ.

Και ἐπορεύθησαν οἱ ἄνδρες εἰς τήν Γαλιλαίαν, και εὗρον αὐτοὺς καθεζομένους και μελετοῦντας τὸν νόμον, και ἠσπάσαντο αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ. και εἶπαν οἱ ἄνδρες οἱ εἰς τήν Γαλιλαίαν πρὸς τοὺς ἀπελθόντας πρὸς αὐτοὺς Εἰρήνη ἐπὶ παντὶ τῷ Ἰσραήλ. και εἶπαν Εἰρήνη ὑμῖν. οἱ δὲ πάλιν εἶπαν πρὸς αὐτοὺς Τί ὅτι

Ε και εἶπαν τὸ συνέδριον | ἀποστείλωμεν . . Β ἀποστέλομεν (sic) | τ. τρεῖς ἄνδρ. cum C Latt; item Β τ. ἄνδρ. τοὺς τρεῖς . . Ε om | τ. ἐλθόντ. κ. ἐξηγησ. (Ε ἐξαγγειλαμένους) cum CE Vatt . . Β Ven om ἐλθ. και | εἶδον . . Β εἶδασιν | συνήρῃσεν (conplacuit) cum BE Vatb . . C Vata Ven ἤρῃσεν | και ἀπέστειλαν τοὺς τρεῖς (Ε om) ἄνδρ. cum BE Vatt Ven . . C κ. ἀπέστ. πρὸς τ. τρ. ἄ. | τοὺς ἤδη ἀπελθ. εἰς τ. Γαλ. μετ' αὐτ. cum Β, item Ε . . C τοὺς ἐλθόντας και ἀπελθόντας μετ' αὐτῶν εἰς τήν Γαλιλ. | εἶπαν . . C εἶπον | ραββὶ (Β ter ραββει) Ἄδᾶ (CB Ἄδδᾶ; Ven Adam; Vatt Addas, Adde) κ. ρ. Φιν. κ. ρ. (C ter τῷ ραββί, sed Β ter om τῷ) ρ. Ἀγγαίῳ (Β Ἀγγέω, Vatt Ven Egia; C Ἠλίᾳ; Ε om και ραββ. Ἀγγ.): hunc ordinem habent C(E) Vatt Ven . . Β primo loco Φινεές, altero Ἄδδᾶ ponit | και πᾶσι τοῖς οὖσι σὺν ὑμῖν cum Ε Ven (Pax vobis et vestris) . . BC και πάντα ὅσα (Β add ἐν) ὑμῖν . . Vatt om | ἐπιζητήσεως cum Β . . C ζητήσεως | Β γενναμένης | ἀπεστάλημεν cum C, item Vatt directi sumus . . BE ἀπεστείλαμεν (Ven missimus sic; sed videtur potius missi sumus corrigendum esse) | πρὸς ὑμᾶς τοῦ καλέσαι ὑμᾶς cum Β, item Ven (ad vos advocandos, ut veniatis) Vatt (ad vocandum vos, ad vos ut veniatis) . . Ε τοὺς ἄνδρας τούτους καλέσαντας ὑμᾶς, item C μετὰ τοὺς ἄνδρας τούτους καλέσαι ὑμῖν | εἰς τὸν ἅγ. τόπον τοῦτ. Ἱερουσ. cum C Vatb, item Ε Vata εἰς τήν ἁγίαν πόλιν ἡμῶν (Vata om) Ἱερ. (Ven nil nisi εἰς Ἱερ.) . . Β praem ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, reliqua vero ab εἰς usque και ἐπορεύ abscisso margine inferiore perierunt.

Β ἠύραν | μελετοῦντας . . ita et Β et C | τὸν νόμον cum C Vatt Ven . . Β τοὺς νόμους | και εἶπαν (cum BC, Thi. ed. εἶπον) οἱ ἄνδρ. οἱ εἰς τήν Γαλιλ. (ita Β; C om οἱ εἰς τ. Γ.) πρ. τ. ἀπελθ. πρ. αὐτ. cum BC . . Ε και εἶπαν πρὸς αὐτοὺς | Εἰρ. ἐπὶ πα. τῷ Ἰσρ. cum Β . . C (et Ε?) Εἰρ. παντὶ τῷ λαῷ Ἰσρ. | και εἶπαν Εἰρήνη ὑμῖν. οἱ δὲ πάλιν εἶπαν πρὸς αὐτοὺς cum CE . . Β om | Τί ὅτι ἤλθατε cum C Vatb . . BE Τί ὅτι (Ε om) ἤλθ. πρὸς ἡμᾶς |

ἤλθατε; καὶ εἶπαν οἱ ἀποσταλέντες Καλοῦσιν ὑμᾶς τὸ συνέδριον ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἄνδρες ὅτι ζητοῦνται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἠΰξαντο τῷ θεῷ, καὶ ἀνεκλίθησαν μετὰ τῶν ἀνδρῶν καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ ἀνέστησαν καὶ ἐπορεύθησαν ἐν εἰρήνῃ ἐν Ἱερουσαλήμ.

Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐκαθίσθη τὸ συνέδριον ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐπερώτησαν αὐτοὺς λέγοντες "Οὕτως εἶδατε τὸν Ἰησοῦν καθεζόμενον εἰς τὸ ὄρος Μαμβίχ, διδάσκοντος αὐτοῦ τοὺς ἑνδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ εἶδατε αὐτὸν ἀναληφθέντα; καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες Ὡς ἴδωμεν αὐτὸν ἀναληφθέντα, οὕτως καὶ εἶπαμεν.

³ Λέγει Ἄννας Ἄρατε αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἴδωμεν εἰ συμφωνεῖ ὁ λόγος αὐτῶν. καὶ ἦραν αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων. καὶ καλοῦσιν πρῶτον τὸν Ἀδᾶ καὶ λέγουσιν αὐτῷ Πῶς ἴδες τὸν

καὶ εἶπαν οἱ ἀποσταλέντες cum C Vat^b (*dixerunt legati*) .. BE οἱ δὲ εἶπον (B add *αὐτοῖς*) | Καλοῦσιν (Vat^b *Clamat*) ὑμ. τὸ -- Ἱερουσαλήμ cum C Vat^b .. B Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον καλοῦσιν ὑμᾶς εἰς Ἱερουσαλήμ .. E Οἱ πέμψαντες ἡμᾶς μετ' ὑμῶν πρῶτην νῦν καλοῦσιν ὑμᾶς εἰς τὸ συνέδριον ἐν τῇ συναγωγῇ εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν. | ἐκ τοῦ συνεδρίου (Vat^b *a concilio*) cum B Vat^b .. C (et E?) ἐν τῷ συνεδρίῳ | ἀνεκλίθησαν (B -κλήθησαν) cum BE Vat^b (*recubuerunt*) .. C ἀπελθόντες | μετὰ τῶν ἀνδρῶν (*cum illis, cum viris*) cum BE Vat^b .. C add τῶν ἐλθόντων | καὶ ἀνέστησαν cum CE Vat^b .. Is Vata om | ἐν εἰρήνῃ cum CE Vat^b .. B om | ἐν Ἱερ. cum C (et E?) .. B εἰς Ἱερ.

Καὶ τῇ ἐπαύριον cum BE Vata^a (Vat^b om καὶ) .. C Τῇ δὲ ἐπαύρ. ἐκαθέσθη cum BC .. E ἐκάθισε | ἐπερώτησαν: ita B (et E?), item Vata^a .. C ἐπιρώτησεν (*sed retinet λέγοντες*) | Ὡς (Manifeste) εἶδατε (BE οἶδ.) cum BE Copt Vat^b .. C Πῶς ἴδετε | καθεζόμενον εἰς τὸ ὄρος cum BE .. C κατήμενον ἐν τῷ ὄρει | Μαμβίχ: ita constantiae caussa ex A (*qui h. l. hiat*) scribendum erat .. B Μαμβήχ, E Μαλήχ, C Μομφή, Copt *Mabrech*, Vat^b *Mambre* | διδάσκοντος αὐτοῦ cum B .. C διδάσκων .. E καὶ διδάσκοντα .. Copt *docentem* (*sine καὶ*) | ἑνδεκα (etiam Copt habet) .. Vat^b (*reliqui Latini h. l. huc non faciunt*) om | καὶ εἶδατε: ita B (Copt *num vidistis*); E καὶ πάλιν οἶδατε; C καὶ ὅτι οἶδατε | ἀναληφθέντα .. E add εἰς τὸν οὐρανόν | καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς (E om) καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες (E om οἱ ἄνδρ.) Ὡς (ita C; E Οὕτως) ἴδωμεν (E οἶδαμεν) α. ἀναλ. (E add εἰς τὸν οὐρανόν), οὕτως καὶ εἶπαμεν (E om οὗτ. κ. εἶπ.) cum C(E) .. B Copt om. Item Latini nostri h. l. *plura praetereunt*.

3. Λέγει Ἄννας cum E Copt (*Fabr tunc Annas et Caiphas segregaverunt eos etc*) .. C λέγ. Ἄνανας ῥαββί .. B λέγει αὐτοῖς | καὶ ἴδωμεν εἰ συμφωνεῖ (ita E; B ἐάν συμφωνῇ) -- αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων cum BE .. C om (*ob ὁμοιστέλευτον*) | πρῶτον τόν: C τὸν πρῶτον, E πρῶτον, B τόν | Ἀδᾶ .. BC Ἀδδᾶ. Vide supra. | ῥαββί .. B om | Πῶς ἴδες (ita BC) τ. Ἱ. ἀναλ. cum BC .. E Ἐπεὶ ἡμεῖς

Ἰησοῦν ἀναληφθέντα; λέγει Ἀδᾶς Ἔτι καθεζομένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος Μαμίλχ καὶ διδάσκοντος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶδαμεν νεφέλην ἐπισκιάσασαν αὐτὸν τε καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸν ἢ νεφέλη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔκειντο ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ καλοῦσιν Φινεές τὸν ἱερέα, καὶ ἠρώτησαν καὶ αὐτὸν λέγοντες Πῶς ἴδες τὸν Ἰησοῦν ἀναληφθέντα; καὶ αὐτὸς εἶπεν ὡσαύτως. ἠρώτησαν δὲ πάλιν τὸν Ἀγγαῖον, καὶ αὐτὸς εἶπεν ὡσαύτως. καὶ εἶπαν τὸ συνέδριον Ὁ νόμος Μωυσέως περιέχει Ἐπὶ στόματος δύο ἢ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. λέγει ὁ Βουθέμ διδάσκαλος Γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ Καὶ περιεπάτει Ἐνώχ σὺν τῷ θεῷ, καὶ οὐχ ὑπάρχει ὅτι ἔλαβεν αὐτὸν ὁ θεός. Ἰάειρος διδάσκαλος εἶπεν Καὶ τοῦ

πῶς οἴδατε (sic) αὐτὸν ἀναλ. | λέγει Ἀδᾶς cum B (item Vatt dicit primus Ad-das) .. C καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἀδδᾶς .. E καὶ εἶπεν | Ἔτι καθεζομένου αὐτ. εἰς τὸ ὄρος (ita B; C ἐν τῷ ὄρει) Μαμίλχ (ex A scriptis ut supra; B Μαμβίλχ, C Μομφῆ, Vattb Mambre) καὶ διδάσκοντος (ita B; C διδάσκων) τ. μ. α. εἶδαμεν (ita B, C ἴδωμεν) νεφ. ἐπισκ. αὐτὸν τε καὶ (ita C; B αὐτῷ καί, sed sequitur τοὺς etc) τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸν (ita B; C καὶ ἐπήγαγε) ἢ νεφέλη -- ἔκειντο (ita B; C ἤρχοντο καίμενοι, etiam Vatt) ἐπὶ πρ. ἐπὶ τ. γ. cum BC (similiter Vatt, sed ex parte propius ad E accedunt) .. E ὅτι εἶδον αὐτὸν καθεζόμενον καὶ διδάσκοντα τοὺς ἑθδικα μαθητὰς, καὶ εὐθέως ἤλθεν ἢ νεφέλη καὶ ἤρασαν αὐτὸν (Vatt et subito [Vattb om] nubes lucida obumbravit eum etc), καὶ ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν | καὶ καλοῦσιν cum B (Vatt vocantes autem) .. C καλοῦσι, G καλοῦσιν πάλιν .. E haec et sequentia breviter comprehendit his καὶ πάλιν ἠρώτησαν τὸν Φινεές καὶ τὸν Ἡλίαν, καὶ εἶπαν καὶ αὐτοὶ ὡσαύτως | Φινεές (B Φινάϊαν, G Φουαῖα, C τὸν Φινεές) τὸν (ita CG; B om) ἱερέα (B ἱερέαν, item C?) .. consentiunt Vatt | καὶ ἠρώτ. καὶ (ita B, item Vata et ipsum; CG om) αὐτ. λέγοντες (ita CG Vatt; B om) | ἴδες cum BC .. G εἶδες | ἀναληφθέντα cum CG Vatt .. B om | ἠρώτησαν δὲ (ita BC; G om) πάλιν τὸν Ἀγγαῖον (ita B, Vatt ut supra Egia; C Ἡλίαν, G Ἡσαῖαν) | καὶ αὐτὸς εἶπεν ὡσαύτως (ita G; C ὁμοίως) cum GC .. B καὶ εἶπεν αὐτοῖς τὰ ὅμοια | καὶ εἶπαν (BG εἶπεν) τὸ συνέδρ. (B add τῶν Ἰουδαίων) | Μωυσέως: ita B .. CG Μωσέως | δύο ἢ τριῶν cum BEG Ven Vattb Fabr .. C Vata δύο καὶ τρ. Praeterea CG (et E?) Fabr add μαρτύρων, sed id om cum B Vatt (Vattb hominum) Ven | ῥῆμα .. E add τέλειον | ὁ Βουθέμ cum G; B Βουθῆς, Ven Abudem, Vattb Abundes .. C ὁ Ἀδδᾶς | ἐν τῷ νόμῳ .. B add Μωυσέως | Καὶ περιεπάτει (cod. -πατην) Ἐνώχ σὺν τῷ θεῷ cum E, item (et ambulavit Enoch cum deo) Vatt Ven .. CG καὶ μετετέθη Ἐνώχ .. B οὐκ (sic) εὐρίσκατο Ἐνώχ | καὶ οὐχ ὑπάρχει (E ὑπῆρχεν) cum CEG (Vatt Ven et translatus est) .. B om | ὅτι ἔλαβεν cum EG item (quia tulit) Vatt Ven .. BC ὅτι μετέβηκεν | Ἰάειρος .. EG Ἰάηρος, B Ἰερέως, C Ἡάϊρος | εἶπεν cum CG (et E?) .. B λέγει | Καὶ

ἀγίου Μωυσέως θάνατον ἠκούσαμεν, καὶ αὐτὸν οὐκ εἶδαμεν· γέγραπται γὰρ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου Καὶ ἀπέθανεν Μωυσῆς ἐκ στόματος κυρίου, καὶ οὐκ ἔγνω ἀνὴρ τὴν ταφὴν αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ ῥαββὶ Λευὶς εἶπεν Τί ὅτι ῥαββὶ Συμεὼν εἶπεν, ὡς εἶδεν τὸν Ἰησοῦν, Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον; καὶ ῥαββὶ Ἰσαὰκ εἶπεν Γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς προπορεύεται ἔμπροσθέν σου τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσῃ ὁδῷ ἀγαθῇ, ὅτι τὸ ὄνομά μου κέκληται ἐν αὐτῇ.

⁴ Τότε Ἄννας καὶ Καϊάφας εἶπαν Ὁρθῶς εἶπατε τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωυσέως, ὅτι τοῦ Ἐνώχ θάνατον οὐδεὶς εἶδεν καὶ Μωυσῆ θάνατον οὐδεὶς ὀνόμασεν. ὁ δὲ Ἰησοῦς λόγον

τοῦ ἀγίου cum B Vatt . . CG Ven om Καὶ | ἠκούσαμεν . . C male οὐκ ἦκ. | καὶ αὐτὸν οὐκ (B pro his οὐ μέντοι) εἶδαμεν (ita B; CG εἶδαμεν; E εἶδομεν?): item Vatt Ven et non vidimus | γέγρα. γὰρ cum BEG Ven Vata . . C Vatb om γὰρ | ἐκ (G διὰ) στόματος cum EG item ex ore Vatt Ven . . B διὰ λόγου, C ἐν ῥήματι (sed scriptum ibi est ἐν αἰτήματι) | ἀνὴρ cum BCG . . E ἄνθρωπος | ἕως τ. ἡμ. ταύτης cum CEG, item usque in praesentem diem Vatt . . B Ven μέχρι τῆς σήμερον (hodiernum) ἡμέρας | Τί ὅτι cum G, item (Quid est [quod] Rabbi) Ven . . C διότι, B ὅτι, item (quod) Vatb (Vata et) . . E om Τί ὅτι usque καὶ ῥαββὶ Ἰσ. εἶπεν | ῥαββί . . B ῥαββεῖς, G ῥαμβίς (idem antea ῥαμβί λευίς) | ὡς εἶδεν (ita C; B ἴδεν, G οἶδεν) τ. Ἰησοῦν (G τ. Χριστὸν Ἰησ.) . . Vatt Ven om | ἐν τῷ Ἰσραήλ cum BG Vatt Ven . . C om | καὶ ῥαββί (G ῥαββί) Ἰσαὰκ (C Ἡσαΐα) εἶπεν cum G Vatt Ven, item C . . B εἶπεν πάλιν (ita ut verba quae sequuntur ad ῥαββί Λευίς pertinent) | Ἰδοὺ ἐγὼ cum CG Vata, item Ἰδοὺ E Vatb Ven . . B om | ἐξαποστέλλω (E - στελῶ?) cum B (-στελῶν) GE, item mitto Vatt Ven . . C ἀποστελῶ | πρὸ προσώπου σου cum BE Ven . . C (sed vide post) G om | ὃς προπορεύεται ἔμπρ. σου cum BG . . C ὃς προπορεύεται πρὸ προσώπου σου . . E Ven ὃς κατασκευάζει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθ. σου | τοῦ διαφυλάξ. σε ἐν πάσῃ ὁδῷ ἀγαθῇ cum CG, item E (cum prioribus coniungens) ἐν πάσῃ ὁδῷ αὐτοῦ ἀγαθῇ, item Vatt (Vata custodiare in omni via bona, Vatb qui custodiat omnes vias bonas) . . B τοῦ διαφ. τὴν ὁδὸν σου τὴν ἀληθινήν | ὅτι τὸ ὄνομά μου (ita CG; B σου) κέκληται ἐν αὐτῇ (haec B habet; G ἐπικαλεῖσθαι σε, C ἐνέγκται) . . Vatt quia (Vatb et) nomen eius attulit (Vatb attulit) novum (ἤνεγκα κεινόν?) . . E om. Omnino vitium in his latet.

⁴ Τότε cum CG Vatt Ven . . BE om | Ὁρθῶς εἶπατε cum BEG Vatt Ven . . C καθῶς εἶπ. | τὰ γεγραμμένα cum CEG . . B γέγραπται | ἐν τῷ νόμῳ Μωυσέως (ita BG; CE Μωσέως) cum BEG Latt . . C Μω. ἐν τ. νόμ. | ὅτι τοῦ Ἐνώχ θάν. οὐδ. εἶδεν (ita G, E οἶδεν, C ὀνόμασεν; Vatt Ven vidit) cum GEC Vatt Ven . . B ὅτι θάνατον τούτου οὐδ. εἶδεν | καὶ Μωυσῆ (ita B, item et sancti Moysi Vata; sed E καὶ τοῦ προφήτου Ἠλίου, G Vatb Ven καὶ τοῦ ἀγίου Ἠλία. Praeterea Vata Eliae nomen pro Enoch habet) θάνατ. οὐδεὶς ὀνόμασεν (ὀνόμασεν

ἔδωκεν τῷ Πιλάτῳ· καὶ ὅτι εἶδαμεν αὐτὸν ραπίσματα λαβόντα καὶ ἐμπτύσματα εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ὅτι οἱ στρατιῶται στέφανον ἐξ ἀκανθῶν περιέθηκαν αὐτῷ, καὶ ὅτι ἐφραγελλώθη καὶ ἀπόφασιν ἔλαβεν ἀπὸ Πιλάτου, καὶ ὅτι ἐπὶ τοῦ Κρανίου ἐσταυρώθη καὶ δύο λησται μετ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὄξος ἐπότισαν αὐτὸν μετὰ χολῆς, καὶ ὅτι λόγχῃ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἐξεκέντησεν Λογγίνος ὁ στρατιώτης, καὶ ὅτι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἤτήσατο Ἰωσήφ ὁ τίμιος πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὅτι καθὼς λέγει ἀνάστη, καὶ καθὼς λέγουσιν οἱ τρεῖς διδάσκαλοι εἶδομεν αὐτὸν ἀναληφθέντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ὅτι ὁ ραββὶ Λευὶς εἶπεν μαρτυρήσας τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ ραββὶ Συμεῶνος, καὶ ὅτι εἶπεν Ἰδοὺ οὗτος κείται εἰς πτώσιν

[non óνομ.] habent BCG; E rursus οἶδεν) cum BEG Vatt Ven .. C (sed is ante habet óνομασεν pro εἶδεν) om | C λόγον δ' ἔδωκεν | τῷ Πιλάτῳ cum BG .. C οἱα τῷ | καὶ ὅτι εἶδαμεν (C ἴδομεν, G οἶδωμεν) cum B (is praeterea a secunda manu istis praemissa habet καὶ ὅτι ἐσταυρώθη ἐπὶ τοῦ κρανίου); CG, item Vata et quia vidimus .. E Vatt om ὅτι (Pendere videtur et h. l. et in seqq. ab εἶπαν.) | λαβόντα cum CG (et E?) .. B λαμβάνοντα | καὶ ἐμπτύσμ. εἰς τὸ πρ. αὐτ. cum G .. C κ. ἐμπτ. ἔλαβεν, B καὶ ὅτι ἐμπτ. ἐλάμβανεν εἰς τὸ πρόσωπ. αὐτοῦ, E καὶ ὅτι ἐμπτ. ἔλαβε τὸ πρόσωπ. αὐτ. | καὶ ὅτι (cum C, BG om) οἱ στρ. (B οἱ στρ. post περιέθ. ponit) -- περιέθ. αὐτῶ cum BCG .. E om | καὶ ὅτι (cum BE; G om) ἐφραγελλώθη cum BEG .. C κ. ὅτι ἐφραγελλώσαν αὐτόν | καὶ ἀπόφ. ἔλαβ. ἀπὸ (BG ὑπὸ) Πιλ. cum BCG .. E om | καὶ ὅτι (cum C; G om) ἐπὶ τοῦ (G τόπου pro τοῦ) Κρανίου ἐστ. cum CG .. BE κ. ὅτι ἐπὶ ξύλου ἐστ. (item Fabr in ligno mortuus est; neque magis Vatt Ven τοῦ Κρανίου exprimunt) | καὶ ὅτι ὄξος cum BCE .. G om ὅτι | ἐπότισαν αὐτόν cum BC Vata .. EG Vatt ἐποτίσθη | μετὰ χολῆς cum B (item felle et aceto potaverunt) .. C add καὶ ὕσσωπου, item G μεμιγμένης .. E om | καὶ ὅτι (cum CE; BG om; praeterea C add τὸ σῶμα αὐτοῦ) λόγχῃ (B om? alio loco ponit?) ἐξεκέντησεν: ita BCEG, sed B post verba καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ deficit, nisi quod ex vestigiis scripturae deperditae concludendum videtur sequi ὁ στρατιώτης Λογγίνος | Λογγίνος: ita G; CE ὁ Λογγ. | ὁ στρατιώτης cum C, item miles Vatt Ven .. G ὁ ἑκατόνταρχος, E ὁ στρατηγός | καὶ ὅτι τὸ σῶμα: ita omnes i. e. CEG | ἤτήσατο Ἰωσ. ὁ τίμιος πατὴρ ἡμῶν cum C, item Vatt postulavit pretiosus (Vatt dominus) pater noster Josephi (Vatt Ios. pal. nosl.) .. E ἤτήσατο ὁ τίμιος Ἰωσήφ. G ὁ τίμιος πατὴρ ἤτήσατο Ἰωσήφ | καὶ ὅτι καθὼς λέγει (ita E, C λέγουσιν) ἀνάστη cum EC, similiter Vatt Ven (sed Latini om καὶ λέγ.) .. G om | καὶ (G add ὅτι) καθὼς λέγουσιν: ita CEF GH, item Ven | εἶδομεν (ita FH; CG ἴδωμεν) cum C FGH Copt (simile anacoluthon vide supra) .. E Ven (Vatt) εἶδον | καὶ ὅτι ραββὶ etc: hanc postremam partem addunt CEF GH (reliqui codices graeci AB iam ante defecerunt, item D), item Coptus interpres. De latinis vero codicibus Vatt Ven priora tantum habent eaque cum capite XVII. coniungunt; Fabr etc omittunt. | καὶ ὅτι: ita CEF GH .. Vatt Ven Copt om ὅτι | ὁ ραββὶ (H ραββίς, G ραμβίς) Λευὶς cum FGH .. CE om ὁ | εἶπεν .. G ante Λευὶς ponit | Συμεῶνος .. FH Συμεών | καὶ ὅτι εἶπεν cum CEF GH .. Copt

ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. καὶ εἶπαν πάντες οἱ διδάσκαλοι πρὸς πάντα τὸν λαὸν κυρίου Εἰ παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, γινώσκοντες γνώσεσθε, οἶκος Ἰακώβ, ὅτι γέγραπται Ἐπι-κατάρατος πᾶς ὁ ἐπὶ ξύλου κρεμάμενος. καὶ ἑτέρα γραφὴ δι-δάσκει Θεοὶ οὔτινες τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαντο, ἀπολοῦνται. καὶ εἶπαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται πρὸς ἀλλήλους Εἰ ἕως τοῦ σώμμου τοῦ λεγομένου Ἰωβὴλ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, γινώσκετε ὅτι ἐπικρατεῖ ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ ἔγειρεν ἑαυτῷ λαὸν καινόν. τότε παρήγγειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται παντὶ τῷ Ἰσραὴλ λέγοντες Ἐπικατάρατος ὁ ἀνὴρ ἐκεῖ-νος ὃς ποίημα χειρὸς ἀνθρώπου προσκυνήσει, καὶ ἐπικατάρατος ἀνὴρ ὃς κτίσματα παρὰ τὸν κτίσαντα προσκυνήσει. καὶ εἶπεν πᾶς ὁ λαὸς Ἀμήν ἀμήν.

Καὶ ὕμνησεν πᾶς ὁ λαὸς τὸν κύριον καὶ εἶπεν Εὐλογητὸς κύριος, ὃς ἔδωκεν κατάπαυσιν τῷ λαῷ Ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα

*dicens | καὶ εἶπαν (ita EFH; G εἶπτε λοιπόν) πάντες (E om) οἱ διδ. πρὸς πάντα τὸν λαὸν κυρίου (haec cum FGH; E πρὸ πάντων τῶν λαῶν) . . C om καὶ εἶπαν usque dum sequitur καὶ εἶπαν οἱ ἱερεῖς | E1: ita FH, item Coptus ut videtur (postquam enim nonnulla praecedunt quae legi nequeunt, pergit quando haec erunt insignia coram oculis nostris) . . EG om | ὑμῶν cum FH . . EG Copt ἡμῶν | γινώσκοντες γνώσεσθε cum FGH Copt . . E γινώσκετε οὖν καὶ γνώσεσθε | οἶ-κος Ἰακώβ cum FH, item G ὁ οἶκ. τοῦ Ἰακ., item Copt . . E λαὸς Ἰσραὴλ | Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ ἐπὶ ξύλ. κρεμ. cum FGH Copt . . E om una cum seqq. καὶ ἑτέρα γραφὴ διδάσκει (Copt Etenim scriptura nos docet) | οὔτινες cum G . . E οἱ | ἐποίησαντο cum G . . E ἐποίησαν | ἀπολοῦνται cum G (item Copt) . . E ἀπο-λέσθωσαν | καὶ οἱ Λευ. cum CE . . G, om οἱ | E1 ἕως τοῦ σώμμου (ita codex, sed quid sit non assequor) τ. λεγ. Ἰωβὴλ τὸ μν. αὐτοῦ cum G; nec fere aliter Copt, sed plura ibi latent. Legitur enim sic *Et dixerunt sacerdotes et Levitae inter se . . et ille quem vocant Iobel, eius memoria persistit, si . . scitote nomen eius mansurum esse in sempiternum et relicturum esse sibi populum novum* . . C καὶ ἵσος τοῦ λεγομένου Ἰουὴλ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ . . E εἰ ἐν τοσούτῳ μετὰ τοῦ λε-γομένου Ἰησοῦ καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ ἐστὶ | ἐπικρατεῖ (C -κρατῆ) ἕως cum CG . . E ἐπικρατίσεως | καὶ ἔγειρεν cum G, item C ἐγείρη . . E ποιεῖ | καὶ οἱ Λευῖται cum CE . . G om οἱ | χειρὸς ἀνθρώπου cum CE . . G χειρῶν ἀν-θρώπων | καὶ ἐπικατάρατος ὁ ἀνὴρ ὃς κτίσματα (Copt creaturam) π. τ. κτίσ. προσκυνήσει cum E Copt . . CG om | καὶ εἶπεν πᾶς ὁ λαὸς Ἀμήν ἀμήν cum CE (is addit γένοιτο γένοιτο) Copt (ter habet ἀμήν) . . G ab hoc εἶπ. πᾶς ὁ λαὸς *transillit ad id quod sequitur ὕμνησεν πᾶς ὁ λαὸς**

Καὶ ὕμνησεν: ita E Copt . . C κ. λοιπὸν ὕμν. | Εὐλογητὸς κύριος (E add ἀμήν) ὃς ἔδωκεν cum EG Copt . . C om male Εὐλογ. κύριος | κατάπαυσιν cum CG . . E ἀνάπαυσιν | κατὰ πάντα ὅσα ἐλάλησεν: haec (nobiscum) Copt cum

ἐλάλησεν· οὐκ ἔπεσεν ῥῆμα ἐν ἀπὸ παντός ῥήματος αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ ὅσα ἐλάλησεν Μωυσῆ τῷ δούλῳ αὐτοῦ. εἶη κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν μεθ' ἡμῶν καθὼς ἦν μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν· μὴ ἀπολέσῃ ἡμᾶς. καὶ μὴ ἀπολέσῃ ἡμᾶς τοῦ κλῖναι καρδίαν ἡμῶν πρὸς αὐτόν, τοῦ πορευθῆναι ἡμᾶς ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, τοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολάς αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ ἃ ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν. καὶ ἔσται κύριος εἰς βασιλεῖα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ ἔσται κύριος εἷς, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν, Κύριος βασιλεὺς ἡμῶν· αὐτὸς σώσει ἡμᾶς. οὐκ ἔστιν ὅμοιός· σοι, κύριε· μέγας εἶ σύ, κύριε, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σου. ἐν τῇ δυνάμει σου ἴασαι ἡμᾶς, κύριε, καὶ ἰαθησόμεθα· σῶσον ἡμᾶς, κύριε, καὶ σωθησόμεθα· ὅτι μερὶς καὶ κληρονομία σου ἐσμέν. καὶ οὐκ ἐάσει κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ μεγάλου, ὅτι ἤρξατο κύριος τοῦ ποιῆν ἡμᾶς εἰς λαὸν αὐτοῦ.

Καὶ ὕμνήσαντες ἅπαντες ἀπῆλθεν ἕκαστος ἀνὴρ εἰς τὸν

praecedentibus coniungit | ῥῆμα ἐν ἀπὸ παντός .. G om (u ῥῆμα ad ῥήματος transiliens) | ἀπὸ παντός ῥήματος a. t. α. ὅσα (ita G; C ὡς) ἐλάλ. Μω. τ. δ. αὐτοῦ cum CG (similiter Copt) .. E ἀπὸ πάντων ὧν ἐλάλησεν ἐν χειρὶ Μωυσῆ. | εἶη κύρ. ὁ θε. ἡμῶν (C om) μεθ' ἡμῶν cum CFG .. E κύρ. ὁ θε. ἡμῶν ἔσται μεθ' ἡμῶν | καθὼς .. F καθά | μὴ ἀπολέσῃ (cod. -σει) ἡμᾶς. καὶ μὴ ἀπολέσῃ (cod. -σει) ἡμᾶς cum G, item F omissis καὶ μὴ ἀπ. ἡμᾶς, item C μὴ ἀπολέσας ἡμᾶς omissis καὶ μὴ ἀπ. ἡμᾶς .. E μὴ ἐγκαταλίπῃς ἡμᾶς κύριε, καὶ μὴ ἀπόσῃς ἡμᾶς. item Copt ne derelinquas nos domine, non recedemus a te ut (sed Copt etiam in seqq. tibi, in vult tuis, tua mandata etc) | τοῦ κλῖναι cum E, item ut videtur Copt (non recedemus a te ut humiliemus cor nostrum tibi) .. CFG τοῦ εἶναι | καρδίαν ἡμῶν cum FG Copt .. C (et E?) καρδίας ἡμῶν | τοῦ πορευθῆναι ἡμᾶς cum CFG .. E τοῦ πορευέσθαι | τὰ κρίματα cum EFGH .. C τὰ δικαιώματα | καὶ ἔσται κύριος εἷς βασιλεῖα (ita G; E βασιλεὺς) ἐπὶ πᾶσαν - - ἐκείνῃ· καὶ (E om) ἔσται κύριος (E om) εἷς cum GE Copt .. CFH a priore καὶ ἔσται κύριος ad alterum transiliunt | Κύριος βασιλεὺς ἡμῶν cum FGH Copt .. C (item E?) κύρ. ὁ θεὸς εἷς, βασιλεὺς ἡμῶν | ὅμοιός σοι (ita CEG: FH σου) .. CE (non Copt) addunt ἐν θεοῖς | μέγας εἶ σύ cum CE .. FGH om σύ | ἴασαι ἡμᾶς h. l. cum EFH .. G ante ἐν τῇ δυν. σ. κύριε | μερὶς καὶ κληρονομία cum CFGH Copt .. E μερὶς κληρονομίας | καὶ (G Copt ὅτι) οὐκ ἐάσει κύριος cum FGH Copt .. CE καὶ οὐκ ἐάσεις κύριε, sed in seqq. non mutant τὸν λα. αὐτοῦ nec (sed E om ἕνεκεν usque μεγάλου) ἕνεκεν τ. ὀν. αὐτοῦ τ. μ. | τοῦ ποιῆν ἡμᾶς cum FGH .. C (ἡμᾶς ποι.) E (ἡμ. ποι.) om τοῦ

ἅπαντες ἀπῆλθεν cum FGH .. CE (omisso ἅπαντες) ἀπῆλθεν | εἰς τὸν

εἶπον αὐτοῦ, δοξάζοντες τὸν Θεόν, ὅτι αὐτοῦ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

εἶπον αὐτοῦ: ab his verbis deficit E | ὅτι αὐτοῦ ἡ δόξα (ita FH; G ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα καὶ τὸ κράτος) εἰς -- ἀμήν cum FGH . . Copt post εἰς τὸν οἶκ. αὐτοῦ tantummodo addit *in pace, amen* . . C ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις· μεγαλωσύνη τε καὶ μεγαλοπρέπεια τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι· εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΘΟΥΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ
 ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΥΤΟΥ
 ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ·

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΑ ΠΑΡΑ ΙΟΥΔΑΙΟΥ ΑΙΝΕΑ ΟΝΟΜΑΤΙ· ΗΝ ΜΕΤΗΝΕΙ-
 ΚΕΝ ΕΚ ΤΗΣ ΕΒΡΑΙΚΗΣ ΓΛΩΤΤΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΩΜΑΙΩΝ
 ΔΙΑΔΕΚΤΟΝ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΤΟΠΑΡΧΗΣ ΡΩΜΑΙΟΣ.

Μετά τὸ καταλυθῆναι τὴν βασιλείαν τῶν Ἑβραίων, τετρα-
 κοσίων χρόνων παραδραμόντων, καὶ ὑπὸ τὴν βασιλείαν τῶν
 Ῥωμαίων τελούτων καὶ τῶν Ἑβραίων, τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως
 βασιλέα αὐτοῖς χειροτονούντος· τοῦ Τιβερίου Καίσαρος ὕστερον
 τὰ Ῥωμαϊκὰ σηῆπτρα διέποντος, ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς
 βασιλείας αὐτοῦ βασιλέα χειροτονήσαντος ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ Ἡρώ-
 δην, τὸν υἱὸν Ἡρώδου τοῦ πρὶν τὰ νήπια ἀποκτείναντος ἐν τῇ
 Βηθλεέμ, καὶ τὸν Πιλάτον ἐν τῇ Ἰερουσαλήμ ἔχοντος ἡγεμόνα·
 τοῦ Ἄννα δὲ καὶ τοῦ Καϊάφα τὴν ἀρχιερωσύνην ἔχόντων τῆς
 Ἰερουσαλήμ, Νικόδημος τοπάρχης Ῥωμαῖος Ἰουδαῖον προσκα-
 λεσάμενος Αἰνέα ὀνόματι ἐζήτησε συγγράψασθαι τὰ κατὰ τοὺς
 καιροὺς Ἄννα καὶ Καϊάφα πραχθέντα ἐν Ἰερουσαλήμ περὶ τοῦ
 Χριστοῦ· ὃ δὴ καὶ ποιήσας ὁ Ἰουδαῖος καὶ τῷ Νικοδήμῳ πα-
 ραδούς, οὗτος αὖθις ἀπὸ τῆς ἐβραϊκῆς συγγραφῆς μετήνεγκε
 ταῦτα εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν διάλεκτον. ἔχει δὲ τὰ τῆς ἱστο-
 ρίας οὕτως.

* Hunc titulum habent ABC: τοῦ πάθους cum A .. BC τοῦ τιμίου πάθους |
 τοῦ κυρ. ἡμῶν cum AC .. B add καὶ σωτήρος ἡμῶν | καὶ τῆς cum A .. BC
 καὶ περὶ τῆς | παρά cum BC .. A περὶ | Αἰνία cum A .. BC Ἐνωαία | μετή-
 νεγκεν ἐκ τῆς cum BC .. A μετήνεγκε τῆς | εἰς τὴν cum A .. BC om τὴν |
 Ῥωμαῖδῃ (C - ἴδι) cum BC .. A Ῥωῖδα (μγο Ῥωμαῖδα?)

Praefationem habent AB: παραδραμόντων .. B - μούντων | ἔτει τῆς .. A
 ἐπὶ τῆς | ἐν τῇ Βηθλεέμ .. B om τῇ | ἐν τῇ Ἰερουσαλήμ .. B om τῇ | τοῦ
 Ἄννα δέ .. B om δέ | Αἰνέα .. B Ἐνωαίαν | ἔχει δέ .. B om δέ

CAPUT I.

¹ Τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πολλά καὶ μεγάλα καὶ ἐξαισία θαύματα ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐργασασμένου, καὶ διὰ τοῦτο φθονηθέντος ὑπὸ τῶν Ἑβραίων, ἡγεμονεύοντος εἰς Ἱεροσόλυμα τοῦ Πιλάτου, ἀρχιερατευόντων δὲ τοῦ τε Ἄννα καὶ τοῦ Καϊάφα, ἦλθον ἐκ τῶν Ἰουδαίων πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἀρχιερεῖς Ἰούδας, Λευί, Νεφθαλεῖμ, Ἀλέξανδρος, Σύρος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ λέγοντες κατὰ τοῦ Χριστοῦ· οὓς καὶ ἀπέστειλαν οἱ τοιοῦτοι ἀρχιερεῖς εἰπεῖν ταῦτα καὶ τῷ Πιλάτῳ. οἱ καὶ ἀπελθόντες εἶπον πρὸς αὐτὸν ὅτι ἄνθρωπος περιπατεῖ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ πατέρα ἔχων Ἰωσήφ λεγόμενον καὶ μητέρα Μαριάμ, ὀνομάζει δὲ αὐτὸν βασιλέα καὶ υἱὸν θεοῦ· καὶ Ἰουδαῖος ὢν ἀνατρέπει τὰς γραφάς καὶ καταλύει τὰ σάββατα. ἠρώτησεν οὖν ὁ Πιλάτος μαθεῖν ἐξ αὐτῶν κατὰ τίνα τρόπον καταλύει τὰ σάββατα. καὶ ἀπεκρίθησαν οὗτοι λέγοντες ὅτι τοὺς ἀσθενεῖς ἰατροῦει ἐν σαββάτῳ. λέγει ὁ Πιλάτος· εἰ τοὺς ἀσθενούντας ὑγίεις ποιεῖ, οὐδὲν κακὸν ποιεῖ. λέγουσιν αὐτῷ· εἰ καλῶς ἐνέργει τὰς ἰατροείας, μικρὸν ἂν ἦν τὸ κακὸν· μαγείαις δὲ χρώμενος ποιεῖ ταύτας καὶ τοὺς δαίμονας ἔχων παρ' ἑαυτοῦ. λέγει ὁ Πιλάτος· τὸ ἰατροῦειν ἄρρωστον διαβολικὸν ἔργον οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ χάρισμα ἐκ θεοῦ.

² Εἶπον οἱ Ἑβραῖοι Δεόμεθά σου τῆς μεγαλειότητος μετακαλέσασθαι αὐτόν, ὡς ἂν γνωρίσης ἀκριβῶς ὕπερ λέγομεν. ἐκβαλὼν οὖν ὁ Πιλάτος τὸ μανδύλιον αὐτοῦ δέδωκεν ἐνὶ τῶν ὑπηρέτων αὐτοῦ λέγων· Ἄπελθε καὶ δεῖξον τοῦτο τῷ Ἰησοῦ καὶ εἰπέ αὐτῷ Πιλάτος ὁ ἡγεμὼν καλεῖ σε πρὸς αὐτὸν ἔλθεῖν. ἀπήλθε τούτων ὁ ὑπηρέτης, καὶ εὐρών τὸν Ἰησοῦν προσεκαλεῖτο τοῦτον,

I, 1. Ἰησοῦ Χριστοῦ: B om | καὶ τοῦ Καϊάφα: A om τοῦ | Ἰούδας: B ὁ Ἰούδας | καὶ τῷ Πιλάτῳ: B add ἡγεμῶν | Μαριάμ: A Μαρίαν | οὖν ὁ Πιλάτος: B οὖν ὁ ἡγεμὼν ὁ Πιλ. | οὗτοι λέγοντες: A om λέγοντες | ἀσθενούντας: B ἀσθενεῖς | μαγείαις: B μαγεία | παρ' ἑαυτοῦ: B παρὶ αὐτοῦ | ἐκ θεοῦ: B ἦν ἐκ θεοῦ

2. σου τ. μεγαλειότητος: B τῆς μεγαλοτήτός σου | τὸ μανδύλιον (A μανδύλιον et infra μανδύλιον, B ut videtur μανδήλιον): B add ἦτοι τὸ φακιδίον | ἐνὶ τῶν ὑπῆρ. αὐτοῦ: B add Ἐραχάβ ὀνόματι, ἦγουν τῷ κούρσορι (scriptum est τοῦ κούρσορος) αὐτοῦ | εὐρών τὸν Ἰησοῦν: ab his inde verbis textus codicis B confusus est. Statim enim sequuntur haec: ἐν τῇ ἡμέρᾳ κυριακῇ τῶν Ἑβραίων

ἀπλώσας ἐπὶ γῆς καὶ τὸ τοῦ Πιλάτου μανδύλιον καὶ ἐπάνω αὐτοῦ πατεῖν αὐτὸν προτρεπόμενος. ὅπερ ἰδόντες οἱ Ἑβραῖοι καὶ μεγάλως ἀγανακτήσαντες ἦλθον πρὸς τὸν Πιλάτον, γογγύζοντες κατ' αὐτοῦ πῶς τοσαύτης τιμῆς τὸν Ἰησοῦν ἤξιωσεν.

³ Καὶ οὗτος τὸν ἀποσταλέντα ὑπηρέτην ἀνερευνήσας πῶς οὕτως ἐποίησεν, ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης "Ὅτε με ἀπέστειλες πρὸς τὸν Ἰουδαῖον Ἀλέξανδρον, ἐνέτυχον τῷ Ἰησοῦ εἰσερχομένῳ τὴν πύλην τῆς πόλεως καθήμενῳ ἐπὶ ὄνου· καὶ εἶδον τοὺς Ἑβραίους ὅτι ἐστρώννουν ἐν τῇ ὁδῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιεπάτει ὁ ὄνος ἐπάνω τῶν ἱματίων, καὶ ἕτεροι ἔκοπτον κλάδους· καὶ ἐξήρχοντο εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ καὶ ἔκραζον Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις. οὕτως οὖν ἔδει καὶ ἐμέ ποιῆσαι.

⁴ Ἀκούσαντες οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς λόγους τούτους εἶπον πρὸς αὐτὸν Σὺ δὲ Ῥωμαῖος ὢν πῶς ἐγίνωσκας τὰ παρὰ τῶν Ἑβραίων λεγόμενα; ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης "Ἐνα ἐκ τῶν Ἑβραίων ἠρώτησα, καὶ εἶπέ μοι ταῦτα. εἶπεν ὁ Πιλάτος Ἰὺ λέγει Ὡσαννά; εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι Σῶσον ἡμᾶς κύριε. ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος Ἐπεὶ ὁμολογεῖτε ὅτι οὕτως ἔλεγον οἱ παῖδες ὑμῶν, πῶς νῦν κατηγορεῖτε καὶ λέγετε κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὅσα λέγετε; ἐσιώπησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν.

καθήμενον ἐπὶ ὄνου, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ Ἑβραῖοι ἐστρώννουν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιεπάτει ὁ ὄνος ἐπάνω τῶν ἱματίων: quae quidem ad id pertinent quod paullo infra sectione 3. media narratur. Sed non attulit Thilo quibus ea verba excipiuntur, his tantum notatis *Tum iste minister dicitur Pilati mandūlium pedibus Christi substravisse, et Iudaeis id factum indignantibus coram Pilato ea fere respondisse quae in nostro textu (i. e. in recensione priore) leguntur.* Rursus incipit Thilonis notatio a verbis ἐπεὶ ὁμολογεῖτε i. e. a sect. 4. media. | ἤξιωσεν: codex ἤξιωσας. ἤξιωσας? ἤξιωσας?

3. πῶς οὕτως: codex p. οὗτος | ἀπέστειλες: sic | ποιῆσαι: codex ἐποίησα. Suspiciari possis legendum esse ποιῆσαι, καὶ τῶς ἐποίησα

4. οἱ παῖδες ὑμῶν: B οἱ ἀπειρόκακοι παῖδ. ὑμ.

C loco priorum quattuor sectionum haec habet:

¹ Τότε ἄγρουσι τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καίφα ἐπὶ ἡγεμόνα τὸν Πιλάτον, ὃς (cod. ε) ἦν Ῥωμαῖος· ἦν δὲ παρασκευῆ πρωί. καὶ ἰδὼν Ἰούδας πῶς ἤγαγον τὸν Ἰησοῦν ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου, ἐν τρόμῳ καὶ δειλίᾳ ἐκατεκρίθη διὰ τῆς αἰσχρᾶς ἐπιβουλίας αὐτοῦ, καὶ τῇ αὐτοῦ ἀπογνώσει μεταμελήσει βουλόμενος ὑποστρέψαι τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ πρεσβυτέροις τῶν Ἰουδαίων. (Ad sequentia cf. quae infra ad XI, 2. ex codice A adnotavimus.) καὶ γρόντες (cod. γνοῦς) αὐτὸν οἱ κακοῦργοι καὶ οἱ κατήγοροι ὅπερ βούλεται ὁ Ἰούδας ποιῆσαι, λέγουσιν (cod. λέγου) κατ' αὐτοῦ διουσιῶως, ἅμα καὶ ὁ λαὸς ὑβριστικῶς

⁶ Ἐρχομένου δὲ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Πιλάτον, προσεκύνουν αὐτὸν οἱ στρατιῶται τοῦ Πιλάτου. Ἰσταντο δὲ καὶ ἄλλοι ἐμπροσθεν τοῦ Πιλάτου κατέχοντες σημαίας. καὶ ἐρχομένου τοῦ Ἰησοῦ ἔκλιναν καὶ αἱ σημαῖαι καὶ προσεκύνησαν αὐτόν. θαυμάζοντες οὖν ἐπὶ τῷ γεγονότι τοῦ Πιλάτου, εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι

(cod. - stichós) Ὁ προδότης, ὁ παρίνομος, ὁ ἄπιστος, ὁ ἀχάριστος, ὁ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ πωλῆσας καὶ φονεύσας, ὁ παρ' αὐτοῦ τοὺς πόδας νιπτόμενος, ὁ τὸ βαλάντιον αὐτοῦ κατέχων καὶ ὅσα βέλων διδοὺς ἐξ αὐτοῦ, ἐδίδου τῇ γυναίκί αὐτοῦ, καὶ ὅσα βέλων κρύπτων· καὶ πᾶσαν τὴν αἰτίαν τῆς σταυρώσεως ἐτίθουν ἐπάνω αὐτοῦ. * Οὗτος δὲ ἀναγκαστὴν καὶ μὴ δυνάμενος τοὺς ὀνειδισμοὺς ὑπομένειν, καὶ τοσοῦτον ὑπὸ πάντων κατακρινόμενος καὶ ὑβρίζόμενος, παραγεγόμενος ἐν τῷ ναῷ καὶ εὐρών τοὺς ἄρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους εἶπεν Ἡμαρτον παραδοῦς αἷμα ἄσφον· γενώσκιω ἀληθῶς ὅτι κακῶς ἐποίησα· καὶ λάβετε τὰ ἀργύρια ἃ μοι δεδώκατε διὰ τὸ προδοῦναι τὸν Ἰησοῦν πρὸς φόνον ὑμῶν. οἱ δὲ εἶπον Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄφει. μὴ (ab hoc inde loco usque ἀπήγγεστο textum Venetum una cum Parisiensi affert etiam Thilo) θελόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων δέξασθαι τὰ ἀργύρια, ῥίψας ταῦτα ἐν μέσῳ (cod. B μέσον) αὐτῶν ἔφυγε. ³ Καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ποιῆσαι ἀγχόνην διὰ σχοινοῦ τοῦ κρεμασθῆναι, καὶ εὐρὴν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καθημένην καὶ (τοῦ?) πυρᾶζειν ἀλέκτορα ἐν τῇ ἀνδρακιᾷ, ἔστω (sic uterque codex) ἐν τῇ σούβλῃ. Πρὸ τοῦ γεύσασθαι αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῇ Ἀνάστα, γυναῖ, οἰκονόμησόν μοι σχοινοῦν, ὅτι βούλομαι κρεμασθῆναι, ὡς ἦν ἄξιος. ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ ἔφη αὐτῷ Τί ἄρα λέγεις τὰ ῥήματα ταῦτα (cod. B ταῦτ. τὰ ῥήμ.): καὶ ὁ Ἰούδας λέγει αὐτῇ Γίνωσκε ἐν ἀληθείᾳ ὅτι ἀδίκως παρέδωκα τὸν διδάσκαλόν μου Ἰησοῦν τοῖς κικούργοις πρὸς Πιλάτον τοῦ θανατῶσαι αὐτόν· αὐτὸς δὲ μέλλει ἀναστήσεσθαι (codd. - στήσεται) τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ οὐαὶ ἡμῖν. καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ Μὴ λέγε (cod. B λέγειν) μηδὲ νομίσῃς (uterque codex νομίσῃς) οὕτως· ὅτι ὥσπερ οὗτος ὁ ἀλέκτωρ πυριαζόμενος (supra est πυρᾶζειν) ἐν τῇ ἀνδρακιᾷ (cod. C utroque loco ἀνδρακιᾷ, hoc accentu) φωνῆσαι δύναται, οὕτως καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀναστήσεται, ὥσπερ λέγεις. καὶ εὐθὺς ἐν τῷ λόγῳ αὐτῆς ὁ ἀλέκτωρ ἐσίνος ἔδωκε τὰς πτέρυγας αὐτοῦ καὶ ἔκραξε τρίτον. εἶτα πεισθεὶς ὁ Ἰούδας ἔτι πλείον, καὶ εὐθὺς ἐποίησε τὴν ἀγχόνην διὰ σχοινοῦ καὶ ἐκρεμάσθη, καὶ οὕτως ἀπήγγεστο (hucusque textum exscripsit Thilo) τῇ ψυχῇ. (Sequitur οἱ δὲ τῷ σώματι. ἄλλοτε ἐλάκισεν [sic], ἐπρίσθη καὶ ἐβρέμεσεν ? : quae margini adscripta fuisse indeque in textum irrepsisse apparet.) ⁴ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαρόντες τὰ ἀργύρια εἶπον Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανά (sic), ὅτι ἐπιτιμῆ αἱματός ἐστιν. συμβουλίον τε λαρόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραιμῶς εἰς ταφὴν τοῖς ἔθνοις. διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἱματος ἕως τῆς σήμερον. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥῆθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραιμῶς, κατὰ συνέταξέ μοι κύριος. Iam sequitur Ἐρχομένου δὲ τοῦ Ἰησοῦ etc., quae cum sectione nostri textus 5. conveniunt.

5. πρὸς τὸν Πιλάτον: BC πρ. τ. ἠγεμόνα Πιλ. | Ἰσταντο δὲ καί: BC om δέ | καὶ ἔρχ. τ. Ἰησοῦ: haec BC om | καὶ προσεκύνησαν (BC - κύνου): καὶ ex BC recepi; quod si cum codice A omittitur, ἔκλιναν ad milites referendum est eos qui κατέχοντες σημαίας modo dicti sunt. | ἐπὶ τ. γεγονότι: ita AB . . C om

πρὸς αὐτόν Κύριε, οὐχὶ τὰ σημεῖα προσεκύνησαν τὸν Ἰησοῦν, ἀλλ' οἱ στρατιῶται οἱ ταῦτα κατέχοντες ἀμελῶς.

⁶ Λέγει ὁ Πιλάτος τῷ ἀρχισυναγῶγῳ Ἔκλεξαι ἄνδρας δυνατοὺς δώδεκα καὶ δὸς αὐτοῖς τὰ σημεῖα ὥστε κατέχειν ταῦτα ἰσχυρῶς. καὶ τούτου γενομένου ἐκέλευσεν ὁ Πιλάτος τῷ ὑπηρέτῃ ἐκβαλεῖν ἔξω τὸν Ἰησοῦν καὶ πάλιν εἰσαγαγεῖν αὐτόν. εἰσερχομένου δὲ αὐτοῦ πάλιν ἔκλιναν τὰ σημεῖα καὶ προσεκύνησαν αὐτόν. ἐθαύμασεν οὖν μεγάλως ὁ Πιλάτος. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι εἶπον Μαγὸς ἐστίν, καὶ διὰ τοῦτο ποιεῖ αὐτά.

CAPUT II.

¹ Λέγει ὁ Πιλάτος τῷ Ἰησοῦ Ἀκούεις τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν, καὶ οὐκ ἀποκρίνη; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγει Πᾶς ἄνθρωπος ἐξουσίαν ἔχει τοῦ λαλεῖν εἴτε καλὸν θέλει εἴτε κακόν· ἔχοντες οὖν καὶ αὐτοὶ ἐξουσίαν ἃ θέλουσιν λέγουσιν.

² Εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν Τί ἔχομεν λέγειν περὶ σοῦ; πρῶτον, ὅτι ἐξ ἁμαρτίας εἶ γεγεννημένος· δευτέρον, ὅτι διὰ σέ, ὅτε ἐγεννήθης, ἐφόνευσαν τὰ βρέφη· τρίτον, ὅτι ὁ πατήρ σου καὶ ἡ μήτηρ σου ἔφυγον εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὸ οὐδὲν εἶχον θάρσος εἰς τὸν λαόν.

³ Ἐπὶ τούτοις ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι οἱ παρόντες ἐκεῖσε θεοσεβεῖς ἄνθρωποι καὶ εἶπον Ἡμεῖς λέγομεν ὅτι ἡ γέννησις αὐτοῦ ἐξ ἁμαρτίας οὐκ ἔστιν· οἴδαμεν γὰρ ὅτι τὴν μητέρα αὐτοῦ Μαριάμ ὁ Ἰωσήφ κατὰ λόγον μνηστείας ἐδέξατο εἰς τήρησιν.

τὰ σημεῖα: C τὰ σημεῖα

6. δυνατοὺς: C καλοὺς δυνατοὺς | καὶ δὸς αὐτ. τ. σημεῖα: haec BC om | ταῦτα: BC αὐτά | δὲ αὐτοῦ πάλιν ἔκλιναν: BC δὲ τοῦ Ἰησοῦ ἔκλιναν | προσεκύν. αὐτόν: C add ὡς βασιλεία τῶν βασιλευδόντων καὶ κύριον τῶν κυριευδόντων | ἐστίν: ita A .. (B?) C ἐστὶ | ποιεῖ αὐτά: B π. ταῦτα

II, 1. τί οὗτοι: A τί ὅτι | ἀποκρίνη: C ἀποκρίνει | εἴτε καλ. ὁ. ε. κακόν: ita AB .. C ἃ θέλει | οὖν: C om | ἃ θέλ. λέγουσιν cum A .. B ἃ θέλ. λέγειν, C φθέγγειν ἃ θέλουσιν

2. Εἶπον: C add οὖν | C γεγεννημένος | ὅτε ἐγεννήθης: A ὅτι ἐγ. | ἐφόνευσαν τὰ βρέφη cum C .. A ἐφονεύθησαν δεκατέσσαρες χιλιάδες βρέφη, B ἐφονεύθη. τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες βρέφη | εἰς τὴν Αἴγ. cum A .. BC om τὴν | ἄρρος cum A .. C ἄρρος, B ἄρρος

3. οἱ (A om) παρόντες ἐκεῖσε cum AB .. C οἱ παρ. δώδεκα | ὅτι ἡ γέννησις αὐτοῦ -- Μαριάμ (ita B; A Μαρίαν) -- ἐδέξατο (h. l. A add ταύτον. Quod si quis retinere voluerit, non tam ταύτην quam ἐαυτῷ corrigendum vi-

εἶπεν ὁ Πιλάτος Λοιπὸν ψεύδεσθε ὑμεῖς οἱ λέγοντες ὅτι ἐξ ἁμαρτίας ἐστὶν ἡ γέννησις αὐτοῦ. λέγουσιν πάλιν αὐτοὶ τῷ Πιλάτῳ Ὁ λαὸς ὅλος μαρτυρεῖ ὅτι μάγος ἐστίν. ἀπεκρίθησαν οἱ θεοσεβεῖς Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον Ἡμεῖς καὶ εἰς τὴν μνηστείαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἤμεν, καὶ Ἰουδαῖοί ἐσμεν, καὶ πᾶσαν τὴν πολιτείαν αὐτοῦ οἶδαμεν· ἀλλὰ μάγον εἶναι, τοῦτο οὐκ οἶδαμεν. οἱ δὲ ταῦτα λέγοντες Ἰουδαῖοι ἦσαν οὗτοι· Λάζαρος, Ἀσθάριος, Ἀντώνιος, Ἰάκωβος, Ζαράς, Σαμουὴλ, Ἰσαάκ, Φινεές, Κρίσπος, Δάγριππος, Ἀμεσὲ καὶ Ἰούδας.

⁴ Λέγει οὖν πρὸς αὐτοὺς ὁ Πιλάτος Εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Καίσαρος θέλω ἵνα ὁμώσητε, εἰ χωρὶς ἁμαρτίας ἐστὶν ἡ γέννησις τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ἀπεκρίθησαν οὗτοι Ὁ νόμος ἡμῶν ὀρίζει ἵνα μηδὲν ὁμνύωμεν, ὅτι μεγάλη ἁμαρτία ἐστὶν ὁ ὄρκος. πλὴν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Καίσαρος ὁμνύομεν ὅτι χωρὶς ἁμαρτίας ἐστὶν ἡ γέννησις αὐτοῦ· εἰ δὲ ψευδόμεθα, κατατομηθῆναι πάντας ἡμᾶς κέλευσον. ταῦτα τούτων εἰπόντων ἀπεκρίθησαν οἱ κατηγοροῦντες Ἰουδαῖοι πρὸς τὸν Πιλάτον καὶ εἶπον Καὶ πλέον πιστεύεις τοῖς τοιούτοις δώδεκα μόνοις Ἰουδαίοις ἢ τῷ παντὶ πλήθει καὶ ἡμῖν ἀκριβῶς εἰδόσιν αὐτὸν μάγον καὶ βλάσφημον καὶ υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ἐνομάζοντα;

⁵ Τότε ἐκέλευσεν ὁ Πιλάτος ἐξελεῖν πάντας ἐκ τοῦ πραιτωρίου ἄνευ μόνων τῶν φηθέντων δώδεκα· καὶ τούτου γενομένου

detur.) -- πάλιν αὐτοὶ (B αὐτ. πάλ.) -- ὅλος (A om) -- μάγος (A ὁ μάγος) -- Ἰουδαῖοι (B οἱ Ἰουδ.) -- ἤμεν (B ἡμεῖς) -- εἶναι τοῦτο (A εἶν. τοῦτον, B τοῦτον εἶν.) οὐκ οἶδαμεν (A εἶδαμεν). cum AB .. C sic: ὅτι ἡ γέννησις αὐτοῦ καὶ ἡ ἀναστροφή οὐκ ἐστὶν ἐξ ἁμαρτίας, ὡς φατέ· ὅτι καὶ εἰς τὴν μνηστείαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰσμέν (sic; corrige ἤμεν. Item C infra εἶσαν pro ἦσαν.), καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μαρία ἐδόθη τῷ Ἰωσήφ εἰς μνηστείαν, οὐ γαμικὴν, ἀλλ' εἰς τήρησιν· καὶ πᾶσαν τὴν πολιτείαν αὐτοῦ ἴδομεν (codex ἴδομεν), ἀλλὰ μάγον ἢ πλάνον οὐκ οἶδαμεν, ὡς φηέγγεσθε (cod. -σθαι) | λέγοντες Ἰουδαῖοι cum BC .. A λέγ. θεοσεβεῖς Ἰουδ. | Λάζαρος usque Κρίσπος: in his nominibus codd. ABC prorsus consentiunt | Δάγριππος cum BC .. A Δαγρίππος (hoc accentu). Ex altera recensione nomen Ἀγορίππας huc quadrat | Ἀμεσὲ cum A .. BC Εὐμεσέ

4. τοῦ Καίσαρος: C om τοῦ | ἀπεκρ. οὗτοι cum AC .. B add καὶ εἶπον | ἵνα μηδ. ὁμνύωμ. cum AB .. C μὴ ὁμνύειν ὅλως | πλὴν cum A .. BC πλ. δέ | ὁμνύομεν cum A .. BC ὁμνύομεν | πάντας cum A .. BC om | ταῦτα τούτ. εἶπ. cum AB .. C om | πρ. τὸν Πιλ. cum A .. BC om | τὸν | μόνοις cum A .. BC om | τῷ παντὶ cum A .. BC παντὶ τῷ | βλάσφημον cum BC .. A βλασφημοῦντα | ἑαυτὸν: C om

5. ἐξελεῖν πάντας cum AC .. B πάντας ἐξελεῖν. | μόνων: AC μόνων |

λέγει πρὸς αὐτούς κρυφίως ὁ Πιλάτος Τὸν ἄνθρωπον τοῦτον φαίνεται ὅτι ἀπὸ φθόνου καὶ μανίας θέλουσιν οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα φονεύσουσιν αὐτόν. Ἐν γάρ, διότι καταλύει τὰ σάββατα, κατηγοροῦσιν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ τότε ποιεῖ καλὸν ἔργον, διότι θεραπεύει τοὺς ἀσθενεῖς· τοῦτο καταδίκη θανάτου εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἔστιν. λέγουσιν αὐτῷ καὶ οἱ δώδεκα Ναί, κύριε, οὕτως ἔχει.

CAPUT III.

¹ Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος ἔξω μετ' ὀργῆς καὶ θυμοῦ, καὶ λέγει πρὸς τὸν Ἄνναν καὶ τὸν Καϊάφαν καὶ πρὸς τὸν ὄχλον οἱ ἔφερον τὸν Ἰησοῦν Μάρτυρα ἔχω τὸν ἥλιον ὅτι οὐδὲν πταισμα εὐρίσκω εἰς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον. ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος Εἰ οὐκ ἦν οὗτος γόης καὶ μάγος καὶ βλάσφημος, οὐκ ἂν πρὸς τὸ μεγαλεῖον τὸ σὸν αὐτὸν ἤγομεν. εἶπεν ὁ Πιλάτος Ἐξετάσατε τοῦτον ὑμεῖς, καὶ ἐπεὶ νόμον ἔχετε, καθὼς λέγει ὁ νόμος ὑμῶν, οὕτως ποιήσατε. εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι Ὁ νόμος ἡμῶν οὐδένα ἄνθρωπον παραχωρεῖ φονεῦσαι. λέγει ὁ Πιλάτος Εἰ ὑμεῖς φονεύετε οὐ βούλεσθε, πόσον μᾶλλον ἐγώ.

² Τότε ἐστράφη ὁ Πιλάτος ἐν τῷ παλατίῳ καὶ λέγει πρὸς τὸν Ἰησοῦν Εἶπέ μοι, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς Σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι Ἰουδαῖοι εἶπον τοῦτο πρὸς

φαίνεται: A praem ἄρχοντες, item BC κατὰ τὸ φαινόμενον ἄρχοντες, quae verba in margine ad οἱ Ἰουδαῖοι adscripta fuisse iam Thilo suspicatus est. Praeterea B post φαίνεται add μοι | ἀπὸ φθόνου cum AB .. C διὰ φθόνου | καὶ μανίας cum A .. BC om καὶ | φονεύσουσιν cum AC .. B (?) φονεύσωσιν | Ἐν: A ἕν, C ἕνα | τὰ σάββατα cum BC .. A τὸ σάββατον | A κατηγορ. αὐτόν | διότι θεραπεύει: cum BC .. A ὅτι θεραπ. | τοὺς ἀσθενεῖς: C add ὡς καὶ τὰς λοιπὰς ἡμέρας | τοῦτο καταδίκη cum BC .. A τότε καταδ. | καὶ οἱ δώδ. cum C . AB om καὶ | C κύριέ μου

III, 1. καὶ τὸν Καϊάφαν: C om τόν | ὄχλον cum BC .. A λαόν | οἱ ἔφερον (BC ὃν ἔφερον) τ. Ἰησ. cum BC .. A om | Μάρτυρα -- εἰς τ. τ. ἄνθρωπ. cum AB .. C τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, atque eadem B praemittere dicitur illis Μάρτυρα etc | ἀπεκρ. ὁ ὄχλ. cum A .. BC add καὶ εἶπεν | Εἰ οὐκ cum A .. BC Ἐὰν μή | μάγος κ. βλάσφημος cum A .. BC βλάσφ. κ. μάγ. καὶ κακοποιός; αὐτόν ἤγομεν cum A .. BC ἤγομ. αὐτ. καὶ παρεδῶκαμεν | εἶπεν ὁ Πιλ. cum A .. BC εἶπ. οὖν ὁ Πιλ. | C Ἐξετάσατε | A οὕτω | εἶπον οἱ Ἰουδ. cum AB .. C εἶπ. οὖν οἱ Ἰουδ. | φονεῦσαι cum A .. BC ἡμᾶς φον. | πόσον: sic AB; C τόσον

2. καὶ λέγει πρ. τὸν Ἰησοῦν cum A .. BC καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν (C τῷ Ἰησοῦ) καὶ εἶπεν αὐτῷ | σὺ εἶ cum AC .. B εἰ σὺ εἶ | ἀπεκρ. ὁ Ἰησ.

σέ, ἵνα με ἐρωτήσεις; εἶπεν ὁ Πιλάτος Καὶ μήτι ἐγὼ Ἑβραῖός εἰμι; ἐγὼ οὐκ εἰμὶ Ἑβραῖος· ὁ λαός σου δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε εἰς τὰς χεῖράς μου· καὶ εἰπέ μοι εἰ βασιλεὺς εἶ τῶν Ἰουδαίων. ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· εἰ γὰρ ἦν ἡ ἐμὴ βασιλεία ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, οἱ στρατιῶταί μου οὐκ ἂν ἔμελλον ἀμελεῖσαι κρατηθῆναι με· λοιπὸν ἡ βασιλεία μου οὐκ ἔστιν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ. λέγει ὁ Πιλάτος Τὸ λοιπὸν βασιλεὺς εἶ; εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Σὺ εἶπας· ἐγὼ εἰς τοῦτο ἐγεννήθην τοῦ μαρτυρεῖν τὴν ἀλήθειαν, καὶ εἰ τίς ἐστιν ἄνθρωπος τῆς ἀληθείας, πιστεύει τὸν λόγον μου καὶ ποιᾷ αὐτόν. λέγει ὁ Πιλάτος Τί ἐστιν ἡ ἀλήθεια; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς Ἡ ἀλήθειά ἐστιν ἐκ τῶν οὐρανῶν. λέγει ὁ Πιλάτος Ἐν τῇ γῆ δὲ οὐκ ἔστιν ἀλήθεια; λέγει ὁ Χριστός Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια· καὶ πῶς ἐν τῇ γῆ κρίνεται ἡ ἀλήθεια παρὰ τῶν ἐχόντων γῆ-νιν ἐξουσίαν;

CAPUT IV.

Ἐπειδὴ οὖν ὁ Πιλάτος τὸν Χριστὸν μόνον ἐξηλθεν ἔξω καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις Ἐγὼ οὐδὲν εὐρίσκω πταῖσμα εἰς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον. ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι Ἡμεῖς ἵνα εἴπωμεν τῇ μεγαλειότητί σου τί εἶπεν αὐτός; εἶπεν ὅτι δύναμαι καταλύσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομηῆσαι αὐτόν. λέγει ὁ Πιλάτος Καὶ ποῖον ναὸν εἶπεν ἵνα καταλύσῃ; εἶπον οἱ Ἑβραῖοι Τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος, ὃν ἔκτιζεν ὁ Σολομῶν ἐπὶ ἔτεσι τεσσαράκοντα ἕξ.

cum A .. BC ἀπεκρ. αὐτῷ ὁ Ἰησ. καὶ εἶπεν | ἐρωτήσεις; ita AC .. B -τήσης | C εἶπεν δὲ ὁ Πιλ. | ἐγὼ οὐκ εἰμὶ Ἑβρ. cum AB .. C om | ὁ λα. σου δὲ cum A .. BC om δέ | οὐκ ἔστ. ἐν τῷ κ. τούτῳ: C add ἀλλ' αἰώνιος | ἔμελλον cum A .. BC ἔμελον | ἐν τούτῳ τ. κ. cum A .. BC ἐν τῷ κ. τούτῳ | Τὸ λοιπὸν cum AB .. C om Τό | εἶπ. ὁ Ἰησ. cum A .. BC ἀπεκρίθη Ἰησοῦς | Τί ἐστ. ἡ ἀλήθ. cum A .. BC om ἡ | ἀπεκρ. ὁ Ἰησ. (B ὁ Χριστός) Ἡ ἀλήθ. ἐστ. (A add ὁ Χριστός ὁ) ἐκ τ. οὐρ. - γῆνιν ἐξουσίαν cum AB .. C ἀπεκρ. ὁ Ἰησ. Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια, ὅς λαλῶ τὴν ἀλήθειαν

IV, 1. εἰς τοῦτ. τ. ἄνθρωπ. cum A .. B ἐν τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ, C ἐν τῷ ἀνθρ. τούτῳ | Ἡμεῖς ἵνα εἴπωμεν cum AB .. C Ἐροῦμεν | εἶπεν ὅτι cum AB .. C ἔφη ὅτι | λέγει ὁ Πιλ. Καὶ (A om) -- καταλύσῃ (B -λύσει); εἶπ. οἱ Ἑβραῖοι (B Ἰουδαῖοι) -- ἐπὶ ἔτεσι (B ἐπὶ ἔτη) τεσσ. ἕξ cum AB .. C ὃν (prioribus omissis) ἔκτιζεν ὁ Σολομῶν (hoc accentu) ἐπὶ ἔτη τεσσ. ἕξ. καὶ ἀναστάς ὁ ἀρ-
Evang. apocr. ed. Tischendorf.

² Λέγει ὁ Πιλάτος ἰδίᾳ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς γραμματεῖς καὶ τοὺς Φαρισαίους Παρακαλῶ ὑμᾶς, μηδὲν ποιήσατε κακὸν εἰς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον. ἐὰν γὰρ ποιήσητε κακὸν εἰς τοῦτον, ἄδικα μέλλετε ποιήσειν· οὐ γὰρ ἐστὶν δίκαιον ἀποθανεῖν τοιοῦτον ἄνθρωπον, ὅστις ἐποίησεν ἀγαθὰ μεγάλα πρὸς πολλοὺς ἀνθρώπους. εἶπον ἐκεῖνοι πρὸς τὸν Πιλάτον Εἰ ὁ ἀτιμάσας, κύριέ μου, τὸν Καίσαρα ἄξιός ἐστι θανάτου, πῶσω γε μᾶλλον οὗτος ὁ ἀτιμάζων τὸν θεόν.

³ Τότε ὥρισεν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐξῆλθον πάντες ἔξω. εἶτα λέγει τῷ Ἰησοῦ Τί θέλεις ποιήσω σοι; λέγει ὁ Ἰησοῦς τῷ Πιλάτῳ Ποίησον εἰς ἐμέ ὅπως ἐστὶν ὠρισμένον. λέγει ὁ Πιλάτος Πῶς ἐστὶν ὠρισμένον; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ὁ Μωυσῆς καὶ οἱ προφῆται ἔγραψαν σταυρωθῆναί με καὶ ἀναστῆναι. ἀκούσαντες οἱ Ἑβραῖοι εἶπον πρὸς τὸν Πιλάτον Τί ζητεῖτε ἀκούσαι μεγαλωτέραν ὕβριν ἐξ αὐτοῦ πρὸς τὸν θεόν; λέγει ὁ Πιλάτος Ὑβρεως λόγος οὗτος πρὸς τὸν θεόν οὐκ ἔστιν, ἐπεὶ ἐν ταῖς προφητικαῖς βίβλοις γράφεται. εἶπον οἱ Ἑβραῖοι Ἡ ἡμετέρα γραφή λέγει Ἐὰν πταισῇ ἄνθρωπος πρὸς ἄνθρωπον, ἤθουν ἐὰν ὑβρίσῃ αὐτόν, ἄξιός ἐστιν ἵνα λαμβάνῃ μετὰ βράβδου πληγὰς τεσσαράκοντα· ἐὰν δὲ ὑβρίσῃ τις τὸν θεόν, ἵνα λιθοβολῆται.

⁴ Τότε ἦλθε μηνυτὴς ἀπὸ τῆς Πιρόκλης τῆς γυναικὸς Πιλάτου πρὸς αὐτόν· τὸ δὲ μήνυμα ἔλεγεν ὅτι πρόσεχε μὴ συγκα-

χιερεὺς λέγει τῷ Ἰησοῦ Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. λέγει Ἰησοῦς (νομὸς ὁ Ἰησ.) Σὺ εἶπας· τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέσχισεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων ὅτι ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ἤκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ

2. Ἰδίᾳ cum A .. B κατ' ἰδίαν, C κατ' ἰδίᾳ | C πρὸς τοὺς ἀρχιερ. καὶ γραμμ. καὶ Φαρισ. | C om Παρακαλῶ -- ἐὰν γὰρ ποιήσητε (B - σετε) κακ. εἰς τοῦτ. (B εἰς τοῦτ. κακ.) -- ποιήσειν | C μεγάλα ἀγαθὰ εἰς πολλ. ἀνθρ. | C θανάτ. ἐστίν | γε cum C .. AB om | ὁ ἀτιμάζων cum A .. B ὁ ἀτιμάσας .. C ὁ ὑβρίζων

3. C ὥρισεν | ὅπως ἐστίν cum BC .. A ὅπερ ἐστίν | λέγ. ὁ Πιλ. Πῶς ἐ. ὠρ. ἀπεκρ. Ἰησ. cum A .. BC nil nisi καὶ πάλιν ὁ Ἰησοῦς ἔφη | με καὶ ἀναστ. cum BC .. A x. ἀναστ. με | ἀκούσ. οἱ Ἑβρ. cum A .. BC ἀκούσ. δὲ ταῦτα οἱ Ἰουδαῖοι (B Ἑβραῖοι) | ζητεῖτε cum A .. BC ζητεῖτε | μεγαλωτέραν cum AB .. C μεγαλειοτέραν | λόγος οὗτος cum AC .. B (?) ὁ λ. οὔτ. | B πρὸς θεόν | Ἐὰν πταισῇ -- ὑβρίσῃ αὐτόν cum AB .. C Ἐὰν ὑβρίσει ἄνθρωπος ἄνθρωπον | C om ἄξιός ἐστιν | C ἵνα λαμβάνει | C εἰ δὲ τὸν θε. ὑβρίσει τις | C λιθοβολεῖται, A - λέντι

4. τὸ δὲ μήνυμα ἔλεγ. cum AB .. C nil nisi λέγων | ὅτι πρ. μὴ συγκ.

παβῆς ἵνα γένηται τι κακὸν εἰς τὸν Ἰησοῦν τὸν καλὸν ἄνθρωπον. ὅτι κατὰ ταύτην τὴν νύκταν φοβεροὺς ὄνειρους εἶδον δι' αὐτόν. ἔδωκεν δὲ ἀπολογίαὶν ὁ Πιλάτος πρὸς τοὺς Ἑβραίους λέγων ὅτι ἐάν ἔχετε ὕβριν εἰς τὸν θεὸν τὸν λόγον ὃν λέγετε ὅτι εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, λάβετε αὐτόν καὶ κρίνατε ὑμεῖς κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν. εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Ἥμεῖς θέλομεν ἵνα σταυρώσῃς αὐτόν. λέγει ὁ Πιλάτος Οὐκ ἔστιν τοῦτο καλόν.

Ἡ Στραφεὶς δὲ ὁ Πιλάτος πρὸς τὸν λαὸν εἶδε πολλοὺς κλαίοντας, καὶ εἶπεν Ἐμοὶ δοκεῖ ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ λαοῦ παντός θέλημα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἀποθανεῖν. λέγουσιν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς Ἥμεῖς διὰ τοῦτο τὸν λαὸν ἅπαντα ἠγάγομεν, ἵνα λάβῃς πληροφορίαν ὅτι πάντες τὸν θάνατον αὐτοῦ θέλουσιν. λέγει ὁ Πιλάτος Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; εἶπον οἱ Ἑβραῖοι Βασιλέα ἑαυτοῦν εἶναι λέγει καὶ υἱὸν θεοῦ.

CAPUT V.

Ἡ Ἰουδαῖος οὖν θεοσεβῆς μέσον σταθεῖς ὀνόματι Νικόδημος εἶπεν πρὸς τὸν Πιλάτον Δέομαι τῆς μεγαλειότητός σου ἑἶσαι με εἰπεῖν πρὸς σέ ὀλίγα τινὰ ῥήματα. Εἰπέ, ἔφη ὁ Πιλάτος. λέγει ὁ Νικόδημος Ἐγὼ εἶπα τοῖς ἱερεῦσιν καὶ τοῖς Λευίταις καὶ τοῖς γραμματεῦσι καὶ τῷ λαῷ παρῶν ἐν τῇ συναγωγῇ Ἦνα λόγον ἔχετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ θαύματα ποιεῖ, ὅσα ἄνθρωπός ποτε οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ μὴ ποιήσει. ἄφετε οὖν αὐτόν· καὶ εἰ μὲν ἔστιν ἀπὸ θεοῦ ὅσα ποιεῖ, ἴστασθα

ἵνα γένη. (A λέγηται) -- τ. καὶ. ἄνθρωπον (A τ. καὶ. τὸν ἄνθρωπον, sed correctum est ἀνθρώπων, non mutato τόν) cum AB .. C Πρόσεχε τῷ δικαίῳ Ἰησοῖ μὴ συγκαταβῆς (omissum est ἵνα) γένηται τι κακὸν εἰς αὐτόν | ταύτην cum BC .. A om | νύκταν cum AC | Ἑβραίους cum A .. BC Ἰουδαίους | λέγων (codex ὁ λέγ.) ὅτι ἐάν ἔχετε ὕβριν εἰς τ. θ. τὸν λόγ. cum A .. BC Ἴδοῦ ἐάν ἔχετε ὅτι ὕβρις ἐστὶ πρὸς τ. θ. τὸν λόγ. | εἶπον οἱ Ἰουδ. cum AB .. C λέγουσιν οἱ ἱερεῖς καὶ γραμματεῖς | ἵνα σταυρώσῃς (B -σης) cum BC .. A ἵνα σταυρώσωμεν | C (item B?) ἔφη ὁ Πιλάτος

Ἡ Στραφεὶς δὲ ὁ Πιλ. -- ὅτι οὐκ ἔστι (ita A; B οὐκ εἶναι) -- θέλουσιν. λέγει ὁ Πιλάτος cum AB .. C omnia om | εἶπ. οἱ Ἑβρ. cum A .. BC εἶπ. οὖν οἱ Ἰουδαῖοι

V, 1. Ἰουδ. οὖν μέσον σταθεῖς -- ἑἶσαι με (A μοι) -- Εἰπέ, ἔφη ὁ Πιλ. (B ἔφ. ὁ Πιλ. Εἰπέ) -- ἐν τῇ συναγωγῇ Ἦνα cum AB .. C nil nisi haec Ἰουδ. οὖν θεοσεβ. Νικόδημος ὀνόματι σταθεῖς μέσον πάντων ἔφη Ἦνα | C om οὐδὲ μὴ ποιήσει. | C om οὖν | εἰ μὲν ἔστιν .. C om ἔστιν

μέλλουσιν· εἰ δὲ ἐστὶν ἀπὸ ἀνθρώπων, καταλυθῆναι μέλλουσιν. Καθὼς ἐγένετο καὶ ὅταν ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν Μωυσῆν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ Φαραὼ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ἵνα ποιήσῃ σημεῖον, καὶ ἐποίησεν. εἶτα εἶχεν ὁ Φαραὼ καὶ μάγους δύο, τὸν Ἰαννῆν καὶ τὸν Ἰαμβρῆν, καὶ ἐποίησαν καὶ αὐτοὶ σημεῖα μαγικῆ τέχνη χρώμενοι, οὐχὶ δὲ ὅσα ἐποίησεν ὁ Μωυσῆς. εἶχον δὲ οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς τοιοῦτους μάγους ὡς θεοῦ· διότι δὲ οὐκ ἦσαν ἐκεῖνοι ἐκ θεοῦ, κατελύθησαν ὅσα ἐποίησαν. οὗτος οὖν ὁ Ἰησοῦς τὸν Λάζαρον ἀνέστησεν, καὶ ζῆ. διὰ τοῦτο δέομαί σου, κύριέ μου, ἵνα μηδὲν παραχωρήσῃς φονευθῆναι τοῦτον.

² Ἐθυμώθησαν οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τοῦ Νικοδήμου καὶ εἶπον αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Ἰησοῦ ἵνα παραλάβῃς καὶ μέρος ἵνα ἔχῃς μετ' αὐτοῦ. λέγει ὁ Νικόδημος Ἀμήν ἀμήν· γένοιτό μοι καθὼς λέγετε.

CAPUT VI.

¹ Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Νικοδήμου ἕτερος ἐγερευθείς Ἑβραῖος λέγει τῷ Πιλάτῳ Δέομαί σου, κύριέ μου Πιλάτε, ἀκουσον κήμου. ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος εἰπέ ὅ τι βούλη. λέγει ὁ Ἑβραῖος Ἐγὼ ἐκαίμην ἀσθενῶν ἐπὶ κλίνης ἕτη τριάκοντα ὀκτώ, καὶ ἰδὼν με ἔλυπηθη καὶ εἶπέ μοι Ἐγείρου, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ

C om εἰ δὲ ἐστὶν usque καταλυθ. μέλλ. | καὶ εἶπεν πρὸς cum BC .. A om καὶ | ὁ Φαραὼ βασ. τῆς Αἰγύπτου: BC om ὁ et τῆς | B (?) δύο | καὶ τὸν Ἰαμβρῆν: BC om τὸν | καὶ ἐποίησεν καὶ αὐτοί: C om καὶ prius | οὐχὶ δὲ ὅσα -- κατελύθησαν ὅσα ἐποίησ. cum A .. BC καὶ κατελύθησαν (C ἐκατελύθησαν) αὐτῶν τὰ σημεῖα ὑπὸ τῆς Μωυσαϊκῆς βάρβδου, διότι οὐκ ἦσαν ἐκ θεοῦ, εἰ καὶ ὡς θεοῦ εἶχον τοὺς μάγους οἱ Αἰγύπτιοι | ἀνέστησεν: C add τεταρταίην διὰ λόγου μόνου | καὶ ζῆ: C add τὰ ἔργα αὐτοῦ παρίστανται ἀληθινὰ πρὸς ἔλεγχον τοῦ φρονου τῶν Φαρισαίων. | ἵνα μηδὲν παραχωρήσῃς: C μηδὲν (sic) παραχωρήσεις | φονευθ. τοῦτον cum AB .. C φονευθ. τὸν τοιοῦτον (αὐτὸν καὶ ζωστρόφον

2. Ἐθυμώθησαν cum A .. BC add κλίν | οἱ Ἑβραῖοι cum AB .. C οἱ γραμματεῖς | τοῦ Ἰησοῦ: C om τοῦ | ἵνα ἔχῃς: ita AC: B (?) ἵνα ἔχῃς | B ter habet ἀμήν | γένοιτό μοι (B om) καθ. λέγ. cum AB .. C om

VI, 1. Ταῦτα εἰπόντος τ. Νικ. cum AB .. C om | Ἑβραῖος cum AB .. C Ἰουδαῖος | κύριέ μου cum A .. BC om μου | ἀπεκρίθη usque ὁ Ἑβραῖος cum A .. BC om | καὶ ἰδὼν με cum BC .. A gram καὶ ἀκούων τὰ θαύματα ὅσα ἐποίησεν ὁ θεός, ἐκονόμισα (sic) καὶ ἤγαγόν με βασιτικῶς ἀνθρώποι μετὰ τοῦ κράββατου ἔμπροσθεν αὐτοῦ | ἄρον cum BC .. A καὶ ἄρον (pergit τ. κράββατόν

ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν μοι τὸν λόγον ἠγγέρθη καὶ περιεπάτου. λέγουσιν οἱ Ἑβραῖοι Ἐρωτήσατε αὐτὸν ἐν ποίᾳ ἡμέρᾳ τῆς ἐβδομάδος τοῦτο γέγονεν. λέγει ἐκαῖνος Ἐν σαββάτῳ. εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι Καὶ λοιπὸν ἀληθῶς ἡμεῖς λέγομεν ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ.

ἄ"Ετερος πάλιν σταθεῖς μέσον εἶπεν Ἐγὼ ἐγεννήθην τυφλός, καὶ πορευομένου τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐβόησα πρὸς αὐτὸν λέγων Ἐλέησόν με, κύριε, υἱὲ Δαυὶδ. καὶ λαβῶν πληθὸν ἔχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψα. ἄ"Ετερος εἶπε Κυλλὸς ἦμην, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐβόησα Ἐλέησόν με, κύριε. καὶ λαβόμενός με τῆς χειρός, εὐθὺς ἠγγέρθη. ἄ"Αλλος εἶπεν Ἐγὼ λεπρὸς ἦν, καὶ ἴασάτό με μόνον διὰ λόγου.

CAPUT VII.

Εὐρέθη ἐκαῖ καὶ γυνὴ ὀνομαζομένη Βερονίκη καὶ εἶπεν ὅτι δώδεκα ἦν ἔτη ἐγὼ ἐν ρύσει αἵματος, καὶ μόνον τοῦ ἱματίου αὐτοῦ τῆς ἄκρας ἠψάμην, καὶ εὐθὺς ἰάθην. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Μαρτυρίαν γυναικὸς ὁ νόμος οὐ παραδέχεται.

CAPUT VIII.

ἄ"Αλλοι ἄνθρωποι ἐβόησαν Οὗτος ὁ ἄνθρωπος προφήτης ἐστί, καὶ οἱ δαίμονες αὐτὸν φοβούνται. λέγει ὁ Πιλάτος Καὶ πῶς οὐδὲν ἐφοβούντο οὕτω καὶ τοὺς γονεῖς ὑμῶν οἱ δαίμονες; λέγουσιν ἐκαῖνοι Οὐ γινώσκομεν. ἄ"Αλλοι πάλιν εἶπον Τὸν Λάζαρον τέσσαρας ἡμέρας ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ διὰ μόνου λόγου ἀνέσ.) | καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν -- περιεπάτου cum AB . . C καὶ εὐθὺς ἦρα τὸ κλινιδίον μου καὶ ἀπῆλθον εἰς τὸν οἶκόν μου | λέγουσιν οἱ -- γέγονεν (B ἐγένετο) -- οὐ τηρεῖ cum AB . . C om (sed vide ad finem sectionis 2.)

2. ἄ"Ετερος πάλιν στ. μέσον (B ἐν μέσῳ) -- ἴασάτό με μόνον διὰ λόγου cum AB . . C sic: Ὁμοίως καὶ ὁ ποτε τυφλὸς ἐκ γεννητῆς (sic, non γενετῆς) καὶ ὁ λεπρὸς καὶ ἄτερος λεπροὶ καὶ παράλυτοι ἔκραζαν (sic) διὰ λόγου μόνου τοῦ Ἰησοῦ ἰάθημεν. λέγουσιν οἱ γραμματεῖς Ἄλλὰ διὰ σαββάτου ἐποίησεν, καὶ τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ.

VII. ἦν ἔτη cum BC . . A ἔτη ἦν | τοῦ ἱματ. αὐτ. τῆς ἄκρας cum AB . . C τοῦ κρασπεδοῦ τοῦ ἱματίου αὐτοῦ | οἱ Ἰουδαῖοι cum AB . . C οἱ γραμματεῖς | C οὐ δέχεται

VIII. ἄ"Αλλοι ἄνθρωποι cum AB . . C ἄλλοι πάλιν θεοσεβεῖς | προφ. ἐστί cum AB . . C προφ. ἦν | καὶ οἱ δαίμονες -- οὕτω (A οὕτως post ὑμῶν) -- τέσσο. ἡμέρ. ἔχ. ἐν τῷ μνημείῳ (B τεταρταῖον ὄντα ἐν τῷ μνημείῳ) -- ἀκούσα-

στησεν. ἀκούσας οὖν ὁ Πιλάτος τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου ἐφοβήθη, καὶ λέγει πρὸς τὸν λαόν Διὰ τί θέλετε ἵνα χύσῃτε αἷμα ἀνθρώπου δικαίου;

CAPUT IX.

¹ Εἶτα προσεκαλέσατο τὸν Νικόδημον καὶ τοὺς δώδεκα θεσσαβεῖς Ἰουδαίους καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς Τί λέγετε ἵνα ποιήσω, ὅτι ὁ λαὸς ταρασσεται; λέγουσιν ἐκεῖνοι Οὐ γινώσκομεν· ὁ βούληται ποιήσῃ. ὁ λαὸς δὲ ὅσον ποιεῖ, ἀδίκως ποιεῖ ἵνα αἴρῃ τοῦτον. ἐξῆλθεν πάλιν ὁ Πιλάτος ἔξω καὶ λέγει πρὸς τὸν λαόν Οἴδατε ὅτι ἐν ταῖς ἑορταῖς τῶν ἀζύμων ἐστὶν σύνηθες ἵνα ἐλευθερῶ δι' ὑμᾶς ἓνα ἀπὸ τῶν κεκρατημένων εἰς φρουρὰν ὑπευθύνων. ἔχω οὖν ἓνα ἐν τῇ φυλακῇ κακοῦργον ληστήν λεγόμενον Βαραβᾶν, ἔχω καὶ τὸν Ἰησοῦν, ὅστις ποτὲ κακὸν οὐκ ἐποίησεν· τίνα οὖν ἐκ τῶν δύο θέλετε ἵνα ἀπολύσω ὑμῖν; ἀπεκρίθη ὁ λαὸς Ἀπόλυσον ἡμῖν τὸν Βαραβᾶν. λέγει ὁ Πιλάτος Τί οὖν ποιήσω τὸν Ἰησοῦν; λέγουσιν ἐκεῖνοι Σταυρωθήτω. πάλιν ἐβόησαν ἕτεροι ἐξ αὐτῶν Ἐὰν τὸν Ἰησοῦν ἀπολύσεις, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος, διότι υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ὀνομάζει καὶ βασιλέα. καὶ ἐὰν ἐλευθερώσεις αὐτόν, γίνεται βασιλεὺς καὶ μελλεῖ λαβεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Καίσαρος.

² Ἐθυμώθη οὖν ὁ Πιλάτος καὶ εἶπε Πάντοτε ἡ γενεὰ ὑμῶν ἦν διαβολικὴ καὶ ἄπιστος, καὶ ἀεὶ πρὸς τοὺς εὐεργέτας ὑμῶν ἦτε ἀντίδικοι. εἶπον οἱ Ἑβραῖοι Καὶ τίνες ἦσαν ἡμῶν εὐεργέται; λέγει ὁ Πιλάτος Ὁ θεὸς ἐλευθερώσας ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν Φαραῶ.

οὖν (A ἀκ. ταῦτα) -- ἀνθρώπου δικαίου (B δικαίον ἀνθρώπου) cum AB .. C ἐκ πέντε ἄρτων χιλιάδας ἔφαρθε πέντε, καὶ ἐκ ἑπτὰ ἄρτων χιλιάδας τέσσαρας· καὶ οἱ δαίμονες αὐτὸν φοβούνται. λέγει ὁ Πιλάτος Καὶ πῶς οὐδὲν ἐφοβούτο οὕτω καὶ τοὺς γον. ὑμ. τὰ δαιμόνια; καὶ ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκαν.

IX, 1. Εἶτα προσεκαλέσατο -- ὅσον ποιεῖ ἀδίκως ποιεῖ (A om ἀδίκ. ποι.) ἵνα αἴρῃ (A εὔρη, B εὔρωσι) τοῦτον (uterque codex τοῦτο) cum AB .. C om | ἐξῆλθεν πάλιν: C εἶτα ἐξῆλθ. πάλ. | Οἴδατε (A Οἶδα) -- ἐστὶν σύνηθες cum AB .. C Ἐτος ἐστὶν ἐν ταῖς ἑορτ. τ. ἀζύμων | ἔχω οὖν ἓνα cum A .. BC om ἓνα | Βαραβᾶν: A h. l. Βαραβᾶν, sed infra Βαραβᾶν (hunc accentum et A et C habent) | C ἀπεκρ. ὁ ἀγκώμων λαός | C ἕτεροι ἐβόησαν | ἀπολύσεις cum C .. A (et B?) - λύσεις | B ὀνομάζει ἑαυτὸν | ἐλευθερώσεις (B - σης) αὐτόν cum AB .. C αὐτ. ἀπολύσης | γίνεται cum BC .. A καὶ γέννηται (γενένηται?)

2. εἶπ. οἱ Ἑβρ. cum AB .. C εἶπ. οὖν οἱ Ἰουδαῖοι | C ὁ ἐλευθερῶν ὑμᾶς | χειρ.

καὶ διαπεράσας ὑμᾶς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς ἐπὶ ξηρᾶς, καὶ χορτάσας ὑμᾶς τὴν ὀρτυγομήτρην, ἐκ πέτρας ἀνίχμου ποτίσας τὸ ὕδωρ, καὶ ὁ δούς ὑμῶν νόμον, ὃν κατελύσατε τὸν θεὸν ἀρνησάμενοι· καὶ εἰ μὴ Μωυσῆς ἐστάθη παρακαλῶν τὸν θεόν, πικρῶ θανάτῳ ἂν ἐμέλλατε παραπολέσθαι. πάντων οὖν ἐκείνων ἐπελάθεσθε. οὗτω δὲ καὶ νῦν λέγετε ὅτι οὐδὲν ἀγαπῶ ἐγὼ τὸν Καίσαρα ἀλλ' ἔχω μῖσος εἰς αὐτόν, καὶ θέλω ἵνα ἐπιβουλεύσωμαι κατὰ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

* Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Πιλάτος ἠγγέρθη τοῦ θρόνου μετὰ θυμοῦ, θέλων φυγεῖν ἐξ αὐτῶν. ἔκραξαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες Ἡμεῖς τὸν Καίσαρα θέλομεν βασιλεύειν ἡμῶν. οὐ τὸν Ἰησοῦν, διότι ὁ Ἰησοῦς ἐδέξατο ἐκ τῶν μάγων χαρίσματα. καὶ ἤκουσε τοῦτο καὶ ὁ Ἡρώδης ὅτι βασιλεὺς μέλλει γενέσθαι, καὶ ἠθέλησεν ἵνα φονεύσῃ αὐτόν. καὶ ἐν τούτῳ ἀπέστειλεν καὶ ἀπέκτεινεν πάντα τὰ βρέφη τὰ ἐν Βηθλεέμ. διὰ τοῦτο δὲ καὶ Ἰωσήφ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον.

+ Ἀκούσας τοιγαροῦν ὁ Πιλάτος κατεσίγησε πάντα τὸν λαὸν καὶ λέγει· Λοιπὸν οὗτός ἐστιν ὁ Ἰησοῦς, ὃν ἐζήτει ἵνα φονεύσῃ τότε ὁ Ἡρώδης; λέγουσιν αὐτῷ· Ναί. γνωρίσας οὖν ὁ Πιλάτος ὅτι τῆς ἐπικρατείας ἐστὶ τοῦ Ἡρώδου, ὡς ἐκ τοῦ γένους καταγόμενος τῶν Ἰουδαίων ἀπέστειλεν πρὸς αὐτόν τὸν Ἰησοῦν. ὃν ἰδὼν Ἡρώδης ἐχάρη μεγάλως· ἦν γὰρ ἐπιθυμῶν ἰδεῖν αὐτόν

Φαραῶ cum BC .. A γ. τοῦ Φαρ. | Σάλ. ὡς ἐπὶ ξηρᾶς (A ξηρῆς) cum AB .. C Σάλ. διὰ ξηρᾶς | ὀρτυγομήτρην cum BC .. A μάννα ἐν ἐρήμῳ | ἐκ πέτρας -- τὸ ὕδωρ cum BC .. A καὶ ποτίσ. ὑμ. ὕδωρ ἐκ πέτρ. | καὶ ὁ δούς cum AB .. C καὶ διδοῦς | τὸν (C καὶ τὸν) θεόν .. B om τὸν | A ἂν (C om) ἐμέλλ. πάντες παρ. | ἐπελάθεσθε cum BC .. A add καὶ εἰς μετάνοιαν οὐκ ἔργασθε | οὗτω δέ: C om δέ | ὅτι: non est in ABC | οὐδὲν cum BC .. A οὐδέ | θέλω ἵνα ἐπιβουλεύσωμαι cum AB .. C θέλω ἐπιβουλεύσομαι

3. τοῦ θρόνου: ita (absque ἀπό) AB .. C om | C om Σέλ. φυγ. ἐξ αὐτ. | C ἔκραξ. οὖν πάλιν | C om ὁ Ἰησοῦς | ἐδέξ. ἐκ τ. μ. cum AC .. B ἐκ τ. μ. ἐδέξ. | καὶ ἤκουσε τ. κ. ὁ (B om) Ἡρώδ. -- καὶ ἠθέλ. cum AB .. C τοῦτο ἀκούσας Ἡρ. -- ἠθέλ. | C ἵνα φονεύσει αὐτόν | A ἀπέκτεινεν | διὰ τοῦτο δέ cum A .. BC om δέ | B καὶ ὁ Ἰωσ. ὁ | ἀπὸ τ. φ. αὐτοῦ (ita A*: A*B αὐτῶν) cum AB .. C om | C εἰς Αἴγυπτον

4. κατεσίγησε cum C .. AB graem τούς τοιούτους λόγους καὶ φοβηθεῖς | λέγει cum BC .. A εἶπε | ἐζήτει ἵνα φον. τότε ὁ Ἡρώδ. cum A .. BC ἐζήτει τότε Ἡρώδ. φονεύσαι | ὡς ἐκ τοῦ γ. κ. τ. Ἰουδ. cum A .. BC om | BC τὸν Ἰησ. πρὸς αὐτ. | ὃν ἰδὼν -- μεγάλως cum A .. BC καὶ ἰδὼν αὐτόν ὁ Ἡρώδης

ἀπὸ πολλοῦ ἀκούων τὰ θαύματα ἃ ἐποίει. ἐνέδυσεν οὖν αὐτὸν ἱμάτια λευκά· εἶτα ἤρξατο αὐτὸν ἐρωτᾶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. θέλων δὲ ὁ Ἡρώδης ἰδεῖν καὶ θαυμά τί ποτε γινόμενον παρὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ μὴ ἰδὼν, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτὸν τὸν τυχόντα λόγον, αὐτὸν ἀπέστειλεν αὐθις πρὸς τὸν Πιλάτον. τοῦτο ἰδὼν ὁ Πιλάτος εἶπε τοῖς ὑπηρέταις αὐτοῦ ἀγαγεῖν ὕδωρ. νιπτόμενος οὖν τὰς χεῖρας μετὰ τοῦ ὕδατος ἔφη πρὸς τὸν λαόν· Ἀθῶς εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου τούτου. ὑμεῖς ὄψεσθε ὅτι ἀδίκως φονεύεται, ἐπεὶ οὔτε ἐγὼ εὔρον ἐν αὐτῷ αἰτίαν, ἀλλ' οὔτε Ἡρώδης· διὰ τοῦτο γὰρ ἔπεμψεν αὐθις τούτον πρὸς ἐμέ ὄπισθεν. εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι· Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

⁵ Τότε ἐκάθισεν ὁ Πιλάτος εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἵνα ποιήσῃ ἀπόφασιν. ὤρισεν οὖν, καὶ ἦλθεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἔφερον στέφανον ἐξ ἀκανθῶν καὶ ἔθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν

ἐχάρη λίαν | ἃ ἐποίει cum A .. sed BC haec add: οὐκ ὡς μέλλων τι κερδᾶναι (C κερδᾶναι) ψυχωφελὲς (C τι repetit ante ψυχ.) ὁ Ἡρώδης ἐκ τῆς βίας τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλ' ὅτι ἤκουεν ὅτι σοφός ἐστιν καὶ τερατουργός, ἐπεθύμει ἰδεῖν ἀλλόκοτον ἄνθρωπον καὶ ἀκοῦσαι αὐτοῦ τί λέγει, οὐκ ἵνα πιστεύσει (ita C; B - ση) | ἱμάτ. λευκά cum A .. BC add ἤγουν λαμπρὰν ἐσθήτην | ἐρωτᾶν cum A .. BC add Πόθεν εἰ καὶ ποίου γένους | ἀπόκρ. οὐκ ἔδ. αὐτ. cum A .. BC ἐσίμασι. Ibidem add εἰστήκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς κατηγοροῦντες αὐτόν | ἰδεῖν καὶ θαῦμα cum A .. BC praein αὐτόν | αὐτόν (sed videtur potius ἀντ- scriptum esse) ἀπέστ. cum A .. BC praein ἐμπαίξας | τοῦτο (ita BC; A τοῦτον) ἰδὼν .. BC istis haec praein: καὶ ἐγένοντο φίλοι ὅ τε Πιλάτος καὶ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προὔπηρχον ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. ὁ δὲ λαὸς ἔκραζε (B - ξε) πρὸς τὸν Πιλάτον λέγοντες (B λέγων) Σταυρωθήτω. λέγει ὁ Πιλάτος Τὸν βασιλεῖα ὑμῶν σταυρώσω; οἱ δὲ μεγάλως ἔκραζον Οὐκ ἔχομεν βασιλεῖα εἰ μὴ Καίσαρα. | ὑπηρέταις cum AB .. C στρατιώταις | νιπτόμενος οὖν: A praein καὶ οὗτοι ἔφερον | τοῦ καλοῦ (A add τοῦ) ἀνθρ. τούτ. cum A .. BC τοῦ δικαίου τούτου καὶ καλοῦ ἀνθρ. | φονεύεται: A praein τοῦτο | ἀλλ' οὔτε cum BC .. A οὐδέ | πρὸς ἐμέ cum A .. BC πρ. με | εἶπον cum A .. BC add οὖν

5. Τότε ἐκάθισεν cum A .. BC praein haec: οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἐθροβουόντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν συντίξουν ἀπολέσωσιν. τότε λέγει τῷ Ἰησοῦ ὁ Πιλάτος Σὺ εἰ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. λέγει ὁ Πιλάτος Ἐμοὶ οὐ λαεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρώσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε; εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Οὐκ ἔχεις (ita uterque) ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν, εἰ μὴ ἣν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μερίζονα (C μερίζων) ἀμαρτίαν ἔχει. | ὁ Πιλ. εἰς τ. θρ. αὐτ. cum AB .. C ἐν θρόνῳ ὁ Πιλ. | ἵνα ποιήσῃ (A - ἦσι) ἀπόφ. cum AB .. C ἵνα ἀπόφασιν δῶ, et add (item B?) κατὰ τοῦ Ἰησοῦ | ἔμπροσθεν αὐτοῦ: A om αὐτοῦ | ἔθηκαν cum

αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα. εἶτα ἐποίησεν ἀπόφασιν, καὶ λέγει πρὸς αὐτόν Ἡ γενεά σου λέγει καὶ μαρτυρεῖ σε ὅτι θελεῖς ἵνα βασιλεύσῃς· διὰ τοῦτο ὀρίζω ἵνα σε τύψωσι πρῶτον μετὰ βράβδου πληγᾶς τεσσαράκοντα, καθὼς ὀρίζουσιν οἱ νόμοι τῶν βασιλέων, καὶ ἵνα σε ἐμπαίξωσι, καὶ τελευταῖον ἵνα σε σταυρώσωσιν.

CAPUT X.

¹ Τῆς τοιαύτης οὖν ἀποφάσεως γενομένης παρὰ τοῦ Πιλάτου ἤρξαντο οἱ Ἰουδαῖοι τύπτειν τὸν Ἰησοῦν, οἱ μὲν βράβδοις, οἱ δὲ χερσίν, οἱ δὲ ποσίν· οἱ δὲ καὶ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἔπτυσον. εὐθὺς οὖν κατασκευάσαντες τὸν σταυρὸν καὶ δόντες τοῦτον πρὸς αὐτόν ἐπέταντο ὁδεύειν. καὶ οὕτω πορευόμενος, βασιτάζων καὶ τὸν σταυρὸν, ἦλθε μέχρι καὶ τῆς πύλης τῆς πόλεως Ἱεροσολύμων. ἀπὸ τῶν πολλῶν οὖν πληγῶν καὶ ἀπὸ τοῦ βάρους τοῦ σταυροῦ μὴ δυναμένου τούτου περιπατεῖν, ἐκ τῆς ἐπιθυμίας ἧς εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι σταυρῶσαι αὐτόν ὅσον τάχος, ἄραντες ἀπ' αὐτοῦ τὸν σταυρὸν ἔδωκαν αὐτόν πρὸς τινα συναντήσαντα αὐτοῖς ὀνόματι Σίμωνα, ὅστις εἶχε καὶ δύο υἱούς, Ἀλέξανδρον καὶ Ροῦφον· τὴν δὲ ἀπὸ Κυρήνης τῆς πόλεως. ἔδωκαν οὖν πρὸς αὐτόν τὸν σταυρῶν, οὐχ ὡς ἐλευθύντες τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐλαφρύνοντες ἀπὸ τοῦ βάρους αὐτόν, ἀλλ' ἐπιθυμοῦντες, ὡς εἴρηται, φονεῦσαι αὐτόν συντομώτερον.

A (-κεν) B .. C add μετὰ πυγμῆς | καὶ κάλαμον cum AB .. C praem καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτῷ (codex αὐτό) ἤγουν χλαμύδα κοκκίνην | ἵνα βασιλεύσῃς: C -σεις, A -ης | ἵνα σε τύψωσι πρῶτον cum AB .. C ἵνα δῆσῳσί σε ἐπὶ τὸν κλωνα καὶ τύψωσι | A ἐμπαίξουσι

X, 1. τύπτειν τὸν Ἰησοῦν -- ἔπτυσον cum A .. C (similiterque ut videtur B) τύπτειν τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τὸν νῶτον καὶ πάν μὲλος, οἱ μὲν βουλεύοις, οἱ δὲ βράβδοις, ἄλλοι χερσίν, ἕτεροι ποσίν· οἱ δὲ εἰς τὸ πρόσωπον ἔπτυσον, ἄτεροι ἐράπιζον ἐξ ὀπισθεν εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ ἄλλοι ἔλεγον ἔμπροσθεν Προφήτευσον τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε· ἕτεροι γονυπετοῦντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων | καὶ δόντες τοῦτον cum A .. BC praem ὑπήγοντο πρὸς τὸ σταυρῶσαι αὐτόν | βασιτάζων καὶ τόν (C om) cum AC .. B καὶ βασιτ. τόν | μέχρι καὶ cum A .. BC om καὶ | μὴ δυναμένου τούτου cum A .. BC μὴ δυνάμενον τοῦτον | ἐκ τῆς ἐπιθυμίας: BC praem οὕτοι | τῆς cum AC .. B ἦν | ὅσον τάχος cum A .. BC τάχος | πρὸς τινα (A om) τῆς: BC add Κυρηναῖον | Σίμωνα: BC add ἐξερχόμενον (C -μένου) ἀπ' ἀγροῦ | συντομώτερον: BC add ἠγγάρευσαι οὖν αὐτόν τὸν Κυρηναῖον ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐ-

² Ἦκολούθει οὖν ἕκαστὸν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης.

Εἶτα φυγὼν ὑπάγει πρὸς τὴν θεοτόκον καὶ λέγει αὐτῇ Πού ἦσθα καὶ οὐκ ἦλθες ἵνα ἴδῃς τί ἐγένετο; ἀπεκρίθη αὐτῇ Τί ἐστὶν ὅπερ ἐγένετο; λέγει ὁ Ἰωάννης Ἰνώσκει ὅτι ἐπίασαν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν διδάσκαλόν μου καὶ ὑπάγουσιν ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. ἀκούσασα τοῦτο ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἔκραξε φωνῇ μεγάλη λέγουσα Υἱέ μου, υἱέ μου, τί ἄρα κακὸν ἐποίησας καὶ ὑπάγουσίν σε ἵνα σταυρώσωσιν; ἠγέρθη ὡσπερ ἐσκοτισμένη, καὶ ἀπέρχεται κλαίουσα κατὰ τὴν ὁδόν. ἠκολούθουν αὐτῇ καὶ γυναῖκες, ἧ τε Μάρθα καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Σαλώμη, καὶ ἕτεραι παρθένοι. ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης μετ' αὐτῆς. ὡς οὖν ἔφθασαν εἰς τὸ πλῆθος τοῦ ὄχλου, λέγει ἡ θεοτόκος πρὸς τὸν Ἰωάννην Πού ἐστὶν ὁ υἱός μου; λέγει ὁ Ἰωάννης Ὁρᾶς ἐκεῖνον τὸν φοροῦντα τὸν στέφανον τὸν ἀκάνθινον καὶ τὰς χεῖρας δεδεμένον; ἀκούσασα ἡ θεοτόκος καὶ ἰδοῦσα αὐτὸν ὀλιγοψύχησε καὶ ἔπεσεν ἐξ ὀπίσω εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔκειτο ἱκανὴν ὥραν· καὶ αἱ γυναῖκες ὅσαι ἠκολούθουν αὐτῇ ἰστάμεναι γύρωθεν αὐτῆς ἔκλαιον. ἀφ' οὗ δὲ ἀνέπνευσε καὶ ἠγέρθη, ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ λέγουσα Κύριέ μου, υἱέ μου, πού

τοῦ. καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ (- θᾶ C, - θᾶ B) τόπον, ὃ ἐστὶ μεδερμη, νευόμενον κρανίου τόπος.

2. Ἦκολούθει: A - λούθησαν (sic) | λέγει αὐτῇ (A αὐτήν) cum A . . C (similiterque B per totam hanc sectionem) λέγει μετὰ θαυράων Ἦ κυρία μου καὶ μήτηρ τοῦ διδασκάλου μου | ἦλθες ἵνα ἴ. τ. ἐγ. cum A . . C εἶδας τὸ συμβάν | αὐτῇ Τί -- ἐγέν. cum A . . C ἡ πάναγος Τί ἐστίν, Ἰωάννη | λέγει ὁ Ἰω. Ἰνώσκει -- σταυρώσει. αὐτόν cum A . . C ὁ δὲ μετὰ θερμῶν θαυράων καὶ οἰμωγῶν ἀπειρων ἔφη Τὸν φίλιτον υἱόν σου καὶ διδάσκαλόν μου ὑπάγουσιν οἱ ἀγαρίστοι καὶ ἄλλοι Ἰουδαῖοι σταυρῶσαι αὐτόν· τὸν ὠραῖον κάλλιε παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων ἄμορφον ἐποίησας (sic) μετὰ θαυράων | ἀκούσασα -- σε (in codicibus) ἵνα σταυρώσωσιν cum A . . C ἀκούσ. τοῦτο ἡ θεοτόκος ἔκραξε μεγάλη τῇ φωνῇ Οἴμοι οἴμοι, υἱέ μου γλυκύτατε· τί γὰρ κακὸν ἐποίησας τοῖς Ἰουδαῖοις καὶ ὑπάγουσίν σε σταυρῶσαι; | ἠγέρθη -- κατὰ τὴν ὁδόν cum A . . C ἐκαθέζετο δὲ καὶ ἠγέρθη ὡς ἐσκοτισμένη καὶ ἀπέρχεται κλαίουσα κατὰ τ. ὁδ. | καὶ γυναῖκες: C add κλαίουσαι | C καὶ Σαλώμη | C τὸν ἀκάνθινον στέφανον | τὰς χεῖρ. δεδεμένον cum A . . C praem καὶ τὸ πρόσωπον μεμελανωμένον ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ ἐξ (dele?) ἀκανθίνου στεφάνου καὶ τῶν ἐμπυσμῶτων. Praeterea A, non item C, post δεδεμένον add ἐκεῖνός ἐστιν | ἀκούσασα ἡ θεοτ. -- ἔκλαιον cum A . . C ἀκούσ. ἡ θεοτ. τῆς χεῖρας δεδεμένον καὶ ἰδ. αὐτόν ὀλιγοψύχως ἔπεσεν ὅπισθεν χαμαὶ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔκειτο ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν· καὶ αἱ -- ἰστάμεναι γύρ. αὐτῆς καὶ ἔκλαιον | ἀφ' οὗ δὲ -- φωνῇ μεγ. λέγουσα Κύριέ μου, υἱέ μου cum A . . C vero plurima de suo addit. Habet enim ita: ἀφ' οὗ δὲ ἀν. κ. ἠγέρθη, δραμοῦσα ὡς λέαινα ὑπὸ (potius ἀπό?) ἀγροῦ καὶ διαρρήξασα τὰ ἱμάτια αὐτῆς,

τὸ κάλλος ἔδου τῆς μορφῆς σου; πῶς ὑπομενῶ θεωρεῖν σε τοιαῦτα πάσχοντα; καὶ ταῦτα λέγουσα κατέβηκε μετὰ τῶν ὀνύχων τὸ πρόσωπον αὐτῆς καὶ ἔτυπτε τὸ στήθος. τοῦ διέβησαν, ἔλεγε, τὰ ἀγαθὰ ὅσα ἐποίησας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ; τί κακὸν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἐποίησας; οὕτως οὖν ἰδόντες αὐτὴν οἱ Ἰουδαῖοι θρηνοῦσαν καὶ κρᾶζουσαν, ἦλθον καὶ ἐδίωξαν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ· ἡ δὲ οὐκ ἐπέιθετο φυγεῖν, ἀλλ' ἔμενε λέγουσα ὅτι φρονεῦσατε ἐμὲ πρῶτον, Ἰουδαῖοι παράνομοι.

³ Τότε ἀπεσώθησαν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίον τόπον, ὃς ἦν λιθόστρωτος, καὶ ἐκεῖ ἔστησαν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν σταυρόν. ἔπειτα ἐξέδυσαν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ οἱ στρατιῶται καὶ διεμερίσαντο ταῦτα πρὸς ἑαυτούς, αὐτῷ δὲ ἐνέδυσαν βράσον κόκκινον, καὶ ἀνεβίβασαν αὐτὸν καὶ ἐκάρφωσαν ἐν

οὐρανοδόξως (?) ὑπεβλήπετο τοὺς Ἰουδαίους λέγουσα Δότε μοι ἄνδρες ὁδὸν περιπατήσαι καὶ περιπλακῆναι τῷ τραχήλῳ τοῦ ἀρνίου μου· δότε μοι ἄνδρες τόπον ὅπως κλαύσω τὸν παμφίλατον υἱόν μου, τὸ ἀρνίον τῆς ψυχῆς μου· δότε μοι ἄνδρες τόπον ἵνα) τύχω τὸ Συλλαγγάλακτον (?) τῶν μασθῶν μου· δότε ἄνδρες τόπον ὅπως θεωρήσω καὶ κλαύσω τὸν γλυκύτατον υἱόν μου. καὶ τὸ στήθος αὐτῆς τύπτουσα ἐβόα λέγουσα Οἴμοι οἴμοι, γλυκύτατε υἱέ, φῶς τῶν ἰμῶν ὀφθαλμῶν, παμβασίλειε. οἴμοι οἴμοι, πῶς ὑπομενῶ θεωρῶν σε ἐν σταυρῷ κρεμάμενον; οἴμοι οἴμοι, ποῦ μοι τοῦ Γαβριὴλ τὰ εὐαγγέλια; δευτε πάντες κλαύσατε τὴν τετραματισμένην μου ψυχὴν, ὅτι τὸν μονογενῆ μου υἱὸν καὶ γλυκύτατον βλέπω ἀπαγόμενον ὡς ἀρνίον ἄνακτον ἐπὶ σταυροῦ καὶ ὡς κατάδικον ταῖς χερσὶ δεδεμένον, καὶ τὸν ταυῖσαντα τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν ὡς ληστὴν μετὰ ληστών ἀπαγόμενον. δευτε ἀκούσατε λαοὶ φυλαὶ καὶ γλώσσαι, τοιοῦτον ἄδικον θάνατον δίδου (sic) τοῦ υἱοῦ μου. καὶ πάλιν γεγωνοτέρα φωνῆ ἐβόα λέγουσα Υἱέ μου, υἱέ μου γλυκύτατε | Ποῦ τὸ κάλλος -- πάσχοντα cum A .. C sic: Ποῦ σου τὸ κάλλος ἔδου τῆς μορφῆς; πῶς ἀγνώριστος φαίνῃ μοι· ἐώρατος κάλλει παρά τοὺς υἱούς τῶν ἀνθρώπων ἦς (codex ἦν) πρότερον, νῦν δὲ ἀγνώριστος εἶ (codex εἶη), γλυκύτατε. πῶς ὑπομενῶ θεωρῶν σε τοιαῦτα πάσχοντα; | καὶ ταῦτα λέγουσα -- καὶ (codex om) ἔτυπτε -- πρὸς τ. Ἰουδ. ἐποίησας cum A .. C καὶ ταῦτα λέγουσα ἔτυπτε τὸ στήθος αὐτῆς καὶ θακρυροῦσα μετὰ οἰμωγῶν βαρέων λέγουσα Ποῦ ἔδου, υἱέ μου, τὰ ἀγαθὰ ὅσα ἐποίησας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ; τί γὰρ κακὸν υἱέ μου γλυκύτατε, πρὸς τοὺς ἀχαρίστους Ἰουδαίους ἐποίησας; ἀντὶ ἀγαθῶν κακὰ ἔλαβες· ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν σε, υἱέ μου παμφίλατε, τὸν φόγον προσεφέρασι (sic) καὶ σταυρῷ σε προσηλώσαι βούλονται. οἴμοι, οἴμοι. | ἐδίωξαν cum A .. C ἐδίωκον | ὅτι φρονεῦσατε: C om ὅτι

3. Τότε ἀπεσώθησαν (ita B; A ἀπεσύθησαν; C ἔσωσαν) -- Κρανίον (ita A; C κρανίου) -- τὸν σταυρόν | ἔπειτα ἐξέδυσαν τὸν Ἰησοῦν -- ἕκτη τῆς ἡμέρας cum A .. C vero in hunc modum exaggerata habet: καὶ ἐξέδυσαν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ διεμερίσαντο ταῦτα οἱ στρατιῶται πρὸς ἑαυτούς, καὶ τὸν χιτῶνα ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος ἐκ τῶν ἄνωθεν ὕφαντος δι' ὄλου· ἔκταν οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ στρατιῶται Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται. τοῦτο

τῷ σταυρῷ ὥρα ἕκτη τῆς ἡμέρας. μετὰ ταῦτα ἔφερον καὶ δύο λησταί, τὸν μὲν δεξιᾷ αὐτοῦ, τὸν δὲ ἀριστερᾷ.

⁴ Τότε ἡ θεοτόκος ἰσταμένη καὶ βλέπουσα ἔκραξε φωνῇ

ἄλλον γέγονεν ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἢ λέγουσα Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλλον κληῖρον. καὶ γονυπετοῦντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιον αὐτὸν λέγοντες Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. καὶ ἐμπύσαντες αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτόν, τότε αὐτὸν ἐσταύρωσαν. ἦν δὲ ὥρα ἕκτη τῆς ἡμέρας, παρασκευῆς οὔσης, ὅτε ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἐν τῷ σταυρῷ καὶ ἐκόρφωσαν τανύσαντες τὰς παναχράντους αὐτοῦ χεῖρας, ὡς ἦν δυνατόν, καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ σύραντες κάτωθεν. Praeterea C h. l. add 'Ο δὲ Πιλάτος ἔγραψε τίτλον, καὶ ἐπέζηκεν (cod. ἐπέζηκεν) ἐπάνω αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην γράμμασιν ἑλληνικοῖς καὶ ρωμαϊκοῖς (perperam additum est Ἰουδαίως) καὶ ἑβραϊκοῖς λέγων Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἔλεγον Μὴ γράφῃς οὕτως, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς εἶπεν (sic). ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν 'Ο γέγραφα, γέγραφα. | μετὰ ταῦτα ἔφερον -- ἀριστερᾷ cum A . . C τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἰς ἕκ δεξιῶν ὀνόματι Δυσμᾶς, καὶ εἰς ἕξ εὐωνύμων ὀνόματι Γίστας. οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφημοῦν αὐτὸν κινούντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες Οὐαὶ ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτὸν καὶ κατὰ βῆθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων λέγοντες Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι, ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς (? βασιλεὺς) τοῦ Ἰσραὴλ· καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν αὐτῷ.

4. Τότε ἡ θεοτόκος -- Υἱέ μου, υἱέ μου cum A . . horum loco C longae Mariae lamentationes habet. Legitur enim ibi sic: Καὶ ταῦτα πάλιν ἀκούσασα ἡ θεοτόκος λυπομένη καὶ ἐκ βάθους κράξασα Ἦ πόποι (praeterea additur quod corruptum est μ' ἐγόντος), καὶ πρὸς τὸν ἀρχάγγελον ἔλεγεν Ἦ Γαβριήλ, ποῦ εἶ ἵνα δικάσομαι μετὰ σοῦ; ποῦ μοι τὸ Χαῖρε ὁ ἔφης; πῶς οὐκ εἶπές μοι ἔκτοτε τὰ ἄμετρα βάσανα τοῦ γλυκυτάτου καὶ φιλάτου μου υἱοῦ, καὶ [τοῦ] μονογενοῦς τὸν ἄδικον θάνατον; πῶς οὐκ εἶπές μοι τὴν ἀπαραμύθητον θλίψιν . . . (quae sequuntur corrupta sunt; scripta enim ita sunt: τῆς ἐμῆς μόνης μου ἀγαπητοῦ υἱοῦ); πῶς οὐκ εἶπές μοι τὸ ἀνεκδιήγητον καὶ τεθλιμμένον χωρισμὸν τοῦ σπλαγχνικοῦ μου υἱοῦ καὶ τὴν στέρησιν τῶν ἐσκοτισμένων μου ὀφθαλμῶν; πῶς τότε οὐκ εἶπές μοι τὴν πανεπιβουλον παράδοσιν τοῦ υἱοῦ μου παρὰ τοῦ δοῦλου καὶ παρασιόμου Ἰουδα τοῦ μαθητοῦ καὶ ἐπιβούλου; κύριε ἐλέησον. πῶς οἱ τετυφλωμένοι καὶ ἐσκοτισμένοι μου ὀφθαλμοὶ βλέπουσι τοσαῦτα βάσανα τοῦ γλυκυτάτου καὶ σπλαγχνικωτάτου μου υἱοῦ; τίς ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ εἶχεν τοιοῦτους πόνους, καὶ εὐρέθῃ κατασβέσαι μου τοὺς τοιοῦτους βαρυτάτους πόνους καὶ στεναγμούς τοῦ χωρισμοῦ τοῦ μονογενοῦς μου υἱοῦ καὶ θεοῦ; οἴμοι οἴμοι, υἱέ μου παμφίλτατε. ποῦ καταφύγω ἢ ποῦ προσδράμω; οἴμοι, τέκνον, οἴμοι. καὶ πῶς φανήσομαι τοῖς ἀνθρώποις (corrupte additur τῆς τσοαύτης λυπημένης καὶ παραπονεμένης); τί εἶχον λέγειν κατ' ἑαυτῶν ὑπὲρ ἐμέ; οἴμοι, αὕτη ἐστὶν τοῦ (in codice scriptum est τοῦτόδουνος) κεκαρμένου μήτηρ, ὅσπερ ἐκαλεῖτο βασιλεὺς καὶ υἱὸς τοῦ θεοῦ. οἴμοι, γλυκύτατε υἱέ μου, πῶς ἔχω μνησθῆναι τῆς ἀμέτρου καὶ σπλαγχνικῆς σου ἀγάπης; ἀλλ' ἕως θανάτου ἔστωσαν ἐν ἐμοὶ λύπη, θλίψεις, πόνοι, δάκρυα καὶ στεναγμοὶ ἀπαραμύθητοι. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ παρηγορία, υἱέ μου, οὐδεμία, ὅτι, ἄρτι βλέπει χωρίζομαι ἀπὸ σοῦ. καὶ λοιπὸν, υἱέ μου,

μεγάλη λέγουσα Υιέ μου, υιέ μου. Καὶ στραφεὶς πρὸς αὐτήν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἰδὼν τὸν Ἰωάννην πλησίον αὐτῆς καὶ κλαίοντα μετὰ τῶν λοιπῶν γυναικῶν εἶπεν Ἰδοὺ ὁ υἱός σου. ἔπειτα λέγει καὶ πρὸς τὸν Ἰωάννην Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Ἡ δὲ ἔκλαιε μεγάλως λέγουσα Διὰ τοῦτό σε κλαίω, υιέ μου, ὅτι πάσχεις ἀδίκως, ὅτι σε παρέδωκαν οἱ παράνομοι Ἰουδαῖοι εἰς πικρὸν θάνατον. χωρὶς σου, υιέ μου, τί ἐγὼ γενήσομαι; πῶς ζήσω χωρὶς σου; ποταπὴν βιοτὴν διάξω; ποῦ οἱ μαθηταὶ σου οἱ καυχώμενοι συναποθνήσκειν σοι; ποῦ οἱ παρὰ σου λαθέντες; πῶς οὐχ εὔρεθη τις βοηθησαί σοι; Καὶ πρὸς τὸν σταυρὸν ἀφορώσα ἔλεγε Κλῖνον σταυρέ, ἵνα περιλαβοῦσα τὸν υἱόν μου καταφιλήσω τὸν ἐμὸν υἱόν, ὃν ἐν τοῖς μαρτοῖς τούτοις ξενστρόπως ὡς μὴ ἄνδρα γινῶσα ἐθήλασα. κλῖνον σταυρέ, βούλομαι τῷ υἱῷ μου περιπλακῆναι· κλῖνον σταυρέ, ἵνα τῷ υἱῷ μου ὡς μήτηρ συντάξωμαι. Ταῦτα ἀκούοντες οἱ Ἰουδαῖοι προσελθόντες ἐδίωξαν καὶ αὐτήν καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὸν Ἰωάννην μακράν.

ἀποθανοῦμαι καὶ γὰρ ἄμα σὺν σοί, καὶ ἐλθέτω, θέσμαί σου υιέ, ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ὁ θεσας μοι πρῶτον τότε χαράν, καὶ συνεζῆσει τὴν ψυχὴν μου μετὰ σοῦ. πάλιν ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ μετὰ οἰμωγῶν [καὶ] θαυμάσιων καὶ ἀπειθήσασα πρὸς αὐτὸν Υιέ μου, υιέ μου, τί πέπονθα οὕτως ἀφροσύνης; τί γενῶμαι χωρὶς σοῦ, υιέ μου; | Καὶ στραφεὶς -- Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου cum A .. C τότε στραφεὶς πρὸς τὴν μητέρα ὁ Ἰησοῦς καὶ ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν ἀγαπητὸν μαθητὴν Ἰωάννην ἰστάμενον πλησίον αὐτῆς καὶ κλαίοντα μετὰ τῶν λοιπῶν γυναικῶν, εἶπε πρὸς τὴν θεοτόκον ὁ Ἰησοῦς Ἦναί, ἰδοὺ ὁ υἱός σου· ἔπειτα φησι πρὸς τὸν Ἰωάννην Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου | Ἡ δὲ ἔκλαιε -- βοηθησαί σοι cum A .. C ἡ δὲ θεοτόκος κλαίων (sic) ἐκραύαζεν Διὰ τ. σε κλ., υιέ μου, διότι σε παρέδωκαν οἱ παράν. Ἰουδ. εἰς πικρὸν καὶ ἄτιμον θάνατον, ὡς ἐκείνοι νομίζουσι (sic)· ἀλλ' ὁ θάνατός σου, υιέ μου, ἅγιος καὶ δίκαιος καὶ σωτηρία τοῦ κόσμου παντός εὐρεθήσεται. ἐκτός σου, υιέ μου, ποταπὴν βιοτὴν διάξω; | Καὶ πρὸς τὸν σταυρὸν -- βούλομαι (codex uiterque βουλομένη) -- συντάξωμαι cum A .. C καὶ πρ. τ. σταυρ. ἀφορ. ἔλεγεν Κλῖνον στ., ἵνα περιλαβοῦσα τὸν υἱ. μου καὶ καταφιλήσω τὰ σπλάγγνα μου, τὰ φύλλα τῆς καρδίας μου, ὃν ἐν τοῖς μαρτοῖς τούτοις ξενοτρόπως ὡς μὴ ἄ. γν. ἐθήλασα. κλῖνον στ., βουλομένη τῷ φιλιτάῳ μου υἱῷ περιπλ. κλ. στ., ἵνα τῷ ποθενοντάῳ μου υἱῷ ὡς μήτηρ συντάξωμαι (codex συντάξαι) καὶ καταφιλήσω. Praeterea add Ποῦ τὸ κάλλος σου, υιέ μου γλυκύτατε; ποῦ σου ἡ εὐπρέπεια, υιέ μου παμφίλιτατε; ὁ ὠραίος κάλλιε παρὰ τοὺς υἱούς τῶν ἀνθρώπων, οὐκ ἔχεις εἶδος οὐδὲ κάλλος, υιέ μου γλυκύτατε, ὑπὸ χειρῶν ἀνόμων. λοιπὸν σὺν σοὶ θανοῦμαι. | Ταῦτα ἀκούοντες οἱ (C add μισοῦσαι) Ἰουδ. πρ. ἐδ. καὶ (C om) αὐτήν καὶ -- μακράν cum AC. Sed C add Τότε ἡ πάναγνος ἀλαλάξασα (cod. -λάξας) ἔλεγεν Οἴμοι οἴμοι, υιέ μου, οὐδὲ κατ' (sic) ὄψιν ἀφιοῦμαι βλέπειν σε. οἴμοι οἴμοι, τί εἶπω εἰς τὴν μισοῦσαι (sic) τῶν ἀμνημῶν Ἰουδαίων; πάντες (sic) μητέρες, συνακλούσατέ μοι μόνη, τῇ μόνη ἀγαπητῇ

⁵ Ἐπειτα ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλη λέγων Πάτερ, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην· οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν. ἔπειτα λέγει Διψῶ. καὶ εὐθὺς ἔδραμεν εἰς ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ λαβῶν σπόγγον καὶ πλήσας αὐτὸν χολῆς καὶ ὄξους μεμιγμένον καὶ θείς ἐπὶ καλάμου ἐπότιξε τὸν Ἰησοῦν. καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι οἱ ἰσπάμενοι καὶ βλέποντες κατεγέλων αὐτὸν καὶ ἔλεγον Ἐὰν ἀληθῶς ἔλεγες ὅτι υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατὰβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ παρευθὺς ἵνα πιστεῦσωμεν εἰς σέ. ἔτεροι ἔλεγον καταγελῶντες Ἄλλους ἔσωσεν, ἄλλους ἐθεράπευσεν, καὶ ἴασατο ἀσθενεῖς, παραλελυμένους, λεπρούς, δαιμονιζομένους, τυφλοὺς, χωλοὺς, νεκρωμένους, καὶ ἑαυτὸν οὐ δύναται θεραπεῦσαι.

⁶ Ὡσαύτως καὶ ὁ ἐν τῷ ἀριστερῷ αὐτοῦ μέρει ἐσταυρωμένος ληστής πρὸς αὐτὸν ἔλεγεν Ἐὰν τοῦ θεοῦ υἱὸς εἶ, κατὰβηθι καὶ σῶσον καὶ ἑαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ὄνομα αὐτῷ ἦν Γίστας. ὁ δὲ ἐκ δεξιῶν ἐσταυρωμένος ὀνόματι Δυσμαῖς ὠνειδίξε τὸν αὐτὸν ληστήν λέγων Ταλαίπωρε καὶ ἄθλιε, οὐ φοβῆ τὸν θεόν; ἡμεῖς ἄξια ὧν ἐπράξαμεν ἐπάθομεν· οὗτος δὲ πάντως οὐδὲν κακὸν ἐπράξε. καὶ στραφεῖς πρὸς τὸν Ἰησοῦν λέγει αὐτῷ Κύριε, ὅταν βασιλεύ-

μητρὶ τοῦ υἱοῦ μου (pergit καὶ ἐμῆς μόνης υἱοῦ ἀγαπητοῦ). συνκλαυσάτέ μοι, πάντες (sic) φυλάκ καὶ γλώσσαι. τὴν παρθενίαν ἐφύλαξα (codex φυλάξας), μὴ τύχω τὰς λύπας τῶν μητέρων· κἀγὼ δὲ ὑπερῆρα πάντας (sic) τὰς μητέρας κλαυθμοῖς τε καὶ ὀδυρμοῖς.

5. Ἐπειτα ἐβόησεν ὁ Ἰησ. (C Ὁ δὲ Ἰησ. ἐβό.) -- στήσης (C στήσεις) -- ποιοῦσιν (C add οἱ ἀδελιοι) -- εἰς ἀπὸ (C om) τῶν στρ. cum AC | καὶ λαβῶν σπόγγον -- οὐκ ἤθελε πιεῖν cum C; in A enim textus corruptus est in hunc modum: καὶ ἐγέμισεν ἀγγλὸν καὶ λαβῶν ὄξους (ἀγγεῖον ὄξους καὶ λαβῶν?) καὶ θείς (adde ἐπὶ?) καλάμου ἐπότιξεν αὐτόν. Reliqua καὶ γευσ. -- πιεῖν A non habet. | C κατεγέλων | Ἐὰν ex C est; A om | καὶ παρευθὺς -- εἰς σέ cum A . . C καὶ πιστεῦσωμέν σοι | C om ἔτεροι ἔλεγ. καταγελ. | χωλοὺς ex C est . . A om

6. αὐτοῦ μέρει: C om αὐτοῦ | ληστής: C add ἦγουν ὁ Γίστας, sed om pr. αὐτ. ἔλεγεν | C κατὰβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. Tum om ὄνομα -- Γίστας | C ὁ δὲ ἐκ δεξιῶν ληστής ὁ Δυσμαῖς | C Ὡ ἄθλιε καὶ ταλαίπ., οὐ φοβεῖ τ. Ὡ; ἡμεῖς γὰρ ἄξια ὧν ἐπράξαμεν ἀπελάβομεν· οὗτος δὲ π. οὐδ. κ. ἐπότιξεν οὕτε ἐπράξεν. Praeterea idem perperam addita habet haec: οὐκ οἶδας ἄθλιε τὸν ἥλιον σκοτισθέντα καὶ τὴν σελήνην ἐφ' ὅλην τὴν οὐκουμένην ἀπὸ ὥρας ἑκτῆς ἕως ὥρας ἑνάτης; τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ σχισθέντα (sic); | C om αὐτῷ | Κύριε, ὅταν -- ἀλήθειαν (post ἀλήθειαν in codice pergitur ὅτι ἐν τῇ βασιλείᾳ μου. ἵνα σε ἔγω etc., ex quibus priora ὅτι ἐν

σης, μή μου ἐπιλάβου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Σήμερον, λέγω σοι ἀλήθειαν, ἵνα σε ἔχω εἰς τὸν παραδείσον μετ' ἐμοῦ.

CAPUT XI.

Ἔπειτα ὁ Ἰησοῦς κραξάσας φωνῇ μεγάλῃ Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθωμαι τὸ πνευμά μου, ἀπέπνευσε. καὶ παραυτίκα ἦν ἰδεῖν τὰς πέτρας σχιζομένας· σεισμός γὰρ ἐγένετο εἰς τὴν γῆν ἅπασαν, καὶ τοῦ σεισμοῦ σφοδροῦ καὶ μεγάλου γεγονότος ἐσχίζοντο καὶ αἱ πέτραι. ἤνοιγοντο καὶ τὰ μνημεῖα τῶν νεκρῶν, καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη, καὶ σκότος

τ. β. μ. ex margine irrepisse in textum videntur, nisi aliquid excidit) -- μετ' ἐμοῦ cum A . . C Μνησθητί μου, κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε αὐτῷ Ἀμήν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. Iam sequitur in codice C narratio de Iesu infante cum parentibus in praedonem Dysmam incidente, tam ieiuna illa quidem tamque vitiose et corrupte scripta ut paucis eam excerpere quam totam exscribere praestet. Incipit his: οὗτος ὁ κηστός ὁ Δυσμᾶς εἰς τὴν γέννησιν Χριστοῦ, ὃ ἔστιν εἰς χρόνους κγ', ὅταν φωνῇ ἐξῆλθεν ὑπὲρ ἀγγέλου τῷ Ἰωσήφ ἵνα ἄρῃ τὸ βρέφος καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ etc. Pergitur de itinere Aegyptiaco, in quo prope iam ad fines Egypti Maria cum Iosepho esurians allocuta esse dicitur palmam (φοινικαίαν κάρκμινον καὶ πάνυ ὠραίαν) Κλίψε δένδρον μου καλὸν καὶ χάρισόν μοι ἐκ τοῦ σοῦ ὠραιότατου καρποῦ. Admittit καὶ εὐδύς ἔλαβεν. καὶ ἐλάβασεν ἀπὸ τοῦ καρποῦ ὅσον ἤδελον. καὶ πάνυ ἔφατο τὸ δένδρον ὡς καὶ πρότερον. Iam vero incidunt in Dysmam praedonem (καὶ διεργόμενοι μικρὸν ἔμπροσθεν συνήγησαν τούτου τοῦ ληστοῦ τοῦ λεγομένου Δυσμᾶ). Iste pulchritudine Mariae tactus eam cum infante (ἐν ὠλέκῳ αὐτῆς) admisit et exclamavisse dicitur Ἐὶ γὰρ μητέρα εἶχεν θεός, εἶχον ἂν εἶπειν ὅτι σὺ εἶ. Recipit autem sanctam familiam in domum suam, et exiens venatum vehementer commendat uxori suae. Huic est filius leprosus, semper plorans, qui aqua de lavacro Iesu ablutus extemplo sanatur. Quam rem Dysmas a venatione reversus maxime miratus cum A . . B (ab hoc enim loco rursus huius codicis textum Thilo attulit) C ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ παραυτίκα σεισμός ἐγένετο μέγας εἰς τὴν γῆν ἅπασαν, ὥστε πᾶς ὁ κόσμος ἐφριξε, καὶ ἀπὸ τοῦ (B om) σφοδροῦ σεισμοῦ ἐσχίζοντο αἱ πέτραι. ἤνοιγοντο καὶ (C om) τὰ (C om) μνημεῖα τῶν νεκρῶν (C om τ. νεκρ.) καὶ πολλὰ σώματα τῶν δικαίων ἠγέρθησαν. καὶ (C om) ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη μεσον, καὶ

XI, 1. Ἔπειτα -- ἀπέπνευσε cum A . . C Τότε ὁ Ἰησ. κρ. φ. μ. εἶπε Πάτερ, εἰς χεῖράς (A χεῖρά) σου π. τὸ πν. μ., καὶ μετὰ τοῦ λόγου ἀπέπν. | καὶ παραυτίκα -- ἕως ἐνάτης ἐγένετο cum A . . B (ab hoc enim loco rursus huius codicis textum Thilo attulit) C ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ παραυτίκα σεισμός ἐγένετο μέγας εἰς τὴν γῆν ἅπασαν, ὥστε πᾶς ὁ κόσμος ἐφριξε, καὶ ἀπὸ τοῦ (B om) σφοδροῦ σεισμοῦ ἐσχίζοντο αἱ πέτραι. ἤνοιγοντο καὶ (C om) τὰ (C om) μνημεῖα τῶν νεκρῶν (C om τ. νεκρ.) καὶ πολλὰ σώματα τῶν δικαίων ἠγέρθησαν. καὶ (C om) ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη μεσον, καὶ

ἀπὸ ἑκτῆς ὥρας ἕως ἐνάτης ἐγένετο. καὶ τούτων πάντων γινομένων φοβηθέντες οἱ μὲν Ἰουδαῖοι ἔλεγον ὅτι ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. Λογγῖνος δὲ ὁ ἐκατόνταρχος ἰστάμενος εἶπεν Ἐληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος· ἄλλοι ἐρχόμενοι καὶ ὀρώντες αὐτὸν κατατύπτοντες τὰ στήθη ἀπὸ τοῦ φόβου αὐθις ἐστρέφοντο ὀπισθεν.

² Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος τὰ τοιαῦτα πάντα θαύματα κατανοήσας, ἀπελθὼν εἰς τὸν Πιλάτον διηγήσατο ταῦτα. ὁ δὲ ἀκούσας ἐθαύμασεν καὶ ἐξεπλάγη, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ καὶ τῆς λυπῆς τῇ ἡμέρᾳ ἐκέλευεν φαγεῖν ἢ πιεῖν οὐκ ἤθελησε. διημνύσατο δέ, καὶ ἤλθεν πρὸς αὐτὸν ὄλον τὸ συνέδριον ἀφ' οὗ διεβή τὸ σκότος, καὶ εἶπεν πρὸς τὸν λαόν· Εἶδετε πῶς ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, εἶδετε πῶς ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα. ὄντως ἐγὼ καλῶς ποιῶν τὸν ἄνθρωπον τὸν καλὸν οὐδαμῶς φονεῦσαι προεθυμούμην. οἱ δὲ κακοῦργοι ἔλεγον πρὸς τὸν Πιλάτον ὅτι τοιοῦτον σκότος ἔκλειψεν ἡλίου ἐστὶ, καλῶς ἐγένετο καὶ ἐν ἑτέροις καιροῖς. εἶτα λέγουσιν

σκότ. ἐγένετο ἐφ' ὄλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. | καὶ τούτων (BC add οὖν) π. γινομένων (BC γινομ.) οἱ μὲν Ἰουδ. (ita BC; A οἱ Ἰ. μὲν αὐτῶν) ἔλεγον -- ἦν. Λογγ. δὲ (BC om) ὁ ἐκ. ἰστάμ. (BC add μετὰ παρρησίας) εἶπεν -- ἦν οὗτος. (A h. l. addit ἕτεροι ἔλεγον τῷ Ἰουδαίῳ τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψη.) ἄλλοι ἐρχ. -- κατατύπτοντες (ita BC; A τύπτ.) τὰ στ. (BC add αὐτῶν καὶ) ἀπὸ -- ὀπισθεν.

2. Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος -- διηγῆσ. ταῦτα cum ABC | ὁ δὲ ἀκούσας ἐθ. καὶ (A om) ἐξεπλ. -- ἠθέλησε cum AB .. C om | διημνύσατο -- πρὸς αὐτὸν (BC om) -- πρ. τ. λαόν (BC add ὁ Πιλάτος) cum ABC | Εἶδετε (h. l. codex εἶδετε, postea ἴδετε) πῶς ἐσκοτίσθη -- προεθυμούμην cum A .. BC Εἶδετε πῶς σεισμὸς καὶ σκότος ἐφ' ὄλην τὴν οἰκουμένην ἐγένετο καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη. ὄντως καλῶς ἐγὼ ἐποίουν, τὸν ἄνθρωπον οὐδαμ. φον. προεθυμούμην | οἱ δὲ κακοῦργοι -- τοιοῦτον (B τοιοῦτο) -- καιροῖς ex BC .. A haec in Iudam proditorem transfert, de quo plura addit quae hunc in locum parum quadrant. Habet enim ita: ὁ δὲ Ἰουδαῖος ἐκεῖ παριστάμενος εἶπεν Ἐκλειψεν ἡλίου ἐστὶ, καλῶς ἐγένετο καὶ ἐν ἑτέροις καιροῖς. ἀλλ' ὁμοῦς ὁ λαὸς ὄλος αὐτὸν καὶ μόνον κατηγοροῦν καὶ ὕβριζον καὶ ἐπάνω αὐτοῦ τὴν αἰτίαν ἐτίθεισαν τῆς σταυρώσεως, καὶ κατεβῶν αὐτοῦ πάντες Ὁ προδότης, λέγοντες, ὁ παράνομος, ὁ ἄπιστος, ὁ ἀχάριστος, ὁ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ φονεῦσας, ὁ παρ' αὐτοῦ τὰς πόδας νιπτόμενος, ὁ τὸ βελάντιον αὐτοῦ κατέχων καὶ ὅσα βέλων διδοῦς ἐξ αὐτοῦ καὶ ὅσα βέλων ἀποκοπτόμενος. ἐφ' οἷς οὗτος ἀγεννακτῶν καὶ μὴ δυνάμενος τοὺς ὀνειδισμοὺς ὑπομένειν ταῖς ἀκοαῖς, παραγενόμενος ἐν τῷ ναῷ καὶ εὐρῶν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς γραμματεῖς εἶπεν Γινώσκω ἀληθῶς ὅτι κακῶς ἐποίησα· καὶ λάβετε τὰ ἀργύρια ἃ μοι δεδώκατε διὰ τὸ προδοῦναι τὸν Ἰησοῦν πρὸς φόνον ὑμῖν. μὴ βελόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων δέξασθαι τὰ ἀργύρια, ῥίψας ταῦτα μέσον αὐτῶν ἔσπευγε, καὶ ἀπελθὼν ἐποίησεν ἀγγόνην διὰ σχοινοῦ καὶ ἐκρεμάσθη, καὶ

αὐτῷ Ἡμεῖς ἔχομεν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων διὰ τῆς αὐρίου ἡμέρας, καὶ παρακαλοῦμέν σε, ἐπεὶ ἔτι πνέουσιν οἱ ἐσταυρωμένοι, ἵνα καταθλασθῶσι τὰ ὀσῆα αὐτῶν καὶ καταβιβασθῶσιν. εἶπεν ὁ Πιλάτος Τοῦτο γενήσεται. ἀπέστειλεν οὖν στρατιώτας καὶ εὗρον ἔτι πνέοντας τοὺς δύο ληστὰς, καὶ συνέθλασαν αὐτῶν τὰ σκέλη· τὸν δὲ Ἰησοῦν εὗρόντες τεθνηκότα οὐδαμῶς αὐτοῦ ἤψαντο, εἰ μὴ εἰς στρατιώτης ἐλόγγευσεν αὐτὸν ἐν τῇ δεξιᾷ πλευρᾷ, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

³ Πρὸς ἐσπέραν δὲ τῆς παρασκευῆς καταντώσης Ἰωσήφ τις ἀνὴρ εὐγενῆς καὶ πλούσιος, θεοσεβῆς Ἰουδαῖος, εὗρὼν τὸν

οὕτως ἀπήγαγε. Conferenda sunt haec cum tribus prioribus sectionibus capituli primi in codice C, quemadmodum supra pag. 268 sq. exscripsimus. Iam vero sequitur Iudaeorum et Pilati de titulo crucis disputatio, conferenda cum iis quae supra ad X, 3. ex codice C attulimus. Legitur in codice A sic: Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι προσελθόντες εἶπον τῷ Πιλάτῳ Οὐ καλῶς ἐγράφησαν, κύριε ἡμῶν, τὰ γράμματα ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰησοῦ· μαρτυροῦσι γὰρ αὐτὸν βασιλέα ἡμῶν. διὰ τοῦτο ἀσμένειά σου ἵνα ὀρίσῃς καὶ γράψῃς ἐκεῖσε ὅτι οὗτος εἶπεν ὅτι ἐστὶ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ἔφη ὁ Πιλάτος Ὁ ἔγραψα, ἔγραψα. Tandem pergitur iis quae in textum receperimus, εἶτα λέγουσιν αὐτῷ etc. His rursus codices BC haec praemissa habent: καὶ ὁ Πιλάτος λέγει αὐτοῖς (utergue codex αὐτῶν) Καὶ τὰ ἕτερα καὶ δεξιὰ σου ταυμάτια τί λέγετε εἶναι; καὶ οὐκ εἶχόν τι ἀπολογηθῆναι. Pergunt autem καὶ ταῦτα λέγων οὗτος, προσελθόντες λέγουσιν Ἡμεῖς ἔχομεν etc. | διὰ τῆς αὐρ. ἡμ. cum BC .. A διὰ τὴν αὐρίον | ἵνα h. l. cum BC .. A ante ἐπεὶ ἔτι | καταθλασθῶσιν τὰ ὀσῆα cum A .. BC κατακλασθῶσι τὰ σκέλη | τοὺς ληστὰς cum BC .. A τ. δύο λ. | εἰ μὴ εἰς στρατ. ἐλόγγ. αὐτόν cum A .. BC τότε ἀπεικῶν εἰς στρατ. καὶ ἐλόγγευσεν τὸν Ἰησοῦν | BC ἐν τῇ δεξ. αὐτοῦ πλ.

Post αἷμα καὶ ὕδωρ codd. BC plura addita habent de prophetarum circa res Christi ultimas vaticiniis. Ea in C sic leguntur: καὶ ἐπληρώθησαν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν. Ἰερεμίης εἶπεν Δεῦτε καὶ ἐμβάλωμεν (codex ἐμβάλλομεν) ξύλον εἰς τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ ἐκτρέψομεν αὐτὸν ἀπὸ γῆς ζώντων, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀπὸ γῆς ζώντων (sic) οὐ μὴ μνηστῆ ἔτι, κύριε τῶν δυνάμεων, κριῶν δίκαια. Ζαχαρίας ἔφη Καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυρίαις. Ἡσαΐας εἶπεν Τὸν νωτὸν μου ἔδωκαν εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς βράβια· τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπυυσμάτων, καὶ κύριος ἐγενήθη βοηθός μου. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς εἶπεν Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν ἤχθη, καὶ ὡς ἄμνος ἄκακος ἔναντιον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφρονος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη. τιν. δὲ γενεάν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. καὶ λοιπὸν ἐπληρώθησαν νῦν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς προείπομεν.

3. Post καταντώσης C add haec: εἰς ἀπίρους λογισμοὺς ἐλθῶν (sic) ἡ θεοτόκος, διαβουλομένους τοὺς Ἰουδαίους (sic. Potius scribe - μένων τῶν - αίων) ἀφεῖναι ἄταρον τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τὸ ἀφεῖναι μόνον τὸ σῶμα οὐδύρετο καὶ πρὸς τὸν Πιλάτον ἀπέλθειν οὐκ ἐπαρρησιάζετο. καὶ στέλλει πρὸς Ἰωσήφ τὸν Ἰωάννην. ἐλθῶν δὲ Ἰωσήφ πρὸς τὴν θεοτόκον λέγει πρὸς αὐτόν Ἰωσήφ, παρακαλῶ

Νικόδημον, ὃν προσθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσε, λέγει αὐτῷ Οἶδα ὅτι ζῶντα τὸν Ἰησοῦν ἠγάπας καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ ἠδέως ἤκουες, καὶ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους εἰδὼν σε μαχόμενον ὑπὲρ αὐτοῦ. εἰ δοκεῖ σοι οὖν, πορευθῶμεν πρὸς τὸν Πιλάτον καὶ αἰτησώμεθα τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ πρὸς ταφὴν, ὅτι μεγάλη ἀμαρτία καίθαι αὐτὸν ἄταφον. Δέδοικα, λέγει ὁ Νικόδημος, μὴ πως ὀργισθέντος τοῦ Πιλάτου πάθω τι κακόν. εἰ δὲ σὺ μόνος ἀπελθὼν καὶ αἰτήσας λάβῃς τὸν τεθνηκότα, τότε κἀγὼ συνοδεύσω σοι καὶ τὰ πρὸς κηδείαν ἐπιτήδεια πάντα συνδιαπράξομαι. ταῦτα εἰπόντος τοῦ Νικόδημου ὁ Ἰωσήφ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀτενίσας τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εὐξάμενος τῆς αἰτήσεως μὴ διαμαρτηῆσαι, ἀπήλθεν πρὸς τὸν Πιλάτον, καὶ προσαγορεύσας ἐκαθέστη. εἰτά φησι πρὸς αὐτὸν Δέομαί σοι, κύριέ μου, εἴ τι παρὰ τὸ δοκοῦν τῇ μεγαλειότητί σου αἰτήσομαι. μὴ ὀργισθῆναί μοι. ὁ δὲ ἔφη Καὶ τί ἐστὶν ὃ αἰτεῖς; λέγει Ἰωσήφ Ἰησοῦν τὸν καλὸν ἄνθρωπον, ὃν ὑπὸ φόβου οἱ Ἰουδαῖοι κατήνεγκαν εἰς τὸ σταυρῶσαι, τοῦτον παρακαλῶ ἵνα μοι δῶς πρὸς ταφὴν. λέγει ὁ Πιλάτος Καὶ τί

σε, παρηγόρησον τὴν λύπην μου, ὅτι εἶδα (οἶδ.?) τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην σου πρὸς τὸν γλυκύτατον υἱόν μου, καὶ ποιήσόν μοι δύο αἰτήματα. ἄπελθε πρὸς Πιλάτον αἰτήσαι τὸ σῶμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου υἱοῦ ἵνα θάψω, καὶ δώρησάι μοι καὶ τὸ μνημεῖον ὃ ἔχεις κηλοτομημένον καινὸν ἐν τῷ κήπῳ. ὁ δὲ Ἰωσήφ πλησθεὶς δακρυῶν τε (sic) σφοδρῶν λέγει Κυρία μου, γεννητήτω τὸ θέλημά σου, ὡς θέλεις. *Iam repetit* αὐτός ὁ Ἰωσήφ ἀνὴρ εὐγενής τε καὶ πλούσιος καὶ θεοσεβής Ἰουδαῖος, εὐρόν καὶ τὸν Νικόδημον, ὃν προσθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσε, λέγει αὐτῷ Οἶδα ὅτι τὸν Ἰησοῦν ἠγάπας λίαν καὶ τοὺς λόγ. αὐτοῦ (αὐτοῦ in A deest) -- μεγάλη (A add ἐστὶ) ἀμαρτία -- ἄταφον. | ὁ Νικόδημος: C om ὁ | ἐπιτήδεια cum A .. C ἐπιτάφια | C ἀτενίσας εἰς τ. οὐρ. τὸ ὄμμα | C καὶ αἰτησάμενος μὴ διαμαρτ. τῆς αἰτήσεως | πρὸς αὐτόν: C add μετὰ δακρυῶν | κύριέ μου: C om μου | εἴ τι: A om τι | C τῇ σῇ μεγαλειότητι | Καὶ τί: C om Καί | λέγει Ἰωσήφ Ἰησ. τ. καλ. (cod. add τὸν) ἄνδρ. -- κατήνεγκαν εἰς τὸ (ita C; A κατηνεγκασάν σε) σταυρῶσαι cum A .. C λέγ. Ἰωσ. Ἰησ. τὸν ξένον καὶ καλὸν ἄνθρωπον, ὃν -- σταυρῶσαι | τοῦτον παρακαλῶ -- πρ. ταφὴν cum A .. C haec mitum in modum exaggerat: Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, ἵνα τὸν ξένον τοῦτον κηδεύσω. δός μοι τοῦτον τὸν ξένον ἵνα τὸν ἐκ ξένης χώρας ὄντα κηδεύσω τὸν ξένον: ὅπου τὴν κεφαλὴν κλίνει, οὐκ ἔχει ὁ ξένος. δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, ὅπου ὁ Ἰουδαῖος ὁ Ἰσκαριώτης τοῦτον ἐπαρέδωκεν τοῖς Ἰουδαίοις ἀδικῶς ὡς ξένον. δός μοι τοῦτον τὸν ξένον etc. Decies repetito isto Δός μοι cum variis additamentis (quinto loco ὅτι ἀδελφοὺς οὐκ ἔχει ὡς ξένος, sexto ὅπου καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔφυγον, καὶ οὐκ ἦν τις κηδεῦσαι τοῦτον τὸν ξένον, octavo ὅπου Ἰουδαῖοι αὐτὸν κατεμαστίγωσαν ὡς εἰς ἀλλοδαπῆς χώρας ξένης ὄντα ξένον, decimo δός μοι τὸ σῶμα τοῦ τεθνηκότος ἵνα τοῦτο καταφιλήσω ἐν τῇ ἀποχωρήσει μας [sic, neo-

γένεονεν ὅτι μαρτυρηθέντα τούτον ὑπὸ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ ἐπὶ μα-
γείαις καὶ ἐν ὑποψίᾳ ὄντα λαβεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Καίσαρος
καὶ οὕτω παρ' ἡμῶν εἰς θάνατον ἐκδοθέντα, τιμᾶσθαι αὐτὸς τοῦ-
τον νεκρὸν ἐπιτρέψωμεν; ὁ δὲ Ἰωσήφ περιλυτὸς γενόμενος καὶ
δακρύσας τοῖς προσέπεσε τοῦ Πιλάτου Μὴ σοι, λέγων, κύ-
ριέ μου, ἐπὶ νεκρῷ φρόνος τις ἐπιγένηται. πᾶσα γὰρ κακία ἐν
τῇ τελευταίῃ δεῖ συναπέλλυσθαι τοῦ ἀνθρώπου. ἐγὼ δὲ οἶδα τὴν
μεγαλειότητά σου, πόσα ἐσπούδασας ὥστε μὴ σταυρῶσαι τὸν
Ἰησοῦν, καὶ πόσα πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ὑπὲρ αὐτοῦ εἶπας, τὰ
μὲν παραινῶν, τὰ δὲ καὶ θυμούμενος, καὶ ὕστερον πῶς τὰς
χεῖρας ἀπέφυγας καὶ μηδαμῶς ἔχειν μέρος ἀπεφῆνω μετὰ τῶν
θελόντων ἀποκτανθῆναι αὐτόν. ἐφ' οἷς ἅπασαι δέομαί σου μὴ
ἀποστραφῆναι τὴν αἵτησίν μου. οὕτω τοίνυν ἐπικαίμενον ἰδὼν
ὁ Πιλάτος τὸν Ἰωσήφ καὶ ἰκτετεύοντα καὶ δακρύνοντα, ἔγειρεν
αὐτὸν λέγων Ἀπίθι· χαρίζομαί σοι τὸν τοιοῦτον νεκρὸν, καὶ τοῦ-
τον λαβὼν πράττε ὅσα σὺ βούλη.

Ἔπειτα ὁ Ἰωσήφ εὐχαριστήσας τῷ Πιλάτῳ καὶ κατα-
φιλήσας αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τὰ ἱμάτια, ἐξῆλθεν τῇ καρδίᾳ
μὲν χαίρων ὡς τοῦ ποθουμένου τυχόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲ φέρων
ἔτι δακρύνοντας· οὕτω καὶ τὴν χαρὰν εἶχε λελυπημένος. ἅπεισιν
οὖν πρὸς τὸν Νικόδημον καὶ τὰ γενόμενα πάντα διασαφεῖ. εἶτα
σμύρνην καὶ ἀλόην ἑκατὸν λίτρας καὶ μνημεῖον καινὸν ἐξωνησά-

graece)], bis sequitur similiter Δώρησαί μοι. Iste locus omnino conferendus est
cum Eriphanii oratione in sepulchrum Christi pag. 264. (ed. Colon. 1682.) De-
nique est Δέομαι τῇ μεγαλειότητί (sic) σου μὴ παρακούσης τῆς αἰτήσεώς μου.
ταῦτα ἔλεγεν Ἰωσήφ τεχνέντως πρὸς Πιλάτον ἵνα λάβῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ,
τῇ (codex ἢ δὲ τῆ) ἀγγονίᾳ τῆς ψυχῆς μεγάλη ἐγκομιμάσας τὸν Ἰησοῦν μυστι-
κῶς. | λέγει ὁ Πιλάτος (C ὁ δὲ Πιλ. λέγει) Καὶ τί -- ἐν (C om) ὑποψία ὄντα
(C add ἦθελον. Corrige θέλειν?) λαβεῖν -- τούτον (C add τὸν) νεκρὸν ἐπιτρέ-
ψωμεν (ita C; A -ψομεν) | ὁ δὲ Ἰωσήφ -- ὥστε μὴ σταυρῶσαι (C ἵνα μὴ
σταυρωθῆναι) -- ἀποκτανθῆναι (C ἀποκτεῖναι) -- τ. αἵτησίν μου (C add ἀλλ'
οἰκτεῶς [corrige ἰκέτης] σοι προσπίπτω). οὕτω τοίνυν -- καὶ τοῦτ. λαβ. (haec
C om) πράττε (C πράττε [hoc accentu] εἰς αὐτόν) ὅσα σὺ βούλη (C σοι βουλευτά.)

4. C sic: Τότε Ἰωσήφ εὐχαριστήσας -- ἐξῆλθε χαίρων τῇ καρδίᾳ ὡς τὸν
ποθούμενον τυχόν, τοὺς ὀφθ. δὲ -- χαρὰν [omisso εἶχε] ἔτι λελυπημένος καὶ
τὴν λύπην χαίρων καὶ ἀγαλλιώμενος. ἅπεισιν οὖν -- διασαφεῖ. | εἶτα σμύρνην
-- ἐξωνησάμενοι (codex ἁ-μενος) -- κατέθεντο cum A . . C διότι δὲ κἀκεῖνος
εὐσεβῆς καὶ ἡγάπα τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπε τούτῳ πάντα τὰ τοῦ Πιλάτου. ἐξω-
νησάμενοι δὲ σμύρνην -- λίτρας καὶ μνημεῖον καινόν, ἐν σ. λ. ἐκαθεῖλαν τὸ

μενοι, ἐν σινδόνι λευκῇ ἅμα τῇ θεοτόκῳ καὶ τῇ Μαγδαληνῇ Μαρίᾳ καὶ τῇ Σαλώμῃ σὺν τῷ Ἰωάννῃ καὶ ταῖς λοιπαῖς γυναῖξι τοῦτον κηδεύσαντες ὡς ἔθος ἐν τῷ τάφῳ κατέθεντο.

Ἡ δὲ θεοτόκος ἔλεγε κλαίουσα Πῶς οὐ μὴ σε θρηνήσω, υἱέ μου· πῶς τὸ ἐμὸν πρόσωπον οὐ σπαράξω τοῖς ὄνυξιν. τοῦτο ἐκεῖνό ἐστιν, υἱέ μου, ὅπερ Συμεὼν ὁ πρεσβύτερος προεῖπέ μοι, ὅτε τεσσαρακοθήμερον βρέφος προσήγαγόν σε ἐν τῷ ναῷ. αὕτη ἐστὶν ἡ βρομφαία ἣτις νῦν κατὰ τὴν ψυχὴν μου διέρχεται. τίς τὰ ἐμὰ δάκρυα, γλυκύτατέ μου υἱέ, καταπαύσει; πάντως οὐδεὶς εἰ μὴ σὺ μόνος, εἰάν καθὼς εἶπας ἀναστήσῃ τριήμερος.

Ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία ἔλεγε κλαίουσα Ἀκούσατε, λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι, καὶ μάθετε ποίῳ θανάτῳ οἱ παράνομοι Ἰουδαῖοι τὸν μυρία καλὰ πρὸς αὐτοὺς πεποιηκότα παραδεδώκασιν. ἀκούσατε καὶ θαυμάσατε. τίς ἀκουστὰ ποιήσει ταῦτα πρὸς ἅπαντα κόσμον; ἐγὼ ἐν Ῥώμῃ μόνῃ πρὸς τὸν Καίσαρα ἀπελεύσομαι· ἐγὼ τούτῳ δηλώσω ὅσον κακὸν ὁ Πιλάτος τοῖς παρανόμοις Ἰουδαίοις πειθόμενος πέπραχεν. Ὡσαύτως καὶ Ἰωσήφ οὐδύρετο λέγων Οἴμοι, γλυκύτατε Ἰησοῦ, ἐξ ἀνθρώπων φίλε ἐξαισιώτατε· εἰ χρὴ μὲν καὶ ἀνθρώπων ὀνομάζειν σε, τὸν οἶα οὐδέποτε πεποιήκειν ἀνθρώπος θαύματα ἐργασάμενον. πῶς σε κηδεύσω, πῶς σε ἐνταφιάσω. νῦν ἔδει μὲν συμπαρεῖναι οὓς ἐν ὀλίγοις ἄρτοις ἐξέθρεψας· οὕτω γὰρ οὐκ ἂν ἔδοξα τῆς ἀξίας ἀπολειπόμενος.

σῶμα ἅμα σὺν τῇ θεοτόκῳ - - ἅμα καὶ τῇ Σαλώμῃ - - ἐν τάφῳ καιῷ κατέθεντο.

5. Ἡ δὲ (C add πάντανος) θεοτ. ἔλεγ. κλαίουσα (C θρηνωδοῦσα ἔλεγ.) cum AC | Πῶς οὐ (C om) μὴ σε θρ. υἱ. μ. (C add ποτήτῃ) - - τοῖς ὄνυξιν cum AC. Sed C his plura praem, de quibus pauca excerpere satis erit. Ea incipiunt Πῶς σε κλαύσω, γλυκύτατε υἱέ μου, θεωρῶν (sic) σε ἀδικῶς θνήσκοντα. πῶς θεωρῶ σε, φίλτατόν μέλος μου. πῶς ζήσω χωρὶς σοῦ etc. Extrema sunt εὐχαριστῶ, υἱέ μου, τῷ ἡλίῳ (cod. τοῦ ἡλίου) σου ὅτι ἀπτημαυρήσῃ, καὶ τῇ γῆ (cod. τῆς γῆς) ὅτι ἐσχίσθῃ καὶ ἐφορήσῃ, καὶ ταῖς πέτραις (cod. αἱ πέτραι) διότι ἐφράγησαν ἰδῶν (sic) τὴν ἀνομίαν τῶν ἀμνήμων Ἰουδαίων. | τοῦτο ἐκεῖνο - - προσήγαγόν σε ἐν τῷ (ita C; A ἤγαγον τῷ) ναῷ - - ἀναστήσῃ (C - στήσει) τριήμερος cum AC.

ἔλεγε κλαίουσα cum A . . C κλαίουσα καὶ τριήμερος σὺν δάκρυσιν ἔλεγε | Ἀκούσατε, λαοὶ - - πέπραχεν: in his AC plerumque consentiunt | Ὡσαύτως καὶ Ἰωσήφ etc ex AC, nisi quod C pleraque exaggerat. Ita idem post ἀπολειπόμενος add οὕτω δὲ καὶ Ἰωάννης καὶ αἱ γυναῖκες οὐδύρουντο. τότε καὶ Νικόδη-

Εἶτα ὁ μὲν Ἰωσήφ μετὰ τοῦ Νικοδήμου ἐπορεύθησαν εἰς τὰ ἴδια. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ θεοτόκος μετὰ τῶν γυναικῶν, συμπρόντος καὶ τοῦ Ἰωάννου αὐταῖς.

CAPUT XII.

¹ Ταῦτα γνωρίσαντες οἱ Ἰουδαῖοι πραγθέντα παρά τε Ἰωσήφ καὶ τοῦ Νικοδήμου ἐταράχθησαν κατ' αὐτῶν μεγάλως, καὶ διαμηνυσάμενοι τῷ Ἰωσήφ οἱ ἀρχιερεῖς Ἄννας καὶ Καϊάφας εἶπον αὐτῷ Διὰ τί ἐποίησας τὴν κηδεῖαν ταύτην τῷ Ἰησοῦ; λέγει Ἰωσήφ Ἐγὼ οἶδα τὸν Ἰησοῦν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἀληθινὸν καὶ ἀγαθὸν κατὰ πάντα, καὶ οἶδα καὶ ὑμᾶς ὅτι διὰ φόβον ὠκονομήσατε τὸν φόνον αὐτοῦ· καὶ ἐν τούτῳ ἐκήδευσα αὐτόν. τότε ὀργισθέντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ κρατήσαντες τὸν Ἰωσήφ ἔβαλον αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ λέγουσιν αὐτῷ Εἰ μὴ αὔριον εἶχομεν τὴν ἐσπέρην τῶν ἀζύμων, αὔριον καὶ σέ ὡς ἐκείνον ἐφονεύσαμεν ἄν· τὸ δὲ νῦν ἔχον τηρούμενος, τῇ κυριακῇ πρὸς θανάτῳ παραδοθήσῃ. εἶπον ταῦτα, καὶ τὴν εἰρκτὴν τῇ σφραγίδι ἐσθμειώσαντο, κλειθροῖς οὖσαν πάντοίσις ἡσφαλισμένην.

² Οὕτω τοίνυν τῆς παρασκευῆς τελεσεθείσης, τῷ σαββάτῳ πρὸς ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς τὸν Πιλάτον καὶ εἶπον αὐτῷ Κύριε, ὁ πλάνος ἐκείνος εἶπεν ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. μὴ πῶς οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν αὐτὸν καὶ πλανήσουσι τὸν λαὸν ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ ψεύδει, κέλευσον τηρεῖσθαι τὸν τάφον αὐτοῦ. ὁ Πιλάτος οὖν ἐπὶ τούτῳ παρέδωκεν αὐτοῖς στρα-

μος καὶ Ἰωσήφ μετὰ Ἰωάννου (cod. -ντην) καὶ τῶν λοιπῶν γυναικῶν ἐνταφιάσαν τὸν Ἰησοῦν.

XII, 1. Ταῦτα γνωρίσαντες -- εἶπον αὐτῷ cum ABC | Διὰ τί ἐποίησ. cum BC .. A Διὰ τί ἵνα ποιήσης· | ταύτην τῷ Ἰησοῦ cum C .. AB τοιαύτην ἐπὶ τῷ νεκρῷ τοῦ Ἰησοῦ | καὶ ἀληθινόν: BC om καὶ | καὶ ὑμᾶς: BC om καὶ | B ἀπὸ φόβου | C οἰκονομήσατε | BC male om εἶχομεν τ. ἐ. τ. ἀζ., αὔριον | BC τηρούμενος (B -νόν)· τῇ δὲ κυριακῇ

2. Κύριε, ὁ πλάνος ἐκείνος εἶπεν ὅτι cum A .. C (item B ut videtur) Κύριε ἐξουσιάρχα, τί γὰρ ἐποίησας; διὰ τί τὸν Ἰησοῦν ἐδίδως ἐνταφιάσαι; ἡμεῖς ἐβουλόμεθα κρέμασθαι ἐπὶ ξύλου ἵνα ὑπὸ ὀρνέων βρωσῇ· σὺ δὲ ἐδωρήσω τῷ Ἰωσήφ ἐνταφιάσαι, ἵνα κλέψωσιν αὐτόν καὶ εἴπωσιν ὅτι ἀνέστη ἐκ νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. ὁ δὲ Πιλάτος ἔφη Ὡ τῆς ἀνοίας τοῦ φόβου ὑμῶν. οἱ δὲ πάλιν λέγουσι Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκείνος ὁ πλάνος ἔτι ζῶν εἶπεν ὅτι | μὴ πῶς οὖν: BC om οὖν | πλανήσουσι cum C .. A -σσει | τῷ τοιοῦτῳ: A om τῷ | κέλευσον: C add δεόμενά σου | C Πιλάτος οὖν ἐπὶ

τιώτας πεντακοσίους, οἱ καὶ ἐκάθισαν περὶ τὸν τάφον ὥστε τηρεῖν αὐτόν, θέμενοι καὶ σφραγίδας ἐπὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματος.

³ Τῆς κυριακῆς οὖν διαφωσκούσης συμβούλιον οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν Ἰουδαίων ποιήσαντες, ἀπέστειλαν ἐκβαλεῖν τὸν Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς φυλακῆς ἐπὶ τῷ θανατῶσαι αὐτόν· ἀνοιξάντες δὲ οὐχ εὗρον αὐτόν. καὶ ἐξενίζοντο ἐπὶ τούτῳ, πῶς τῶν θυρῶν κλεισμένων καὶ σῶων τῶν κλειδῶν καὶ τῶν σφραγίδων εὐρέθεισῶν ὁ Ἰωσήφ ἐγένετο ἄφαντος.

CAPUT XIII.

¹ Ἐπὶ τούτῳ δὲ παραγενόμενος εἰς στρατιώτης ἐκ τῶν τηρούντων τὸν τάφον εἶπεν ἐν τῇ συναγωγῇ Μάθετε ὅτι ἀνέστη ὁ Ἰησοῦς. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Πῶς; ὁ δὲ ἔφη Σεισμός ἐγένετο πρῶτον· εἶτα ἄγγελος κυρίου ἀστραπηφόρος ἐλθὼν ἐξ οὐρανοῦ ἐκύλισε τὸν λίθον ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἐκάθισεν ἐπάνω αὐτοῦ. καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐγενόμεθα πάντες οἱ στρατιῶται ὡς νεκροί, καὶ οὔτε φυγεῖν ἐδυνάμεθα οὔτε λαλῆσαι. ἤκουσαμεν δὲ τοῦ ἀγγέλου λέγοντος πρὸς τὰς γυναῖκας τὰς ἐλθούσας ἐκάϊσε τὸν τάφον ἰδεῖν ὅτι μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν ζητεῖτε. οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἀνέστη, καθὼς προεῖπεν ὑμῖν. κύψατε καὶ ἴδατε τὸν τάφον ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα αὐτοῦ. πορευ-

τούτῳ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τοῦ σφραγίσαι αὐτοὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματος ὡς βούλονται. καὶ λαβόντες κουστωθῖαν ἤγουν στρατιώτας πεντακοσίους, οἱ καὶ ἐκάθισαν ἐπὶ τὸν τάφον -- τοῦ μνήματος. Jamvero, C add haec: ἐφύλαττον αὐτὸν τῷ σαββάτῳ (cod. τῷ σάββατον) ἕως ὄρθρου βαθέως τῆς κυριακῆς. μετὰ τούτου σεισμός πάλιν ἐγένετο μέγας πρῶτον. εἶτα ἄγγελος κυρίου ἀστραπηφόρος ἐλθὼν ἐξ οὐρανοῦ ἐκύλισε τὸν λίθον ἐκ τοῦ μνήματος καὶ ἐκάθισεν ἐπάνω αὐτοῦ. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀγγέλου ἀπενεκρώθησαν οἱ στρατιῶται. τότε ἀνέστη ὁ κύριος· ἤγειρε τὸν Ἀδὰμ καὶ πάντας τοὺς προφήτας, οὓς εἶχεν ὁ διάβολος ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ· ἤγειρε δὲ καὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτόν. εἶη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ τῷ παναγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν. Atque his ipsis textus evangelii in codice C fiunt. Eadem habere dicitur codex B, addita subscriptione hac: Τέλος τῶν ἀγίων πατρῶν καὶ ἀρχῆ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Tamen in similiber atque codex A pergit Τῆς κυριακῆς οὖν διαφωσκούσης etc, quae infra vide.

3. συμβούλιον -- ποιήσαντες, ἀπέστειλαν etc cum A . . B συμβουλήν ἐποίησαν οἱ ἄρχ. μ. τ. Ἰουδ. καὶ ἀπέστειλαν etc | B ἐκ τῆς φυλακῆς | ὁ Ἰωσήφ ἐγένετο cum A . . B Ἰωσήφ δὲ ἐγέν.

XIII, 1. Ἐπὶ τούτῳ (A τούτω) -- ἐκ (B om) τοῦ μνημείου -- ὡς (B ὡσεὶ) νεκροί -- ἀλλὰ (B ἀλλ') ἀνέστη -- ἴδατε (B ἴδετε) -- τὸ σῶμα αὐτοῦ

θητε δὲ καὶ εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ πορευέσθωσαν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἐκεῖ γὰρ αὐτὸν εὐρήσουσι. διὰ τοῦτο λέγω πρὸς ὑμᾶς ἐγὼ τοῦτο πρότερον.

² Λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς τοὺς στρατιώτας Ποῖαι ἦσαν αἱ γυναῖκες αἱ ἐλθοῦσαι εἰς τὸ μνήμα, καὶ διὰ τί οὐκ ἐκρατήσατε αὐτάς; λέγουσιν οἱ στρατιῶται Ἐκ τοῦ φόβου καὶ τῆς θεωρίας μόνης τοῦ ἀγγέλου οὔτε λαλεῖν οὔτε σαλεύειν ἐδυνάμεθα. εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι Ζῆ ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι οὐδὲν πιστεύομεν ὅσον λέγετε. λέγουσιν οἱ στρατιῶται Ἰσοῦτα θαύματα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε, καὶ ἄρτι μέλλετε πιστεῦειν ἡμῖν; ἀληθῶς λέγετε ὅτι ζῆ ὁ θεός, καὶ ὄντως ἀληθῶς ζῆ ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε. πλὴν ἠκούσαμεν ὅτι τὸν Ἰωσήφ εἶχετε ἐν τῇ φυλακῇ κεκλεισμένον· εἶτα ἀνοίξαντες τὰς θύρας οὐχ εὔρατε αὐτόν. δότε οὖν ὑμεῖς τὸν Ἰωσήφ, καὶ οὕτω δώσομεν καὶ ἡμεῖς τὸν Ἰησοῦν. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Τὸν Ἰωσήφ τὸν ἐκ τῆς φυλακῆς φυγόντα εὐρήσετε αὐτόν εἰς Ἀρμαθίαν τὴν χώραν αὐτοῦ. λέγουσι καὶ οἱ στρατιῶται Ἀπέλθατε καὶ ὑμεῖς εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ εὐρήσετε τὸν Ἰησοῦν, καθὼς ὁ ἀγγελος εἶπε ταῖς γυναῖξιν.

³ Ἐπὶ τούτοις οἱ Ἰουδαῖοι φοβηθέντες εἶπον τοῖς στρατιώταις Ὁρατε ἵνα μηδενὶ τούτων τὸν λόγον εἶπητε καὶ πάντες πιστεύουσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. οὐ χάριν ἔδωκαν αὐτοῖς καὶ ἀργύρια πολλά. οἱ δὲ στρατιῶται εἶπον Φοβούμεθα μὴ πως ἀκούσῃ ὁ Πιλάτος ὅτι ἐλάβομεν ἡμεῖς ἀργύρια, καὶ φονεύσει ἡμᾶς. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι εἶπον Λάβετε ταῦτα, καὶ ἐγγυώμεθα ἡμεῖς ἵνα δώσομεν τῷ Πιλάτῳ ἀπολογία ἀντὶ ὑμῶν· μόνον εἶπατε ὅτι ἐκοιμάσθε, καὶ εἰς τὸν ὕπνον ὑμῶν ἦλθον οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔκλεψαν αὐτὸν ἐκ τοῦ μνήματος. ἔλαβον οὖν οἱ στρατιῶται τὰ

(B τοῦ Ἰησοῦ) -- τ. μαθηταῖς αὐτοῦ (E in margine add καὶ τῷ Πιέτρῳ) -- ἐγὼ τοῦτο πρότερον cum AB.

2. Λέγουσιν οἱ -- ἐδυνάμεθα. εἶπον (B add οὖν) οἱ -- ὄντως ἀληθῶς ζῆ (B add καὶ) ὃν ὑμεῖς -- πλὴν (B male add οὐκ) -- τὸν (A om) ἐκ τῆς (B om) φυλακῆς φυγόντα (A φεύγοντα) -- Ἀρμαθίαν (ita uterque, non - θαίαν) -- λέγουσι καὶ (A om) οἱ στρατ. etc cum AB.

3. Ἐπὶ τούτοις -- εἰς (B ἐπὶ) τὸν Ἰησοῦν -- ἀργύρια πολλά (h. l. B add ἵνα εἴπωσιν Ἡμῶν κοιμημένων ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἔκλεψαν αὐτόν. Vide infra.) -- ἵνα δώσομεν (B δώσωμεν) -- ἐκοιμάσθε, καὶ εἰς τὸν ὕπνον -- ἐκ

ἀργύρια, καὶ εἶπον καθὼς παρηγγέλθησαν. καὶ μέχρι τῆς σήμερον ὁ τοιοῦτος ψευδῆς λόγος λέγεται παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις.

CAPUT XIV.

¹ Μεθ' ἡμέρας δὲ ὀλίγας ἦλθον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἄνθρωποι τρεῖς· ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἦν ἱερεὺς ὀνόματι Φινεῆς, ὁ ἕτερος Λευίτης ὀνόματι Ἀγγαῖος, καὶ ὁ ἕτερος στρατιώτης ὀνόματι Ἀδάς. οὗτοι ἦλθον πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ εἶπον αὐτοῖς καὶ τῷ λαῷ Ἰὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε. εἶδομεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ μετὰ τῶν ἑνδεκα μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὸ ἕρος τῶν ἐλαιῶν, διδάσκοντα πρὸς αὐτούς καὶ λέγοντα Πορεύθητε εἰς πάντα τὸν κόσμον καὶ κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ὅστις πιστεύσει καὶ βαπτισθῆ ῥωθήσεται, ὅστις δὲ οὐ πιστεύσει κατακριθήσεται. καὶ ταῦτα λέγων ἀνέβαινον εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ἐθεωροῦμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν πεντακοσίων ἐπέκεινα.

² Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Ἰουδαῖοι εἶπον πρὸς τοὺς τοιοῦτους τρεῖς Δότε δόξαν τῷ θεῷ τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ μετανοήσατε ἐφ' οἷς καταψεύδεσθε. ἀπεκρίθησαν οὗτοι Ζῆ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, τοῦ Ἀβραάμ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, οὐ ψευδόμεθα, ἀλλ' ἀληθῶς ὑμῖν λέγομεν. τότε εἶπεν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ ἔφερον τὴν παλαιὰν τῶν Ἑβραίων ἐκ τοῦ ναοῦ, καὶ ἐξόρκισεν αὐτούς, καὶ δούς αὐτοῖς καὶ ἀργύρια ἀπέστειλεν αὐτούς εἰς τόπον ἕτερον, ἵνα μὴ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις κηρύξωσιν.

τοῦ μηνήματος (B om καὶ εἰς τ. ὑπὸ. usque ἐκ τοῦ μηνήματι) -- ἔλαβον οὖν οἱ (B καὶ ἑλαβ. οἱ) -- παρὰ (B ὑπὸ) τοῖς Ἰουδαίοις cum AB.

XIV. 1. Μεθ' ἡμέρας δὲ -- ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἦν ἱερ. (B Ἦν ὁ εἷς ἱερ) -- Ἀγγαῖος (B Ἀγγέος), καὶ ὁ ἕτερος (B ὁ δ' ἄλλος) -- Ἀδάς (ita B ut videtur; A Εἰθάς) -- διδάσκ. πρὸς (B om) αὐτούς -- εἰς πάντα τὸν (B om) κόσμον -- καὶ ὅστις πιστ. καὶ βαπτισθῆ (B καὶ ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς) σωθ., ὅστις δὲ οὐ πιστ. (B ὁ δὲ ἀπιστήσας) κατακρ. -- καὶ ἐθεωρ. καὶ ἡμ. (B καὶ ἐωράκαμεν αὐτὸν καὶ ἡμ.) -- ἐπέκεινα cum AB.

2. Ἀκούσαντες -- οὗτοι (B οἱ τρεῖς οὗτοι) Ζῆ (B add κύριος) -- ἀληθῶς (ita uterque) -- τότε εἶπ. ὁ ἀρχ. καὶ ἔφερον τ. παλ. τῶν Ἑβρ. (cf. infra XVII, 2. τὴν παλαιὰν τῶν Ἰουδαίων. Actorum textus A XIV, 2. habet οἱ δὲ λαβόντες τὸν νόμον ὤρκισαν αὐτούς) ἐκ τοῦ ναοῦ καὶ ἐξόρκισεν (ita) αὐτούς (haec omnia inde a τότε ex A. Multo brevior in his est B, qui sic habet: τότε ἐξώρκισεν αὐτούς ὁ ἀρχιερεὺς) -- καὶ (B om) ἀργύρια -- τόπον ἕτερον (B ἕτερ. τόπ.) -- τοῦ Χριστοῦ (B τοῦ κυρίου) -- κηρύξωσιν cum AB.

³ Τῶν τοιούτων οὖν λέγων ἀκουσθέντων εἰς πάντα τὸν λαὸν συνήχθη ὁ ὄχλος ἐν τῷ ναῷ. καὶ ἐγένετο μεγάλη στάσις. ἔλεγον γὰρ πολλοὶ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καθὼς ἀκούομεν, καὶ διὰ τί ἐσταυρώσατε αὐτόν; ὁ δὲ Ἄννας καὶ Καϊάφας εἶπον Μὴ πιστεύετε, Ἰουδαῖοι, ὅσα λέγουσιν οἱ στρατιῶται, μηδὲ πιστεύετε ὅτι εἶδον αὐτοὶ ἐξ οὐρανοῦ καταβάντα ἄγγελον. ἡμεῖς γὰρ ἔδωκαμεν ἀργύρια πρὸς τοὺς στρατιώτας ἵνα μηδεὶν λέγωσι τοιούτους λόγους, καὶ οὕτως ἔδωκαν καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτοὺς ἀργύρια ἵνα λέγωσιν ὅτι Ἰησοῦς ἀνέστη ἀπὸ τῶν νεκρῶν.

CAPUT XV.

¹ Λέγει ὁ Νικόδημος Ὁ παῖδες τῶν Ἱεροσολυμιτῶν. ὁ προφήτης Ἠλίας ἀνέβη εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ μετὰ πυρίνου ἄρματος, καὶ οὐδὲν ἄπιστον εἰ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη· προτύπως γὰρ τοῦ Ἰησοῦ ὁ προφήτης Ἠλίας ἦν, ἵνα ἀκούσαντες ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη, μὴ ἀπιστήσητε. ἐγὼ οὖν λέγω καὶ συμβουλεύομαι ὅτι πρέπει ἵνα ἀποστείλωμεν στρατιώτας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ ὅπου μαρτυροῦσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἶδον αὐτὸν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὅπως γυρεύσωσι καὶ εὔρωσιν αὐτόν, καὶ οὕτως ἵνα ζητήσωμεν ἐξ αὐτοῦ συγχώρησιν εἰς τὸ κακὸν ὅπερ εἰς αὐτὸν ἐποιήσατε. ἤρρεσεν οὗτος ὁ λόγος, καὶ ἐξελέξαντο στρατιώτας καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ τὸν μὲν Ἰησοῦν οὐχ εὔρον, εὔρον δὲ εἰς τὴν Ἀριμαθίαν τὸν Ἰωσήφ.

² Ἐπιστραφέντων οὖν τῶν στρατιωτῶν γνωρίσαντες οἱ ἀρχιερεῖς ὅτι ὁ Ἰωσήφ εὑρέθη, συνήγαγον τὸν λαὸν καὶ εἶπον Ἴ

3. Τῶν τοιούτων οὖν (B om) -- διὰ τί (B διὰ τί ἵνα) ἐσταυρώσατε (interque codex σταυρώσατε) -- μηδὲ πιστεύετε (B μηδὲ πιστεύσητε) -- ἐξ οὐρ. καταβάντα (B καταβ. ἐξ οὐρ.) -- ὅτι Ἰησοῦς (B ὁ Ἰησοῦς) ἀν. ἀπὸ τ. νεκρῶν cum AB.

XV, 1. Λέγει ὁ Νικόδημος -- ἄπιστον εἰ καὶ (A εἰ δὲ καὶ) ὁ Ἰησοῦς (B ὁ κύριος) -- ἵνα ἀκούσαντες (A ὁ ἀκούσας) -- μὴ ἀπιστήσητε (A μὴ ἀπιστήση) -- συμβουλεύομαι (B -λεύω) -- ἀποστείλωμεν (A -στελόμεν) -- ἐκεῖ (B om) -- γυρεύσωσι καὶ (B om γυρ. καὶ) εὔρ. -- ἵνα (B om) ζητήσωμεν -- εἰς (A πρὸς) αὐτὸν ἐπ. ἤρρεσεν (B ἤρρεσε δὲ αὐτῶν sic) οὗτος ὁ λόγος -- εἰς τ. Ἀριμαθίον (A -θείαν. B ut ed. Thil. -θείαν; sed vide supra, item infra 15, 3.) τὸν Ἰωσήφ (B τ. Ἰωσ. ante εἰς habet) cum AB.

2. Ἐπιστραφέντων -- στρατιωτῶν (B add καὶ) -- ποιήσωμεν (B -ήσομεν)

ποιήσωμεν τῷ Ἰωσήφ ἔλθειν πρὸς ἡμᾶς; συμβουλευσάμενοι οὖν ἔγραψαν αὐτῷ ἐπιστολὴν ἔχουσαν οὕτως Πάτερ Ἰωσήφ, Εἰρήνη σοὶ καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ σου καὶ τοῖς φίλοις σου. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ἔπταισαμεν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς σέ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. διὰ τοῦτο παρακαλοῦμέν σε ἵνα ἔλθῃς ἐνταῦθα πρὸς ἡμᾶς τοὺς παῖδάς σου. πολλὰ γὰρ ἐθαυμάσαμεν πῶς ἔφυγες ἐκ τῆς φυλακῆς, καὶ ἀληθῶς λέγομεν ὅτι κακὴν βουλὴν εἴχομεν κατὰ σοῦ· ὁ θεὸς δὲ ἰδὼν ὅτι ἀδίκως ἐβουλεύομεθα κατὰ σοῦ, ἐλυτρώσατό σε ἀπὸ τῶν χειρῶν ἡμῶν. ἀλλ' ἔρχου πρὸς ἡμᾶς· σὺ γὰρ εἶ τοῦ λαοῦ ἡμῶν ἢ τιμῆ.

³ Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἀπέστειλαν εἰς Ἀριμαθίαν οἱ Ἰουδαῖοι μετὰ στρατιωτῶν ἑπτὰ, φίλων τοῦ Ἰωσήφ· οἵτινες ἀπελθόντες καὶ εὐρόντες αὐτὸν καὶ προσαγορεύσαντες ἐντίμως, ὡς παρηγγέλθησαν, ἔδωκαν αὐτῷ τὴν ἐπιστολὴν. καὶ οὗτος δεξιόμενος ταύτην καὶ ἀναγνούς ἐδόξασεν τὸν θεόν, καὶ κατησπάσατο τοὺς στρατιώτας, καὶ τραπέξῃς ἐπιθεθείσης ἦσθι καὶ ἔπινε μετ' αὐτῶν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός.

⁴ Τῇ ἐπαύριον δὲ ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ κατησπάσαντο αὐτόν. ὑπεδέξατο δὲ αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ὁ Νικόδημος. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ προσκαλεσάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ ὁ τε Ἄννας καὶ Καϊάφας οἱ ἀρχιερεῖς εἶπον αὐτῷ Δὸς δόξαν τῷ θεῷ τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ εἰπέ ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν. οἴδαμεν γὰρ ὅτι τὸν Ἰησοῦν ἐκήδευσας, καὶ ἐν τούτῳ ἐκρατήσαμέν σε καὶ κατεκλείσαμεν ἐν τῇ φυλακῇ. εἶτα ζητήσαντες ἐκβαλεῖν σε πρὸς τὸ φωνεῦσθαι οὐχ εὐρόμεν, καὶ ἐθαυμάσαμεν καὶ ἐφοβήθημεν πολλὰ· πλὴν ἐδεόμεθα τοῦ θεοῦ εὐρεῖν καὶ ἐρωτησαί σε. λέγε οὖν ἡμῖν τὸ ἀληθές.

-- ἐβουλεύομεθα (uterque codex ἐβουλόμεθα) -- ἀπὸ τῶν χειρῶν (B ἐκ χειρὸς) ἡμῶν -- ἡμῶν (A om) ἢ τιμῆ cum AB.

3. Ταύτην -- Ἀριμαθίαν (ita uterque) -- στρατ. ἑπτὰ (B ζ στρατ.) -- οὗτος (B οὕτως) δεξ. ταύτην (B αὐτῇ) -- τῆς ἡμέρας καὶ (haec B om) τ. νυκτός.

4. Τῇ ἐπαύριον δὲ -- ἀπάντησιν (B ὑπάντησιν) -- κατησπάσαντο (B -σατο) αὐτ. ὑπεδ. δὲ (B om) αὐτόν -- ἐκήδευσας (A -σεσ, sed infra -σας) -- οὐχ εὐρόμεν (A add γάρ) -- τὸ ἀληθές cum AB.

⁵ Ἐφη πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰωσήφ Κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς παρρασκευῆς, ὅτε με ἐν φυλακῇ κατασφαλίσατε, ἔπεσον εἰς προσευχὴν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τοῦ σαββάτου. καὶ τοῦ μεσονυκτίου ὄρῳ τὸν οἶκον τῆς φυλακῆς ὅτι ἐσίκωσαν αὐτὸν ἄγγελοι τέσσαρες, ἀπὸ τῶν τεσσάρων γονιῶν κατέχοντες αὐτόν. καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς ὡς ἀστραπή, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔπεσον εἰς τὴν γῆν. κρατήσας οὖν με τῆς χειρὸς ἤγειρε λέγων Μὴ φοβού, Ἰωσήφ. εἶτα περιλαβὼν κατεφίλησέ με καὶ λέγει Ἐπιστρέφου καὶ ἴδε τίς εἰμι. στραφεὶς οὖν καὶ ἰδὼν εἶπον Κύριε, οὐκ οἶδα τίς εἶ. λέγει ἐκεῖνος Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν πρόχθεις ἐκῆδευσας. λέγω πρὸς αὐτόν Δειξόν μοι τὸν τάφον, καὶ τότε πιστεύσω. λαβὼν οὖν με τῆς χειρὸς ἀπήγαγεν ἐν τῷ τάφῳ ὄντι ἠνεωγμένῳ. καὶ ἰδὼν ἐγὼ τὴν σινδῶνα καὶ τὸ σουδάριον καὶ γνωρίσας εἶπον Εὐλόγημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, καὶ προσεκύνησα αὐτόν. εἶτα λαβὼν με τῆς χειρὸς, ἀκολουθούντων καὶ τῶν ἀγγέλων, ἤγαγεν εἰς Ἀριμαθίαν ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ λέγει μοι Κάθου ἐνταῦθα ἕως ἡμέρας τεσσαράκοντα. ἐγὼ γὰρ ὑπάγω εἰς τοὺς μαθητάς μου, ἵνα πληροφορήσω αὐτοὺς κηρύττειν τὴν ἐμὴν ἀνάστασιν.

CAPUT XVI.

¹ Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ἰωσήφ ἔκραξαν οἱ ἀρχιερεῖς πρὸς τὸν λαόν Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶχε καὶ πατέρα καὶ μητέρα· πῶς μελλομεν πιστεῦσαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός; ἀπεκρίθη ἐκ τῶν Λευιτῶν εἰς καὶ εἶπεν Ἐγὼ οἶδα τὴν γενεάν τοῦ

δ. Ἐφη -- δι' ὅλης τῆς νυκτ. καὶ (haec A om) -- τοῦ μεσονυκτίου (B τὸ μεσονυκτίον) -- τῆς φυλακῆς ὅτι ἐσίκωσαν (codex ἐσίκωσαν. Cf. Gloss. med. et inf. graec. sub σικόνειν. Eandem vocem cod. B tenet: vide post.) αὐτὸν ἄγγελοι τέσσαρες (ita A; B τῆς φυλακῆς ἐσκόμενον [sic; lege σικώμενον. Thilo correxit συρόμενον] ὑπὸ τεσσάρων ἀγγέλων,) ἀπὸ -- κατέχοντες (sic etiam B praecedente ἀγγέλων) αὐτόν -- φόβου (B add μου) ἔπεσον -- λέγει (B add μοι) Ἐπιστρέφου (uterque codex επιστρέφου) -- λέγει (B add μοι) ἐκεῖνος -- πρόχθεις (A προχθές) -- ἀπήγαγεν (B add με) -- ἤγαγεν (B add με) εἰς Ἀριμαθίαν (sic uterque) -- ἡμέρας τεσσαράκ. (B τεσσαράκ. ἡμερῶν) ἐγὼ γὰρ (B om) ὑπ. εἰς (A πρὸς) τοὺς -- ἀνάστασιν cum AB.

XVI, 1. Ταῦτα εἰπόντος -- καὶ (B om) πατέρα κ. μητ. -- τὴν γενεάν (ita uterque codex. Item in veterrima editione (principe) versionis germanicae est: Ich hab erkannt das geschlecht Jhesu, wann unterwegs mit den gotsfürchtigen haben

Ἰησοῦ, ἀνθρώπους εὐγενεῖς, δουλευτάς τοῦ θεοῦ μεγάλους καὶ λαμβάνοντας δεκάτας ἐκ τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. καὶ γινώσκω καὶ τὸν Συμεὼν τὸν πρεσβύτερον, ὅτι ἐδέξατο αὐτὸν ὅτε ἦν βρέφος καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα.

² Εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι Εὐρώμεν δὴ τοὺς τρεῖς ἀνθρώπους τοὺς ἰδόντας αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ὡς ἂν ἐρωτήσωμεν αὐτούς καὶ μάθωμεν ἀκριβέστερον τὴν ἀλήθειαν. εὐρον καὶ ἔφερον αὐτούς ἔμπροσθεν πάντων, καὶ ἐξόρκισαν αὐτοὺς εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν. οἱ δὲ εἶπον Ζῆ ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι εἶδομεν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν ζῶντα καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβαίνοντα.

³ Τότε ὁ Ἄννας καὶ Καϊάφας διεχώρισαν τοὺς τρεῖς ἓνα καὶ ἓνα, καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς ἰδίᾳ καθ' ἓνα. ὠμοφώνησαν οὖν καὶ εἶπον καὶ οἱ τρεῖς ἓνα λόγον. ἀπεκρίναντο οἱ ἀρχιερεῖς λέγοντες Ἡ γραφὴ ἡμῶν λέγει ὅτι πᾶν ῥῆμα ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων σταθήσεται. ὁ οὖν Ἰωσήφ ὠμολόγει ὅτι ἐκήδευσεν καὶ ἔθαψεν αὐτὸν μετὰ τοῦ Νικοδήμου, καὶ πῶς ἐστὶν ἀλήθεια ὅτι ἠγέρθη.

sy in dem tempel unauffhörlich geoffert. Nec aliter habet editio vetus altera, quam ad manus habeo. Hinc nolui τοὺς γονεῖς, quod in altero textu graeco legitur, reponere.) -- τοῦ θεοῦ μεγάλους (sic; item B μεγάλους τ. β.) -- δεκάτας (uterque codex δεκάτας) -- καὶ (B om) γινώσκω καὶ τὸν Συμ. (B καὶ Συμεῶνα) -- εἶπε πρὸς αὐτόν (A πρὸς τὸ βρέφος) -- δέσποτα cum AB.

2. Εἶπον -- Εὐρώμεν δὴ (B Εὐρον με δεῖ, Thilo correxit Εὐρεῖν^δ δεῖ) τοὺς τρεῖς -- καὶ μάθωμεν ἀκριβέστ. -- καὶ ἔφερον αὐτούς (B om haec: καὶ μάθωμεν usque ἔφερ. αὐτούς) ἔμπροσθεν (B -σσε) -- ἐξόρκισαν (B ἐξώρκ.) -- εἶπον (B εἶπαν) -- ἀναβαίνοντα cum AB.

3. Τότε ὁ Ἄννας καὶ (B add ὁ) Καϊάφας -- ὅτι (B om) πᾶν ῥῆμα -- ὠμολόγει (A ὁμολόγη, B ὁμολογεῖ) -- ἀλήθεια (A ἀληθῶς) ὅτι ἠγέρθη cum AB.

EVANGELIUM NICODEMI PARS II.

SIVE

DESCENSUS CHRISTI AD INFEROS.

CAPUT I. (XVII.)

¹ Λέγει Ἰωσήφ Καὶ τί θαυμάζετε ὅτι Ἰησοῦς ἠγέρθη; οὐκ ἔστιν τοῦτο θαυμαστόν· ἀλλὰ τοῦτο θαυμαστόν ἐστιν ὅτι οὐκ ἠγέρθη μόνος, ἀλλ' ὅτι καὶ ἄλλους πολλοὺς νεκροὺς ἤγειρεν, οἵτινες ἐμφανίσθησαν ἐν Ἱεροσολύμοις πρὸς πολλοὺς. καὶ εἰ τοὺς ἄλλους οὐ γινώσκετε, τέως τὸν Συμεῶν, ὅστις ἐδέξατο τὸν Ἰησοῦν, καὶ τοὺς δύο αὐτοῦ υἱούς, οὓς ἀνέστησεν, τέως αὐτοὺς γινώσκετε. ἡμεῖς γὰρ ἐθάψαμεν αὐτοὺς πρὸ ὀλίγου· νῦν δὲ οἱ μὲν τάφοι αὐτῶν ὄρωνται ἠνεωγμένοι κενοί, αὐτοὶ δὲ εἰσι ζῶντες καὶ διατρέβοντες ἐν τῇ Ἀριμαθίᾳ. ἀπέστειλαν οὖν ἀνθρώπους, καὶ εὔρον τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἠνεωγμένα κενά. λέγει ὁ Ἰωσήφ Ἀπέθλωμεν εἰς τὴν Ἀριμαθίαν καὶ εὐρήσωμεν αὐτούς.

² Τότε ἠγέρθησαν οἱ ἀρχιερεῖς ὁ Ἄννας καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωσήφ καὶ Νικόδημος καὶ Γαμαλιήλ καὶ ἕτεροι μετ' αὐτῶν καὶ ἀπῆλθον εἰς Ἀριμαθίαν, καὶ εὔρον οὓς ὁ Ἰωσήφ ἔλεγεν. ἐποίησαν οὖν προσευχὴν καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους· εἶτα ἦλθον μετ' αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἔφερον αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἠσφαλίσαντο τὰς θύρας, καὶ ἔθηκαν εἰς μέσον τὴν παλαιὰν τῶν

I, 1. Λέγει (B add ὁ) Ἰωσήφ -- ὅτι (B add ὁ) Ἰησοῦς -- ἐμφανίσθησαν (ita A; B ἐνεφαν.?) -- τὸν Συμεῶν (B - μεῶνα) -- υἱούς (B add καὶ τοὺς δύο ἀδελφούς) -- ἠνεωγμένοι (ita B; A ἀνεωγμ. sed statim post idem cum B ἠνεωγμένα) κενοί (A om) -- Ἀριμαθία (ita uterque) -- εὐρήσωμεν (B - σομεν) αὐτούς cum AB.

2. Τότε -- καὶ (A add ὁ) Καϊάφας -- τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὸν (sed uterque

Ἰουδαίων, καὶ εἶπον πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς Θέλομεν ἵνα ὁμοσητε εἰς τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὸν Ἀδωναΐ, καὶ οὕτως ἵνα εἶπητε τὴν ἀλήθειαν, πῶς ἀνέστητε καὶ τίς ὑμᾶς ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν.

³ Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ ἀναστάντες ἄνθρωποι ἐποίησαν εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ καὶ εἶπον πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς Δότε ἡμῖν χάρτην καὶ μέλαν καὶ κάλαμον. ἔφερον οὖν ταῦτα. καὶ καθίσαντες ἔγραψαν οὕτως.

CAPUT II. (XVIII.)

¹ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου, δός ἡμῖν χάριν ἵνα διηγησώμεθα τὴν ἀνάστασίν σου καὶ τὰ θαυμάσιά σου, ἃ ἐν τῷ ἅδῃ ἐποίησας. Ἡμεῖς οὖν ἤμεν ἐν τῷ ἅδῃ μετὰ πάντων τῶν ἀπὸ αἰῶνος κεκοιμημένων. ἐν ὧρα δὲ μεσονυκτίου εἰς τὰ σκοτεινὰ ἐκαῖνα ἀνέτειλεν ὥσπερ φῶς ἡλίου καὶ ἔλαμψεν, καὶ ἐφωτίστημεν πάντες καὶ εἶδομεν ἀλλήλους, καὶ εὐθὺς ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ μετὰ τῶν πατριαρχῶν καὶ τῶν προφητῶν ἐνωθεῖς, καὶ χαρᾶς ὁμοῦ πλησθέντες εἶπον πρὸς ἀλλήλους Τοῦτο τὸ φῶς ἀπὸ μεγάλου φωτισμοῦ ἐστίν. ὁ προφήτης Ἡσαΐας ἐκαὶ παρὼν εἶπε Τοῦτο τὸ φῶς ἐκ τοῦ πατρὸς ἐστὶ καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου πνεύματος· περὶ οὗ προεφήτευσά ἐτι ζῶν λέγων Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει ἴδε φῶς μέγα.

² Εἶτα ἦλθεν εἰς τὸ μέσον ἕτερος ἀπὸ τῆς ἐρήμου ἀσκητῆς, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ πατριάρχαι Τίς εἶ; ὁ δὲ εἶπεν Ἐγὼ εἰμι Ἰωάννης, τὸ τέλος τῶν προφητῶν, ὃς ἐποίησα τὰς ὁδοὺς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ εὐθείας, καὶ ἐκήρυξα τῷ λαῷ μετάνοιαν εἰς ἄφῃσιν ἁμαρτιῶν. καὶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰς ἐμέ ἦλθε, καὶ ἀπὸ μακρόθεν ἰδὼν αὐτὸν εἶπον πρὸς τὸν λαόν Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ

codex τοῦ) Ἀδωναΐ -- ἐκ (B add τῶν) νεκρῶν cum AB.

3. Τοῦτο -- ἀναστάντες (A ἀναστήσαντες) -- χάρτην (A χαρτί [χαρτίου]) -- καθίσαντες ἔγραψαν (B καθίσας εἰς ἐξ αὐτῶν ἔγραψεν) οὕτως cum AB.

II, 1. Κύριε -- καὶ ἡ (A om) ζωὴ -- ἡμεῖς οὖν (A om) -- καὶ ἐκ (B om) τοῦ υἱοῦ καὶ ἐκ (B om) τοῦ ἁγίου -- προεφήτευσά (A - τευσά) --- (B εἶδε) φ. μέγα cum AB.

2 Εἶτα ἦλθεν -- καὶ (ita uterque) τὸ πνεῦμα -- ἤκουσα καὶ (B om)

αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου καὶ μετὰ τῆς χειρὸς μου ἐβάπτισα αὐτὸν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, καὶ εἶδον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτὸν ἐρχόμενον, καὶ ἤκουσα καὶ τῆς φωνῆς τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς οὕτω λέγοντος Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα. καὶ διὰ τοῦτο ἀπέστειλέ με καὶ πρὸς ὑμᾶς, ἵνα κηρύξω πῶς ἔρχεται ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ ὧδε, ἵνα ὅστις πιστεύσῃ πρὸς αὐτὸν σωθήσεται, ὅστις δὲ οὐ πιστεύσει εἰς αὐτὸν κατακρίθησεται. διὰ τοῦτο λέγω πρὸς ἅπαντας ὑμᾶς, καθὼς ἴδητε αὐτόν, ἵνα προσκυνήσητε πάντες, ἔτι νῦν μόνον ἐστὶ πρὸς ὑμᾶς ὁ τῆς μετανοίας καιρὸς ὑπὲρ οὗ προσέκυνήσατε εἰς τὸν ἄνω μάταιον κόσμον τοῖς εἰδώλοις, καὶ ὑπὲρ ὧν ἡμαρτήκατε· ἐν ἄλλῳ δὲ καιρῷ τοῦτο γενέσθαι ἀδύνατον.

CAPUT III. (XIX.)

Τοῦ Ἰωάννου τοῖνον διδάσκοντος οὕτως τοὺς ἐν τῷ ἄδῃ, ἀκούσας καὶ ὁ πρωτόπλαστος καὶ προπάτωρ Ἀδὰμ λέγει πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Σὴθ Υἱέ μου, θέλω ἵνα εἶπῃς τοῖς προπάτορσι τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῖς προφήταις, ὅτε ἔπεσον ἵνα ἀποθνήσκω, πῶς σε ἀπέστειλα. ὁ δὲ Σὴθ ἔφη Προφῆται καὶ πατριάρχαι, ἀκούσατε. ὁ ἐμὸς πατήρ Ἀδὰμ ὁ πρωτόπλαστος πεσὼν ποτε εἰς τὸ τελευτᾶν ἀπέστειλέ με ποιήσασθαι δέησιν πρὸς τὸν θεὸν ἔγγιστα τῆς πύλης τοῦ παραδείσου, ὡς ἂν ὀδηγήσῃ με δι' ἀγγέλου πρὸς τὸ δένδρον τῆς ἐλεημοσύνης καὶ ἐπάρω ἔλαιον καὶ ἀλείψω τὸν ἐμὸν πατέρα, καὶ ἀναστῆ ἀπὸ τῆς ἀσθενείας. ὅπερ δὴ καὶ ἐποίησα. καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἐλθὼν ἄγγελος κυρίου λέγει μοι Ἦί, Σὴθ, αἰτεῖς; ἔλαιον αἰτεῖς τὸ τοὺς ἀσθενεῖς

τῆς φωνῆς τοῦ (A om) θεοῦ -- ἔρχεται (ab hac voce incipit fragmentum Vaticanum) -- υἱὸς τοῦ θεοῦ (cum AC; B τοῦ θε. υἱός) -- ὅστις πιστεύσῃ (cum AC; B -σει) -- εἰς αὐτόν (haec cum AC; B om) -- ἵνα προσκυνήσητε (cum AB; C -νήσετε) -- ἡμαρτήκατε (cum BC; A ἔμαρτυρήσατε) -- ἀδύνατον cum ABC.

III. Τοῦ Ἰωάννου τοῖνον -- πρὸς τὸν υἱ. αὐτ. τὸν Σὴθ (cum AC; B πρὸς Σὴθ τὸν υἱ. αὐτ.) -- ἵνα ἀποθνήσκω (cum AC; B τοῦ ἀποθνήσκω με) -- Ἀδὰμ (cum BC; A ὁ Ἀδὰμ) -- πρὸς (desideratur in ABC) τὸ δένδρον τ. ἐλεημ. (B solus add τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἔλεος τοῦ ἐλαίου) -- ὅπερ δὴ (cum AC; B δὲ) -- ἄγγελος (cum AC; B ὁ ἄγγελος) etc cum ABC.

ἀνιστῶν, ἢ τὸ δένδρον τὸ βέρον τὸ τοιοῦτον ἔλαιον διὰ τὴν τοῦ σοῦ πατρὸς ἀσθένειαν; τοῦτο οὐκ ἔστιν εὐρεθῆναι νυνί. ἄπιθι οὖν καὶ εἰπέ τῷ πατρί σου ὅτι μετὰ τὸ συντελεσθῆναι ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕτη πεντακισχίλια πεντακόσια, τότε κατέλθῃ ἐν τῇ γῆ ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐνανθρωπήσας, κἀκεῖνος ἀλείψει αὐτὸν τῷ τοιοῦτῳ ἔλαιῳ, καὶ ἀναστήσεται, καὶ ἐν ὕδατι καὶ πνεύματι ἁγίῳ πλυνεῖ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ, καὶ τότε ἀπὸ πάσης νόσου ἰαθήσεται· νῦν δὲ τοῦτο γενέσθαι ἀδύνατον.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ πατριάρχαι καὶ οἱ προφῆται ἐχάιροντο μεγάλως.

CAPUT IV. (XX.)

¹ Ἐν τοιαύτῃ δὲ τῶν ἀπάντων ὄντων χαρᾷ ἦλθεν ὁ Σατὰν ὁ κληρονόμος τοῦ σκότους καὶ λέγει τῷ Ἄδῃ Παμφάγε καὶ ἀκόρεστε, ἀκουσόν μου τοὺς λόγους. ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων τις Ἰησοῦς λεγόμενος, ὀνομάζων ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ· οὗτος δὲ ὢν ἄνθρωπος, ἀπὸ συνεργείας ἡμετέρας ἐσταύρωσαν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι. καὶ νῦν αὐτοῦ τελευτήσαντος ἔσο ἡτοιμασμένος ὅπως ὧδε κατασφαλίσωμεν αὐτόν. ἐγὼ γὰρ οἶδα ὅτι ἄνθρωπός ἐστι, καὶ ἤκουσα καὶ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι περίλυτός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου. ἐποίησέ μοι καὶ πολλὰ κακὰ ἐν τῷ ἄνωθεν κόσμῳ τοῖς βροτοῖς συναναστρεφόμενος. ὅπου γὰρ ἠῦρισκε τοὺς ἐμούς δούλους, ἐδίωκεν αὐτούς, καὶ ὅσους ἀνθρώπους ἐποίουν ἐγὼ κυλλοὺς τυφλοὺς χωλοὺς λεπρούς, καὶ εἴ τι τοιοῦτον, διὰ λόγου μόνοῦ ἰᾶτο αὐτούς· καὶ πολλοὺς ἐτοιμάσας εἰς τὸ ταφῆναι, καὶ τούτους διὰ λόγου μόνοῦ πάλιν ἀνεζώωσε.

² Λέγει ὁ Ἄδης Καὶ τοσοῦτόν ἐστιν οὗτος δυνατός ὥστε

τὸ βέρον (cum AC; B τὸ ὠραῖον) -- τοῦ σοῦ (A om) πατρὸς -- ἄπιθι: οὖν (cum AC; B om) -- ἐνανθρωπήσας (cum AB; C ἐν ἀνθρωπήσει) -- μεγάλως cum ABC.

IV, 1. Ἐν τοιαύτῃ -- ὄντων (cum AC; B om) -- ὁ Σατὰν (hoc accentu A. Eundem corrector codicis Claromontani habet; cf. Prolegg. p. XXII.) -- τοῦ σκότους (C σκότου) -- οὗτος (ita codices. Nescio an ὄντως praestet) δὲ ὢν -- ἐποίησέ μοι καὶ (C ἐποίησε δὲ καὶ) -- συναναστρεφόμενος (AC - στραφόμενος) -- ἠῦρισκε (C εὔρισκεν) -- ἐγὼ (C om) -- τοιοῦτον (cum A; BC τοιοῦτων) -- ἐτοιμάσας (cum AB; C ἐτοιμάσθη) -- ταφῆναι (A στραφῆναι) -- μόνοῦ (cum A; BC om) πάλ. ἀνεζώωσε (AC - ζώωσε) cum ABC.

2. Λέγει ὁ Ἄδης -- δυνήσεται (cum A; BC - σται) -- ἤκουσας (cum

διὰ λόγου μόνου ποιεῖν τοιαῦτα; ἢ τοιούτῳ ὄντι δύνασαι σὺ ἀντιστῆναι αὐτῷ; ἐμοὶ δοκεῖ, τοιούτῳ ὄντι οὐδεὶς αὐτῷ ἀντιστῆναι δυνήσεται. εἰ δὲ λέγεις ὅτι ἤκουσας αὐτοῦ φοβουμένου τὸν θάνατον, παίξων σε καὶ γελῶν ἔφη τοῦτο, θελὼν ἵνα σε ἀρπάσῃ ἐν χειρὶ δυνατῇ. καὶ οὐαὶ οὐαὶ σοι εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα. λέγει ὁ Σατάν Παμφάγε καὶ ἀκόρεστε Ἄδης, τοσοῦτον ἐφοβήθης ἀκούσας περὶ τοῦ καινοῦ ἡμῶν ἐχθροῦ; ἐγὼ αὐτὸν οὐκ ἐφοβήθην, ἀλλ' ἐνήργησα τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ ἐπότισαν αὐτὸν καὶ χολὴν μετὰ ὄξους. ἐτοιμάσθητι οὖν ὅπως ἐλθόντα κρατήσῃς αὐτὸν ἰσχυρά.

³ Ἀπεκρίθη ὁ Ἄδης Κληρονόμο τοῦ σκότους, υἱὲ τῆς ἀπωλείας, διάβολε, νῦν μοι εἶπας ὅτι πολλοὺς οὓς σὺ ἐτοιμάσας εἰς τὸ ταφῆναι, λόγῳ μόνῳ τούτους αὐτὸς ἀνεζώωσε· καὶ εἰ ἐτέρους τῆς ταφῆς ἠλευθέρωσε, πῶς αὐτὸς καὶ ἐν ποίᾳ δυνάμει παρ' ἡμῶν κρατηθήσεται; ἐγὼ δὲ πρὸ ὀλίγου κατέπιόν τινα νεκρὸν ὀνόματι Λάζαρον, καὶ μετ' ὀλίγον τις ἐκ τῶν ζώντων διὰ λόγου μόνου βίᾳ ἐκ τῶν ἐγκάτων μου τοῦτον ἀνέσπασεν. οἶμαι δὲ εἶναι αὐτὸν ὃν σὺ φῆς. εἰ οὖν ἐκεῖνον ἐνθάδε δεξόμεθα, δέδοικα μὴ πως καὶ περὶ τῶν λοιπῶν κινδυνεύσωμεν· πάντας γὰρ οὓς ἀπ' αἰῶνος κατέπιον, ἰδοὺ ταρασσομένους κατανοῶ, καὶ ἀλγῶ τὴν κοιλίαν μου. καὶ σημεῖον οὐκ ἀγαθὸν μοι δοκεῖ ὁ προαναρπασθεὶς Λάζαρος ἀπ' ἐμοῦ· οὐ γὰρ ὡς νεκρός, ἀλλ' ὡς ἀετὸς ἀπ' ἐμοῦ ἐξεπέτασεν· οὕτω γὰρ συντόμως ἡ γῆ αὐτὸν ἔξω ἔρριψε. διὸ καὶ ὀρκίζω καὶ σὲ εἰς τὰς σὰς χάριτας καὶ εἰς τὰς ἐμάς, μὴ ἀγάγῃς αὐτὸν ἐνταῦθα. οἶμαι γὰρ ὅτι διὰ τὸ πάντας ἀναστῆσαι νεκροὺς ὧδε παραγίνεται. καὶ τοῦτό σοι

BC; A ἠκούσας) -- τὸν θάνατον (cum BC; A om) -- θελὼν (cum AB; C om) -- καὶ (C ἢ) οὐαὶ -- ὁ Σατάν (C ὁ Σατανᾶς) -- ἐνήργησα (cum AB; C ἐνέργησα) -- χολὴν (cum BC; A χολῆ) -- ἐτοιμάσθητι (cum BC; A ἐτοιμασθῆναι) -- αὐτόν (A αὐτοῦ) ἰσχυρά (A -rā, item ut videtur C) cum ABC.

3. Ἀπεκρίθη ὁ Ἄδης -- πολλοὺς οὓς σὺ ἐτοιμάσας (οὓς [praecedente -λού] desideratur in codicibus, ita ut ἐτοιμάσας pro nominativo absoluto haberi possit. In A vero codice ἐτοιμάσας, non ἐτοιμάσας legitur, neglecto ut saepe fit augmento. Apud Thilonem est πολλοὺς σὺ ἐτοιμάσας.) -- τούτους αὐτὸς (B ante λόγῳ ponit) -- εἰ (A om) -- ὀνόματι Λάζαρον (C -ζαρος) -- τὴν κοιλίαν μου (cum AB; C τῆ κοιλίᾳ μου) -- ἀγάγῃς (C ἀγάγεις) αὐτ. ἐνταῦθα (cum

λέγω, μὰ τὸ σκότος ὃ ἔχομεν, εἰ ὧδε ἀγάγῃς αὐτόν, οὐδεὶς μοι τῶν νεκρῶν ἐναπολειφθήσεται.

CAPUT V. (XXI.)

¹ Τοιαῦτα τοῦ Σατανᾶ καὶ τοῦ Ἄδου λεγόντων πρὸς ἀλήλους ἐγένετο φωνὴ μεγάλη ὡσπερ βροντὴ λέγουσα Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. ἀκούσας ὁ Ἄδης λέγει τῷ Σατανᾶ Ἐξέλθε, εἰ δυνατὸς εἶ, καὶ ἀντίστηθι αὐτῷ. ἐξῆλθεν οὖν ἔξω ὁ Σατάν. εἶτα λέγει ὁ Ἄδης τοῖς δαίμοσιν αὐτοῦ Ἀσφαλίσασθε καλῶς καὶ ἰσχυρῶς τὰς πύλας τὰς χαλκᾶς καὶ τοὺς μοχλοὺς τοὺς σιδηροὺς, καὶ τὰ κλειθρὰ μου κατέχετε, καὶ σκοπεῖτε πάντα ἰστάμενοι ὄρθιοι· ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ αὐτὸς ὧδε, οὐαὶ ἡμᾶς λήψεται.

² Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ προπάτορες ἤρξαντο πάντες ὑβρίξειν αὐτόν λέγοντες Παμφάγε καὶ ἀκόρεστε, ἀνοιξον ὅπως εἰσέλθῃ ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. λέγει Δαυὶδ ὁ προφήτης Οὐκ οἶδας, τυφλὲ, ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ ἐγὼ ζῶν τὴν τοιαύτην φωνήν, τὸ Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, προεφήτευσά; Ἡσαΐας εἶπεν Ἐγὼ τοῦτο προῖδὼν ὑφ' ἀγίου πνεύματος ἔγραψα Ἀναστήσονται οἱ νεκροί, καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις, καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῆ. καὶ Ποῦ σου, Θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, Ἄδη, τὸ νῆκος;

³ Ἦλθεν οὖν πάλιν φωνὴ Ἄρατε πύλας λέγουσα. ἀκούσας ὁ Ἄδης ἐκ δευτέρου τὴν φωνὴν ἀπεκρίθη ὡς δῆθεν μὴ γινώσκων καὶ λέγει Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; λέγουσιν οἱ ἄγγελοι τοῦ δεσπότου Κύριος κραταιὸς καὶ δυνατὸς, κύριος δυνατὸς

AC; B ἐντεῦθεν) -- ἀναστήσαι (cum AC; B ἀναστήναι) -- ἀγάγῃς (AC ἀγάγεις) -- ἐναπολειφθήσεται cum ABC.

V, 1. Τοιαῦτα (cum AC; B Ταῦτα) -- ἔξω ὁ Σατάν (C ὁ Σατανᾶς) -- Ἀσφαλίσασθε (cum AC; B -λίσατε) καλ. καὶ (cum B; AC om) ἰσχυρῶς (ita AB; C -ρᾶς) -- σκοπεῖτε πάντα (A πάντας, BC πάντες) ἰστ. ὄρθιοι (cum A; BC ὄρθριοι) -- λήψεται cum ABC.

2. Ταῦτα -- ἀκόρεστε (B solus add Ἄδη) -- οἱ ἐν τοῖς μνημ. καὶ εὐφρανθ. οἱ ἐν (B ab οἱ ἐν priore ad οἱ ἐν posterius transilit) -- τὸ νῆκος cum ABC.

3. Ἦλθεν -- τοῦ (C om) δεσπότου -- ἐφωτίσθησαν cum ABC.

ἐν πολέμῳ. καὶ εὐθέως ἅμα τῷ λόγῳ τούτῳ αἱ χαλκαὶ πύλαι συνετρίβησαν καὶ οἱ σιδηροὶ μοχλοὶ συνεθλάσθησαν, καὶ οἱ δεδεμένοι πάντες νεκροὶ ἐλύθησαν τῶν δεσμῶν, καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτῶν. καὶ εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης ὡσπερ ἄνθρωπος, καὶ πάντα τὰ σκοτεινὰ τοῦ ἄδου ἐφωτίσθησαν.

CAPUT VI. (XXII.)

¹ Εὐθύς ἐβόησεν ὁ Ἄδης Ἐνικήθημεν, οὐαὶ ἡμῖν. ἀλλὰ τίς εἶ ὁ ἔχων τσσαύτην ἐξουσίαν καὶ δύναμιν; καὶ ποῖος εἶ ὁ χωρὶς ἁμαρτίας ὡδε ἐλθὼν, ὁ μικρὸς ὀρώμενος καὶ μεγάλα δυνάμενος, ὁ ταπεινὸς καὶ ὑψηλός, ὁ δούλος καὶ ὁ δεσπότης, ὁ στρατιώτης καὶ βασιλεὺς, ὁ τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ζώντων ἐξουσιάζων; ἐν τῷ σταυρῷ προσηλώθη καὶ ἐν τῷ τάφῳ ἐτέθη, καὶ ἄρτι ἐγένου ἐλεύθερος καὶ κατέλυσας πᾶσαν τὴν δύναμιν ἡμῶν. ἄρα σὺ εἶ ὁ Ἰησοῦς, περὶ οὗ ἔλεγεν ἡμῖν ὁ ἀρχισατράτης Σατάν ὅτι διὰ σταυροῦ καὶ θανάτου μέλλεις κληρονομησαί ὅλον τὸν κόσμον;

² Τότε ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης κρατήσας ἐκ τῆς κορυφῆς τὸν ἀρχισατράτην Σατάν καὶ παραδούς αὐτὸν τοῖς ἀγγέλοις εἶπε Σιδηροῖς καταδεσμήσατε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ. εἶτα παραδούς τοῦτον τῷ Ἄδῃ ἔφη Λαβὼν αὐτὸν κάτεχε ἀσφαλῶς ἄχρι τῆς δευτέρας μου παρουσίας.

CAPUT VII. (XXIII.)

Καὶ ὁ Ἄδης παραλαβὼν τὸν Σατανᾶν ἔλεγεν αὐτῷ Βεελζεβούλ, κληρονόμο τοῦ πυρὸς καὶ τῆς κολάσεως, ἐχθρὲ τῶν ἁγίων, διὰ ποίαν ἀνάγκην ὠκονόμησας σταυρωθῆναι τὸν βασιλέα τῆς

VI, 1. Εὐθύς (cum AC; B Καὶ εὐθύς) -- ἁμαρτίας (cum AB; C ἁμαρτιῶν) -- καὶ ὁ (cum AC; B om) δεσπότης -- καὶ τῶν (cum BC; A om) ζώντων -- καὶ ἐν τῷ τ. ἐ. κ. ἀ. ἐ. ἐλεύθερος (haec omnia cum AC; B om) -- ὁ (cum BC; A om) Ἰησοῦς (cum AB; C κύριος) -- Σατάν (cum BC; A Σατανᾶς) -- ὅλ. τ. κόσμον cum ABC.

2. Τότε -- παραδούς (C παραδὼν) αὐτὸν -- Σιδηροῖς (ita ABC; nullus eorum additum habet δεσμοῖς, quod excidisse videtur) -- παρουσίας cum ABC.

VII. Καὶ ὁ Ἄδης -- Σατανᾶν (cum AC; B Σατάν) -- Βεελζεβούλ (A ἐβεελζεβούλ) κλ. τοῦ πυρὸς (cum B; sed A σκότους, C σκότου) -- ὠκονόμησας

δόξης εἰς τὸ ἔλθειν ὧδε καὶ ἐκδῦσαι ἡμᾶς; ἐπιστρέφου καὶ ἴδε ὅτι οὐδεὶς νεκρὸς ἐν ἐμοὶ κατελείφθη, ἀλλὰ πάντα ὅσα ἐκέρδησας διὰ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως, διὰ τοῦ ξύλου τοῦ σταυροῦ πάντα ἀπώλεσας· καὶ πᾶσά σου ἡ χαρὰ μετηνέχθη εἰς λύπην· καὶ τὸν βασιλεῖα τῆς δόξης θελωθ' θανατῶσαι, σεαυτὸν ἐθανάτωσας. ἐπεὶ γὰρ παρελάβόν σε ὥστε κατέχειν ἀσφαλῶς, ἐν πείρᾳ μαθήσῃ ὅσα κακὰ πρὸς σέ διαπραξέομαι. ὦ ἀρχιδιάβολε, ἡ τοῦ θανάτου ἀρχή, ἡ ῥίζα τῆς ἀμαρτίας, τὸ τέλος παντὸς κακοῦ, τί κακὸν εὐρῶν εἰς τὸν Ἰησοῦν ἐγύρευσας τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ; πῶς ἐτόλμησας τοσοῦτον κακὸν ποιῆσαι; πῶς τοιοῦτον ἄνθρωπον ἐν τῷ σκότει τούτῳ καταγαγεῖν ἐμελέτησας, δι' οὗ πάντας τοὺς ἀπ' αἰῶνος θανόντας ἐστερήθης;

CAPUT VIII. (XXIV.)

¹ Οὕτω τοῦ Ἄδου διαλεγομένου τῷ Σατανᾷ ἠπλώσεν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα καὶ ἐκράτησε καὶ ἤγειρε τὸν προπάτορα Ἀδάμ. εἶτα στραφεὶς καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς ἔφη Δεῦρο μετ' ἐμοῦ πάντες ὅσοι διὰ τοῦ ξύλου οὐ ἤψατο οὗτος ἐθανατώθητε· πάλιν γὰρ ὑμᾶς διὰ ξύλου τοῦ σταυροῦ πάντας ἐγὼ ἰδοὺ ἀνιστῶν. πρὸς ταῦτα ἐξέβαλεν ἅπαντας ἔξω, καὶ ὁ προπάτωρ Ἀδάμ θυμηδίας ἐμπλεως ὀφθείης Εὐχαριστῶ τῇ μεγαλωσύνῃ σου κύριε, ἔλεγεν, ὅτι ἀνήγαγές με ἐξ ἄδου κατωτάτου. οὕτω δὲ καὶ πάντες οἱ προφῆται καὶ οἱ ἅγιοι εἶπον Εὐχαριστοῦμέν σοι Χριστέ, σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὅτι ἀνήγαγες ἐκ τῆς φθορᾶς τὴν ζωὴν ἡμῶν.

² Καὶ ταῦτα εἰπόντων εὐλογῆσας ὁ σωτὴρ τὸν Ἀδάμ κατὰ τὸ μέτωπον ἐν τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ· τοῦτο δὲ ποιῆσας καὶ

(cum BC; A ἐνομήσας sic) -- εἰς (cum A; C om, B ἢ sive ἦ) -- ἐκδῦσαι (A - ὑσαι) ἡμ. ἐπιστρέφου (ABC - στράφου) -- κατελείφθη (cum A; BC - λήφθη) -- ἀπώλεσας (A ἀπόλεσας) -- σεαυτὸν (cum BC; A σευτὸν) ἐθανάτωσας -- εἰς τὸν Ἰησοῦν (cum AC; B add καὶ) ἐγύρευσας (cum A'; B ἐγύρευσεσ, C ἐγηρεύσης, A'' ἐγύρευες) -- σκότει (cum A; BC σκότῳ) τ. καταγαγεῖν (cum BC; A κατάγειν) -- θανόντας (C ut videtur θανέντας) ἐστερήθης cum ABC.

VIII, 1. Οὕτω τοῦ Ἄδου -- διὰ (cum AC; B add τοῦ) ξύλου τοῦ σταυροῦ -- ἀνιστῶν (cum A; BC ἀνιστῶ) -- τὴν ζωὴν ἡμῶν cum ABC.

2. Καὶ ταῦτα -- κατὰ τὸ μέτωπον (cum AC; B ἐν τῷ μετώπῳ) ἐν (cum AC; B om) τῷ σημείῳ -- πρ. τ. πατριάρχας κ. προφ. κ. μάρτυρ. κ. (C add

πρὸς τοὺς πατριάρχας καὶ προφήτας καὶ μάρτυρας καὶ προπάτορας, καὶ τούτους λαβὼν ἐκ τοῦ ἄδου ἀνέθορε. πορευομένου δὲ αὐτοῦ ἔψαλλον οἱ ἅγιοι πατέρες ἀκολουθοῦντες αὐτῷ λέγοντες Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· ἀλληλούια· αὐτῷ ἡ δόξα τῶν ἁγίων πάντων.

CAPUT IX. (XXV.)

Πορευόμενος οὖν εἰς τὸν παράδεισον κρατῶν καὶ τὸν προπάτορα Ἀδὰμ ἀπὸ τῆς χειρὸς παραδέδωκε τούτον τῷ ἀρχαγγέλῳ Μιχαὴλ καὶ πάντας τοὺς δικαίους. εἰσερχομένων οὖν αὐτῶν τὴν θύραν τοῦ παραδείσου συνήντησαν αὐτοῖς δύο πρεσβῦται ἄνθρωποι, πρὸς οὓς οἱ ἅγιοι πατέρες εἶπον Τίνες ἐστέ ὑμεῖς, οἵτινες θάνατον οὐκ εἶδετε καὶ ἐν τῷ ἄδῃ οὐ κατήλθετε, ἀλλ' ἐν τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς οἰκεῖτε εἰς τὸν παράδεισον; εἰς ἔξ αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἐγὼ εἰμι. Ἐνώχ ὁ εὐαρεστήσας θεῷ καὶ ὧδε μετατεθεὶς παρ' αὐτοῦ, καὶ οὗτός ἐστιν Ἥλιος ὁ Θεσβίτης, οἱ καὶ μέλλομεν ζῆσαι μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· τότε δὲ μέλλομεν ἀποσταλῆναι παρὰ θεοῦ ἐπὶ τῷ ἀντιστῆναι τῷ ἀντιχρίστῳ καὶ ἀποκτανθῆναι παρ' αὐτοῦ, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι καὶ ἐν νεφελαῖς ἀρπαγῆναι πρὸς τὴν τοῦ κυρίου ὑπάντησιν.

CAPUT X. (XXVI.)

Ταῦτα τούτων λεγόντων ἦλθεν ἕτερος ταπεινὸς ἄνθρωπος, βαστάζων ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ καὶ σταυρόν· πρὸς ὃν ἔφησαν οἱ ἅγιοι πατέρες Τίς εἶ σὺ ὁ θεωρίαν ἔχων ληστοῦ, καὶ τίς ὃν ἐπιφέρεις ἐπὶ τῶν ὤμων σταυρόν; ἀπεκρίθη οὗτος Ἐγὼ καθὼς ὑμεῖς φατέ ληστής ἦν καὶ κλέπτῃς ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ διὰ ταῦτα κρατήσαντές με οἱ Ἰουδαῖοι σταυροῦ θανάτῳ παραδεδώ-

τοῦς) προπάτορας (haec cum B; C om καὶ μάρτυρας; A habet pr. τ. προπάτορας, ommissis πατριάρχ. usque κ. μάρτ. καὶ) -- λέγοντες (cum B; AC om) -- ἀλληλούια (A -(α)· αὐτῷ (cum AC; B αὕτη) -- πάντων cum ABC.

IX. Πορευόμενος -- ἀπὸ (cum AC; B ἐκ) τῆς χειρὸς -- καὶ ὧδε (cum AC; B om) μετατεθείς -- ὑπάντησιν (cum AC; B ἀπάντησιν) cum ABC.

X. Ταῦτα τούτων -- ἐπὶ (C om) σταυροῦ τοίνυν -- γενόμενα (cum AB;

κασιν ἅμα τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. ἐπὶ σταυροῦ τοίνυν κρεμαμένου αὐτοῦ, ἰδὼν τὰ γενόμενα σημεῖα ἐπίστευσα εἰς αὐτόν, καὶ παρεκάλεσα αὐτόν καὶ εἶπον Κύριε, ὅτε βασιλεύσεις, μὴ μου ἐπιλάθῃ. καὶ εὐθύς εἶπέν μοι ὅτι ἀμὴν ἀμὴν σήμερον λέγω σοι, μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. βαστάζων οὖν τὸν σταυρόν μου ἦλθον εἰς τὸν παράδεισον, καὶ εὐρῶν τὸν ἀρχάγγελον Μιχαὴλ εἶπον αὐτῷ Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ ἐσταυρωμένος ὠδὲ με ἀπέστειλεν· ἄγαγόν με τοίνυν ἐν τῇ πύλῃ τῆς Ἐδέμ. καὶ ἰδοῦσα ἡ φλογινή βρομφαία τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἤνοιξέ μοι, καὶ εἰσῆλθον. εἶτά φησι πρὸς ἐμέ ὁ ἀρχάγγελος Περιμένειν μικρόν, ὅτι ἔρχεται καὶ ὁ προπάτωρ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων Ἀδὰμ μετὰ τῶν δικαίων, ἵνα εἰσέλθωσι καὶ αὐτοὶ ἐντός. καὶ νῦν ἰδὼν ὑμᾶς ἦλθον εἰς ἀπάντησιν ὑμῶν.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἅγιοι ἐβόησαν μεγάλη φωνῇ πάντες Μέγας ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ.

CAPUT XI. (XXVII.)

Ταῦτα πάντα εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν ἡμεῖς οἱ δύο ἀδελφοί, οἱ καὶ ἀπεστάλημεν παρὰ Μιχαὴλ τοῦ ἀρχαγγέλου καὶ ἐτάχθημεν κηρῦξαι τὴν τοῦ κυρίου ἀνάστασιν, πρότερον δὲ ἀπελθεῖν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ βαπτισθῆναι. ὅπου καὶ ἀπελθόντες ἐβαπτίσθημεν μετὰ καὶ ἄλλων ἀναστάντων νεκρῶν· εἶτα καὶ εἰς Ἱερουσόλυμα ἦλθομεν καὶ ἐτελέσαμεν τὸ πάσχα τῆς ἀναστάσεως. νῦν δὲ μὴ δυνάμενοι ἐνταῦθα διάγειν ἀπερχόμεθα. καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ πατρός καὶ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

C γινόμενα) -- ὅτε βασιλεύσεις (cum A; BC ὅτε βασιλεύσης) -- Ὁ κύρ. ἡμ. Ἰησοῦς (cum BC; A add Χριστός) -- ἄγαγόν (ita ABC) με -- τῆς Ἐδέμ (C Ἐδέμ) -- Περιμένειν μικρόν (cum AB; C νῦν κατόν) -- μεγάλη φωνῇ (cum BC; A φων. μέγ. αλ.) -- ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ cum ABC.

XI Ταῦτα πάντα εἶδομεν (cum AB; C ἴδομεν) -- κηρῦξαι (codd. -ύ-) -- τοῦ θεοῦ καὶ πατρός (cum ACD; B om θεοῦ καὶ) -- ἡ κοινωνία (de coniectura addidimus; ABCD non habent) τοῦ ἁγίου (cum AC; BD παναγίου) πν. -- ὑμῶν (D ἡμῶν) cum ABC (D codicem inde a verbis εἶτα καὶ εἰς exscriptissimus).

Ταῦτα γράψαντες καὶ ἀσφαλισάμενοι τὰ βιβλία, ἔδωκαν τὰ ἡμίση τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τὰ ἡμίση τῷ Ἰωσήφ καὶ τῷ Νικεδήμενῳ· καὶ αὐτοὶ παραυτίκα ἐγένοντο ἄφαντοι, εἰς δόξαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀμήν.

Ταῦτα γράψαντες - - τὰ ἡμίση τοῖς ἀρχ. καὶ (haec C male om) τὰ ἡμίση (ita utroque loco A; B τὰ ὅμισιν, C ὅμισι) - - ἀμήν (cum C et [nisi quod ter repetitum habet D; sed pro eo B ὡς ἡ δόξα εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων, item A αὐτῷ δόξα πρέπει νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.) cum ABCD.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΙΛΑΤΟΥ

ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΗΕΜ-
ΦΔΕΙΣΑ ΑΥΓΟΥΣΤΩ-ΚΑΙΣΑΡΙ ΕΝ ΤΗ ΡΩΜΗ.

Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις σταυρωθέντος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου ἡγεμόνος τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Φοινίκης ταῦτα ἐν Ἱεροσολύμοις γέγονεν τὰ ὑπομνήματα τὰ κατὰ τοῦ κυρίου πραχθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. ὁ οὖν Πιλᾶτος μετ' οἰκείας αὐτοῦ ἀναφορᾶς ἐξέπεμψεν αὐτὰ τῷ Καίσαρι ἐν τῇ Ῥώμῃ γράψας οὕτω.

Κρατίστῳ σεβαστῷ θειοτάτῳ καὶ φοβερωτάτῳ Αὐγούστῳ
Καίσαρι Πιλᾶτος ὁ τὴν ἀνατολικὴν διέπων ἀρχήν.

* Ita titulum habent CDE .. A Ἐναφ. Πιλ. τοῦ ἡγ. πε. τ. κυρίου ἡμ. Ἰ. Χρ. π. Τιβερίῳ Καίσα. ἐν Ῥ. .. B praemissis Actis quae dicuntur Pilati sic habet Ὑπομνήματα πραχθέντα (corrige πραχθ.) περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησ. Χρ. ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ἰουδαίας, ἅπερ αὐτὸς ὁ Πιλᾶτος ἐξέπέμψεν διὰ ἰδίας ἀναφορᾶς Αὐγούστῳ Καίσαρι ἐν τῇ Ῥώμῃ. Sequitur illa temporis nota quam vidimus supra pag. 204 sq. (sub cod. E) Ἐν ἔτει usque γράμμασιν ἐβραϊκοῖς.

Ἐν (E praem Ἐγένετο) -- ἡγεμόνος (A τοῦ ἡγ.) -- γέγονεν (A γεγόνασι) τὰ ὑπομν. (CD om) -- ὑπὸ τ. Ἰουδ. cum ACDE .. B ἐν ταῖς ἡμ. ἐκεῖν. σταυρ. τοῦ Ἰησοῦ, καὶ Ποντίου Πιλ. ἡγεμονεύοντος τῆς τε Παλ. κ. τ. Φοιν. (ista omnia prioribus annexa habet) Ταῦτα (cod. ταύτης) δὲ ἐν Ἱεροσ. γέγονε τὰ ὑπομν. τὰ πραχθέντα κατὰ τοῦ Ἰησοῦ παρὰ τῶν Ἰουδ. | ὁ οὖν (A δὲ) Πιλ. μετ' οἰκείας (Fabr. edidit μετοικίας „Sed et Pilatus ex provincia sua scripto retulit Romam“ etc. Correxit Thilo μετ' οἰκείας „cum domo sua“, „cum domesticis suis“) αὐτ. ἀναφορᾶς (A -φάν) ἐξέπ. αὐτὰ (A αὐτοῦ, Fabr αὐτῷ) τῷ Καίσα. etc. B sic: [ᾶ] δι' ἀναφορᾶς ἰδίας ἀπέπεμψεν Αὐγούστῳ Καίσαρι ἐν τ. Ῥ. γρ. οὕτως ὁ Πιλᾶτος.

Κρατίστῳ .. B om | A om θειοτάτ. | καὶ (E om) φοβερωτάτῳ .. B φοβερῷ | Αὐγούστῳ cum CDE .. B Τιβερίῳ Αὐγούστῳ, A Τιβερίῳ | ὁ τ. ἀνατ. διέ. ἀρχήν (A ἐπαρχίαν) cum CDEA .. B ἀνατολῆς τελωνᾶρχης

Ἰ Μηνύσαι κέκρημαι δι' ἧς φόβῳ καὶ τρόμῳ συνέχομαι, κράτιστε. Ἐν ταύτῃ γὰρ ἦν περ διέπῳ ἐπαρχίαν, ἧτις μία τῶν πόλεων καλεῖται Ἱερουσαλήμ. ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων παρέδωκάν μοι ἀνθρώπον τινα λεγόμενον Ἰησοῦν, πολλὰ ἐγκλήματα ἐπιφερόμενοι κατ' αὐτοῦ, ἅπερ οὐκ ἠδυνήθησαν τῶν λόγων τῇ συστάσει διελέγξαι. Μία δέ τις αὐτοῖς ἀφρεσις ἦν κατ' αὐτοῦ, ὅτι τὸ σάββατον αὐτοῖς ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς μὴ εἶναι σχολὴν ἢ παρατηρεῖσθαι. πολλὰς γὰρ ἰάσεις ἐπέτελεσεν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ. τυφλοὺς ἐποίησεν ἀναβλέπειν, χωλοὺς περιπατεῖν, νεκροὺς ἀνέστησεν, λεπροὺς ἐκαθέρισεν, παραλυτικούς ἴασατο, μὴ δυναμένους τὸ σύνολον μῆτε ὀρμὴν τοῦ σώματος μῆτε νεύρων στάσειν ἔχειν εἰ μὴ μόνον φωνὴν καὶ ἀρμονίαν, καὶ παρέσχεν αὐτοῖς δύνάμιν τοῦ περιπατεῖν καὶ τρέχειν, βήματι μόνῳ τὸ

1. Μηνύσαι cum BCE .. D μηνύσαι, A μηνύειν | δι' ἧς -- συνέχομαι cum CD .. E δι' ἧς φόβος καὶ τρόμος ἔχει με .. A διὰ τῆσδε φόβῳ κ. τρόμῳ συνεχόμενος .. B τρόμῳ συνεχόμενος (sed in codice scriptum est τρομοσῆν ἐχόμενος) | κράτιστε (A add βασιλεῦ). Sequitur in codd. CD τῇ (D τῆν) τῶν ἐπισταμένων καὶ ῥοπῇ τοῦτο τε καιρῶν (D τῶν τότε καιρῶν) δέοντα λαβῶν τόν γε λείον (D λίον) χρόνον δείκνυσιν: quae corruptissima esse apparet. Nec fere aliter in E videtur scriptum esse, unde haec tantum adnotavimus: τῇ τῶν ἐπισταμένων ῥοπῇ τὸν τότε καιρῶν δέοντα. Ex A Fabricius sic edidit: τῆν τῶν ἐπεισταμένων καιρῶν ῥοπῆν ἐκ τῶν ἃ ἐπέσσονται λαβῶν τῶν τε λοιπῶν χρονῶν ἐνδείκνυσιν, addita haec interpretatione: quid numeri temporis impetus tulerit, et iam colligo inde quid deinceps postea sit futurum. Omnino simile quid coniciendum est. Cf. etiam alterum textum, ibique codd. CE. Codex vero B eum locum plane omittit. | Ἐν ταύτῃ γ. ἦν περ (ita ACD; D ἦν) -- καλεῖται (ita CD; A κέκληται) -- μοι (A add ἕνα) ἄνδρ. τινα (C τιν. ἄνδρ.) λεγ. Ἰησ. cum CDA .. B Μία τῶν ὑπ' ἐμοῦ διοικουμένων πόλεων κέκληται Ἱερουσαλήμ, ἐν ἣ (cod. ω) πᾶν τὸ πλῆθ. τῶν Ἰουδ. κατοικοῦ. οὗτοι παρέδωκάν μοι τινα ἄνδρ., Ἰησοῦν τῷ ὀνόματι | D φερόμενοι, omisso κατ' αὐτοῦ (A ante ἐπιφερ. pon) .. B φέροντες et κατ' αὐτόν | τῶν λόγ. τῇ συστ. (A τ. συστ. τ. λόγ.) cum CA; item B τῆν σύστασιν τ. λόγ. .. D τὸν λόγον τοῖς σύμψασι | B οὐκ ἴσχυσαν διελέγξ. | τις (ita CD; B της, A τοῖς) αὐτοῖς (ita AD, B αὐτης, C om) ἀφρ. ἦν (B corrupte ἐρέσεως. D add αὐτῶν) | αὐτοῖς ἔλεγ. ὁ Ἰησ. (ita AD; C om) μὴ εἶν. (D add ὀρμῆν) σχολ. ἢ (A om; Fabr. edidit μὴ ἐν σχολῇ) παρατ. cum ACD .. B οὐ τηρεῖ μὴδὲ σχολὴν εἶναι ἀγαθῶν ἔργων | πολλ. γὰρ (ita ACD; B δὲ) ἰάσ. ἐπέτελεσεν (ita ACD; B ἀπετέλει ἀγαθῶν ἔργων) ἐν (ita CD, A om; B om ἐν αὐτῇ) αὐτ. τῇ ἡμέρᾳ (B add τοῦ σαββάτου) | ἐποίησ. ἀναβλέπ. (D βλέπειν) .. B ἀνέβλεπεν (sed postea περιπατεῖν) | λεπρ. ἐκαθέρισεν (A ἐκαθάρισεν?) cum CDA .. B om | B παραλύτους | μὴ δυν. τὸ σύνολον (ita ACD; B τὸ σῶμα κινῆσαι) μ. ὀρμ. τ. σώμ. μῆτε (B ἢ τῶν) νεύρ. στ. ἔχειν (A ἔχοντας) εἰ μὴ μόνον (B μόνην) φωνὴν καὶ (B om φ. κ.) ἀρμονίαν (ita AB; CD -νίας) | παρέσχεν cum CD .. AB παρεῖχεν | δύν. τοῦ περ. κ. τρέχ. cum ACD .. B τὸ περιπατεῖν | τὸ ἀσφ. ἀποστρ. cum B

ἀσθενές ἀποστρέψας. ἄλλο πάλιν τι δυνατώτερον πρᾶγμα, ὅπερ ἐστὶν παρὰ τοῖς παρ' ἡμῖν θεοῖς ξένον· τετραήμερον νεκρὸν ἀνέστησεν, λόγῳ μόνῳ καλέσας αὐτόν, τοῦ τεθνεώτος τὸν ἰχῶρα ἔχοντας, καὶ διαφθαρέντος ἐκ τῶν γενομένων σικωλήκων τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τὸ δυσώδες τοῦ κυνὸς ἔχοντας· ὃν ἰδὼν ἐν τῷ τάφῳ κείμενον ἐκέλευσεν τρέχειν, μήτε ὄλως νεκροῦ τι ἔχοντας, ἀλλ' ὡς ἐκ παστοῦ νυμφίος οὕτως ἐξήλθεν ἐκ τοῦ τάφου εὐωδίας πλείστης πεπληρωμένος. ² Καὶ ξένους σαφῶς δαιμονιζομένους καὶ τὴν οἴκησιν ἐν ἐρημίαις ἔχοντας καὶ σάρκας τρώγοντας τὰς ἰδίας, ὁμοίως τοῖς κτήνεσιν καὶ ἐρπετοῖς συναναστρεφομένους, καὶ τούτους κατέστησεν οἰκήτορας πόλεων καὶ διὰ λόγου σώφρονος ἀπέδειξεν, σοφούς τε καὶ δυνατοὺς καὶ ἐνδόξους παρασκευάσαν γενέσθαι, συνεσθίωντας πᾶσιν τοῖς πολεμίοις τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων τῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων ὀλεθρίων, ἃ βυθῷ θαλάσσης κατέρριψεν. ³ Πάλιν δὲ ἄλλος ὑπῆρχεν ἑτηρᾶν ἔχων

ACD τῷ ἀσθενεὶ ἐπιτρέψας | ἄλλο cum D, item B (ἄλλο ὅτε δέ τι δυν.) .. AC ἄλλὰ | B om τοῖς παρ' ἡμῖ | B₂ τετραήμερον ἀνάστησας | λόγῳ -- διαφθαρέντος (cod. -τας) -- κυνὸς (cod. κυνοῦ) ἔχοντας (cod. -τας) cum B .. ACD λόγῳ (A ἐν λόγ.) μόνῳ (A μόνον) καλέσας αὐτοῦ (sed D αὐτόν) τοῦ τεθνεώτος (A τεθνηκότος) τὸ ὄνομα, καὶ αὐτόν τὸν ἰχῶρα διαφθαρέντα (A corrigite καὶ αὐτὸν οὐ ἰχῶρ διέφθειρεν) ὑπὸ τῶν σικωλήκων καὶ τὸ δυσώδες τοῦ κυνὸς (CD κυνοῦ) ἔχοντας | ἐν: ita A (nisi est Fabricii additamentum) .. BCD om | ἐκέλευσεν, τρέχ. cum ACD .. B τοῦτον λόγῳ ἀνέστησεν καὶ τρέχειν ἐκέλευσεν | B om μήτε ὄλ. -- ἔχοντας (A -τα, nisi est editoris emendatio) | ἄλλ' ὡς .. B καὶ ὡς | A (teste Fabr.) νυμφῶνος et ἐπήλθεν | B ἐξελεύοντα | B εὐ. πλ. πεπληρωμένος .. A εὐωδίαν πλείστην κεκτημένος

2. Καὶ ξέν. σαφ. (A καὶ κωφούς pro σαφ.) δαιμ. cum CD, item A .. B καὶ ξένον εἶπεν ἕτερον· τινὰς δαιμονιζ. ποιητικῶς (cod. -ρός) | καὶ τὴν (A τοῖς) οἴκησιν. (B κατοικ.) | καὶ σάρκας (ita CD) τρώγ. τὰς ἰδίας (C τὴν ἰδίαν) cum CD .. A καὶ σάρκα τρέφοντας (vide post) .. B (om καὶ) σαρκιτρέφοντας τῶν ἰδίων ὄντας τοὺς κείμενους | ὁμοίως τοῖς -- συναναστρεφ. (C συναναστρεφ.) cum DC .. B καὶ ἐρπετῶν καὶ θηρίων συναναστρεφομένους ἐν ταῖς ἴαις .. A τὴν π' οὐσίαν (corrigite τὴν ἰδίαν cum prioribus coniungendum) ὁμοίως τοῖς κτ. κ. ἑρπ. συναναστρεφ. | καὶ (A praem ἴεους ὄντας) τούτους -- ἀπέδειξεν (A ἀνέδ., D ὑπέδ. αὐτούς) σοφ. τε (haec D om) -- παρσικ (A παρακάλεσεν) γενέσθ. cum CDA .. B καὶ τοῦτ. διὰ λόγου σώφρονος ἀπέδειξεν, σοφούς τε καὶ δυνατοὺς κατέστησεν καὶ ἐποίησεν οἰκήτορας πόλεων, καὶ ἐνδόξους γενέσθ. παρασκευάσαν (sic) | συνεστ. πᾶσιν τοῖς (A παντάπασιν) πολεμίοις (A -μίους) τ. πν. τῶν (A om) ἀν. τῶν (C om) -- ἃ (C βία) βυθ. θα. κατ. (A om ἃ β. θα. κ.) cum CA .. B καὶ τὰ πνεύματα ἀκάθαρτα ἐν αὐτοῖς ὀλεθρῶ δεινῷ κατορύξας βυθῷ θαλάσσης κατεπότισεν

3. Πάλιν δὲ (A om) ἄλλ. ὑπῆρχ. (ita AB; C ὑπῆρξεν) -- χεῖρην (ita BC)

τὴν χεῖραν, οὐ μόνον δὲ τὴν χεῖραν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ ἥμισυ μέ-
ρος τοῦ σώματος ἀπολιθωθὲν ὑπῆρχεν τοῦ ἀνθρώπου, μήτε πλά-
σιν ἀνδρὸς ἢ σώματος ἔχων διαστολήν· κἀκείνον λόγῳ ἴασατο καὶ
ὕγιῃ ἀπέδειξεν. ⁴ Καὶ γυναῖκα δὲ αἰμορροοῦσαν ἐπὶ πολλοὺς
χρόνους, ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ αἵματος τὰς ἀρμονίας καὶ τὰς
φλέβας ἐξάντηθείσαν καὶ μήτε τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἐπιφερομέ-
νην, νεκρῇ ἀπικασμένην, ἄφωνον καθ' ἐκάστην οὖσαν, ὡς οἱ
ἐκ τῆς ἐνορίας πάντες ἰατροὶ οὐχ εὗρον θεραπεῦσαι· οὔτε γὰρ
μία τῆς ζωῆς ἐλπίς αὐτῇ ὑπῆρχεν· καὶ μυστικῶς διερχομένου
τοῦ Ἰησοῦ ἰσχύϊ λαβοῦσα διὰ τῆς ἐπισκιάσεως αὐτοῦ ὅπισθεν
ἦψατο τοῦ κρασπέδου αὐτοῦ, καὶ εὐθέως αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέπλη-
σεν δύναμις τὰ κενώματα αὐτῆς, ὡς μηδέποτε πάθος πεπονθυῖα
ἤρξατο δρομαία τρέχειν εἰς τὴν ἐαυτῆς πόλιν Κεφαρναούμ, ὡς
πλησιάζειν τὴν πορείαν ἡμερῶν ἕξ.

⁵ Καὶ ταῦτα μὲν, ἃ προσφάτως κατὰ νοῦν ἔχων ἐμήνυσα,
ἅπερ ἐν σαββάτῳ ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἕτερα μείζονα τούτων
ἐποίησε σημεῖα, ὡς ὅτι καὶ παρὰ τοὺς θεοὺς οὐς σεβόμεθα μεί-
ζονα κατενόησα θαυματουργήματα παρ' αὐτοῦ γεγονότα.

οὐ μόν. δ. τ. χεῖραν cum B .. AC om | ἀλλὰ (A add καὶ) μᾶλλον τὸ ἥμισυ
μέρος .. B corrigite ἀλλὰ πάντα ὕμνησον μέρος | ἔχων (C ἔχειν) διαστ. cum BC
.. A ἔχειν ὡς λίαν στενήν | ἴασατο κ. ὑγ. ἀπ. cum AC .. B ἰασάμενος παρ-
εστησεν ὑγιῇ

4. Καὶ γυναῖκα δὲ αἰμορροοῦσαν (B -σα) cum BC .. A κ. γυνή δ. αἰμορ-
ροοῦσα | ἐπὶ (A om) πολλοὺς χρ. cum CA .. B ἐν πολλοῖς χρόνοις | ἀπὸ τ. φύ-
σεως (A φύσις) τ. αἱ. τὰς ἀρμονίας (A ἀρτηρίας) -- ἐξάντλ. (A ἀντήλασσα) cum
CA .. B ὥστε αὐτῆς (corrigite ἀπὸ) τῆς φύσεως τ. αἱ. αὐτῆς τῆς (τάς?) ἀρμο-
νίας κ. φλέβας ἐξάντησαι | καὶ μήτε (ita CA, B μηδέ) τὸ ἀνθρ. (B ἐπ' ἀν-
θρώποις) σ. ἐπιφερομένην (A -νη, B -νον) | νεκρῇ (A -κροῖς δὲ) ἀπικασμένην
(A -νη) .. B νεκρῆν ἀποκείμενον .. C om | ἄφ. -- οὖσαν cum C .. A ἄφωνός
τε οὖσα .. B om | ὡς οἱ -- πάντες (A om) ἰα. οὐχ εὗρ. (A αὐτὴν οὐκ ἠδύ-
ναντο) ἔερ. (A ἱατρεύσαι) cum C, item A .. B παντελῶς ἱατροὶ οὐκ ἴσχυσαν
ταύτην τὴν φύσιν τοῦ αἵματος παῦσαι | οὔτε γ. μία (A σκιά) τ. ζ. ἔλπ. (A om)
α. ὑπῆρχ. cum C, item A .. B vitiose μία τῆς αὐτῆς ζωῆς οὐκ ἐτύγγανεν | διὰ
τῆς (C δι' αὐτῆς) ἐπισκιάσ. (C ἐπισκιάσαι) αὐτοῦ (B om αὐτ.) | B om τ. κρασπ.
| κ. εὐσ. (A om) -- ἀνέπλησεν (AB ἀνεπλήρωσεν) τὰ κεν. αὐτ. (B τοὺς κενούς
αὐτῆς τόπους) | ὡς μηδ. πᾶθ. (A παθοῦσα) πεπονθυῖα (B πεπονθοῦσα, A τῇ
πεπονθειᾷ) ἤρξ. (AC καὶ ἤρξ.) δρομαία (AC -αίως) -- ἐαυτῆς (A αὐτῆς) π.
Κεφαρναούμ (Κεφ. cum B, A Καφ.; C Καπερν.) -- τὴν (B om) -- ἕξ

5. ἃ (A ἅπερ) προσφάτως (A πρόσφατος) -- ἅπερ -- ἐποίησα σημεῖα
(haec omnia ab ἅπερ usque σημ. A om) cum C, item A .. B ἅπερ πρόσφατος
ὁ νοῦς γεωργήσας ἐδήλωσεν, ἐν σαββ. ἐθαυματούργησεν· μείζω δὲ καὶ ἕτερα
σημ. ἐποίησεν ὁ Ἰησ. | ὡς ὅτι (B om) καὶ (C om) παρὰ τ. θε. οὐς (BC om) σεβ.

⁶ Τοῦτον δὲ Ἡρώδης καὶ Ἀρχέλαος καὶ Φίλιππος, Ἄννας καὶ Καϊάφας παρεδίδον μὲν σὺν παντὶ τῷ λαῷ, ἐπὶ τὸ τοῦτον ἀνετάσαι πολλήν ποιήσαντες κατ' ἐμοῦ σπάσιν. ἐκέλευσα οὖν τοῦτον σταυρωθῆναι, πρῶτον φραγελλώσας αὐτόν, καὶ μηδεμίαν αἰτίαν εὐρών κατ' αὐτοῦ κακῶν ἐγκλημάτων ἢ πράξεων.

⁷ Ἄμα δὲ ἐσταυρώθη, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, τοῦ ἡλίου μέσης ἡμέρας σκοτισθέντος καὶ τῶν ἀστέρων φανέντων. ἐν οἷς λαμπηδὼν οὐκ ἐφαίνετο· σελήνη δὲ τὸ φέγγος ὡς αἱματίζουσα διέλιπεν· κόσμος δὲ τῶν καταχθονίων καταπέθη· ὡς αὐτὸ ὅπερ εἶχον ἀγίασμα ναοῦ λεγόμενον αὐτοῖς τοῖς Ἰουδαίοις μὴ ἐφθῆναι τῇ τούτων πτώσει· χάσμα δὲ τῆς γῆς ἐπειλημμένων βροντῶν ἤχῳ καταπίδρασαν. ⁸ Ὄψθησαν δὲ ἐν αὐτῷ τῷ φόβῳ νεκροὶ ἀναστάντες, ὡς αὐτοὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐμαρτύρησαν, καὶ εἶπον εἶναι Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ τοὺς δώδεκα πατριάρχας καὶ Μωσῆν καὶ Ἰώβ, τοὺς προτεπελευτηκότας ὡς φασιν ἐκεῖνοι πρὸ τρισχιλίων πεντακοσίων ἐτῶν· καὶ πλεῖστοι

μεῖζονα (B μεῖζων [sic] τινά) κατ. λαμ. παρ' αὐτ. γεγ. (B om π. α. γ) cum ABC.

6. Τοῦτον δὲ cum AC .. B Τοῦτ. οὖν | Ἡρώδης: B praem οἱ Ἰουδαῖοι καὶ Φίλιπποι. cum B .. AC om καὶ | ἐπὶ τὸ τ. ἀνετάσαι (C ἀνατάξαι) cum BC .. A ἐπὶ τῇ τοῦτον ἀνετάσει | ποιήν (B καὶ πο.) ποιήσ. (B κινήσαντες) κ. ἐ. σπάσιν (AB post πολλ.) | ἐκέλ. οὖν (ita ACD; B om) τοῦτ. (B τοῦ) σταυρ. πρ. (B add δὲ) φρ. αὐτ. | καὶ (ita CD; A om) μηδεμ. αἰτ. εὐρών (A εὐρον) -- πράξ. cum CD .. B μηδεμίαν δὲ εὐρών (εὐρον?) κατ' αὐτόν ἐγκλημάτων, ποθέν.

7. Ἄμα (B μόνον) δὲ -- μέσης (ita BGD; A μέσον τῆς) ἡμέρας σκ. καὶ τ. ἀστέρων (ita CD; A ἀστρων) -- ἐφαίνετο cum ACD .. B καὶ τὰ ἄστρα σωρηδὼν οὐκ ἐφαινον | σελ. δὲ cum BCD .. A ἡ δὲ σελ. | B ὥσπερ ἐν αἵματι οὐσα | B κόσμον δ. τ. κ. καταπέθουσαι | ὡς αὐτὸ ὅπερ cum A .. BCD ὡσαύτως (C ὡς αὐτός) καὶ (B om) ὅπερ | αὐτοῖς τοῖς (A om; CD οἱ) Ἰουδαίοις (CD - αἰοί) μὴ ἐφθ. cum ACD .. B αὐτόν Ἰουδαῖοι μὴ ἀφθῆναι (sic) | τῇ τούτων πτώσει (D - ου) cum CD .. B τῆν αὐτοῦ πτώσει, A τῇ τούτου πτώσει (ita certe apud Fabr. et Beh) | χάσμα δὲ (CD om) τῆς γῆς cum ACD .. B χάσματος γῆ | ἐπειλημμένων (ita CD, B om) βροντῶν ἤχῳ (CD ἤδη ἤχου, B ἤδαι ἤχῳ) καταπίδρασαν (CD - ίδρασαν; B τοὺς θεμέλια καταπέθουσαι [s. supra i. posito]) .. A ἐλλειπομένης, βροντῶν τ' ἤχου καταβανουσῶν

8. Ὄψθησαν (B ὄψθη) δ. ἐν (ita AB; CD om) αὐτῷ τ. φ. νεκροὶ ἀναστάν. (B νεκρῶν ἀνάστασις) -- ἐμαρτύρησαν, καὶ εἶπον εἶναι (haec ita habet B; ACD μαρτυρήσαντες εἶπον. ἐν ᾧ [A οἷς]) -- κ. τ. δώδ. πατρ. (haec B om) καὶ (B om) Μωσῆν (ita A Μωυσ. | C. D Μωσῆ, B Μωυσῆν) καὶ Ἰώβ (A Ἰωβαννην τ. προτεπελευτηκότας. B τ. καὶ πρὸ πάντων ἰσὶ | πάντων ἰσὶ | τ. προτεπελευτηκότας. A τ. προτεπελευτηκότας. B τ. καὶ πρὸ πάντων ἰσὶ | πάντων ἰσὶ) -- τρισχιλ. (B δυσχιλ.) πεντ. (B om) ἐτῶν | κ. πλ. (B add δὲ ἄλλοι) πο. οὐ;

πολλοὶ οὖς καγὼ εἶδον ἐν σώματι φανέντας, καὶ θρῆνον δὲ ἐποίουν περὶ τῶν Ἰουδαίων διὰ τὴν γενομένην δι' αὐτῶν παρανομίαν καὶ ἀπώλειαν τῶν Ἰουδαίων καὶ τοῦ νόμου αὐτῶν.

⁹ Ἔσθη δὲ ὁ φόβος τοῦ σεισμοῦ ἀπὸ ὄρας ἕκτης τῆς παρασκευῆς ἕως ὄρας ἐνάτης. καὶ ὀψίας γενομένης τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων ἤχος ἐγένετο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὥστε τὸν οὐρανὸν γενέσθαι φωταγωγὸν ἑπταπλασίως ὑπὲρ πόσας τὰς ἡμέρας. ὥφθη δὲ τρίτης ὄρας τῆς νυκτὸς καὶ ὁ ἥλιος οἷος οὐδέποτε ἔλαμψεν φωταγωγός, τὸν πάντα πόλον φαιδρύνας. καὶ ὥσπερ δὲ ἀστραπαὶ ἄφω χιμῶνος ἐπέρχονται, οὕτως ἄνδρες ἐφαίνοντο ὑψηλοὶ ἐν στολῇ καὶ δόξῃ ὑπάρχοντες, πλήθος ἀναριθμητὸν, κραζόντες, ὧν ἡ φωνὴ ἤκούετο ὥσπερ βροντῆς παμμεγέθους Ὁ σταυρωθεὶς ἀνέστη Ἰησοῦς· ἀνέλθατε ἐξ ἄδου οἱ δεδουλωμένοι ἐν τοῖς καταχθονίοις τοῦ ἄδου. καὶ ἦν τὸ χάσμα τῆς γῆς ὡς μὴ ὄντων ἐδρασμάτων· ἀλλ' οὕτως ἦν ὡς αὐτὰ τὰ θεμέλια τῆς γῆς φανῆναι μετὰ τῶν βωόντων ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ περιπατούντων ἐν

καγὼ (A καὶ) εἶδ. (C ἴδ.) -- καὶ (AB om) θρῆν. δὲ (ita CAB; D om) ἐποίουν (ita D; C ποιούντων, A ποιήσαντες, B οὗτοι ποιοῦντες) πε. τ. Ἰουδ. (haec D; ABC om) -- γενομ. (D γεναμ.) δι' (ita AD, C παρ'; B om δι' αὐτ.) αὐτ. (B add εἰς τὸν Ἰησοῦν) παρανομίαν (ita CD; AB -νομον πρᾶξιν) -- τῶν (B praeam τοῦ ἔθνους) Ἰουδ. -- αὐτῶν (B αὐτοῦ)

9. Ἔσθη δὲ -- τῆς (A om) παρασκ. ἕ. ὄρας (A om) ἐνάτ. καὶ (A om) -- ἐκ τ. οὐρανοῦ cum CA .. B ὡς μὴ στέρεται τὸν φόβον τοῦ σεισμ. τοῦ γενομένου ἀπὸ ὄρας ἕκτης τῆς παρασκ. ἕως ὀψίας τοῦ σαββάτου ἤχος ἐγένετο ἐκ τ. οὐρ. | ὥστε (B add πάλιν) -- γενέσθ. (B om) φωταγωγὸν (B -γωγεῖν) ἑπταπλασίως (A -σίονα) -- ἡμέρας (B add ὡφθῆναι sic; aut igitur φωταγωγὸν restituendum, aut ὡφθῆναι delendum est quippe ortum ex ὡφθη δέ, quod rursus compensasse videtur librarius addito ὡφθη post ἥλιος) | ὡφθη δὲ (haec B om) τρίτης (B add οὔσης) -- καὶ ὁ (A om κ. ὁ) ἥλιος (B add ὡφθη) οἷος (B οἷως, A ὡς) ἔλαμψ. φωτ. (B om) τ. πάντα (B ἅπ.) πόλον (B κόσμον) φαιδρ. (B πολὺ φαιδρ., A πολλὰ φαιδρ. omissis ἔλαμψ. usque πόλον) | καὶ (AB om) ὥσπερ δὲ (A om) -- ἄνδρ. ἐφάν. (A ἐφάνησαν ἄνδρ.) ὑψηλ. (A om) ἐν (A add νεφελεῖνῃ) στ. (B add μεγάλοι) κ. δόξῃ (B ἐνδοξοί, A add μεγάλη) -- ὧν (B ὡς, A καὶ) ἡ φωνὴ (A φωναί) ἤκούετο (A -οντο) ὡ. βροντῆς παμμεγέθους (B -τῆς -έθης, A -έθους -τῆς, C -εζῆ -τῆ) Ὁ (B praeam λέγων) στ. ἀν. Ἰησ. (ita C, A ἀν. Χριστ., B θεὸς ἔσθη) ἀνέλθατε (A ἀνήλθόν τε) ἐξ. ἄ. οἱ (C οἱ ἐξ. ἄ.) δεδουλ. (B κατερχόμενοι) ¹ - τοῦ (B τῆς γῆς τοῦ) ἄδου (B add ἀπὸ Ἀδάμ) cum ABC | ὡς μὴ ὄντων ἐδρ. cum CA .. B μέγα ὡς μὴ εἶναι ἐδρασμα | B om οὕτως ἦν | αὐτὰ τὰ θεμ. τ. γῆς cum C .. AB αὐτὰ τὰ ὕδατα ὑποκάτω τῆς (A om) ἀβύσσου | φανῆναι μετὰ τ. βωόντ. (A om) ἐ. τ. οὐρ. καὶ περιπατούντ. (A καίπερ ὑπαντούντ.) -- ἐν μέσω (A add τοῦ πληθους) τ. ἀ. νεκρῶν cum CA .. B ὀράσθη, καὶ πλη-

σώματι ἐν μέσῳ τῶν ἀναστάντων νεκρῶν. ὁ δὲ ἀναστήσας πάντας τοὺς νεκροὺς καὶ συνδήσας τὸν ἄδην ἔλεγεν Εἶπατε τοῖς μαθηταῖς μου ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε.

10 Πᾶσαν δὲ τὴν νύκταν ἐκείνην οὐκ ἐπαύσατο τὸ φῶς φαῖνον. τῶν δὲ Ἰουδαίων πολλοὶ ἔθανον ἐν τῷ χάσματι τῆς γῆς καταποθέντες, ὡς μὴ εὐρεθῆναι ἐπὶ τὴν αὔριον πλείστους τῶν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ γενομένων. ἄλλοι φαντασίαν ἐώρων ἀναστάντων, οὓς οὐδέποτε ἡμῶν τις ἦν θεασάμενος. εἰ μὴ μία τις συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων οὐχ ὑπελείφθη ἐν αὐτῇ τῇ Ἱερουσαλήμ, ἐπεὶ πᾶσαι ἀφανεῖς τῇ πτώσει. ἐκείνη ἀπῆλθον.

11 Τῷ οὖν φόβῳ ἐκείνῳ ἐκστάσει γινόμενος καὶ τρόμου δεινοτάτῳ συνεχόμενος, ἅπερ εἶδον κατ' αὐτὴν τὴν ὄραν γράψας ἀνήγαγον τῷ σῶ κράτει ἐντάξας καὶ τὰ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ πραχθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐξέπεμψα τῇ σῇ θειότητι, δέσποτα.

Σος πολὺ τῶν ἀναστάντ. νεκρ. | ὁ δὲ ἀναστήσας -- τ. μαθ. μου (A om) -- ὄψεσθε cum AC .. B φανερῆς (-ρή?) δὲ τις ἦν μία φωνὴ Ἦλθεν ὁ σταυρωθεὶς Σεὸς ἀναστήσας πάντας τ. νεκρ., καὶ ὅτι προάγει ὑμᾶς -- ὄψεσθε.

10. νύκταν: ita BC | B ἀπέθαναν | A (ap. Fabr.) καταπιωθέντες | πλείστ. τῶν κ. τ. Ἰ. γενομένων cum C .. B τοὺς πλείονας τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὸν Ἰησοῦν γενομένους .. A τὸ πληθὺς τῶν Ἰουδ. τῶν τὰ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ λεγομένων | ἄλλοι (C ἀλλά, A καὶ) φα. ἐώρ. (B add νεκρῶν) ἀναστάντ. (A om) οὓς (A ἦν) οὐδ. ἡμῶν τις ἦν (ita de coniectura; A ἡμῶν τις et ἔστι post Σεασ. habet, BC tantum ἡμῶν) θεασάμενος (B -μενοι, ad quod pro ἡμῶν poterat ἦμεν poni) | εἰ μὴ (cum C; A om) μία τις (ita C, A om) συναγωγὴ .. B καὶ μηδεμίαν τις συν. | B om αὐτῇ τῇ | ἐπεὶ -- ἀπῆλθ. cum C .. A ἐπεὶ πᾶσαι ἠφανίσθησαν .. B om. Praeterea A add οἱ δὲ τηροῦντες τὸ μνημεῖον στρατιωτῶται ἀπὸ τῆς ἰδέας τοῦ ἀγγέλου ἐσελίσθησαν.

11. Τῷ οὖν -- δεινοτάτ. (B δεινῷ) συνεχόμενος cum BC .. A (cum prioribus coniungens) ἀπῆλθον οὖν ἐν φόβῳ ἐκείνῳ ἐν ἐκστ. γινόμενοι καὶ τρ. δυνατωτάτῳ συνεχόμενοι | ἅπερ εἶδον (A ἶδον) cum ACD .. B om | κατ' αὐτ. (ita CD; AB κατὰ ταύτ.) τ. ὄραν .. A add γεγεννημένα | ἀνήγαγ. cum ACD .. B ἀνένεγκα | ἐντάξας (ita CD; AB ὑποτ.) καὶ (A om) τὰ κα. τ. Ἰ. πρ. (B add ὑπομνήματα) ὑπὸ (B παρά, A om) τ. Ἰ. ἐξέπ. (AB καὶ ἐξ.) τῇ σῇ θεοτ. (ita CD; AB θεότ.), δέσπ. (B add βασιλεὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ)

ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΟΝΤΙΟΥ ΤΟΥ ΠΙΛΑΤΟΥ

ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΑΣ ΠΕΜΦΘΕΙΣΑ ΤΙΒΕΡΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ
ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ.

Κρατίστῳ σεβαστῷ φοβερῷ θειοτάτῳ Αὐγούστῳ Πιλάτος Πόντιος ὁ τὴν ἀνατολικὴν διέπων ἀρχὴν.

Ἰ Μηνῦσαι κέχρημαι πρὸς τὴν σὴν εὐσέβειαν διὰ τῆσδέ μου τῆς γραφῆς τρόμῳ πολλῷ καὶ φόβῳ συνεχόμενος, κράτιστε βασιλεῦ, τὴν τῶν ἐπισταμένων καιρῶν ῥοπήν, καθὼς τὸ τούτων τέλος ὑπέδειξε. Ταύτην γὰρ διέποντός μου τὴν ἐπαρχίαν, ᾧ δέσποτα, κατὰ πρόσταξιν τῆς σῆς γαληνότητος, ἣτις ἐστὶ τῶν ἀνατολικῶν πόλεων μία καλουμένη Ἱερουσαλήμ, ἐν ἣ τὸ ἱερόν τοῦ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος καθίδρυται, συναχθὲν ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων παραδεδώκασί μοι ἀνθρωπὸν τινα λεγόμενον Ἰη

* Ἀναφορά Πο. τοῦ (ita B; A om) Πιλ. -- εἰς (B ἐκ) Ῥώμ. (B Ῥωμαίας) cum AB .. C Ἀναφ. Πιλάτου πεμφθεῖσα ἐν Ῥώμῃ πρὸς Τιβέριον Καίσαρα· περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πραχθέντα .. D Ἐπιστολὴ Ποντ. Πιλ. πρὸς τὸν βασιλεῖα Τιβέριον περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Eadem, additis ἧς ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτως, in cod. A praemissa leguntur inscriptioni.

Κρατ. σεβαστῷ (ita BCD; A σεβασμῷ) φοβερῷ (ita AB, item C post θειοτάτ., D om) θειοτ. (D om; B αὐτοκράτορι θειοτ.) Αὐγ. (ita A, item B; C Τιβερῷ Αὐγούστῳ, D Τιβερῷ Καίσαρι) -- διέπων (ita AD, C ἐπέχων; B διοικῶν post ἀρχ.)

1. Μηνῦσαι .. BC -σει | πρ. τ. σ. εὐσέβ. cum ABD .. C τῆ ὑμετέρῃ εὐσεβείᾳ | τῆσδέ μου τ. γραφ. cum ABD .. C τῆσδε τῆς ἐμῆς ἀναφοράς (ἀναφοροπρο γραφ. etiam E habet) | τρόμ. (h. l. BC; A ante συνεχ.) πολλ. (h. l. AB, C post φόβῳ) κ. φ. συνεχ. | κράτιστε .. C om | τὴν τ. ἐ. κ. ῥοπήν cum ABC .. E τὰ τ. ἐ. κ. | τὸ τούτ. τέλ. ὑπέδ. cum AB .. CE τὸ τέλειον τῶν ἐνεστώτων ἀνέδειξε καιρῶν | C Ταύτην διέπων τὴν ἀρχήν, κατὰ πρᾶξιν τῆς ὑμετέρας γαληνότητος | C μία τῶν πόλεων | τὸ ἱερόν τοῦ τ. Ἰ. ἔθνος cum A .. B τὸ ἱερ. τῶν Ἰουδ. καὶ τὸ ἔθνος .. C τὸ τῶν Ἰουδ. ἔθνος | καθίδρ. cum AB .. C ἐνίδρυται | ἅπαν (ita C; AB πᾶν) τὸ (A om) πλ. τῶν (A om) Ἰ. παραδεδώκασί (ita AB; C παρεδώκάν) μ. ἄνθρ. τι. (C τι. ἄνθρ.) λεγ. Ἰησ. (ita BC; A Ἰ. λεγ.)

σούν, πολλά καὶ ἄπειρα ἐγκλήματα φέροντες κατ' αὐτοῦ· οὐκ ἠδυνήθησαν δὲ ἐν τινι λόγῳ ἐλέγξαι αὐτόν. μία δὲ αἵρεσις ἦν αὐτοῖς κατ' αὐτοῦ, ὅτι τὸ σάββατον ἔλεγεν μὴ εἶναι ὄρθην τούτων σχολήν. πολλὰς δὲ ἰάσεις ἐπέτελει ἐπ' ἀγαθοῖς ἔργοις ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος· τυφλοὺς ἐποίησεν βλέπειν, λεπρούς ἐκαθάρισεν, νεκροὺς ἤγειρε, παραλυτικούς ἴασατο, μὴ δυναμένους τὸ σύνολον κινεῖσθαι, εἰ μὴ μόνον ἔχοντας φωνὴν καὶ τὴν τῶν ὀστέων ἀρμονίαν, καὶ παρέσχεν αὐτοῖς δύναμιν τοῦ περιπατεῖν τε καὶ τρέχειν, ῥήματι μόνῳ ἐπιτρέψας. ἄλλο τε δυνατώτερον πρᾶγμα ἐποίησεν, ὅπερ ἦν ξενὸν καὶ παρὰ τοῖς θεοῖς ἡμῶν· νεκρὸν τινα Λάζαρον τετραήμερον ἐκ νεκρῶν ἀνέστησεν, λόγῳ μόνῳ κελεύσας ἐγερθῆναι τὸν τεθνεῶτα, διεφθαρμένον ἤδη ἔχοντα τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν ἐλκογενήτων σκωλήκων· καὶ τὸ δυσῶδες ἐκεῖνο σῶμα τὸ κείμενον ἐν τῷ τάφῳ ἐκέλευσεν τρέχειν, καὶ ὡς ἐκ παστοῦ νυμφίος οὕτως ἐκ τοῦ τάφου ἐξῆλθεν εὐωδίας πλείστης πεπληρωμένος. ² Καὶ τινὰς ἀφειδῶς δαιμονιζομένους καὶ τὰς οἰκήσεις ἔχοντας ἐν ἐρημίαις καὶ σαρκοφαγοῦντας τῶν ἰδίων μελῶν καὶ τοῖς ἔρπετοῖς καὶ τοῖς ἀγρίοις θηρίοις συναναστρεφομένους οἰκήτορας κατέστησεν πόλει ἐν τοῖς ἰδίῳις οἰκίαις, καὶ διὰ λόγου σώφρονος αὐτοὺς ἀπέδειξε, καὶ συνετοὺς καὶ ἐνδόξους γενέσθαι.

-- ἄπειρα (C ἄκαιρα) -- οὐκ ἠδ. δὲ (C om) -- αὐτόν (C τοῦτον. B om οὐκ ἠδυν. usq. αὐτόν) | αἵρ. ἦν (A ἦν εὐρησις) αὐτοῖς (A αὐτῶν) κ. αὐτοῦ .. B om μία usque κ. αὐτ. | ἔλεγε -- σχολήν cum AB .. C ἔλυε, λέγων μὴ εἶναι αὐτὸ ὄρθην σχ. | ἐπέτελει cum BCD .. A ἐπιτελεῖ | ἐπ' .. C ἐν | C om ὁ ἄνθρ. ἐκ. | C ἀναβλέπειν | λεπρ. ἐκαθάρισεν (ita B; A καθαρίζει; D καθαρίζων) νε. ἤγειρε (ita B; A ἐγείρων) παρ. ἴασατο (ita B; A ἰώμενος) .. C pro his χωλοὺς περιπατεῖν, παραλ. ἰώμενος | μὴ δυν. -- περιπ. τε (B om) κ. τρέχ., ῥήμ. (B add καὶ) μ. ἐπιτρέψας (B -ψαι?) cum AB .. C om | ἄλλο τε (B τε) -- ἐποίησεν (B om) -- δε. ἡμῶν cum AB .. C om | νεκρὸν τ. Λάζ. τετρ. (B τετρ. Λάζ.) -- λόγ. (B add καὶ) μόν. -- τεθνεῶτα (A -νηκότα) διεφθαρμένον (ita B; A apud Bch διεφθειρόμενον) -- ἐλκογενήτων (B si Pl. recte legit ἔλκος γεν νώντων) σκ. καὶ (ita BD; A om) -- οὕτως (ita B; A οὔτος) ἐκ τοῦ (B om) τάφου -- πλείστης (A? B? πλήρης; fortasse πλήστης scriptum est) πεπληρωμένος cum AB .. C (eaque post ἐπιπέψας εἰς βλάσσαν habet) καὶ τινα ἀνθρωπον ὀνόματι Λάζαρον τεθνεῶτα τετραήμερον ἤγειρεν, κελεύσας τὸν νεκρὸν ἐγερθῆναι ἐκ τάφου ὡς περ νυμφίον ἐκ παστοῦ.

2. ἀφειδῶς cum A .. BC σαφῶς | δαιμονιζ. cum AC .. B add καὶ ἀτακτοῦνας | ἔχ. ἐν ἐρ. (B add καὶ ὄρεσι) cum BC .. A ἐν ἐρ. ἔχ. | κ. τ. ἔρπετοῖς -- συναναστρεφ. (ita BD; A συναναστρεφ.) οἰκ. κατ. (A add ὡσεὶ, non item BD, nec C) πόλ. -- λόγου (B add μόνου) σώφρ. αὐτ. ἀπέδειξε. (ita B, item C;

παρεσκεύασεν τοὺς ὑπὸ ἀκαθάρτων πνευμάτων ἐνοχλουμένους, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς δαίμονας ἐν ἀγέλη χοίρων ἐκπέμψας εἰς θάλασσαν ἀπέπνιξεν. ³ Ἄλλον πάλιν τινὰ ξηρὰν ἔχοντα τὴν χεῖρα καὶ ἐν λύπαις ζῶντα καὶ μηδὲ ἥμισυ σώματος ἔχοντα ὑγιές λόγῳ μόνῳ παρέστησεν ὑγιή. ⁴ Καὶ γυναῖκα αἰμορροοῦσαν ἐπὶ χρόνοις πολλοῖς, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ αἵματος πᾶσαν τὴν τῶν ὀστέων ἀρμονίαν φαίνεσθαι καὶ ὕελου δίκην διαυγάζειν, καὶ γὰρ πάντες ἰατροὶ ἀνεπίστως αὐτὴν ἀπειπάμενοι οὐκ ἐκαθαίρουσαν· οὐκ ἦν γὰρ ἐν αὐτῇ δῆπου τις σωτηρίας ἐλπίς· ποτέ γ' οὖν παρερχομένου τοῦ Ἰησοῦ ἤψατο ὀπισθεν τοῦ κρασπέδου τῶν ἱματίων αὐτοῦ, καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνεπληρώθη ἡ δύναμις τοῦ σώματος αὐτῆς, καὶ γέγονεν ὑγιῆς ὡς μηδὲν κακὸν ἔχουσα, καὶ ἤρξατο δρομαίως τρέχειν εἰς τὴν αὐτῆς πόλιν Πανεάδα.

⁵ Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως εἶχον· κατεμήνουσιν δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἐκτελεῖν ταῦτα ἐν σαββάτῳ τὸν Ἰησοῦν. ἐγὼ δὲ καὶ παρὰ τοὺς

A ὑπέδειξ. αὐτ.) -- πνευμάτων (ita D, item B addito δέσποτα; A δέσποτα) ἐνοχλ. (B ἐχλ.) cum AB(D) .. C καὶ ὑκατιοῦντας διὰ λόγου σώφρονος ἀπέδειξε, σοφοῦς κ. συνειτούς κ. ἐνδόξ. οἰκῆτορας πόλ. κατέστησεν | καὶ τοὺς ἐν αὐτ. -- ἀπέπνιξ. cum A .. C κ. τοὺς αὐτοῦ δαίμονας ἀκαθάρτῳ βίῳ ἀγέλη χοίρων ἐκπέμψας εἰς θάλασσαν.

3. Ἄλλον -- τὴν (ita B, A om) γ. καὶ ἐν λύπαις ζῶντα (haec D habet, A τὸν πόσοντα [?]) βλον ἐν λύπῃ κεκτημένον; B om) καὶ -- λόγῳ (B add καὶ) μόνῳ (B add ἰασάμενος) π. ὑγιῆ cum AB(D) .. C om

4. ἐπὶ cum AB .. C ἐν | ὡς ἐξ .. B om ὡς | καὶ ὕελου δίκ. διαυγ. cum D .. C om .. AB καὶ μήτε (B μήτι) ὅμοιον ἀνθρωπίνης φύσεως (A add τοῦ σώματος) ἐπιφερομένην (B -μένης) ἀλλὰ καὶ (A om) ὕελου (A βαίλου ex confusis u et β) δίκην διαυγάζειν (ad ἐπιφερομένην et ἀποκαιμένην magis quadrat διαυγάζουσαν), καὶ ὡς (B ἕως) νεκρὰν ἀποκαιμένην ἀπὸ τῆς αἰμορροῖας (A ἀπὸ αἵματος φύσεως) | καὶ γὰρ (C ὥστε) πάντες (ita AC; B add οἱ) ἰατροὶ ἀνελπ. αὐτ. (C om ἀν. αὐτ.) ἀπειπ. οὐκ ἐκαθαίρουσαν (ita C; AB οὐκ ἐθεώρουσαν) -- δῆπου τις (ita D; AB δέσποτα; C δέσποτα αὐτοκράτωρ, μία) | ποτέ (ita B, A τότε; C ἤτις omissio γ' οὖν) γ' οὖν (B γὰρ) παρερχ. τ. Ἰησοῦ .. AB (C nihil add) add συμβαλοῦσα διὰ τῆς ἐπισκέψεως (B ἐπισκιάσεως) αὐτοῦ (B αὐτόν). Thilo horum loco reposuit ex altero textu ἰσχὺν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐπισκιάς. αὐτοῦ. | C τοῦ ἱματίου αὐτοῦ | καὶ αὐτῇ -- τ. σώματος αὐτῆς cum AC .. B om | καὶ γέγονεν (B ἐγεγόνει) -- αὐτῆς (B ἐαυτῆς) πόλ. Πανεάδα (ita ex coniectura cum Thilone scripsimus; atque enim codex Σπανίαν habet) cum AB .. C om, item (nisi forte priora habet) D.

5. κατεμήνουσιν cum BCD .. A κατέμεινον | ταῦτα ἐν (ita B, A τῶ) σαββ. cum AB .. C om | ἐγὼ δὲ -- γεγόνότα cum A .. C ὡς ὅτι καὶ παρὰ τ. ζ. οὐς σεβ. μεζων (sic) ὑπάρχειν .. B om

θεοὺς οὕς σεβόμεθα μείζονα κατενόησα θαυμάσια παρ' αὐτοῦ γεγονότα.

⁶ Τοῦτον οὖν Ἡρώδης καὶ Ἀρχέλαος καὶ Φίλιππος καὶ Ἄννας καὶ Καϊάφας παραδεδώκασί μοι σὺν παντὶ τῷ λαῷ πρὸς τὸ ἐτάσαι αὐτόν. καὶ πολλῶν στάσιν κινησάντων κατ' ἐμοῦ, ἐκέλευσα σταυρωθῆναι.

⁷ Ἡνίκα δὲ ἐσταυρώθη, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην. τοῦ ἡλίου κρυβέντος τελείως καὶ τοῦ πόλου σκοτεινοῦ φαινομένου ἡμέρας οὐσῆς, ὥστε ἄστρα φανῆναι ἀλλ' ὅμως τὴν τηλαυρότητα ἐσκοτισμένην ἔχειν, ὡς οὐδὲ ἡ ὑμετέρα οἶμαι εὐσέβεια ἀγνοεῖ, ὅτι ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἦσαν λύχνους ἀπὸ ἑκτῆς ὄρας ἕως ὀψίας. σελήνη δὲ ὡς αἷμα οὕσα ὅλην τὴν νύκτα οὐ διέλαμπε, καίτοι γε παμπληθοῦς αὐτῆς τυγχανούσης. τὰ ἄστρα δὲ καὶ ὁ Ὄριών ἠρῆνον ἐποίουν περὶ τῶν Ἰουδαίων διὰ τὴν παρ' αὐτῶν γενομένην παρανομίαν.

6. Τοῦτον οὖν -- κ. Ἄνν. (haec B ante κ. Φιλ.) -- ἐτάσαι αὐτόν cum AB .. C τοῦτον οὖν Ἄννας κ. Καϊάφας καὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων παρέδωκάν μοι ἐπὶ τοῦ ἀνετάσαι τοῦτον | καὶ πολλῶν στάσιν κινησάντων κατ' ἐμοῦ, ἐκέλευσα σταυρ. cum C .. AB (similiterque D ut videtur) πολλῶν στάσιν κινησάντες κατ' ἐμοῦ περὶ ὧν κατηγοροῦν αὐτοῦ (B αὐτόν). ἐν πρώτοις δὲ (B μὲν) φραγελλώσας αὐτόν (B om) οὐδεμίαν εὐρον αἰτίαν (B αἰτ. εὐρ.) περὶ (A add αὐτοῦ) ὧν ἔλεγον κατ' αὐτοῦ. λοιπὸν οὖν παρέδωκα (B παραδεδώκα) τοῦτον πάνην (B πά. τοῦτ.) αὐτοῖς.

7. Ἡνίκα δὲ ἐσταυρ. cum C .. ABD ὅ (D ὄν) καὶ σταυρώσαντες | ἐφ' ὅλην τ. οἰκ. cum AB .. C ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν | κρυβέντ. τελείως (ita BD; A τελείως) cum ABD .. C σκοτισθέντος παντελῶς | καὶ τοῦ πόλου -- ἄστρα (ita BD; A add μῆ) φανῆναι -- ἐσκοτισμένην (A σκοτεινομένης) ἔχειν (ita de consuetudine; additur enim ex ἔχ", quod est compendium infinitivi, ortum esse ἐχούσης, quod BD habent; A οὐσῆς habet) cum BDA .. C om | ὡς οὐδὲ ἡ (A om) ἡμετ. οἶμ. (A post εὐσ.) εὐσ. ἀγνοεῖ cum AB .. C ὡς οὐκ ἀγνοεῖ ἡ ὑμετέρα πεποιθῆς | ἦσαν .. C ἦν ὡς αἷμα | ὀψίας .. C ὥρας ἐσπέρας | σελήνη δὲ cum BC .. A ἡ σελ. δὲ | ὡς αἷμα -- διέλαμπε (ita B, A διέλιπε) cum BA .. C εἰς αἷμα οὐ διέλιπε (sic) | παμπληθοῦς αὐτῆς (B om) cum AB .. C τὸ πᾶν πλῆθος αὐτῶν (sic) | τὰ ἄστρα δὲ etc haec h. l. cum B positi, quocum fere facit C; A vero, ad quem prope accedere videtur D, h. l. sic: καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἐσαλευέτο ὑπὸ ἀνεκδιηγήτων σημείων, καὶ ἔμελλεν πᾶσα ἡ κτίσις ὑπὸ τῶν καταχθονίων καταπίνεσθαι: ὡσαύτως δὲ καὶ ὕπερ εἰχρὸν ἀγίασμα τοῦ ναοῦ αὐτῶν σχισθῆναι ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. βροντῆ δὲ πάλιν καὶ ἤχος μέγας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐγένετο, ὥστε πᾶσαν τὴν γῆν ἡμῶν (D om) σαλευθῆναι (D σαλευέσθαι τε) καὶ τρέμειν. Iam vero addit ὠφθησαν δὲ ἐν αὐτῷ τῷ φόβῳ usque φανερώς, quae post videbimus sect. 9., ubi in codd. BC sequuntur. | τὰ ἄ. δὲ (A δ. ἄ.) -- ἤρῆνον (A -vous) ἐκ. περὶ (A om) -- παρανομίαν cum BA .. C vero pro-

⁸ Μιὰ δὲ τῶν σαββάτων περὶ τρίτην ὥραν τῆς νυκτὸς ἑφαιδρύνθη. καὶ ὡς ἀστραπαὶ χειμῶνος ἐπέρχονται, οὕτως ἄνδρες ὑψηλοὶ τινες κοσμήσεως στολῆς καὶ δόξης ἀνεκδιηγήτου ὑπάρχοντες ἐφαίνοντο ἐν τῷ ἄερί, καὶ πλῆθος ἀναρίθμητον ἀγγέλων κραζόντων καὶ λεγόντων Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία· ἀνέλατε ἐξ ἄδου, οἱ δεδουλωμένοι ἐν τοῖς καταχθονίοις τοῦ ἄδου. ἐκ δὲ τῆς φωνῆς αὐτῶν πάντα τὰ ἔρη καὶ οἱ βουνοὶ ἐσαλεύοντο καὶ πέτραι διερρήγυντο καὶ χάσματα ἐγένοντο μεγάλα ἐν τῇ γῆ, ὥστε καὶ τὰ τῆς ἀβύσσου φανῆναι.

⁹ Ὡφθησαν δὲ ἐν αὐτῷ τῷ φόβῳ νεκροὶ ἀναστάντες, ὡς αὐτοὶ ἐωρακότες οἱ Ἰουδαῖοι εἶπον ὅτι εἶδομεν Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ τοὺς δώδεκα πατριάρχας τοὺς προτετελευτηκότας πρὸ δισχιλίων πεντακοσίων ἐτῶν, καὶ Νῶε εἶδομεν ἐν σώματι φανερωῶς· καὶ περιεπάτει πᾶν πλῆθος καὶ ἀνύμνει τὸν

prĩa haec habet: ἤρξατο δὲ γίνεσθαι σεισμοὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐπάγησαν οἱ ἤλοι εἰς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἕως ἐσπέρας.

8. Μιὰ δὲ τ. σαββ. cum D .. A μετὰ δὲ τὸ σάββατον .. BC om | περὶ (BC add δὲ) τρίτην (B - τῆς) ὥραν (B - ας) | οἶος οὐδ. ἔλαμφ. (C om ἔλ.) cum BCD .. A οἶος οὐδ. ὄφθη, οὐδὲ οὐδέποτε οὕτως ἔλαμφεν | καὶ πᾶς ὁ (ita BCD; A pro his καίπερ) οὐρ. ἐφαιδρύνθη (B - δριώθη) | καὶ ὡς (C ὡσπερ) ἀστραπαὶ (B - πή; D deficit inde ab ἀστραπαί) χειμ. ἐπέρχ. (ita CE: B om, A om ἐπέρχ. οὐτ.), οὐτ. ἄνδρ. ὑψ. (C om) τιν. (B om) κοσμ. στολ. (ita A, B στολ. κοσμ., C om κο. στ. usque ὑπάρχοντ.) -- ὑπάρχοντ. -- καὶ (C om) πλῆθ. ἀναρ. (C ἀνεκδιηγήτων sic) ἀγγέλ. (C om) κραζ. κ. λεγ. (κ. λεγ. ex C, AB om) Δόξα (ita BC; A vero sic: Ὁ σταυρωθεὶς Χριστὸς ἀνέστη θεὸς ὢν. καὶ φωνῆ ἠκούετο ὡσπερ μέγας βροντῶν λέγουσα Δόξα) -- ἀνέλατε (ita AC; B - στετε) ἐξ ἄδου (ita C; AB οἱ ἐξ [B ἐν] ἄδου) καὶ δεδουλωμ. (ita AB; CE δεδεμένοι) τ. ἄδου | ἐκ δὲ τῆς φων. αὐτῶν -- διερρήγη. (ita A, vide etiam C; B p. 1. his omnibus sic: φόβος δὲ καὶ ἔκστασις γέγονεν οἶος οὐδέποτε γέγονεν· σεισμοὶ ἐγένοντο οὐκ ὀλίγοι καὶ χάσμ. ἐγέν. (B om) μεγ. -- φανῆναι cum BA .. C ἐκ δὲ τῆς φων. αὐτῶν πᾶσα ἡ γῆ ἐσεισθη, ὥστε παρ' ὀλίγον εἰς ἀπώλειαν θλος ὁ κόσμος ἤρξατο· μὴ μόνον σαλευθῆναι (sic omnia) τὴν πόλιν ἀλλὰ καὶ τρέμειν.

9. Ὡφθησαν etc: ita h. l. BC; A vero, in quo ὄφθησαν usque φανερωῶς supra legi indicavimus (cf. 7.), h. l. haec add: καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων νεκρῶν ἐξανέστησαν ἄχρι πεντακοσίων. | *Ὡφθ. δέ .. C add καὶ, omissis ἐν αὐτ. τ. φόβ. | ὡς (nescio an praestet οὐς) αὐτ. ἑωρ. οἱ (B om) Ἰουδ. (C om οἱ Ἰ.) -- εἶδομεν (C add τὸν) -- τ. προτετελ. (ita C, AB add μετὰ Μωσέα; D τοὺς πρὸ Μωσέως habet, omissis τ. προτετ. εἰ πρὸ πρὸ (C om) δισχ. πεντ. ἐτ. (A add καὶ ἑτέρους πολλούς), καὶ Νῶε usque φανερωῶς (haec AB habent, CD om) | καὶ περιεπάτει -- ἀνύμνει (B ἐνύμν.) -- λέγων (ita AB) -- τ. νεκρῶς

θεὸν μετὰ φωνῆς μεγάλης λέγων Ὁ ἀναστάς ἐκ τῶν νεκρῶν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πάντας τοὺς νεκροὺς ἐζωοποίησεν, καὶ τὸν ἄδην συλήσας ἐνέκρωσε.

¹⁰ Πᾶσαν οὖν τὴν νύκτα ἐκείνην, ᾧ δέσποτα βασιλεῦ, τὸ φῶς οὐκ ἐπαύετο. τῶν δὲ Ἰουδαίων πολλοὶ ἀπέθανον καὶ κατεποντίσθησαν καὶ κατεπόθησαν τοῖς χάσμασιν ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, ὥστε μὴδὲ τὰ σώματα αὐτῶν φανῆναι· ἐκείνους δὲ λέγω παθεῖν τῶν Ἰουδαίων τοὺς κατὰ τοῦ Ἰησοῦ λέγοντας. μία δὲ συναγωγὴ κατελείφθη ἐν Ἱερουσολύμοις, ἐπεὶ πᾶσαι αἱ συναγωγαὶ ἐκεῖναι αἱ γενόμεναι κατὰ τοῦ Ἰησοῦ κατεποντίσθησαν.

¹¹ Τῷ οὖν φόβῳ ἐν ἐκστάσει γινόμενος καὶ πολλῷ τρόμῳ συσχεθεὶς κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ἐπιτάξας γράψαι τὰ πραχθέντα παρ' αὐτῶν πάντων ἀνήγαγον τῷ σῷ κράτει.

(A add ἡμῶν) ἐζωοπ. -- ἐνέκρωσε cum AB .. C om, sed add οὐς καὶ γὰρ ἴδον ἐν σώματι περιπατοῦντας, ὥστε δέσποτα θεωρησαί με τινὰ νεκρὸν ἀρχαιότατον οἷον οὐδέποτε τεθάρκα, quorum posteriorum similia in cod. A inerte post κατὰ τοῦ Ἰησ. λέγοντας adduntur, in hunc fere modum emendanda: ὥστε δοκεῖν (cod. δοκον) με φαντασίᾳ τινὶ (cod. τινὰ) θεωρεῖν ἐκ νεκρῶν ἀρχαιοτάτους πολλούς, οὐς οὐδέποτε ἡμεῖς ἐθεασάμεθα (cod. - σώμεθα).

10. Πᾶσαν -- ᾧ δέσπ. (B add εὐσεβέστατε) βασ. -- κατεπόθησαν (B κατεπεπόθησαν [?] ante κ. κατεποντ.) -- ὥστε usque φανῆν. (haec B om)· ἐκείνους -- παθεῖν (ita B; A δέσποτα, μὴ φανῆναι) -- λέγοντας cum AB .. C om | μία δὲ (A add τις) σ. κατελ. (C ἐκατελ.) ἐν Ἱερ. (C ἐν αὐτῇ τῇ πόλει) -- ἐκεῖναι αἱ γ. κ. τ. Ἰησοῦ (C om ἐκεῖναι usque Ἰησοῦ) κατεποντ. (C ἔπεσον) cum AC .. B om

11. Τῷ οὖν (ita BC, A γ' οὖν) φόβ. (C add ἐκείνω) -- συσχεθεὶς (ita AB; C συνεχόμενος) | κατ' αὐτὴν (A κατὰ ταύτ.) τ. ὥραν -- παρ' αὐτῶν πάντ. (ita A, B παρ' αὐτοῦ) ἀνήγαγ. (B ἀνήγγειλα) τ. σ. κράτει cum AB .. C γράψας τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἀνήγαγ. τῷ ὑμετέρῳ κράτει· ὑποτάξας δὲ καὶ τὰ πραχθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ἐξέπεμψα τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ, δέσποτα αυτοκράτωρ.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΠΙΛΑΤΟΥ.

¹ Φθασάντων δὲ τῶν γραμμάτων ἐν τῇ Ῥωμαίων πόλει καὶ ἀναγνωσθέντων τῷ Καίσαρι, οὐκ ὀλίγων ἐστῶτων ἐκεῖ, ἅπαντες ἔκλαμποι ἐγένοντο ὅτι διὰ τὴν τοῦ Πιλάτου παρανομίαν τὸ σκότος καὶ ὁ σεισμὸς ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην. καὶ θυμοῦ πλησθεὶς ὁ Καῖσαρ ἐκπέμψας στρατιώτας ἐκέλευσεν δέσμιον ἀγαγεῖν τὸν Πιλάτον.

² Καὶ ἀχθέντος αὐτοῦ ἐν τῇ Ῥωμαίων πόλει, ἀκούσας ὁ Καῖσαρ ὅτι παρέστη ὁ Πιλάτος, ἐκαθέσθη ἐν τῷ ναῷ τῶν θεῶν ἐπὶ πάσης τῆς συγκλήτου καὶ σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι καὶ παντὶ τῷ πλήθει τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσεν ἐν προόδῳ στῆναι τὸν Πιλάτον. καὶ φησιν ὁ Καῖσαρ πρὸς αὐτόν· Τί τοιαῦτα ἐτόλμησας, δυσσεβέστατε, ἑωρακῶς τηλικαῦτα σημεῖα εἰς τὸν ἄνδρα ἐκείνον; κακὴν πράξιν τολμήσας ὅλον τὸν κόσμον ὤλεσας.

* Titulus iste apponi non solet in manuscriptis libris. Sumsimus ex A, nisi quod demum verbis Καὶ ἀχθέντος αὐτοῦ appositum habet. In codicibus vero nostris BCDE paradosis haec Pilati adiuncta est anaphorae eiusdem, nulla interposita nova inscriptione.

1. ἐν τῇ Ῥωμ. πόλ. cum BCD .. ΑΕ ἐν τῇ (A om) Ῥώμη | καὶ ἀναγν. τῷ Καίσ. (A om τ. K.) cum CDA .. B κ. γνωρισθέντων τῷ Αὐγούστῳ Καίσαρι καὶ ἀναγνωσθέντων .. E καὶ ἐπαναγούσ (sic) ἐπὶ τῷ Τιβερίῳ Καίσαρι | οὐκ (E om) ὀλίγ. ἐστῶτ. ἐκεῖ (ita CD; A ἐν τῇ πόλει ante ἐστ., E om) cum CDAE .. B om | ἅπαντ. (ita BCD; A πάντ.; E ἅπαν τὸ πλήθος) ἔκλ. ἐγ. (B add καὶ ἐξλάβοντο λέγοντες) | ὅτι (E om) διὰ τὴν (A δι' αὐτήν) -- τὸ (E ὅτι τε) σκότ. καὶ ὁ σεισμ. (E καὶ σεισμοὶ) ἐγένετο (E ἐγένοντο) | θυμ. πλ. cum ACD .. BE θυμωθεὶς | ἐκπ. στρ. (haec E om) -- ἀγαγεῖν (E ἀχθῆναι) τ. Πιλ. (E add ἐν Ῥώμῃ, item D καὶ κατακεκρυμμένον ἀχθῆναι αὐτόν ἐν τῇ Ῥωμαίων πόλει) cum ACDE .. B ἐπεμψεν στρ. ἕνα δέσμ. ἀγάγωσιν τὸν Πιλ.

2. Καὶ ἀχθ. -- πόλει cum AC .. B καὶ ἠνέχθη -- πόλει .. D om (vide ante). E sic: καὶ δὴ προκαθίσας ἐπὶ τὸ καπετώλιον ἐκέλευσεν ἐν προόδῳ etc, omissis iis quae praecedunt. | B ἀκ. δὲ ὁ K. ὅτι ἠνέχθη | B τοῦ θεοῦ | στηναί .. B εἶναι, E (vide ante) ἀχθῆναι | καὶ φησιν (B ἔφησεν) ὁ K. πρ. αὐτ. (E om πρ. αὐτ.) .. E add haec: Λέγε κατάρτατε καὶ δυσσεβέστατε, σὺ εἰ Πιλάτος ὁ καὶ ἡγεμῶν, ἀνατολικὴν ἐπέλων ἀρχήν; ὁ δὲ Πιλάτος ἔφη· Naί, θέσοιτα αὐτοκράτωρ, ἐγὼ εἰμι ὁ δοῦλος τῆς ὑμετέρας γαληνότητος· ἐγὼ εἰμι Πιλάτος ὁ Πόντιος ὁ ἀπὸ Ἀμασίας πόλεως τῆς Πόντου διοικήσεως. καὶ ὁ Καῖσαρ εἶπεν | BE δυσσεβῆ (B -βεῖ) | ἑωρακῶς τηλικ. (ita AC; DE τοιαῦτα) σημ. εἰς τ. ἄνδρ. (E ἄνθρωπ.) ἐκ. cum ACDE .. B εἰς τ. ἄνδραν ἐκείνον τοιαῦτα σημ. παρ' αὐτοῦ ἑωρακῶς | κακὴν (CD καὶ κακ.) πρ. τολμήσας (D ἐτόλμησας; CD add καὶ) ὅλ. τ. κ. (B τ. κ. ὅλ. et add διὰ τῆς σῆς παρανομίας) ὤλεσ. (BC ὅλ.) .. E κακὰ πράξει καὶ θανάτῳ παραδοῦναι αὐτόν

³ Ὁ δὲ Πιλάτος ἔφη Αὐτοκράτωρ βασιλεῦ, ἐγὼ ἀνάτιος τούτων τυγχάνω, οἱ δὲ προπετεῖς καὶ αἵτιοι τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. καὶ ὁ Καῖσαρ ἔφη Καὶ τίνες οὗτοι; λέγει ὁ Πιλάτος Ἡρώδης, Ἀρχέλαος, Φίλιππος, Ἄννας καὶ Καϊάφας, καὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων. λέγει ὁ Καῖσαρ Τίνος ἐνεκεν τῆ βουλῆ ἐκείνων σὺ ἐξηκολούθησας; καὶ ὁ Πιλάτος λέγει Στασιαστὸν καὶ ἀνυπότακτὸν ἐστὶν τὸ ἔθνος αὐτῶν, μὴ ὑποτασσόμενον τῷ σῶ κράτει. καὶ ὁ Καῖσαρ εἶπεν Ἄμα παρεδωκάν σοι αὐτόν, ὄφειλες ἐν ἀσφαλείᾳ ποιῆσαι αὐτόν καὶ ἐκπέμψαι πρὸς μέ, καὶ μὴ πεισθῆναι αὐτοῖς σταυρῶσαι τὸν τοιοῦτον ἄνδρα δίκαιον ὄντα καὶ τοιαῦτα σημεῖα ἀγαθὰ ποιήσαντα, ὡς σὺ εἶπας διὰ τῆς σῆς ἀναφορᾶς· ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων σημείων φανερὸς ᾔην ὁ Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

⁴ Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ Καίσαρος καὶ ὀνομάσαντος αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν θεῶν συνέπεσαν καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ κονιορτός, ἔνθα ἐκαθέζετο ὁ Καῖσαρ μετὰ τῆς συγκλήτου. ὁ δὲ δῆμος ὁ παρεστηκὼς τῷ Καίσαρι πάντες

3. αὐτοκράτωρ (-τωρ ABCDE) βασ. cum ACD .. B αὐτ. Καῖσαρ, E δέ-σποτα αὐτ. | ἀνάτ. (E αἵτ.) τούτων (ita BC; AE τούτου, D om) τυγχ. (B εἰμί, E οὐκ εἰμί) | καὶ (ita CD; A add οἱ) αἵτιοι .. B om (E om οἱ δέ usq. ἐστίν) | ἐστίν cum ACD .. B εἰσίν | Ἡρ. Ἀρχ. Φί. Ἄνν. cum ACD .. B Ἡρ. καὶ Ἄ. καὶ Φ. καὶ Ἄνν. .. E om Ἡ. Ἄ. Φ. | B πᾶν | τῶν Ἰουδ. (A add ἐστίν) .. B αὐτῶν | λέγει .. A add αὐτῶ | C τῆ βουλήσει | σὺ (ita BD; AC om) ἐξηκ. | B ἀναστασιαστὸν | B om ἀνυπότακτον | τὸ ἔθν. (C πλῆθ.) αὐτ. (B τῶν Ἰουδαίων) | A τ. κράτει σου | Ἄμα .. BE μόνον | E παρεδέδωκαν | ὄφειλες: ita BCDE | πεισθῆναι .. E ποιῆσαι τὸ ζέλημα | σταυρῶσαι cum CD .. ABE καὶ στ. | δικ. ὄντα (haec AC; BDE om) καὶ τοι. ση. ἀγ. (haec ita BC; E om ἀγ.; similiter reliqui) ποιῆσ. | ὡς (ita ACD, E καθώς, B ὁ) σ. εἶπας (E ἐσήμανας ἡμῖν) | ἐκ γὰρ τῶν -- ὁ βα. τ. Ἰουδ. cum B .. ACD μέλλοντος αὐτοῦ σταυροῦσθαι· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ Χρ. ὁ β. τ. Ἰ. .. E καὶ μέλλοντος αὐτοῦ σταυροῦσθαι ἔγραψας ἐν τίτλῳ καὶ προσήλωσας ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ ὅτι οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χρ. ὁ β. τ. Ἰ., atque addit πάντως βουλόμενος κακὰ ἐπάξαι κατὰ τοῦ κράτους μου τοῦτο ἐποίησας.

4. Καὶ τ. εἰπόντ. (ita CD, E εἰπών; AB λέγοντ.) τ. Κ. (E om) κ. ὀνομάσαντ. (E -σας) αὐτ. (BE om) τὸ ὄν. τ. Χρ. (haec AE; B τὸ ὄν. αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ, BD τὸν Χριστόν) | τῶν θεῶν cum AE .. BCD τῶν εἰδῶλων ἦτοι (B om) τ. θεῶν | συνέπεσαν (-σιν CD) κ. ἐγένοντο cum BCD .. AE συνέπεσε κ. ἐγένετο | ἔνθα -- μετὰ (A add πάσης) τ. συγκλ. cum ACD .. E om .. B καὶ ὁ τέπος δὲ συνέπεσαν ἔνθα ἐκ. ὁ Κ. μ. πάσης τ. συγκλ. αὐτοῦ | B om τῷ Καίσ. | πάντες ἐντρ. (A σύντρ.) cum ACD .. B καὶ πάντες οἱ τῆς συγκλήτου αὐτοῦ ἅμα τῷ Καί-

ἐντρομοὶ γεγονάσιν διὰ τὴν τοῦ βήματος βῆσιν καὶ πτώσιν τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ πάντες φόβῳ συσχεθέντες ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, θαυμάζοντες τὸ γεγονός. ἐκέλευσεν δὲ ὁ Καῖσαρ μετὰ ἀσφαλείας φυλάττεσθαι τὸν Πιλάτον, ὅπως γινῶ τὸ ἀληθές περὶ τοῦ Ἰησοῦ.

⁵ Τῇ δὲ ἐπαύριον καθίσας ὁ Καῖσαρ ἐν τῷ καπετωλίῳ μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου ἐπειράτο πάλιν ἐρωτᾶν τὸν Πιλάτον. καὶ φησιν ὁ Καῖσαρ λέγε τὸ ἀληθές, δυσσεβέστατε, ὅτι διὰ τῆς σῆς ἀσεβοῦς πράξεως ἧς ἐπεχείρησας κατὰ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐνταῦθα ἐδείχθη τῶν κακῶν σου ἔργων ἢ πράξις, τὸ τοὺς θεοὺς πτώσει ὑποβληθῆναι. λέγε οὖν τίς ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ σταυρωθεὶς, ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τοὺς θεοὺς πάντας ἀπόλεσεν; Πιλάτος ἔφη καὶ μὴν τὰ ὑπομνήματα αὐτοῦ ἀληθῆ εἰσὶν· καὶ γὰρ ἐγὼ αὐτὸς ἐπέισθην ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὅτι μείζων ὑπῆρχεν πάντων ὧν σεβόμεθα θεῶν. καὶ ὁ Καῖσαρ ἔφη τίνος οὖν ἔνεκεν τοιαύτην τόλμην καὶ πράξιν ἐπήνεγκας κατ' αὐτοῦ, μὴ ἀγνοῶν τοῦτον, ἢ πάντως κακόν τι βουλόμενος περὶ τῆς ἐμῆς βασιλείας; ὁ

σαρι ἐντρομοὶ | γεγονάσιν -- τὸ γεγονός cum ACD .. Β γενόμενοι διὰ τὴν γενομένην πτώσιν τῶν θεῶν, ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. E vero omissis ὁ δὲ δῆμος usque τῶν θε. αὐτῶν εἰς: καὶ φόβῳ πολλῷ συσχεθέντες ἀνεχώρησαν ἅπαντες ἕκαστος εἰς τὸν οἶκ. αὐτοῦ | ἐκέλ. δὲ (ita CD; B ἐκ. οὖν, A καὶ ἐκ.) -- με. ἀσφ. φυλάττεσθαι (ita CD, A -ττει; B pro his ἀσφαλοσῆναι) -- περὶ τ. Ἰησοῦ .. E om

5. Τῇ δὲ (B om; E Καὶ πάλιν τῇ) ἐπαύρ. | καθίσ. (B καθεσθῆεις) -- ἐν τῷ (A εἰς τὸ et -λιον) καπετωλίῳ (-πε- BCD; A -πι-; omnes vero -τολ-) -- ἐρωτᾶν (ita BCD; A ἐπερ.) -- κ. φησ. ὁ Καῖσαρ cum ABCD .. E προκαθίσας ἐπειράσεν ἐπερωτῶν τ. Πιλάτον | λέγε -- δυσσεβέστ. (B δυσσεβῆ) -- ἧς (ita AB; CD ἦνπερ) -- ἐδείχθη (B ἠλέγχθη) -- ἔργ. ἢ πράξις (B πράξων τὰ ἔργα) τὸ (ita AE, CD om) -- πτώσει ὑποβληθῆ. (B πτώσιν ὑποβάλλειν) .. E om | λέγε οὖν -- ἐκεῖνος (B οὗτος) -- καὶ (A om) τ. θε. πάντ. (B om) ἀπόλεσεν cum ABCD .. E λέγε ὧ κατάρχετε καὶ δυσσεβέστατε, τίς ἦν ὁ ἀνῶρωπ. ἐκεῖν. ὁ σταυρ., ὅτι τὸ ὄν. αὐτ. λεχθῆν ἐνταῦθα τοῖς θεοῖς πτώσιν ἐπέβαλεν | Πιλ. (ita CD; ABE ὁ Πιλ.) ἔφη (BE εἶπεν) | Καὶ μὴν -- καὶ γὰρ (B add καὶ) ἐγ. αὐτ. (B α. ἐ.) ἐπέιστην (C ἐπειράστην, B ἐπίσταμαι) ἐκ τ. ἔργ. αὐτοῦ (AB ἐξ αὐτῶν τῶν [A om] ἔργ.) ὅτι cum ABCD .. E Τὰ ὑπομνήματα αὐτοῦ, δέσποτα αὐτοκράτωρ, ἅτινα ἀπέστειλα τῇ ὑμετέρᾳ θειότητι, ἀληθῆ τυγχάνουσιν· καὶ γὰρ ἐγὼ ἐπέιστην ὅτι | ὑπῆρχεν (ita AC, E ὑπάρχει, BD ἐστὶ) πάντ. (ita AB; CDE om) ὧν (E add ἡμεῖς) σεβ. θε. | τίνοσ. οὖν (B Καὶ τίνοσ) ἔνεκεν (E -κα) τοι. τόλμην (ita ACD; BE om τόλμ. καὶ) κ. πράξ. (E τιμωρίαν) ἐπήνεγκ. (ita A, CD ὑπήν., B ἐξήν., E ἐπήγαγ.) κατ' αὐτ. (E αὐτῷ) -- τοῦτον (ita CD, B τοῦτο, E αὐτοῦ τὴν δύναμιν; A ἐκ τούτων pergens πάντων τὶ κακόν) ἢ (Thil. ed. ἦ, E om)

δὲ Πιλάτος ἔφη Διὰ τὴν παρανομίαν καὶ σπάσιν τῶν ἀνόμων καὶ ἀθέων Ἰουδαίων τοῦτο ἐποίησα.

⁶ Θυμοῦ δὲ πλησθεὶς ὁ Καῖσαρ συμβούλιον ἐποίησεν μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ κελεύει δόγμα γραφῆναι κατὰ τῶν Ἰουδαίων οὕτως· Λικιανῶ τῷ τὰ πρῶτα τῆς ἀνατολικῆς ἐπέχοντι χώρας χαίρειν. Τὴν ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς γενομένην τόλμαν παρὰ τῶν τὴν Ἰερουσαλήμ οἰκούντων καὶ τὰς πέριξ πόλεις Ἰουδαίων παράνομόν τε πρᾶξιν ἔργων, ὡς θεόν τινα λεγόμενον Ἰησοῦν Πιλάτον κατηνάγκασαν σταυρῶσαι, διὰ τοῦ τοιοῦτου αὐτῶν πλημμελήματος δι' οὗ ὁ κόσμος σκοτισθεὶς εἰς ἀπώλειαν εἴλκετο. θέλησον οὖν σπουδαίως ἅμα πλήθους στρατιωτῶν παραγενέσθαι τοῖς ἐκείσε καὶ αἰχμαλωσίαν ἐκθέσθαι διὰ τούτου τοῦ δόγματος. πειθαρχῶν κινήσαι κατ' αὐτῶν καὶ ἐν διασποραῖς αὐτοὺς θέμενος ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν καταδουλώσον αὐτούς, καὶ τῆς Ἰουδαίας ἀπάσης ἐκδιώξας ὀλιγοστόν τὸ ἔθνος αὐτῶν δεῖξον, ἐφ' ἅπασιν μὴ ὀφθῆναι ἔτι τοῦτο, πονηρίας μεστοὶ τυγχάνοντες.

πάντως εἰς (E πάντ. βυολόμενος κακὰ κατὰ τοῦ ἡμετέρου κράτους) | E om ἀνόμ. καί, B om ἀνόμ. κ. ἀθέων

6. B Θυμ. οὖν πάλιν πλ. ὁ Καῖσ. συμβούλ. τε ποιήσας μετὰ -- κελεύει | E συμβ. ποιησάμενος μ. τῆς συγκλ. ἐκέλευσε τὸ δόγμα γρ. | κα. τῶν (CD add ἀθέων) Ἰουδ. (D om) οὕτ. (B περιέχον οὕτ.) | Λικιανῶ (-ωῖ sic CD) .. E Λικιανῶ, pergens τὴν ἀνατολὴν ἐπέχοντι ἐπαρχίαν | Τὴν -- γενομένην (A γενναμ.) τόλμαν (ita h. l. ACD) -- οἰκούντ. (A διοικ.) Ἰ. κ. τ. πέ. πόλ. (A om haec) παρ. τε. (A om) -- λεγόμενον (A add τὸν) -- Πιλάτον (ita C, D -τω, A μετὰ Πιλάτου) κατηνάγκασαν (AC -νέγκασαν) σταυρ. cum ACD .. B corrupite Κατὰ τὴν ἄσιν τῆς παρὰ τῶν Ἰουδ. συγγεναμένης τόλμης τῶν τὴν Ἰερουσαλήμ κ. τὰς πέριξ πόλ. οἰκούντ. Ἰουδ. παρανόμων θεόν τινα λέγοντος Ἰησοῦ καταναγκάσαντες σταυρῶσαι .. E Ἐν τῷ παρόντι καιρῷ τόλμη χρησάμενοι οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἰερουσόμοις καὶ τὰς πέριξ χώρας παράνομοι Ἰουδαίαι τὸν θεόν τὸν λεγόμενον Ἰησοῦν μετὰ Πιλάτου κατηνάγκασαν σταυρωθῆναι | διὰ τοῦ (ita CD, A om) τοῦ αὐτῶν (A om) πλ. δι' οὗ (codd. δι' ὧν) -- εἴλκετο cum ACD .. B ὡς διὰ τῶν τοιοῦτων πλημμελημάτων τέλειος (sic) ὁ κόσμ. σκοτισθεὶς εἰς ἀπ. εἴλκετο .. E καὶ διὰ τὸ τοιοῦτον πλημμέλημα τελείως ὁ κόσμ. ἐσκοτίσθη καὶ παρ' ὀλίγον εἰς ἀπ. εἴλκετο | ἅμα πλήθους (C -σει) .. E ἅμ. πλείστον | καὶ αἰμ. ἐκθέσθ. (A corrupite οὖν βῆσον) ἐκθέσθ. δ. τ. τ. δόγμ. cum CD, item A .. B κ. αἰχμαλωτῆσαι διὰ τ. τ. δόγμ. πάντας αὐτούς, item E κ. αἰχμαλωτεῦσαι αὐτούς αἰχμαλωσίαν μεγάλην | πειθαρχ. κινήσαι (A -νησον) καὶ ἐν -- ἀπάσης (A om καὶ ἐν usq. ἀπάσης) ἐκδιώξας (A καὶ ἐκδιώξον αὐτούς καὶ) δεῖξον (A -ξαι) -- ἔτι (codd. ἐπί) τοῦτο -- τυγχάνοντες cum C (post ὀφθῆναι deficit) D, A .. B πειθαρχῶν οὖν τῷ δόγματι ἡμῶν κινήσον κατ' αὐτοῦ (corrige -τῶν) καὶ διὰ πειρὰς

⁷ Καὶ τοῦ δόγματος τούτου φθάσαντος ἐν τῇ ἀνατολικῇ χώρᾳ, Λικιανὸς πειθαρχήσας τῷ φόβῳ τοῦ δόγματος ἐν ἀναλώσει πᾶν τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων ἐποίησεν, τοὺς δὲ καταλειφθέντας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν ἐθνῶν δουλεύειν παρέσχεν, ὥστε γνωσθῆναι τῷ Καίσαρι ταῦτα τὰ γεγενημένα παρὰ Λικιανοῦ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐν τῇ ἀνατολικῇ χώρᾳ καὶ ἀρῆσαι αὐτῶν.

⁸ Καὶ πάλιν ἔβητο ὁ Καῖσαρ ἐρώτησιν ποιῆσαι τοῦ Πιλάτου, καὶ κελεύει ἐνὶ ἄρχοντι ὀνόματι Ἀλβίῳ τὴν κεφαλὴν Πιλάτου ἀποτεμεῖν, φήσας καθὼς οὗτος χεῖρας ἐπήγαγεν ἐπὶ τὸν ἄνδρα τὸν δίκαιον τὸν λεγόμενον Χριστόν, καὶ αὐτὸς ὁμοίως πεσεῖται τῆς σωτηρίας ἀποτευξόμενος.

⁹ Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπελθὼν ἐπὶ τὸν τόπον ἠῤῥατο σιωπῇ λέγων Κύριε, μὴ συναπολέσης με μετὰ τῶν πονηρῶν Ἑβραίων, ὅτι ἐγὼ χεῖρας κατὰ σοῦ οὐκ εἶχον ἐπενεγκεῖν εἰ μὴ διὰ τὸ ἔθνος τῶν παρανόμων Ἰουδαίων, ὅτι σπᾶσιν κατ' ἐμοῦ ἐπήγαγον· ἀλλὰ σὺ γνωσθῆεις ὅτι ἀγνοῶν ἔπραξα. μὴ οὖν ἀπολέσης με τῇ ἁμαρ-

(sic) αὐτοῖς ἴμενος διασκορπίσων αὐτοὺς ἐν πᾶσι. τ. ἔσν. καταδουλῶν αὐτοὺς καὶ τῆς Ἰουδαίας πάντας ἐκδιώξας ὀλιγοστὸν τὸ ἔσν. αὐτ. δείξας, ἐφ' ἅπ. μὴ ὄψθ. ἐν ἀνάσει, ἐπειδὴ τοὺς πονοὺς με (corrigite τῆς πονηρίας μεστοὶ) τυγχάνουσιν. . . E corruptissime διὰ τὸ μὴ πειθαρχῆν σε (corrigite πειθαρχήσαι) τῷ ἡμετέρῳ δόγματι καὶ ποιῆσαι (ποίησων omisso καὶ?) αὐτοὺς εἰς διασπορὰν, ἐν (corrigite μὴ) ὀφειλέσαν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, ὅτι πονηρίας πλήρεις τυγχάνουσιν.

7. E Λικιανὸς | ἐν ἀναλώσει (pro his B inepte εἶπεν) πᾶν -- ἐποίησ. cum D (item ut videtur B) . . A ἀνάλωσιν παντὸς ἔθνους τ. Ἰ. ἐποίησ. . . E ἐξεδίωξε πάντας τ. Ἰουδαίους | τοὺς δὲ καταλ. ἐν τῇ Ἰουδ. (ita AD; B om) -- παρέσχ. (ita AD, B παρεσκεύασεν) . . E καὶ ἠῤῥαλώτευσεν αὐτοὺς ἐν διασπορᾷ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, καὶ παρεσκεύασε τοὺς δουλεύειν. Praeterea BD add ἕως (B add τῆν) σήμερον ἡμέρας (B - ραι) | D ταῦτ. τ. γινόμενα | ἐν τῇ ἀν. χ. καὶ ἀρ. αὐτῶν cum AD . . B om | E pro ὥστε etc sic: ὅπως γνωσθῶσιν καὶ τῷ Καίσαρι τὰ περὶ αὐτῶν

8. Καὶ πάλιν (B Πάλ. οὖν) -- ποιῆσαι (B ποιήσασθαι) -- ἄρχοντι (B πρόφρακτον, corrigite πρεφέντω) -- Πιλάτου (B τοῦ Πι.) ἀποτεμ. (B ἀποκόπτειν) . . E Καὶ ἐκέλευσεν ὁ Καῖσαρ πρεφενκτιάλδε (sic, vide post) ὀνόματι τὴν κεφ. ἀποκόψαι Πιλάτου | ἐπὶ τὸν -- Χριστόν . . B κατὰ τοῦ θεοῦ, E κατὰ τοῦ Ἰησοῦ | πεσεῖται (A πέσῃται, D ποιήσεται, B τεύξεται, E τεύξεται τοῦ θανάτου) τῆς σωτ. ἀποτευξ. (D ἀποταξάμ., E om τ. σ. ἀ.)

9. Ὁ δὲ Πιλάτος etc: D hunc libelli finem habet: Δῶμεν δόξαν τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι αὐτῷ πρέπει ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις, τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. | μὴ συναπολέσης (B - σεῖς) cum BE . . A μὴ ἀπολέσεις | οὐκ εἶχον cum BE . . A οὐκ ἤδελον | A ἐπενέγκαι | E εἰ μὴ διὰ τὸ πονηρὸν ἔσν. κ. ἀσασίαςτον τῶν Ἰουδ. τοῦτο ἐποίησα | B ἀλλ' ἴδας δέσπ. κύριε | μὴ οὖν (ita B; A μὴ συν- E ἀλλὰ μὴ σύν-) ἀπολέσης (-AB - σεῖς) με (A add δέσποτα κύριε) | τῇ ἁμ.

τία μου ταύτη. ἀλλὰ ἀμνησικακήσον ἐπ' ἐμοί, κύριε, καὶ τῆ δούλῃ σου Πρώκλῃ τῆ Ἰσταμέλῃ μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ ὄρῃ ταύτῃ τοῦ θανάτου μου. ἦν ἀνδειξίας προφητεύειν ὅτι εἶχες σταυρῶ προσηλωθῆναι. μὴ ἐν τῇ ἐμῇ ἀμαρτία καὶ ταύτῃ καταδικάσῃς. ἀλλὰ συγχώρησον ἡμῶν καὶ ἐν μερίδι τῶν δικαίων σου συγκαταρίθμησον ἡμᾶς.

¹⁰ Καὶ ἰδοὺ τελέσαντος τὴν εὐχὴν τοῦ Πιλάτου ἦλθεν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσα Μακαριστοὶ σε πᾶσαι αἱ γενεαὶ καὶ αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν. ὅτι ἐπὶ σοῦ ἐπληρώθησαν ταῦτα πάντα τὰ ὑπὸ τῶν προφητῶν εἰρημένα περὶ ἐμοῦ· καὶ σὺ δὲ αὐτὸς μάρτυς μου ἐν τῇ δευτέρᾳ μου παρουσίᾳ ὀφθῆναι ἔχεις. ὅταν μέλλω κρίναι τὰς δώδεκα φύλας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοὺς μὴ ὁμολογήσαντας τῷ ὀνόματί μου. Καὶ ἐξετίναξεν τὴν κεφαλὴν Πιλάτου ὁ πρέφικτος. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐδέξατο αὐτήν. ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Πρώκλα τὸν ἄγγελον ἐρχόμενον καὶ δεχόμενον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, χαρᾶς πληθεύσα καὶ αὐτὴ παραυτὰ ἀπέδωκεν τὸ πνεῦμα. καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

μου ταύτη . . A τὴν ἰαν μ. - τὴν, B ταύτη τῇ ἄμ., E ταῖς ἀμαρτίαις μου καὶ τῇ ἀγνοίᾳ μου ταύτη | ἀλλὰ ἀμνησικακήσον (ita E, item corrupte A) ἐπ' ἐμοί κύρ. καὶ τῇ etc. . . B ἀλλὰ ἐλέησόν με καὶ τὴν δούλῃν σ. Πρώκλῃν | E ἐν τ. ὄρ. τῆς τελευτῆς μου | ἦν ἀνδειξ. (ita B; A ἦνπερ ἔδ., E ἦν ἔδ.) προφητεύειν (ita BE; A - τεύσαι) | E om ὅτι εἶχ. σι. πρ. | E μὴ ἐν τῇ ἄμ. ἡμῶν κύριε καταδικ. ἡμᾶς | συγγ. ἡμῶν (B μοι; E add τὰ παραπτώματα ἡμῶν) κ. ἐν μερ. τ. δ. σου (E μετὰ τῶν ἀγίων σου) συγκαταρ. (ita B, AE συναριζ.) ἡμ.

10. A τελειώσαντος | E ἐκ τῶν οὐρανῶν | Μακ. σε (A add Πιλάτε) π. αἱ γεν. καὶ αἱ πατρ. (ita haec E; B π. αἱ γεν., A π. αἱ πατριαὶ [Beh - αρχαί] τ. ἐν. (B om) | ἐπὶ σοῦ cum A . . B ὑπὸ σοῦ | ταῦτα -- εἰρημένα cum A . . B πάντ. [τά adde] ὑπομνήματα τῶν πρ. τὰ εἶρ. | E om ὅτι usq. περὶ (A παρ') ἐμοῦ | καὶ -- αὐτὸς (BE om) μάρτυς μου (B μαρτυρεῖς μου, E μ. μ. ἔση, A μάρτ. ἔση) ἐν τῇ (ita B, E ἐπὶ τῆς etc, A ἐν γὰρ τῇ) -- ὄρφ. ἔχ. (haec om E) | B ἔτε μέλλω | τὰς δώδ. -- ὁμολογ. τῷ ὀν. μ. (ita B, A καὶ πιστεύσαντας omisiss. τ. δ. μ.) . . E ζώντας κ. νεκρούς, καὶ τὰς δώδ. φύλ. τὰς μὴ ὁμολογήσασας μηδὲ πιστεύσασας εἰς τὸ ὄν. μ. | Καὶ ἐξετίναξ. (E Ἦρε δὲ) τ. κ. Πιλ. (E αὐτοῦ) ὁ (A om) πρέφικτος (E περιφρενιτικῶς sic, vide ante) cum AE . . B τότε οὖν ὁ Πιλ. ἐκτείνας τὸν τράχηλον αὐτοῦ, ἀπέτεμεν τὴν κεφ. αὐτοῦ ὁ πρέφικτος (sic) | καὶ ἰδοὺ -- ἔδ. αὐτήν cum AE . . B om | B Σεωροῦσα δέ | τὸν ἄγγ. ἐρχ. -- τ. κ. αὐτοῦ (E om ἐρχ. usq. αὐτοῦ) cum AE . . B om | τὸ πνεῦμα . . A add αὐτῆς | μετὰ τ. ἀνδρ. αὐτῆς: his libellus finitur in BE . . A add Πιλάτου, Σελήσει καὶ εὐδελῆ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

ΥΦΗΓΗΣΙΣ ΙΩΣΗΦ.

ΥΦΗΓΗΣΙΣ ΙΩΣΗΦ ΤΟΥ ΑΠΟ ΑΡΙΜΑΘΑΙΑΣ ΤΟΥ ΑΙΤΗΣΑΜΕΝΟΥ
ΤΟ ΣΩΜΑ ΚΥΡΙΟΥ· ΕΝ Ω ΚΑΙ ΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΛΗΣΤΩΝ
ΑΙΤΙΑΣ ΕΜΦΕΡΕΙ.

I.

Ἴ 'Εγὼ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας ὁ αἰτησάμενος παρὰ Πιλάτου τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πρὸς ταφήν καὶ ἐν δεσμῶ πιεζόμενος παρὰ τῶν φονέων καὶ θεομάχων Ἰουδαίων διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν, ὅτινες καὶ τὸν νόμον κατέχοντες αὐτῷ τῷ Μωυσῆ πρόξενοι γεγονόσιν θλίψεως, τὸν δὲ νομοθέτην παροργίσαντες καὶ μὴ ἐπεγνωκότες τὸν θεὸν ἐσταύρωσαν καὶ εὐδήλον ἔθεντο τοῖς ἐγνωκόσι τὸν θεόν. Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς κατέκριναν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ σταυρωθῆναι, πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν τοῦ παθεῖν τὸν Χριστόν, τῷ ἡγεμόνι Πιλάτῳ παρεπέμφθησαν δύο λησταὶ ἀπὸ Ἰεριχῶ κατακριθέντες, ὧν ἡ αἰτία ἦν αὕτη.

* Ὑφήγησις (ita AD; C apud Birchium Hη διηγησις) Ἰωσ. (D τοῦ Ἰω.) -- τοῦ (C om) κυρίου (A add ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; C add παραδώσεως?) -- ἐμφέρει (C ἐνφέρειν) .. B non habet inscriptionem.

I, 1. Ἀριμαθαίας cum AD .. BC - Σείας | B om παρ. Πιλ. | τοῦ (C om) κυρ. (B om) Ἰησοῦ (D om) πρ. ταφ. (B om πρ. τ.) | καὶ (C om) ἐν δ. πιεζόμ. (ita A, C παζ.; B ἐταζόμ., D ἐπιζόμ.) -- θεομάχ. (B θεοκτόνων, C add ἀνδρώπων) Ἰουδ. δ. τ. τοιαύτ. (B αὐτοῦ) αἰτ. | B πρόξ. ἐγένοντο | θλίψεως (C add αἰωνίου) τὸν δὲ (ita AD, C om δέ. B corrupte sic: θλίψ. αἰνεῖς τὸν τούτων) νομοθ. | B παροργ. μὴ ἐγνωκότες ὅτι θεὸν ἐσταύρωσαν, ἐκδηλον ἔθεμε (corrige ἔθεντο) τοῖς ἐγνωκόσιν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν καὶ θεόν | ἐν ἐκ. (B add γάρ) ταῖς -- κατέκριναν τ. υἱ. (B κατεκρίθη ὁ υἱ.) -- Πιλάτῳ (B Ποντίῳ Πιλ.) -- ἦν αὕτη.

² Ὁ πρῶτος, ὄνομα αὐτῷ Γέστας, ὄδοιποροῦντας ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέκτεινεν, ἄλλους δὲ γυμνώσει ὑπέβαλεν, γυναῖκας δὲ ἐκ τῶν σφυρῶν κατὰ κεφαλῆς κρεμνῶν τοὺς μασθοὺς ἐξέκοπτεν, νηπίων μελῶν αἰμοπότης ὑπῆρχεν, θεὸν μὴ ἐγνωκὼς πώποτε, νόμοις μὴ ἀκολουθῶν, βίαιος τυγχάνων ἐξ ἀρχῆς εἰς τὰς τοιαύτας πράξεις.

Ἡ δὲ τοῦ ἐτέρου αἰτία τοιαύτη ἦν. Δημᾶς ἐκαλεῖτο, Γαλιλαῖος μὲν ἦν τῷ γένει, πανδοχεῖον δὲ εἶχεν· πλουσίων πειρατηρίοις ἐκέχρητο, πτωχοῖς δὲ εὖ ἐποίει· κλέπτῃς μὲν ὡς Τωβίτ, νεκροὺς γὰρ πτωχοῦς ἔθαπτεν. ληστεύειν ἐπεχειρεῖ τὸ τῶν Ἰουδαίων πλήθος, αὐτὸν τὸν νόμον ἐν Ἱερουσαλὴμ συλλήσας καὶ τὴν τοῦ Καϊάφα θυγατέρα γυμνώσας, ἱεράτιδα ὑπάρχουσαν τοῦ ἀγιάσματος, αὐτὴν τὴν τοῦ Σολομῶντος παρατεθεῖσαν μυστικὴν παρακαταθήκην τῷ τόπῳ ἀφελόμενος. τοιαῦται ὑπῆρχον αὐτοῦ αἱ πράξεις.

³ Συνελήφθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς πρὸ τῆς ἡμέρας τοῦ πάσχα τρίτης, ὀψίας οὔσης. οὐκ ἦν δὲ τῷ Καϊάφῃ καὶ τῷ πλήθει τῶν Ἰουδαίων πάσχα, ἀλλὰ πένθος ἦν αὐτοῖς μέγα, ὡς διὰ τὴν τοῦ ληστοῦ σύλλησιν γεναμένην ἐν τῷ ἀγιάσματι· καὶ καλέσαντες Ἰούδαν τὸν Ἰσκαριώτην λέγουσιν αὐτῷ· ἀπὸ ἀδελφοῦ γὰρ Καϊάφα τοῦ ἱερέως ἦν. οὐκ ἦν δὲ μαθητῆς κατὰ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ δόλῳ προετρέψαντο αὐτὸν πᾶν τὸ πλήθος τῶν Ἰουδαίων ἵνα ἀκολουθήσει τῷ Ἰησοῦ· οὐχ ἵνα πειθαρχήσει τοῖς παρ'

2. C ὀνόματι Γέστας (B Γεύστας) | AC ἀπέκτεινεν | AC ἐν γυμνώσει ὑπέβ. | μασθοὺς: ita A, B μαζούς, C μαστούς | θε. μὴ ἐγν. πώποτε (C ποτέ) .. A om | B εἰς τ. τοι. κακὰς καὶ αἰσχρὰς πράξ.

C Αἱ δ. τ. ἐ. ληστοῦ αἰτίαι τοιαῦται εἰσιν | Δημᾶς cum BC .. A Δύμας | πλουσίων -- εὖ ἐποίει: haec varie in codd. corrupta leguntur | κλ. μὲν (B add ἦν) ὡς Τωβ. (B ὁ Τωβίας) | B πτωχ. δὲ νεκρ. ἔθαπτ. | τὸ τ. Ἰουδ. πλήθ. cum AC .. B τοὺς τ. Ἰ. ἱερεῖς | B ἱερατικὴν ὑπάρχ. | B παραθήκην | ἀφελόμενος cum A .. BC ἀφελόμενος (sic) | αὐτοῦ .. B ληστῶν

3. δὲ καὶ .. B οὖν | B πρὸ ἕξ ἡμερῶν τ. πάσχα, τρίτης ὀψ. οὔσ. | B om ὡς | B τ. ληστ. ἔφερον τὴν γενομένην ἐν τῷ πράγματι | Ἰούδαν (B τὸν Ἰ.) τὸν Ἰσκ. cum AB .. C οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Σκαριώτην | λέγουσιν αὐτῷ· ἀπὸ (cod. praem. εὐγενὲς γένος, quod ex margine irrepsisse videtur) ἀδ. γὰρ -- ἦν cum A. nem C λέγ. αὐτῷ· εὐγενὲς γένος ὢν· ἀπὸ ἀδελφοῦ Καϊάφ. τ. Ἰ. ἦν. | B καὶ λέγουσιν αὐτὸν ἐκ γένους ὄντα ἀδελφῆς τοῦ Καϊάφα ἱερέως | κατὰ πρόσωπ. cum AC .. B κατὰ τρόπον | C προετρέψατο | B om τῶν Ἰουδ. | ἵνα ἀκολουθήσει

αὐτοῦ γενομένοις σημείοις οὐδὲ ἓνα ὁμολογήσει αὐτόν. ἀλλ' ἓνα παραδώσει αὐτὸν αὐτοῖς, ψευδὲς ῥῆμα αὐτοῦ θελων καταλαβῆσθαι, δόματα δεδωκότες αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου ἀνδραγαθήματος ἀνά διδραγμαον χρυσίου καθ' ἐκάστην ἡμέραν. ἦν δὲ καὶ δύο ἔτη ποιήσας μετὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὡς φησιν εἰς τῶν μαθητῶν καλούμενος Ἰωάννης.

⁴ Καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τοῦ κρατηθῆναι τὸν Ἰησοῦν λέγει τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Ἰούδας Δεῦτε συμβούλιον θώμεθα, ὅτι περ οὐκ ἐσύλησεν ὁ ληστής τὸν νόμον ἀλλ' αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς, καὶ γὰρ ἐλέγχω αὐτόν. τῶν δὲ τοιούτων ῥημάτων ῥηθέντων εἰσέει μεθ' ἡμῶν Νικόδημος ὁ κατέχων τὰς κλεῖς τοῦ ἀγιάσματος, καὶ ἔφη πᾶσιν Μὴ τοιοῦτον πράγμα διαπράξασθε. ἦν γὰρ ἀληθὴς ὁ Νικόδημος ὑπὲρ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων. ἡ δὲ τοῦ Καϊάφα θυγάτηρ ὀνόματι Σάρρα κραυγᾶσασα ἔφη Αὐτὸς γὰρ ἔφη ἐπὶ πάντων κατὰ τοῦ ἀγίου τόπου τούτου Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τούτον καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγείραι αὐτόν. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι αὐτῇ Πίστιν ἔχεις παρὰ πάντας ἡμᾶς· εἶχον γὰρ αὐτὴν ὡς προφήτην. καὶ δὴ τοῦ συμβουλίου γενομένου ἐκρατήθη ὁ Ἰησοῦς.

cum B .. AC ἀκολουθῆ (A -σαι) | B ἢ ὁμολογήσει αὐτ. ζεόν | ψευδὲς -- καταλαβ. cum B .. AC om | διδραγμαον: ita ABC | ἦν δὲ καὶ δύο (C om; A praem δέκα, quod videtur ex repetito δὲ καὶ ortum esse; sed vide B, unde δέκα δύο legere possis) -- μ. τ. Ἰησοῦ .. B ἦν γὰρ δωδέκατος ποιήσ. μετὰ (haec pessime sic scripta sunt: πᾶσιν μὲν τὰς) τ. Ἰ.

4. Καὶ τρίτῃ ἡμέρᾳ (C -της -ρας) πρὸ cum AC .. B καὶ καιρὸν εὐρών τῇ τρ. ἡμ. πρὸ | B συμβουλευσώμεθα | B οὐκ ἔκλεψεν τὸ ἀγίασμα | εἰσέει cum A, item C .. B ἦν | B ὁ κατέχ. τὸν νόμον καὶ τὰς κλεῖς (C κλειδας) | Μὴ τοι. πρ. (B add τι) διαπρ. cum AB .. C Μὴ τοιούτων πραγμάτων πραξώμεθα | ἦν γὰρ ἀληθὴς (C -βιός) -- τῶν Ἰουδ. cum AC .. B εἰς ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον· οὐδὲν γὰρ τοιοῦτον ἐποίησεν. καὶ οὐδεὶς αὐτόν ἤκουσεν· οὐδὲ γὰρ ἦν εὐπρόσδεκτος ὁ Νικ. ὑπὲρ πᾶν τ. πλ. τ. Ἰουδ. | ἡ δὲ τοῦ (ita AB: C ἦν δὲ τῶ) Κα. -- Σάρρα (B Σέρα) κραυγᾶσασα (C καὶ κραυγᾶσας, B κλαύσασα) (A h. l. add ἐπὶ πάντων, quod cum BC ad ἔφη seq. transcendendum videbatur) ἔφη | Αὐτὸς γὰρ (C ὅτι περ) ἔφη (C add ὁ Ἰησοῦς) ἐπὶ πάντ. (C ἐ. πάσι: de A vide ante) κατὰ cum AC .. B ἤκουσα ἐγὼ ὅτι πᾶσιν ἔλεγεν κατὰ | B λέγων ὅτι δύναμαι καταλ. αὐτόν. καὶ εἶπαν οἱ Ἰουδ. | αὐτῇ Πίστ. -- ἡμᾶς cum C .. B Ταυτην πίστιν ἔχει ὑπὲρ πάντας ἡμᾶς .. A Αὕτη πιστοτέρα ἐστὶν πάντων ἡμῶν | προφήτην: ita ABC | καὶ δὴ τοῦ (C καὶ διὰ τοῦτο) συμβ. γεν. (C γεν.) cum AC .. B καὶ δὴ τοῦ λόγου στοιχήσαντος συμβουλίου γενομένου

II.

¹ Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἡμέρα τῆς τετράδος, εἰσήνεγκαν αὐτὸν ὄρα ἐνάτη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Καϊάφα. καὶ λέγουσιν αὐτῷ Ἄννας καὶ Καϊάφας Εἶπέ ἡμῖν, τίνοις ἔνεκεν τὸν νόμον ἡμῶν ἐσύλησας, καὶ Μωσῆς καὶ τῶν προφητῶν τὰς ἐπαγγελίας ἀπεκίρυσας; ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν δὲ ἐκ δευτέρου παρόντος καὶ τοῦ πλήθους λέγουσιν αὐτῷ Τὸ ἀγίασμα ὃ ἔκτισε Σολομὼν ἐν τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν, διὰ τί σὺ βούλη ἐν μιᾷ ῥοπῇ καταλῦσαι; καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο πρὸς ταῦτα ὁ Ἰησοῦς. ἦν γὰρ τῆς συναγωγῆς τὸ ἀγίασμα σεσυλημένον διὰ τοῦ ληστοῦ.

² Ὁψίας δὲ τελεσθείσης τῆς τετράδος ἅπαν τὸ πλῆθος ἐζήτει τὴν θυγατέρα τοῦ Καϊάφα πυρὶ ἐναλωῖσαι διὰ τὴν τοῦ νόμου ἀπώλειαν, ὅτι οὐκ εἶχον τὸ πῶς τὸ πάσχα ποιῆσαι. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἐκέλευε Ἐπιμείνατε τέκνα καὶ τὸν Ἰησοῦν τοῦτον ἀπολέσωμεν, καὶ ὁ νόμος εὐρίσκεται καὶ ἡ ἑορτὴ ἡ ἀγία ἐπιτελουμένη ἐπιτελεῖται. λαθραίως δὲ ἔδωκαν Ἄννας καὶ Καϊάφας χρυσίον ἱκανὸν Ἰούδα τῷ Ἰσκαριώτῃ, λέγοντες Εἶπέ, καθὼς προεῖπες ἡμῖν, ὅτι ἐγὼ οἶδα τὸν νόμον κλαπέντα παρὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως εἰς αὐτὸν τὸ ἔγκλημα τραπῆ καὶ μὴ εἰς τὴν κόρην ταύτην τὴν ἄμεμπτον. καὶ ταῦτα συνταξάμενος ὁ Ἰούδας εἶπεν αὐτοῖς Μὴ πᾶν τὸ πλῆθος γινῶ ὅτι ἐγὼ ὑφ' ὑμῶν ἐπεδιδάχθην τοῦτο κατὰ τοῦ Ἰησοῦ πράξαι· ἀλλὰ ἀπολύσατε τὸν Ἰησοῦν, καὶ γὰρ πέθω

II, 1. A ὄραν ἐνάτην | A καὶ προφητῶν καὶ Μωσῆος (B Μωσ.) | ἀπεκίρυσας (an potius scribas ἀπέκρυψας?) cum AC .. B ἡκίρωςες | πάλ. δὲ (C om, B utrumque om) ἐκ δευτ. (B add οὖν) παρ. καὶ (AC om) τ. πλ. λέγ. (B εἶπεν) αὐτ. | τὸ ἀγ. ὃ cum AC .. B τὸν καὶ ὄν | B ἐν ῥοπῇ καιροῦ | ἦν γὰρ (C add πρὸ) τῆς συν. τὸ ἀγ. σεσ. διὰ τ. ληστ. (O om δ. τ. λ.) cum AC .. B ἐν ἀληθείᾳ γὰρ ἦν ἡ συναγωγὴ καὶ τὸ ἀγ. ἐσυλημένον (sic vitiose) δ. τ. λ. τὸν νόμον μὴ ἔχουσα

2. B Ὁψ. δὲ γενομένης τῆς -- ἐζήτουν τ. θυγατέραν -- ἀναλ. αὐτήν -- εἶχαν τὸ πάσχ. πῶς ποι. | τὸ πῶς .. A om τό | κ. εἶπ. αὐτ. ἐκέλευε cum AC .. B ὁ δὲ Καϊάφας ἔφη πρὸς τὸν λαόν | B Μείνατε τέκνα καὶ συνδοῦμαστε ἡμῖν ὅπως ἀπολέσωμεν τ. Ἰησ. | καὶ ἡ ἑορτ. -- ἐπιτελουμένη (C om) ἐπιτ. cum AC .. B καὶ ἑορτὴν τελείαν ἐπιτελοῦμεν | καὶ πρ. ἡμῖν cum B .. AC om | τραπῆ cum B .. AC ἢ | ταύτην (AC om) τ. ἄμεμπτ. (U ἀμώμητον) | συνταξάμ. cum AC .. B καταδεξάμενος | B Φοβούμαι μὴ πᾶν | γινῶ .. C add τοῦτο | BC ἐδιδάχθην | B πράξαι, καὶ ἀπειτήσωμεν· ἀλλὰ τοῦτο ποιήσαντες ἀπολύσατε τὸν Ἰησ. etc

τὸ πλήθος ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει. καὶ δόλω ἀπέλυσαν τον Ἰησοῦν.

³ Ὁ δὲ Ἰούδας εἰσελθὼν εἰς τὸ ἀγίασμα διαφανούσης ἡμέρας πέμπτης λέγει πρὸς πάντα τὸν λαόν· Τί θελετέ μοι δοῦναι. καὶ γὰρ ὑμῖν παραδώσω τὸν καθαιρέτην τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν συλήτην; λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἐὰν παραδώσης ἡμῖν αὐτόν, δώσωμέν σοι τριάκοντα ἀργύρια χρυσοῦ. οὐκ ᾔδει δὲ ὁ λαὸς ὅτι περὶ τοῦ Ἰησοῦ λέγει ὁ Ἰούδας· ὁμολογοῦν γὰρ αὐτὸν ἱκανοὶ εἶναι υἱὸν θεοῦ. καὶ ἔλαβεν ὁ Ἰούδας τὰ τριάκοντα ἀργύρια χρυσοῦ.

⁴ Καὶ ἐξελθὼν τῇ ὥρᾳ τῇ τετάρτῃ καὶ τῇ πέμπτῃ εὕρισκει τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐν τῇ πλατείᾳ. μελλούσης δὲ ὀψίας γενέσθαι λέγει τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Ἰούδας Βοήθειαν στρατιωτῶν δότε μοι μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων, καὶ γὰρ παραδώσω ὑμῖν αὐτόν. ἔδωκαν οὖν αὐτῷ ὑπηρέτας ἐπὶ τὸ πιάσαι αὐτόν. πορευομένων δὲ αὐτῶν λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰούδας· Ὅν ἂν ἐγὼ φιλήσω, κρατήσατε αὐτόν· αὐτὸς γὰρ τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας ἐσύλησεν. προσελθὼν οὖν τῷ Ἰησοῦ κατεφιλήσεν αὐτόν λέγων Χαῖρε βραββί, ὀψίας οὔσης τῆς πέμπτης. καὶ κρατήσαντες παρέδωκαν αὐτόν πρὸς Καϊάφαν καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς, λέγοντος τοῦ Ἰούδα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ τὸν νόμον συλήσας καὶ τοὺς προφήτας. ἄδικον δὲ ἐξέτασιν ἐδίδουν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Ἰησοῦ λέγοντες Διὰ τί ταῦτα ἐποίησας; καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

3. Ὁ δὲ etc. . . C corrupte | διαφ. (C διαφανουσα.) ἡμέρ. (C τῆς) πέμπτ. cum AC. . . B τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ | Ἐὰν παραδώσης (C -σεις) ἡμ. αὐτόν. . . B om | δώσωμεν cum B. . . A διδόμεν, C διδοῦμεν | ἀργ. χρυσ. cum AC. . . B χρυσίνα (sic) | ὁμολογοῦν γὰρ (C ὁμολογοῦντας?): ita ABC | ἱκανοί. . . B οἱ πλείονες | B τὰ τριάκ. χρυσίνα

4. Καὶ ἐξελθὼν (C -βόντες) -- τῇ τεταρτ. καὶ (haec B om) -- εὕρισκει (C εὑρον) | στρατιωτῶν. . . B ληστρικῶν | C καὶ ἐγώ² | ἐπὶ τὸ πιάσαι cum BC. . . A ἐπὶ τῷ πιάσαι | B καὶ τ. προφήτας κ. τὸν νόμ. ἐσύλευσεν | τῆς πέμπτης cum BC. . . A τῇ πέμπτῃ | καὶ κρατήσαντες -- τοὺς ἀρχιερεῖς (C τοῖς -ρεῦσι) -- κ. τ. προφήτας cum AC. . . B καὶ παρέδωκεν αὐτόν τοῖς Ἰουδαίοις. οἱ δὲ λαβόντες αὐτόν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν κ. τ. ἀρχ., λέγοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ τὸν -- προφήτας | ἄδικον δὲ ἐξέτ. ἐδίδουν cum AB. . . C ἀδικῶν. ἐξέτ. δὲ ἐδίδουσαν (sic) | ἐποίησας cum B. . . AC ποιεῖς (A ταῦτα πάντα ποι. ᾤδε) | καὶ οὐδὲν. . . B ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐδέ

Ὁ δὲ Νικιόδημος ἀγὼ Ἰωσήφ ἰδόντες τὴν κάθηδραν τῶν λοιμῶν ἀπέστημεν ἀπ' αὐτῶν, μὴ θελήσαντες τῇ βουλῇ τῶν ἀσεβῶν συναπολέσθαι.

III.

¹ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα θειὰ διαπραξάμενοι κατὰ τοῦ Ἰησοῦ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, παρέδωκαν αὐτὸν Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι διαφανούσης τῆς παρασκευῆς ἐπὶ τὸ σταυρῶσαι αὐτόν, καὶ ἐπὶ τοῦτο συνήλθον πάντες. ἐξετάσας οὖν γενομένης ἐκέλευσεν αὐτὸν Πιλάτος ὁ ἡγεμὼν μετὰ δύο ληστῶν τῷ σταυρῷ προσηλωθῆναι. προσηλώθησαν δὲ αὐτῷ ἅμα τῷ Ἰησοῦ ἐξ ἀριστερῶν μὲν ὁ Γέστας, ἐκ δεξιῶν δὲ ὁ Δημᾶς.

² Καὶ ἤρξατο βοᾶν ὁ ἐξ εὐωνύμων λέγων τῷ Ἰησοῦ Ἴδε πόσα κακὰ ἔδρασα ἐν τῇ γῆ· καὶ εἰ ἔργων ὅτι σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς, καὶ σὲ εἶχον ἀναλωσαι. τί δὲ λέγεις ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ, καὶ βοηθῆσαι ἑαυτῷ ἐν ἀνάγκῃ οὐ δύνασαι; ἢ πῶς ἄλλῳ εὐχρμένῳ σὺ δύνασαι βοηθεῖαν παρασχεῖν; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, κάτελλθε ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα σὺ πιστεύσω· νῦν δὲ οὐχ ὡς ἀνθρωπίνῳ σε ὄρω ἀλλ' ὡς θῆρα ἄγριον συναπολλύμενόν μοι. καὶ πολλὰ ἕτερα ἤρξατο λέγειν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, βλασφημῶν καὶ τρίζων τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν· ἐν γὰρ τῇ παρτίδι τοῦ διαβόλου ἐζωργημένος ἦν ὁ ληστής.

Ὁ δὲ Νικόδ. ἀγὼ (C καὶ ὁ) Ἰωσήφ cum AC . . B Ἐγὼ δὲ Ἰωσ. καὶ Νικόδ.

III, 1. διαπραξ. cum A . . C διαταξάμ., B πράξαντες. B sic: Πολλὰ οὖν δυνατὰ πράξαντες κατὰ τοῦ Ἰησ. τῇ ν. ἐκ. καὶ πολλὰ κριτήρια ἀδικίας, παρέδωκαν etc | BC διαφανούσης | ἐπὶ τὸ (A τῷ; C add καί, B κολάσαι καί) π. αὐτόν | B om καὶ ἐπὶ τ. σ. πάντ. | ἐξετάσ. οὖν (B τολύμν ψευδοῦς) γενομένης (B γεναμ.) -- ληστῶν (B add τῶν καταδίκων) τῷ στ. προσηλ. (AC om τ. στ., B σταυρωθῆναι) | προσηλώθησαν δὲ αὐτῷ (ita de coniectura scripsimus: AC προσηλωθέντων δὲ [A om] αὐτῶν, B κρεμασθέντων δὲ αὐτῶν) ἅμα τῷ Ἰησ. (haec ex B sunt; C ἅμα ἐπὶ τῷ σταυρῷ; A om. Praeterea vero B add ἐν τῷ σταυρῷ) -- Δημᾶς (ita C; AB Δύμας)

2. ἐξ εὐων. (C ἀριστερῶν) . . B add Γέστας | Ἴδε πόσα . . B Πολλὰ | ἔδρασα cum A . . BC -σας | καὶ εἰ ἔργων -- ἀναλωσαι cum A, item corrupte C . . B καὶ σὺ εἶπες ὅτι βασιλεὺς εἶ τῶν Ἰουδ., καὶ σὲ ἀναλώσαι εἶχον | τί δὲ λέγεις ἑαυτ. cum A . . C ὅτι λέγει ἑαυτ., B λέγεις δὲ ἑαυτ. | καὶ βοηθησαι ἑαυτῷ etc cum A . . BC plura corrupte exhibent | ἐπ' αὐτόν (C -τῷ) . . B κατὰ τοῦ Ἰησοῦ | ἐζωργημ. cum AB . . C ἐξορισμένος

3 Ὁ δὲ ἐκ δεξιῶν ληστής, ᾧ ὄνομα Δημᾶς, ἰδὼν τὴν θεϊκὴν χάριν τοῦ Ἰησοῦ οὕτως ἐβόα Οἶδά σε, Ἰησοῦ Χριστέ, ὅτι υἱὸς τοῦ θεοῦ εἶ. Χριστόν σε ἐρῶ ὑπὸ μυρίων μυριάδων ἀγγέλων προσκυνούμενον. συγχώρησόν μοι τὰς ἀμαρτίας μου ἅς ἔπραξα· μὴ ἐν ἐξετάσει μου ποιήσεις τὰ ἄστρον ἐλθεῖν κατ' ἐμοῦ ἢ τὴν τελήνην, ὅταν μέλλῃς κρίναι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ὅτι ἐν νυκτὶ ἔπραττον τὰς κακὰς μου βουλάς· μὴ κινήσεις τὸν ἥλιον τὸν νῦν σκοτιζόμενον διὰ σέ εἰπεῖν τὰ κακὰ τῆς καρδίας μου· οὐδὲν γὰρ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν δῶρον δύναμαί σοι παρασχεῖν. ἤδη ὁ θάνατος φθάνει με τῶν ἀμαρτιῶν μου· σοῦ δὲ ἐστὶν ὁ ἐξιλασμός· ῥύσαι με, δέσποτα τῶν ἀπάντων, τῆς φοβεραῆς σου κρίσεως· μὴ δῶς ἐξουσίαν τῷ ἐχθρῷ καταπιεῖν με καὶ κληρονόμον γενέσθαι τῆς ψυχῆς μου ὡς τοῦ ἐξ εὐωνύμων κρεμασμένου· θεωρῶ γὰρ πῶς ὁ διάβολος χαίρων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λαμβάνει, αἱ δὲ σάρκες αὐτοῦ ἀφανεῖς γίνονται. μὴ καὶ εἰς τὴν μερίδα τῶν Ἰουδαίων προστάξεις με ἀπελθεῖν· βλέπω γὰρ Μωυσὴν καὶ τοὺς πατριάρχας ἐν κλαυθμῷ μεγάλῳ ὑπάρχοντας καὶ τὸν διάβολον ἐπιχαιρόμενον ἐπ' αὐτῶν. πρὸ τοῦ οὖν, δέσποτα, τὸ πνεῦμά μου ἐξελθεῖν κέλευσον ἐξαλειφθῆναι μου τὰς ἀμαρτίας, καὶ μνήσθητί μου τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, ὅτε ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ μεγάλου τοῦ

3, Ὁ δὲ -- ληστ. ᾧ ὄν. (B om λ. ᾧ ὄν.) cum AB .. C Ὁ ληστ. ὁ ὄνομασθεὶς | Δημᾶς cum C .. AB Δύμας | Οἶδα σε Ἰη. Χρ. (C μου pro Χρ.) -- εἰ cum AC .. B εἶδας κύριε Ἰη. Χρ. ὅτι υἱὸν σε εἶναι θεοῦ πιστεύω | μυρ. μυριάδ. ἀγγ. cum C .. A om μυριάδ., B om ἀγγ. | ἐξετάσει cum B .. AC ἐκστάσει | ποιήσεις: ita ABC | C om κατ' ἐμοῦ | ὅταν μέλλῃς (C -λλεις) κρ. π. τ. οἰκ. cum AC .. B ὅτι μέλλεις κρίνεις πᾶσ. τ. κτίσιν | ὅτι ἐ. ν. ἔπραττον (B διεπραττόμενον ἀεὶ) cum AB .. C ὅταν ἐ. ν. ἔπραξα | μὴ κινήσεις (C νικήση) τὸν ἥλ. τὸν cum B(C) .. A μὴ κινήσῃ ὁ ἥλιος τὸν | κακὰ .. B κρύφια | παρασχεῖν cum AC .. B προσενεγκεῖν | ἤδη (A εἰ δὲ) ὁ θάνατ. φθ. με (C μοι) τῶν (C καὶ τῶν) ἀμ. μου· σοῦ δὲ ἐστ. (C σύ ἐστιν sic) ὁ ἐξιλ. cum A(C) .. B ἰδοὺ γὰρ ὁ θάνατ. φθ. με, καὶ τῶν ἀμ. μου οὐδεὶς ἐστὶν ἐξιλαστής | ῥύσαι με, δέσπ. τ. ἀπ. (C om δ. τ. ἀ.) -- κρίσεως cum AC .. B ὅς ῥύσεται με δέσπ. τ. ἀπ., τῆς φοβ. σ. κρίσεως | καταπιεῖν (C -ποιεῖν) .. B καταπατεῖν | καὶ κληρ. (B ἀεὶ με; C κληρονόμος) γενέσθαι (B -έσθω) τῆς ψ. μου (B om τ. ψ. μ.) | θεωρῶ, λαμβάνει,, γίνονται cum A .. BC ἴδον, εἰληφεν, ἐγένοντο | μὴ καὶ .. BC om καὶ | B μερίδαν | προστάξεις με .. B με τάξεις | ἐπιχαιρόμενον cum AB .. C ἐπιχειρόμενον (sic) | ἐπ' αὐτῶν cum A .. B κατ' αὐτόν, C κατ' αὐτοῦ | τὸ πνεῦμ. μ. cum AB .. C τὸ κρίμα σου | B ἐν θρόνῳ τῷ ὑψίστῳ καθήμενος |

ὑψίστου μέλλεις κρίναι τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ· πολλὴν γὰρ κόλασιν ἠτοίμασας τῷ κόσμῳ σου δι' ἐαυτόν.

⁴ Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ ληστοῦ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἄμην ἄμην λέγω σοι, Δημᾶ, ὅτι σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας, οἱ παῖδες Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ Μωσέως, ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. σὺ δὲ μόνος οἰκήσεις ἐν τῷ παραδείσῳ ἕως τῆς δευτέρας μου παρουσίας, ὅτε μέλλω κρίνειν τοὺς μὴ ὁμολογήσαντας τῷ ὀνόματί μου. εἶπεν δὲ τῷ ληστῇ Ἀπελθὼν εἶπέ τοῖς Χερουβὶμ καὶ ταῖς δυνάμεσιν, τοῖς τὴν φλογίνην βρομφαίαν στρέφουσιν, τοῖς φυλάττουσιν τὸν παράδεισον ἐξ οὗ ὁ Ἀδὰμ ὁ πρωτόπλαστος ἐν παραδείσῳ ἐγένετο καὶ παρέβη καὶ τὰς ἐντολάς μου οὐκ ἐφύλαξεν καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἐκεῖθεν· οὐδεὶς δὲ τῶν πρώτων ὄψεται τὸν παράδεισον ἕως μέλλω ἐκ δευτέρου ἔρχεσθαι κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς — γράψας οὕτως Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ κατελθὼν ἐκ τῶν ὑψωμάτων τῶν οὐρανῶν, ὁ ἐξεληθὼν ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ ἀοράτου πατρὸς ἀχωρίστως καὶ κατελθὼν εἰς τὸν κόσμον διὰ τὸ σαρκωθῆναι καὶ σταυρῷ προσηλωθῆναι, ἵνα σώσω τὸν Ἀδὰμ ὃν περ ἔπλασα, ταῖς ἀρχαγγελικαῖς μου δυνάμεσιν, ταῖς τοῦ παραδείσου πυλωροῖς, τοῖς τοῦ πατρὸς μου ὑπηρέταις. Θέλω καὶ κελεύω εἰσελθεῖν τὸν συνσταυρούμενόν μοι, ἄφασιν ἀμαρτιῶν λαβεῖν δι' ἐμέ, καὶ ἄφθαρτον σῶμα ἡμφισμένον εἰσελθεῖν ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ οἰκῆσαι αὐτὸν ἕνεα οὐδεὶς πώποτε δύναται οἰκῆσαι.

πολλὴν γὰρ -- διὰ ἐαυτόν (A - τοῦ) cum AC .. B om

4. Δημᾶ cum C .. AB Δύμα | B om ὅτι | C om τῷ | B οἱ δὲ υἱοὶ τῆς ἀπωλείας, omisissis οἱ παῖδες usque Μωσέως | A ἐκβληθήσονται | ὅτε μέλλω -- τῷ ὀνόμῳ μου (B μου τὸ ὄνομα) cum AB .. C ἔταν μέλλω κρίναι τοὺς παρεργίσαντάς με | B om εἶπεν δὲ τῷ ληστῇ asque dum sequitur Καὶ ἰδοὺ τούτων ῥηθέντων. | τοῖς (A ταῖς, C καὶ τοῖς) -- στρέφουσιν (C ἀναστρέφ.) -- ἐξ οὗ (C ὧν) -- ἐν παραδείσῳ (C ἐν παραβάσει) ἐγ. καὶ παρ. καὶ (C ὅτι pro κ. π. κ.) -- ἐκ δευτέρου (C - ρας) | C ἐκ τ. ὑψωμ. τ. ἐπουρανίων | τοῦ ἀορ. πα. ἀχωρίστ. cum A .. C τοῦ ἀορ. μου πατρ., omisso ἀχωρ. | C male om διὰ τὸ σαρκῶς. [A ὃν ἐπλασα | ταῖς ἀρχαγγ. etc.: C male praem ἐν | τ. συνσταυρούμενον (C - ραίμενον) μοι (C τῇ ἐμῇ θεότητι) | δι' ἐμέ cum C .. A δι' ἐμοῦ | C οὐδ. δύναται ποτε

Καὶ ἰδοὺ τούτων βηθέντων παρέδωκεν τὸ πνεῦμα ὁ Ἰησοῦς, τῇ ἡμέρᾳ τῆς παρασκευῆς ὥρα ἐνάτη. καὶ σκότος δὲ ἦν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ σεισμοῦ μεγάλου γενηθέντος τὸ ἀγίασμα συνέπεσεν καὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ.

IV.

¹ Ἦτησάμην δὲ ἐγὼ Ἰωσήφ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔθηκα αὐτὸ ἐν μνήματι καινῷ ὅπου οὐδεὶς ἦν τεθειμένος. τοῦ δὲ ληστοῦ τοῦ ἐκ δεξιῶν οὐχ εὐρέθη τὸ σῶμα· τοῦ δὲ ἐξ εὐωνύμων ὥσπερ δράκοντος ἰδέα, οὕτως ἦν τὸ σῶμα αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ ἤτησάμην τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι, ζήλω θυμοῦ φερόμενοι οἱ Ἰουδαῖοι ἐπέκλεισάν με εἰς φυλακὴν, ὅπου βία ἦν τοῖς κακῶς διαπράττουσιν. ἦν δὲ τοῦτό μοι γενόμενον ὀφίας οὔσης σαββάτῳ, ᾧ παρανομοῦν ἦν τὸ ἔθνος ἡμῶν. καὶ ἰδοὺ αὐτὸ τὸ ἔθνος ἡμῶν τῷ σαββάτῳ δεινὰς θλίψεις ὑπέμεινεν.

² Καὶ δὴ ὀφίας γενομένης τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων, ὥρα ἔ τῆς νυκτός, ἔρχεται πρὸς μὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ φυλακῇ μετὰ τοῦ ληστοῦ τοῦ συνσταυρωθέντος αὐτῷ ἐκ δεξιῶν, ὃν ἀπέστειλεν αὐτὸς ἐν τῷ παραδείσῳ. καὶ φῶς ἱκανὸν ἦν ἐν τῷ οἰκήματι· καὶ ἐκρεμάσθη ὁ οἶκος ἐκ τεσσάρων γωνιῶν, καὶ ἐλύθη ὁ τόπος, καὶ ἐξῆλθον. ἐγνώρισα οὖν τὸν Ἰησοῦν πρῶτον, καὶ πάλιν τὸν ληστὴν γράμματα κομίζοντα πρὸς τὸν Ἰησοῦν. καὶ ὀδεούντων

Καὶ ἰδοὺ τ. βηθέντ. cum AC .. B Καὶ ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος | ὥρα ἐνάτη (C 5) cum AC .. B ὥρ. ἕκτη | καὶ (A om) σκ. δὲ (B om) ἦν (A om, B ἐγένετο) ἐπὶ π. τ. γ. (B ἐπὶ πάση τῇ κτίσει) καὶ (B post γενηθέντος pon)

IV, 1. B ἔθηκα αὐτὸν ἐν μνημείῳ | τεθειμένος cum A .. C τεθαμμένος, B κείμενος | A οὐχ εὐρ. τὸ σῶμ. αὐτοῦ, omissis τοῦ δὲ ἐξ εὐων. (C τοῦ δὲ ἑτέρου) ὥσπερ δράκοντος (C - κων) ἰδ. -- τὸ σῶμ. αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ ἤτ. cum B .. AC Ὅτε οὖν (A om) ἤτ. | τὸ σ. τοῦ Ἰ. cum AB .. C τὸν Ἰησοῦν | B ζήλω καὶ θυμῷ .. A ζήλω δὲ θυμοῦ (coniungit ὅτε ἤτησ. cum praegressis) | σαββάτῳ cum AB (B τῷ σαββ.) .. C σαββάτων | ᾧ .. AC 6, B ὅπερ | παρανομοῦν .. A - μῶν, BC - μων | αὐτὸ (A add τε) τὸ ἔθν. ἡμ. τῷ σαββ. (B τὸ σάββατον) 8. 2λ. ὑπέμεινεν (B ἰδων [ἰδεν?]) cum AB .. C τὸ σάββατον ἡμῶν πολλὰς 2λ. ὑπέμεινεν

2. B γενομένης | BC τῇ μιᾷ τῶν σαββ. (B τοῦ - του) | B ὥρα ἦν πέμπτη τῆς νυκτ. | ἐν τῇ φυλακῇ cum B, item τῇ νυκτὶ A .. C om | B αὐτὶ εἰς τὸν παράδεισον | ἦν cum AC .. B ἔλαμψεν | C ἐν τῷ οἴκῳ | A καὶ ἐγὼ | καὶ πάλιν etc cum A, item omissis γρ. κομ. πρ. τ. Ἰ. B .. C om

ἡμῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ φῶς μέγα ἔλαμψεν ὅπερ οὐκ ἔφερον ἡ κτίσις· ἦν δὲ καὶ εὐωδία μεγάλη τοῦ ληστοῦ ἢ ἐκ τοῦ παραδείσου.

³ Καθεσθέντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τόπῳ τινὶ ἀνέγνω οὕτως Ἐὰν Χερουβὶμ καὶ τὰ ἑξαπτέρυγα καλυθέντα ἀπὸ τῆς σῆς θεότητος φυλάττειν τὸν τοῦ παραδείσου κήπον διὰ τοῦ συνσταυρωθέντος τῇ σῇ οἰκονομίᾳ ληστοῦ τοῦτο δηλοῦμεν. Τὸν τύπον ἰδόντες τῶν ἡλίων τοῦ συνσταυρωθέντος σοὶ ληστοῦ καὶ τῶν γραμμάτων τὸ φέγγος τῆς σῆς θεότητος, τὸ πῦρ ἐσβέσθη μὲν, μὴ δυνάμενον φέρειν τὴν φαῦσιν τοῦ τύπου, καὶ ἡμεῖς ἐν φόβῳ μεγάλῳ γενόμενοι ἐπτήξαμεν· ἠκούσαμεν γὰρ τὸν ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ πάσης κτίσεως ἀπὸ ὕψους ἐνδημήσαντα εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς διὰ τὸν πρωτόπλαστον Ἀδάμ. τὸν σταυρὸν γὰρ θεασάμενοι τὸν ἄχραντον διὰ τοῦ ληστοῦ ἀστράπτοντα, ἐπταπλάσιον τὸ φέγγος τοῦ ἡλίου ἀποστίλβοντος, τρόμος ἐγένετο ἐφ' ἡμᾶς, καταχθονίων βρασμὸν ἐσχληκότας, καὶ φωνῇ μεγάλῃ οἱ λειτουργοὶ τοῦ ἁἵτου ἅμα ἡμῖν λέγοντες Ἅγιος ἅγιος ἅγιος ὁ ἐν ἀρχῇ ὢν ἐν τοῖς ὑψίστοις. καὶ αἱ δυνάμεις βοῆν ἀνέπεμπον Κύριε, ἐφανερῶθης ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς χαρὰν παρέχων τῷ κόσμῳ καί, μεῖζον τοιοῦτου δώρου, τῇ ἀοράτῳ βουλή τῶν αἰώνων τὸ ἴδιον πλάσμα θανάτου ἤσασάμενος.

V.

¹ Ταῦτα ἐγὼ θεασάμενος πορευόμενος εἰς τὴν Γαλιλαίαν

ἐν τ. Γαλιλαία .. B add τῇ νυκτὶ ἐκέλευ | C εὐωδία μεγάλη | ἢ ἐκ τ. παρ. cum B .. A διὰ τὸν παράδεισον, C διὰ τοῦ ἐκ παραδείσου

3. Hanc totam sectionem omittit B.

Καθεσθέντος .. A καθεσθέντος, C κατεσθέντος | C om σῆς | τῇ σῆς οἰκ. cum A .. C σοὶ | τοῦτο δηλοῦμεν etc: haec corruptissime C exhibet. | σοὶ .. C τῇ σῇ θεότητι πίστει | μὴ δυνάμενον (cod. - ναί) -- γενόμενοι (cod. - ναί) ἐπτήξ. cum A .. B om. Praeterea possunt haec etiam sic scribenda videri: καὶ τῶν γραμμάτων τὸ φέγγος, τῆς σῆς θεότητος τὸ πῦρ, ἐσβέσθημεν μὴ δυνάμενοι etc: sed nostra scriptura praestat. | ἐπταπλάσιον (C - σια) τὸ φέγγ. (A τοῦ φωτός) τοῦ (C om) ἡλίου ἀποστίλβοντος; videntur haec ita legi posse, quamvis coniectura emendare facile sit. | καταχθονίων (C ἐν καταχθονίῳ) βρασμὸν (C - σμοῦ) ἐσχληκότας (A - ὄτα, C ἰσχληκότας): fortasse minus recte scripsimus. | καὶ αἱ .. A ᾧ αἱ | ἀνέπεμπον cum A .. C ἀναπέμποντες | μεῖζον (C - ζων) τοιοῦτου (A - τῳ) δώρου (A - ρω): videtur in his vitium latere | τῶν αἰώνων .. C τῶν ὄλων αἰώνων

V, 1. Θεασάμενος .. B add Ἰωσήφ | B πορευομένου μου ἐν τῇ Γαλιλαία --

μετά τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ ληστοῦ, μετεμορφώθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ οὐκ ἦν ὡς τὸ πρότερον πρὶν σταυρωθῆναι αὐτόν, ἀλλ' ἦν διὰ παντός φῶς· αἰεὶ δὲ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ, καὶ συνελάλει μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς. ἐποίησα δὲ μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τρεῖς· οὐκ ἦν δὲ οὐδεὶς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ εἰ μὴ μόνος ὁ ληστής.

Καὶ τῶν ἀξύμων μεσαζόντων ἔρχεται ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Ἰωάννης, καὶ οὐκέτι τὸν ληστήν εἰθεασάμεθα τὸ τί ἐγένετο. ἤρωτησεν δὲ ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστὶν οὗτος, ὅτι οὐκ ἐποίησάς με ὁρῆναι αὐτῷ; ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐδὲν αὐτῷ ἀπεκρίθη. προσπεσὼν δὲ αὐτῷ εἶπεν Κύριε, οἶδα ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἐφίλησάς με, καὶ διὰ τί οὐκ ἀποκαλύπτεις μοι τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀπόκρυφα τί ἐπιζητεῖς; ἀκμὴν ἀσύνητος εἶ; οὐχ ὁρᾷς τὴν εὐωδίαν τοῦ παραδείσου πλήσασαν τὸν τόπον; οὐ γινώσκεις τίς ἦν; ὁ ἐπὶ σταυροῦ ληστής κληρονόμος ἔτυχεν τοῦ παραδείσου· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν μόνου ἕως οὗ φθάσει ἡ μεγάλη ἡμέρα. ὁ δὲ Ἰωάννης εἶπεν Ἄξιόν με ποιήσον ὅπως θεάσομαι αὐτόν.

Καὶ ἔτι λαλοῦντος τοῦ Ἰωάννου ὤφθη ὁ ληστής ἄφνω· καὶ ἔκθαμβος γενόμενος ὁ Ἰωάννης ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. οὐκ ἦν δὲ τῇ πρώτῃ ἰδέᾳ ὁ ληστής τῇ πρὶν ἔλθειν τὸν Ἰωάννην, ἀλλ' ἦν ὡσπερ βασιλεὺς ἐν πολλῇ δυνάμει, τὸν σταυρὸν ἡμφιεσμένος, καὶ φωνὴ πλῆθους πολλῶν ἐπέμπετο Ἥλθες εἰς τὸν ἡτοιμασμένον σοι τόπον τοῦ παραδείσου· ἐτάγημεν ὑπηρετεῖν σοι παρὰ τοῦ

εἶδον ὅτι μετεμορφ. -- πρηνὴ σταυρ. αὐτ. ἀλλὰ -- φῶς· καὶ οὐκέτι νῦν ἐγένετο, ἀλλὰ ἄγγελοι ἀόρατοι διηκ. αὐτ. | αἰεὶ δὲ ἄγγελοι cum A .. C ἄγγ. δέ | καὶ συνελάλει -- ὁ Ἰησ. cum AB .. C om | ἐποίησα δὲ (B καὶ ἐποίησα) -- οὐκ ἦν δὲ cum AB .. C καὶ οὐκ ἦν δὲ, prioribus male omissis.

2. εἰθεασάμεθα cum AB .. C -σάμην | τὸ (A om) τί ἐγέν. (C γέγονεν) | C ἀπεκρίνατο | ἐφίλησας cum AC .. B φιλεῖς | ἀποκαλύπτεις cum AC .. B ἀποκαλύψας | B ζητεῖς | πλήσασαν τ. τόπ. cum B .. AC πεπληρωμένην (C κινουμένην) τὴν πνοήν | ὁ ἐπὶ σταυροῦ cum A .. BC ὅτι (C ὅτε) ἐπὶ τοῦ στ. | ληστής cum A .. BC om | τοῦ παραδείσου .. B add ἐκεῖνος ἐστίν | B ὅτι μόνος ἐστίν ἐν τῷ παραδείσῳ ἕως φθ. ἡμέρα ἡ μεγ. | θεάσομαι (B -σωμαι) .. C θεασώμεθα

3. Καὶ ἔτι etc .. C λαλοῦντ. τοῦ Ἰω. ὤφθη ἄφνω | γενόμενος ὁ Ἰω. ἔπεσεν cum CD (B γενόμενος Ἰω. καὶ ἔπεσ.) .. A ἐγένετο ὁ Ἰω. καὶ | D οὐκ ἦν δὲ ὡς τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῇ | ἀλλ' ἦν cum AD .. BC om ἦν | πολλῶν cum AD; B πολλοῦ .. C om | ἐπέμπτ. cum ACD .. B ἀνεπέμπτ. | Ἥλθες cum ACD .. B Ἐλθέ | B ἐτάγημεν γάρ

ἀποστείλαντός σε ἕως τῆς μεγάλης ἡμέρας. καὶ τῆς φωνῆς ταύτης γενομένης καὶ ὁ ληστής καὶ γὰρ Ἰωσήφ ἀφανεῖς ἐγενόμεθα, καὶ εὗρέθην ἐγὼ εἰς τὸν οἶκόν μου· οὐκέτι δὲ ἴδον τὸν Ἰησοῦν.

⁴ Ταῦτα δὲ ἐγὼ ἑωρακῶς συνεγραψάμην ἵνα πάντες πιστεύσωσιν εἰς τὸν σταυρωθέντα Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν κύριον ἡμῶν καὶ μηκέτι λειτουργοῦσιν τῷ νόμῳ Μωσέως, ἀλλὰ πιστεύσωσιν τοῖς δι' αὐτοῦ γενομένοις σημεῖοις τε καὶ τέρασιν, καὶ ἵνα πιστεύσαντες ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσωμεν καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εὗρεθῶμεν· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα κράτος αἰνος καὶ μεγαλοσύνη εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

B μεγάλ. ἡμέρ. καὶ φοβεράς | γενομένης (C γυν.) .. B γεναμ. | καὶ (ita CD, AB om) ὁ ληστ. καὶ γὰρ Ἰωσήφ (B om Ἰωσ., C καὶ Ἰωσής)

4. ἐγὼ cum CD .. AB om | B ἔγραψα | πάντες cum B .. ACD om | κύριον .. B θεόν | λειτουργοῦσιν cum ACD .. B λειτουργεῖν (scriptum est -ργῆν). Idem post habet ἀλλὰ πιστεύειν. | BC τὸν νόμον | C γενομένοις | πιστεύσαντες (C add αὐτῷ, D αὐτόν) ζω. αἰ. κλ. καὶ (CD om ζω. αἰ. κλ. κ.) εἰς, - - εὗρεθῶμεν cum A, item CD .. B πιστεύοντες εἰς τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ παραδείσου εὗρεθ. | ὅτι αὐτῷ πρ. δόξ. (A add καὶ) κρ. αἰν. (C τιμῆ) κ. μεγαλοσύνη (ita AD; C προσκύνησις) .. B χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ δεσπότου (cod. add καὶ)· πάντων ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν· αὐτῷ ἢ δόξα | εἰς τ. αἰῶν. τῶν αἰ. (C om τῶν αἰ.) ἀμήν cum BC; item AD sed pruem σὺν (D om) τῷ πατρὶ (D add καὶ τῷ υἱῷ) καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι (A add νῦν καὶ αἰεὶ καὶ)

